

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

AARBOG

FOR

RIGSDAGSSAMLINGEN

1927—28

VED

C. FRIDERICHSEN

CHEF FOR RIGSDAGENS BUREAU

KØBENHAVN

GYLDENDALSKE BOGHANDEL — NORDISK FORLAG

TRYKT HOS J. H. SCHULTZ A.-S.

1928

Pris: 4 Kr. 50 Øre.

AARBOG

FOR

RIGSDAGSSAMLINGEN

1927—28

VED

C. FRIDERICHSEN

CHEF FOR RIGSDAGENS BUREAU

KØBENHAVN

GYLDENDALSKE BOGHANDEL — NORDISK FORLAG

TRYKT HOS J. H. SCHULTZ A.-S.

1928

Indhold.

	Side
Mindetaler i Anledning af Rigsdags-Medlemmers Død	V—XV
Kunstneriske Nyerhvervelser o. l.	XVI
Den ordentlige Rigsdagssamling 1927—28	1
Ministeriets Medlemmer	1
Medlemmerne af Rigsdagen	2— 15
Partigruppering	15
Partiernes Bestyrelse	16
Dansk interparlamentarisk Gruppe	17
Tingenes Præsidium og Sekretærer	18— 20
Medlemmerne af de staaende Udvalg	18— 20
Rigsdagens Aabningsmøde	21— 26
Fortegnelse over de forelagte Lovforslag, Beslutninger m. m.	27— 36
Finanslov	37— 65
Tillægsbevillingslov	66— 72
Øvrige vedtagne Love	73—286
Ikke vedtagne Lovforslag	287—508
Beslutninger m. m.	509—525
Valgs Prøvelse	525—528
Valg til Kommissioner og Hverv	528—534
Forespørgsel	535—537
Forretningsordenen	537
Andragender	537—539
Tillæg til de politiske Partiers Programmer	540—542
Sagfortegnelse	543—551

I Tiden mellem forrige Rigsdagssamlings Slutning den 16. Juli 1927 og denne Rigsdagssamlings Slutning den 4. April 1928 er efternævnte Medlemmer afgaaet ved Døden:

1. Medlem af Folketinget, Husmand *Martin Hansen* døde den 7. August 1927. I Folketingets Møde den 4. Oktober udtalte Formanden (*H. P. Hansen*):

„Brat og uventet kom Meddelelsen til Tingets Medlemmer om, at Folketingsmand Martin Hansen var afgaaet ved Døden. Da Rigsdagen midt i Juli Maaned sluttede sine Møder, var Martin Hansen tilsyneladende fuldstændig rask, og det store Arbejde, der havde været paalagt ham i den da forløbne Rigsdagssamling, syntes ikke i mindste Maade at have paavirket hans Kræfter. Glad og veltilfreds tog han Afsked med Tingets øvrige Medlemmer, forventende, at han i den korte Rigsdagsferie kunde faa Lejlighed til at beskæftige sig med nogle af de andre store Opgaver, som havde hans Interesse.

Søndag den 7. August talte han i sin Hjemegn ved et Sommerstævne, frejdig og livlig som altid, men en Time efter, at han havde forladt Talerstolen, var han død, segnet midt i sit store Arbejde.

Martin Hansen blev kun 58 Aar gammel, men hans omfattende Virksomhed i Landet bevirkede, at han var kendt

VI

overalt, og mange er de, der i Dag beklager hans alt for tidlige Bortgang. Som saa mange andre Medlemmer af dette Ting havde Martin Hansen, inden han indtraadte i Rigsdagen, gennemgaaet den kommunal-politiske Skole, han var i Tiden fra 1904 til 1909 Medlem af Kvislemark-Fuirendal Sogneraad og Medlem af Skolekommissionen, af Menighedsraadet, af Over-Skyldraadet, og indenfor Afholdsorganisationerne beklædte han mange Tillidsposter. Siden 1910 var han Medlem af dette Ting, og det tør vel siges, at blandt de mange Hvery, der blev ham betroet, var Rigsdagshvervet det, der tog ham stærkest. Enhver Sag, som blev Martin Hansen betroet, omfattede han med stor Interesse, og hans uhyre Flid og store Evner medførte, at hans Parti, Venstre, hurtigt gjorde Brug af hans Arbejdskraft; han indvalgtes i Finansudvalget og var i det sidste Aar dets Formand. Men ogsaa mange andre Sager beskæftigede Martin Hansen sig med i den Tid, han var her i Tinget, og enhver Sag, der blev overdraget ham, blev behandlet med stor Grundighed, aldrig veg han tilbage for Arbejdet, altid parat til Kampen, men ogsaa altid villig til Forhandling. For hans Parti betyder Martin Hansens Død et smerteligt Tab, og alle her i Tinget beklager hans alt for tidlige Bortgang, flittig og interesseret som han var. Døden bragte Sorg og Vemod i hans Hjem og blandt hans mange Venner, som ligeledes alle beklager hans tidlige Bortgang. Vi takker Martin Hansen for hans saglige Arbejde, det Arbejde, hvormed han satte sig et varigt Minde i dette Ting, og alle Medlemmer vil altid holde hans Minde i Ære.“

2. Medlem af Folketinget, Husmand *J. Jacobsen* afgik ved Døden den 15. September 1927. I Folketingets Møde den 4. Oktober udtalte Formanden (*H. P. Hansen*):

„Foruden Martin Hansen er ogsaa et andet Medlem af dette Ting gaaet bort, idet *J. Jacobsen* den 5. September afgik ved Døden. I det sidste Aar var Jacobsen angrebet af en svær Sygdom, og det var kun ved den største Villiesanspændelse, at det lykkedes ham at tage Del i Arbejdet i den sidste Del af Rigsdagsperioden, men han ikke alene mødte her i Tinget,

VII

han tog ogsaa aktiv Del i Forhandlingerne — Hensyntagen til sig selv kendte han ikke. Jacobsen blev kun 56 Aar gammel, og mange beklager hans alt for tidlige Bortgang.

I sin tidligste Ungdom kastede Jacobsen sig over Lærergerningen, men det varede ikke længe, før hans Medborgere betroede ham mange og store Hverv. I Tiden fra 1913 til 1921 var han Medlem af Herringe Sogneraad, Medlem af Menighedsraadet, Formand for Rudme Elektricitetsværk, ligesom han beklædte flere andre Hverv. Da han i 1918 af Venstre valgtes ind i Rigsdagen, blev hans Arbejdsevne hurtigt taget i Brug; alle Spørgsmaal vedrørende Kirke og Skole havde hans største Interesse, og her som paa forskellige andre Omraader søgte han ofte at bryde nye Baner. Han var Medlem af Venstres Bestyrelse, Medlem af Finansudvalget og forskellige andre Udvalg; overalt lagde han stor Dygtighed og Flid ind i Arbejdet. Kun i 9 Aar var Jacobsen Medlem af Tinget, men ved hele sin Færd vandt han sig Venner overalt, og alle beklager vi hans alt for tidlige Død. Hans Arbejde vil sikre, at ogsaa hans Navn vil blive indføjet i den Mindekrans, der flettes til Ære for afdøde Medlemmer.“

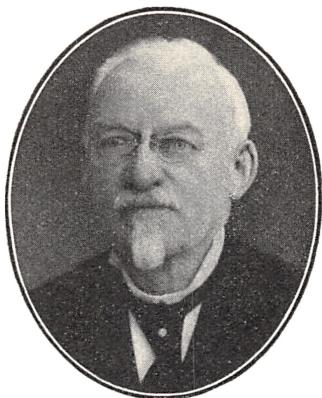

3. Medlem af Landstinget, Redaktør *Fr. Aubeck* døde den 18. September 1927. I Landstingets Møde den 4. Oktober udtalte Formanden (*Ole Hansen*):

„For godt 14 Dage siden mistede Landstinget et af sine Medlemmer, idet 7de Medlem for 5te Kreds, Redaktør Aubeck, afgik ved Døden.

Det var kun en kort Tid, Aubeck var Medlem af dette Ting, men før han traadte ind i Rigsdagen, havde han i mange Aar som Redaktør vist en levende Interesse for

VIII

politiske Spørgsmaal og udført et Arbejde af ikke ringe Omfang.

I de faa Aar, Aubeck var Medlem af Landstinget, deltog han ofte i Tingets Forhandlinger, og det var øjensynligt for alle, at han med stor Interesse tog Del i disse, ligesom han i det hele taget fulgte Forhandlingerne i Rigsdagen med den største Opmærksomhed.

Personlig var Aubeck en elskværdig og nobeltænkende Kollega, og Landstingets Medlemmer vil bevare Mindet om ham og holde det i Ære.“

4. Medlem af Folketinget, Lensbaron *O. Reedtz-Thott* afgik ved Døden den 10. Oktober 1927. I Folketingets Møde den 12. Oktober udtalte Formanden (*H. P. Hansen*):

„Det er kun faa Dage siden, vi her i Tinget mindedes to afdøde Kolleger; men atter har Døden gjort sin Høst: Folketingsmand Reedtz-Thott er ikke mere i vore Rækker. Da Rigsdagen den 4. Oktober atter paabegyndte sine Møder, deltog Reedtz-Thott i disse, og ingen tænkte paa, at den tilsyneladende saa kraftige Mand ikke mere skulde møde her. Nu er han borte, en Plads er tom i denne Sal og flere andre Steder; thi Reedtz-Thott var Manden med de store Inter-

esser, vidt spændte hans Virkeomraade, mange var hans Tillidshverv, og derfor vil Savnet af ham føles stærkt, ikke

IX

mindst indenfor det konservative Folkeparti. At tale om de mange Hvery, der i Tidens Løb blev betroet ham, vilde føre for vidt; her skal kun nævnes, at han i flere Aar var Medlem af Præstø Amtsraad, var Formand for det stedlige Sogne- raad, Formand for Foreningen af Arbejdsgivere i Landbruget, Formand for Kunstindustrimuseets Venner og desuden med i Ledelsen af flere store Virksomheder.

I 1920 valgtes Reedtz-Thott til Medlem af dette høje Ting, og i Kraft af sine store Evner og betydelige Forhandlingsdygtighed naaede han hurtigt frem i første Række indenfor det konservative Folkeparti. Naar han tog Ordet her i Salen, hørte man altid paa ham med stor Interesse, men den største Indsats øvede han i Udvalgsarbejdet. Indenfor det konservative Folkeparti nærede man store Forventninger til den kun 55-aarige Politiker, og alle beklager vi hans alt for tidlige Bortgang, men for Døden maa alle bøje sig. Reedtz-Thott er ikke mere iblandt os, men vi bevarer Mindet om en elskværdig og kundskabsrig Medarbejder, og dette Minde vil vi værne om til det sidste.“

5. Medlem af Folketinget, fhv. Landbrugsminister, Gaard- ejer *Kr. Pedersen* døde den 26. Oktober 1927. I Folketingets Møde samme Dag udtalte Formanden (*H. P. Hansen*):

„For en halv Time siden modtog jeg den sørgelige Med- delelse, at Folketinget atter har lidt et smerteligt Tab, idet Folketingsmand *Kr. Pedersen* sidste Nat er afgaaet ved Døden. Selv om *Kr. Pedersen* paa Grund af Sygdom i de sidste Dage havde været forhindret i at deltage i Tingets Møder, var der dog ingen, der tænkte paa, at han saa hurtigt skulde gaa bort, thi de 70 Aar, han fyldte den 13. Oktober, syntes ikke at tyngte paa hans Kræfter. Efter at have været udenfor Rigsdagen i eet Aar mødte *Kr. Pedersen* ved Rigsdagens første Møde, besjælet af stor Lyst til atter at tage fat paa Rigsdagsarbejdet, det Arbejde, der i hele hans Manddomstid havde været hans egentlige Livsgerning.

Kr. Pedersen valgtes allerede i 1895 til Medlem af dette høje Ting, og gennem 31 Aar genvalgtes han ved hvert Valg. Her i Rigsdagen beskæftigede han sig med

mange Sager, men navnlig Jordspørgsmaalet havde hans Interesse, og hans Ønske var en meget stærk Udstykning af Danmarks Jord til mindre Brug.

I Tiden fra 1913 til 1920 var Kr. Pedersen Medlem af Ministeriet. Megen Kritik blev der ofte rettet mod ham som mod de øvrige Ministre, men alle vil dog sikkert nu erkende, at der ogsaa fra hans Side blev udført et stort og fortjenstfuldt Arbejde i disse vanskelige Aar.

Kr. Pedersen var ikke nogen stor Taler og kom ikke let i skarp Strid med sine Modstandere. Han samarbejdede let med Medlemmer af alle Partier, nød saavel her i Tinget som uden-

for dette sine Medborgeres Tillid og beklædte gennem Tiderne en Mængde offentlige Tillidshverv. Vi takker ham for hans saglige Arbejde her i Tinget og vil altid mindes ham som en elskværdig og pligtopfyldende Medarbejder.“

6. Medlem af Landstinget Proprietær *E. Piper* afgik ved Døden den 18. Februar 1928. I Landstingets Møde den 22. Februar udtalte Formanden (*Ole Hansen*):

„Siden sidste Møde har Landstinget mistet et af sine ældre Medlemmer, idet 7. Medlem for 2. Kreds, Tingets 2. Næstformand, Proprietær Piper, er afgaaet ved Døden i en Alder af godt 72 Aar.

Uventet kom dette Dødsfald ikke, thi selv om Piper i de første Maaneder af Rigsdagssamlingen som sædvanlig tog virksom Del i Tingets Forhandlinger, saa blev det dog mere og mere kendeligt, at han var angrebet af en meget alvorlig Sygdom. Efter Juleferien har vi savnet ham her i Tinget, hans Modstandskraft overfor Sygdommen var brudt, og Døden, som nu er indtruffet, maa vel nærmest siges at være kommet som en Befrielse.

XI

Det er et overmaade virksomt Liv i det offentliges Tjeneste, der ved Pipers Død har fundet sin Afslutning. Som Formand for Lyngby Sogneraad virkede han i over 20 Aar, og i 30 Aar var han Medlem af Københavns Amdsraad. Af Folketinget var han Medlem i 2 Valgperioder, inden han i Efteraaret 1906 fik Sæde her i Tinget. Ogsaa paa mange andre Omraader er der blevet lagt Beslag paa hans rige Erfaring, hans praktiske Sans og hans levende Interesse for Samfundets Tarv.

Paa Lovgivningsarbejdet har Piper, som allerede i 1908 blev Formand for den konservative Gruppe, øvet overordentlig stor Indflydelse. Ved Behandlingen af en lang Række af de vigtigste Lovgivningsspørgsmaal har han været sit Partis Ordfører, og han varetog stedse de Opgaver, der blev overdraget ham, med den største Samvittighedsfuldhed. Med stor saglig Indsigt forenede han betydelig Forhandlingsevne og en hensynsfuld og rolig Fremtræden.

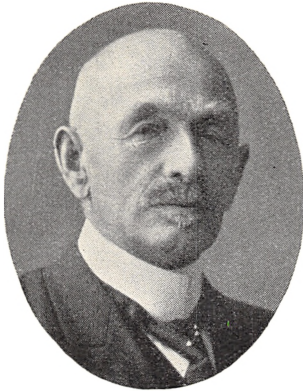
Personlig var Piper saare beskeden, og for sig selv forlangte han kun lidt. Sin Arbejdskraft skaanede han derimod ikke, flittig og pligtopfyldende som han var til det yderste, og det føles som et Tab for Landstinget, at han er gaet bort. Tingets Medlemmer har ved Pipers Død mistet en god Kollega, hvis mangeaarige og omfattende Rigsdagsgerning i Forbindelse med hans retlinede Karakter vi stedse vil bevare i vor Erindring, og hans Minde vil vi holde i Ære“.

7. Medlem af Folketinget, Redaktør *I. P. Sundbo* døde den 19. Marts 1928. I Folketingets Møde den 20. Marts udtalte Formanden (*H. P. Hansen*):

„Atter har jeg det tunge Hverv at skulle meddele, at et af Folketingets Medlemmer er afgaaet ved Døden. Folketings-

XII

mand Sundbo er ikke mere iblandt os. Brat og uventet kommer Meddelelsen om dette Dødsfald, uventet, fordi han selv ikke ænsede Sygdommen, men mente, at han i Løbet af faa Dage

atter kunde være tilbage her i Tinget. Desværre viste det sig, at Lidelsen var af alvorligere Art, og Døden tog den 67-aarige Mand, som stod midt i Arbejdet, rastløs, virkelysten og myreflitig som han var.

Kun i 10 Aar havde Sundbo Sæde her i Tinget, men længe forinden var han kendt over det ganske Land i sin Egenskab af Journalist og Taler. Det var store Interesser, som beskæftigede Sundbo. Oprindelig var han knyttet til Højskolen, men i

sin tidlige Ungdom følte han Trang til at vie Journalistikken sine Kræfter, og fra 1898 til sin Død var han Redaktør af „Vestjyllands Socialdemokrat“. En Provinsjournalists Arbejde er meget omfattende, store Spørgsmaal skal han beskæftige sig med, det kræver meget Arbejde, men giver til Gengæld ogsaa megen Viden og stor Indsigt i mange Spørgsmaal, og dette kom i høj Grad Sundbo til gode under hans senere saa omfattende Virksomhed.

I 1900 blev han valgt til Medlem af Esbjerg Byraad, Skoleudvalg og Skolekommission, og han beklædte disse Stillinger indtil sin Død. Det tør sikkert siges, at Skolespørgsmaalet og Undervisningsspørgsmaalet i det hele havde hans varmeste Interesse, og det medførte bl. a., at han i 1910 fik oprettet en Højskole for Arbejdere, en Skole, hvorved han kunde drage store Kredse af Ungdommen ind til et intensivt Oplysningsarbejde.

Men foruden dette beskæftigede han sig med mange andre Ting, jeg skal her blot nævne, at han siden 1912 var Medlem af Hovedledelsen for Foreningen Dansk Arbejde.

XIII

Her i Rigsdagen kastede han sig med Lyst og Iver ind i Arbejdet, han var Medlem af mange Udvalg og Kommissioner, ligesom han ofte tog Ordet her i Salen. Men hans største Livsgerning faldt i Esbjerg og Vestjylland, og dette kom i ikke ringe Grad til at præge ham. Som Vestenvinden i disse Egne kan fare sviende frem, saaledes var Sundbo den saltskarpe Kritiker. Han var en udpræget Stridens Mand, der ufortrødent tog Spørgsmaal og Opgaver op til Drøftelse. Ofte brugte han stærke Ord og skaffede sig derved mange Fjender, men ved sin ærlige Kamp for de Ideer, han virkede for, skaffede han sig endnu flere Venner. Overalt vil man savne Sundbo, ikke mindst i hans Familie, overfor hvem vi nærer den dybeste Medfølelse; men ogsaa indenfor Socialdemokratiet, det Parti, han tilhørte fra sin tidlige Ungdom, og som han viede sine bedste Kræfter, vil man i høj Grad savne ham. Det samme gælder her i Salen, hvor vi ikke mere skal se den særprægede Skikkelse og gode Kollega. Alle Venner og Modstandere beklager hans Bortgang og ærer hans Minde“.

8. Medlem af Landstinget, fhv. Gaardejer *J. J. A. Nygart* afgik ved Døden den 19. Marts 1928. I Landstingets Møde den 20. Marts udtalte Formanden (*Ole Hansen*):

„Landstinget har atter mistet et af sine Medlemmer, idet første tingvalgte Medlem, Nygart, i Gaar Morges er bukket under for den Sygdom, der i længere Tid har hindret ham i at deltage i Tingets Forhandlinger.

Nygart blev allerede i en ung Alder draget ind i det offentlige Liv, og paa hans Hjemegn blev der i Tidens Løb overdraget ham adskillige betydningsfulde Tillidshverv. Af Folketinget var han Medlem i en enkelt Valgperiode, inden han i 1904 af Kongen blev udnævnt

til Medlem af Landstinget, og han har altsaa haft Sæde her i Tinget i omtrent 24 Aar.

Det er et udstrakt Omraade, hvorpaa der under Nygarts lange Rigsdagsvirksomhed er lagt Beslag paa hans Arbejds-kraft, og hans Indsats i Lovgivningsarbejdet spænder vidt, idet han ret ofte var sit Partis Ordfører under Sagernes Behandling her i Tinget. Hans Optræden paa Rigsdagen var præget af Jævnhed og Ro; hermed forbandt han stor personlig Elskværdighed, og med sit lyse og muntre Sind vandt han sig mange Venner. Hans Minde vil Landstinget holde i Ære.“

9. Medlem af Landstinget, fhv. Undervisningsminister Fru *Nina Bang* døde den 25. Marts 1928. I Landstingets Møde den 26. Marts udtalte Formanden (*Ole Hansen*):

Kun en Uge efter Meddelelsen om det sidste Dødsfald blandt Landstingets Medlemmer kommer Budskabet om, at 9. Medlem for 1. Kreds, fhv. Minister Fru Nina Bang er afgaaet ved Døden. Fru Bangs Helbred havde i det sidste Par Aar været svigtende; i denne Samling har hun ikke været i Stand til at give Møde her i Tinget, og i Gaar Morges er hun gaaet bort.

Fru Bang, der var født her i København 1866, valgte som Student det historiske Studium og tog Magistergraden 1894. Sin Interesse for Historien bevarede hun op gennem Aarene, og den satte sig navnlig Spor i et stort Værk om Øresundstolden. Mere og mere tog imidlertid Nutidens politiske og økonomiske Spørgsmaal hendes Interesse fangen. Hun blev Medlem af Københavns Borgerrepræsentation i 1913, og i 1918 fik hun Sæde her i Tinget.

Skønt Fru Bang saaledes kun kom til at virke her i Tinget i en kortere Aarrække, har hun paa adskillige Omraader ydet en betydningsfuld Indsats i Landstingets Arbejde. Hendes

Indlæg i Forhandlingen om de vigtige Spørgsmaal, ved hvis Drøftelse hun af sit Parti fik betroet Ordførerskabet, bar stedse Præg af klar Forstaaelse, omfattende Viden og grundig Forberedelse, og hun varetog sin Gerning her med stor Omhu.

Fru Bang sad inde med rige Evner og var i Besiddelse af en stærkt udviklet Villiekraft. Intet Under, at det derfor blev hende, der blev den første Kvinde her i Landet, som overtog et Ministerembede. Nogen lang Arbejdstid som Minister levnedes der ikke Fru Bang, men det var øjensynligt, at hun omfattede sin Ministergerning med den største Interesse, og det at skaane sig selv eller sin Arbejdskraft var sikkert en Tanke, der laa hende meget fjernt.

Fru Nina Bangs energiske Personlighed vil blive savnet i Landstinget; hendes Minde vil vi holde i Ære“.

KUNSTNERISKE NYERHVERVELSER I RIGSDAGSBYGNINGEN O. L.

I. MALERIER.

Statens Museum for Kunst har udlaant til Rigsdagen Otto Baches store Maleri „Heste ved Stranden“. Det er op-
hængt i Rigsdags-Medlemmernes Spisesal.

II. BILLEDHUGGERARBEJDER.

1. Af Arvingerne efter fhv. Folketingsmand Frede Bojsen, Rødkilde, er skænket Rigsdagen en Buste af afdøde Frede Bojsen, modelleret i 1884 af Billedhuggeren Carl R. Smith. Den er opstillet i Hallen paa 1. Sal i en Niche i en Vindues-
fordybning.

2. To allegoriske Figurer, Mandsskikkelser, fremstillende „Handelen“ og „Fiskeriet“, udførte af Billedhugger J. Nielsen-Sondrup paa Bestilling af Rigsdagens Præsidium. Opstillede i Folketingssalen paa de sidste 2 dør anbragte Nicher, i
Flugt med Tilhørerlogerne.

Den ordentlige Rigsdagssamling 1927—28.

Rigsdagens 80. ordentlige Samling aabnedes den 4. Oktober 1927. Aabningsakten fandt Sted i Fællessalen (se Side 21). Samlingen sluttede den 4. April 1928. Der afholdtes 119 Møder i Folketinget og 82 i Landstinget.

Ministeriet Madsen-Mygdal.

Udnævnelsesdatum: 14. December 1926.

- Statsminister og Landbrugsminister: *Th. Madsen-Mygdal*, f. 76.
Udenrigsminister: *L. J. Moltesen*, f. 65.
Finansminister: *N. Neergaard*, f. 54.
Forsvarsminister: *S. Brorsen*, f. 75.
Justitsminister: *Svenning Rytter*, f. 75.
Kirkeminister: *F. C. Bruun-Rasmussen*, f. 70.
Undervisningsminister: *J. Byskov*, f. 67.
Indenrigsminister: *O. C. Kragh*, f. 70.
Minister for Sundhedsvæsen: *V. Rubow*, f. 71.
Minister for offentlige Arbejder: *J. P. Stensballe*, f. 74.
Minister for Industri, Handel og Søfart: *M. N. Slebsager*, f. 74.
-

Medlemmerne af Rigsdagen.

Parti- eller Gruppebetegnelser: S. = Socialdemokrat; V. = Venstre; KF. = Det konservative Folkeparti; RV. = Det radikale Venstre; DR. = Danmarks Retsforbund; Sl. = Slesvigske Parti.

A. Folketinget.

Efter almindelige Valg til Folketinget den 2. December 1926.

Folketinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
A. Storkredse i København— Frederiksberg.¹⁾			
I. Søndre Storkreds.			
Mathilde Hauschultz, Overretssagfører, Frue.....	$\frac{2}{12}$ 85	KF.	$\frac{22}{4}$ 18
Halfdan Hendriksen, Direktør	$\frac{12}{11}$ 81	KF.	$\frac{11}{4}$ 24
Chr. Hansen, Møllermester	$\frac{10}{12}$ 61	S.	$\frac{25}{5}$ 09
Th. Stauning, fhv. Minister.....	$\frac{26}{10}$ 73	S.	$\frac{29}{5}$ 06
F. J. Borgbjerg, fhv. Minister	$\frac{10}{4}$ 66	S.	$\frac{28}{9}$ 98
Helga Larsen, Frue	$\frac{21}{4}$ 84	S.	$\frac{22}{4}$ 18
II. Østre Storkreds.			
A. Fraenkel, Dr. phil.	$\frac{16}{9}$ 51	KF.	$\frac{29}{5}$ 06 ²⁾
J. Pitzner, Bagermester.....	$\frac{7}{6}$ 65	KF.	$\frac{22}{4}$ 18

¹⁾ Medlemmernes Rækkefølge indenfor hver enkelt Amtskreds (Storkreds) er bestemt efter Partibetegnelsernes alfabetiske Rækkefølge (jfr. Meddelelse fra Indenrigsministeriet af 23. November 1926) og indenfor Partierne efter den Orden, hvori Kandidaterne er erklæret for valgt.

²⁾ Var ikke Medlem $\frac{25}{5}$ 09— $\frac{20}{5}$ 13.

Folketinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
Alfred Bindslev, Præst	21/6 96	KF.	2/12 26
Elna Munch, Cand. mag., Frue.....	13/6 71	RV.	22/4 18
E. Wiinblad, fhv. Redaktør	15/5 54	S.	9/4 95
Fr. Andersen, Raadmand	12/10 62	S.	22/4 18
J. Friis-Skotte, fhv. Minister	1/12 74	S.	22/4 18
Vilhelm Rasmussen, Forstander for Statens Lærerhøjskole	21/7 69	S.	9/3 15
F. K. Madsen, Journalist	3/4 64	S.	6/7 20
Julius Schrøder, Typograf.....	19/7 79	S.	11/4 24
III. Vestre Storkreds.			
C. J. F. Sven, Overretssagfører.....	24/1 87	KF.	26/4 20
J. Oskar Andersen, Professor ved Uni- versitetet, Dr. theol.....	15/5 66	KF.	22/4 18
O. Bouet, Maskinmester	25/3 79	KF.	11/4 24
Jens Busk, Overbanemester	18/1 77	RV.	2/12 26
J. P. Jønson, Forretningsfører	2/6 65	S.	17/12 19
A. C. Meyer, Journalist	11/6 58	S.	9/4 95
Einer Jensen, Hovedkasserer	5/7 89	S.	20/1 24
J. Chr. Jensen, Direktør	30/11 77	S.	11/5 18
B. Amterne paa Øerne.			
Københavns Amtskreds.			
Povl Drachmann, Redaktør, Cand. polit.	30/6 87	KF.	23/4 20
A. Grathwohl, Skoleforstander	9/8 66	KF.	11/4 24
O. Reedtz-Thott, Kammerherre, Lens- baron	29/6 72	KF.	6/7 20
Niels Frederiksen, Gaardejer.....	23/2 74	RV.	20/5 13
J. C. T. Wilmann, Redaktør.....	7/6 66	S.	3/4 01 ¹⁾
N. P. Nielsen, Sogneraadsformand ...	7/1 71	S.	11/1 16 ²⁾

1) Var ikke Medlem 16/6 03—29/5 06, 25/5 09—20/5 10 og 20/5 13
—7/5 15.

2) Var ikke Medlem 22/4 18—6/7 20.

Folketinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
G. B. Weygaard, Skatteinspektør	19/2 75	S.	11/4 24
J. A. Hansen, Redaktør	12/5 78	V.	26/4 20 ¹⁾
Under Samlingen (10/10 27) afgik ved Døden:			
O. Reedtz-Thott, Kammerherre, Lens- baron	29/6 72	KF.	6/7 20
I hans Sted indtraadte:			
C. C. Steen Rasmussen, Redaktør . . .	9/9 95	KF.	11/10 27
Frederiksborg Amtskreds.			
H. Parkov, Oberst	22/9 57	KF.	29/5 06 ²⁾
Niels Petersen, Overretssagfører	13/7 58	RV.	20/5 13
J. P. Larsen, Redaktør	19/8 72	S.	26/4 20
Jørgen Jørgensen, Overlærer	23/10 79	S.	21/9 20
J. C. A. Larsen, Smedemester	31/8 63	V.	26/4 20
Holbæk Amtskreds.			
Holger Ibsen, Redaktør	20/3 69	KF.	21/9 20
Kristjan Pedersen, fhv. Minister, Gaard- ejer	13/10 57	RV.	9/4 95 ³⁾
Fr. Andersen, Borgmester	26/5 77	S.	26/4 20 ⁴⁾
Hans Clausager, Landbrugslærer, Gaard- ejer	21/3 74	V.	26/4 20
Christen Christensen, Dommerfuldmæg- tig, Cand. jur.	13/5 74	V.	2/12 26
Under Samlingen (26/10 27) afgik ved Døden:			
Kristjan Pedersen, fhv. Minister, Gaard- ejer	13/10 57	RV.	9/4 95
I hans Sted indtraadte:			
Ferdinand Nielsen, Gaardejer	21/10 68	RV.	20/5 10 ⁵⁾

1) Var ikke Medlem 11/4 24—2/12 26.

2) Var ikke Medlem 20/5 13—22/4 18.

3) Indtraadt i Stedet for fhv. Minister Ove Rode, der nedlagde sit Mandat 30/9 27. — Var ikke Medlem 2/12 26—1/10 27.

4) Var ikke Medlem 21/9 20—11/4 24.

5) Var ikke Medlem 26/4 20—27/10 27.

Folketinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
Sorø Amtskreds.			
Johannes Lou, Læge	29/3 78	KF.	22/4 18
C. Th. Zahle, fhv. Minister	19/1 66	RV.	9/4 95
H. P. Hansen	6/10 72	S.	20/5 13
H. K. Hækkerup, Borgmester, Redaktør	24/12 76	S.	21/9 20
Aksel Jensen, Gaardejer	25/3 83	V.	26/4 20
Arnth Jensen, Førstelærer	27/9 83	V.	8/8 27
Præstø Amtskreds.			
Johs. Ulrich, Forpagter	9/5 69	KF.	22/4 18 ¹⁾
Mads Larsen, Gaardejer	28/5 62	RV.	3/4 01 ²⁾
N. Andreasen, Redaktør	30/11 77	S.	29/5 06
J. P. Jensen, Dyrlæge	21/1 69	S.	6/7 20
Otto Himmelstrup, Sekretær, Cand. polit.	1/12 83	V.	11/4 24
Bornholms Amtskreds.			
Hans Rasmussen, Redaktør	23/6 73	S.	29/5 06 ³⁾
Levy Bang, Provst	30/11 89	V.	26/4 20
Maribo Amtskreds.			
K. W. Larsen-Badse, Gaardejer	24/6 74	KF.	26/4 20
A. M. Hansen, Statsrevisor	21/9 77	RV.	22/4 18 ⁴⁾
S. Bresemann, Borgmester	14/11 64	S.	20/5 13
Hartvig Frisch, Adjunkt	17/1 93	S.	2/12 26
V.S. Petersen, Formand for Træindustri- arbejderforbundet	27/11 74	S.	1/10 27 ⁵⁾
Svenning Rytter, Justitsminister	19/1 75	V.	26/4 20

1) Var ikke Medlem 6/7—21/9 20.

2) Var ikke Medlem 16/6 03—29/5 06, 25/5 09—20/5 10 og 26/4—6/7 20.

3) Var ikke Medlem 20/5 13—21/9 20.

4) Var ikke Medlem 26/4—21/9 20.

5) Indtraadt i Stedet for Forretningsfører Valdemar Olsen, der nedlagde sit Mandat 30/9 27.

Folketinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
Odense Amtskreds.			
Christmas Møller, Cand. jur.....	3/4 94	KF.	21/9 20
J. C. A. Carlsen-Skiødt, Handelsgartner	9/3 66	KF.	21/9 20
Oluf Steen, Landmand.....	16/7 92	RV.	11/4 24
C. N. Hauge, fhv. Minister.....	13/9 70	S.	25/5 09 ¹⁾
L. D. Rasmussen, Typograf.....	2/7 68	S.	20/5 13
L. M. Larsen (Bjerre), Gaardejer....	22/5 83	S.	2/12 26
Søren Larsen, Lærer.....	14/7 88	V.	2/12 26
Vagn Bro, Landsretssekretær.....	17/2 94	V.	26/4 20 ²⁾
Svendborg Amtskreds.			
A. C. D. Petersen, Gaardejer.....	3/4 80	KF.	11/4 24
P. Munch, fhv. Minister, Dr. phil....	25/7 70	RV.	25/5 09
J. J. Bjerring, Trafikassistent.....	14/11 78	S.	22/4 18
P. Andersen, Redaktør.....	11/6 70	S.	22/4 18 ³⁾
J. Chr. Jensen (Broby), Gaardejer...	18/2 88	V.	18/2 19
A. L. H. Elmquist, Landsretssagfører.	18/5 88	V.	16/9 27 ⁴⁾
C. Amterne i Jylland.			
Hjørring Amtskreds.			
H. F. Ulrichsen, Overretssagfører....	25/1 88	KF.	11/4 24
C. C. Heilesen, Højesteretssagfører...	13/6 86	RV.	21/9 20
Chr. Ludvigsen, Fisker.....	15/1 66	S.	11/4 24
P. P. Pinstrup, Gaardejer.....	14/12 61	V.	16/6 03 ⁵⁾
J. S. Vanggaard, Gaardejer.....	25/12 75	V.	20/5 10
O. Thorhauge, Husmand.....	21/11 69	V.	22/4 18 ⁶⁾
A. Chr. Christensen, Gaardejer.....	9/3 74	V.	2/12 26

1) Var ikke Medlem 20/5 10—20/5 13.

2) Var ikke Medlem 6/7 20—2/12 26.

3) Var ikke Medlem 26/4—21/9 20.

4) Indtraadt i Stedet for Husmand J. Jacobsen, der afgik ved Døden 15/9 27.

5) Var ikke Medlem 25/5 09—20/5 10 og 11/4—1/7 24.

6) Var ikke Medlem 28/4—6/7 20.

Folketinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
Thisted Amtskreds.			
V. Fibiger, Proprietær.....	14/2 86	KF.	26/4 20
Marinus Sørensen, Gaardejer.....	8/2 86	S.	2/12 26
Kr. Fuglsang, Proprietær.....	29/1 78	V.	2/12 26
Kr. Kristensen, Gaardejer.....	6/9 69	V.	26/4 20
Aalborg Amtskreds.			
Bjørn Kraft, Redaktør.....	17/12 93	KF.	2/12 26
H. C. Hansen, Husmand.....	27/3 80	RV.	22/4 18
N. C. Christensen, Statsrevisor.....	19/3 60	S.	16/6 03
Gerhard Nielsen, Redaktør.....	1/11 71	S.	22/4 18
Harald Jensen, Sekretær.....	24/8 89	S.	11/4 24
N. Elgaard, Redaktør.....	1/2 79	V.	24/12 22
Lauritz Laursen, Gaardejer.....	5/6 70	V.	22/4 18
Henrik Jensen, Gaardejer.....	28/12 73	V.	11/4 24
Viborg Amtskreds.			
Axel Møller, Professor ved Universi- tetet, Dr. jur.	14/1 73	KF.	22/4 18 ¹⁾
Bertel Dahlgaard, Chef for Københavns statistiske Kontor.....	7/11 87	RV.	26/4 20
A. C. Mortensen, Redaktør.....	22/1 70	S.	26/4 20
Laust Nørskov, Gaardejer.....	22/1 83	V.	30/9 14
N. P. Jensen, Amtsforvalter.....	20/1 67	V.	29/5 06 ²⁾
A. A. Sevelsted, Gaardejer.....	12/3 86	V.	2/12 26
Randers Amtskreds.			
J. C. S. Willesen, Sognepræst.....	20/2 93	DR.	2/12 26
V. Pürschel, Landsdommer.....	28/8 77	KF.	26/4 20
Th. Povlsen, fhv. Minister.....	22/8 68	RV.	20/5 10
Ole R. Lundberg, Maler.....	10/1 88	S.	6/7 20

1) Var ikke Medlem 6/7 20—11/4 24.

2) Var ikke Medlem 20/5 13—22/4 18.

Folketinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
J. P. Olufson, Husejer.....	27/5 75	S.	26/4 20 ¹⁾
Svend Nielsen, Gaardejer	30/8 79	V.	11/4 24
N. Neergaard, Finansminister	27/6 54	V.	28/1 87 ²⁾
Knud Kristensen, Gaardejer.....	26/10 80	V.	26/4 20
Aarhus Amtskreds.			
Axel Dam, Bibliotekar, Dr. phil.....	4/5 68	DR.	2/12 26
Bent Holstein, Hofjægermester, Lens- greve	17/9 81	3)	26/4 20
S. Orla-Jensen, Professor ved Polytek- nisk Lærestanstalt, Dr. phil.	28/11 70	3)	2/12 26
P. Kammersgaard, Førstelærer	20/4 71	S.	22/4 18
A. Sneum, Kommunalærer	29/7 79	S.	11/4 24
J. P. M. Simonsen, Redaktør	8/4 69	S.	22/4 18
C. E. Hedelund, Dyrslæge	3/7 84	V.	26/3 22
Skanderborg Amtskreds.			
P. Korsgaard, Ingeniør	17/7 74	KF.	22/4 18
Hans Nielsen, Redaktør	15/4 69	S.	25/5 09
N. Fisker, Lærer	9/9 86	S.	4/12 24
J. C. C. Kyed, Gaardejer	16/11 78	V.	11/4 24
Kr. M. Vadgaard, Gaardejer	2/6 86	V.	2/12 26
Vejle Amtskreds.			
Viggo Hansen, Gaardejer	28/8 70	KF.	2/12 26
Jens Holdgaard, Husmand	30/9 74	RV.	11/4 24 ⁴⁾
L. Rasmussen, fhv. Minister.....	22/11 62	S.	29/5 06 ⁵⁾
Holger Larsen, Redaktør	8/1 80	S.	26/4 20
Knud Hansen, Redaktør	8/1 66	S.	21/9 20

1) Landstingsmand 11/5 18—26/4 20.

2) Var ikke Medlem 21/4 90—20/4 92.

3) Udenfor Grupperne i Tilslutning til Det konservative Folkeparti.

4) Landstingsmand 11/5 18—10/8 20 og 1/10 20—11/4 24.

5) Var ikke Medlem 20/5 10—20/5 13.

Folketinget.	Fødsels dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
M. P. Tange, Gaardejer	6/3 71	V.	20/5 10 ¹⁾
Olav Olsen, Gaardejer	18/8 76	V.	2/12 26
J. Rahbek, Gaardejer	26/8 86	V.	30/3 22
Ringkøbing Amtskreds.			
A. Vesterager, Lærer	12/3 70	KF.	22/4 18
Kr. M. Bording, thv. Minister	11/4 76	S.	21/9 20
C. M. Julin, Højskoleforstander	24/5 82	V.	2/12 26
O. C. Kragh, Indenrigsminister, Dr. phil.	23/9 70	V.	11/4 24 ²⁾
Hagbart Berg, Postmester	16/10 74	V.	22/4 18 ³⁾
K. Raunkjær, Redaktør	26/8 80	V.	11/4 24
Henrik Vejen, Gaardejer	26/4 75	V.	2/12 26
Ribe Amtskreds.			
Jens Jensen, Gaardejer	21/9 73	RV.	2/12 26
J. P. Sundbo, Redaktør	11/6 60	S.	22/4 18
A. V. Pinholt, Klitinspektør	23/11 69	V.	22/4 18
S. Brorsen, Forsvarsminister	1/7 75	V.	17/9 07
Chr. Søgaard, Førstelærer	19/9 69	V.	22/4 18
M. N. Slesbager, Minister for Industri, Handel og Søfart	13/11 74	V.	25/5 09
Under Samlingen (19/3 28) afgik ved Døden:			
J. P. Sundbo, Redaktør	11/6 60	S.	22/4 18
I hans Sted indtraadte:			
M. K. Sørensen, Overportør	30/9 79	S.	20/3 28
Haderslev=Aabenraa-Sønderborg- Tønder Amtskreds.			
Holger Andersen, Cand. theol.	11/4 90	KF.	21/9 20
Johs. Carl Schmidt, Præst	9/6 69	Sl.	21/9 20

¹⁾ Var ikke Medlem 20/5 13—6/7 20 og 11/4 24—2/12 26.

²⁾ Landstingsmand 10/7 14—11/4 24.

³⁾ Var ikke Medlem 11/4 24—2/12 26.

Folketinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
J. P. Nielsen, Bager	23/4 73	S.	21/9 20
P. H. Mortensen, Maskinarbejder.....	5/3 86	S.	11/4 24 ¹⁾
Th. Madsen-Mygdal, Statsminister og Landbrugsminister	24/12 76	V.	2/12 26 ²⁾
Chr. Ernst Christensen, Gaardejer ...	25/11 72	V.	21/9 20 ³⁾
C. O. Pedersen, Amtsforvalter.....	31/1 80	V.	11/4 24
D. Valgdistrikterne paa Færøerne.			
Færø Amtskreds.			
A. Samuelsen, Sysselmand	1/7 73	V.	6/9 13 ⁴⁾

1) Indtraadt i Stedet for Borgmester, Redaktør Ludvig Hansen, der nedlagde sit Mandat ³⁰/₉ 27. — Var ikke Medlem ²/₁₂ 26 — ¹/₁₀ 27.

2) Landstingsmand ¹⁰/₈ 20 — ²⁸/₂ 25.

3) Var ikke Medlem ¹¹/₄ 24 — ²/₁₂ 26.

4) Var ikke Medlem ⁷/₅ 15 — ²²/₄ 18. Landstingsmand ²¹/₈ 17 — ²²/₄ 18. Valget paa Færøerne fandt Sted 20. December 1926.

B. Landstinget.

Efter Valgene til Landstinget i samtlige Kredse den 1. Oktober 1920
og i 1., 4. og 6. Kreds den 23. September 1924.

Medlem.	Landstinget.	Fødsels- dag	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
Landstingsvalgte.¹⁾				
1	J. J. A. Nygart, Gaardejer	30/6 67	V.	28/5 04 ²⁾
2	N. R. Sørensen-Egaa, Partikulier ..	4/8 47	V.	21/9 98 ³⁾
3	Ole Hansen, fhv. Minister	17/12 55	V.	10/7 14 ⁴⁾
4	P. K. Ejsing, Gaardejer	7/9 55	V.	19/9 02 ⁵⁾
5	M. C. Jensen, Kutterfører	5/9 71	V.	5/1 22
6	Rasm. Hansen-Stavnshjerg, Gaardejer	7/5 60	V.	10/12 23 ⁶⁾
7	J. V. Christensen, Redaktør	10/1 76	V.	15/2 24
8	P. L. M. Birke, Generalmajor	7/6 65	V.	22/6 21 ⁷⁾
9	C. C. Andersen, Bageribestyrer	20/5 49	S.	30/9 90 ⁸⁾
10	C. F. A. Lewinsky, Fabrikant	2/3 58	S.	21/9 06 ⁹⁾
11	Carl F. Madsen, Formand for de samvirkende Fagforbund	17/11 62	S.	10/8 20
12	M. C. Lyngsie, Formand for Dansk Arbejdsmandsforbund	6/7 64	S.	19/10 25 ¹⁰⁾
13	Albert Jensen, Urmager	19/6 69	S.	11/5 18 ¹¹⁾

1) Valget fandt Sted den 10. September 1920. (Aarvog for overordentlig Rigsdagssamling 1920 pag. 49).

2) Folketingsmand ³/₄ 01—¹⁰/₆ 03. Kongevalgt Medl. af Landst. ²⁸/₅ 04, landstingsvalgt siden ¹¹/₅ 18.

3) Var ikke Medlem ²¹/₉ 06—⁵/₁₀ 07. Kongevalgt Medl. af Landst. ⁵/₁₀ 07, landstingsvalgt siden ¹¹/₅ 18.

4) Folketingsmand ²⁹/₇ 90—²⁵/₅ 09. Var ikke Medlem ¹¹/₅ 18—²⁸/₉ 18, landstingsvalgt siden ²⁸/₉ 18.

5) Landstingsvalgt siden ¹/₁₀ 20.

6) Folketingsmand ²⁰/₅ 13—²⁶/₄ 20.

7) Var ikke Medlem ²³/₉ 24—¹³/₅ 26.

8) Landstingsvalgt siden ¹¹/₅ 18.

9) Landstingsvalgt siden ¹⁰/₈ 20.

10) Folketingsmand ⁵/₄ 98—²⁹/₅ 06.

11) Landstingsvalgt siden ²⁶/₉ 26.

Medlem.	Landstinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
14	C. M. F. Tvede, Direktør	21/2 62	KF.	2/10 08 ¹⁾
15	M. Godskesen, Borgmester, Over- retssagfører	7/7 61	KF.	14/3 13 ²⁾
16	J. C. Døcker, Statsrevisor	11/2 60	KF.	21/9 06 ³⁾
17	Johanne Rambusch, Frue	25/7 65	RV.	13/1 27
18	Anders Hedegaard	8/3 71	RV.	1/10 27 ⁴⁾
19	Hans Jepsen Christensen, Gaardejer. Under Samlingen (19/3 28) afgik ved Døden:	28/2 80	V.	7/10 20
	J. J. A. Nygart, Gaardejer.....	30/6 67	V.	23/5 04
	I hans Sted indtraadte:			
	Elisa Petersen, Frue	3/1 76	V.	20/3 28
1. Kreds.				
1	C. V. Bunch, Grosserer	22/9 53	KF.	10/8 20
2	H. O. G. Ellinger, Professor, Direktør	30/12 57	KF.	7/11 21 ⁵⁾
3	J. V. Schovelin, Børskommissær ...	6/1 60	KF.	11/5 18 ⁶⁾
4	Henriette Crone, Kontorist, Frøken.	5/2 74	S.	10/8 20
5	Andrea Brochmann, Frue	1/5 68	S.	8/5 26
6	C. F. Sørensen, Cigarhandler	18/2 70	S.	11/5 18
7	C. V. Bramsnæs, fhv. Minister, Lektor ved Universitetet	12/6 79	S.	11/5 18
8	K. K. Steincke, fhv. Minister, Formand for Invalideforsikringsraadet.....	25/8 80	S.	11/5 18
9	Nina Bang, fhv. Minister, Mag.art, Frue	6/10 66	S.	11/5 18
10	Ludvig Christensen, Hovedkasserer. Under Samlingen (25/3 28) afgik ved Døden:	28/7 78	S.	1/5 25
	Nina Bang, fhv. Minister, Mag.art., Frue	6/10 66	S.	11/5 18
	I hendes Sted indtraadte:			
	Charles Petersen, Formand for Dansk Jernbaneforbund	16/12 77	S.	26/3 28

1) Landstingsvalgt siden 11/5 18.

2) Landstingsvalgt siden 11/5 18.

3) Landstingsvalgt siden 11/5 18.

4) Indtraadt i Stedet for fhv. Minister, Dr. phil. Edvard Brandes. der nedlagde sit Mandat 30/9 27. — Folketingsmand 25/5 09—20/5 10.

5) Folketingsmand 5/4 98—3/4 01 og 16/6 03—22/4 18.

6) Folketingsmand 20/5 10—22/4 18.

Medlem.	Landstinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
2. Kreds.				
1	A. O. Rasmussen, fhv. Gaardejer ..	29/11 59	V.	11/4 24 ¹⁾
2	P.V. Jeppesen (Drusebjerg), Husmand.	7/3 77	RV.	10/7 14
3	J. K. Knop, Branddirektør	27/11 57	V.	14/1 24 ²⁾
4	Inger Gautier Schmit, Frue	25/10 77	V.	11/5 18
5	H. J. Frandsen, fhv. Gaardejer	17/7 59	V.	31/3 08 ³⁾
6	Marie Hjelm, Frue	20/4 69	RV.	11/5 18
7	E. G. Piper, Proprietær	13/1 56	KF.	21/9 06 ⁴⁾
8	Valdemar Wildner, Malermester ...	1/3 67	KF.	11/4 24
9	N. P. L. Dahl, fhv. Minister, Præst.	1/10 69	S.	11/5 18 ⁵⁾
10	A. P. Hansen, Husmand	6/5 76	S.	11/5 18
11	H. P. Jensen, Borgmester	24/6 64	S.	1/10 20
12	Henrik Nielsen, Tobakshandler	14/8 65	S.	10/8 20 ⁶⁾
	Under Samlingen (18/2 28) afgik ved Døden:			
	E. G. Piper, Proprietær	13/1 56	KF.	21/9 06
	I hans Sted indtraadte:			
	J. Overgaard, fhv. Proprietær	31/8 75	KF.	19/2 28
3. Kreds.				
	H. V. Maegaard, Statsrevisor	14/4 68	V.	10/7 14 ⁷⁾
4. Kreds.				
1	J. Veistrup, fhv. Gaardejer	25/9 70	RV.	20/8 10
2	I. A. Hansen, Proprietær	13/5 61	V.	21/5 15 ⁸⁾
3	Johannes Stensballe, Minister for offentlige Arbejder	6/7 74	V.	10/8 20
4	L. M. Laursen, Direktør	1/12 70	KF.	11/5 18
5	P. C. Petersen, Husmand	10/11 78	S.	26/9 26
6	H. P. Johansen, Kommunalærer ...	24/3 81	S.	23/9 24 ⁹⁾

1) Folketingsmand 20/7 04—29/5 06 og 20/5 10—20/5 13.

2) Folketingsmand 5/4 98—29/5 06 og 25/5 09—20/5 10.

3) Folketingsmand 30/9 97—29/5 06.

4) Folketingsmand 5/4 98—3/4 01 og 18/6 03—29/5 06.

5) Folketingsmand 20/5 13—22/4 18.

6) Folketingsmand 29/5 06—20/5 10 og 20/5 13—6/7 20.

7) Folketingsmand 20/5 10—20/5 13.

8) Var ikke Medlem 23/9 24—1/3 25.

9) Folketingsmand 26/4—21/9 20.

Medlem.	Landstinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
5. Kreds.				
1	Johannes Pedersen, Repræsentant for Jydsk Husmandskreditforening ...	21/1 56	S.	1/10 21 ¹⁾
2	Mads Jensen (Aale), Statshusmand.	6/6 65	S.	11/5 18
3	J. Chr. Møller, Fabrikant	8/8 58	KF.	11/5 18
4	Carl Jensen, Hattemager	21/6 65	S.	25/10 21
5	Jørgen Møller	6/11 77	S.	1/10 20
6	S. Rasmussen, Gaardejer	20/10 70	KF.	11/5 18
7	H. M. Lausten, Trafikassistent	1/10 75	RV.	19/9 27 ²⁾
8	Johannes Jensen, Redaktør	28/12 64	V.	1/10 20 ³⁾
9	M. Degnbol, Gaardejer	23/12 66	V.	20/9 10
10	G. P. Gregersen, Gaardejer	11/3 59	V.	11/5 18
11	Olga Knudsen, Lærerinde, Frøken .	29/6 65	V.	11/5 18
12	Rasmus Nielsen, Husmand	4/6 72	V.	10/8 20
13	J. P. Bækgaard, Husmand	25/2 78	V.	11/5 18
14	H. D. Kloppenborg - Skrumager, Gaardejer	2/7 68	V.	1/10 20
15	Holger Fink, Borgmester, Købmand	16/7 79	V.	1/10 26
6. Kreds.				
1	N. G. Frøkjær, Gaardejer	7/2 64	KF.	10/8 20 ⁴⁾
2	Søren Stegger Nielsen, Førstelærer.	20/3 87	V.	23/9 24 ⁵⁾
3	N. K. Kristensen, Gaardejer	23/10 61	V.	21/11 13
4	Kr. Johansen, Statshusmand	4/1 78	S.	11/5 18
5	N. Gisselbæk, Gaardejer	7/2 70	V.	11/5 18
6	Thomas Larsen, fhv. Minister	17/2 54	V.	10/8 20 ⁶⁾
7	H. Hauch, Forstander	6/9 76	V.	11/5 18
8	Marie Christensen, fhv. Lærerinde, frk.	12/12 60	V.	11/5 18
9	Gunnar Fog-Petersen, Gaardejer...	5/1 81	RV.	1/10 20 ⁷⁾

1) Folketingsmand 25/5 09—26/4 20.

2) Indtraadt i Stedet for Redaktør Fr. Aubeck, der afgik ved Døden 18/9 27.

3) Folketingsmand 20/5 10—20/5 13.

4) Folketingsmand 25/5 09—20/5 10 og 22/4 18—26/4 20.

5) Folketingsmand 1/10 22—11/4 24.

6) Folketingsmand 9/4 95—25/5 09 og 20/5 10—6/7 20.

7) Folketingsmand 20/5 13—22/4 18 og 24/7 18—26/4 20.

Medlem.	Landstinget.	Fødsels- dag.	Parti eller Gruppe.	Medlem siden
10	N. P. Josiassen, Redaktør.....	19/1 73	S.	23/9 24
11	Hans Nielsen, Gaardejer.....	10/2 59	RV.	1/10 20 ¹⁾
12	Laurits Knudsen, Maskinarbejder ..	17/7 69	S.	26/4 20
	7. Kreds.			
	Oliver Effersøe, pens. Sysselmand..	20/3 63	V.	10/7 14 ²⁾

1) Folketingsmand 25/5 09—26/4 20.

2) Valget fandt Sted 4. Februar 1921. Var ikke Medlem af Landstinget 16/8 15—1/10 20. Folketingsmand 22/6 06—20/5 13.

Parti-Gruppering.

<i>Folketinget.</i>		<i>Landstinget.</i>	
Socialdemokrater	53	Venstre	31
Venstre	47	Socialdemokrater	25
Det konservative Folkeparti	28	Det konservative Folkeparti	12
Det radikale Venstre	16	Det radikale Venstre	8
Danmarks Retsforbund	2		
Slesvigske Parti	1		
Udenfor Grupperne*)	2		
	149		76

*) I Tilslutning til Det konservative Folkeparti.

Partiernes Bestyrelse i Samlingen 1927—28.

Socialdemokratiet.

- Folketinget: Stauning (Formand), Fr. Andersen (Kbhvn.) (Næstformand), Andreasen, Borgbjerg, H. P. Hansen, Gerhard Nielsen, L. D. Rasmussen.
- Landstinget: C. C. Andersen (Formand), Lewinsky (Næstformand), C. F. Sørensen.

Venstre.

- Folketinget: Hagbart Berg (Formand), J. A. Hansen (Næstformand), Clausager, Aksel Jensen, Knud Kristensen, Nørskov, Pinstrup, Thorhauge, Vanggaard.
- Landstinget: Ole Hansen (Formand), Maegaard (Næstformand), Frandsen (Sekretær), J. V. Christensen, I. A. Hansen, Kloppenborg - Skrumsager, N. K. Kristensen, Thomas Larsen, Inger Gautier Schmit.

Det konservative Folkeparti.

- Folketinget: Pürschel (Formand), Reedtz-Thott (Næstformand), Fibiger, Mathilde Hauschultz, Korsgaard, Christmas Møller, Parkov, Sven. Efter at Reedtz-Thott var afgaaet ved Døden, valgtes Christmas Møller til Næstformand.
- Landstinget: Piper (Formand), Tvede (Næstformand), Døcker, Godskesen, J. C. Møller. Efter at Piper var afgaaet ved Døden, valgtes Tvede til Formand, Døcker til Næstformand og S. Rasmussen til Medlem.

Det radikale Venstre.

- Folketinget: Zahle (Formand), P. Munch (Næstformand), Niels Frederiksen, Holdgaard, Povlsen.
- Landstinget: Veistrup (Formand), Gunnar Fog-Petersen (Næstformand).
-

Dansk interparlamentarisk Gruppe 1927—28.

Bestyrelse.

Udenrigsminister Moltesen (Formand), fhv. Minister Stauning (Næstformand), Folketingsmand Niels Petersen (Sekretær), Folketingsmand Holger Andersen, fhv. Minister Borgbjerg, fhv. Minister Bramsnæs, Folketingets Formand H. P. Hansen, Landstingets Formand Ole Hansen, Indenrigsminister Kragh, fhv. Minister P. Munch, Finansminister N. Neergaard, Folketingsmand Vanggaard, Medlemmer af Landstinget Inger Gautier Schmit, Schovelin og C. F. Sørensen.

Gruppens Revisorer: Folketingsmændene N. P. Jensen og L. Rasmussen.

Gruppens permanente Sekretær: Kontorchef i Rigsdagens Bureau A. Lauesgaard.

Delegerede i Nordisk interparlamentarisk Raad.

Medlemmer: Udenrigsminister Moltesen, fhv. Minister Stauning, Landstingsmand Schovelin, Folketingsmand Niels Petersen.

Suppleanter: Forsvarsminister Brorsen, Folketingsmændene H. P. Hansen, Holger Andersen, Povlsen.

Delegerede i Interparlamentarisk Unions Raad.

Medlemmer: Udenrigsminister Moltesen og fhv. Minister Borgbjerg.

Suppleanter: Folketingsmændene Holger Andersen og P. Munch.

Præsidium og Sekretærer samt staaende Udvalg.

A. Folketinget.

Folketinget sattes den 4. Oktober 1927 ved i Henhold til Forretningsordenens §§ 2 og 3 at vælge et *Præsidium*, bestaaende af en Formand og tre Næstformænd, samt 4 *Sekretærer*.

Valg af *Præsidiet* foregik ved Forholdstalsvalg i Henhold til Forretningsordenens § 3; der var anmeldt 4 Valgrupper, nemlig: Socialdemokratiet med 51 Medlemmer, Venstre med 45, det konservative Folkeparti med 28 og det radikale Venstre med 15. Til *Formand* valgtes: Borgmester *H. P. Hansen* (S.); til *1. Næstformand*: Gaardejer *Pinstrup* (V.); til *2. Næstformand*: Oberst *Parkov* (KF.); til *3. Næstformand*: fhv. Minister *Zahle* (RV.) (F. Sp. 1.).

Til *Sekretærer* valgtes: Maler *Lundberg* (S.), Førstelærer *Chr. Søgaard* (V.), Handelsgartner *Carlsen-Skiødt* (KF.) og Statsrevisor *A. M. Hansen* (RV.) (F. Sp. 1.).

I Mødet den 5. Oktober nedsatte Tinget de i Forretningsordenens § 7 foreskrevne 6 *staaende Udvalg*, nemlig:

- 1) Et *Udvalg for Forretningsordenen*, bestaaende af Tingets Præsidium samt følgende valgte Medlemmer: Fr. Andersen (Kh.-Frb. ø. Stkr.) (Formand), Lundberg, Gerhard Nielsen (Sekretær), Chr. Søgaard, Vagn Bro, Vesterager og Heilesen.
- 2) Et *Udvalg for Andragender*: Jørgensen, Wiinblad, Sneum, Kyed (Formand), Raunkjær, Blang, Holger Larsen, Mathilde Hauschultz (Sekretær) og Mads Larsen.
- 3) Et *Udvalg for Prøvelse af Valg*: Holger Larsen, F. K. Madsen, L. D. Rasmussen, Vanggaard (Formand), Rahbek, Himmelstrup, Korsgaard, Christmas Møller (Sekretær) og Zahle.

- 4) Et *Finansudvalg*: L. Rasmussen, Andreasen, N. C. Christensen, Friis-Skotte, Hauge, Olufson, Pinholt (Formand), C. O. Pedersen, Aksel Jensen, Knud Kristensen, Kyed, Korsgaard, Larsen-Badse, Pitzner (Sekretær) og Dahlgaard.
- 5) Et *Lønningsudvalg*: Friis-Skotte, Kammersgaard, A. C. Mortensen, N. P. Nielsen, Bjerring, Einer Jensen, Hagbart Berg (Sekretær), Chr. Søgaard, Jensen (Broby), Henrik Jensen, Olav Olsen, Johannes Lou, Parkov (Formand), Vesterager og A. M. Hansen.
- 6) Et *Udvalg i Henhold til Grundlovens § 45* (Fællesudvalget): Stauning, Fr. Andersen (Kh.-Frb. ø. Stkr.), Friis-Skotte, Chr. Hansen, L. D. Rasmussen, Simonsen, I. A. Hansen, Nørskov, Pinholt, Rahbek, Vejen, Parkov, Pitzner, Pürschel og Niels Petersen. Den ¹⁸/₁₀ indtraadte Povlsen i Stedet for Niels Petersen (F. Sp. 204), der atter indtraadte ¹⁰/₁₁ i Stedet for Povlsen (F. Sp. 1235).

B. Landstinget.

Landstinget valgte den 4. Oktober uden Afstemning til *Formand*: fhv. Minister *Ole Hansen* (V.), til *1. Næstformand*: Formand for de samvirkende Fagforbund *Carl F. Madsen* (S.) og til *2. Næstformand*: Proprietær *Piper* (KF.). Efter at Proprietær Piper var afgaaet ved Døden, valgtes Direktør Tvede til 2. Næstformand (L. Sp. 808). Til *Sekretærer* valgtes: *Julius Frandsen* (V.), Gaardejer *Frøkjær* (KF.), Borgmester *H. P. Jensen* (S.) og fhv. Gaardejer *Veistrup* (RV.).

I Mødet den 5. Oktober nedsatte Tinget de i Forretningsordenens § 9 foreskrevne 5 *staaende Udvalg*, nemlig:

- 1) Et *Udvalg for Forretningsordenen*, bestaaende af Tingets 2 Næstformænd samt følgende valgte Medlemmer: Birke, Godskesen (Formand), H. P. Jensen, Nygart og Veistrup.
- 2) Et *Udvalg for Andragender*: Ejsing, Godskesen, Jensen (Aale), Kloppenborg-Skrumsager, Knop, Olga Knudsen (Formand), Jørgen Møller, Hans Nielsen og Steincke.

- 3) Et *Finansudvalg*: Nina Bang, Bramsnæs, Ejsing (Formand), Gunnar Fog-Petersen, Frandsen, A. P. Hansen, Hauch, Jepsen Christensen, Jensen (Aale), N. K. Kristensen, Mægaard, Nygart, Piper (Sekretær), Schovelin og Steincke. Efter at Piper var afgaaet ved Døden, indvalgte Døcker (L. Sp. 809), der tillige valgtes til Udvalgets Sekretær.
- 4) Et *Udvalg til Valgs Prøvelse*: C. C. Andersen, J. V. Christensen, Effersøe (Formand), Gunnar Fog-Petersen, Godskesen (Sekretær), Thomas Larsen og Lewinsky.
- 5) Et *Udvalg i Henhold til Grundlovens § 45* (Fællesudvalget): C. C. Andersen, Bunch, Marie Christensen, Ole Hansen (Formand), Johannes Jensen, Knop, Laurits Knudsen, Lewinsky, Carl F. Madsen, Jørgen Møller, Stegger Nielsen, Piper, A. O. Rasmussen, Sørensen-Egaa og Veistrup (Sekretær). Da Marie Christensen senere ønskede at udtræde af Udvalget, indvalgte i hendes Sted Inger Gautier Schmit (L. Sp. 86). Efter at Piper var afgaaet ved Døden, indvalgte Frøkjær (L. Sp. 809).

Til at føre *Tilsyn med Rigsdagens Bogsamling* valgte Folketinget *Wiinblad* og Landstinget *J. V. Christensen*.

Rigsdagens Aabningsmøde.

Aabningen af Rigsdagens 80. ordentlige Samling fandt Sted i Henhold til kgl. aabent Brev af 20. September 1927 i Rigsdagens Fællessal den 4. Oktober og overværedes af Ministeriets Medlemmer, Rigsdagens Medlemmer og her-værende Repræsentanter for fremmede Magter. Endvidere var Repræsentanter for Pressen til Stede.

Aabningsakten foretoges af *Statsministeren (Madsen-Mygdal)*, der fremsatte følgende Udtalelse:

Ved kongeligt Aabent Brev af 20. f. M. har Hans Majestæt Kongen indkaldt til en ordentlig Rigsdagssamling, der i Overensstemmelse med Grundlovens Bestemmelser skal aabnes i Dag.

Ved allerhøjeste Reskript af 3. d. M. har Hans Majestæt Kongen dernæst bemyndiget mig til som Statsminister at aabne den i Dag sammentrædende Rigsdag og foranledige det i saa Henseende videre fornødne.

Dette sker herved. I Kongens Navn erklærer jeg den ordentlige Rigsdagssamling for aabnet.

Forinden Tingene konstituerer sig, skal jeg paa Regeringens Vegne fremsætte nogle almindelige Udtalelser om den kommende Samlings Arbejde.

Vort Forhold til fremmede Lande er godt og i stadig tilfredsstillende Udvikling. En Række af de tidligere under- tegnede Voldgiftstraktater er blevet ratificeret og er traadt i Kraft. Der er afsluttet Konventioner af samme Type med andre Lande, og Regeringen fortsætter sine Bestræbelser paa i størst muligt Omfang at udbygge Danmarks System af Voldgiftstraktater af den mest ubetingede Art.

Ogsaa indenfor Folkenes Forbund er det Regeringens Stræben i Forening med andre ligestillede Lande, navnlig

de nordiske, at arbejde for en videre Udvikling og Fæstnelse af den mellemfolkelige Rets Udvikling. De paa den nys afsluttede Forbundsforsamling vedtagne Beslutninger og stedfundne Tilkendegivelser giver et godt Grundlag for et saadant Arbejde. Den danske Regering har saaledes med Tilfredshed fæstet Opmærksomheden ved, at den fakultative Bestemmelse til Art. 36 i Forbundets faste Domstolsstatut vedblivende vinder betydningsfuld Tilslutning.

Regeringen betragter Forløbet af den af Folkenes Forbund sammenkaldte økonomiske Konference som i høj Grad tilfredsstillende, og det glæder Regeringen at konstatere, at de paa Konferencen angivne Retningslinier for den økonomiske Politik stemmer med dem, som Danmark følger.

Som bebudet i sidste Rigsdagssamling vil der i dette Efteraar blive fremsat et Forslag til Ændringer i Forsvarslovene af 1922. Paa forskellig Maade vil Regeringen tilstræbe at forenkle og derigennem billiggøre Administrationen og samtidig med at indføre tekniske Forbedringer i størst mulig Udstrækning fastholde de Beparelser, der opnaeedes paa indeværende Aars Forsvarsbudget. Det afgørende Hensyn maa dog være, at vi opretholder et Forsvar, der svarer til de os paahvilende Neutralitets- og Folkeforbundsforpligtelser.

Under Erhvervslivets vanskelige økonomiske Forhold, hvor den fornødne Ligevægt mellem opnaaelige Erhvervsindtægter og uundgaaelige Produktionsomkostninger endnu ikke er tilvejebragt og et betydeligt Antal af vore Erhvervs virksomheder fremdeles er præget af svigtende Rentabilitet og Arbejdsløshed, vil Regeringen betragte det som sin Hovedopgave at fortsætte den i forrige Rigsdagssamling paabegyndte økonomiske Politik.

Resultaterne af den foregaaende Samlings Arbejde og de derigennem opnaaeede betydelige Lettelser af offentlige Byrder paa Erhvervslivet vil, efterhaanden som de naar ud til de enkelte Erhvervs virksomheder, medføre bedre Produktions- og Omsætningsforhold; men Bestræbelser i Retning af yderligere Nedbringning af baade Statens og Kommunernes Udgiftsbudgetter er fremdeles i høj Grad paakrævet, selv om det med Hensyn til Beparelser ikke kan forventes, at den kommende Rigsdagssamling vil kunne opnaa Resultater, der kan sidestilles med de i forrige Samling opnaaeede. Regeringen

vil have sin Opmærksomhed nøje henvendt paa yderligere Indskrænkning af de offentlige Udgifter og samtidig med, at den modsætter sig alle ikke absolut nødvendige Nybevillinger eller Forøgelse af bestaaende Bevillinger, tilstræbe, at adskillige Udgiftsomraader, som ikke er berørt af forrige Samlings Lovgivningsvirksomhed, snarest muligt og i størst mulig Udstrækning gøres til Genstand for nærmere Undersøgelse med Besparelser for Øje.

Regeringen anser det imidlertid nu, efter at der paa de offentlige Budgetter er gennemført væsentlige Udgiftsreduktioner, for at være af en afgørende Betydning til Overvindelse af Krisen og Indskrænkning af Arbejdsløsheden, at Erhvervs livet selv gennem Forhandling og Samarbejde mellem de afgørende Faktorer ved alle til Raadighed staaende Midler tilstræber en yderligere Billiggørelse af den danske Produktion, og Regeringen agter at støtte og fremhjælpe alle saadanne Bestræbelser.

Ved Siden deraf agter Regeringen med forventet Tilslutning fra Rigsdagens Side i saa stor Udstrækning, som det kan anses for finansielt overkommeligt, og som det kan ske uden at virke skadeligt for vigtige Samfundsinteresser, at tilvejebringe midlertidig Hjælp og Støtte for kriseramte Erhvervs virksomheder.

To af henholdsvis Landbrugsministeriet og Handelsministeriet nedsatte Udvalg, bestaaende af Erhvervenes egne Repræsentanter, til Overvejelse af Mulighederne for gennem Drifts laan eller paa anden Maade at yde Hjælp til Landets og Byernes erhvervsdrivende vil ventelig i Løbet af den allernærmeste Fremtid have afsluttet deres Arbejde, hvorefter Regeringen ufortøvet vil tage de afgivne Betænkninger op til Behandling og eventuelt paa Grundlag heraf fremsætte Forslag for Rigsdagen.

Regeringen vil dernæst i saa stor Udstrækning, som det maatte vise sig fornødent og forsvarligt, søge Rigsdagens Samtykke til fortsat Statsgaranti for Eksportkreditter, idet denne Foranstaltning har vist sig i høj Grad fremmende for flere Industriers Eksportvirksomhed, saaledes at der derved er fremskaffet en øget Beskæftigelse.

Hvor der indenfor industrielle Virksomheder frembyder sig Mulighed for gennem Koncentration og Specialisering at

opnaa større Konkurrencedygtighed, vil Regeringen støtte saadanne Bestræbelser.

Regeringen agter at fremsætte Forslag om Tillægsbestemmelser til Loven om uretmæssig Konkurrence og Varebetegnelse, saaledes at der skabes Mulighed for at værne den indenlandske Produktion mod en ubillig Konkurrence udefra, ligesom der ogsaa saavel af Hensyn til Forbrugerne som til danske Produktionsforetagender vil blive fremsat Lovforslag om Forbud mod Fremstilling og Indførsel af daarlige Kvaliteter af visse Klædevarer og af Skotøj.

For Tilvejebringelse af sunde Erhvervsforhold anser Regeringen det for en Nødvendighed, at der ved Siden af, at den ved Grundloven hjemlede Foreningsfrihed opretholdes, træffes virksomme Foranstaltninger mod, at Erhvervs-sammenslutninger eller faglige Organisationer over Tvang overfor den enkelte Samfundsborger i hans Adgang til Erhverv og derigennem undertrykker den ligeledes ved Grundloven hjemlede Næringsfrihed. Regeringen vil derfor paa ny fremsætte Lovforslaget om Værn for Erhvervs- og Arbejdsfrihed.

I Overensstemmelse med den i forrige Samling vedtagne Lov om Forberedelse af en Nyordning af Landmandsbankens Forhold vil Regeringen snarest muligt fremsætte Forslag om en endelig Ordning for derigennem ikke blot at bringe til Afslutning en saavel for Statsøkonomien som for Erhvervslivet i Længden uholdbar Tilstand, men ogsaa i passende Omfang at tilvejebringe Kapital udefra til Støtte og Fremgang for Erhvervslivet som Helhed.

Regeringen vil i det Omfang, som Bespærelserne i Statshusholdningen tillader det, søge at reducere de Skatter, som under den nuværende Krisesituation tynger haardst paa de produktive Erhvervsvirksomheder. Herunder maa Formueskatten til Staten komme i første Række, idet den ikke alene i Forhold til andre Landes Formuebeskatning er ekstraordinær høj, men ogsaa under de nuværende Erhvervsforhold staar i et afgjort Misforhold til Formuernes Afkastning og i Forening med de kommunale Ejendomsskatter i overmaade mange Tilfælde kommer til at virke som en Formuekonfiskation.

Ogsaa den amtskommunale Beskatning vil i den kommende Rigsdagssamling blive gjort til Genstand for Behand-

ling. Amternes samlede Skatteudskrivning, der ensidig hviler paa faste Ejendomme, er i den sidste Menneskealder 7-doblet, samtidig med at Udgiftsaarsagerne i aftagende Grad har Tilknnytning til Ejendomsbesiddelse. Et betydningsfuldt Skridt til Ændring af dette Forhold er gjort ved Overføring af en Del af Motorafgifterne til Amterne som Bidrag til Vejvæsenet, men en Ændring af Grundlaget for Amtsskatternes Paaligning, som tilvejebringer en nærmere Forbindelse mellem Udgiftsaarsag og Skatteydelse, er paakrævet. Hertil sigtende Forslag vil derfor blive fremsat, saa snart de nødvendige forudgaaende Undersøgelser og Forhandlinger er tilendebragt.

Et Forslag til en ny Lærlingelovgivning vil blive fremsat.

I stigende Grad breder den Opfattelse sig i Befolkningen, at Rigsdagens Medlemstal bør indskrænkes, ligesom den nugældende komplicerede og i sine Resultater vanskeligt forstaaelige Valgordning til Folketinget har givet Anledning til stærk og velbegrundet Kritik. Regeringen, som deler disse Anskuelser, agter at stille Forslag om en ny Valglov, som formindsker Folketingets Medlemstal og simplificerer Valgordningen.

Bestræbelserne i Retning af en Simplificering af Retsplejen vil blive fortsat. Forslag om en ændret Straffelov vil blive fremsat, ligesom der ved Lov vil blive søgt gennemført en mere rationel Ordning af Dommerfuldmægtigenes Stilling.

Pladsmangelen ved Sindssygehospitalerne vil blive søgt afhjulpet ved en Udvidelse af Familieplejen. En systematisk Bekæmpelse af Tuberkulosen i Sønderjylland i Lighed med, hvad der er Tilfældet andre Steder i Landet, vil blive iværksat, og i Henhold til den vedtagne Invalidelov vil der blive udfærdiget Regler om Oplæring og Anbringelse af Invalider, saaledes at de derved sættes i Stand til at bidrage til deres egen Forsørgelse.

Den nugældende Ordning med Hensyn til det højere Almenskolevæsen paa Grundlag af Lovene af 20. Marts 1918 om Ordningen af den højere Undervisning i København, Frederiksberg og Gentofte, af 4. Oktober 1919 om Overtagelse af og Tilskud til private Gymnasieskoler udenfor Storkøbenhavn samt af 30. Juni 1919 om Indførelse af Skoleafgift og de i Forbindelse hermed indførte Regler om Stats-tilskud til kommunale og private Eksamensskoler har med-

ført en ganske overordentlig stærk Stigning i Statsudgifterne. Da ogsaa den store Stigning i Antallet af Dimittender fra de højere Skoler er egnet til at vække Betænkelighed, har Regeringen iværksat en Undersøgelse af hele dette Forhold. Denne Undersøgelse vil blive fremmet mest muligt, og Regeringen forventer at kunne fremsætte Resultaterne deraf i Lovforslags Form.

Det i afvigte Rigsdagssamling fremsatte Forslag til Lov om Nationalmuseets Bygningsforhold naaede ikke at blive færdigbehandlet. Lovforslaget vil paa ny blive fremsat, og Regeringen vil bestræbe sig for at føre denne Sag til Afslutning.

En Omordning af det kongelige Teaters Forhold, hvorved Statens Tilskud søges nedbragt, er under Forberedelse.

Enkelte andre Lovforslag, som ikke naaede at blive færdigbehandlet af begge Rigsdagens Ting i forrige Samling, vil paa ny blive fremsat, men i øvrigt vil Regeringen bestræbe sig for at samle Lovgivningsvirksomheden om saadanne enkelte Forhold, som i Øjeblikket maa anses for særlig betydningsfulde, hvorimod al Lovgivning, som ikke er strengt paakrævet, vil blive søgt undgaaet ud fra den Betragtning, at en alt for hyppig Ændring af gældende Love i Almindelighed maa anses for uheldig, og at det vil være ønskeligt at kunne tidsbegrænse Samlingens Varighed til det normale.

Idet jeg udtaler Ønsket om, at vi trods alt, hvad der kan skille, maa kunne samles i et Lovgivningsarbejde til sand Lykke og Fremgang for Folk og Land, beder jeg Tingenes Medlemmer om til Indledning af Rigsdagens Arbejde at udbringe et Leve for vort Fædreland. Danmark leve. (Medlemmerne besvarede Statsministerens Leve med et trefoldigt Hurra).

I Henhold til den mig givne Bemyndigelse opfordrer jeg herved Tingene til paa sædvanlig Maade at konstituere sig under Aldersformændenes Ledelse.

I Samlingens Løb blev der forelagt 146 Lovforslag (108 Regeringsforslag, 38 fremkomne ved privat Initiativ). Af Regeringsforslagene blev 82 forelagt i Folketinget, 26 i Landstinget. Af de ved privat Initiativ fremkomne 38 Forslag forelagdes 34 i Folketinget og 4 i Landstinget. Af de forelagte Lovforslag er 83 endeligt vedtaget [A.], 63 blev ikke behandlet til Ende eller bortfaldt [B.]. Desuden forelaa til Afgørelse en Række Beslutninger og 1 Forespørgsel [C.].

A.

Statsministeren vedrørende:

Side

1. Lov om Tillæg til Lov af 23. Januar 1903 om en Statstidende, jfr. Lov Nr. 106 af 10. Maj 1912.....	73
2. Lov om Revisionen af Statsregnskabet.....	74

Finansministeren vedrørende:

3. Finanslov for Finansaaret fra 1. April 1928 til 31. Marts 1929	37
4. Lov om Tillægsbevilling for Finansaaret fra 1. April 1927 til 31. Marts 1928	66
5. Lov om Ophævelse af Tillægsafgiften paa Vin	76
6. Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Toldloven af 29. Marts 1924	78
7. Lov om Ændring i Lov af 18. Februar 1922 om Tobaksafgifter	82
8. Lov om Ændring i Lov om Afgift ved Tinglysning m. m., i Lov om Stempelafgift og i Lov om en særlig Stempelafgift ved Overdragelse af offentlige Værdipapirer ...	83
9. Lov om Ændringer i og Tillæg til Loven om Indkomst- og Formueskat til Staten	86
10. Lov om Oprettelse af en Erhvervenes Laanefond....	91
11. Lov om Udstedelse af Statsgældsbeviser til Indfrielse af de ifølge Lov Nr. 217 af 25. Juli 1925 udstedte 5 pCt. Statsgældsbeviser til Beløb 30 Mill. Kr.....	94
12. Normeringslov for Finansaaret 1928—29.....	94
13. Lov om Stempelfrihed for Obligationer, udstedt af danske Købstadkommuner i 1928	98

	Side
14. Lov om Tillæg til Lov Nr. 76 af 1. April 1925 om Udlaan af Statslaanefonden til Udstykning af Landejendomme	98
15. Lov om Ændringer i de for Statsanstalten for Livsforsikring gældende Bestemmelser.....	99
16. Lov om Udstedelse af Statsobligationer og Statsgældsbeviser til Indfrielse af de i Følge Lov af 15. Juni 1918 udstedte 5 pCt. Statsgældsbeviser til Beløb 60 Mill. Kr.	100
17. Lov om Optagelse af et Statslaan i Udlandet.....	102

Landbrugsministeren vedrørende:

18. Lov om Udlaan af Statsmidler til Ejere og Brugere af Landbrugsejendomme til Opnaaelse af Akkord.....	103
19. Lov om Driftslaaneforeninger for Ejere og Brugere af Landejendomme	108
20. Lov om midlertidige Driftslaan til Fiskere.....	112
21. Lov om Begunstigelser for Driftslaaneforeninger for mindre Jordbrugere	114
22. Lov om Ændringer i Lovene Nr. 39 af 24. Marts 1899 og Nr. 101 af 22. April 1904 om Tilvejebringelse af Jordlodder for Landarbejdere	116
23. Lov om Tillæg til og Ændringer i Lov Nr. 81 af 29. Marts 1924 om Oprettelse af Husmandsbrug og Lov Nr. 149 af 1. Juli 1927 om Tillæg til og Ændring i nævnte Lov	117
24. Lov om Bekæmpelse af Raager	121
25. Lov om Udførsel, Indførsel og Forhandling af Æg...	124
26. Lov om Grundforbedringslaan.....	126
27. Lov om Bekæmpelse af Tuberkulose hos Kvæg.....	127
28. Lov for Færøerne om Fiskerilaan	132
29. Lov for Færøerne om Jagt, Fuglefangst m. m.	134
30. Lov om Begunstigelser for Driftslaaneforeninger for mindre Jordbrugere paa Færøerne.	139

Indenrigsministeren vedrørende:

31. Lov om Ændring i Lov Nr. 101 af 29. Marts 1924 om kommunale Valg	139
32. Lov angaaende Ratifikation af en international Konvention angaaende Ligeberettigelse for inden- og udenlandske Arbejdere i Henseende til Erstatning for Følgerne af Ulykkestilfælde. indtrufne under Arbejdet..	144
33. Lov vedrørende Grundforbedringsarbejder.....	145
34. Lov vedrørende Kreditforeningen af Grundejere i København og Omegn	145
35. Lov om Oprettelse af en ny 4. Serie under Statens Rentegaranti i Sønderjyllands Kreditforening.....	146

36. Lov om Ændringer i Lov Nr. 379 af 28. Juni 1920 om Indlemmelse i Købstæder af Arealer af Sognekommuner m. v.	148
37. Lov om Tilskud og Laan af Arbejdsløshedsfonden til Kommuner og anerkendte Arbejdsløshedskasser.	151
38. Midlertidig Lov om Adgang for danske Fiskerskibe til Fiskeri i grønlandske Farvande.	155
39. Lov vedrørende Boligbyggeri.	156
40. Lov om Indfødsrets Meddelelse.	159
41. Lov hvorved et Areal af Hvidding Sogn indlemmes i Ribe Amt.	161

Ministeren for Sundhedsvæsen vedrørende:

42. Lov om Erhvervelse af Hvedholm Slot til Plejehjem for Sindssyge.	161
43. Lov om Kontingentbetalingen paa Aandssvageanstalterne.	164

Ministeren for offentlige Arbejder vedrørende:

44. Lov om Opførelse af en Bygning til Brug for Statsradiofonien.	166
45. Lov om Tillæg til Forordning af 5. Marts 1845 om Grundafstaaelser m. v. til Jernbaneanlæg.	172
46. Lov om Bygning af en Bro over Limfjorden imellem Aalborg og Nørresundby.	173
47. Lov om Ændringer i Lov Nr. 77 af 19. April 1907 om elektriske Stærkstrømsanlæg.	177

Ministeren for Industri, Handel og Søfart vedrørende:

48. Lov om Ordning af Statens Forhold til Den danske Landmandsbank, Hypothek- og Vekselbank.	181
49. Lov om Driftslaan til Industrivirksomheder.	194
50. Lov om Driftslaan til Haandværkere.	198
51. Lov om Forberedelse af Foranstaltninger til Styrkelse og Fremme af danske Erhvervsinteresser og til Imødegaaelse af ubillig Konkurrence.	200
52. Lov om Ændring i Lov af 1. Juli 1927 om Hjælpeforanstaltninger for Sejlskibserhvervet.	203
53. Lov om Ændring i Lov Nr. 50 af 28. Februar 1916 om Sønæringen m. m.	203
54. Lov om Tillæg til Lov af 30. Juni 1922 om Lukketid for Butikker og Lagre m. v.	205
55. Lov om Færøerne om Forbud mod at drive Erhverv med berusende Drikke m. m.	207

Justitsministeren vedrørende:

	Side
56. Lov om Politiets Ordning m. v.....	208
57. Lov om Tilføjelse til Lov om Rettens Pleje af 11. April 1916 (Konstitution i Dommerembeder).....	216
58. Lov om Ændringer i Lov om Rettens Pleje af 11. April 1916 (Sammenlægning af Retskredse).....	218
59. Lov om Ændring i Lov af 11. April 1925 om Sikkerhedsforanstaltninger mod visse Personer, der udsætter Retsikkerheden for Fare.....	219
60. Lov om Nedlæggelse af forskellige Bitingsteder og Politikontorafdelinger.....	220
61. Lov om midlertidig Ændring af og Tillæg til Lov af 15. Maj 1875 om Tilsyn med fremmede og rejsende m. m.	221
62. Lov om Ændringer i Strandsloven af 10. April 1895	223
63. Lov om Ændring i Lov af 31. Marts 1926 om Brandpolitiet paa Landet og det nærmest dermed i Forbindelse staaende Bygningsvæsen.....	225
64. Lov om Ændring i Lov for Færøerne Nr. 76 af 12. Marts 1923 om den kommunale Beskatning.....	227
65. Lov for Færøerne om Forandring i forskellige Skatter og Afgifter.....	228
66. Lov om Indførelse af en Matrikul og Oprettelse af et Realregister for Thorshavn.....	229
67. Lov for Færøerne om Mægling i Arbejdsstridigheder..	229

Undervisningsministeren vedrørende:

68. Lov om Nationalmuseets Bygningsforhold.....	231
69. Lov vedrørende det kongelige Teaters Bygnings- og Sceneforhold.....	240
70. Lov om Statstilskud til private, eksamensberettigede Realskoler, Mellem- og Realskoler og Pigeskoler uden for København, Frederiksberg og Gentofte.....	248
71. Lov om Statstilskud til anerkendte private Seminarier	256
72. Lov om en forhøjet Ligning til nogle af Amternes Skolefonds.....	260
73. Lov om Ændring i Lov Nr. 222 af 1. Maj 1923 om statsunderstøttede Biblioteker.....	261
74. Lov om Pension og Efterindtægt for Lærere og Lærereinder i Folkeskolen paa Færøerne.....	261

Kirkeministeren vedrørende:

75. Lov om Afvikling af de gejstlige Enkekasser.....	265
76. Lov om Afløsning af Tienden i de sønderjydske Landsdele.....	268

Forsvarsministeren vedrørende:

Side

77. Lov om Anvendelse af det nye Garnisonssygehus paa Nørrefælle	272
78. Lov om Geodætisk Institut	274
79. Lov om Ændring af Lov Nr. 126 af 27. Juni 1927 om Statens Tjenestemænd (Geodætisk Institut)	277
80. Lov om Ændringer i Lov Nr. 342 af 7. August 1922 om Hærens Ordning	277

Paa privat Initiativ.

81. Lov om midlertidigt Tillæg til Lov Nr. 134 af 1. Juli 1927 om Aldersrente. (Personlige Tillæg). (Af Holger Larsen, Bresemann, Hauge, Helga Larsen, Simonsen og Weygaard).	278
82. Lov om Tillæg til Lov Nr. 563 af 4 Oktober 1919 om Lens, Stamhuses og Fideikommisgodsers samt de herhenhørende Fideikommiskapitalers Overgang til fri Ejendom. (Af Piper)	280
83. Lov om Nedsættelse af et Udvalg angaaende Forholdet mellem Staten og Folkekirken. (Af S. Rasmussen)	282

B.**Landbrugsministeren vedrørende:**

1. F. t. Lov om Tillæg til Lov af 12. April 1911 om Handel med Smør og fremmede Landbrugsprodukter m. m.	287
2. F. t. Lov om Tillæg til Lov Nr. 95 af 1. April 1925 om Tilvirkning og Forhandling af Margarine m. m.	289
3. F. t. Lov om Ændringer i de om den kongelige Veterinær- og Landbohøjskole gældende Lønbestemmelser	291

Indenrigsministeren vedrørende:

4. F. t. Lov om Valg til Rigsdagen	292
5. F. t. Lov om Hjælpekasser	305
6. F. t. Lov vedrørende Udvandring	313
7. F. t. Lov om Ændringer i Reglerne om Amtskommuner- nes Skatteudskrivning	321
8. F. t. Lov om Lærlingeforholdet	325
9. F. t. Lov om Udlaan af Arbejdsløshedsfonden til visse Arbejdsløsheds-kasser	333
10. F. t. Lov om Fastsættelse af Byggelinier for Gader og Veje	333

Ministeren for Sundhedsvæsen vedrørende:

11. F. t. Lov om udvidet Kontrol med de fra Apotekerne forhandlede Lægemidler	336
12. F. t. Lov om Gifte og andre for Sundheden farlige Stoffer	337

Ministeren for Industri, Handel og Søfart vedrørende: Side

13.	F. t. Lov vedrørende Fremstillingen og Indførselen af Læder og Skotøj	343
14.	F. t. Lov vedrørende Fremstillingen og Indførselen af uldne Herre-Konfektionsartikler	345
15.	F. t. Lov om Banker	346
16.	F. t. Næringslov	349
17.	F. t. Lov om Værn for Erhvervs- og Arbejdsfriheden . .	366

Justitsministeren vedrørende:

18.	F. t. Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov om Rettens Pleje af 11. April 1916.	372
19.	F. t. Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov om Retsafgifter i Domssager m. m. af 11. April 1916. . . .	381
20.	F. t. Lov om Biografvæsenets Ordning.	381
21.	Forslag til Borgerlig Straffelov	383
22.	F. t. Lov om Ikrafttræden af Borgerlig Straffelov m. m.	399
23.	F. t. Lov angaaende Fuldmægtige ved Underretterne udenfor København m. m.	402

Kirkeministeren vedrørende:

24.	F. t. Lov om Adgang til Præsteembeder i Folkekirken.	407

Forsvarsministeren vedrørende:

25.	F. t. Lov om Rigets Forsvar	407
26.	F. t. Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov Nr. 126 af 27. Juni 1927 om Statens Tjenestemænd.	433

Udenrigsministeren vedrørende:

27.	F. t. Lov om Ændring i Lov Nr. 257 af 6. Maj 1921 om Udenrigstjenesten saaledes som denne er ændret ved Lov Nr. 152 af 30. Juni 1927.	435

Undervisningsministeren vedrørende:

28.	F. t. Lov om Oprettelse af et Landsarkiv for de sønderjydske Landsdele	437

Paa privat Initiativ.

29.	F. t. Lov om midlertidig Krisehjælp til arbejdsløse. (Af Einer Jensen, Fr. Andersen [Holbæk A.], Jønsson, Lundberg, J. P. Nielsen og Schrøder)	439
30.	F. t. Lov om midlertidige Foranstaltninger til Støtte for Landbruget. (Af Bording, Hækkerup, J. P. Jensen, Larsen [Bjerre], A. C. Mortensen og Olufson)	443

	Side
31. F. t. Lov om Modvirkning af Arbejdsløsheden ved Iværksættelse af offentlige Arbejder og gennem Hjælp til Boligbyggeri. (Af Fr. Andersen [Holbæk A.], Bjerring, Bresemann, J. Chr. Jensen, F. K. Madsen og Simonsen)	446
32. F. t. Lov om midlertidige Foranstaltninger til Støtte for Industri og Haandværk. (Af Stauning, Fr. Andersen [Holbæk A.], Einer Jensen, Lundberg, Hans Nielsen og V. S. Petersen)	449
33. F. t. Lov om Foranstaltninger til Igangsættelse af Arbejder og Ophjælpning af Erhvervsforholdene i de sønderjydske Amter. (Af J. P. Nielsen, Bording, Fisker, Knud Hansen, Hauge, P. Mortensen og Gerhard Nielsen)	454
34. F. t. Lov om Skattelempelse for visse Beboelsesejendomme. (Af Hauge, Einer Jensen, J. Chr. Jensen, Gerhard Nielsen, Simonsen og Wilmann)	456
35. F. t. Lov om Ændringer i Lov Nr. 151 af 1. Juli 1927 om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring m. m. (Af J. P. Nielsen, Fr. Andersen [Holbæk A.], Einer Jensen, Jønson, Lundberg og Schrøder)	457
36. F. t. Lov om aktiv Erhvervsstøtte. (Af Drachmann, Fibiger, Mathilde Hauschultz, Korsgaard, Larsen-Badse, Christmas Møller, Parkov, Pürschel og C. J. F. Sven).	464
37. F. t. Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Toldloven af 29. Marts 1924 angaaende Frugter og Grønsager m. m. (A. Carlsen-Skiødt, Fibiger, Fraenkel, Grathwohl, Viggo Hansen, Ibsen, Ole Bjørn Kraft, Axel Møller, Parkov, A. C. D. Petersen og Pitzner)	469
38. F. t. Lov om Ændringer i Lov Nr. 110 af 18. April om Indkomstskat til Københavns Kommune. (Af Bouet, Bindslev, Fibiger, Mathilde Hauschultz, Korsgaard, Christmas Møller, Parkov, Pürschel og C. J. F. Sven)	470
39. F. t. Lov om Ændring i Lov Nr. 83 af 31. Marts 1926 om kommunale Ejendomsskatter. (Af Piper)	471
40. F. t. Lov om Hovedgaardene Faurholm og Trollesminde. (Af Piper)	473
41. F. t. midlertidig Lov om offentligt Tilsyn med visse Virksomheder. (Af P. Munch, Niels Frederiksen, Holdgaard, Povlsen og Zahle)	474
42. F. t. Lov om Voldgift i Arbejdsstridigheder, der truer omfattende Samfundsinteresser. (Af P. Munch, Dahlgaard, Niels Frederiksen, Holdgaard, Povlsen og Zahle)	475
43. F. t. Lov om Fremme af Arbejdernes Delagtighed i Ejendomsretten til Aktieselskaber og visse andre Virksomheder. (Af P. Munch, Dahlgaard, Niels Frederiksen, Holdgaard, Povlsen og Zahle)	475

	Side
44. F. t. Lov om Fremme af Grundforbedringsarbejder ved Vejanlæg. (Af Steen, Niels Frederiksen, Holdgaard, P. Munch, Povlsen og Zahle).....	476
45. F. t. Lov om Fritagelse af Nybygninger m. m. for Ejendomsskyld til Staten. (Af Niels Frederiksen, Holdgaard, P. Munch, Povlsen og Zahle).....	478
46. F. t. Lov om Fritagelse af Nybygninger m. m. for kommunal Ejendomsskyld. (Af Niels Frederiksen, Holdgaard, P. Munch, Povlsen og Zahle).....	479
47. F. t. Lov om Ændringer i Lov Nr. 280 af 30. Juni 1922 om Menighedsraad. (Af Povlsen, Niels Frederiksen, Holdgaard, P. Munch og Zahle).....	479
48. F. t. Lov om Ændringer i Lov Nr. 284 af 30. Juni 1922 om Sognebaandsløsning og Brugen af Kirkerne. (Af Povlsen, Niels Frederiksen, Holdgaard, P. Munch og Zahle).....	481
49. F. t. Lov om Hjælp mod den ved Kronestigningen forvoldte økonomiske Krise. (Af Niels Frederiksen, Holdgaard, Povlsen, P. Munch og Zahle).....	483
50. F. t. Lov om Stempel- og Gebyrfrihed for kriseramte m. v. (Af Zahle, Niels Frederiksen, Holdgaard, P. Munch og Povlsen).....	488
51. F. t. Lov om Ændring i Lov Nr. 149 af 10. April 1922 om Indkomst- og Formueskat til Staten. (Af Holstein og Orla-Jensen).....	489
52. F. t. Lov om Ændringer i Lov Nr. 108 af 29. Marts 1924 og Toldafgifterne m. m. (Af Orla-Jensen og Holstein).....	490
53. F. t. Lov om Ændringer i Lov Nr. 46 af 18. Februar 1922 om Tobaksafgifter, jfr. Lov Nr. 150 af 24. April 1923. (Af Orla-Jensen og Holstein).....	491
54. F. t. Lov om Ændring i Lov Nr. 219 af 1. Maj 1923 om Omsætningsafgift af Chokolade- og Sukkervarer m. m. (Af Orla-Jensen og Holstein).....	492
55. F. t. Lov om Afgift af Cikorie og andre Kaffesurrogater eller Kaffetilsætninger. (Af Orla-Jensen og Holstein). 492	492
56. F. t. Lov om Ændring i Lov Nr. 137 af 27. Maj 1908 om Afgift af indenlandsk Roesukker og af Raffinering af Sukker. (Af Orla-Jensen og Holstein).....	493
57. F. t. Lov om Ophævelse af det kongelige Teater som Statsinstitution. (Af Axel Dam og Willesen).....	493
58. F. t. Lov om Folkeafstemning om Ophævelse af den tvungne Værnepligt. (Af Axel Dam og Willesen)....	494
59. F. t. Lov om Radiospredning foranlediget af danske kulturelle Organisationer. (Af Axel Dam og Willesen). 494	494
60. F. t. Lov om Forberedelse af Statsbanernes Overgang til Privatdrift. (Af Axel Dam og Willesen).....	496

	Side
61. F. t. Lov om Overgang fra Skat til Skyld. (Af Willesen og Axel Dam).....	496
62. F. t. Lov om Tilvejebringelse af Midler til Udligning af Nedgang i Grundværdi ved Overgangen til fuld Grundskyld. (Af Willesen og Axel Dam).....	501
63. F. t. Lov om Foranstaltninger til Modvirkning af Arbejdsløsheden. (Af Willesen og Axel Dam).....	505

C.

I. Beslutninger m. m.:

1. Beslutning af Rigsdagen angaaende den af Statsrevisorerne afgivne Betænkning over Statsregnskabet for Finansaaret 1925—26	509
2. Beslutning af Rigsdagen i Henhold til Lov Nr. 112 af 9. Marts 1917 om »Kongeriget Danmarks Hypotekbank« § 13	509
3. Beslutning af Rigsdagen om Godkendelse af Opgørelsen over de Beløb, som Københavns Frihavns-Aktieselskab i Aarét 1927 har anvendt til Anlæg i Frihavnen	510
4. Rigsdagsbeslutning i Anledning af en under 2. Januar 1928 i Madrid afsluttet Handels- og Skibsfartskonvention mellem Danmark og Spanien med dertil hørende Slutprotokol og Tillægsprotokol.....	510
5. Rigsdagsbeslutning om Afslutning af en Traktat vedrørende Forligsbehandling, retslig Afgørelse og Voldgift mellem Danmark og Spanien.....	514
6. Beslutning af Rigsdagen om Valget af Statsrevisorer og disses Virksomhed	515
7. Afgørelse i Henhold til § 7 i Lov Nr. 198 af 16. Juli 1927 af, hvilke Bierhverv de nuværende Ministre (Ministeriet Madsen-Mygdal) beholder.....	519
8. Forslag til Beslutning af Folketinget (af Stauning)...	523
9. Beretning til Rigsdagen angaaende Folkeforbundets 8. Forsamling i Genève i September 1927.....	525
10. Beretning fra Folketingets Lønningsudvalg vedrørende Besparelser indenfor Administrationen.....	525

II. Valgs Prøvelse:

A. Folketinget	525
B. Landstinget	527

III. Valg til Kommissioner og Hverv:

1. Valg af 16 Medlemmer og Suppleanter for disse til det udenrigspolitiske Nævn.....	528
--	-----

	Side
2. Valg af 1 Medlem af Over-Skyldraadet for Tidsrummet indtil 30. Juni 1933.....	529
3. Valg af 8 Medlemmer af »Rask-Ørsted Fondet«s Komité for Tidsrummet fra 1. November 1927 til 31. Oktober 1931	529
4. Valg af 4 Medlemmer af Lønningsraadet samt af Stedfortrædere for samme for Tidsrummet indtil 30. September 1931.....	530
5. Valg af 1 Medlem af Rigsdagsudvalget angaaende Statens Medvirken til en Reorganisation af Den danske Landmandsbank, Hypotek- og Vekselbank.....	530
6. Valg af 4 Medlemmer af Nævnet vedrørende Udenrigsministeriets Tjenestemænds Udetillæg for Tidsrummet indtil 17. November 1931.....	530
7. Valg af 16 Medlemmer af Sygekasseudvalget.....	531
8. Valg af 1 Medlem af Tilsynsraadet for Kongeriget Danmarks Hypotekbank for Tidsrummet indtil 31. December 1930.....	531
9. Valg af en Stedfortræder i Rigsdagsudvalget for grønlandske Anliggender.....	531
10. Valg af 2 Revisorer for Kongeriget Danmarks Hypotekbanks Regnskab for Tidsrummet fra 1. Januar 1928 til 31. December 1930.....	532
11. Valg af 12 Medlemmer af Toldraadet for Tidsrummet fra 1. April 1928 til 31. Marts 1934.....	532
12. Valg af 1 Medlem af Rigsretten.....	532
13. Valg af 8 Medlemmer og Suppleanter for disse af det kirkelige Udvalg.....	532
14. Valg af 8 Medlemmer af Bedømmelsesudvalget angaaende Nationalmuseets Bygningsforhold.....	533
15. Valg af 15 Medlemmer og Stedfortrædere for disse af det erhvervspolitiske Nævn.....	533
16. Valg af Medlemmer og Stedfortrædere af de i § 17 i Lov Nr. 373 af 30. Juni 1919 om Fæstegodsets Overgang til Selveje og om Brug af Huse paa Landet omhandlede 3 Kommissioner.....	534
IV. Forespørgsel	535
V. Forretningsordenen	537
VI. Andragender	537
VII. Andragender i Henhold til Grundlovens § 56	538

Finansloven

for Finansaaret fra 1. April 1928 til 31. Marts 1929. (Finansministeren). [A. Sp. 1—C. Sp. 257, 1071].

Fremsat i Folketinget $5/_{10}$ (F. Sp. 11). 1. Beh. $12-14/_{10}$; $20/_{10}$ — $12/_{11}$ (F. Sp. 50, 431, 1339). Henvist til Finansudvalget (se Side 19). Betænkning (B. Sp. 77) afgiven $10/_{1}$. (Ordførere: Angaaende Statsministeriet, Udenrigsministeriet, Ministeriet for offentlige Arbejder og Justitsministeriet: *C. O. Pedersen*. Angaaende Landbrugsministeriet og Ministeriet for Industri, Handel og Søfart: *Aksel Jensen*. Angaaende Krigsministeriet, Marineministeriet og Ministeriet for Sundhedsvæsen: *Knud Kristensen*. Angaaende Undervisningsministeriet og Kirkeministeriet: *Kyed*. Angaaende Indenrigsministeriet og Finansministeriet: *Pinholt*). 2. Beh. $12-13/_{1}$ (F. Sp. 3222, 3300). Ændringsforslag til 3. Beh. (B. Sp. 1073). (Ordførere: som ved 2. Behandling). 3. Beh. $22-23/_{3}$ (F. Sp. 5554, 5614). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $27-28/_{3}$ (L. Sp. 1197, 1248). Henvist til Finansudvalget (se Side 20). Betænkning (B. Sp. 3101) afgiven $28/_{3}$. (Ordfører: Ejsing). 2. Beh. $30/_{3}$ (L. Sp. 1352). 3. Beh. $31/_{3}$ (L. Sp. 1424). *Loven stadfæstet 31. Marts 1928*. (Lov-Tid. Nr. 92).

Oversigt over Statens Driftsbudget for Finansaaret 1928—29.

	Efter Lovforslaget.	Efter Finansloven.
	Kr.	Kr.
<i>Løbende Indtægter</i> i Henhold til nedenstaaende Para- graffer:		
Udbytte af Domænerne (§ 1)	÷ 1 590 273	÷ 1 595 071
Udbytte af Statsvirksomhe- derne (§ 2).....	÷ 24 088 304	÷ 24 080 200
Rentekonto (§ 3).....	10 425 792	8 918 042
At overføre...	÷ 15 252 785	÷ 16 757 229

	Efter Lovforslaget. Kr.	Efter Finansloven. Kr.
Overført...	÷ 15 252 785	÷ 16 757 229
Overskud af Universitetets og Statens højere Almensko- lers Fond, Bispetienderne samt Seminariefonden (§ 4)	637 809	637 809
Skatter og Afgifter (§ 5) ...	341 440 044	335 240 044
Overskud af Klasselotteriet (§ 6).....	2 543 527	2 543 527
Adskillige Indtægter (§ 7) ..	2 673 637	2 673 637
I alt...	332 042 232	324 337 788

	Efter Lovforslaget. Kr.	Efter Finansloven. Kr.
<i>Løbende Udgifter</i> i Henhold til nedenstaaende Para- graffer:		
Statsydelse til Hans Majestæt Kongen (§ 8).....	1 000 000	1 000 000
Det kongelige Hus' Aarpenge (§ 9).....	72 000	72 000
Rigsdagen (§ 10).....	2 150 000	2 150 000
Statsministeriet (§ 11).....	463 157	481 657
Udenrigsministeriet (§ 12) ..	4 724 697	4 729 452
Landbrugsministeriet (§ 13).	11 295 627	11 390 337
Indenrigsministeriet (§ 14) ..	67 872 551	68 110 211
Ministeriet for Sundhedsvæsen (§ 15).....	41 862 627	41 985 717
Ministeriet for offentlige Ar- bejder (§ 16).....	8 026 156	9 216 081
Ministeriet for Industri, Han- del og Søfart (§ 17)	4 690 688	4 867 952
At overføre...	142 157 503	144 003 407

	Efter Lovforslaget. Kr.	Efter Finansloven. Kr.
Overført...	142 157 503	144 003 407
Justitsministeriet (§ 18)	16 679 805	16 880 317
Kirkeministeriet (§ 19).....	2 879 864	3 123 994
Undervisningsministeriet (§ 20).....	61 515 779	61 711 235
Krigsministeriet (§ 21)	35 841 478	36 133 104
Marineministeriet (§ 22)....	22 182 283	22 353 284
Finansministeriet (§ 23)	22 844 437	22 897 986
Grønland (§ 24).....	»	»
Pensionsvæsenet (§ 25).....	12 329 048	12 329 838
I alt...	316 430 197	319 433 165
Overskud...	15 612 035	4 904 623
	332 042 232	324 337 788

Oversigt over Bevægelserne i Statens Kassebeholdning i Finansaaret 1928—29.

Indtægter.

Efter Lovforslaget.

			Bevilling.	I alt.
			Kr.	Kr.
<i>Kassebeholdning den 1. April 1928, anslaaet . . . . .</i>			. . . . .	25 919 713
§§ 1—7.	<i>Løbende Indtægter . . . . .</i>		332 042 232	
<i>Formueindtægter.</i>				
§ 26 I. A.	Faste Ejendomme og Anlæg:			
		Kontant. Kr.	Afskrivning. Kr.	
	Domænerne		108 126	
	Statsvirksomhederne	2 152 500	13 008 708	
	§ 7. Adskillige Indtægter		24 356	
	Statsministeriet		3 383	
	Udenrigsministeriet		29 208	
	Landbrugsministeriet		169 907	
	Indenrigsministeriet		1 171 532	
	Min. for Sundhedsvæsen		374 732	
	Min. for offentlige Arbejder		66 945	
	Min. for Industri, Handel og Søfart		42 930	

	Justitsministeriet	256 990	
	Undervisningsministeriet	785 212	
	Krigsministeriet	580 275	
	Marineministeriet	341 790	
	Finansministeriet	193 575	
	Grønland	254 192	
		2 152 500	17 411 861
			19 564 361
—	B. Afdrag paa og Indfrielse af Tilgodehavender	4 230 000	
—	C. Optagne Laan	5 989 750	
—	D. Salg af Værdipapirer	3 283 859	
—	E. Formidskelse af Mellemregning med Ministerier og Institutioner	5 333 663	
—	F. Formidskelse af Indtægtsrestancer	»	
—	G. Forøgelse af Udgiftsrestancer	»	
—	H. Arveafgift	12 000 000	
—	I. Afløsningssummer for Jordebogsafgifter m. m.	583 940	
—	K. Ophævelse af Møntfonden	10 000 000	
			393 527 805
			419 447 518

		Bevilling.	I alt.
		Kr.	Kr.
	<i>Kassebeholdning den 1. April 1928, anslaaet</i>	.....	25 919 713
§§ 1—7.	<i>Løbende Indtægter</i>	324 337 788	
	<i>Formueindtægter.</i>		
§ 26 I. A.	Faste Ejendomme og Anlæg:		
		Kontant. Kr.	Afskrivning. Kr.
	Domænerne	.....	108 126
	Statsvirksomhederne	1 800 417	13 008 708
	§ 7. Adskillige Indtægter	.....	24 356
	Statsministeriet	.....	3 383
	Udenrigsministeriet	.....	29 208
	Landbrugsministeriet	.....	169 907
	Indenrigsministeriet	.....	1 171 532
	Min. for Sundhedsvæsen	.....	374 732
	Min. for offentlige Arbejder	.....	66 945
	Min. for Industri, Handel og Søfart	.....	42 930

	Justitsministeriet	900 000	255 768		
	Undervisningsministeriet		785 212		
	Krigsministeriet		580 275		
	Marineministeriet		341 790		
	Finansministeriet		193 575		
	Grønland		254 192		
		2 700 417	17 410 639		
				20 111 056	
—	B. Afdrag paa og Indfrielse af Tilgodehavender			4 230 000	
—	C. Optagne Laan			5 989 750	
—	D. Salg af Værdipapirer			3 398 000	
—	E. Formindskelse af Mellemregning med Ministerier og Institutioner			5 333 663	
—	F. Formindskelse af Indtægtsrestancer			»	
—	G. Forøgelse af Udgiftsrestancer			»	
—	H. Arveafgift			12 500 000	
—	J. Afløsningssummer for Jordebogsafgifter m. m.			583 940	
—	K. Ophævelse af Møntfonden			10 000 000	
					386 484 197
					412 403 910

I alt.	Kr.
Bevilling.	316 430 197
	§§ 8—25. Løbende Udgifter..... <i>Formueudgifter.</i> § 26 II. A. Afdrag paa Statsgælden..... B. Erhvervelse af Aktiver vedrørende faste Ejendomme og Anlæg: Domænerne..... 49 760 Statsvirksomhederne..... 29 342 406 2 000 Landbrugsministeriet..... Indenrigsministeriet..... 189 441 Justitsministeriet..... 53 756 111 000 Undervisningsministeriet..... Marineministeriet..... 500 000 Finansministeriet..... 4 200 Grønland..... 439 000
	C. Private Jernbaneanlæg..... 3 000 000 D. Udlaan og Forskud..... 6 273 927 30 691 563

Udgifter.

Efter Lovforslaget.

— E.	Forøgelse af Mellemregning med Ministerier og Institutioner	11 463 742	
— F.	Forøgelse af Indtægtsrestancer.....	»	
— G.	Formindskelse af Udgiftsrestancer.....	»	
— H.	Til Indkøb af Værdipapirer.....	»	
— J.	Forøgelse af Domænefonden	583 940	
— K.	Henlæggelse til Krise-Laanefonden.....	100 000	
			398 251 494
	Kassebeholdning den 31. Marts 1929.....	.....	21 196 024
			<u>419 447 518</u>

Kassebeholdningen den 1. April 1928	25 919 713 Kr.
— — 31. Marts 1929.....	21 196 024 —
Formindskelse af Kassebeholdningen i Finansaaret 1928—29	<u>4 723 689 Kr.</u>

		Bevilling.	I alt.
		Kr.	Kr.
§§ 8—25.	Løbende Udgifter	319 433 165	
	<i>Formueudgifter.</i>		
§ 26 II. A.	Afdrag paa Statsgælden	29 708 125	
— B.	Erhvervelse af Aktiver vedrørende faste Ejendomme og Anlæg:		
		Kr.	
	Domænerne	57 507	
	Statsvirksomhederne	30 254 676	
	Landbrugsministeriet	154 222	
	Indenrigsministeriet	189 411	
	Ministeriet for Sundhedsvæsen	30 000	
	Justitsministeriet	633 756	
	Undervisningsministeriet	211 000	
	Krigsministeriet	350 000	
	Marineministeriet	500 000	
	Finansministeriet	6 200	
	Grønland	439 000	
		32 825 802	

—	C. Private Jernbaneanlæg.....	3 000 000	
—	D. Udlaan og Forskud.....	6 427 985	
—	E. Forøgelse af Mellemregning med Ministerier og Institutioner	11 418 288	
—	F. Forøgelse af Indtægtsrestancer.....	»	
—	G. Formindskelse af Udgiftsrestancer.....	»	
—	H. Til Indkøb af Værdipapirer.....	»	
—	J. Forøgelse af Domænefonden.....	583 940	
—	K. Henlæggelse til Krise-Laanefonden.....	100 000	
			403 497 305
	Kassebeholdning den 31. Marts 1928.....	.....	8 906 605
			412 403 910

Kassebeholdningen den 1. April 1928.....	25 919 713 Kr.
— — 31. Marts 1929.....	8 906 605 —
Formindskelse af Kassebeholdningen i Finansaaret 1928—29	<u>17 013 108 Kr.</u>

Statsregnskab for Finansaaret 1926—27.

Opgjort i Henhold til Finansloven af 20. April 1926 og
Tillægsbevillingsloven af 4. Juni 1927.

Statens Driftsregnskab i Finansaaret 1926—27.

	Bevilling.	Regnskab.
	Kr.	Kr. Ø.
<i>Løbende Indtægter:</i>		
Udbytte af Domænerne (§1)...	÷ 1 877 473.	÷ 2 226 572. 83
Udbytte af Statsvirksomhederne (§ 2).....	÷ 24 424 143.	÷ 24 883 658. 94
Rentekonto (§ 3).....	6 748 167.	6 089 247. 16
Overskud af Universitets og Sta- tens højere Almenskolors Fond, Bispetienderne samt Seminariefonden (§ 4)	630 396.	642 339. 38
Skatter og Afgifter (§ 5).....	381 921 629.	384 470 137. 56
Overskud af Klasselotteriet (§ 6)	2 537 191.	2 535 825. 81
Adskillige Indtægter (§ 7).....	1 854 051.	2 100 090. 77
I alt...	367 389 818.	368 727 408. 91
Underskud, der afskrives paa Statens Nettoformue	»	»
	367 389 818.	368 727 408. 91
<i>Løbende Udgifter:</i>		
Statsydelse til Hans Majestæt Kongen (§ 8).....	1 000 000.	1 000 000.
Det kongelige Hus's Aarpenge (§ 9).....	72 000.	72 000.
Rigsdagen (§ 10).....	2 340 000.	2 306 452. 34
Statsministeriet (§ 11).....	552 186.	547 352. 77
Udenrigsministeriet (§ 12).....	5 461 228.	5 444 040. 10
Landbrugsministeriet (§ 13) ...	18 007 653.	17 410 235. 90
Indenrigsministeriet (§ 14)	74 113 308.	73 639 553. 67
Socialministeriet (Ministeriet for Sundhedsvæsen) (§ 15).....	56 063 272.	55 348 168. 82
Ministeriet for offentlige Arbej- der (§ 16).....	9 931 600.	9 451 014. 29
At overføre...	167 541 247.	165 218 817. 89

	Bevilling.	Regnskab.
	Kr.	Kr. Ø.
Overført...	167 541 247.	165 218 817. 89
Ministeriet for Industri, Handel og Søfart (§ 17).....	5 692 538.	5 462 748. 39
Justitsministeriet (§ 18).....	18 333 776.	17 677 706. 77
Kirkeministeriet (§ 19).....	3 980 024.	4 116 650. 10
Undervisningsministeriet (§ 20)	67 679 884.	67 370 672. 87
Krigsministeriet (§ 21).....	38 005 172.	37 766 039. 45
Marineministeriet (§ 22).....	23 616 125.	24 171 706. 93
Finansministeriet (§ 23).....	26 729 415.	26 455 686. 39
Grønland (§ 24).....	811 977.	»
Pensionsvæsenet (§ 25).....	12 899 449.	13 530 796. 82
I alt...	365 289 607.	361 770 825. 61
Overskud, der tillægges Statens Nettoformue.....	2 100 211.	6 956 583. 30
	367 389 818.	368 727 408. 91

Bevægelserne i Statens Kassebeholdning i Finansaaret 1926—27.

Finanslovens Paragraffer	Indtægter:	
	Bevilling.	
§§ 1—7	<i>Kasse- og Bankbeholdning den 1. April 1926 . . . . .</i>	
	<i>Løbende Indtægter . . . . .</i>	
§ 26 I A.	<i>Formueindtægter:</i>	
	Faste Ejend. og Anlæg:	
	Domænerne	69 225 115 031
	Statsvirksomhederne . .	2 557 832 12 091 347
	§ 7. Adsk. Indtægter .	— 24 109
	Statsministeriet	— 3 312
	Udenrigsministeriet . . .	— 31 854
	Landbrugsministeriet . .	— 170 817
	Indenrigsministeriet . . .	— 1 201 265
	Socialministeriet (Mini- steriet f. Sundhedv.).	— 337 033
	Minist. f. off. Arbejder .	— 69 767
	Ministeriet for Industri, Handel og Søfart	— 32 749
	Justitsministeriet	80 000 185 597
	Undervisningsminist. . .	— 783 090
	Krigsministeriet	1 259 760 595 037
	Marineministeriet	— 352 426
	Finansministeriet	14 900 197 087
	Grønland	— 170 264
		3 981 177 16 360 785
		i alt = 20 342 502
§ 26 I B.	Afdrag paa og Indfrielse af Tilgodehavender	
— I C.	Optagne Laan	
— I D.	Salg af Værdipapirer	
— I E.	Formindskelse af Mellemregning med Ministerier og	
— I F.	Formindskelse af Indtægtsrestancer	
— I G.	Førøgelse af Udgiftsrestancer	
— I H.	Arveafgift	
— I J.	Valutaydelse i Henhold til Lov om Valutaforanstalt-	
— I K.	Afløsningssummer for Jordebogsafgifter m. m.	
— I L.	Omsætningsafgift af Motorkøretøjer i Tiden 1. Januar	

		Bevilling.	Regnskab.
		Kr.	Kr. Ø.
.....		25 411 129. —	23 648 680. 95
.....		367 389 818. —	368 727 408. 91
Regnskab.			
Kontant.	Afskrivning.		
Kr. Ø.	Kr. Ø.		
123 624. 98	126 617. 64		
2 306 924. 13	12 054 376. 10		
—	4 500. —		
—	3 451. 46		
—	31 584. —		
—	171 544. 38		
—	1 184 645. 13		
—	361 430. 77		
—	69 767. —		
—	32 558. —		
80 000. —	202 962. 67		
—	796 519. 53		
901 160. —	595 036. 66		
—	348 725. —		
11 586. 62	196 088. 54		
—	170 264. —		
3 423 295. 73	16 341 394. 88		
i alt =	19 764 690. 61	20 342 502. —	19 764 690. 61
.....		4 413 200. —	3 685 394. 06
.....		23 608 903. —	23 603.904. 40
.....		5 036 431. —	5 067 959. 02
Institutioner.....		155 336. —	10 126 121. 51
.....		—	3 864 101. 02
.....		—	—
.....		12 500 000. —	12 557 704. 74
ninger af 20. Decbr 1924.....		21 760 000. —	21 809 651. 65
.....		1 070 000. —	1 069 858. 13
—31. Marts 1927.....		1 190 000. —	1 196 491. 10
		482 877 319. —	495 121 966. 10

Finanslovens Paragraffer.	<i>Udgifter:</i>
§§ 8—25	<i>Løbende Udgifter</i> .....
	<i>Formueudgifter:</i>
§ 26 II A.	Afdrag paa Statsgælden.....
§ 26 II B.	Faste Ejendomme og Anlæg: Domænerne..... Statsvirksomhederne..... Landbrugsministeriet..... Socialministeriet (Ministeriet for Sundhedsvæsen). Ministeriet for offentlige Arbejder..... Justitsministeriet..... Undervisningsministeriet..... Finansministeriet..... Grønland..... Indenrigsministeriet..... Ministeriet for Industri, Handel og Søfart.....
§ 26 II C.	Private Jernbaneanlæg.....
— II D.	Udlaan og Forskud.....
— II E.	Forøgelse af Mellemlægning med Ministerier og Insti
— II F.	Forøgelse af Indtægtsrestancer.....
— II G.	Formindskelse af Udgiftsrestancer.....
— II H.	Til Indkøb af Værdipapirer.....
— II J.	Forøgelse af Domænefonden.....
— II K.	Formindskelse af svensk Kronekonto i Nationalban- <i>Kasse- og Bankbeholdning den 31. Marts 1927</i> .....

	Bevilling.	Regnskab.
	Kr.	Kr. Ø.
Kassebeholdning den 1. April 1926.	25 411 129.	23 648 680. 95
— - 31. Marts 1927	÷ 3 094 429.	20 773 569. 13
Formindskelse af Kassebeholdnin- gen i 1926—27	28 505 558.	2 875 111. 82

		Bevilling.	Regnskab.
		Kr.	Kr. Ø.
.....		365 289 607. —	361 770 825. 61
.....		53 795 864. —	54 346 183. 33
Bevilling.	Regnskab.		
Kr.	Kr. Ø.		
414 752. —	348 868. 99		
38 560 029. —	34 205 739. 18		
297 849. —	178 591. 13		
728 664. —	499 607. 49		
228 000. —	228 000. —		
804 209. —	770 146. 25		
926 947. —	922 182. 99		
157 831. —	156 598. 30		
1 747 422. —	1 786 401. 07		
100 000. —	46 628. 23		
553 597. —	553 596. 29	44 499 300. —	39 696 357. 92
.....		3 970 000. —	3 970 586. 59
.....		14 188 288. —	12 414 924. 81
tutioner.....		2 661 517. —	—
.....		—	—
.....		—	606 322. 81
.....		138 000. —	137 778. 58
.....		1 070 000. —	1 069 858. 13
ken.....		359 172. —	335 559. 19
.....		÷ 3 094 429. —	20 773 569. 13
		482 877 319. —	495 121 966. 10

Med Hensyn til den vedtagne Finanslovs Indhold bemærkes, først med Hensyn til *Driftsbudgettet*:

Af *Indtægtsposterne* viser Domænerne et Underskud, der er ca. 160 000 Kr. større end i Fjor, medens Underskuddet paa Statsvirksomhederne er ca. 5 Millioner mindre. Skatter og Afgifter er opført med ca. 13 Mill. Kr. mindre end i Fjor og adskillige Indtægter med ca. 250 000 Kr. mindre. — Af de enkelte Statsvirksomheder har *Statsbanerne* et Underskud paa Driften paa 20 165 691 Kr. (i Fjor 26 240 172 Kr.) og paa *Anlægene* af 12 950 183 Kr. (i Fjor 11 748 600 Kr.). Afskrivninger er paa Statsbanernes Budget opført med 10 218 900 Kr. og Renter af den i Statsbanerne indestaaende Kapital med 20 550 000 Kr., der er ført til Indtægt paa Driftsbudgettet. Til Udvidelse af bestaaende Jernbaneanlæg er opført 4 982 000 Kr., til nye Statsbaneanlæg 11 465 000 Kr. og til Forøgelse af Statsbanernes Materiel 4 750 000 Kr. — *Post- og Telegrafvæsenets* Underskud paa Driften er 17 422 Kr. (i Fjor 555 634 Kr.). Renter af den i Post- og Telegrafvæsenet indestaaende Kapital opføres med 2 500 000 Kr. og Afskrivning med 1 819 183 Kr. Statens Tilskud til Anlægene er 1 064 733 Kr. — *Statshavnene* har et Statstilskud til Driften af 1 809 646 Kr. og til Anlægene af 1 255 057 Kr. Renter af den indestaaende Kapital er 1 962 276 Kr. og Afskrivning 621 203 Kr. Til Anlæg af Fiskerihavne paa Jyllands Vestkyst opføres 1 175 000 Kr. og til Anlæg af en Havn ved Thorshavn 633 906 Kr. — Medens *den kongelige Mønt* i de sidste Aar har givet et ret betydeligt Overskud, opføres den i Aar med et Underskud paa 1 693 730 Kr., fordi Indtægten ved Udmøntning af ny Skillemønt er ophørt. — *Hærens Krudtværk* udkræver et Statstilskud af 118 396 Kr. — Paa *Radiovæsenet* er Indtægten (Licensafgifter, Renter og Overførsel fra forrige Driftsaar) opført til 2 400 000 Kr. Det samlede Underskud paa Statsvirksomhederne (Driften) er, naar Afskrivning og Forrentning medtages, 24 080 200 Kr., medens der, naar der bortses fra Afskrivning og Forrentning, er et Overskud af 15 263 339 Kr.

Paa § 3, *Rentekontoen*, beregnes Indtægten til 59 516 285 Kr., Renteudgifter og Omkostninger ved Statsgælden til 50 598 243 Kr., saa at der er et Renteoverskud af 8 918 042 Kr., ca. 800 000 Kr. større end i Fjor. Den største Post paa

Renteindtægten er Renter af Statens i faste Ejendomme og Anlæg indestaaende Kapitaler 54 279 234 Kr., Renter af Værdipapirer 1 334 000 Kr. Den indenlandske Gæld forrentes med 28 719 386 Kr., ca. 1 Million mindre end i Fjor, den udenlandske med 21 830 857 Kr.

Skatter og Afgifter, § 5, er i Aar 335 240 044 Kr. (i Fjor 348 293 265 Kr.), der fremkommer saaledes: Skatter paa faste Ejendomme 11 538 000 Kr., hvoraf Ejendomsskylden udgør 4 400 000 Kr., Grundskylden 7 100 000 Kr. og Jernbaneskylden 38 000 Kr. Indkomstskatten er 62 000 000 Kr. (i Fjor 60 650 000 Kr.), Formueskatten 31 000 000 Kr. (i Fjor 34 945 000 Kr.), Stempelafgiften opføres med 18 500 000 Kr. og Børsskatten 650 000 Kr. (i Fjor henholdsvis 20 Mill. Kr. og 650 000 Kr.). Af Forbrugsafgifterne 198 100 000 Kr. (i Fjor 199 150 000 Kr.) udgør Toldafgifter 82 500 000 Kr. (i Fjor 86 Millioner). Spiritusafgift 1 300 000 Kr. og Tillægsafgift paa Spiritus 27 Millioner (i Fjor 1 Million og 27 Millioner). Ølskat 26 Mill. Kr. (27½ Million). Roesukkerafgiften 7 Millioner (6 200 000 Kr.). Afgift af Cigarer, Cigaretter og Tobak 23 Millioner (20 Millioner). Stempelafgift af Spillekort 340 000 Kr. (350 000 Kr.). Afgift af indenlandsk Vin 540 000 Kr. Kaféskatten 14½ Million (15 Millioner). Chokoladeskatten 9½ Million (uforandret). Forlystelsesskat 4½ Million (4 Millioner). Afgift af Motorkøretøjer 10 395 000 Kr., Benzinafgift 10 531 620 Kr. og Omsætningsafgift af Motorkøretøjer 5 910 000 Kr., hvilke 3 sidste Afgifter samtidig opføres som tilfaldende Kommunerne, saa at deres samlede Beløb 26 836 620 Kr. ikke tæller med paa § 5. — Gebyrer, Sportler og Kendelser er 13 452 044 Kr. (i Fjor 12 866 969 Kr.), hvoraf Retssportler 8 Millioner.

Paa *Udgiftsbudgettet* nævnes paa Indenrigsministeriet: Hjælpekassernes Tilskud 750 000 Kr., Enkekasseunderstøttelse 1 200 000 Kr., Tilskud til Kommunernes Udgifter til Aldersrente 36 017 500 Kr. (i Fjor 39 880 000 Kr.). Tilskud til Arbejdsløshedskasserne 3 850 000 Kr. (i Fjor 4½ Million), til deres Krisefonds 350 000 Kr. og til Arbejdsløshedsfonden 3 500 000 Kr. Som Statstilskud til kommunale Arbejder og til Arbejders Iværksættelse er opført 7 418 000 Kr.

Fra *Ministeriet for Sundhedsvæsen* nævnes Tilskud til de anerkendte Sygekasser 9 800 000 Kr. (i Fjor 13 402 531 Kr.) og Statens Andel i Invalidereater 3 800 000 Kr. (i Fjor 5 765 853 Kr.).

Paa *Undervisningsministeriet* er paa Folkeskolevæsenet Tilskud til Lærerlønninger anslaaet til 20 200 000 Kr., Tilskud til Skolefonden til Pensionsudgifter 3 790 000 Kr., Tilskud til Københavns Skolevæsen 4 370 000 Kr.

Fra § 26, *Formuebevægelser*, nævnes af Indtægtsposterne, at de forskellige Afskrivningsbeløb vedrørende Statens faste Ejendomme og Anlæg tilsammen udgør 17 410 639 Kr., Afdrag paa udestaaende Fordringer og Lønningsforskud 4 230 000 Kr., Indtægt ved Salg af Statsobligationer 5 989 750 Kr. og af Husmandsobligationer 3 398 000 Kr. Som Afgang paa Konto for Tab ved Indfrielse af Skillemønt fra Sverige er opført 5 333 663 Kr., en Kursdifference, der ved Gældens Stiftelse blev opført, men som ikke blev effektiv. Arveafgift opføres med 12½ Mill. Kr. og Ophævelse af Møntfonden med 10 Mill. Kr., da de i Henhold til Lov af 15. Februar 1924 om indenlandsk Skillemønt udstedte 10 Millioner svenske Kroner Statsgældsbeviser forfalder til Betaling 1. Januar 1929, men paa § 26's Udgiftsside opføres ogsaa 10 Mill. Kr. som Betaling af Statskassens Gæld til Møntfonden. Paa § 26's Udgift opføres Afdrag paa den indenlandske Statsgæld 11 308 700 Kr. og paa den udenlandske 18 304 864 Kr., hvoraf dog 10 Millioner, der opføres vedrørende Møntfonden, kun er en Versurpost, og en anden Del af Afdraget, 5 333 000 Kr., skyldes en Kursdifference ved den svenske Møntgæld.

Ved Finanslovforslagets Fremlæggelse begyndte Finansministeren med at omtale Statsregnskabet for 1926—27, der slutter med et Driftoverskud paa ca. 7 Mill. Kr., medens der kun var budgetteret et Overskud af 2 100 000 Kr. Indtægten er gaaet ned med 1 338 000 Kr. mere, og Udgiften har været 3 518 000 Kr. mindre end anslaaet. Skatter og Afgifter har givet 2 548 000 Kr. mere, medens der er en Mindreindtægt baade paa § 1 og paa § 2, Statsvirksomhederne, og paa § 3, Rentekontoen. Paa Udgiftssiden fordeler Mindreudgiften sig nogenlunde jævnt over de forskellige Paragraffer, dog at der er en Merudgift paa Kirkeministeriet og Marineministeriet og paa Pensionskontoen. Ministeren bemærkede, at Indtægtssiden er helt igennem præget af, at Aaret har været et Deflationsaar med de sædvanlige Følger, Nedgang

i Priser og Omsætning, uden at Udgiftssænkningen i tilstrækkelig Grad har kunnet vinde med. Som et Vidnesbyrd herom nævnte Ministeren Udbyttet af Statens Domæner og Skove. Ved en Sammenligning med det sidste Aar, som endnu ikke i synderlig Grad var berørt af Deflationen, nemlig 1924—25, viser det sig, at Indtægten af de egentlige Skovdistrikter fra 1924—25 til 1926—27 er sunket fra 6 125 000 Kr. til 4 024 000 Kr., medens Udgiften kun er sunket fra 4 040 000 Kr. til 3 695 000 Kr. med det Resultat, at Overskuddet, som i 1924—25 var 2 084 000 Kr., er gaaet ned til 329 000 Kr., hvilket kun giver godt 0,9 pCt. af den Værdi, hvortil Statsregnskabets Rente af de egentlige Skovdistrikters Kapitalværdi er beregnet, nemlig ca. 35 $\frac{1}{4}$ Mill. Kr.

Paa § 2, Statsvirksomhederne, var der paa Finansloven for 1926—27 budgetteret et Underskud paa 12 188 000 Kr., men det blev 24 883 000 Kr., og Hovedaarsagen hertil ligger i Statsbanerne. Her var Driftsindtægten paa Finansloven budgetteret til 145 800 000 Kr. Allerede paa Tillægsbevillingsloven maatte dette Beløb sættes 15 Mill. Kr. ned, og det gik yderligere ned med ca. 2 $\frac{1}{3}$ Mill. Kr. paa Regnskabet, saaledes at Regnskabssummen blev 128 300 000 Kr. i Stedet for de budgetterede 145 800 000 Kr. — For Postvæsenet er der efter Regnskabet et Underskud paa 687 000 Kr. mod et Overskud af 239 000 Kr. i 1925—26, Telegrafvæsenet et Underskud af 1 140 000 Kr. mod et Overskud i 1925—26 af 246 000 Kr. For begge disse Institutioner gælder, at der har fundet Takstnedsættelser Sted. Ministeren bemærkede, at for de 4 Statsvirksomheder, Statsbanerne, Post- og Telegrafvæsenet samt Statshavnene mangler der godt 3 Mill. Kr. i Dækning af de ordinære Afskrivninger, og der er intet til Forrentning af den deri indestaaende Kapital ca. 473 Mill. Kr. Ministeren anstillede en fortsat Sammenligning af Regnskaberne for 1926—27 og 1924—25: }

»Paa § 5, Skatter og Afgifter, er Hovedresultatet, at det samlede Beløb er gaaet ned fra 405 924 000 Kr. i 1925—26 til 384 470 000 Kr. i 1926—27 eller med ca. 21 $\frac{1}{2}$ Mill. Kr. Det er her Nedgangen i Udbyttet af Indkomst- og Formueskatten, som er det absolut dominerende, idet det er gaaet ned fra 147 Mill. Kr. i 1925—26 til 128 $\frac{1}{3}$ Mill. Kr. i 1926—27 eller med 18 $\frac{2}{3}$ Mill. Kr. Paa de øvrige Skatter og Afgifter falder saa de resterende 2 $\frac{3}{4}$ Mill. Kr. Paa de indenlandske Forbrugsafgifter er der gennemgaaende Nedgang, som det var at vente paa Grund af den Prisnedgang, som Kronestigningen har medført, og den mindskede Forbrugsevne i det udprægede Kriseaar, som 1926—27 har været. Den største Nedgang viser sig paa Spiritusafgiften, som er gaaet ned med 3 127 000 Kr., dernæst paa Restaurationskatten med

en Nedgang af 2 843 000 Kr., Omsætningsafgiften med en Nedgang af 1 652 000 Kr. og Ølskatten med en Nedgang af 1 486 000 Kr. Derimod viser Toldafgifterne en betydelig Opgang, nemlig fra 79 633 000 Kr. til 88 249 000 Kr. eller en Opgang med 8 616 000 Kr. Denne Opgang er jo ingenlunde af det gode, og den bliver saa meget desto bemærkelsesværdigere, som Prisnedgangen selvfølgelig har maattet paa- virke i en ikke ringe Grad Indtægten af de mange værdi- fortoldede Varer, særlig adskillige vigtige Luksusvarer, i nedadgaaende Retning. En mindre Opgang viser den inden- landske Sukkerafgift, med henvend $\frac{3}{4}$ Mill. Kr., og Ejendoms- skatterne med ca. $\frac{1}{3}$ Mill. Kr.

Paa Udgiftssiden viser jo de forskellige Ministerier alminde- ligvis Nedgang. Paa Landbrugsministeriet er der en Ned- gang fra 1925—26 paa ca. $2\frac{1}{4}$ Mill. Kr. Men naar dette Ministeriums Regnskab endnu staar saa højt over Normalen som 17 410 000 Kr., medens der paa Finansloven kun var anslaaet knapt $13\frac{1}{2}$ Mill. Kr., skyldes det det mægtige Beløb under Posten »Til Bekæmpelse af smitsomme Syg- domme hos Husdyrene«, som var 5 205 000 Kr., og som skyldes Mund- og Klovesygen.«

»Paa Formueparagraffen, § 26, har Indtægten været 102 745 000 Kr. eller henvend $12\frac{3}{4}$ Mill. Kr. større og Udgiften 112 577 000 Kr. eller 8 105 000 Kr. mindre end budgetteret. Paa Finans- og Tillægsbevillingslov var der beregnet et Underskud paa § 26 af 30 605 000 Kr., og dette Underskud er paa Regnskabet blevet reduceret til 9 831 000 Kr., og da Driftsregnskabet er blevet 4 856 000 Kr. gunstigere end budgetteret, og da endelig Kassebeholdningen pr. 31. Marts 1926 paa Finansloven var anslaaet til 25 411 000 Kr., medens den nu regnskabsmæssigt viser sig at være 23 648 000 Kr., bliver Resultatet af alt dette, at medens man paa Finans- og Tillægsbevillingslov havde budgetteret en formindsket Kassebeholdning paa ca. $28\frac{1}{2}$ Mill. Kr., blev den regnskabs- mæssige Formindskelse kun 2 875 000 Kr., hvilket atter vil sige, at Kassebeholdningen, som paa Finans- og Tillægs- bevillingslov var anslaaet til at skulle være ÷ 3 094 000 Kr. pr. 31. Marts 1927, i Virkeligheden regnskabsmæssig er 20 773 000 Kr.«

Ved Omtalen af *Finanslovforslaget for 1928—29* anstillede Finansministeren en Sammenligning mellem dette og Regn- skabet for 1926—27, fordi det sidstnævnte Aar er det sidste Finansaar, der i det væsentlige er uberørt af de store Bespa- relseslove, som blev vedtaget sidste Vinter. Ministeren udtalte: »naar vi da sammenligner Finanslovforslaget for 1928—29 med Statsregnskabet for 1926—27, viser det sig, at Indtægten er gaaet ned fra 368 727 000 Kr. til .... 334 542 000 Kr.,

og Udgiften er gaaet ned fra 361 770 000 Kr. til 316 430 000 Kr. eller med 45 340 000 Kr. Det er altsaa et finanslovmæssigt Udtryk for Besparelsernes Virkning paa Driftsbudgettets Udgiftsside, men dertil kommer, at en meget betydelig Del af de ved Lov og administrative Foranstaltninger gennemførte Udgiftsbesparelser falder paa Driftsbudgettets Indtægtsside, paa Statsvirksomhederne; der er Lønnedsættelser, Personalebesparelser, Sammendragning af Post- og Telegrafvæsen etc. En anden Ting, der ogsaa maa gores opmærksom paa, er, at der paa Grund af de gældende Udbetalings- og Refusionsregler vil være ca. $7\frac{1}{3}$ Mill. Kr., som endnu ikke er kommet til Udtryk som Besparelse paa Finanslovsforslaget for 1928—29, men først vil komme til Udtryk paa Finanslovsforslaget for 1929—30. I Forbindelse hermed maa man yderligere erindre, at Takstnedsættelserne for Statsbanerne og Postvæsenet har udgjort ca. 21 Mill. Kr., og at der ogsaa er sket ret betydelige Takstnedsættelser for Telegrafvæsenet, samt at Besparelserne for Kommunerne i et Normalaar kan anslaaes til 10,4 Millioner og for private til 6,2 Mill. Kr. Drager man de til Renter og Afdrag opførte Beløb paa Driftsbudgettets Udgiftsside, i alt ca. $29\frac{1}{2}$ Mill. Kr., fra Finanslovsforslagets Udgiftssum 316 430 000 Kr., udkommer der 286 943 000 Kr. som Udgiften i gammel Forstand, før den nye Regnskabsordning blev indført, paa Driftsbudgettets Udgiftsside. Det er jo en væsentlig Nedgang mod tidligere, men det er dog stadig en meget betydelig Stigning i Forhold til det sidste Aar før Krigen, 1913—14; da udgjorde denne Udgiftsside 111 404 000 Kr., men naar en Sammenligning skal finde Sted, maa vi fra denne Udgift drage de 12 401 000 Kr., som Forrentning og Omkostninger ved Statsgælden udgjorde; de stod nemlig før den nye Regnskabsordning paa Udgiftssiden, nu er de kommet over paa Indtægtsiden som en Udgift, der fradrages Renteindtægten, og derfor maa man, naar man sammenligner med 1913—14, drage disse 12 401 000 Kr. fra de 111 404 000 Kr., saaledes at vi faar tilbage godt 99 Mill. Kr. Jeg nævner disse Tal, fordi de maaler den Udgiftsstigning, der har fundet Sted, selv efter at de store Besparelsesforslag har fundet dog i det væsentlige Udtryk paa Finansloven, og dette maner jo til at fortsætte i den Retning, som man slog ind paa i den foregaaende Samling.«

Ved at gennemgaa de enkelte Paragraffer paa Finanslovsforslaget omtalte Ministeren ogsaa her særlig Statsvirksomhedernes finansielle Stilling og udtalte:

»Holder man sig til Driftsbalancen i snævraste Forstand, altsaa bortset fra Forrentning og Afskrivning, har Statsvirksomhederne i øvrigt paa Finanslovsforslaget et Overskud

paa 15 255 000 Kr., men hvis man, som det jo ved Statsvirksomhederne i hvert Tilfælde bør ske, lægger Afskrivningsbeløbet 13 008 000 Kr. til Udgiften, bliver der kun 2 247 000 Kr. tilbage til Forrentning af samtlige Statsvirksomheder. Og ser vi særlig paa Statsbanerne, bliver Overskuddet uden Forrentning og Afskrivning 10 232 000 Kr., men saa godt som hele dette Beløb sluges af Afskrivningen, som er 10 218 000 Kr., saaledes at der intet bliver til Forrentning. Derimod bliver der paa Post- og Telegrafvæsenet, efter at de egentlige Driftsudgifter og Afskrivningen er fradraget, 2 836 000 Kr. tilbage til Forrentning af en Anlægs-kapital, som for Post- og Telegrafvæsenet tilsammen kan regnes til ca. 50 Mill. Kr. Det giver en Forrentning af 5,6 pCt., efter at Afskrivningerne er foretaget — en særdeles tilfredsstillende Forrentning. For Statshavnene bliver, efter at Drift og Afskrivninger er fradraget, 164 000 Kr. tilbage til Forrentning af en Kapital paa ca. 39¼ Mill. Kr. Det giver kun godt 0,4 pCt. af Anlægs-kapitalen. Det er jo ikke tilfredsstillende, men som det vil ses, er det et mægtigt Fremskridt fra de Resultater for disse Statsvirksomheders Vedkommende, som jeg redegjorde for under Statsregnskabet.«

Ved § 5 omtalte Ministeren den stærke Nedgang i Indkomst- og Formueskatten, fra 1925—26, da den var 146½ Mill. Kr., til 100 Mill. Kr. paa det foreliggende Finanslovsforslag. Ogsaa paa de fleste indirekte Skatter er der Nedgang, idet dog Indførselstolden viser sig stabil. — Som en almindelig Regel gældende for de enkelte Ministerier nævnte Ministeren:

»I øvrigt er der selvfølgelig fulgt ensartede Regler med Hensyn til Opstillingen af de forskellige Budgetter. Der er undgaaet nye Udgifter og sparet paa de gamle overalt, hvor der var nogen som helst Mulighed derfor, og saadanne Udgifter, som helt eller delvis er Vederlag for Arbejde, er søgt nedsat i Overensstemmelse med Ændringerne i Løn-ningsloven. Som sagt, der er nedsat overalt, hvor der kunde nedsættes, men der kræves absolut endnu ret betydelige Reduktioner, som imidlertid i Regelen kun kan finde Sted gennem ændret Lovgivning.«

Med Hensyn til Kassebeholdningens Stilling nævnte Mini-steren, at man maaske kunde nære nogen Frygt for den efter det store Underskud paa § 26, 20 Mill. Kr., men Ministe-ren mente, at man paa denne Finanslov som paa alle tidligere kan regne med en Forbedring af Regnskabet i Forhold til Budgettet. Men foruden dette henlede Ministeren Opmærk-somheden paa, at Finansloven 1927—28 resulterer i en Over-førelse af 5 146 000 Kr. til Kassebeholdningen, og dette Beløb maa ventes forøget, ja, mere end fordoblet, derigennem, at efter de Beregninger, der er foretaget i Skattedepartementet, vil

Indtægten for Finansaaret 1927—28 som Følge af den bedre Ligning end den, man regnede med, blive forøget alene paa Formue- og Indkomstskatten med $6\frac{1}{2}$ à $6\frac{3}{4}$ Mill. Kr. Dette Beløb maa altsaa lægges til Kassebeholdningen, hvis Forøgelse allerede var beregnet i 1927—28 til 5,1 Mill. Kr. Og dette maa efter Ministerens Mening »kunne berettigede til at vente, at dette Underskud i det væsentlige vil udlignes ved Overførselen til Kassebeholdningen og ved Regnskabets Forbedring overfor Budgettet, hvortil saa yderligere kommer den Omstændighed, at Nettogælden er nedbragt saa betydeligt paa Finanslovsforslaget for 1928—29«.

Endelig udtalte Ministeren:

»Jeg vil derfor mene, at man med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvad der kan undværes til Foretagelse af særlige Skattnedsættelser, vil kunne se bort fra § 26 og holde sig til det Overskud paa Driftsbudgettet, som jeg har nævnt, paa mellem 16 og 17 Millioner. Dog kan der ikke helt og holdent disponeres over disse 16—17 Mill. Kr., man maa selvfølgelig reservere et endog ganske betydeligt Beløb til Tillægsbevillingsloven, ikke fordi jeg mener, at Tillægsbevillingsloven for 1928—29 vil blive særlig stor af sig selv, paa sædvanlig Maade, men fordi der f. Eks. kan blive Spørgsmaal om Optagelse af Laan til Ordning af Landmandsbanken, hvis Forrentning i hvert Fald delvis vil falde paa 1928—29. Derfor vil jeg mene, at man maa regne med et ganske betydeligt Beløb, som maa reserveres, et Beløb, som jeg vil kunne tænke mig anslaaet til ca. 7—8 Mill. Kr.

Men der er endnu et Forhold, som jeg i denne Henseende vil henlede Opmærksomheden paa, og som jeg allerede før berørte, nemlig at der i 1929—30 vil komme som Resultat af de allerede vedtagne Love og Foranstaltninger en yderligere Besparelse paa 10 Mill. Kr. Det er ikke en Fulg Taget, men en i Haanden, dels disse $7\frac{1}{3}$ Million som Følge af Nedskaeringslovene og dels de ca. $2\frac{2}{3}$ Million, som Rentetilskuddet til de kommunale Laan i Henhold til Loven af 1918 yderligere nedsættes med i det Finansaar. Det er ogsaa en Omstændighed, som maa tages med i Betragtning, naar man vil til at disponere over Aarets Overskud.«

Ministeren sluttede med at »henlede Opmærksomheden paa Nødvendigheden af, at vi, hvis vi virkelig skal komme nogen Vegne, saa det betyder noget baade nu og i Fremtiden, ikke maa betragte Besparelsesbestræbelserne som afsluttede, vi maa gaa videre dermed i størst muligt Omfang baade paa Finansloven og navnlig gennem den almindelige Lovgivning«.

Ved 1. Behandling var Hagbart Berg Venstres Ordfører. Han omtalte Bestræbelserne for at nedsætte Statens Udgifter og sagde bl. a. under Henvisning til Statsministerens Program-

tale, at Partiet vil arbejde videre paa en fortsat Nedsættelse af Statens Driftsudgifter, men at han troede, at man ikke burde gøre sig overdrevne Forventninger om at komme »saa forfærdelig meget længere ned i den kommende Tid«. Han beregnede, at man vilde kunne komme til et Udgiftsbudget sammenlignet med Før-Krigstiden paa 270—275 Mill. Kr. Yderligere beskæftigede han sig med de vanskelige erhvervspolitiske Problemer samt Arbejdsløshedsspørgsmaalet og sluttede med at betone Nødvendigheden af en Lempelse af de personlige Skatter. Stauning, der var Socialdemokraternes Ordfører, erklærede, at hans Parti ikke vilde gaa med hertil. I øvrigt beskæftigede han sig med en Række Forhold, særlig Erhvervskrisen og Arbejdsløsheden og det i Forbindelse hermed rejste Krav om Nedgang i Arbejdslønningerne. Han sluttede med at udtale: »Ingen er jo i Tvivl om Socialdemokratiets Stilling. Jeg forstod ogsaa, at den ærede Ordfører for Venstre var ganske paa det rene med, at Socialdemokratiet vilde modsætte sig en Fortsættelse af Nedsættelsen, og jeg har nu sagt, at vi vil modsætte os en Uddeling af milde Gaver til Formueejerne. Vi vil modsætte os en Politik, der gaar ud paa at gøre Kaarene vanskeligere for Produktion, Omsætning og Arbejderbefolkning i vort Land. Vi vil deltage i et hvilket som helst Arbejde for at fremme Bestræbelser, der kan føre Samfundet opad, føre Produktionen fremad og derigennem bidrage til Formindskelse af den Arbejdsløshed, som er Tidens og vort Lands største Ulykke.« De Konservatives Ordfører, Pürschel, beskæftigede sig først med forskellige af de i Statsministerens Tale ved Rigsdagens Aabning (»Trontalen«) nævnte Spørgsmaal og med de to foregaaende Ordføreres Udtalelser og derefter særlig med det erhvervspolitiske Spørgsmaal og Regeringens Stilling dertil, hvorhos han sluttede med nogle politiske Udtalelser (den finansielle Situation vilde efter en Bemærkning af ham blive behandlet af et andet Medlem af Partiet [Korsgaard], hvilket ogsaa skete). For det radikale Venstre gennemgik Dahlgaard den finansielle Side, berørte Spørgsmaalet om Skattenedsættelse, som hans Parti ikke kunde gaa med til, Erhvervskrisen og Arbejdsløsheden og fremsatte til sidst nogle politiske Udtalelser.

Til 2. Behandling af Finanslovsforslaget var af forskellige Ministre stillet 62 Ændringsforslag, alle tiltraadte af hele Udvalget, der desuden paa en Række Spørgsmaal forbeholdt sig sin Stilling til 3. Behandling.

Af Willesen og Axel Dam var udenfor Betænkningen stillet 163 Ændringsforslag til forskellige af Finanslovens Paragraffer, alle sigtende til at stryge eller nedsætte Bevillinger, som indeholder Tilskud til private Institutioner.

Foreninger eller Personer (derunder Forfatterunderstøttelserne), efter Ordførerens, Willekens Udtalelse sigtende til at give Udtryk for Retsforbundets Stilling paa disse Omraader, nemlig den, at det ikke er Statens Opgave at yde Tilskud til saadanne Formaal. Ved Statsministeriets Budget, hvor to af disse Forslag forelaa, udtalte de andre Partiers Ordførere, at selv om de mulig under andre Forhold kunde tiltræde enkelte af Forslagene, ansaa de det for unyttigt at drøfte en saa lang Række af Nedsættelser, som det ikke havde været muligt at undersøge, og som ikke paa een Gang lod sig gennemføre, hvorfor de tilraadte at stemme imod dem alle. De to først foreliggende Ændringsforslag forkastedes med 115 Stemmer mod 1, og ved det følgende Afsnit tog Willeken de øvrige Forslag tilbage — da hans Parti igennem dem havde tilkendegivet sit Syn paa forskellige Sider af Finansloven —, dog med Undtagelse af Forslaget om at stryge Forfatterunderstøttelserne; dette forkastedes imidlertid med 73 Stemmer mod 10.

Af Stauning og Hans Nielsen var til § 26, Landbrugsministeriets Afsnit, stillet Forslag om Indsættelse af en ny Bevilling: »Til Landbrugsministerens Raadighed, til Anbringelse som Laan i Kølehuse og Isværker i færøske Havne samt i et af »Skipafelagid Føroyar« anskaffet Transport-Køleskib, henholdsvis indtil 100 000 Kr. og indtil 200 000 Kr., i alt indtil 300 000 Kr.« Forslaget stod, for saa vidt angaar dets sidste Del, i Forbindelse med et Andragende fra det færøske Dampskibsselskab om Laan eller Bevilling til Anskaffelse af et Fiske-Transportskib og nogle derefter førte Forhandlinger med Det Forenede Dampskibsselskab, som var endt med, at man ikke fra færøsk Side vilde gaa med til, hvad Handelsministeren var villig til at foreslaa. Saavel Landbrugsministeren, som erklærede, at han agtede at fremsætte et Lovforslag om Statshjælp til Anlæg af Fryserier paa Færøerne og til Anskaffelse af Fiskefartøjer, som Handelsministeren fraraadede Ændringsforslaget. Det samme gjorde Venstres og de Konservatives Ordførere, medens de Radikale tiltraadte det. Forslagsstillerne tog i Betragtning af Landbrugsministerens Bebudelse af et Lovforslag Ændringsforslaget tilbage.

Til Marineministeriets Budget var af Fibiger, C. C. Heilensen, Ole Bjørn Kraft, Ludvigsen, Pinstrup, Steen, H. F. Ulrichsen og Vesterager stillet et Ændringsforslag om at nedsætte Bevillingen til Redningsvæsenet med 2 000 Kr. for derved at gøre Indsigelse imod den af Ministeriet foretagne Flytning af Redningsvæsenets Kontor fra Skagen til København.

Ændringsforslaget forkastedes imidlertid med 67 Stemmer mod 57.

Til 3. Behandling af Finanslovforslaget var stillet 437 Ændringsforslag, hvoraf den største Del var tiltraadt af hele Udvalget. De Spørgsmaal, hvorom der var Uenighed, var følgende: Paa Justitsministeriets Budget var opført 10 000 Kr. som Tilskud til det nordiske Juristmøde i København i Sommeren 1928. Dette Beløb foreslog et Flertal af Udvalget, nemlig Socialdemokraterne, Konservative og Radikale, at stryge, medens Venstre-Mindretallet foreslog det nedsat til 7 000 Kr. Flertallets Forslag vedtoges med 74 Stemmer mod 26. — Af Socialdemokraterne og de Radikale foresloges paa Indenrigsministeriet en anden Fordeling af Bevillingerne til Skytteforeningerne, til Fordel for Gymnastikken indenfor disse, hvilket forkastedes med 70 Stemmer mod 59. Paa samme Ministerium var et af Ministeren stillet Forslag om en Bevilling paa 10 000 Kr. til Bestridelse af Udgifterne ved Afholdelse af en nordisk Skytte- og Gymnastikfest i Juli 1928 ved Sønderborg og paa Dybbøl ikke tiltraadt af Socialdemokraterne, men det vedtoges med 82 Stemmer mod 44. — Paa Ministeriet for Sundhedsvæsen stilledes af Ministeren et kun af Venstre og Konservative tiltraadt Forslag om at forhøje den Indtægt, som en Apoteker kan have og endda faa Tilskud fra Apotekerfonden, fra 5 500 Kr. til 5 700 Kr., det vedtoges med 67 Stemmer mod 51. — Af Landbrugsministeren var stillet et Ændringsforslag, overfor hvilket Partierne forholdt sig paa samme Maade, om et Honorar for et særligt Tilsyn med de under Hedeselskabets Medvirken oprettede Fredskovsplantager i Jylland, samt et andet Forslag om 7 000 Kr. til Bestridelse af Udgifterne ved Danmarks Deltagelse i det nordiske Dyrlægemøde i Oslo i Sommeren 1928. Hele Udvalget foreslog som Resultat af en almindelig Forhandling om Bevillinger til nordiske Møder Beløbet nedsat til 5 500 Kr., hvilket vedtoges enstemmigt, medens det først omtalte Forslag vedtoges med 65 Stemmer mod 39. Et Forslag om Forhøjelse af Bevillingen til Smaaplantninger og Hegn, som ikke var tiltraadt af Socialdemokraterne, vedtoges med 96 Stemmer mod 24. — Et af Undervisningsministeren stillet Forslag om en Forhøjelse af Understøttelsen til Elever ved Folkehøjskoler og Landbrugsskoler var ikke tiltraadt af de Konservative, men vedtoges med 75 Stemmer mod 21. — Paa Krigsministeriets Budget havde Socialdemokraterne og de Radikale stillet Forslag om Indsættelse af en ny Anmærkning om Nedsættelse af Uddannelsestiden for Fodfolk, Livgarden og Rytteriet samt Indskrænkning i Genindkaldelsesstyrken, at begrænse Efteraarsoverværet og nedsætte den foreslaaede ekstraordinære Bevilling paa 3 Mill. Kr. til 1½ Million. Det forkastedes med 69 Stemmer mod 64. To af Ministeren stillede Forslag om Bevilling af tilsammen 600 000 Kr., der var til-

overs fra Salg af Kaserne, til Vedligeholdelses- og Ombygningsarbejder samt Nybygninger i Anledning af Forsvarslovene af 1922 var ikke tiltraadt af Socialdemokrater og Radikale, og det samme gjaldt paa Marineministeriet om et af Ministeren stillet Forslag om en ny Anmærkning, hvorved Marineministeriet bemyndiges til at anvende et Beløb af 650 000 Kr., hidrørende fra Assurance for det i Efteraaret 1927 totalt forliste Transportskib »Hermod«, dels til Udførelse af Arbejder ved Hovedeftersyn af 2 Torpedobaade til et Beløb af ca. 250 000 Kr., dels til Fremskyndelse af Nybygning af Flaademateriel, hvorunder særlig 3 under Bygning værende Torpedobaade til et Beløb af 400 000 Kr. Disse Forslag gav Anledning til en almindelig Forhandling om Forsvarslovene af 1922 og Forsvarsvæsenet; de vedtoges med 69 Stemmer mod 62—64.

Der førtes ikke ved 3. Behandling nogen politisk Generaldebat, og Forhandlingen sluttede med, at Finansudvalgets Formand gjorde Rede for de Forandringer, Lovforslaget var undergaaet under Behandlingen.

Ved 1. Behandling i Landstinget gennemgik Finansministeren kortelig det i Folketinget vedtagne Lovforslag og sluttede med at sige: »Naar man spørger om Udsigterne for det Finansaar, vi snart gaar ind i, maa det siges, at et Driftsoverskud paa godt $7\frac{1}{3}$ Mill. Kr., forudsat at der skabes særlig Dækning for de Udgifter, Landmandsbanklaanet vil foranledige, i Virkeligheden udgør en rigelig Margin for, hvad der som Følge af Tillægsbevillingsloven vil kunne løbe paa som Merudgift for Finansaaret.

Om det kommende Finanslovforslag for 1929—30 skal jeg selvfølgelig ikke inklade mig paa at spaa; jeg vil kun gøre opmærksom paa, at den yderligere Besparelse, som de forskellige Besparelseslove automatisk bringer i Finansaaret 1929—30, i Forbindelse med Nedgangen i Rentetilskuddet til Kommunerne i Henhold til Loven af 1918 vil medføre en Mindreudgift paa ca. 10 Mill. Kr.«

De forskellige Partiers Ordførere var Ejsing (Venstre), Bramsnæs (Socialdemokraterne), Schovelin (de Konservative) og Gunnar Fog-Petersen (de Radikale).

Landstingets Finansudvalg indstillede uden nogen Bemærkning Lovforslaget uforandret til Vedtagelse, og Loven vedtoges enstemmigt.

Lov om Tillægsbevilling

for Finansaaret fra 1. April 1927 til 31. Marts 1928.
(Finansministeren). [A. Sp. 3713—C. Sp. 1153, 1471, 1487].

Fremsat i *Folketinget* $^{31}/_1$ (F. Sp. 3887). 1. Beh. $^{3}/_2$ (F. Sp. 4015). Henvist til Finansudvalget (se Side 19). Betænkning (B. Sp. 2597) afgiven $^{28}/_3$. (Ordfører: Pitzner). 2. Beh. $^{31}/_3$ (F. Sp. 6140). 3. Beh. $^{31}/_3$ (F. Sp. 6185, 6205). Behandlingen standset og Lovforslaget vist tilbage til Finansudvalget. Erklæring (B. Sp. 3199) afgiven $^{2}/_4$. 3. Beh. genoptaget (F. Sp. 6306). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $^{3}/_4$ (L. Sp. 1606). 2. Beh. $^{3}/_4$ (L. Sp. 1613). 3. Beh. $^{3}/_4$ (L. Sp. 1631). *Tilbagesendt til Folketinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 3211) afgiven $^{3}/_4$. Eneste Beh. $^{4}/_4$ (F. Sp. 6486). *Loven stadfæstet 4. April 1928.* (Lov-Tid. Nr. 130).

Loven har følgende Tal paa *Oversigten over Statens Driftsbudget for Finansaaret 1927—28*:

<i>Løbende Indtægter:</i>	Kr.
Udbytte af Domænerne (§ 1).....	÷ 21 164
Udbytte af Statsvirksomhederne (§ 2).....	÷ 8 232 838
Rentekonto (§ 3).....	÷ 161 235
Overskud af Universitetets og Statens højere Almenskolers Fond, Bispetienderne samt Seminariefonden (§ 4).....	÷ 5 450
Skatter og Afgifter (§ 5).....	9 673 047
Overskud af Klasselotteriet (§ 6).....	2 000
Adskillige Indtægter (§ 7).....	455 852
I alt Merindtægt...	1 710 212
<i>Løbende Udgifter:</i>	
Rigsdagen (§ 10).....	50 000
Statsministeriet (§ 11).....	34 539
Udenrigsministeriet (§ 12).....	1 200
At overføre...	85 739

	Kr.
Overført . . .	85 739
Landbrugsministeriet (§ 13)	392 670
Indenrigsministeriet (§ 14)	2 826 815
Ministeriet for Sundhedsvæsen (§ 15) . . . . . ÷	1 017 423
Ministeriet for offentlige Arbejder (§ 16)	919 522
Ministeriet for Industri, Handel og Søfart (§ 17)	466 568
Justitsministeriet (§ 18)	253 047
Kirkeministeriet (§ 19) . . . . . ÷	698
Undervisningsministeriet (§ 20)	2 078 581
Krigsministeriet (§ 21) . . . . . ÷	22 781
Marineministeriet (§ 22)	1 031 670
Finansministeriet (§ 23)	477 120
Grønland (§ 24)	»
Pensionsvæsenet (§ 25) . . . . . ÷	570 420
I alt Merudgift . . .	6 920 410

saa at det samlede Resultat bliver en Merudgift af 5 210 198 Kr.

Paa § 26, *Formuebevægelser*, er der en Merudgift af 32 293 000 Kr.

Finansministeren udtalte ved 1. Behandling i Lands-tinget, idet han nævnte Merudgiften paa Driftsbudgettet 5 210 198 Kr.:

»Da nu Finanslovens Driftsbudget viser et Overskud paa 4 779 000 Kr., skulde Hovedresultatet paa Finanslov og Tillægsbevillingslov tilsammen blive et Underskud paa rundt regnet 431 000 Kr., hvilket er nøjagtigt 147 120 Kr. mere, end det den 31. Januar indbragte Forslag til Tillægsbevillingslov udviste. Jeg maa imidlertid med Hensyn til dette lille Underskud paa knap $\frac{1}{2}$ Mill. Kr. bemærke, at det efter de Erfaringer, man i en længere Aarrække har gjort om Forholdet mellem Regnskab og Budget, vidner om, at Statsregnskabet vil vise Overskud. Naar vi tager det nærmest foregaaende Aar, 1926—27, vil det ses, at Statsregnskabet paa Driftsbudgettet var ca. 5 Mill. Kr. bedre end Finanslov og Tillægsbevillingslov tilsammen. Jeg tør naturligvis ikke sige, at det bliver noget lignende i Aar, men jeg tør dog formode, at Regnskabet bliver ikke saa ganske lidt bedre end Budgettet, saa at vi vil kunne vente et Overskud paa Statsregnskabet.«

Paa Driftsbudgettets Indtægtsside er ligesom i Fjor § 2 og § 5 de dominerende. § 2, Udbytte af Statsvirksomhederne, viser en Forøgelse af Underskuddet paa 8 232 000 Kr., § 5, Skatter og Afgifter, viser en Merindtægt paa 9 673 000 Kr. Hovedpunktet paa § 2 er Statsbanerne. Her er Resultatet dette, at Driftsbalancen forringes med 5 535 000 Kr., saaledes at det samlede Underskud, naar Finanslov og Tillægsbevillingslov tages sammen, bliver ca. 31 $\frac{3}{4}$ Mill. Kr.

Finansministeren sagde herom:

»Jeg maa dog bemærke, at netop for Statsbanernes Budget gør Regelen om, at Regnskabet sædvanlig bliver bedre end Budgettet, sig gældende. Det har Betydning, at af disse 31 $\frac{3}{4}$ Mill. Kr. gaar ca. 30 $\frac{1}{4}$ Mill. Kr. til Forrentning og Afskrivning. Resultatet bliver altsaa, at der intet er til Forrentning og Afskrivning og endda et Underskud paa ca. 1 $\frac{1}{2}$ Mill. Kr. Dette er jo ikke opmuntrende, men vi kender alle de nærmere Omstændigheder, som knytter sig dertil. Den betydelige Nedsættelse af Godstaksterne paa ca. 15 Mill. Kr. har her spillet en væsentlig Rolle, og en ikke mindre Rolle har det spillet, at Erhvervssituationen har været saa overordentlig trykket, som den har været, saaledes at Indtægterne ogsaa bortset fra Takstnedsættelsen har været under et stærkt Tryk. Dertil kommer den stigende Konkurrence med Automobilerne. — — —

Post- og Telegrafvæsenet viser et væsentligt lysere Billede. Her er det samlede Underskud ca. 750 000 Kr., men Forrentning og Afskrivninger for disse to Institutioner tilsammen udgør 3 098 000 Kr., og heraf er 1 939 000 Kr. Afskrivning. Driftsudbyttet dækker altsaa her hele Afskrivningen og efterlader dog 1 159 000 Kr. til Forrentning.

For Møntens Vedkommende viser Tillægsbevillingsloven et Underskud af 2 426 000 Kr. imod et Overskud paa Finansloven paa 210 000 Kr. Her sker der altsaa en betydelig Forrykkelse af Balancen paa § 2. Grunden til denne stærke Forrykkelse er den, at under Finanslovforslagets Udarbejdelse og Behandling i Rigsdagen skønnede Nationalbanken, at der vilde blive Brug for en ret betydelig Udmøntning i Finansaaret 1927—28 af større Skillemonter — jeg mener hermed Mønter fra 10 Ø. op til 2 Kr.; det er paa Udmøntningen af disse, Mønten tjener noget —, men senere kom Nationalbanken, som jo nøje følger Behovet af Smaamonter rundt om i Landet, og efter hvis Skøn Finansministeren altid har rettet sig — og bør rette sig, tror jeg —, til den Opfattelse, at der ikke var Brug for nogen Forøgelse af Mængden af disse Skillemonter, men kun af Bronzemønt, hvorpaa Mønten kun tjener meget lidt. Dette er Grunden til den meget betydelige

Ændring af Møntens Budget, som fremtræder her paa Tillægsbevillingsloven.«

Angaaende Skatteparagraffen, § 5, bemærkede Ministeren, at Merindtægten falder paa de fleste Skattearter: »Formue- og Indkomstskatten viser 4 285 000 Kr. mere end anslaaet, Skatter paa fast Ejendom 450 000 Kr. mere, Toldafgifterne 1 475 000 Kr., Tillægsafgiften paa Spiritus 500 000 Kr., Sukkerafgiften 900 000 Kr., Tobaksafgifterne 2 100 000 Kr., Chokolade- og Sukkervareafgiften 600 000 Kr. og Forlystelsesskatten 500 000 Kr. mere. Af Mindreindtægter skal jeg nævne for Ølskattens Vedkommende 1 550 000 Kr. Det skyldes dels den store Arbejdsløshed, dels, og maaske i ikke mindre Grad, den kolde og fugtige Sommer, og disse Momenter maa vel ogsaa have Ansvaret for, at Restaurationsskatten er gaaet 200 000 Kr. ned, hvilket jo i Forhold til Restaurationsskattens store Udbytte ikke er synderlig meget.«

Den største Merudgift paa Udgiftsparagrafferne findes paa Indenrigsministeriet og skyldes væsentlig Arbejdsløsheden.

Angaaende Merudgiften paa § 26, 32 293 000 Kr., bemærkede Ministeren:

— »da Finansloven viste en Merindtægt paa 366 000 Kr., bliver den samlede Merudgift 31 927 000 Kr. Det er et stort Beløb, men jeg beder bemærket, at det for den langt overvejende Dels Vedkommende ikke er Formueudgifter i sædvanlig Forstand, det her drejer sig om. Det er i Virkeligheden, kan man sige, Omposteringer af Beløb, særlig i Henhold til den Forandring, der er sket med Hensyn til Kommunernes Indtægter af Motorafgifterne. Her tager jeg Motorafgifterne som Helhed, baade den sædvanlige Motorafgift, Benzinafgiften og Motoromsætningsafgiften. Der er da et Beløb paa ikke mindre end 16 627 000 Kr., som fremkommer ved, at vi her i Kommunernes Interesse efter Lovgivningsmagtens Paalæg er gaaet til en ændret Udbetalingsmaade. Tidligere fik Kommunerne Refusionen bagud, Refusionen for det foregaaende Aar blev ydet i det følgende Aar. Men i 1927—28 har vi paa Grund af, at man er gaaet over til den hurtigere Refusionsmaade, maattet bære ikke alene Refusionen for det foregaaende Aar, men ogsaa for en stor Del Refusionen for selve Aaret 1927—28, og derved er man kommet til den meget store Merudgift af 16 627 000 Kr. Men det er selvfølgelig ikke nogen egentlig Merudgift, den skyldes blot en ændret Udbetalingsmaade, som er blevet fastslaaet i Kommunernes Interesse. Ogsaa paa anden Maade virker disse Motorlove, idet vi har overført Motoromsætningsafgiften til Kommunerne. Deraf følger, at vi paa Formueparagraffen har givet Afkald

paa denne Indtægt for 4 290 000 Kr.s Vedkommende, og det resterende Beløb af Motoromsætningskatten beholder vi heller ikke, men afgiver det til ekstraordinær Afbetaling paa Statsgælden. Det er 3 175 000 Kr.« — — —

»Hvad Hovedresultatet paa § 26 angaar, tror jeg, at jeg i nogen Grad kan berolige ærede Medlemmer med Hensyn til Kassebeholdningen. Der kan naturligvis nok ske nogen Nedgang i Kassebeholdningen, men det bliver ikke nær den, der her er opført paa Finansloven og Tillægsbevillingsloven. Jeg skal erindre om, at i Fjor viste Kassebeholdningen efter Opstillingen paa Finansloven og Tillægsbevillingsloven et Minus paa over 3 Mill. Kr., men da Statsregnskabet kom, havde dette Minus forvandlet sig til et Plus paa ca. 20 $\frac{1}{4}$ Million. Hvorledes det vil gaa i Aar, skal jeg ikke kunne sige, men det er givet, at Resultatet vil blive et væsentligt andet paa Regnskabet end det, der er opstillet her.«

Det af Ministeren fremlagte Tillægsbevillingsforslag udviste paa Driftsbudgettet en Merindtægt af 267 977 Kr. og en Merudgift af 5 331 055 Kr., saa at der i alt var et Underskud paa 5 063 078 Kr., og paa § 26 en Merudgift af 28 882 470 Kr. Ministeren gav ved Forslagets Forelæggelse tilsvarende Oplysninger om de enkelte Poster som senere i Landstinget om den endelige Lov.

Til 2. Behandling var stillet 373 Ændringsforslag, hvoraf 369 var tiltraadt af hele Udvalget.

Af de øvrige drejede det ene, paa Statsministeriet, sig om et af Ministeren stillet Forslag paa Lovforslaget om 30 000 Kr. til Fregatten »Jylland«, og som oprindeligt blev bevilget i Henhold til et af Godsejer Schous Ærvinger givet Tilsagn om 20 000 Kr., for hvilket der senere er krævet Bestemmelser, som Ministeriet ikke har villet gaa med til. Desuagtet ønskede Ministeren Bevillingen opretholdt, idet man forventer at faa en anden Ordning. Socialdemokraterne og de Radikale foreslog at udstemme Bevillingen. — De samme Partier vilde ikke gaa med til et af Undenrigsministeren stillet Forslag om 1 200 Kr. til en Undersøgelse i Traktatkommissionen angaaende Danmarks Traktatpolitik. — Det samme Mindretal foreslog dernæst at udstemme en af Handelsministeren foreslaaet Bevilling paa 41 000 Kr. til det af Ministeren nedsatte Industriudvalg af 1927. Endelig havde Mindretallet paa Undervisningsministeriets Budget foreslaaet et ekstraordinært Tilskud paa 2 000 Kr. til Færøernes Højskole for Finansaaret 1927—28 — en lignende Bevilling blev vedtaget i Fjor paa Tillægsbevillingsloven.

Det første Ændringsforslag, om Fregatten »Jylland«, vedtoges med 73 Stemmer mod 66, og det andet, om Traktat-

kommissionen, med 71 Stemmer mod 66. Mindretallets Forslag om den færøske Højskole forkastedes med 73 Stemmer mod 67.

Angaaende Bevillingen til Industriudvalget udviklede der sig en Forhandling mellem flere Medlemmer af Tinget — fra konservativ Side særlig Sven — og Handelsministeren, og ved Afstemningen vedtoges Mindretallets Forslag om at udstemme Bevillingen med 67 Stemmer mod 44 (efter hvad der blev udtalt, undlod de Konservative at stemme).

Ved 3. Behandling genoptoges, efter en kortere politisk og finansiell Generaldebat, Spørgsmaalet om Bevillingen til Industriudvalget, idet Handelsministeren udtalte: »I Tilslutning til Forhandlingerne i sidste Møde ønsker jeg at meddele dette høje Ting, at Industriudvalget under Gaars Dato er ophævet. Jeg ønsker i denne Forbindelse at bemærke, at mine Udtalelser i Lørdagsmødet tilsigtede at give til Kende, at naar de 41 000 Kr. var bevilget, maatte Industriudvalget ophæves, idet jeg opfattede Ordførernes Udtalelser saaledes, at Folketingsflertallet ikke ønskede Udvalgets Arbejde fortsat.«

Efter denne Erklæring udtalte Sven: »Efter den højtærede Handelsministers Udtalelser kan jeg for mit personlige Vedkommende erklære mig tilfredsstillet, og jeg tror ogsaa, mit Parti i saa Henseende er enigt med mig. Tilbage er da kun Spørgsmaalet om de 41 000 Kr., som ikke er blevet bevilget. Jeg ved ikke, om den Mulighed staar aaben at vise Tillægsbevillingslovforslaget tilbage til Udvalget; jeg vil i saa Henseende rette en Henstilling til Formanden for Finansudvalget.« Udvalgets Formand, Pinholt, stillede derefter Forslag herom, i hvilken Anledning Tingets Formand gjorde opmærksom paa, at »vel kan Sagen vises tilbage til Udvalget, men efter at Generaldebatten ved tredie Behandling er begyndt, vil der ikke kunne stilles Ændringsforslag til Lovforslaget.«

Forslaget om at vise Lovforslaget tilbage til Finansudvalget vedtoges med 67 Stemmer. Ingen stemte imod, og 56 Medlemmer tilkendegav, at de hverken ønskede at stemme for eller imod. — Finansudvalget afgav en Erklæring, i hvilken Flertallet, Venstre og Konservative, udtalte, at den omhandlede, ved 2. Behandling udstemte Bevilling »efter den af Handelsministeren i Dag afgivne Erklæring kan bevilges. Under Hensyn til den af Folketingets Formand fremsatte Fortolkning af Forretningsordenens Bestemmelser kan Flertallet ikke stille Ændringsforslag i saa Henseende.«

Udvalget indstillede herefter Lovforslaget til Vedtagelse, og det vedtoges enstemmigt.

Til 2. Behandling af Lovforslaget i Landstinget stilledes af Handelsministeren Ændringsforslag om at genindsætte Bevillingen, hvilket vedtoges med 39 Stemmer (Venstre og Konservative) imod 21 (Socialdemokrater), de Radikale afholdt sig fra at stemme. — Folketingets Finansudvalg indstillede det saaledes ændrede Lovforslag uforandret til Vedtagelse, og Loven vedtoges enstemmigt i Folketinget.

A.

Vedtagne Love.

---

1. Lov om Tillæg til Lov af 23. Januar 1903 om en Statstidende, jfr. Lov Nr. 106 af 10. Maj 1912. (Statsministeren). [A. Sp. 5113—C. Sp. 145, 961].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{7}{3}$ (F. Sp. 4977). 1. Beh. $\frac{9}{3}$ (F. Sp. 5190). 2. Beh. $\frac{13}{3}$ (F. Sp. 5204). 3. Beh. $\frac{16}{3}$ (F. Sp. 5380). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{22}{3}$ (L. Sp. 1070). 2. Beh. $\frac{24}{3}$ (L. Sp. 1149). 3. Beh. $\frac{27}{3}$ (L. Sp. 1196). *Loven stadfæstet 30. Marts 1928.* (Lov-Tid. Nr. 79).

Ved Loven bestemmes, at retslige Bekendtgørelser, der ifølge Lovgivningen skal indrykkes i Statstidende, med fuld Retsvirkning kan optages i Tidenden i en af Justitsministeriet godkendt skematisk Form.

Spørgsmaalet om en Forenkling af de i Statstidende indrykkede retslige Bekendtgørelser og en dermed følgende Nedgang i Prisen for Optagelse af disse blev rejst af Folketingets Finansudvalg, der under Behandlingen af Finanslovforslaget for 1926—27 drøftede Sagen i Samraad med Statsministeren. Paa dennes Foranledning afholdtes senere et Samraad med Justitsministeren, som derefter i Juli 1927 nedsatte et Udvalg til Forenkling af de i Statstidende indrykkede retslige Bekendtgørelser. Ifølge den fra Udvalget fremkomne Betænkning af 28. Januar 1928 (se Tillæg A. Sp. 5114) har det vist sig ikke at være muligt ved en egentlig Omredaktion af den enkelte Bekendtgørelses Tekst at naa til en væsentlig Indskrænkning i Tekstens Omfang, men en betydelig Begrænsning vil derimod for en Række af Bekendtgørelser kunne naas ved at samle alt det, der er fælles for hver Art af disse, i et enkelt Afsnit med Overskrift (»Hoved«), medens det særlige for de enkelte Bekendtgørelser med Udeladelse af Underskrift optages nedenunder i skematisk Form. Udvalgets Forslag gaar da ud paa, at de retslige Bekendtgørelser skal kunne optages paa den angivne Maade efter Justitsministeriets

Godkendelse af den nærmere Form for de forskellige Arter af Bekendtgørelser.

Som Bekendtgørelser, der efter deres Hyppighed med Fordel vil kunne skematiseres paa den angivne Maade, nævnes Bekendtgørelser om Konkursboer, Mortifikationsstævninger, Proklama, Auktionsmøder og Tvangsauktioner. Stoffet vil ved Skematiseringen indskrænkes omtrent med Halvdelen.

2. Lov om Revisionen af Statsregnskabet. (Statsministeren). [A. Sp. 5451—C. Sp. 1149, 1447].

Fremsat i *Landstinget* $23/3$ (L. Sp. 1118). 1. Beh. $27/3$ (L. Sp. 1197). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bramsnæs, Bækgaard, Ejsing, Gunnar Fog-Petersen, Frandsen [Form.], Godskesen, A. P. Hansen, Hauch, Jensen [Aale], N. K. Kristensen, Stegger Nielsen, A. O. Rasmussen, S. Rasmussen, Steincke og C. F. Sørensen). Betænkning (B. Sp. 3167) afgiven $30/3$. (Ordfører: Frandsen). 2. Beh. $31/3$ (L. Sp. 1421). 3. Beh. $31/3$ (L. Sp. 1429). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $3/4$ (F. Sp. 6382). 2. Beh. $3/4$ (F. Sp. 6408). 3. Beh. $3/4$ (F. Sp. 6411). *Loven stadfæstet 4. April 1928.* (Lov-Tid. Nr. 95).

Lovens Indhold er følgende:

Rigsdagen vælger fire lønnede Statsrevisorer og fire Stedfortrædere for disse.

Statsregnskabet med tilhørende Anmærkning (Bilag) skal tilsendes Statsrevisorerne senest 7 Maaneder efter hvert Finansaars Udløb.

Statsrevisorerne gennemgaar hvert Aars Statsregnskab og paaser, at samlige Statens Indtægter deri er opført, og at ingen Udgift uden Hjemmel i Finansloven eller anden Bevillingslov har fundet Sted. Ved deres Gennemgang af Statsregnskabet skal Statsrevisorerne derhos forvisse sig om, at Statsregnskabets Indtægter og Udgifter er i Overensstemmelse med de af Ministerierne og andre Institutioner og Myndigheder i Henhold til § 5 i Lov Nr. 77 af 31. Marts 1926 om Statens Regnskabsvæsen og Revision aflagte Regnskaber, og at Statsregnskabets Status er rigtigt opført efter Regnskaberne. Statsrevisorerne bør tillige have Opmærksomheden henvendt paa, at der ved Forvaltningen af Statens

Midler og Driften af de i Statsregnskabet omhandlede Virksomheder er taget skyldige økonomiske Hensyn.

For Rigtigheden af det i Regnskaberne anførte er Statsrevisorerne berettigede til at anse derom afgivne Erklæringer for de i Henhold til fornævnte Lov af 31. Marts 1926 beskikkede Hovedrevisorer som fyldestgørende Bevis.

Statsrevisorerne indtræder for deres Funktionstid i det ved Lov af 31. Marts 1926 oprettede Statsregnskabsraad og kan i dette foranledige behandlet ethvert Spørgsmaal, som efter deres Skøn er af Betydning for Statens Regnskabs- og Revisionsvæsen eller dens Økonomi.

Ligesom Statsrevisorerne i Medfør af § 22 i Lov af 31. Marts 1926 kan lade Hovedrevisorerne anstille Undersøgelser og afgive Betænkninger om saadanne Spørgsmaal, hvorom de maatte ønske Oplysninger, er de ogsaa berettigede til enten selv eller i Forbindelse med Hovedrevisorerne at anstille Undersøgelser paa Stedet om de i Regnskaberne omhandlede Forhold. De kan endvidere enten i Forbindelse med en Undersøgelse paa Stedet eller ved Indkaldelse til Møde afæske enhver Statstjenestemand mundtlige eller skriftlige Oplysninger og kan forlange sig forelagt ethvert Aktstykke, som de anser for fornødent for Udførelsen af deres Hverv.

Statsregnskabet med Statsrevisorerens Betænkning forelægges Rigsdagen til Beslutning.

Yderligere Bestemmelser angaaende Statsrevisorerens Valg og Arbejde træffes ved Rigsdagsbeslutning. (Se C. Nr. 6).

Efter at Lov Nr. 77 af 31. Marts 1926 om Statens Regnskabsvæsen og Revision er traadt i Kraft, er Statens Revisionsvæsen i væsentlig Grad omorganiseret, og Lov Nr. 180 af 31. Marts 1917 om Revisionen af Statsregnskabet er som Følge heraf ikke mere i fuld Overensstemmelse med den bestaaende Ordning. Nærværende Lov, der har vundet Tilslutning hos Statsrevisorerne, ligesom den ogsaa har været behandlet i Statsregnskabsraadet, tilsigter derfor at afhjælpe denne Mangel, idet i øvrigt i alt væsentligt den hidtil gældende Ordning opretholdes.

I Landstinget, hvor det forelagte Lovforslag var i Udvalg, indstillede dette det uforandret til Vedtagelse, og Vedtagelsen var enstemmig i begge Ting.

3. Finanslov for 1928—1929 (se pag. 37).

---

4. Tillægsbevillingslov for 1927—1928 (se pag. 66).

---

5. Lov om Ophævelse af Tillægsafgiften paa Vin. (Finansministeren). [A. Sp. 4677—C. Sp. 93, 97].

Fremsat i *Folketinget* $2\frac{1}{2}$ (F. Sp. 3926). 1. Beh. $7\frac{1}{2}$ (F. Sp. 4110, jfr. 4090). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Borgbjerg, P. Andersen, Chr. Hansen, J. P. Larsen, Hans Nielsen, Sundbo, Himmelstrup [Skr.], N. P. Jensen [Form.], Clausager, Raunkjær, Vadgaard, Drachmann, Grathwohl, Hendriksen og Dahlgaard). Betænkning (B. Sp. 577) afgiven $16\frac{1}{2}$. (Ordfører: Himmelstrup). 2. Beh. $17\frac{1}{2}$ (F. Sp. 4369). 3. Beh. $17\frac{1}{2}$ (F. Sp. 4375). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $17\frac{1}{2}$ (L. Sp. 749, jfr. 741). 2. Beh. $17\frac{1}{2}$ (L. Sp. 750). 3. Beh. $17\frac{1}{2}$ (L. Sp. 752). *Loven stadfæstet 20. Februar 1928*. (Lov-Tid. Nr. 32).

Loven bemyndiger Regeringen til, ved kgl. Resolution, forinden Finansaarets Udløb at ophæve den ved § 3 i Lov Nr. 57 af 31. Marts 1927 om Forlængelse af Gyldigheden af samt Ændring i forskellige Told- og Afgiftsbestemmelser m. v., jfr. § 3 i Lov Nr. 161 af 7. Juli 1927, for Finansaaret 1927—28 fastsatte Tillægsafgift af udenlandsk Vin, henhørende under Toldlovens Løbe-Nr. 27 og 28, samt af indenlandsk tilvirket Vin, Cider o. desl.

Loven er en Følge af Bestemmelserne i Tillægsprotokollen til den i Madrid den 2. Januar 1928 undertegnede danskspanske Handels- og Skibsfartskonvention, se nedenstaaende Sag under Afsnit C. Nr. 4, ved hvilken man fra dansk Side har forpligtet sig til fra Konventionens Ikrafttræden at regne at ophæve den ovennævnte Tillægsafgift paa udenlandsk Vin, fra hvilket Tidspunkt da ogsaa Tillægsafgiftsbeskatningen af den indenlandske Vinproduktion maa ophøre.

Denne Tillægsafgift ophører, hvis den ikke fornyes, af sig selv den 31. Marts. Men da Ratifikationen af Traktaten kan ventes inden denne Dato, er det fundet nødvendigt at tilvejebringe en Hjemmel for Regeringen til at opfylde Bestemmelsen i Traktatens Tillægsprotokol ved at ophæve

Tillægsafgiften samtidig med, at Traktaten træder i Kraft. Efter Bestemmelserne i Tillægsprotokollen til Traktaten skulde denne træde i Kraft senest 1. Marts.

I det af Folketinget nedsatte Udvalg var der Enighed om at hæve Tillægsafgiften, og Grunden til Lovforslagets Behandling i et Udvalg var da ogsaa den, at der fra forskellig Side var fremsat Ønske om Tilbagebetaling af mulig erlagt Tillægsafgift paa de Lagerbeholdninger, der maatte forefindes paa det Tidspunkt, da Ratificeringen af Konventionen medfører Tillægsafgiftens Bortfald. Angaaende dette Spørgsmaal havde Udvalget Samraad med Finansministeren, der imidlertid ikke mente at kunne acceptere Tanken baade paa Grund af praktiske Vanskeligheder ved dens rette Gennemførelse og af Hensyn til Konsekvenserne for den senere Afgifts- og Toldlovgivning. *Flertallet* (Socialdemokrater og Venstre) indstillede derfor det forelagte Lovforslag uforandret til Vedtagelse. Det *konservative Mindretal* fandt »det rigtigt og retfærdigt, at der ved Lovens Ikrafttræden finder en Refusion Sted for de Vine, som findes paa Lagrene hos Vinhandlere, Købmænd og Restauratører, for hvilke den omhandlede Tillægsafgift er betalt«. Mindretallet udtalte i Betænkningen: »Det maa anses for ganske givet, at der straks finder et Prisfald Sted, svarende til den bortfaldne Vinafgift. Da Lov Nr. 314 af 20. December 1924 traadte i Kraft, fandt Efterbeskatning Sted for samtlige de Vine, Loven omfattede, og som beroede paa Lagre hos Forhandlere og Mellemandlere; da det imidlertid vil volde store Vanskeligheder at godtgøre Afgiften efter de ved dens Erlæggelse anvendte Regler, er Mindretallet af den Opfattelse, at man dog bør imødekomme de paagældende næringsdrivendes Krav ved at yde en delvis Erstatning.« Mindretallet stillede derfor følgende Ændringsforslag: »Som Erstatning for allerede betalte Tillægsafgifter for Vine, der findes paa Lagre hos Vinhandlere, Købmænd og Restauratører, tilbagebetales, efter nærmere af Finansministeriet fastsatte Regler, en Godtgørelse paa 25 Ø. pr. kg.«

Det radikale Mindretal tiltraadte ikke Lovforslaget, fordi det ikke mente, at Konventionen med Spanien burde have været afsluttet paa det foreliggende Grundlag, se den nævnte Sag.

De Konservatives Ændringsforslag forkastedes med 94 Stemmer mod 22, og Lovforslaget vedtoges ved 3. Behandling enstemmigt med 103 Stemmer; ogsaa i Landstinget vedtoges det enstemmigt.

6. Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Toldloven af 29. Marts 1924. (Finansministeren). [A. Sp. 4689—C. Sp. 931, 1143].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{8}{2}$ (F. Sp. 4113). 1. Beh. $\frac{10}{2}$ (F. Sp. 4199). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Borgbjerg, P. Andersen, Chr. Hansen, J. P. Larsen, Hans Nielsen, Sundbo, Himmelstrup [Form.], N. P. Jensen, Clausager [Sokr.], Raunkjær, Vadgaard, Drachmann, Hendriksen, Larsen-Badse og Dahlgaard). Betænkning (B. Sp. 2241) afgiven $\frac{23}{3}$. (Ordfører: Himmelstrup). 2. Beh. $\frac{27}{3}$ (F. Sp. 5884). 3. Beh. $\frac{27}{3}$ (F. Sp. 5909). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{29}{3}$ (L. Sp. 1336). 2. Beh. $\frac{31}{3}$ (L. Sp. 1373). 3. Beh. $\frac{31}{3}$ (L. Sp. 1425). *Loven stadfæstet 31. Marts 1928.* (Lov-Tid. Nr. 62).

Ved Loven (den saakaldte »tekniske Toldlov«) gøres forskellige Toldbestemmelser, der hidtil kun har været midlertidige — fornyede Aar for Aar —, permanente og til Led i den almindelige Toldlov, noget, der er en Fordel saavel for Administrationen som for de paagældende private. Dernæst indeholder Loven en Række Bestemmelser, som tilsigter enten at rette tekniske Fejl i Toldloven eller at ophæve eller væsentlig nedsætte Tolden paa Raa- og Hjælpesoffer for visse Erhvervsvirksomheder eller endelig at gribe ind imod negativ Beskyttelse ved en forhøjet Told paa det færdige Produkt. Fremdeles findes i Loven forskellige Bestemmelser af Betydning for Spiritusfabrikationen og tilsigtende at hemme Spiritusmugleriet.

Det forelagte Lovforslag omfattede 4 Grupper af Bestemmelser.

I. De ved Lov Nr. 173 af 20. Juni 1924, den saakaldte anden Luksustoldlov, (Aarvog for overordentlig Samling 1924, Side 22) med senere Ændringer i Lov Nr. 289 af 29. November 1924, (se Aarvog 1924—25, Side 65) samt Lov Nr. 128 af 18. April 1925 (samme Aarvog, Side 67) fastsatte Bestemmelser med Undtagelse af Bestemmelserne angaaende Forhøjelse af Toldsatserne paa Tobak og Tobaksvarer, som allerede er overført til Hovedtoldloven ved § 4 i Lov Nr. 57 af 31. Marts 1927, og om Forhøjelse af Toldsatserne for Silkegarn og Spindestof af Silke (Tekstilvarer), som blev ændret

ved Lov Nr. 307 af 23. December 1925 (Aarvog 1925—26, Side 74). De Toldsatser, som det her drejer sig om, angaar Luksusvarer, navnlig Silke, Silkevarer og Varer i Forbindelse dermed, kandiserede og syltede Frugter, finere Frugtkonserves, Konfiterer, Chokolade og Sukkervarer med Indhold af anden Frugt end Mandler, Nødder og Kærner samt med Indhold af Spiritus; fine Gulvtæpper, Blonder og Kniplinger af vegetabiliske Stoffer eller Uld eller Klædningsstykker heraf, Krudt, Patroner, Fyrværkerisager etc. Disse Toldsatser indbringer ca. 4½ Mill. Kr.

II. Bestemmelserne i den midlertidige Toldlov af 23. December 1925, se ovenfor, som skabte forskellige Lettelse for Tekstilfabrikkerne; det drejer sig om forskellige Raa- og Hjælpestoffer, navnlig Silkegarn og Spindestoffer af Silke, Raastoffer til Trykning af Uldmusseliner og Tekstilmaskiner.

III. De Bestemmelser, som blev foreslaaet i det for Rigsdagen den 23. Marts 1927 fremsatte Toldlovsforslag, (se Aarvog 1926—27, Side 439), der ikke gennemførtes. Dette Lovforslag omhandlede bl. a. Magniumsulfat, der navnlig anvendes i Garverier, Ultramarin, Jernrør til elektrisk Installation, Pelsskind, der indføres som Raastof til Fremstilling af Læder og Skind, og nogle andre Bestemmelser vedrørende Pelsvarer, Pakninger til Cigaretter, Told-Godtgørelse for Materialer, anvendt til Ombygning eller Reparation af Skibe. Endelig indeholdt det i Fjor fremsatte Lovforslag en Række Bestemmelser, hvori foreslaas Foranstaltninger til Modarbejdelse af Smugleri, ved Kontrol med Engroshandelen med Spiritus og Vin samt med de Virksomheder, som fremstiller spirituøse Drikkevarer. Disse Bestemmelser, som findes gengivne i Aarvog 1926—27, Side 442, var i det i Aar forelagte Lovforslag paa forskellige Punkter ændret for at imødekomme de af Vinhandlerforeningen og Vinsektionen fremsatte Henstillinger. Disse Ændringer gik ud paa at muliggøre en Begrænsning af den Import af Vin, som foregaar som et Led i et organiseret Salg fra udenlandske Huse direkte til Forbrugere her i Landet, samt at imødekomme Henstillinger om, at det paabydes, at Etiketterne paa Beholderne skal bære Virksomhedens Navn, samt om en længere Overgangsfrist med Hensyn til Mærkning af Varer, som efter Bestem-

melsernes Ikrafttræden findes i Behold hos handlende, hvorhos Bestemmelsen om Angivelse paa Etiketterne af Litermængden er begrænset saaledes, at den ikke gælder for Vin.

Ministeren udtalte, at der med Hensyn til de mere detaillerede Bestemmelser, der skal gives til Udformning af det Grundrids for Kontrolreglerne, som Lovforslaget indeholder, skal finde Forhandling Sted mellem Administrationen og Repræsentanter for de paagældende Organisationer, samt at der nu vil kunne ske en Ændring i de gældende Rationeringsregler.

IV. Endelig indeholdt Lovforslaget forskellige Forslag til nye Ændringer i Toldloven. De angik bl. a.: Toldfrihed for Acetone, der anvendes som Opløsningsmiddel og er et Raastof indenfor Industrien, visse Tarabestemmelser, Farver i Detailsalgspakninger, Forhøjelse af Tolden paa Amatørfilm, Fortoldningen af bøjet eller paa anden Maade videreforarbejdet Glas i Tavler og Ruder, Forhøjelse af Tolden paa Pudse- og Polermidler, der indføres i Detailsalgspakning, Ophævelse af Tolden paa Tapiokamel og Maniokmel, der anvendes som Foderstof, Ændring af Tolden for Chokolade, Konfitterer og Sukkervarer med Fyld, som indeholder Vin eller Spiritus, samt saadanne Varer i Luksuspakning.

Af Folketingsudvalget stillede forskellige Ændringsforslag, som alle vedtoges. Nogle af disse forandrede de i Lovforslaget indeholdte Bestemmelser. Saaledes blev den af Ministeren foreslaaede Toldforhøjelse paa fotografiske Film, fra 70 Ø. til 2 Kr., nedsat til 1 Kr. — Dernæst ophævedes en indskrænkende Bestemmelse for den af Ministeren foreslaaede Toldfrihed for Maskiner, brugt af Tekstilfabrikkerne, idet disse ikke var toldfri, saafremt disse Maskiner fremstilledes her i Landet; denne Begrænsning hævedes nu. — Endelig fastsattes, at fyldte Chokolader, hvis Fyldning bestaar af Figner eller Dadler, ikke skal op paa den foreslaaede høje Sats efter Luksustoldloven af 1924.

Udvalget foreslog derhos forskellige Tilføjelser til den i det oprindelige Forslag indeholdte Toldfrihed for Raastoffer, navnlig vedrørende nogle Opløsningsmidler, der anvendes som Raastoffer for Fremstillingen af Nitrocelluloselakker og andre lignende Kemikalier, et andet Raastof, som hedder

Naftensyre, der bruges ved Fremstilling af Cuprinol. Udvalget tiltraadte de foreslaaede skærpede Kontrolregler for Import og Aftapning af Spiritus og Vin, navnlig Ministerens Forslag om, at der til Indførsel til dansk Toldomraade baade af Spiritus og Vin og til at foretage Aftapning og Blanding skal erhverves Tilladelse fra Toldbestyrelsen, men det fremhævedes, at dette sker dog kun under Forudsætning af:

1. at Tilladelse til Import og Aftapning af Vin gives ogsaa til Købmænd og Detailhandlere, naar de foreskrevne Betingelser opfyldes,
2. at Toldbestyrelsen altid paa Begæring tilstaar Undtagelser fra de gældende Bestemmelser om Import og Aftapning af Vin; naar det drejer sig om Import til privat Forbrug (jfr. § 47 a 1. Stykke, Slutningen), forudsat at Importen ikke finder Sted under saadanne Former, at den maa betragtes som et Led i et organiseret Salg fra udenlandske Huse, direkte til Forbrugere her i Landet,
3. at saadanne Dispensationer kan gives af de lokale Toldmyndigheder.

Det er en Selvfølge, at den private Importør maa underkaste sig de for Omsætningen af Vin almindelig gældende Regler, saafremt han bringer sin til privat Forbrug importerede Vare ud i Omsætningen.

Et Mindretal i Udvalget, det radikale Medlem, kunde ikke tiltræde Lovforslagets Ændring af Toldlovens § 37, hvorefter der ved Skibsindustriens Reparationsarbejder ikke blot tilbagebetales denne Industri den paa anvendte udenlandske Materialer erlagte Told, men ogsaa af Statskassen ydes Industrien et tilsvarende direkte Pengetilskud, naar Materialerne, der anvendes, er af dansk Oprindelse. Mindretallet fandt, at en saadan Tilskudsordning kan drage alt for farlige Konsekvenser efter sig og stillede Ændringsforslag om at lade denne Bestemmelse udgaa.

Mindretallet fastholdt i øvrigt den Opfattelse, at Lovforslagets Bestemmelser om at gøre de midlertidigt gældende Luksustoldforhøjelser paa ca. 4 Mill. Kr. permanente bør ledsages af Bestemmelser om tilsvarende *Toldnedsættelser* af Betydning for Erhvervslivet og det almindelige Forbrug. Mindretallet stillede derfor Ændringsforslag, hvorefter Tolden paa Tømmer og Træ i alt væsentligt bortfalder, endvidere

Forslag om Toldfrihed for Vinduesglas og Salt, hvorved ofte fremsatte Ønsker fra henholdsvis Gartneri og Fiskeri imødekommes, ligesom Salttoldens Bortfald vil have en ikke ringe Betydning for Slagterier og Mejerier, fremdeles om Nedsættelse af Tolden paa Høstbindegarn og Toldfrihed for Ris og Sago.

Mindretallets Ændringsforslag forkastedes imidlertid alle, idet kun 16—17 Medlemmer stemte for dem og 86—88 imod dem. Ved 3. Behandling undlod det radikale Parti derfor at stemme, og paa samme Maade forholdt Partiet sig i Landstinget.

7. Lov om Ændring i Lov af 18. Februar 1922 om Tobaksafgifter. (Finansministeren). [A. Sp. 2451—C. Sp. 9, 11].

Fremsat i *Folketinget* 10/11 (F. Sp. 1195). 1. Beh. 11/11 (F. Sp. 1323). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Borgbjerg, P. Andersen, Chr. Hansen, J. P. Larsen, Hans Nielsen, Sundbo, Clausager [Form.], N. P. Jensen, Himmelstrup [Sekr.], Raunkjær, Vejen, Drachmann, Hendriksen, Korsgaard og Dahlgaard). Betænkning (B. Sp. 5). afgiven 18/11. (Ordfører: Clausager). 2. Beh. 22/11 (F. Sp. 1831). 3. Beh. 22/11 (F. Sp. 1873). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. 23/11 (L. Sp. 133). 2. Beh. 23/11 (L. Sp. 158). 3. Beh. 23/11 (L. Sp. 161). *Loven stadfæstet 24. November 1927.* (Lov-Tid. Nr. 282).

Denne Lov, hvis Formaal var at skaffe Kompensation for den Mindreindtægt for Statskassen, som vil fremkomme ved Loven om Nedsættelse af Tinglæsningsgebyrerne og visse Stempeltakster, se Nr. 8, gaar ud paa at forhøje den senest ved Lov af 24. April 1923 fastsatte Stempelafgift af Cigaretter, saaledes at Sætserne fremtidig bliver:

	pr. 100 Stkr.	Tidligere
1) ikke over 2½ Ø.....	65 Ø.	55 Ø.
2) over 2½ Ø., men ikke over 4 Ø. ...	115 —	100 —
3) — 4 —, — — — 6 — ...	170 —	150 —
4) — 6 —, — — — 8 — ...	220 —	200 —
5) — 8 —, — — — 10 — ...	270 —	250 —
6) — 10 —, — — — 12 — ...	350 —	300 —
7) — 12 —, — — — 15 — ...	450 —	400 —
8) — 15 —, — — — 20 — ...	550 —	500 —
9) — 20 — pr. Stk.....	1100 —	1000 —

I det af Finansministeren forelagte Lovforslag var Afgiften for Nr. 1 og 2 i Skalaen sat til henholdsvis 70 Ø. og 120 Ø., men disse to Satser ændredes i Folketinget. *Flertallet*, Venstre, Konservative og Radikale, udtalte i Betænkningen, at det kunde »tiltræde Tanken om gennem en Forhøjelse af Cigaretbeskatningen helt eller delvis at kompensere en Nedsættelse af Tinglysnings- og Stempelafgifterne, selv om man fra de konservative Repræsentanters Side indenfor Flertallet nærede Ønsker om, at den nævnte Kompensation var blevet fordelt paa et bredere Grundlag«, men Flertallet foreslog med Finansministerens Tiltrædelse at nedsætte de foreslaaede Satser for de to laveste Skatteklasser, hvorved det anslaaede Udbytte af den af Ministeren foreslaaede Forhøjelse, 2,1 Mill. Kr., anslaaes til kun at blive 1½ Mill. Kr. *Mindretallet*, Socialdemokraterne, der indstillede Lovforslaget til Forkastelse, udtalte i Betænkningen, at det havde »ønsket Forhandling om en Revision af hele Tobaksbeskatningen og vilde herunder være villigt til visse Omlægninger, men dette Ønske er blevet afvist af Finansministeren. Mindretallet kan derimod ikke tiltræde den foreslaaede Forhøjelse af Cigaretbeskatningen, saa meget mindre som Statskassen ikke kan siges at behøve Kompensation for Nedsættelsen af Stempelafgifter paa et Tidspunkt, da Regeringen uden Kompensation foreslaar 13 Mill. Kr.s Skattelettelse for visse Formuebesiddere.« Ved 2. Behandling vedtoges Ændringsforslagene enstemmigt med 77 Stemmer, og Lovforslaget vedtoges ved 3. Behandling med 60 Stemmer mod 44. I Landstinget var Stillingen ligesom i Folketinget, Lovforslaget vedtoges med 34 Stemmer mod 22.

---

8. Lov om Ændring i Lov om Afgift ved Tinglysning m. m., i Lov om Stempelafgift og i Lov om en særlig Stempelafgift ved Overdragelse af offentlige Værdipapirer. (Finansministeren). [A. Sp. 2437—C. Sp. 33, 59].

Fremsat i *Folketinget* 10/11 (F. Sp. 1193). 1. Beh. 11/11 (F. Sp. 1315). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Fischer, Knud Hansen, Jørgensen, Hans Rasmussen, Gerhard Nielsen, Weygaard, Jensen [Broby] [Form.], Nørskov, Kr. Kristensen, Tange [Sekr.], Thorhauge, C. J. F. Sven, Grathwohl, A. C. D. Petersen og Zahle). Betænkning (B. Sp. 57) afgiven 14/12. (Ordfører: Jensen [Broby]). 2. Beh. 15/12 (F. Sp. 2773). 3. Beh. 17/12 (F. Sp. 2876). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh.

19/12 (L. Sp. 441). 2. Beh. 20/12 (L. Sp. 450). 3. Beh. 21/12 (L. Sp. 453). *Loven stadfæstet 22. December 1927.* (Lov-Tid. Nr. 308).

Denne Lov indeholder for det første en Række Ændringsforslag af mere teknisk og formel Natur, som væsentlig tilsigter at bringe de bestaaende Love om Stempel- og Tinglæsningsafgifter i Overensstemmelse med Tinglæsningsloven af 31. Marts 1926 og med Loven om Ægteskabets Retsvirkninger af 18. Marts 1925. Men foruden dem indeholder Loven ogsaa en Række Bestemmelser af ikke uvæsentlig reel og finansiell Betydning, og som alle tilstræber at yde et Bidrag til Lettelse af Erhvervslivets Byrder og at tage Hensyn til det ændrede Prisniveau og den ændrede Kroneværdi.

De Ændringer, der foretages i Loven om Afgift af Tinglysning, er væsentlig følgende:

I Afgiftslovens § 1 gøres en Tilføjelse, hvorefter Finansministeriets Bemyndigelse til at frafalde den ellers foreskrevne Forhøjelse til det dobbelte af Afgiften ved Overdragelse af fast Ejendom til Foreninger, for saa vidt angaar Byggeforeninger, udvides til ogsaa at gælde, hvor Medlemmerne ifølge Foreningens Love har Ret til hver sin Lejlighed i Foreningens Hus, de saakaldte Andelslejligheder. En tilsvarende Ændring i Stempelovens § 64 indføres ved en anden Bestemmelse, for saa vidt angaar Stemplet til Skøder paa saadanne Ejendomme.

I forskellige af Bestemmelserne vedrørende *Tinglæsningsafgiften* nedsættes en Række faste Gebyrer for Lysning og Aflysning af visse Dokumenter fra 5 Kr. til 2 Kr. Dette gælder for Tinglysning af Pantebreve paa 3 000 Kr. og derunder, for Tinglysning af stempelfri Ændringer i allerede tinglyste Dokumenter, for Udslettelse af Panteobligationer, der ikke dækkes ved Tvangsauktion over Pantet, ligesom Mindstegebyret i det hele nedsættes fra 5 Kr. til 2 Kr. Ligeledes nedsættes Afgiften for Opbevaring i Akterne af visse Dokumenter fra 2 Kr. til 50 Ø.

Den vigtigste af de Ændringer, der foretages i Stempel-loven, er den, hvorved det nugældende Vekselstempel, der er 50 Ø. for alle Veksler, som ikke lyder paa længere Tid end 8 Dage fra Sigt eller 14 Dage fra Dato, og for alle andre Veksler med Paalydende af ikke over 2 000 Kr. er 50 Ø.

for hver 500 Kr. eller Del deraf og ellers 1 Kr. for hver 1 000 Kr. eller Del deraf, halveres for alle de gældende Satsers Vedkommende og derved bringes ned til den Takst, der var gældende efter Stempeloven af 1911. Taksten fordoblede nemlig ved Stempeloven af 1922.

Dernæst ændres Stempelovens Bestemmelse om Stemplet til Ægtepagter. Af Finansministeren var det foreslaaet at forhøje Satsen for Stemplet fra 2 Kr. til 4 Kr., men dette ændredes i Folketinget paa Foranledning af Udvalget. Derimod faar den paagældende Paragraf en ny Affattelse for at bringe den i Overensstemmelse med de nye Regler om Ægtefællers Formueforhold i Lov Nr. 56 af 18. Marts 1925.

Ved Ændring dels i Bogføringsloven af 20. Maj 1912, dels i Stempelovens § 132 ophæves Autorisationsgebyret 1 Kr. for hver af de i den førstnævnte Lov foreskrevne Handelsbøger, medens paa den anden Side Stemplet til Bøgerne forhøjes fra 2 Kr. til 3 Kr.

Endelig foretages en, i Folketinget indsat, Ændring i Lov af 20. December 1915 om en særlig Stempelafgift ved Overdragelse af offentlige Værdipapirer. Her indføres den nye Regel, at Afgiften paa de i Forbindelse med Terminsforretninger staaende Prolongationshandler nedsættes til det halve paa Betingelse af, at de paagældende Opgørelser forsynes med Paategning: »Prolongation«. Denne Ændring er særlig ønsket af Handelsministeriet og hænger sammen med Planer om Indførelse af Terminsbørs fra det nye Aars Begyndelse.

Som det fremgaar af det foranstaaende, ændredes det af Ministeren forelagte Lovforslag paa enkelte Punkter i Folketinget. Om disse Ændringer var alle enige, men desforuden fremsatte et Mindretal i Udvalget (Zahle) til 3. Behandling et særligt Ændringsforslag om en Tilføjelse til Tinglysningslovens § 16, hvorefter Udsettelse af værdiløse Panteobligationer foretages mod lavt Gebyr, 2 Kr., selv om der ikke har været Tvangsauktion over paagældende Ejendom, »hvis den paagældende Obligations Pantesikkerhed ellers er blevet værdiløs eller nedsat paa en saadan Maade, at det kan konstateres for Tinglysningsmyndigheden, der ved Retskendelse afgør Spørgsmaalet«. Ændringsforslaget, som der ikke havde været Tid til nærmere at drøfte i Udvalget, vandt Sympati, men da Finansministeren ikke kunde tiltræde det uden en omhyggelig Undersøgelse, tog Forslags-

stilleren Ændringsforslaget tilbage i Haab om, at Spørgsmaalet bliver nærmere overvejet.

Af Finansministeren oplystes, at den finansielle Virkning af Loven er, at Halveringen af Vekselstemplet medfører en Indtægtsforringelse, som andrager $1\frac{1}{2}$ Mill. Kr., og ved de forskellige yderligere Nedsættelser fremkommer en Indtægtsforringelse for Statskassen paa fra 250 000—300 000 Kr., altsaa i alt 1 750 000—1 800 000 Kr. Der gives i det væsentlige Kompensation derfor ved Loven om Forhøjelse af Cigaretafgiften. Denne Forhøjelse kan dog rent talmæssigt kun regnes til ca. $1\frac{1}{2}$ Mill. Kr. Men da Forhøjelsen ikke er større, end at de paagældende Virksomheder vil kunne bære den selv uden Forhøjelse af Prisen, og da Udbyttet af Cigaretafgiften er i stadig Stigning, mente Finansministeren, at om der end endnu er en Difference tilbage rent talmæssigt set, vil denne snart kunne dækkes ved den naturlige Stigning af Cigaretafgiften.

9. Lov om Ændringer i og Tillæg til Loven om Indkomst- og Formueskat til Staten. (Finansministeren). [A. Sp. 2423—C. Sp. 21, 57].

Fremsat i *Folketinget* $10/11$ (F. Sp. 1181). 1. Beh. $16-18/11$ (F. Sp. 1650). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Borgbjerg, Wilmann, Fr. Andersen [Kh.-Frb. ø. Stkr.], Bjerring, Fisker, J. P. Jensen, Hagbart Berg [Form.], Jensen [Broby] [Sokr.], J. C. A. Larsen, Henrik Jensen, Svend Nielsen, Korsgaard, Fibiger, C. J. F. Sven og P. Munch). Betænkning (B. Sp. 39) afgiven $9/12$. (Ordfører: Hagbart Berg). 2. Beh. $13/12$ (F. Sp. 2548). 3. Beh. $14/12$ (F. Sp. 2637). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $16/12$ (L. Sp. 344). 2. Beh. $19/12$ (L. Sp. 430). 3. Beh. $19/12$ (L. Sp. 440). *Loven stadfæstet 22. December 1927*. (Lov-Tid. Nr. 304).

Ved denne Lov ændres den gældende Lov om Indkomst- og Formueskat til Staten paa to Punkter, nemlig Formueskatten og Selskabsbeskatningen.

Hvad *Formueskatten* angaar, gives der Hjemmel til en Nedsættelse af den ved Loven af 1922 fastsatte, idet det i § 1 bestemmes, at for de i § 2 Nr. 1 og 2 i Loven af 1922 nævnte skattepligtige 3: Personer, der er bosat her i Landet, og Personer, der uden at opgive Bopæl her i Landet tager midlertidigt Ophold i Udlandet, skal der gives en Nedsættelse

i Formueskatten, saaledes at denne ikke overstiger den Del af den Skatteyderen for samme Skatteaar paalignede Indkomstskat til Staten, der forholdsvis falder paa Udbyttet af Formuen, med mere end 50 pCt. Er Formueudbyttet større end den beskattede Indkomst, nedsættes Formueskatten til det Beløb, der svarer til $1\frac{1}{2}$ Gange Indkomstskat af Udbyttet. Dog kan Formueskatten ved disse Nedsættelser ikke nedbringes til et Beløb, der ligger under 40 pCt. af det Beløb, Skatten af den ansatte Formue udgør.

Opgørelsen af Formueudbyttet sker efter de almindelige Regler, dog skal ved Opgørelsen af Udbytte, hidrørende fra Formue anbragt i den af Ejeren selv drevne eller ledede Erhvervsvirksomhed, herunder Drift og Udleje af fast Ejendom, 25 pCt. af Driftsindtægten — og mindst 2 500 Kr., men ikke over 10 000 Kr. — regnes som Vederlag for det med Driften eller Ledelsen forbundne Arbejde.

Nedsættelsen gives kun i Tilfælde, hvor vedkommende Skatteyder har selvangivet sin Indkomst og Formue paa behørig Maade. Begæring om Nedsættelse maa medfølge Selvangivelsen, og den paagældende maa overfor de skatte lignende Myndigheder paa fyldestgørende Maade godtgøre, hvilket Udbytte Formuen har afkastet i det paagældende Regnskabsaar, og med hvilket Beløb dette Udbytte er indgaaet i den selvangivne Indkomst.

Ligningsmyndighederne afgiver samtidig med Fremsendelsen af Listerne over den foreløbige Skatteansættelse Indstilling til Skatteraadet om, til hvilket Beløb Udbyttet af Formuen skønnes at kunne ansættes. Skatteraadet træffer Afgørelse saavel desangaaende som angaaende selve Skatteenedsættelsen, men Raadets Afgørelse kan af den skattepligtige indankes for Landsoverskatteraadet, ligesom Finansministeren til enhver Tid kan forlange Spørgsmaal vedrørende Formueudbyttets Størrelse og Skatteenedsættelsens Omfang afgjort ved Landsoverskatteraadets Kendelse.

Den i Loven af 1922 fastsatte Lempelse i Formueskatten for skattepligtige, der er ansat til en Indkomst af under 4 500 Kr., og en Formue af ikke over 100 000 Kr., opretholdes, og desuden indføres som en ny Regel, at de, hvis Formue ikke overstiger 10 000 Kr., samt de i Henhold til § 8 for Indkomstskat fritagne, hvis Formue ikke er over 15 000 Kr.,

fritages for Formueskat; paa det sidste Punkt har allerede Loven af 1922 en Regel om Fritagelse, men kun for de for Indkomstskat fritagne, hvis Formue ikke er over 10 000 Kr.

For *Selskabsbeskatningen* indføres ved Loven den Lempelse, at fremtidige Reserver sammenregnes med Aktiekapitalen ved Skattens Beregning. Dette udtrykkes ved en ny Affattelse af den paagældende Bestemmelse i Loven af 1922, der nu kommer til at lyde paa, at Indkomstskatten beregnes »paa Grundlag af Forholdet mellem Indkomsten og Aktiekapitalen med Tillæg af de Beløb, der fremtidig henlægges til Selskabets eller Foreningens Reservefond, og saaledes, at der ved Skatteansættelsen for Skatteaaret 1928—29 alene tages Hensyn til de Beløb, der henlægges af Fortjenesten i det til Grund for denne Skatteansættelse liggende Driftsaar.« Desuden indføres, at af de Beløb, der er henlagt til Reservefonden af Selskabets Fortjeneste i det forløbne Driftsaar, nedsættes Skatten, ikke som efter den gældende Lov med en Fjerdedel, men med Halvdelen. Dette finder sit Udtryk i følgende nye Affattelse af Stykke 2 i § 1, Afsnit 3, i Loven af 1922: »Ved Beregningen af Indkomstens procentvise Forhold til Summen af Aktiekapital og Reservefondsbeløb bortses for Indkomstens Vedkommende fra Halvdelen af det Beløb, der af Indkomsten henlægges til Selskabets Reservefond og saaledes bliver at tillægge Aktiekapitalen, medens der for dennes Vedkommende alene tages Hensyn til den af Aktionærerne indbetalte Del af Aktiekapitalen eller de fra Selskabets Reservefond overførte Beløb.

Som Reservefonds betragtes saadanne Fonds, der hidrører fra den af Selskabet ved dets Virksomhed indvundne eller ved Realisation af dets Formuegenstande erhvervede Fortjeneste, og som gennem den saaledes tilvejebragte Forøgelse af Selskabets Kapital er bestemt til at tjene som Sikkerhed mod fremtidige Tab, medens Henlæggelser, der alene tjener til at udligne alt foreliggende Tab eller Værdiforringelse, ikke kommer i Betragtning.«

Loven skal forelægges til Revision i Samlingen 1929—30.

I Bemærkningerne til det forelagte Lovforslag gøres opmærksom paa, at Formueskatten her i Landet i væsentlig Grad er højere end i andre Lande i Europa — Norge undtaget —, og Regeringen har anset det for meget ønskeligt

at opnaa en Nedsættelse af den for derigennem at lette Erhvervslivet og fremme Kapitaldannelse og Konsolideringen saavel for private som for Aktieselskaber, og man har da valgt at søge Formuebeskatningen bragt i et mere rimeligt Forhold til den enkelte Formues Afkastning og det Udbytte, den har givet Ejeren i det enkelte Aar. Det Beløb, som Regeringen ansaa det for forsvarligt at anvende hertil, var op imod 10 Mill. Kr., som Finansministeren anslog Driftsbudgettets Overskud for 1928—29 til. Den finansielle Betydning af de Ændringer, som Regeringen foreslog, ansloges til ca. 3 Mill. Kr., for saa vidt angaar Selskabsbeskatningen, og til ca. 10 Mill. Kr. for Formueskatten, hvoraf for 1928—29 ca. 7 Millioner.

Ved 1. Behandling i Folketinget anbefaledes Princippet i Lovforslaget af Venstres Ordfører Hagbart Berg, der dog mente, at Enkelthederne burde gøres til Genstand for Overvejelse. Den socialdemokratiske Ordfører, Borgbjerg, erklærede, at hans Parti er villigt til at gaa til en Forhandling om en Reform af Formue- og Indkomstbeskatningen, men at det ikke kunde gaa med til det forelagte Lovforslag, hvilket han betegnede som »formelt Makværk, reelt Jaskværk og socialpolitisk og statsfinansielt Lastværk«. For de Konservative anbefalede Korsgaard Lovforslaget, idet han særlig angaaende Bestemmelserne om Formueskatten udtalte, at selv om Lovforslaget ikke her helt tilfredsstillende hans Parti, var det dog efter dets Opfattelse et brugeligt Forhandlingsgrundlag. De Radikales Ordfører, P. Munch, erklærede, at hans Parti er villigt til at medvirke til en Ændring af Formuebeskatningen og en Lettelse for Formuer, der ikke giver rimeligt Udbytte, men ved Forhandlingerne bør der tages Hensyn til den Stigning, som har fundet Sted i Kronen, og hvis Staten kan give Afkald paa Indtægter, bør det anvendes til at lette de kommunale Skatter. Holstein, som i Forening med Orla-Jensen havde indbragt et Lovforslag om Ændring i Loven om Indkomst- og Formueskat, udtalte, at han ansaa det deri foreslaaede for heldigere end Regeringens Forslag, men han kunde tiltræde dette.

Folketingsudvalget delte sig i et Flertal og 2 Mindretal. *Flertallet* (Venstre og Konservative) udtalte i Betænkningen, at det »mener, at den nugældende Lov om Indkomst- og Formueskat til Staten er af en saadan Karakter, at den ikke bør være den normale Lovgivning paa dette Omraade i Fremtiden. Vel fandt der ved Revisionen i 1922 ikke uvæsentlige Nedsættelser Sted af forskellige meget høje Satsler, som var blevet gennemført i Krigsperioden, men det maa hævdes, at yderligere Nedsættelser er paakrævet ikke mindst under Hensyn til de meget trange Vilkaar, hvorunder vore forskellige Erhverv for Tiden arbejder.

Der bør ogsaa lægges Vægt paa, at de økonomiske Vanskeligheder, Kommunerne har at kæmpe med, i mange Tilfælde øges derved, at Skatteydere, der forhen betalte en betydelig personlig Kommuneskat, nu yder lidt eller intet, fordi Statskatten fradrages i en Indkomst, der i Forvejen er stærkt mindsket paa Grund af de vanskelige Erhvervsforhold. En almindelig Revision af denne Lovgivning kan imidlertid ikke finde Sted nu, bl. a. af statsfinansielle Grunde.« Under disse Forhold var Flertallet enigt med Regeringen i, at det mest paakrævede under de nuværende Konjunkturer maa være at lempe Formueskatten paa den af Regeringen foreslaaede Maade. Flertallet tiltraadte derfor Lovforslaget med enkelte Ændringer, stillede dels af Ministeren, dels af Udvalget. Af hele Udvalget foresloges det at fritage Formuer indtil 10 000 Kr., og indtil 15 000 Kr., for saa vidt den paagældende ikke betaler Indkomstskat, for Formueskat. De af Finansministeren stillede Ændringsforslag var nærmest af teknisk Natur, sigtende til at imødekomme Ønsker om, at Nedsættelsen af Formueskatten først bør indtræde ved et lavere Udbytte end foreslaaet i Regeringens Forslag, og at Nedsættelsen kan blive større end foreslaaet ved lav Afkastning, og for saa vidt angaar Selskabsbeskatningen, gaaende ud paa, at kun fremtidige Reserver, ikke som foreslaaet af Regeringen ogsaa allerede opsparede Reserver, kan lægges til Aktiekapitalen, medens paa den anden Side ved Beregningen af Indkomstskatten som foran nævnt »en Fjerdedel« rettes til »en Halvdel«.

Det *socialdemokratiske* Mindretal indstillede Lovforslaget til Forkastelse. Det omtalte de af Flertallet stillede Ændringsforslag og udtalte, at de »kan ikke forandre Mindretallets Opfattelse, nemlig at dersom Statskassen har Raad til at give Afkald paa ca. 10 Mill. Kr. i Skat, bør Skattelettelsen i første Linie komme den almindelige Befolkning til gode gennem en Lettelse af den indirekte Beskatning, saa meget mere som de 10 Mill. Kr. er vundet ved Føringelse af den sociale Lovgivning og af Tjenestemændenes Kaar. Nu forrykkes tværtimod det procentvise Forhold mellem direkte og indirekte Beskatning yderligere til Forøgelse af indirekte og Nedsættelse af direkte Skat.«

Det *radikale* Mindretal udtalte, at det »maa anse det for urigtigt, at der paa Baggrund af de gennemførte Nedsættelser af den Hjælp, der af Samfundet ydes de økonomisk svagest stillede, foretages en Nedsættelse af Formueskatten og Selskabsskatten, en Lettelse, der efter disse Skatters Natur kun vil faa nævneværdig Betydning for de store Formuer og de meget rige Aktieselskaber. Viser det sig, at Nedsættelse af Statens Indtægter kan ske, bør dette komme de nu haardt bebyrdede Kommuner til gode. De Ændringsforslag,

der er foreslaaet af Flertallet, fjerner vel nogle af de grelleste Misforhold, der knyttede sig til Finansministerens oprindelige Forslag, men ændrer ikke dettes Karakter.« Mindretallet nævnte, at det i Udvalget havde stillet en Række foreløbige Ændringsforslag, som indrykkedes i Betænkningen, som imidlertid alle afvistes af Ministeren. De gik ud paa at udstrække den af Flertallet foreslaaede Skattefrihed for smaa Formuer til alle Formuer under 20 000 Kr., at tage Hensyn til de aarlige Henlæggelser i Aktieselskaber i Overensstemmelse med det af Finansminister Bramsnæs i Fjor fremsatte Forslag, at yde en Lempelse i Formueafgiften af særskilt vurderede Skove og af fredede Bygninger under Hensyn til, at Ejerne af disse er underkastet forskellige Begrænsninger i deres Dispositionsfrihed, dog kun i de Tilfælde, hvor de paagældende Ejendomme giver et Udbytte af under 4 pCt., og afpasset efter Udbyttets Størrelse, og endelig Forslag om for tre Aar at opkræve en Tillægsafgift af Formuer, der har haft Fordel af Kronestigningen.

Ved 2. Behandling i Folketinget opgjorde Finansministeren det finansielle Resultat af de stillede Ændringsforslag saaledes, at med Hensyn til Formueskatten vil Bestemmelsen om de smaa Formuers Skattefrihed bevirke et Tab for Statskassen af godt $\frac{1}{2}$ Mill. Kr. Hvad angaar Selskabsskatten, beregnede Ministeren, at for Skatteaaret 1928—29 vilde Statskassens Tab kun blive 1 900 000 Kr. i Stedet for, at det efter det forelagte Lovforslag var beregnet til 3 Mill. Kr. Senere vil Tabet blive større.

Ved Afstemningen vedtoges Ændringsforslagene uden Modstand, idet 68 Medlemmer afholdt sig fra at stemme. — Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget med 75 Stemmer mod 69, medens 2 Medlemmer (Retsforbundet) svarede: Stemmer ikke, og 3 var fraværende. Imod Lovforslaget stemte Socialdemokrater, Radikale og af Venstre C. O. Pedersen. Under Forhandlingen udtaltes det, at 11 andre Medlemmer af Venstre havde Betænkelighed ved Lovforslaget, men særlig efter de stillede Ændringsforslag kunde de give det deres Stemme.

I Landstinget vedtoges Loven med 34 Stemmer (Venstre og Konservative) mod 29 (Socialdemokrater og Radikale).

10. Lov om Oprettelse af en Erhvervenes Laanefond. (Finansministeren). [A. Sp. 2731—C. Sp. 999, 1447]. Fremsat i *Folketinget* $\frac{29}{11}$ (F. Sp. 2052). 1. Beh. $\frac{13}{12}$ (F. Sp. 2627). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Stau-

ning, Fr. Andersen [Holbæk A.], Lundberg, Bording, Hans Nielsen, Einer Jensen, Fuglsang [Form.], N. P. Jensen, Olav Olsen [Skr.], Vadgaard, Arnth Jensen, Christmas Møller, Korsgaard, Steen Rasmussen og Holdgaard). Betænkning (B. Sp. 2229) afgiven $23/3$. (Ordfører: Fuglsang). 2. Beh. $27/3$ (F. Sp. 5853). 3. Beh. $29/3$ (F. Sp. 5969). *Oversendt til Lands-tinget*. 1. Beh. $31/3$ (L. Sp. 1373). 2. Beh. $2/4$ (L. Sp. 1439). 3. Beh. $3/4$ (L. Sp. 1535). *Loven stadfæstet 4. April 1928.* (Lov-Tid. Nr. 109).

Forslag til Loven blev forelagt samtidig med de af Rege- ringen forelagte Lovforslag om Foranstaltninger til Støtte for Landbrug, Industri og Haandværk, og Loven tilsigter at skaffe Udlaansmidler til disse ved, at der oprettes en Erhvervenes Laanefond under Finansministeriets Bestyrelse med en disponibel Kapital paa indtil 26 Mill. Kr.

De omhandlede Love, hvortil Fondens Midler finder Anvendelse, er følgende:

Lov om Udlaan af Statsmidler til Ejere og Brugere af Landbrugsejendomme til Opnaaelse af Akkord (nedenfor Nr. 18),

Lov om Driftslaaneforeninger for Ejere og Brugere af Landejendomme (Nr. 19),

Lov om midlertidige Driftslaan for Fiskere (Nr. 20),

Lov om Driftslaan til Industrivirksomheder (Nr. 49)

samt

Lov om Driftslaan til Haandværkere (Nr. 50).

Endvidere fremskaffes nu de i Lov Nr. 101 af 31. Marts 1926 til kriseramte Virksomheder til Raadighed stillede 4 Mill. Kr. ogsaa af Fonden.

Kapitalen tilvejebringes ved af Fonden optagne Laan, hvis Forrentning og Tilbagebetaling garanteres af Staten. De saaledes tilvejebragte Midler stilles til Raadighed gennem Landbrugsministeriet og Handelsministeriet. Forrentningen og Tilbagebetalingen af de af Fonden optagne Laan dækkes saa vidt muligt ved Hjælp af de indgaaende Renter af og Afdrag paa Udlaanene. Eventuelle Tab saavel som Omkostningerne ved Fondens Administration afholdes af Statskassen.

Da Renten af de ydede Udlaan i de forskellige Love er sat i Forhold til den billigste Rente, hvortil Staten selv paa det paagældende Tidspunkt kan optage Laan, hvorhos Afdragstiden for Udlaanene er noget forskellig, maa Kriselaanefondens Bestyrelse være frit stillet med Hensyn til Forrentnings- og Afdragsvilkaarene for de af den optagne Laan, idet man, da Laanenes Forrentning og Tilbagebetaling saa vidt muligt skal dækkes ved Renter af og Afdrag paa Udlaanene, samtidig med at søge opnaaet saa gunstige Laanetilkaar som muligt, maa tilstræbe at undgaa Kurs- og Rentetab ved Laanenes Optagelse og Laanemidlernes Anbringelse. I øvrigt burde man — efter Finansministerens Udtalelse — søge at tilvejebringe Midlerne fra Udlandet.

Endelig gives Regler om Afgiftsfrihed for Gebyrer. Stempelfrihed m. v. for Dokumenter, oprettede i Anledning af Loven, ligesom man — for at undgaa eventuelle Retssager — i Folketinget efter Indstilling af Udvalget indsatte en Bestemmelse om, at Finansministeren endelig afgør alle Spørgsmaal vedrørende Udstrækningen af de nævnte Stempel- og Gebyrbegunstigelser.

Udover ovennævnte Ændring foretog man kun en Ændring i Lovforslagets Titel — ligeledes efter Indstilling af Folketingsudvalget —, hvilken oprindelig lød: Oprettelse af en Kriselaanefond, idet man, som Udvalgets Ordfører bemærkede, »ikke havde Glæde eller Gavn af at reklamere med, at Erhvervslivet i vort Land er i en Krise«. — Loven vedtoges enstemmigt i begge Ting, dog udtalte Socialdemokraterne i Folketingsudvalgets Betænkning, at da der ikke er gennemført nogen Kriseforanstaltning, idet de Love, der muligvis vedtages, ikke kan anses kvalificeret til dette Navn, havde man ikke i det foreliggende Tilfælde fundet Anledning til — som tidligere — at foreslaa Udgifterne dækket ved en ret beskeden Formueafgift, og de Radikale udtalte, at de store Formueejere, som har haft Fortjeneste ved den Formueflytning, som Guldchronens Genindførelse har medført, gennem en Afgift burde bidrage til at mildne den Krise, som nævnte Pengepolitik har været stærkt medvirkende til at føre Erhvervslivet ud i, men da de forskellige Kriselove, og særlig Landbrugskriselovene, ikke tilnærmelsesvis er gennemført i den Udstrækning, som Mindretallet havde anset for nødvendigt, stillede man ikke Ændringsforslag, som ikke kunde gennemføres.

---

11. Lov om Udstedelse af Statsgældsbeviser til Indfrielse af de ifølge Lov Nr. 217 af 25. Juli 1925 udstedte 5 pCt. Statsgældsbeviser til Beløb 30 Mil- lioner Kroner. (Finansministeren). [A. Sp. 2389—C. Sp. 5, 11].

Fremsat i *Folketinget* $26/10$ (F. Sp. 720). 1. Beh. $27/10$ (F. Sp. 827). 2. Beh. $27/10$ (F. Sp. 830). 3. Beh. $27/10$ (F. Sp. 831). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $28/10$ (L. Sp. 86). 2. Beh. $28/10$ (L. Sp. 96). 3. Beh. $28/10$ (L. Sp. 97). *Loven stadfæstet 28. Oktober 1927.* (Lov-Tid. Nr. 274).

Ved Loven bemyndiges Finansministeren til for derved at tilvejebringe det nødvendige Beløb til Indfrielse af de ifølge Lov Nr. 217 af 25. Juli 1925 udstedte pr. 1. November 1927 forfaldende 5 pCt. Statsgældsbeviser til Beløb 30 Mill. Kr. at udstede 5 pCt. Statsgældsbeviser for et tilsvarende Beløb. Disse, som skal udbydes ved offentlig Tegning, overtages af Nationalbanken i København til en Kurs af 97 pCt. Rente- kuponerne forfalder hver 1. Maj og 1. November, den første Kupon den 1. Maj 1928, og forældes fem Aar efter Forfalds- dagen. Statsgældsbeviserne indfries med deres Paalydende den 1. November 1932, fra hvilket Tidspunkt Forrentningen ophører. Efter 1. November 1937 ophører de at være gyldige.

Det oplystes af Ministeren, at Emissionskursen for Stats- gældsbeviserne vilde blive den samme som for de i 1925 udstedte Beviser, nemlig 98 pCt.

Loven vedtoges enstemmigt i begge Ting.

12. Normeringslov for Finansaaret 1928—29. (Finansministeren). [A. Sp. 4881—C. Sp. 881, 1141].

Fremsat i *Folketinget* $15/2$ (F. Sp. 4258). 1. Beh. $21/2$ (F. Sp. 4454). Henvist til Lønningsudvalget (se Side 19). Betænkning (B. Sp. 2089) afgiven $20/3$. (Ordfører: Parkov). 2. Beh. $24/3$ (F. Sp. 5688). 3. Beh. $27/3$ (F. Sp. 5851). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $29/3$ (L. Sp. 1333). 2. Beh. $31/3$ (L. Sp. 1372). 3. Beh. $31/3$ (L. Sp. 1425). *Loven stadfæstet 31. Marts 1928.* (Lov-Tid. Nr. 142).

I Bemærkningerne til Lovforslaget udtales, at dette er udarbejdet ud fra tilsvarende Synspunkter som Normeringslovene for de nærmest foregaaende Aar, idet man stadig af finansielle Grunde maa anse det for nødvendigt at begrænse Statens Lønningsudgifter mest muligt.

Gennemførelsen af Administrationskommissionens Forslag har paa Grund af det udtrykkelige Tilsagn, der var givet om Ydelse af Anciennetet til Tjenestemænd, hvis Fastansættelse var udskudt paa Grund af Kommissionens Arbejde, medført, at de 2 sidst vedtagne Normeringslove har indeholdt et større Antal Forslag om forbedret Anciennetet, end normalt vilde være Tilfældet, og Finansministeriet har ogsaa under Hensyn hertil fundet Anledning til at indskærpe, at Forslag om forbedret Anciennetet fremtidig bør begrænses saaledes, at de kun stilles, hvor Ret og Billighed i høj Grad gør saadant Forslag paakrævet.«

Samtlige Forslag, der findes paa Loven, har været til Erklæring hos Lønningsraadet og er tiltraadt af dette.

Det samlede Resultat af Loven er i Aar ualmindelig gunstigt, idet Nettobesparelsen, naar man trækker Forøgelserne fra Nedsættelserne, bliver 958 000 Kr. i et Normalaar. Paa Post- og Telegrafvæsenet andrager Besparelsen 421 000 Kr. i et Normalaar, og dette er endda langt fra Udtryk for, hvad Sammendragningen af de to Administrationer har bevirket af Besparelser for Statshusholdningen, thi meget af dette finder ikke Udtryk paa Normeringsloven, men paa Finansloven; den samlede Besparelse udgør i Virkeligheden for et Normalaar 1 220 000 Kr., naar alt tælles sammen.

Af de paa Loven optagne Poster skal nævnes følgende:

Vedrørende Kontorholdsudgifterne fortsættes den i de senere Aar fulgte Fremgangsmaade kun at fastsætte dem Aar for Aar — i Tjenestemandsløven er bestemt, at de skal fastsættes hvert 5. Aar —, fordi det stadig haabes, at Prisniveauet endnu kan komme noget ned.

Ved Lov af 28. Juni 1920 blev der fastsat Bestemmelser om Tjenestetillæg for visse Tjenestemænd i de sønderjydske Landsdele, der ansattes enten straks ved Genforeningen eller i de første 3 Aar efter Lovens Ikrafttræden, dog at der skulde fremsættes Forslag til deres Revision i indeværende Rigsdags-samling, idet det var Tanken at regulere Tillæget efter de nu foreliggende Prisforhold. De sønderjydske Tjenestetillæg androg i 1920 370 000 Kr., men er af sig selv reduceret med ca. en Trediedel, saa de nu kun udgør 240 000 Kr.

Dette er sket væsentligt ved, at der er inddraget en Del Embeder, f. Eks. Søndre Landsret og Amtsassessorerne, og ved, at der er sket Dødsfald og Afskedigelser paa Grund af Sygdom o. s. v. Nu reduceres Beløbet efter Forholdet mellem Pristallet i Februar 1920 og det nuværende Pristal, og dette giver afrundet en Reduktion med 20 pCt. Ogsaa paa et andet Punkt reduceres, nemlig paa det 1 600 Kr.s Huslejevederlag, som var fastsat i Loven af 1920; det reduceres ogsaa med 20 pCt.

I Folketingsudvalgets Betænkning nævnes forskellige Samraad med Ministre, bl. a. med Ministeren for offentlige Arbejder i Anledning af, at Udvalget havde modtaget Repræsentanter fra Dansk Lokomotivmandsforening, der forelagde Udvalget Spørgsmaalet om Udnævnelse af mindst 22 Lokomotivførere til Besættelse af Pladserne paa Rangerlokomotiver i Henhold til tidligere Aftaler mellem Administrationen og Personalets Organisation. Ministeren oplyste, at det Foreningen i sin Tid givne Tilsagn, som i øvrigt ikke kunde binde Administrationen, naar Forholdene væsentligt forandrede sig, alene gik ud paa, at *samtlige faste Rangerture paa eenmandsbetjente Rangermaskiner* skulde udføres af Lokomotivførere. Som Forholdene den Gang laa, forudsatte man, at det til Indfrielse af dette Tilsagn vilde være nødvendigt at søge 194 Lokomotivførere, men det har senere vist sig, at man ved Personalereduktionerne i Forbindelse med Indførelse af Motordrift i Løbet af en kortere Tid vil kunne frigøre saa mange Lokomotivførere, som der endnu mangler for at opfylde det nævnte Tilsagn til Foreningen, og det er derfor upaakrævet at søge Antallet af Lokomotivførere yderligere forøget. Ministeren meddelte endvidere, at han agtede at fremkomme med Forslag om Oprettelse af 55 nye Stillinger som Motorførere til Fremførelse af Tog med Motordrift. Udvalget modtog senere og tiltraadte dette Forslag. Efter disse Oplysninger fandt Udvalget ikke tilstrækkelig Anledning til at stille Ændringsforslag.

Under Samraadet redegjorde *Ministeren for offentlige Arbejder* endvidere for et ogsaa under Behandlingen af Normeringsloven for 1927—28 drøftet Spørgsmaal om Avancementsforholdene for Assistentklassen. I Forbindelse med denne Drøftelse modtog Udvalget en Skrivelse fra Ministeren for offentlige Arbejder, hvormed fulgte skriftlig Gengivelse af en Udtalelse, som Ministeren paa Regeringens Vegne havde afgivet overfor Formændene for Jernbaneforeningen, Dansk Postforening og Dansk Telegraafforening angaaende de paaklagede daarlige Avancementsforhold for Assistentklassen. Ministeren udtalte herom: »Det maa erkendes, at de ældre Assisterter ved deres Ansættelse som

Elever efter de daværende Avancementsforhold maatte kunne nære en naturlig Forventning om Forfremmelse ud over Assistentklassen indenfor et rimeligt Aaremaal, og at Avancementsforholdene i Aarenes Løb har udviklet sig saa ugunstigt, at det maa indvirke paa det ældre Assistentpersonales Arbejdslyst, hvad der i høj Grad er i Strid med Statsvirksomhedernes økonomiske Interesser. Assisterter, der vilde være egnede til Avancement til Kontrolørklassen, bliver nu for gamle, forinden de kan udnævnes til Kontrolører, til, at Administrationen kan faa den rette Nytte af dem i disse Stillinger. For Post- og Telegrafvæsenets Vedkommed er Forholdene ved den nu foretagne Sammenslutning af de to Statsvirksomheder blevet yderligere forværret. Under Hensyn til forannævnte agter Regeringen i Begyndelsen af næste Rigsdagssamling til Forbedring af *Assistentklassens Avancementsforhold* at foreslaa oprettet en for de forskellige Styrelsesgrene ensartet Overassistentstilling ved et særligt Forslag til Tillæg til Tjenestemandsløven. Til denne Klasse skulde da kunne henføres Assisterter med noget mere ansvarsfuld Tjeneste og Oprykning i Klassen være betinget af et vist Antal Tjeneste- og Leveaar, hvorhos Ansættelse i denne i øvrigt skulde foregaa ved Opslag og Udvælgelse paa tilsvarende Maade som nu for Kontrolørklassens Vedkommende.»

Da Spørgsmaalet om denne Sags Løsning herefter vil blive rejst ved selvstændigt Lovforslag i den kommende Rigsdagssamling, mente Udvalget ikke paa nærværende Tidspunkt at burde optage Sagen til en Realitetsbehandling.

Ved 2. Behandling i Folketinget udtalte Finansministeren paa Foranledning af en Udtalelse af Friis-Skotte — som nævnte »mystiske Rygter om kommende Belønning« for den Forhandlingsvillighed, der i Fjor fra Tjenestemændenes Side var udvist ved Tjenestemændenes Nedskæring —, »at der hverken under disse Forhandlinger eller ved private Forhandlinger i Forbindelse hermed er givet de vedkommende noget som helst Løfte eller Tilsagn af nogen Art med Hensyn til Begunstigelse paa anden Maade.»

I Betænkningen nævntes, at Udvalget havde anmodet Finansministeriet om en Redegørelse for de Personalereduktioner, der har været en Følge af Administrationskommissionens Virksomhed. *Finansministeren* havde i et Samraad herom meddelt, at en saadan Redegørelse vilde blive tilstillet Udvalget, og der fremkom senere en Beretning fra Folketingets Lønningsudvalg, der indeholdt en af Ministeriet udarbejdet Oversigt over de af Kommissionen stillede Forslag om Personalereduktioner samt Oplysning om, i hvilket Omfang de var gennemført for hvert enkelt Ministerium.

13. Lov om Stempelfrihed for Obligationer, udstedte af danske Købstadkommuner i 1928. (Finansministeren). [A. Sp. 5065—C. Sp. 117, 207].

Fremsat i *Folketinget* $2^{8}/_{2}$ (F. Sp. 4633). 1. Beh. $1/_{3}$ (F. Sp. 4775). 2. Beh. $6/_{3}$ (F. Sp. 4948). 3. Beh. $8/_{3}$ (F. Sp. 5029). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $13/_{3}$ (L. Sp. 895). 2. Beh. $15/_{3}$ (L. Sp. 938). 3. Beh. $20/_{3}$ (L. Sp. 984). *Loven stadfæstet 31. Marts 1928.* (Lov-Tid. Nr. 91).

Loven gaar ud paa, at Obligationer, Laanekontrakter eller andre Laanedokumenter, der udstedes eller oprettes i Anledning af det af forskellige danske Købstadkommuner i 1928 gennem Brown Brothers & Co., New York, optagne Laan paa 2 Mill. Dollars, er stempelfrie, under Hensyn til, at Laanet i det væsentligste skal anvendes til Dækning af ekstraordinære Udgifter i Anledning af Arbejdsløsheden.

Loven vedtoges enstemmigt i begge Ting.

14. Lov om Tillæg til Nr. 76 af 1. April 1925 om Udlaan af Statslaanefonden til Udstykning af Landejendomme. (Finansministeren). [A. Sp. 5131—C. Sp. 1055, 1467].

Fremsat i *Folketinget* $7/_{3}$ (F. Sp. 4981). 1. Beh. $13/_{3}$ (F. Sp. 5257, jfr. 5210). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Tillæg til og Ændringer i Lov Nr. 81 af 29. Marts 1924 om Oprettelse af Husmandsbrug og Lov Nr. 149 af 1. Juli 1927 om Tillæg til og Ændring i nævnte Lov (se Side 117). Betænkning (B. Sp. 3165) afgiven $30/_{3}$. (Ordfører: Thorhauge). 2. Beh. $31/_{3}$ (F. Sp. 6132). 3. Beh. $31/_{3}$ (F. Sp. 6183). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $3/_{4}$ (L. Sp. 1551). 2. Beh. $3/_{4}$ (L. Sp. 1597). 3. Beh. $3/_{4}$ (L. Sp. 1616). *Loven stadfæstet 4. April 1928.* (Lov-Tid. Nr. 111).

Den 31. Marts 1928 udløb den Finansministeren ved § 7 i Lov Nr. 76 af 1. April 1925 om Udlaan af Statslaanefonden til Udstykning af Landejendomme givne Bemyndigelse til i 3 Aar aarlig at udrede indtil i alt 200 000 Kr. til de i Loven nævnte Øjemed. Uagtet der ikke er ydet noget Laan i Medfør af Loven, udstrakte man dog ved Loven den omtalte Bemyn-

digelse til at gælde yderligere 3 Aar fra 1. April 1928 at regne for i eventuelt paakommende Tilfælde at have Hjemmel til at yde Laan af den i Loven omhandlede Art.

Under Behandlingen i Folketinget rejste der sig Kritik af, at man ved denne Lov stadig afkrævede en Rente af $5\frac{1}{2}$ pCt., medens det samtidig forelagte Lovforslag om Tillæg til og Ændringer i Lov Nr. 81 af 29. Marts 1924 om Oprettelse af Husmandsbrug og Lov Nr. 149 af 1. Juli 1927 om Tillæg til og Ændring i nævnte Lov (se Nr. 23) kun kræver en Forrentning af de deri omhandlede 2. Prioritetslaan med $4\frac{1}{2}$ pCt. Lovforslaget blev derfor henvist til det om nævnte Lovforslag nedsatte Udvalg, der imidlertid indstillede det uforandret til Vedtagelse. — Vedtagelsen skete derefter enstemmigt i begge Ting.

---

15. Lov om Ændringer i de for Statsanstalten for Livsforsikring gældende Bestemmelser. (Finansministeren). [A. Sp. 3101—C. Sp. 31, 57].

Fremsat i Landstinget $7\frac{1}{12}$ (L. Sp. 257). 1. Beh. $9\frac{1}{12}$ (L. Sp. 262). 2. Beh. $14\frac{1}{12}$ (L. Sp. 306). 3. Beh. $16\frac{1}{12}$ (L. Sp. 343). *Oversendt til Folketinget.* 1. Beh. $19\frac{1}{12}$ (F. Sp. 2948). 2. Beh. $20\frac{1}{12}$ (F. Sp. 3012). 3. Beh. $21\frac{1}{12}$ (F. Sp. 3089). *Loven stadfæstet 22. December 1927.* (Lov-Tid. Nr. 307).

Loven indeholder først et Par Ændringer i Reglerne om Bonusudbetaling ved Statsanstalten. Den nugældende Regel er den, at en forsikret, som opgiver sin Forsikring i Løbet af en Bonusperiode, skal have udbetalt Bonus for den forløbne Del af Perioden, og hvis den Bonusfaktor, som svarer til Periodens økonomiske Resultat, endnu ikke er fastsat, skal Bonus i Henhold til Loven af 30. Marts 1920 beregnes efter en Bonusfaktor af 6 pCt. Denne Faktor, der har vist sig at være alt for lav, forhøjes nu til 9 pCt. — I Loven af 1920, hvorved en Bonusfaktor af 6 pCt. blev fastsat, bestemtes det, at den supplerende Bonus skulde fastsættes til Halvdelen af det overskydende disponible Bonusbeløb. Da denne Brøk er for høj, naar man forøger Bonusfaktoren fra 6 til 9 pCt., nedsættes den nu til en Fjerdedel.

Den anden Ændring i Loven gaar ud paa at stryge § 8 i Loven af 1920, som satte 40 000 Kr. en Gang for alle eller 4 000 Kr. i aarlig Ydelse som Maksimum for Forsikringer af »mindre gode Liv«.

Efter de Erfaringer, som nu er indvundne, og det Samarbejde, som er etableret med de private Selskaber, samt den Adgang, der nu er til Genforsikring, menes der ikke at være nogen Betænkelighed ved paa dette Punkt at stille disse Forsikringer lige med Anstaltens andre Forsikringer.

16. Lov om Udstedelse af Statsobligationer og Statsgældsbeviser til Indfrielse af de ifølge Lov af 15. Juni 1918 udstedte 5 pCt. Statsgældsbeviser til Beløb 60 Mill. Kr. (Finansministeren). [A. Sp. 5515—C. Sp. 1441, 1483].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{2}{4}$ (F. Sp. 6302). 1. Beh. $\frac{3}{4}$ (F. Sp. 6366). Henvist til Finansudvalget [se Side 19]). Betænkning (B. Sp. 3201) afgiven $\frac{3}{4}$. (Ordfører: Pinholt). 2. Beh. $\frac{3}{4}$ (F. Sp. 6481). 3. Beh. $\frac{3}{4}$ (F. Sp. 6483). *Oversendt til Lands-tinget*. 1. Beh. $\frac{4}{4}$ (L. Sp. 1643). 2. Beh. $\frac{4}{4}$ (L. Sp. 1654). 3. Beh. $\frac{4}{4}$ (L. Sp. 1655). *Loven stadfæstet 4. April 1928.* (Lov-Tid. Nr. 110).

Ved denne Lov bemyndiges Finansministeren til inden 15. Juni 1928, for at tilvejebringe det nødvendige Beløb til Indfrielse af de ifølge Lov af 15. Juni 1918 udstedte pr. 15. Juni 1928 forfaldne 5 pCt. Statsgældsbeviser til Beløb 60 Mill. Kr., at udstede dels 5 pCt. rentebærende Statsobligationer til paalydende Beløb 30 Mill. Kr., dels 5 pCt. rentebærende Statsgældsbeviser til paalydende Beløb 30 Mill. Kr., som skal udbydes til offentlig Tegning.

Statsobligationerne forsynes med Rentekuponer lydende paa $2\frac{1}{2}$ pCt. halvaarlig Rente, som forfalder hver 15. Juni og 15. December, første Gang 15. December 1928. De amortiseres ved Udtrækning til pari Kurs med 40 lige store halvaarlige Afdrag, første Gang pr. 15. December 1928, og er i øvrigt uopsigelige fra Laangiverens Side, men kan fra Laantagerens Side efter 10 Aars Forløb fra Udstedelsen opsiges helt eller delvis med tre Maaneders Varsel til en Rentetermin.

Statsgældsbeviserne forsynes med Rentekuponer lydende paa $2\frac{1}{2}$ pCt. halvårlig Rente, som forfalder hver 15. Juni og 15. December, første Gang 15. December 1928. De indfries med deres Paalydende den 15. December 1933. Efter 15. December 1938 ophører de at være gyldige.

Statsobligationernes og Statsgældsbevisernes Kapital og Renter udbetales uden Fradrag af Skat eller Stempelafgift til Staten. Obligationerne og Statsgældsbeviserne udstedes til Ihændeoveren. De kan udstedes paa Navn eller indskrives i Statsgældskontorets Bøger.

Som det fremgaar af Loven, skal det her omhandlede Statslaan optages til Betaling af Statslaanet af 15. Juni 1918.

Ved Henvendelse til Nationalbanken modtoges et Tilbud fra denne Bank i Forening med Privatbanken i København, Den danske Landmandsbank, Hypothek- og Vekselsbank, Københavns Handelsbank, Aarhus Privatbank og Fyns Diskontokasse samt Hr. R. Henriques jr. paa et Laan fordelt paa 5. pCt. Statsobligationer løbende i 20 Aar til Beløb 30 Mill. Kr. og 5 pCt. Statsgældsbeviser løbende i $5\frac{1}{2}$ Aar ligeledes til Beløb 30 Mill. Kr., og det af Finansministeren fremsatte Lovforslag gik da ud paa at bemyndige Ministeren til at optage Laanet straks, saaledes at Statsobligationerne og Statsgældsbeviserne skulde overtages af Laangiverne til en Kurs af henholdsvis $95\frac{3}{4}$ pCt. og $97\frac{1}{4}$ pCt.

Af Ordførerne i Folketinget for Socialdemokraterne, de Konservative og de Radikale blev det imidlertid gjort gældende, at de saaledes opnaaede Vilkaar for det nye Laan maatte anses for ugunstige, naar henses dels til Børskurserne herhjemme, dels til Kursen paa det udenlandske Laan, som samtidig foresloges optaget, se efterfølgende Sag. Man antog derfor, at der senere vilde kunne ventes opnaaet en højere Kurs, og Finansudvalget, til hvilket Lovforslaget var henvist, endes med Ministeren om at give Lovforslaget den Affattelse, som Loven har, og om, at Ministeren forhandler med Medlemmerne af begge Tings Finansudvalg for Rigsdagssamlingen 1927—28 om Laanets Optagelse, samt om, at Rigsdagen skal indkaldes til Behandling af Sagen, dersom et af Partiernes Repræsentanter under Forhandlingerne kræver dette.

Loven vedtoges enstemmigt i begge Ting, idet dog i Folketinget et enkelt Medlem, Ulrich, udtalte, at han ikke kunde stemme for den, fordi han mente det rigtigst at vedtage det af Ministeren fremsatte Lovforslag.

17. Lov om Optagelse af et Statslaan i Udlandet.

(Finansministeren). [A. Sp. 5519—C. Sp. 1437, 1483].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{2}{4}$ (F. Sp. 6304). 1. Beh. $\frac{3}{4}$ (F. Sp. 6377). 2. Beh. $\frac{3}{4}$ (F. Sp. 6408). 3. Beh. $\frac{3}{4}$ (F. Sp. 6410). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{4}{4}$ (L. Sp. 1636). 2. Beh. $\frac{4}{4}$ (L. Sp. 1654). 3. Beh. $\frac{4}{4}$ (L. Sp. 1655). *Loven stadfæstet 4. April 1928.* (Lov-Tid. Nr. 112).

Ved Loven bemyndiges Finansministeren til at optage et Statslaan i Udlandet og for samme at udstede $4\frac{1}{2}$ pCt. aarlig Rente bærende Statsobligationer til et samlet paa-lydende Beløb af indtil 55 Millioner Dollars eller et dertil svarende Beløb i Pund Sterling. Laanet optages til en Kurs af 93,037 pCt.

Statsobligationerne forsynes med Rentekupons lydende paa $2\frac{1}{4}$ pCt. halvaaarlig Rente, som forfalder hver 15. April og 15. Oktober, første Gang 15. Oktober 1928, og de amortiseres ved halvaaarlige Afdrag i Løbet af en Periode paa 33 Aar, saaledes at det første Afdrag finder Sted den 15. Oktober 1929. Amortisationen sker ved Udtrækning eller ved Opkøb af Obligationer efter Finansministeriets Valg, ifølge Annuitetsprincippet, saaledes at det samlede Beløb af Renten og de amortiserede Obligationer saa vidt muligt er af samme Størrelse i hver Halvaarstermin i det Tidsrum, i hvilket Amortisationen finder Sted.

Laanet er i øvrigt uopsigeligt fra Laangiverens Side. Det kan fra Laantagerens Side opsiges efter 10 Aars Forløb fra Obligationernes Dato, helt eller delvis, med tre Maaneders Varsel til en Rentetermin.

Statsobligationernes Kapital og Renter udbetales uden Fradrag af Skat, Stempel eller andre Afgifter til den danske Stat. Obligationerne udstedes til Ihændeoveren, men kan noteres paa Navn eller indskrives i Statsgældskontorets Bøger.

Laanet optages til Betaling af det i Landmandsbankens Status pr. 31. December 1927 opgjorte Statusunderskud paa ca. 136 Mill. Kr., som Staten skal dække, samt til den nye Aktiekapital paa 50 Mill. Kr., som Staten ligeledes efter Landmandsbankloven, se Sag Nr. 48, skal indskyde. De hertil nødvendige Midler skal fremskaffes ved et Statslaan. Finansministeriet henvendte sig i denne Anledning til forskellige udenlandske Banker og Bankhuse med Opfordring til at

indgive Tilbud alternativt paa et Laan paa 50 Mill. Dollars tilsvarende Sterlingbeløb til 5 pCt. Rente og amortisabelt i en Periode paa 30½ Aar fra 15. April 1929 at regne eller et Laan paa 55 Mill. Dollars eller tilsvarende Sterlingbeløb til 4½ pCt. Rente og amortisabelt i 33 Aar fra samme Tidspunkt, idet man gik ud fra, at Provenuet af et Laan af en af disse Typer og Størrelser omtrent vilde svare til det udkrævede Beløb.

Til Grund for Fastsættelsen af Amortisationstiden er lagt en aarlig Ydelse paa ca. 12 Mill. Kr., hvilket altsaa er den Byrde, Laanet vil medføre i den Tid, det løber. Der er her taget Hensyn paa den ene Side til, hvad der maa anses for overkommeligt, og paa den anden Side til, at Byrdens Varighed ikke bør udstrækkes over et enkelt Slægtled.

Af de i Henhold til ovennævnte Indbydelse indkomne Tilbud ansaas det fra Guaranty Trust Company of New York indkomne paa et 4½ pCt.s Laan for det mest fordelagtige og formaalstjenlige. Finansministeren oplyste, at der fra dette indkom tillige et Tilbud paa et 5 pCt. Laan til en Kurs af 98,537 pCt. Efter den nøjagtige Udregning, der foretoges i Statsgældskontoret, bliver den effektive Rente for de 5 pCt.s Obligationer 5,12 pCt. og for de 4½ pCt.s 5,06 pCt. Ministeren fandt Betingelserne for dette Laan gunstige; naar man sammenligner det med, hvad danske Statsobligationer har kunnet afsættes til i Udlandet i Efterkrigsperiode, er den Kurs, vi her opnaar, flere Procent højere, end vi nogen Sinde har kunnet opnaa, efter at Krisen satte ind i 1920. Af Ordførerne i begge Ting erkendtes det ogsaa, at Betingelserne er gunstige, og Loven vedtoges enstemmigt.

18. Lov om Udlaan af Statsmidler til Ejere og Brugere af Landbrugsejendomme til Opnaelse af Akkord. (Landbrugsministeren). [A. Sp. 2727 og 5223—C. Sp. 177 og 963].

Fremsat i *Folketinget* 29/11 (F. Sp. 2050). 1. Beh. 6-10/12 (F. Sp. 2285). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Borling, Olufson, Hækkerup, J. P. Jensen, Larsen [Bjerre], Kr. Kristensen [Form.], Christen Christensen [Skr.], Henrik Jensen, Chr. Ernst Christensen, Fuglsang, A. C. D. Petersen, Viggo Hansen, Axel Møller, Niels Frederiksen og Zahle). Betænkning (B. Sp. 995) afgiven 14/3. (Ordfører: Kr. Kristensen). 2. Beh. 16/3 (F. Sp. 5388). 3. Beh. 20/3 (F. Sp. 5464). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. 22/3 (L. Sp. 1076). 2. Beh.

$2\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1150). 3. Beh. $2\frac{7}{3}$ (L. Sp. 1196). *Loven stadfæstet 31. Marts 1928.* (Lov-Tid. Nr. 99).

Loven blev af Landbrugsministeren forelagt samtidig med nedenstaaende Lov om Driftslaaneforeninger for Ejere og Brugere af Landejendomme (nedenfor Nr. 19). Begge Love tilhører det af Regeringen under eet forelagte Komplex af Erhvervskriselove, nemlig foruden ovennævnte to Love endvidere Lov om Driftslaan til Industrivirksomheder (nedenfor Nr. 49) og Lov om Driftslaan til Haandværkere (Nr. 50), hvortil kommer den senere forelagte Lov om midlertidige Driftslaan til Fiskere (Nr. 20). — Midlerne til Bestridelse af Udgifterne til Laanene hentes fra en Erhvervenes Laanefond, der oprettes ved et samtidig forelagt Lovforslag (se foran Nr. 10).

Hvad særlig angaar de to ovenomtalte »Landbrugskriselove«, blev disse af Ministeren forelagt paa Grundlag af en Indstilling af et Mindretal (Hauch, Tesdorpf og Tvedegaard) i det af Landbrugsministeriet ved Skrivelse af 28. Juli 1927 nedsatte Udvalg til Undersøgelse af, »hvorvidt der under de for Tiden herskende vanskelige økonomiske Forhold gennem Driftslaaneforeninger eller paa anden Maade maatte kunne ydes Landbrugere en effektiv Hjælp i Form af kortvarige Driftslaan«.*) Et andet Mindretal (Niels Frederiksen, Holdgaard og Waage) fremkom derimod med Indstilling »om en ekstraordinær Lovgivning til Støtte for kriseramte Landbrugere«. Sidstnævnte Forslag blev senere sammenarbejdet med det af Medlemmer af det radikale Venstre i Folketinget i Rigsdagssamlingen 1926—27 forelagte Lovforslag om Hjælp mod den ved Kronestigningen forvoldte økonomiske Krise (se Aarvog for 1926—27, Side 594), hvorpaa Lovforslaget atter blev forelagt af de samme Medlemmer i indeværende Samling (om Lovforslaget, der ikke blev vedtaget, se nedenfor B. Nr. 49)**). Foruden ovennævnte tre »Landbrugskriselove« blev endvidere fra socialdemokratisk Side fremsat Forslag til Lov om midlertidige Foranstalt-

*) Udvalget havde følgende S sammensætning: Departementschef H. Waage, Formand; Landstingsmand Hauch og Gaardejer J. Tvedegaard, begge udpegede af De samvirkende danske Landbøforeninger; Folketingsmændene Niels Frederiksen og J. Holdgaard, udpegede af De samvirkende danske Husmandsforeninger, og Kammerherre Ad. Tesdorpf, udpeget af Det kgl. danske Landhusholdningsselskab.

***) Af de samme Medlemmer forelagdes endvidere senere Forslag til Lov om Stempel- og Gebyrfrihed for kriseramte (nedenfor B. Nr. 50).

ninger til Støtte for Landbruget (nedenfor B. Nr. 30), der heller ikke opnaaede Vedtagelse. — Alle de fire Lovforslag blev behandlet af samme Folketingsudvalg, og det var endvidere paa Foranledning af dette Udvalg, at Ministeren senere fremsatte Lovforslagene om Grundforbedringslaan (Nr. 26) og om Begunstigelse for Driftslaaneforeninger for mindre Jordebrugere (Nr. 21), hvortil efter Anmodning af Samuelsen senere sluttede sig Lov om Begunstigelser for Driftslaaneforeninger for mindre Jordbrugere paa Færøerne (Nr. 30).

Hvad nærværende Lov angaar, gives der i Bemærkningerne bl. a. følgende Begrundelse for dennes Fremkomst:

I Henhold til Lov Nr. 67 af 12. April 1927 (se Aarbog 1926—27, Side 401) er der i hver Retskreds nedsat særlige Udvalg til at bistaa kriseramte Landbrugere til at opnaa Tvangsakkord. Disse Udvalgs Virksomhed vil imidlertid ofte støde paa Hindringer, der er begrundede i, at de til Akkordens Gennemførelse og Ejendommens fortsatte Drift fornødne Midler vanskelig kan fremskaffes eller i alt Fald kun til en saa høj Rente og paa saa ugunstige Afdragsvilkaar, at der derved fremkaldes Vanskeligheder for Akkordordningens økonomiske Forsvarlighed. For at kunne raade Bod paa dette Forhold ansaa Regeringen det for ønskeligt, at der af Statens Kriselaanefonds Midler stilles et Beløb til Raadighed til Udlaan til Ejere af Landbrugsejendomme til Opnaaelse af Akkord.

Den vedtagne Lov gaar ud paa at bemyndige Landbrugsministeren til i Overensstemmelse med nedenstaaende Regler indtil Udgangen af Aaret 1932 at anvende indtil 10 000 000 Kr. af Erhvervenes Laanefonds Midler (se Nr. 10) til Udlaan til Banker og Sparekasser til videre Udlaan til Ejere og Brugere af Landbrugsejendomme til Støtte for disse til at opnaa Tvangsakkord eller til at opnaa frivillig Akkord under Medvirken af de i Medfør af Lov Nr. 67 af 12. April 1927 § 1 nedsatte Udvalg.

Erhvervenes Laanefond yder de nævnte Laan til de paagældende Banker og Sparekasser til en Rente, der svarer til den billigste Rente, hvortil Staten selv paa det paagældende Tidspunkt kan optage Laan. Der kan indrømmes de nævnte Pengeinstitutter Fritagelse for at erlægge Afdrag i de første 3 Aar, hvorefter Laanene skal afdrages i Løbet af 10 Aar med mindst $\frac{1}{10}$ aarlig.

De paagældende Banker og Sparekasser afgør selv, hvorvidt de under Hensyn til den stillede Sikkerhed vil yde

Laan til Ejere og Brugere af Landbrugsejendomme i det heromhandlede Øjemed.

Laan kan dog kun ydes efter Indstilling af de i Medfør af Lov Nr. 67 af 12. April 1927 § 1 nedsatte Udvalg og maa som Regel ikke overstige 5 pCt. af den for vedkommende Ejendom ansatte Ejendomsskyldværdi; dog kan Landbrugsministeren i særlige Tilfælde, naar der foreligger enstemmig Indstilling herom fra Udvalget, bevilge et højere Laan. Af Laanet maa højst betinges en Rente, der er $\frac{1}{4}$ pCt. højere end den Rente, som skal erlægges til Erhvervenes Laanefond.

Saafernt en Bank eller Sparekasse lider Tab paa et i Henhold til foranstaaende Regler ydet Laan, skal Erhvervenes Laanefond bære 25 pCt. af det tabte Beløb. Dog kan Landbrugsministeren ved Bevilling af Laanene efter enstemmig Indstilling af Udvalget bestemme, at Erhvervenes Laanefond skal bære indtil 50 pCt. af et eventuelt Tab.

Det forelagte Lovforslag undergik ved 2. Behandling i Folketinget enkelte Ændringer efter Indstilling af et Flertal indenfor det nedsatte Udvalg (Udvalget undtagen det radikale Venstre). I Lovens Titel og Indhold tilføjedes saaledes de paagældende Steder efter »Ejere«: »og Brugere«, saaledes at f. Eks. Forpagtere ogsaa omfattes af Loven. Endvidere foretoges en helt ny Redaktion af Reglerne om Laanenes Ydelse, idet efter Lovforslaget Pengeinstitutterne hæftede for Laanene; Bestemmelserne om Laanenes Størrelse og om Refusion af eventuelle Tab indsattes efter Flertallets Forslag.

Hvad angaar Partiernes Stilling til Lovforslaget og til »Landbrugskrisen« i Almindelighed, bemærkede disse i deres Udtalelser i Folketingsudvalgets Betænkning følgende:

Et *Mindretal* (Venstre) mente »vel ikke, at Landbrugskrisen afhjælpes ved Gennemførelse af Lovforslag af denne Art, men tror dog, det vil have Betydning, at der paa den i Lovforslaget foreslaaede Maade stilles Midler til Raadighed fra Statens Side til den billigst mulige Rente. — Mindretallet har ønsket at medvirke til, at Lovforslaget kan gennemføres med den størst mulige Tilslutning, og kan derfor tiltræde de af Landbrugsministeren stillede Ændringsforslag, der har gjort det muligt, at tre Partier kan samles om at gennemføre det.«

Et *andet Mindretal* (Socialdemokraterne) udtalte, at de »nærer fremdeles den Opfattelse, at Landbrugskrisen er saa omfattende og dybtgaaende — navnlig paa Grund af Landbrugets uhyre Gældsbyrde —, at en nævneværdig Lettelse

heri kun kan naas enten gennem en betydelig økonomisk Indsats fra Statens Side eller en stærk Nedskæring af Landbrugets Gælds- og Rentebyrde, saaledes som udtrykt ved det af Socialdemokratiet under 12. Oktober 1927 i Folketinget forelagte Lovforslag om midlertidige Foranstaltninger til Støtte for Landbruget (se nedenfor B. Nr. 30), der ogsaa har været til Behandling i Udvalget. Mindretallet beklager derfor, at der i Udvalget ikke har været Mulighed for at skabe et Flertal for dette Lovforslags Gennemførelse. — Men da de stillede Ændringsforslag paa visse Punkter imødekommer disse Krav og derved i nogen Grad forbedrer Ministerens oprindelige Lovforslag, og under Hensyn til Nødvendigheden af dettes hurtige Gennemførelse kan Mindretallet tiltræde de stillede Ændringsforslag og undlade at stille yderligere Ændringsforslag, som man paa Forhaand ved ikke kan gennemføres.«

Et *tredie Mindretal* (Konservative) ønskede »at udtale, at man ikke i Lovforslaget ser nogen virksomhedsfuld Hjælp overfor Landbrugskrisen som Helhed. Naar vi alligevel har kunnet medvirke til Lovforslagets Ophøjelse til Lov, er det ud fra den Erkendelse, at enkeltvis kan der dog hjælpes dermed. Og selv om Betænkeligheder om, hvorvidt Hjælpen for Landbruget staar i Forhold til den Risiko, som Staten løber efter de af Landbrugsministeren stillede Ændringsforslag til det oprindelige Lovforslag, har meldt sig, er Krisen indenfor Landbruget saa haard, at naar man fra anden Side ikke vil være med til virksomhedsfuldt at imødegaa denne som skitseret i det konservative Folkepartis Lovforslag om Dumping og aktiv Erhvervsstøtte (se nedenfor B. Nr. 36) samt i Kravet om den aktive Handelpolitik, saa ønsker Mindretallet for sit Vedkommende at medvirke til at føre dette Lovforslag ud i Livet og prøve det dør.«

Et *fjerde Mindretal* (Radikale Venstre) tiltraadte subsidiært de af Ministeren stillede Ændringsforslag, da de var Forbedringer, men ansaa imidlertid Lovforslaget ogsaa i den ved Ændringsforslagernes Vedtagelse fremkommende Skikkelse for at være aldeles utilstrækkeligt til dets Formaal. Mindretallet fastholdt derfor sit i Udvalget stillede Ændringsforslag til en med dets Opfattelse stemmende Affattelse af Lovforslaget. I Overensstemmelse hermed stillede Mindretallet Ændringsforslag om, at Lovforslaget affattes som det af Medlemmer af Partiet forelagte *Forslag til Lov om Hjælp mod den ved Kronestigningen forvoldte økonomiske Krise* (se nedenfor B. Nr. 49), idet der endvidere var optaget heri et nyt Kapitel: Statshusmænd, ved hvilket man foreslaar, at de Husmænd, som efter de derom efter 1. Januar 1917 udgivne Love har modtaget Laan af Statskassen, Stats-

Laanefonden eller Jordfonden, faar Henstand med de Afdrag, som forfalder i Tiden fra 11. Juni Termin 1928 til 11. Juni Termin 1930, hvorhos Laanenes Løbetid forlænges med en tilsvarende Periode.

Ændringsforslaget forkastedes med 47 Stemmer mod 14, medens 40 Medlemmer undlod at stemme, og Lovforslaget vedtoges af Folketinget enstemmigt med 104 Stemmer og i Landstinget enstemmigt med 59 Stemmer.

19. Lov om Driftslaaneforeninger for Ejere og Brugere af Landejendomme. (Landbrugsministeren). [A. Sp. 2721 og 5523—C. Sp. 181 og 963].

Fremsat i *Folketinget* $29/11$ (F. Sp. 2049). 1. Beh. $10/12$ (F. Sp. 2545, jfr. 2285). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Udlaan af Statsmidler til Ejere af Landbrugsejendomme til Opnaaelse af Akkord (se foran A. Nr. 18). Betænkning (B. Sp. 1057) afgiven $14/3$. (Ordfører: Kr. Kristensen). 2. Beh. $16/3$. (F. Sp. 5432, jfr. 5388). 3. Beh. $20/3$ (F. Sp. 5464). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $22/3$ (L. Sp. 1116, jfr. 1076). 2. Beh. $24/3$ (L. Sp. 1150). 3. Beh. $27/3$ (L. Sp. 1196). *Loven stadfæstet 31. Marts 1928*. (Lov-Tid. Nr. 97).

Forslag til Loven fremsattes samtidig med Forslag til Lov om Udlaan af Statsmidler til Ejere og Brugere af Landbrugsejendomme til Opnaaelse af Akkord (se Nr. 18) og er ligesom denne en »Landbrugskriselov«. — Den fremsattes med den Motivering, at Regeringen under de nuværende særdeles vanskelige økonomiske Forhold i Landbruget maatte anse det for ønskeligt, at der stilledes Beløb til Raadighed til Driftslaaneforeninger for Landbrugere.

Lovens Indhold er følgende:

Landbrugsministeren bemyndiges til af Erhvervenes Laanefonds Midler at anvende indtil 6 000 000 Kr. til Udlaan til Driftslaaneforeninger for Ejere og Brugere af Landejendomme. Laan kan kun ydes til Driftslaaneforeninger, hvis Vedtægter stadfæstes af Ministeren.

Ministeren kan meddele Stadfæstelse paa Vedtægter for Driftslaaneforeninger, naar Vedtægterne indeholder følgende Bestemmelser:

- a) Foreningens Formaal skal udelukkende være at yde Foreningens Medlemmer midlertidige Driftsloan til Dækning af Avlsbrugets løbende Driftsudgifter.
- b) Intet Medlem af Foreningen maa være Medlem af andre i Henhold til denne Lov oprettede Driftsloaneforeninger eller af en i Henhold til Lov Nr. 62 af 18. Marts 1925 oprettet Driftsloaneforening for mindre Jordbrugere.
- c) Til et Medlem maa som Regel ikke udlaanes et større Beløb end 15 pCt. af vedkommende Ejendoms Jordværdi. I de Tilfælde, hvor der i Henhold til nedenstaaende Bestemmelse er tilstaaet Foreningen et Statsloan af over 10 pCt. af den samlede Jordværdi for de Medlemmerne tilhørende eller af Medlemmerne forpagtede Ejendomme, kan det enkelte Medlems Loan dog forhøjes til indtil 20 pCt. af vedkommende Ejendoms Jordværdi. Laanenes Størrelse bestemmes dog nærmere af Bestyrelsen.
- d) Ved Udlaan til Medlemmer fradrages 5 pCt. af Laanets Beløb til Dannelsen af en Reservefond.
- e) Bestyrelsen fastsætter Rentefodens Størrelse. Denne skal være ens for alle Medlemmerne. Laanene afdrages i samme Forhold som det Foreningen af Erhvervenes Laanefond ydede Laan.
- f) For saa vidt der som Følge af Udlaan til Medlemmerne ved et Regnskabsaars Slutning fremkommer Underskud, der ikke kan dækkes af Reservefonden eller af Bidragene fra Erhvervenes Laanefond, skal Underskuddet straks paalignes Foreningens Medlemmer i Forhold til Jordværdien for de Medlemmerne tilhørende eller af Medlemmerne forpagtede Ejendomme.
- g) Foreningens Tilgodehavende hos Medlemmerne kan inddrives ved Udpantning.
- h) Ingen Forandring maa foretages i Foreningens Vedtægter uden Landbrugsministerens Samtykke.
- i) Foreningen skal hvert Aar til Ministeren indsende Beretning om Foreningens Virksomhed og er pligtig at meddele Ministeren alle Oplysninger, som han maatte forlange angaaende Foreningens Virksomhed og Forhold, og at underkaste sig Ministerens Tilsyn med, at Foreningen ledes i Overensstemmelse med denne Lov og Foreningens Vedtægter.

For at opnaa Statslaan skal en Forening tælle mindst 30 Medlemmer og den samlede Jordværdi for de Medlemmerne tilhørende eller af Medlemmerne forpagtede Ejendomme udgøre mindst 300 000 Kr.

Laanet til en Forening maa i Almindelighed ikke overstige 10 pCt. af den samlede Jordværdi for de Foreningens Medlemmer tilhørende eller af Medlemmerne forpagtede Ejendomme. Dog skal Landbrugsministeren i saadanne Tilfælde, hvor særlige Aarsager indenfor et begrænset Omraade har fremkaldt en ekstraordinær Nødstilstand, kunne udlaane indtil 15 pCt. af Jordværdien. Laanene, hvis Størrelse i øvrigt fastsættes af Landbrugsministeren, forrentes med en forud for Laanets Ydelse fastsat aarlig Rente, der svarer til den billigste Rentefod, hvortil Staten selv kan optage Laan. Forud for hvert Halvaar, regnet fra 1. April og 1. Oktober, fastsætter Ministeren Rentefoden for de Laan, som vil blive ydet i det kommende Halvaar. Laanene er afdragsfrie i de første 2 Aar og afdrages derefter i Løbet af 10 Aar med $\frac{1}{10}$ aarlig. For Laanenes Tilbagebetaling samt Betaling af Renter hæfter Foreningens Medlemmer solidarisk. Beløbene kan inddrives ved Udpantning.

For saa vidt der lides Tab ved Udlaan til Medlemmer, bidrager Erhvervenes Laanefond til Dækning af Tabet 5 pCt. af vedkommende Laans Beløb.

Til at bistaa Landbrugsministeriet ved Behandlingen af Andragender om Laan nedsættes der for hver Amtsraadskreds et Udvalg paa 3 Medlemmer. Formanden udnævnes af Ministeren. Af de 2 andre Medlemmer vælges den ene af De samvirkende Landboforeninger, den anden af De samvirkende Husmandsforeninger i vedkommende Landsdel.

Udvalget kan afkræve den laansøgende Forening alle de Oplysninger, som Udvalget anser for nødvendige for Bedømmelsen af Foreningens Soliditet. Rigtigheden af de af Foreningen meddelte Oplysninger om Jordværdien for de Medlemmerne tilhørende eller af Medlemmerne forpagtede Ejendomme og om Medlemmernes Indtægts- og Formueforhold kan kræves attesteret af Sogneraadet.

Ministeren fastsætter de nærmere Regler for det Tilsyn, som vil være at føre med, at Foreningerne anvender Laanene paa vedtægtsmæssig Maade og i det hele virker i

Overensstemmelse med de i denne Lov fastsatte Regler og de stadfæstede Vedtægter.

Ministeren kan efter Forhandling med Finansministeren standse en Forenings Virksomhed, naar Renter og Afdrag til Erhvervenes Laanefond ikke betales i rette Tid, eller naar Foreningen efter hans Skøn ikke længere opfylder denne Lovs Betingelser, ikke styres paa vedtægtsmæssig Maade, eller Misligheder i Styrelsen finder Sted. Finansministeren træffer da Bestemmelse om Afviklingen af Foreningens Forpligtelser, og den beholdne Formue anvendes efter Landbrugsministerens Bestemmelse til Fremme af Landbruget.

Ved en Forenings Opløsning fordeles den beholdne Reservefond forholdsvis mellem de Medlemmer, der fuldt ud har opfyldt deres Forpligtelser overfor Foreningen.

Gældsforskrivninger for de heromhandlede Laan samt andre Dokumenter, der oprettes mellem Foreningerne og deres Medlemmer, kan udfærdiges paa ustemplet Papir. Tinglysningsgebyrer og alle offentlige Afgifter bortfalder.

Loven gælder ikke for Færøerne.

Lovforslaget, der ligesom det foregaaende er udarbejdet paa Grundlag af et af det samme Mindretal i det af Landbrugsministeriet nedsatte Landbrugskriseudvalg udarbejdet Forslag (se foran Side 104), undergik under Behandlingen forskellige Ændringer. Da der saaledes ved 1. Behandling fra forskellige Sider blev rettet nogen Kritik mod det i samme foreslaaede solidariske Ansvar, enedes man i Udvalget om at foreslaa visse Ændringer sigtende til at gøre dette Ansvar mindre effektivt, idet man stillede Forslag om Oprettelse af en Reservefond, der fremskaffes ved et Fradrag paa ca. 5. pCt. af Laanets Beløb, og om Erhvervenes Laanefonds Deltagelse i Tab, ligesom man indsatte Bestemmelserne om Reservefondens Fordeling i Tilfælde af en Forenings Opløsning. — Lovforslaget behandlede for øvrigt af det samme Folketingsudvalg, som behandlede ovennævnte Forslag om Udlaan af Statsmidler til Ejere og Brugere af Landbrugsejendomme til Opnaaelse af Akkord, og man henviste i Betænkningen til de Bemærkninger, der i Betænkningen over ovennævnte Lovforslag er gjort af de tre første Mindretal (se foran Side 106), hvorimod det fjerde Mindretal (de Radikale) udtalte følgende:

»Det fjerde Mindretal (Niels Frederiksen og Zahle) kan tiltræde de stillede Ændringsforslag, fordi de noget svækker

det solidariske Ansvar, som Lovforslaget paalægger Laantagerne. — Mindretallet nærer vedblivende meget stor Betænkelighed ved det solidariske Ansvar ogsaa i den ændrede Skikkelse og har i Udvalget stillet Ændringsforslag om at ophæve dette og kun forlange begrænset Ansvar af Foreningernes Medlemmer uden at kunne faa Tilslutning til dette i Udvalget. — Der er derimod opnaaet Tilsagn fra Landbrugsministeren om, at han vil fremsætte et Lovforslag om et Tillæg til Lov Nr. 62 af 18. Marts 1925 om Begunstigelser for Driftslaaneforeninger for mindre Jordbrugere (se nedenfor Nr. 21), gaaende ud paa at forbedre disse Foreningers Stilling og Arbejdsmulighed. — Forbedrede Vilkaar for disse Laaneforeninger med begrænset Ansvar vil efter Mindretallets Opfattelse medføre, at der af Foreningerne kan gives en sund og forsvarlig Driftskredit, uden at Laantageren udsættes for den med solidarisk Ansvar forbundne Risiko.«

Endelig vedtoges i Folketinget ved 3. Behandling et Ændringsforslag stillet af Landbrugsministeren — efter Henstilling af A. C. D. Petersen —, hvorved Loven ogsaa omfatter *Brugere* af Landejendomme.

I øvrigt vedtoges Loven enstemmigt i begge Ting.

20. Lov om midlertidige Driftsloan til Fiskere.

(Landbrugsministeren). [A. Sp. 4679—C. Sp. 187, 991].

Fremsat i *Folketinget*^{8/2} (F. Sp. 4111). 1. Beh. ^{10/2} (F. Sp. 4212). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Ludvigsen, P. Andersen, Marinus Sørensen, J. P. Larsen, N. P. Nielsen, Sundbo, Kr. Kristensen [Form.], Vanggaard, Samuelsen [Sekr.], Thorhauge, Svend Nielsen, Fibiger, Fraenkel, Hendriksen og Niels Petersen). Betænkning (B. Sp. 1061) afgiven ^{14/3}. (Ordfører: Kr. Kristensen). 2. Beh. ^{17/3} (F. Sp. 5439). 3. Beh. ^{20/3} (F. Sp. 5466). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ^{23/3} (L. Sp. 1125). 2. Beh. ^{26/3} (L. Sp. 1175). 3. Beh. ^{28/3} (L. Sp. 1241). *Loven stadfæstet 31. Marts 1928*. (Lov-Tid. Nr. 98).

Nærværende Lov indgaar som et Led i de Bestræbelser, der fra Lovgivningsmagtens Side udfoldes for at komme kriserammede erhvervsdrivende til Hjælp gennem Ydelse af Driftsloan, og er i alt væsentligt i Overensstemmelse med de Krise-laanslove, som er gennemført for Landbrug, Industri og Haandværk.

Loven gaar ud paa, at der af Erhvervenes Laanefonds Midler stilles et Beløb af *indtil 400 000 Kr.* til Raadighed til saadanne midlertidige Driftslaan. Der er imidlertid indført en Ændring i den Ordning, som er gældende for de øvrige Erhverv, idet Laanene til Fiskerne kan ydes paa *to forskellige Maader*, dels gennem midlertidige Driftslaaneforeninger med solidarisk Ansvar, dels, hvor det ikke er muligt at oprette saadanne Driftslaaneforeninger, til enkelte Fiskere mod halv Garanti for Laanesisikoen fra Kommunens Side.

Allerede i en Aarrække har man haft Driftslaaneforeninger blandt Fiskere, men til Oprettelse af saadanne Drifts-laaneforeninger kræves mindst 25 Medlemmer, og det kræves, at der skal være anbragt en vis Formue i Driftsmateriel, der kan yde Pantesikkerhed for Laanet. I Øjeblikket stiller Forholdene sig imidlertid saaledes for mange Fiskere, at det ikke vil være muligt for dem at opnaa Adgang til saadanne Driftslaaneforeninger, ej heller at stille den i den gældende Lov Nr. 74 af 31. Marts 1926 om Fiskerilaan krævede Pantesikkerhed.

Loven gaar derfor ud paa, at der skal kunne oprettes *midlertidige Driftslaaneforeninger*, naar der melder sig mindst 10 Fiskere, og Medlemmerne af en saadan Driftslaaneforening skal kunne opnaa Laan, naar de paatager sig solidarisk Ansvar, men uden Forpligtelse til at yde Sikkerhed ved Pant. Det er Meningen, at Laanebeløbet til det enkelte Medlem af en Driftslaaneforening ikke maa overstige 500 Kr.; *det samlede Udlaan til Driftslaaneforeninger* maa i hvert Fald ikke overstige 500 Kr. pr. Medlem. Grænsen for *Udlaan til enkelte Fiskere* er ligeledes sat til 500 Kr. pr. Fisker. I øvrigt er Bestemmelserne vedrørende *Forrentning og Afdrag* af Laanene samt Begrænsning i det solidariske Ansvar ganske i Overensstemmelse med, hvad der er vedtaget for de øvrige Erhvervs Vedkommende.

Medens Lovens Bestemmelser om Adgang for Fiskere til Laan gennem Driftslaaneforeninger formentlig ikke vil kunne finde Anvendelse paa *Færøerne*, mener Regeringen, jfr. Lovforslagets Bemærkninger, at der vil være Mulighed for, at færøske Fiskere vil kunne benytte den i Loven nævnte Adgang til at opnaa direkte Driftslaan.

Loven vedtoges *enstemmigt* i begge Ting. Paa Foranledning af Folketingsudvalget vedtoges nogle Ændringer i det forelagte Lovforslag, væsentligt for at give Fiskeriet de samme Lempelser ved det solidariske Ansvar, som indrømmedes Landbruget. Et Mindretal, Niels Petersen, ønskede endnu stærkere Begrænsninger af Ansvaret.

21. Lov om Begunstigelser for Driftslaaneforeninger for mindre Jordbrugere. (Landbrugsministeren). [A. Sp. 5437—C. Sp. 969, 1451].

Fremsat i *Folketinget* $2\frac{1}{3}$ (F. Sp. 5504). 1. Beh. $2\frac{4}{3}$ (F. Sp. 5741). 2. Beh. $2\frac{6}{3}$ (F. Sp. 5767). 3. Beh. $2\frac{8}{3}$ (F. Sp. 5912). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $3\frac{0}{3}$ (L. Sp. 1359). 2. Beh. $3\frac{1}{4}$ (L. Sp. 1536). 3. Beh. $3\frac{1}{4}$ (L. Sp. 1593). *Loven stadfæstet 4. April 1928.* (Lov-Tid. Nr. 106).

Loven blev, ligesom Lov om Grundforbedringslaan (se Nr. 26), forelagt af Ministeren i Henhold til et af ham overfor Folketingsudvalget vedrørende Kriseforanstaltninger til Landbruget givet Tilsagn. — Loven er bestemt til at træde i Stedet for Lov Nr. 62 af 18. Marts 1925 (se Aar bog 1924—25, Side 114), og den blev forelagt i Henhold til en fra de samvirkende danske Husmandsforeninger modtagen Henstilling om nogle Ændringer i Loven af 1925. Loven vil faa Gyldighed for de Driftslaaneforeninger, der oprettes i Finansaarene 1928—29 til 1934—35, men ved de i Lovens § 7 optagne Overgangsbestemmelser (se nedenfor) aabnedes der de i Henhold til Loven af 18. Marts 1925 oprettede Driftslaaneforeninger Adgang til at komme ind under Lovens Bestemmelser.

Loven stemmer med Loven af 18. Marts 1925 med Undtagelse af følgende Ændringer, hvorved man imødekommer de af Husmandsforeningerne fremsatte Ønsker:

Statskassen skal nu fuldt ud bære Halvdelen af det Underskud, der hidrører fra Tab ved Udlaan til Medlemmer, medens den nuværende Lov foreskriver, at Statskassen kun skal deltage i det Underskud, som ikke kan dækkes af Reservefonden. (§ 1 Litra d).

Endvidere kan der nu ydes en Forening Statslaan af samme Størrelse som den tegnede Garantikapital, medens den nugældende Lov kun tillader et Statslaan paa højst 80 pCt. af Garantikapitalen. (§ 3).

Endelig er der i § 4 indsat en ny Bestemmelse, hvorefter der som Bidrag til Dækning af Foreningernes Administrationsudgifter af Statskassen kan tilskydes et Beløb, svarende til Halvdelen af den aarlige Udgift, dog ikke over $\frac{1}{2}$ pCt. af Hovedstolen for det vedkommende Forening ydede Laan.

For de i Henhold til den gældende Lov oprettede Drifts-laaneforeninger bestemmes, at denne Lovs Bestemmelser vedbliver at være gældende. Disse Foreninger skal dog være berettigede til uden Landbrugsministerens Samtykke at ændre deres Vedtægter i Overensstemmelse med Reglerne i nærværende Lov, og for saa vidt Foreningerne for Landbrugsministeren godtgør, at de til Foreningen udstedte Garantibeviser er ændrede, saaledes at de kommer til at gælde for et Laan af Statslaanefonden af samme Størrelse som Garantikapitalen, skal Foreningerne endvidere være berettigede til af Stats-Laanefonden at faa et Tillægslaan, svarende til Forskellen mellem Garantikapitalen og det i Henhold til Loven af 18. Marts 1925 modtagne Laan, ligesom de tidligere oprettede Foreninger fra Finansaaret 1928—29 at regne er berettigede til Statstilskud til Dækning af Administrationsudgifter i Henhold til Bestemmelserne i nærværende Lovs § 4.

Loven vedtoges enstemmigt i begge Ting i den Skikkelse, hvori den blev forelagt.

Hvad i øvrigt angaar Spørgsmaalet om de omhandlede Drifts-laaneforeningers Virksomhed i det hele taget, udtalte Ministeren ved Lovforslagets Forelæggelse bl. a., at »det er Landbrugsministeriets Ønske i endnu højere Grad end hidtil, eventuelt gennem Nedsættelse af et Udvalg, paa nærmere Hold at følge disse Foreningers Virksomhed for at søge tilvejebragt en større Ensartethed i de Fremgangsmaader, der kommer til Anvendelse«.

22. Lov om Ændringer i Lovene Nr. 39 af 24. Marts 1899 og Nr. 101 af 22. April 1904 om Tilvejebringelse af Jordlodder for Landarbejdere. (Landbrugsministeren). [A. Sp. 5051—C. Sp. 1001, 1453].

Fremsat i *Folketinget* $15\frac{1}{2}$ (F. Sp. 4282). 1. Beh. $21\frac{1}{2}$ (F. Sp. 4472). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Olufson, Bording, Marinus Sørensen, Hækkerup, J. P. Jensen, A. C. Mortensen, Thorhauge [Form.], Nørskov, Laursen, Chr. Ernst Christensen, Rahbek [Sokr.], Ulrich, Fibiger, A. C. D. Petersen og Niels Frederiksen). Betænkning (B. Sp. 2289) afgiven $23\frac{1}{3}$. (Ordfører: Thorhauge). 2. Beh. $27\frac{1}{3}$ (F. Sp. 5854). 3. Beh. $29\frac{1}{3}$ (F. Sp. 5969). *Oversendt til Lands-tinget*. 1. Beh. $2\frac{1}{4}$ (L. Sp. 1439). 2. Beh. $3\frac{1}{4}$ (L. Sp. 1536). 3. Beh. $3\frac{1}{4}$ (L. Sp. 1593). *Loven stadfæstet 4. April 1928.* (Lov-Tid. Nr. 105).

Ved Loven ophæves den Indskrænkning i Retten til Pantsætning — nemlig den, at Ejeren ikke maa pantsætte Ejendommen, saa længe Statskassens Tilgodehavende ikke er nedbragt til Halvdelen af Ejendommens oprindelige Laanværdi —, som er gjort ved Bestemmelserne i § 15, 1. Punktum, i Lov Nr. 39 af 24. Marts 1899 og i § 15, 1. Punktum, i Lov Nr. 101 af 22. April 1904 om Tilvejebringelse af Jordlodder for Landarbejdere, men som derimod ikke findes i de senere Love om Oprettelse af Husmandsbrug.

Den nævnte Indskrænkning foresloges ophævet, fordi den under det nuværende, stærkt ændrede Prisniveau medfører betydelige Ulemper, idet den forhindrer Omsætning af disse ældre — ca. 25 Aar gamle — Husmandsbrug.

Flertallet i det af Folketinget nedsatte Udvalg tiltraadte det af Ministeren forelagte Lovforslag.

Det *socialdemokratiske Mindretal* krævede Oplysninger om, hvor mange af de i Lovforslaget nævnte Ejendomme der endnu er i den oprindelige Ejers Besiddelse, og om, hvor mange Ejendomme der gennem Aarene er blevet prioriteret paa anden Maade. Ministeriet svarede herpaa, at disse Oplysninger vel kunde fremskaffes, men at det vilde medføre en Del Arbejde, og *maaske* kunde der ikke naas til Ende dermed, inden Rigsdagssamlingen sluttede, hvorfor Ministeren henstillede til Udvalget at gennemføre Lovforslaget uden de forlangte Oplysninger.

Mindretallet beklagede dette Svar, idet det forment, at Oplysningerne var i høj Grad paakrævede for at begrunde Lovforslaget og rettelig burde være fremkommet som Bemærk-

ninger til dette. Ved nu at ændre Loven skabte man efter Mindretallets Mening en Fordel for nogle faa ganske tilfældige Personer, gav Lejlighed til større Pantsætning og derigennem til større Rentebyrder for de kommende Brugere. Mindretallet maatte derfor efter de meget mangelfulde Oplysninger, der foreligger, fralægge sig ethvert Ansvar for Lovforslagets Gennemførelse.

Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget med 64 Stemmer, medens 34 afholdt sig fra at stemme. I Landstinget, hvor Socialdemokraterne stillede sig paa samme Maade, vedtoges Loven enstemmigt med 61 Stemmer.

---

23. Lov om Tillæg til og Ændringer i Lov Nr. 81 af 29. Marts 1924 om Oprettelse af Husmandsbrug og Lov Nr. 149 af 1. Juli 1927 om Tillæg til og Ændring i nævnte Lov. (Landbrugsministeren). [A. Sp. 5127—C. Sp. 1045, 1455].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{7}{3}$ (F. Sp. 4978). 1. Beh. $\frac{13}{3}$ (F. Sp. 5210). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (J. P. Nielsen, P. Mortensen, Bording, Knud Hansen, Marinus Sørensen, Larsen [Bjerre], Chr. Ernst Christensen [Form.], Thorhauge, Nørskov, Laursen, Rahbek [Skr.], Ulrich, Holger Andersen, Ole Bjørn Kraft og Holdgaard). Betænkning (B. Sp. 3135) afgiven $\frac{29}{3}$. (Ordfører: Chr. Ernst Christensen). 2. Beh. $\frac{30}{3}$ (F. Sp. 6087). 3. Beh. $\frac{30}{3}$ (F. Sp. 6129). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{2}{4}$ (L. Sp. 1450). 2. Beh. $\frac{3}{4}$ (L. Sp. 1537). 3. Beh. $\frac{3}{4}$ (L. Sp. 1594). *Loven stadfæstet 4. April 1928.* (Lov-Tid. Nr. 107).

Da det kunde forudses, at en ikke ubetydelig Del af det Beløb af 8 Mill Kr., der i Henhold til Lov Nr. 149 af 1. Juli 1927 i hvert af Finansaarene 1928—29 og 1929—30 er til Raadighed til Oprettelsen af Husmandsbrug i Overensstemmelse med Reglerne i Lov Nr. 81 af 29. Marts 1924, ikke vilde komme til Anvendelse, blev Forslag til Loven fremsat for at fremme en mere intensiv Udnyttelse af Jorden i tyndt befolkede Egne af Landet, og ved saadanne er navnlig — som Statsministeren udtalte i sin Forelæggelsestale — tænkt paa visse Dele af de sønderjydske Landsdele, særlig disses sydlige, midterste og vestlige Del, hvor Befolkningmængden er ringe, og hvor store Arealer ligger ubenyttet hen. Lovforslaget var først og fremmest begrundet i indtrængende Anmodninger fra de sønderjydske Landboforeninger og de sønderjydske Husmandsforeninger.

Loven gaar ud paa, at der af den i Henhold til Lov Nr. 81 af 29. Marts 1924, jfr. Lov Nr. 149 af 1. Juli 1927, givne Bevilgning til Oprettelse af Husmandsbrug, 8 Mill. Kr. aarlig, i hvert af Finansaarene 1928—29 og 1929—30 kan anvendes indtil 2 Mill. Kr. til Oprettelse af mindre Gaardbrug i tyndt befolkede Egne af Landet. De nævnte 2 Mill. Kr. anvendes til Ydelse af 2. Prioritetslaan næstefter Kreditforeningslaan eller Laan af umyndiges eller andre under offentlig Bestyrelse eller offentligt Tilsyn staaende Midler. — De omhandlede Laan kan kun ydes til Oprettelse af Gaardbrug, hvor Købesummen for Jorden ikke overstiger 15 000 Kr. og Omkostningerne ved Opførelsen af Bygninger ikke overstiger 12 000 Kr. Ved Fastsættelsen af det enkelte Laans Størrelse skal det iagttages, at den samlede Behæftelse ikke kommer til at overstige et Beløb, svarende til Købesummen for Jorden plus $\frac{9}{10}$ af Byggeomkostningerne. Laanene forrentes med $4\frac{1}{2}$ pCt. aarlig og afdrages i Løbet af 30 Aar. For at sikre imod, at Ejere af saadanne Brug ved Afhændelse af disse opnaar en uforholdsmæssig Fortjeneste, stillede dernæst Folketingsudvalget et Ændringsforslag — der vedtoges — hvorved man tilføjede en Bestemmelse om, at Laanet i Tilfælde af Ejerskifte forfalder til Betaling; dog kan Landbrugsministeren efter Indstilling fra Statens Jordlovsudvalg lade den nye Ejer indtræde i den forrige Ejers Forhold til Statslaanet, enten for hele Laanet eller for en passende Del af dette. Laanene administreres i øvrigt efter de i Loven af 29. Marts 1924 og Tillægslove til nævnte Lov givne Regler.

Hvad i øvrigt angaar den ved Loven paatænkte Oprettelse af mindre Gaardbrug — altsaa ikke Husmandsbrug —, bemærkes, at denne særlige Type er indsat efter udtrykkeligt Ønske fra de paagældende Egenes Befolkning, der i saa Henseende har gjort gældende, at da der er saa rigeligt med Jord, og da det i mange Tilfælde vil være helt nyt Land, der bliver taget op, vil en Blanding af større Brug og Husmandsbrug — der ogsaa kan oprettes efter de derom gældende Love — være den mest ønskelige. — I øvrigt udtaler hele Folketingsudvalget i sin Betænkning, at Bestemmelserne i Loven af 29. Marts 1924 om, at disse Brug gives til Ansøgere, der ikke ved egne Midler er i Stand til at erhverve saadanne Brug, bør opretholdes ogsaa for denne Lov.

Samtidig med de ved Loven iværksatte Foranstaltninger vil der — oplyste Ministeren i sin Forelæggelsestale — blive truffet Foranstaltninger til, at der af Jordfondens Midler ydes Støtte til Udstykning i saadanne tyndt befolkede Egne paa to forskellige Maader. For det første vil der blive givet en Garanti paa 100 000 Kr. for den sønderjydske Udstykningsforening, der særlig arbejder i disse Egne, og dernæst vil Ministeren søge at opnaa Finansudvalgets Bemyndigelse til at foretage Udlaan af Statens Jordlovsudvalgs Midler til Kommuner, som i Udstykningsøjemed agter at foretage Vejanlæg.

Lovforslaget gav under 1. Behandling Anledning til en længere Debat, hvorunder bl. a. Socialdemokraternes Ordfører (J. P. Nielsen) kom nærmere ind paa de daarlige økonomiske Forhold, der herskede i Sønderjylland, og de Indvirkninger, disse Forhold havde paa hele Nationalitetsspørgsmaalet. Han udtalte, at hans Parti vilde forhandle om Forslaget, men Graden af den Forhandlingsvenlighed, der kunde ventes, vilde afhænge af den Grad af Forstaaelse, der fra Regeringens Side blev vist overfor det af Socialdemokratiet fremsatte Forslag til Lov om Foranstaltninger til Igangsættelse af Arbejder og Ophjælpning af Erhvervsforholdene i de sønderjydske Amter (se nedenfor B. Nr. 33), hvilket Lovforslag behandledes samtidig med nærværende.

De øvrige Partiordførere anbefalede Loven, idet dog Ulrich udtalte nogen Betænkelse ved at anvende Jordfondens Midler som foreslaet.

I den af Folketingsudvalget afgivne Betænkning stillede Socialdemokraterne, der ikke ansaa det af Regeringen foreslaede for tilstrækkeligt til Opnaaelse af en større Udstykning, Ændringsforslag, ifølge hvilket Ansøgere til *Husmandsbrug* efter Lov Nr. 557 af 4. Oktober 1919 i disse Egne fritages for selv at skulle være i Besiddelse af $\frac{1}{10}$ af Beløbet ved Bygningers Opførelse, idet Staten skulde udlaane hele Beløbet. Ændringsforslaget forkastedes imidlertid med 65 Stemmer mod 43.

I samme Betænkning udtaler det samlede Udvalg bl. a. følgende:

»Under Hensyn til de særlige økonomiske Vanskeligheder, der fortsat gør sig gældende i de sønderjydske Landsdele, særlig i Grænseegnene, og i Betragtning af den overordentlig store Arbejdsløshed, der hersker i disse Landsdele, henstiller Udvalget til Regeringen snarest muligt at lade foretage en Undersøgelse af Erhvervsforholdene gennem et i dette Øjemed nedsat *særligt Udvalg* omfattende Repræsentanter for Landbrug, Industri, Handel, Haandværk, Fiskeri og Arbejdere efter de paagældende Sammenslutningers Indstilling samt

i Medlem af hver af Rigsdagens 4 store Partier*). Udvalgets Arbejde skal være tilendebragt inden 1. Oktober dette Aar. — Udvalget er af den Opfattelse, at det af mange Hensyn er paakrævet at faa en samlet Oversigt over Stillingen indenfor de forskellige Erhverv, og skal i denne Forbindelse minde om det omfattende Materiale, der tilvejebragtes af den sønderjydske Realkreditkommission til Belysning af Landbrugets Forhold.«

Angaaende det nævnte Udvalg, der allerede var foreslaaet nedsat i det af Socialdemokraterne fremsatte Lovforslag (jfr. ovenfor), udtalte Ministeren, at han kun med Betænkkelighed var gaaet med hertil, dels fordi et Udvalgs eller en Kommissions Behandling af en Sag langtfra betød Handling i det paagældende Spørgsmaal — og dels fordi der ved et Udvalgs Nedsættelse let kunde vækkes Forventninger i den sønderjydske Befolkning, som ikke kunde opfyldes. Ministeren gjorde saaledes sin Tilslutning betinget af for det første, at man fra Regeringens Side ikke derved vilde føle sig fritaget for at beskæftige sig med Spørgsmaalet, og dernæst, at der ikke i Udvalgets Nedsættelse maatte lægges noget, der kunde betyde nye Forventninger om særlige Foranstaltninger, der kun kom Sønderjylland til gode. — Endelig vendte Ministeren sig — med Tilslutning fra flere Sider — mod den Tendens, der fandtes i Pressen til at beskæftige sig med de »Bevægelser«, der opstod i Sønderjylland; den store Part af den sønderjydske Befolkning sluttede sig til den Betragtning, at Sønderjylland og Befolkningen dør hører sammen med Landet og maa dele Kaar med Landet, og at der ikke vedblivende kan træffes særlige økonomiske Foranstaltninger for Sønderjylland alene.

Sluttelig vedtoges Lovforslaget enstemmigt i begge Ting.

---

*) Udvalget fik følgende Sammensætning:

Stiftamtmand P. Herschend, Ribe (Formand), Landstingsmand, Borgmester Fink, Aabenraa, fhv. Indenrigsminister Hauge, Arbejder August Hilmer, Egersund, Folketingsmand J. Holdgaard, Ikast, Teglværksejer C. Hollensen, Forpagter J. Høyer, Billeslund, Fisker Anders Jensen, Høruphav, Folketingsmand, Gaardejer J. Kyed, Folketingsmand, Maskinarbejder P. Mortensen, Glarmester H. Olling, Haderslev, Husejer Jørgen Petersen, Halk, Gaardejer N. Skrumsager, Visby Hedegaard, Købmand A. Truelsen, Toftlund, Landstingsmand C. M. F. Tvede og Amtsfuldmægtig P. J. Lerche-Thomsen, Ribe (Sekr.).

24. Lov om Bekæmpelse af Raager. (Landbrugsministeren). [A. Sp. 5043—C. Sp. 1003, 1453].

Fremsat i *Folketinget* $15\frac{1}{2}$ (F. Sp. 4280). 1. Beh. $21\frac{1}{2}$ (F. Sp. 4455). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hækkerup, Andreasen, Bording, J. P. Jensen, J. P. Nielsen, Larsen [Bjerre], Svend Nielsen [Form.], Laursen [Sokr.], Chr. Ernst Christensen, Rahbek, Arnth Jensen, A. C. D. Petersen, Viggo Hansen, Ulrich og Ferdinand Nielsen). Betænkning (B. Sp. 2171) afgiven $22\frac{2}{3}$. (Ordfører: Svend Nielsen). 2. Beh. $27\frac{2}{3}$ (F. Sp. 5854). 3. Beh. $29\frac{2}{3}$ (F. Sp. 5971). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $2\frac{1}{4}$ (L. Sp. 1443). 2. Beh. $3\frac{1}{4}$ (L. Sp. 1537). 3. Beh. $3\frac{1}{4}$ (L. Sp. 1594). *Loven stadfæstet 4. April 1928.* (Lov-Tid. Nr. 102).

Ved en Lov af 1. Juli 1927 (se Aarvog 1926—27, Side 181) blev det bestemt, at den da udløbende Lovgivning om Raagebekæmpelsen (Loven af 1. Maj 1923, jfr. Loven af 31. Marts 1917) skulde vedblive at gælde indtil 1. Juli 1928, idet det da var en Aftale, at der i denne Samling skulde fremsættes Forslag til Lovens Revision og Forlængelse af dens Gyldighed ud over den angivne Periode. Den Lov, der her foreligger, vedtaget med Tilslutning fra alle Sider i Rigsdagen, gaar ud paa en Forlængelse af den gældende Lovs Gyldighed indtil 1. Juli 1932. Men samtidig indeholder Loven *adskil- lige Ændringer, der tilsigter at gøre Raagebekæmpelsen mere effektiv*, end den hidtil har været.

Efter den hidtil gældende Lov af 1923 skulde saaledes *Skadestedet* være beliggende indenfor en Afstand af 10 km fra Raagekolonien. Nu ændres de 10 km til 15. Ifølge den tidligere Lov skulde Kommunen kun betale *Om- kostningerne ved Vurderingen af Skaden*, naar Klagen skønnedes at være begrundet, men hvis Klagen skønnedes at være ubegrundet, skulde Klageren selv betale Vurderingen. Dette ændres ved nærværende Lov til, at hvis Skaden andrager mindst 50 Kr., skal Kommunen betale Vurderingen; men hvis Skaden er under 50 Kr., skal Klageren betale den.

Den vigtigste Ændring er den, at medens det efter den hidtilgældende Lov var overladt til Kommunalbestyrelserne, respektive Amtsraadene, at *afgøre, hvorvidt Bekæmpelse af Raager skal finde Sted*, vil det ved denne Lov blive gjort

obligatorisk for Kommunalbestyrelserne og Amtsraadene for henholdsvis mindre og større Omraader at træffe Foranstaltning til Bekæmpelsen, naar den skete Skade ved Vurderingen, som nærmere omtalt i Loven, skønnes at overstige 300 Kr. (Og her maa det bemærkes, at de 300 Kr. kan fremkomme ved Sammenlægning af Skader for flere tilstødende Ejendomme, og at man kan sammenlægge Skaderne for et helt Aar).

Endvidere bestemmes det, at *Bekæmpelsen, for saa vidt den foretages ved Amtsraadets Foranstaltning*, skal omfatte hele Landomraadet og ikke et enkelt Sted beliggende indenfor 15 km fra Skadestedet. Amtsraadet kan, hvis det skønnes hensigtsmæssigt, udvide denne Grænse yderligere. *Hvor der er Tale om Skader, der omfatter et større Landomraade*, vil Bekæmpelsen altid være at udføre af Amtsraadet, ikke af en Flerhed af Kommuner, og hvor der er et saadant stort Landomraade og den samlede Skade er opgjort til mindst 2 000 Kr., skal Amtsraadet, naar et Flertal af de landøkonomiske Foreninger indenfor Landomraadet fremsætter Begæring om Bekæmpelse, foretage denne Bekæmpelse, saaledes at hele det paagældende Landomraade kommer ind derunder.

Endvidere er der tilføjet en ny Bestemmelse om, at *hvis der opstaar en ny Koloni af Raager*, skal Ejeren eller Brugeren af den Ejendom, hvor den opstaar, være forpligtet til, for saa vidt det sker indenfor et Omraade, hvor Amtsraadet foretager Bekæmpelsen, at give Meddelelse om den nye Kolonis Opstaaen til Amtsraadet; Undladelse af at opfylde denne Meldepligt vil blive straffet med Bøder fra 20 til 500 Kr.

Endelig er det fastsat, at *Bekæmpelse af Raagerne skal udføres i Foraarsmaanederne*. Er Vurderingerne af de Skader, der ligger til Grund for Bekæmpelsen, foretaget saa sent paa Aaret, at Bekæmpelsen ikke kan paabegyndes, inden Ungerne er udruget, udsættes den til næste Aar, og den skal da paabegyndes senest i første Halvdel af April og fortsættes i de følgende Aar, indtil Formaalet med Bekæmpelsen er naaet.

»Denne Lov træder i Kraft 1. Juli 1928 og gælder indtil 1. Juli 1932. I den sidste ordentlige Rigsdagssamling forinden Udløbet af Lovens Gyldighed bliver der at fremsætte Lovforslag om dens Fornyelse eller Revision.«

Paa Foranledning af *Folketingets Udvalg* blev det i Loven fastslaaet, at *Bekæmpelsen af Raagerne* — for at sikre, at den foregaar paa human Maade — skal *paabegyndes i Foraarsmaanederne, før Ungerne er udruget*. Man opnaar derved at forhindre Raagerne i at formere sig, og man opnaar tillige ved at skyde en Del af de gamle Raager at formindske deres Antal saaledes, at de holdes indenfor rimelige Grænser.

Man havde fra een Side indenfor Udvalget fremsat Ønsker om, at de Bestemmelser i Loven, der tager Sigte paa at give Ejeren *Erstatning for udført Bekæmpelsesarbejde og for Beskadigelse af Træer og Afgrøde*, som muligvis kan fremkomme som Følger af Bekæmpelsen, skulde udgaa af Loven; men man undlod under Hensyn til Ønskeligheden af at opnaa Enighed at stille Ændringsforslag derom. — Der var ligeledes indenfor Udvalget Ønske fremme om at indføje i Loven *den af Landbrugsministeriet af 18. Oktober 1923 udsendte Anvisning til Bekæmpelse af Raager* og endvidere, i Overensstemmelse med Landboforeningernes Ønske, at indføje en Bestemmelse om, at *Landbrugsorganisationerne skulde være medvirkende ved Tilsynet med Bekæmpelsen i de Tilfælde, hvor Bekæmpelsen iværksættes efter Anmodning fra Landboforeningerne og Husmandsforeningerne*. *Landbrugsministeriet* har imidlertid været *betænkeligt ved at imødekomme disse Ønsker*, og der er derfor ikke stillet Ændringsforslag derom. Men da Udvalget ikke følte sig sikker paa, at Loven uden disse Bestemmelser vilde virke paa tilfredsstillende Maade, ønskede man, at Loven efter nogle Aars Forløb skal tages op til fornyet Overvejelse, og stillede derfor Forslag om, at Loven i 1932 tages op til Revision eller Fornyelse, idet Udvalget gik ud fra, at man til den Tid vil have indhøstet Erfaringer om Lovens Virkninger.

Paa Foranledning af *Folketingsudvalgets Flertal (Udvalget undtagen A. C. D. Petersen)* ændredes i det fremsatte Lovforslag Grænsen for Skadens Størrelse med Hensyn til, om Kommunen eller Klageren skal betale den Vurderingsmændene tilkommende Godtgørelse, fra 300 Kr. til 50 Kr. Fremdeles ændredes *paa Forslag af samme Flertal* Betingelserne for Kommunalbestyrelsens Opfordring til Ejerne om at iværksætte Bekæmpelsen *fra*: at skulle finde Sted, naar Skaden er opgjort til 300 Kr., *til*: at skulle ske, naar Skaden indenfor en enkelt Kommunes Omraade, uanset om den findes paa een eller flere Ejendomme, er opgjort til mindst 300 Kr.

Mindretallet (A. C. D. Petersen) ansaa Flertallets foranvænte to Ændringsforslag for en for vidt dreven Smaalighed og kunde i det hele ønske, at man var blevet ved den hidtil gældende Lovs Bestemmelser om Amtsraadenes Afgørelse af,

naar offentlig Bekæmpelse bør finde Sted, og han advarede imod at indføre for drastiske Bekæmpelsesmetoder mod Raagefuglen, saa den udryddedes, da det var hans Mening, at der ofte, naar der tales om Skade forvoldt af Raager, sker en Fejlvurdering, idet Raagernes Arbejde for at faa fat i Larver som Knoporm og lignende bliver konstateret som Markskade, medens der vilde ske langt større Skade, hvis saadanne Larver uhindret fik Lov at formere sig. Mindretallet undlod at stemme ved *Lovforslagets endelige Vedtagelse i Folketinget, der skete enstemmigt.*

I *Landstinget* vedtoges Lovforslaget *enstemmigt* i Folketingets Affattelse. *Fog-Petersen* (R. V.) var ikke sikker paa, at Loven vilde faa den forønskede Virkning; i modsat Fald ønskede han den skærpet.

25. Lov om Udførsel, Indførsel og Forhandling af Æg. (Landbrugsministeren). [A. Sp. 3025—C. Sp. 159, 975].

Fremsat i Landstinget $2/_{12}$ (L. Sp. 223). 1. Beh. $14/_{12}$ (L. Sp. 308). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bunch [Sekr.], Bækgaard, Marie Christensen, Degnbol [Form.], Frøkjær, Gisselbæk, A. P. Hansen, Hansen-Stavnsbjerg, Jensen [Aale], Kr. Johansen, Josiassen, Hans Nielsen, Rasmus Nielsen, Stegger Nielsen og Johannes Pedersen). Betænkning (B. Sp. 895) afgiven $7/_{3}$. (Ordfører: Degnbol). 2. Beh. $15/_{3}$ (L. Sp. 939). 3. Beh. $16/_{3}$ (L. Sp. 964). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $24/_{3}$ (F. Sp. 5726). 2. Beh. $26/_{3}$ (F. Sp. 5766). 3. Beh. $28/_{3}$ (F. Sp. 5911). *Loven stadfæstet 31. Marts 1928.* (Lov-Tid. Nr. 100).

Nærværende Lov, der afløser Lov Nr. 96 af 1. April 1925 om Udførsel og Indførsel af Æg (se Aarvog 1924—25, Side 100), gaar ud paa følgende:

§ 1. Landbrugsministeren kan paabyde, at saavel selve Æggene som Emballagen om disse ved Udførsel herfra, Indførsel hertil, Forhandling eller Fordeling (Levering) her i Landet skal være mærkede som af ham nærmere foreskrevet. Æg, der er pakket i Emballage med den for Udførsel foreskrevne Mærkning, skal anses som bestemt for Udførsel og opfylde de for Udførsel givne Bestemmelser. — Ved Udførselen her fra Landet af danske Æg skal Mærkningen paa

Emballagen bl. a. angive Æggenes Beskaffenhed og Sorteringsvægt, og Emballagen og Pakningen skal være som af Landbrugsministeren nærmere foreskrevet. — Enhver, der ønsker at udføre Æg her fra Landet, skal gøre Anmeldelse derom til Landbrugsministeriet, der derefter paa nærmere Betingelser kan meddele vedkommende Autorisation dertil. Æg maa kun udføres her fra Landet, saafremt Autorisation dertil er meddelt. Landbrugsministeren bemyndiges til at forbyde, at sekunda Æg udføres her fra Landet.

§ 2. Ved Salg eller Levering af danske Æg skal Æggene være friske, medmindre de sælges eller leveres under anden Betegnelse. Snavsede eller vaskede Æg samt Æg, der har lidt Skade ved Rugning, Varme eller paa anden Maade, skal betegnes som sekunda.

§ 3. Til Bedømmelse af, hvorvidt Æggenes Beskaffenhed og Sorteringsvægt er som angivet, og Mærkningen, Emballagen og Pakningen er forskriftsmæssig, kan Landbrugsministeren lade udtage og tilbageholde større eller mindre Dele af Partier Æg samt, saafremt dette ikke er Tilfældet, lade konfiskere de paagældende Partier til Fordel for Statskassen. Bedømmelsen foretages af Smør-, Margarine- og Ostekontrollen m. m. under Rekurs til 2 af Landbrugsministeriet udnævnte Skønsmand i Forening, og denne Bedømmelse er afgørende. — Til Bestridelse af de Udgifter, der er forbundet med Kontrollen med Overholdelsen af de i Henhold til denne Lov givne Bestemmelser, kan Landbrugsministeren paaligne de autoriserede Eksportører en Afgift af alle danske Æg, der udføres her fra Landet. Afgifterne vil i Tilfælde af manglende Betaling kunne inddrives ved Udpantning.

§ 4. Overtrædelser af de i denne Lov indeholdte eller i Medfør af samme fastsatte Bestemmelser forfølges som Politisager og straffes, for saa vidt der ikke efter den øvrige Lovgivning er forskyldt større Straf, med Bøder fra 20 til 2 000 Kr. Bøderne tilfalder Statskassen. — Landbrugsministeren har Ret til med Nævnelse af Navn at offentliggøre stedfundne Overtrædelser af de i Henhold til denne Lov fastsatte Bestemmelser samt til ved Gentagelse af Overtrædelse af de for Udførsel af Æg fastsatte Bestemmelser at

tilbagekalde den vedkommende meddelte Autorisation til Udførsel af Æg her fra Landet.

§ 5. Denne Lov, der ikke gælder for Færøerne, træder straks i Kraft.

Det fremsatte Lovforslag angik kun Udførsel og Indførsel af Æg, men ændredes ved 2. Behandling i Landstinget til ogsaa at omfatte Forhandling af Æg.

I det hele er Loven, der vedtoges *enstemmigt* i begge Ting, mere vidtgaaende end den tidligere Lov — hvis Gyldighed udløb i April 1928 —, idet skærpede Bestemmelser er anset nødvendige, navnlig fordi Kontrollen, der tidligere væsentlig laa hos Eksportørerne, ikke var tilstrækkelig; ved Loven lægges den mere ind under Ministeriet.

---

26. Lov om Grundforbedringslaan. (Landbrugsministeren). [A. Sp. 5431—C. Sp. 965, 1451].

Fremsat i *Folketinget* $2\frac{1}{3}$ (F. Sp. 5503). 1. Beh. $2\frac{4}{3}$ (F. Sp. 5735). 2. Beh. $2\frac{6}{3}$ (F. Sp. 5767). 3. Beh. $2\frac{8}{3}$ (F. Sp. 5912). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $3\frac{0}{3}$ (L. Sp. 1353). 2. Beh. $3\frac{1}{4}$ (L. Sp. 1535). 3. Beh. $3\frac{1}{4}$ (L. Sp. 1593). *Loven stadfæstet 4. April 1928.* (Lov-Tid. Nr. 108).

Loven gaar ligesom tidligere Love af samme Karakter, senest Lov Nr. 119 af 30. Maj 1927 (Aarbog 1926—27, Side 183), ud paa at bemyndige Landbrugsministeren til for Finansaaret 1928—29 at anvende til Udlaan til Grundforbedring af Ager og Eng et Beløb paa 2 Mill. Kr. Beløbet er i Aar betydelig højere end det for tidligere Finansaar bevilgede. Medens de omhandlede Beløb saaledes for de to foregaaende Finansaar for hvert Finansaar var ansat til 500 000 Kr., har man for Finansaaret 1928—29 anset det for rettest at forhøje Beløbet, dels under Hensyn til, at der stadig indkommer flere Andragender om Laan, end man har kunnet imødekomme med de sidste Aars Bevillinger — der foreligger saaledes Andragender til et Beløb af henimod 200 000 Kr., der ikke har kunnet bevilges, og som man derfor agter forlods at udrede af de 2 Mill. Kr. —, og dels fordi det har vist sig, at Maksimumsgrænsen for de enkelte Laan, der efter de tidligere Love var sat til 1 500 Kr., var for lavt ansat, hvorfor man i nærværende Lov har forhøjet den til

4 000 Kr. Endvidere blev det til Grundforbedringer paa Færøerne til Raadighed stillede Beløb paa 10 000 Kr. forhøjet til 30 000 Kr., idet Landbrugsministeren — efter derom fremsat Ønske — i Folketinget stillede Ændringsforslag i saa Henseende. Ministeren ansaa det dog for tvivlsomt, om der blev Anvendelse for dette Beløb, men Færøerne burde ligesom det øvrige Land ogsaa nyde Fordelen ved en Forhøjelse af Beløbet. — Loven svarer i øvrigt — bortset fra de foretagne Forhøjelser af Bevillingen og de enkelte Laanebeløb — ganske til de tidligere Love og vedtoges enstemmigt i begge Ting.

27. Lov om Bekæmpelse af Tuberkulose hos Kvæg. (Landbrugsministeren). [A. Sp. 2455—C. Sp. 153, 991].

Fremsat i *Folketinget* 10/11 (F. Sp. 1196). 1. Beh. 1/12 (F. Sp. 2198). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (J. P. Jensen, Bording, Larsen [Bjerre], Marinus Sørensen, A. C. Mortensen, Weygaard, Pinstrup [Form.], Jensen [Broby], Laursen, Svend Nielsen, Fuglsang [Skr.], Viggo Hansen, A. C. D. Petersen, Orla-Jensen, H. C. Hansen [fra 8/2: Mads Larsen]). Betænkning (B. Sp. 877) afgiven 6/3. (Ordfører: Pinstrup). 2. Beh. 13/3 (F. Sp. 5205). 3. Beh. 16/3 (F. Sp. 5382). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. 23/3 (L. Sp. 1137). 2. Beh. 26/3 (L. Sp. 1176). 3. Beh. 28/3 (L. Sp. 1242). *Loven stadfæstet 31. Marts 1928.* (Lov-Tid. Nr. 96).

Lovens Indhold er i det væsentlige:

Det paahviler enhver Ejer af Kvæg og enhver, der paa hans Vegne fører Tilsyn med Dyrene, straks at anmelde til Politimesteren, Sognefogeden eller Dyrlægen, hvis nogen Ko ved fast, smerteløs Hævelse i Yveret uden eller med Forandring af Mælkens Udseende eller ved vedvarende Børflaad, der ikke er en Følge af Kastning eller Efterbyrdens Tilbageholdelse, vækker Mistanke om at være angrebet af Tuberkulose i henholdsvis Yver eller Bør. Naar Dyrlægen forefinder Tilfælde af formodet *Yver- eller Børtuberkulose*, skal han, hvad enten han er udsendt af Politimesteren, eller han er kommet til Stede i privat Praksis, indsende Materiale til Undersøgelse paa Veterinærfysikatets Laboratorium efter nærmere derom

af Landbrugsministeren fastsatte Regler. Bekræftes Diagnosen ved denne Undersøgelse, skal Landbrugsministeren drage Omsorg for, at Koen nedslaas ved offentlig Foranstaltning.

Landbrugsministeren bemyndiges til at træffe Foranstaltning til, at Kvæg, der i øvrigt maa antages at lide af fremskreden smittefarlig Tuberkulose, særlig *Lungetuberkulose*, nedslaas ved offentlig Foranstaltning.

Forefinder Dyr lægen Kreaturer, der paa Grund af vedvarende Hoste og fremadskridende Afmagring maa antages at lide af fremskreden smittefarlig Tuberkulose, skal han derom gøre Anmeldelse i Henhold til Regler, som nærmere foreskrives af Landbrugsministeren.

Til Kontrol med, hvorvidt de heromhandlede Former for Tuberkulose maatte forekomme i Kvægbesætninger, bemyndiges Landbrugsministeren til at lade disse undersøge for Tuberkulose i saa stort Omfang, som skønnes fornødent, samt til at lade udtage Mælkeprøver saavel i selve Besætningerne som paa Mejerierne. Der stilles paa de aarlige Finanslove et Beløb af indtil 50 000 Kr. til Raadighed for Landbrugsministeren til de i Henhold til denne Lov fornødne Kontrolforanstaltninger.

I *Erstatning* for det paa Grund af *Yver- eller Børtuberkulose nedslagne Dyr* tilkommer der Ejeren et Beløb svarende til $\frac{1}{3}$ af Dyrets Slagteværdi, beregnet efter Dagspris og slagtet Vægt i Overensstemmelse med derom af Landbrugsministeren fastsatte Regler. For den Del af Kødet, der af Dyr lægen erklæres for utjenlig til Menneskeføde, tilkommer der Ejeren en yderligere Erstatning af Halvdelen af det kasserede Køds Værdi, beregnet paa foranførte Maade. Den Del af Kødet, der erklæres for tjenlig til Menneskeføde, overlades Ejeren til fri Raadighed. Saafremt der ikke er foretaget Anmeldelse, eller denne imod Ejerens bedre Vidende er foretaget for sent, kan den Erstatning, der ydes af det offentlige, ikke overskride 50 Kr. for det paagældende Dyr.

For Dyr, der nedslaas, som lidende af anden Tuberkulose, særlig *Lungetuberkulose*, ydes Erstatning efter samme Regler, dog kan Erstatningen ikke overstige 50 Kr. i Tilfælde, hvor Dyret ikke har været i Ejerens Besiddelse i mindst 3 Maaneder, samt i Tilfælde, hvor Kødet paa Grund af Tuberkulose erklæres for uanvendeligt til Menneskeføde.

Det til Udredning af disse Erstatninger fornødne Beløb fastsættes paa de aarlige Finanslove.

Dyrene skal som Regel slagtes paa et offentligt Slagtehus eller Eksportslagteri, hvor den til vedkommende Slagteri knyttede Dyrlæge foretager Bedømmelse af Kødet. Er Dyret stærkt afmagret eller Afstanden til nærmeste Slagteri saa stor, at Transportudgifterne er uforholdsmæssig høje, slagtes Dyret paa Stedet.

Naar Dyret er fjernet fra Besætningen, skal dets Staldplads og de Genstande, der har været udsat for Smitte, grundig renses og desinficeres (jfr. § 11 i Lov Nr. 156 af 14. April 1920 om smitsomme Sygdomme hos Husdyrene).

Mælk af Køer, for hvis Vedkommende Materiale paa Grund af Mistanke om Tuberkulose i Yver eller Bør er indsendt til Undersøgelse, samt af Køer, der er anmeldt til Nedslagning paa Grund af Mistanke om anden fremskreden smittefarlig Tuberkulose, maa ikke bruges til Menneskeføde eller til Tilvirkning af Levnedsmidler og kun i kogt Tilstand til Kreaturføde.

Ethvert Mejeri er, uanset om det er berettiget til at benytte Lurmærket eller ej, pligtigt at opvarme til mindst 80° C. al Fløde og Mælk, hvoraf der tilvirkes Smør, og al Skummetmælk, der ikke benyttes til Fremstilling af Ost. Undtaget herfra er dog saadanne Bymejerier, der ikke er berettigede til at benytte Lurmærket, og som ikke leverer Mælk og Kærnemælk til Kreaturføde. Saafremt en hændelig Begivenhed har hindret Opvarmningen, er det dog tilladt det paagældende Mejeri at udlevere Mælk eller Kærnemælk til Kreaturføde, saafremt Mejeriet samtidig med Udleveringen underretter Aftageren om den mangelfulde Opvarmning.

Prøver til Konstatering af, at Opvarmning har fundet Sted som paabudt, skal af de tilsynsførende udtages i Mejerierne, naar Mælken eller Fløden er gaaet igennem Pasteuriseringsapparaterne. For saa vidt angaar Mælk og Fløde, der udføres her fra Landet, jfr. § 3 i Lov Nr. 129 af 12. April 1911 om Handel med Smør og fremmede Landbrugsprodukter m. m., kan Prøven udtages paa Udførselsstedet. De nærmere Regler vedrørende Udtagningen og Undersøgelsen fastsættes af Landbrugsministeren. De fornødne Midler hertil bevilges paa de aarlige Finanslove.

Ved Rengøring af Centrifugen skal den paa dens Vægge klæbede Slam brændes.

Overtrædelse af disse sidste Bestemmelser straffes første Gang med Bøder fra 40 til 60 Kr. og i Gentagelsestilfælde med Bøder fra 100 til 500 Kr. Gentagelsesvirkningen bortfalder, naar der er forløbet mindst et Aar siden sidste Overtrædelse. Bøderne idømmes af Landbrugsministeren, og de anvendes til Nedbringelse af Mejeriernes Udgifter ved de lovbefalede Smørbedømmelser paa Forsøgslaboratoriet. I øvrigt straffes Overtrædelser af de i denne Lov indeholdte eller i Medfør af samme paabudte Bestemmelser, for saa vidt der ikke efter den øvrige Lovgivning er forskyldt større Straf, med Bøder fra 20 til 500 Kr. I Gentagelsestilfælde fordobles Bøden. Sagerne behandles som offentlige Politisager. Bøderne tilfalder Statskassen.

Loven gælder ikke for Færøerne.

Loven medfører en væsentlig Udvidelse og en Skærpelse af de nugældende Bestemmelser paa det omhandlede Omraade samt en mere effektiv Kontrol med Bestemmelsernes Gennemførelse og Overholdelse. De Lovbestemmelser, der i dette Øjeblik er gældende vedrørende Bekæmpelsen af Kvægtuberkulose, hidrører fra Loven af 1904, der i de forløbne 23 Aar ikke har været Genstand for nogen Ændring. Spørgsmaal om Ændringer har været fremme til Overvejelse, navnlig i Aaret 1909, da Statskonsulent Faber henstillede til Ministeriet, at der i Lighed med, hvad der den Gang var paatænkt i England, skulde gennemføres en mere udvidet Bekæmpelse af Kvægtuberkulosen her i Landet, men der blev ikke gennemført noget. Skønt det ikke kan siges, at Kvægtuberkulose er mere udbredt her i Landet end i andre Lande — snarere mindre —, har dens Bekæmpelse stor Betydning, baade for Befolkningen her, der er Konsumenter, og for Landbruget af Hensyn til Smittefare, samt endelig ogsaa, fordi man flere Steder i Udlandet, særlig i England, har gennemført meget vidtgaaende Foranstaltninger i saa Henseende, og Ministeriet har derfor ment det nødvendigt at udvide de gældende Bestemmelser. Udvidelsen sker særlig ved, at medens der efter den gældende Lov kun kan træffes Foranstaltninger overfor Yvertuberkulose, medtages nu ogsaa Børtuberkulose og til Dels ogsaa anden Tuberkulose, særlig Lungetuberkulose. Medens de Køer, der lider af Yver- eller Børtuberkulose, ubetinget alle skal slagtes, er dette uoverkommeligt ved Dyr lidende af anden Tuberkulose, og Tanken er med Hensyn til disse derfor kun, at alle Dyr, der ved stærk Hoste og

fremadskridende Afmagring ytrer deres særlige Smittefarlighed, og om hvilke det kan siges, at de i Løbet af nogle Maaneder vil dø, snarest muligt slagtes.

Medens der ved Lovforslaget indføres Anmeldelsespligt saavel for Ejer som for Dyr læger overfor Yver- og Børtuberkulose, sættes der ikke nogen tilsvarende Anmeldelsespligt for Ejeren i Tilfælde af Lungetuberkulose, men Dyr lægen har en saadan Pligt som i Lovforslaget bestemt.

Til Supplering af de praktiserende Dyr lægers Medvirking ved de i Loven foreskrevne Foranstaltninger tænkes der etableret et Tilsyn udøvet af Dyr læger, der staar uafhængigt overfor Creaturejerne. Det er Hensigten at anvende det Beløb, der efter Loven paa Finansloven skal stilles til Raadighed for Ministeren, til Honorarer for praktiserende Dyr læger, der hver indenfor sit Virkeomraade skal føre Tilsyn med de af Staten iværksatte Foranstaltninger. Det paatænkes at ansætte Honoraret til 3 000 Kr. aarlig for de enkelte Dyr læger, hvortil kommer et Beløb af ca. 2 000 Kr., der anslaaes at ville medgaa til Rejser og Diæter, og da det antagelig vil være nødvendigt at antage 10 Dyr læger, vil den samlede Udgift kunne anslaaes til 50 000 Kr.

Ved den tidligere Lov forbødes det kun at anvende Mælk fra Køer med Yvertuberkulose til Mennesker eller i ukogt Tilstand til Kreaturer; dette Forbud udvides nu ved Loven.

Det oplyses i Bemærkningerne, at Udgifterne til Nedslagning af de angrebne Dyr vil i Henhold til en af Veterinærfysikater foretagen Beregning kunne anslaaes til $\frac{1}{2}$ Mill. Kr., medens Udgiften hidtil kun har været ca. 70 000 Kr.

Medens der ved 1. Behandling i Folketinget fra flere af Ordførerne fremsattes Betæneligheder overfor Lovforslaget, sluttede hele Udvalget sig til dette, og der stilledes kun faa lidet indgribende Ændringsforslag, som alle var enige om. Et af disse gik ud paa en betydelig Forhøjelse af Bøderne for Undladelse af at opvarme Mælk og Fløde til den foreskrevne Varmegrad, for ogsaa ved Overholdelse heraf at bekæmpe Tuberkulosen. Udvalget opfordrede Landbrugsministeren til gennem Henstilling til Mejeriernes Fællesorganisation at faa denne til at indskærpe det enkelte Mejeris Bestyrelse, at det er dens Pligt at meddele Andels haverne det paa den førstkommende Generalforsamling, hvis Mejeriet er idømt Bøde for utilstrækkelig Opvarmning af Mælken.

Udvalget udtalte Ønske om, at der til Kontrol benyttes praktiserende Dyr læger, idet man mente, de er dygtige og erfarne nok i saa Henseende.

Endelig udtalte Udvalget, at det har »været enigt om, at ligesom der i den sidste Menneskealder med store Bekost-

ninger, men ogsaa med gode Resultater er iværksat en virkelig Bekæmpelse af Tuberkulosen hos Mennesket, saaledes bør Maalet for vore Bestræbelser ikke være mindre end en Udryddelse af Tuberkulosen hos Danmarks Kvægbestand.« Udvalget pegede i saa Henseende paa en videre Udvikling af *Tuberkulinprøven* og omtalte Muligheden af »det store Fremstød« for denne. »Kommer dette nu, vil Udvalget forvente, at Staten vil forøge Bevillingen til Tuberkulinprøven, hvis det viser sig paakrævet, thi Udgifterne for Kreaturerne er endda betydelige. Udvalget føler sig forvisset om, at betydende Fremskridt i Retning af hel Udryddelse af Tuberkulosen vel kan støttes ved Lovforanstaltninger, men maa dog væsentlig ske ad Frivillighedens Vej, hvad enten det er den enkelte eller Kredse, der tager Opgaven op. Et Oplysningsarbejde maa der gøres af alle Landbrugets Organisationer, særlig af Mejeriforeningerne, og Udvalget vil endog mene, at en særlig Støtte til dette Arbejde fra Statens Side vil være forsvarlig under Hensyn til Formaalets almindelige samfundsmæssige Betydning. Tiden er antagelig nu inde, da Landbrugets Mænd forstaar, at *sunde* Husdyr er billigst at fodre, og tillige forstaar, at *sunde* Husdyr har et betydeligt Forspring paa Udlandets Markeder og vil faa det end mere i den kommende Tid.« Ved 3. Behandling uddybede Ordførerne yderligere Betydningen af, at Landbruget tog Kampen op til Udryddelse af Tuberkulosen.

---

28. Lov for Færøerne om Fiskerilaan. (Landbrugsministeren). [A. Sp. 3699—C. Sp. 925, 1417].

Fremsat i *Folketinget* $24/1$ (F. Sp. 3581). 1. Beh. $15/2$ (F. Sp. 4283). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hans Nielsen, Stauning, Ludvigsen, Sundbo, P. Andersen, N. P. Nielsen, Samuelsen [Form.], Vanggaard, Thorhauge, Kr. Kristensen [Skr.], Svend Nielsen, Hendriksen, Fraenkel, Ole Bjørn Kraft og Niels Petersen). Betænkning (B. Sp. 2177) afgiven $23/3$. (Ordfører: Samuelsen). 2. Beh. $24/3$ (F. Sp. 5713). 3. Beh. $27/3$ (F. Sp. 5852). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $29/3$ (L. Sp. 1292). 2. Beh. $31/3$ (L. Sp. 1422). 3. Beh. $31/3$ (L. Sp. 1430). *Loven stadfæstet 4. April 1928*. (Lov-Tid. Nr. 104).

Nærværende Lov er udarbejdet paa Grundlag af en Indstilling fra Lagtinget, der igen bygger paa en Betænkning, afgiven af en af Lagtinget nedsat Kommission om Fornyelse af den færøske Fiskerflaade.

Ved Loven, der er en Fortsættelse af tidligere Love paa dette Omraade, senest Lov Nr. 94 af 4. Maj 1927 (se Aarvog 1927—28, S. 184), bemyndiges Regeringen til af Stats-Laanfondens Midler at anvende *indtil 500 000**) Kr. i *Finansaaret 1928—29* til Udlaan til Fiskere, bosatte paa Færøerne, til *Anskaffelse* af Fiskefartøjer til en Værdi af mindst 1 000 Kr. samt til *Ombygning eller Hovedreparation* af og *Indsættelse* af Motor i saadanne Fiskefartøjer. Laan kan dog, hvis det efter Landbrugsministerens Skøn af Hensyn til Udviklingen af Fiskerierhvervet er ønskeligt, ogsaa ydes til Personer, der ikke er Fiskere, men som opfylder de i Loven i øvrigt for Fiskere fastsatte Betingelser, eller til Selskaber, der er hjemmehørende paa Færøerne.

Regeringen bemyndiges endvidere til af Stats-Laanfondens Midler i *Finansaaret 1928—29* at anvende *indtil 150 000 Kr. som Udlaan* fortrinsvis til Fællesforetagender af Fiskere eller til Selskaber, der er hjemmehørende paa Færøerne, til *Anlæg af Fisketørringsanstalter, Isværker og Afkolingshuse.**)* Laanene, der skal forrentes med $4\frac{1}{2}$ pCt. p. a., er afdragsfri i 1 Aar og tilbagebetales derefter senest i Løbet af 10 Aar med mindst $\frac{1}{10}$ aarlig. For Laanene, der ikke maa overstige $\frac{2}{3}$ af Anlægsudgifterne, skal der gives 1. Prioritets Pantesikkerhed i Anlægget.

Ved Fiskere forstaas i denne Lov Personer, for hvis Vedkommende mindst $\frac{2}{5}$ af deres Aarsindtægt ved personlig Virksomhed skyldes Saltvandsfiskeri.

Laanebetingelserne er som i tidligere Love, *dog at* der er fastsat særlige Bestemmelser for *Laan til Anskaffelse af nye Fartøjer paa over 100 Tons*, af anerkendt Type og Bygning. Disse særlige Bestemmelser gaar ud paa, at Laan kan ydes indtil 80 pCt. af Fartøjets Værdi***) efter Landbrugsministerens Skøn, og at Afdragstiden er forlænget †) saaledes, at den Del af Laanet, der svarer til 50 pCt. af Fartøjets Værdi,

*) I *Finansaaret 1927—28*: 150 000 Kr. samt de i tidligere *Finansaar* ikke anvendte Beløb.

**) Denne Bestemmelse er ny.

***) Den almindelige Laaneprocent er $\frac{2}{3}$ af Værdien.

†) Det almindelige er: 1 Aars Afdragsfrihed med efterfølgende 10-aarig Tilbagebetalingstid med $\frac{1}{10}$ aarlig.

tilbagebetales i Løbet af 10 Aar med $\frac{1}{10}$ aarlig, hvorefter Resten af Laanet tilbagebetales i de følgende 10 Aar.

Loven vedtoges enstemmigt i begge Ting.

I Folketingsudvalgets Betænkning udtales: »Udvalget har i Samraad med Landbrugsministeren drøftet Spørgsmaalet om Ydelse af Statslaan til *Trawlerdrift*, saafremt et tilstrækkelig funderet Selskab maatte dannes med det Formaal at udføre saadan Virksomhed. *Ministeren* har tilsagt sin Medvirkning hertil og udtalt sin Villighed til at optage Forhandling derom, eventuelt igennem et af Landbrugsministeren nedsat Rigsdagsudvalg, naar Ønske derom maatte foreligge fra Færøernes Lagting eller færøske Erhvervsorganisationer.« — De *socialdemokratiske* Medlemmer havde i Udvalget stillet Ændringsforslag om Støtte til Trawlerdrift ved Udlaan af indtil 500 000 Kr., men tog det tilbage under Hensyn til Landbrugsministerens ovennævnte Tilsagn.

29. Lov for Færøerne om Jagt, Fuglefangst m. m. (Landbrugsministeren). [A. Sp. 514]—C. Sp. 977, 1431].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{7}{3}$ (L. Sp. 823). 1. Beh. $\frac{15}{3}$ (L. Sp. 941). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Henriette Crone, Døcker, Effersøe [Form.], Gunnar Fog-Petersen, Frandsen, Godskesen [Sekr.], Hauch, Albert Jensen, H. P. Jensen, Josiassen, Knop, Carl F. Madsen, Rasmus Nielsen, Nygart og Sørensen-Egaa). Betænkning (B. Sp. 2293) afgiven $\frac{23}{3}$. (Ordfører: Effersøe). 2. Beh. $\frac{26}{3}$ (L. Sp. 1176). 3. Beh. $\frac{28}{3}$ (L. Sp. 1242). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{30}{3}$ (F. Sp. 6125). 2. Beh. $\frac{2}{4}$ (F. Sp. 6217). 3. Beh. $\frac{3}{4}$ (F. Sp. 6365). *Loven stadfæstet 4. April 1928*. (Lov-Tid. Nr. 101).

Blandt de Forslag, der i sin Tid fremsattes af den i Henhold til Lov af 13. Marts 1908 nedsatte Færøske Landbo-kommission, var ogsaa et Udkast til en ny Lov for Færøerne om Jagt og Fuglefangst, *bestemt til at træde i Stedet for den nugældende Jagtlov for Færøerne af 23. April 1897*. Paa Grund af dette Lovudkast har Lagtinget i Samlingen 1927 vedtaget et Lovforslag om samme Emne, hvilket Forslag Regeringen fremsatte for Rigsdagen med enkelte Smaaændringer. Lovforslaget vedtoges i det væsentlige uændret af begge Rigsdagens Ting og gaar i sine *Hovedtræk* ud paa følgende:

Jagtret og Fangstret.

Jagtretten paa Soterritoriet ved Færøerne er med de i denne Lov fastsatte Indskrænkninger fri for enhver dansk Undersaat. — *Jagtretten til Lands* tilkommer Grundejeren. Lige med Grundejeren betragtes med Hensyn til Jagtretten Besiddere af Tjenestejord og Fæstere af Statens Jordegods. — *Jagtretten paa Indsøer og Vandløb* tilkommer den eller dem, der i Medfør af den gældende Lovgivning udøver Raadigheden over Vandet. — *Paa Fællig* har, hvor ikke Vedtægt eller Sædvane medfører Afvigelse, enhver Ejer lige Jagtret. Vedtægt om Jagtens Udøvelse paa Fællig kan oprettes paa Grandestævne. I saadan Vedtægt kan fastsættes, at der i et Fællig kun til Dels eller slet ikke maa jages.

Hvor ikke særlige Retsforhold medfører Afvigelse, tilkommer *Retten til Fuglefangst i Bjerge, Urer og lignende Steder*, herunder Retten til »omanfleyg«, Ejere af den gamle matrikulerede Indmark i den Bygd, paa hvis Grund Fuglepladsen ligger. *Ret til at tage »hellufugl«* tilkommer enhver Beboer af den Bygd, hvortil Pladsen, hvor Fuglen sidder, hører, men ingen udenfor Bygden boende. — Lige med Ejere betragtes med Hensyn til Ret til Fuglefangst Besiddere af Tjenestejord og Fæstere af Statens Jordegods.

Hvor ikke særlige Retsforhold medfører Afvigelse, deles *Indtægt ved Fuglefangst i Bjerge, Urer og lignende Steder* mellem de fangstberettigede efter Marketal. I samme Forhold deles *Udgifter ved Fangsten*.

Fredlysning af Fangstpladser m. m.

Fuglebjerge, Urer, Holme eller lignende Steder samt Ederfuglevarp kan paa Begæring af enhver fangstberettiget eller Ejer fredlyses efter nærmere angivne Regler, naar saadant Sted af Færøernes Overpolitiret (jfr. Lov Nr. 164 af 4. Juni 1924, Punkt 118, 1. Stykke) efter optaget Skøn findes egnet til Fugleplads eller Ederfuglevarp.

Naar 10 Aar er forløbet efter Fredlysningen, kan enhver, der kan paavise særlig Interesse i Fredlysningen eller Jagten i Nærheden af det paagældende Sted, forlange Spørgsmaalet om Fredlysningen indbragt for Overpolitiretten paa ny.

Ved fredlyst Fuglebjerg maa ingen i Tiden fra 15. Marts til August Maanedes Udgang skyde paa Søen indenfor en Afstand af 2 Sømil, regnet fra nærmeste Punkt af Fuglebjergget. — *Ved fredlyst Ur* maa i samme Tidsrum ingen skyde paa Søen indenfor en Afstand fra Uren af $\frac{1}{2}$ Sømil, regnet paa ovennævnte Maade. — I det ovennævnte Tidsrum maa ej heller skydes indenfor nærmere angivne Grænser. — Saa længe *Myggenæsholm* som Helhed er fredlyst, maa i Tiden fra 25. Januar til 25. Oktober ingen skyde indenfor 2 Sømils Afstand fra Holmen. — *Ved fredlyst Ederfuglevarp* maa i Tiden fra 1. Maj til August Maanedes Udgang ingen skyde indenfor $\frac{1}{2}$ Sømils Afstand fra Varpet. Sidstnævnte Bestemmelse skal dog ikke være til Hinder for, at den jagtberettigede paa Landjorden skyder Krager, Ravne og andre for Ederfugle skadelige Fugle. — Indenfor de omhandlede Grænser og Tidsrum er det forbudt ved unødvendig *Tuden med Dampfløjten eller anden unødvendig Støj* — derunder støjende Fangstmaader — at forstyrre Fuglenes Fred.

Jagt og Fuglefangst skal være *forbudt paa Søn- og Helligdage*.

Det skal være forbudt *Personer under 16 Aar* paa egen Haand at drive Jagt.

Forbudne Fangstmaader.

Det skal være forbudt at fange Fugle paa Landjorden ved Hjælp af udsprede Garn eller med udsatte Kroge eller ved kunstigt Lys. Sidstnævnte kan dog bruges ved Fangst af Skrofens Unge (líra). Endvidere skal det være forbudt i Fuglepladserne at drive Fangst paa en saadan Maade, at Fuglepladsernes faste Bestand af Fugle der ved udsættes for varig Formindskelse.

Fredning af Vildt.

Overalt paa Landjorden (herunder alle ferske Vande), i Fjorde, Vige og Sunde samt paa Havet, saa langt Søterritoriet gaar, skal nedennævnte Dyr og Fugle være fredede mod Jagt og Fangst i de for hver især angivne Tider, begge de anførte Dage medregnede.

Hele Aaret:

Ederfuglen (æðan), Storkjoven (skúgvurin) den rødstrubede Lom (lómurin), Svanen (svanurin), Graagaasen (grágásin), Rypen (rýpan), Strandskaden (tjaldrið), Regnsproven (spógvin), Stæren (starin) og alle Landfugle, der er mindre end den.

Fra 1. Februar til 31. Oktober:

Haren, Knortegaasen (helsingagásin) og Bramgaasen (bramgásin). Indenfor et bestemt begrænset Omraade (en Ø eller en Del af en Ø) kan dog Haren helt fredes for et eller to Aar ad Gangen ved Beslutning af Lagtinget efter Andragende af et Kommunalforstanderskab, og efter at der er indhentet Erklæring om Sagen fra samtlige Kommunalforstanderskaber paa vedkommende Ø.

Fra 1. Marts til 15. September:

Brokfuglen (lógvin), Bekkasinen (mýrusnipan), Sildemaagen (likkan), Ternan (ternan) og Skrofen (skrápurin). Dog skal det uden Hensyn til denne Fredning være tilladt Brugerens af Ejendom i Indmarken at nedlægge Sildemaagen paa den paagældende Ejendom ved Skydning.

Fra 1. Marts til August Maanedes Udgang:

Stokanden (villdunnan), Skalleslugeren (topántin), Tejsten (teistin), Kjoven (tjógvin) og Fjeldduen (bládúgván).

Den paabudte Fredning omfatter tillige *det fredede Vildts Yngel, Æg og Reder*. Dog skal det være den jagtberettigede tilladt at tage Skrofens Unger.

Efter Indstilling af Lagtinget skal *Landbrugsministeren* være bemyndiget til for et Tidsrum af indtil 3 Aar at *forlænge de fastsatte Fredningstider eller paabyde fuldstændig Fredning* af den paagældende Dyreart.

Lagtinget kan ligeledes efter Andragende fra et Kommunalforstanderskab *fastsætte Fredningsbestemmelserne* for bestemte Dyrearter paa bestemte Pladser eller Omraader udenfor de omhandlede fredlyste Fangstpladser efter indhentet Erklæring fra de paagældende Kommunalforstanderskaber.

Straf.

Loven fastsætter i en Række Bestemmelser Bøder fra 5 Kr. til 500 Kr. for Overtrædelse af de forskellige Forbud samt i visse Tilfælde Ydelse af Erstatning og Konfiskation af Jagtredskaber.

Bøderne, saavel som hvad der maatte indkomme ved Salg af forbrudte Jagtredskaber og Vildt, *tilfalder*, naar Forseelsen er begaaet paa Landjorden eller ved Skydning eller unødvendig Støj paa Søen ved fredlyst Fugleplads, den *kommunale Hjælpekasse* for det Sogn, hvor Forseelsen er begaaet, eller hvor vedkommende Fugleplads er beliggende. — *Er Forseelsen begaaet til Søs* under andre Omstændigheder, tilfalder Bøde m. v. Hjælpekassen i det Sogn paa Færøerne, hvor den skyldige hører hjemme. Er Lovovertræderen i sidste Fald bosat udenfor Færøerne, tilfalder Bøden Amtsfattiggassen. — *Forfølges Sagen som borgerlig Retssag*, tilfalder Bøde m. v. dog i alle Tilfælde *Sagsøgeren*.

Paatale.

Sager angaaende Overtrædelser af denne Lovs Bestemmelser vedrørende Fredlysning af Fangstpladser m. m., forbudne Fangstmaader samt Fredning af Vildt behandles som *Politisager* og forfølges, selv om ingen Begæring herom fremkommer. Den, der ved en saadan Overtrædelse mener sig forurettet, kan dog vælge selv at forfølge Sagen overensstemmende med Reglerne om den borgerlige Retspleje, hvilken Fremgangsmaade ogsaa staar ham aaben, hvis det offentlige i givet Tilfælde ikke maatte finde Anledning til at rejse Tiltale.

Alle andre Overtrædelser af denne Lov er Genstand for *privat Forfølgning*. Beføjet til at paatale saadanne Overtrædelser er enhver jagt- eller fangstberettiget, hvis Ret er krænket.

Er der ved en Overtrædelse, som er Genstand for privat Forfølgning, tillige begaaet en Forseelse, der skal forfølges af det offentlige, bliver Sagen, naar dette af den private begæres, som Helhed at forfølge af det offentlige.

Paatale efter denne Lov kan *ikke* finde Sted, *naar et Aar er forløbet*, efter at Forseelsen er begaaet.

Ikrafttræden.

Denne Lov træder i Kraft den 1. Juli 1928, fra hvilken Tid Jagtlov for Færøerne af 23. April 1897 ophæves.

Loven vedtoges *enstemmigt* i begge Ting.

30. Lov om Begunstigelser for Driftslaaneforeninger for mindre Jordbrugere paa Færøerne. (Landbrugsministeren). [A. Sp. 5501—C. Sp. 1049, 1467].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{30}{3}$ (F. Sp. 6041). 1. Beh. $\frac{30}{3}$ (F. Sp. 6130). 2. Beh. $\frac{31}{3}$ (F. Sp. 6132). 3. Beh. $\frac{31}{3}$ (F. Sp. 6183). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{3}{4}$ (L. Sp. 1550). 2. Beh. $\frac{3}{4}$ (L. Sp. 1597). 3. Beh. $\frac{3}{4}$ (L. Sp. 1616). *Loven stadfæstet 4. April 1928.* (Lov-Tid. Nr. 103).

Forslag til Loven blev forelagt ifølge en af Samuelson under Behandlingen i Folketinget af Forslag til Lov om Begunstigelse for Driftslaaneforeninger for mindre Jordbrugere (se foran Nr. 21) fremsat Henstilling til Landbrugsministeren om at forelægge et Forslag til Lov, hvorved de ved nævnte Lov vedtagne gunstigere Regler for de paagældende Driftslaaneforeninger i det øvrige Land ogsaa blev bragt til Anvendelse paa Færøerne.

Loven, der træder i Stedet for Lov Nr. 192 af 14. Juli 1927 (se Aarvog 1926—27, Side 196), svarer ganske til denne Lov blot med de samme Ændringer, som ved fornævnte Lov (foran Nr. 21) ogsaa blev foretaget i den for det øvrige Kongerige gældende Lovgivning paa dette Omraade.

31. Lov om Ændring i Lov Nr. 101 af 29. Marts 1924 om kommunale Valg. (Indenrigsministeren). [A. Sp. 2193—C. Sp. 109, 1449].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{5}{10}$ (F. Sp. 34). 1. Beh. $\frac{10-11}{1}$ (F. Sp. 3168, 3184, 3195). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Sundbo, Fr. Andersen [Kh.-Frb. ø. Stkr.], H. P. Hansen, Holger Larsen, Borgbjerg, Wilmann, Rahbek [Skr.], Jensen [Broby] [Form.], Vejen, Sevelsted, Arnth Jensen, Christmas Møller, Fibiger, Steen Rasmussen og Mads Larsen).

Betænkning (B. Sp. 605) afgiven $2\frac{1}{2}$. (Ordfører: Rahbek). 2. Beh. $2\frac{9}{2}$ (F. Sp. 4691). 3. Beh. $\frac{6}{3}$ (F. Sp. 4923). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{9}{3}$ (L. Sp. 846). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bramsnæs, Bækgaard, Ludvig Christensen, Frandsen, Gregersen, A. P. Hansen, H. P. Jensen, Johannes Jensen [Form.], N. K. Kristensen, Laursen, Carl F. Madsen, Maegaard, J. Chr. Møller, Rasmus Nielsen og Veistrup). Betænkning (B. Sp. 3143) afgiven $2\frac{9}{3}$. (Ordfører: Johannes Jensen). 2. Beh. $\frac{31}{3}$ (L. Sp. 1375). 3. Beh. $\frac{3}{4}$ (L. Sp. 1592). *Loven stadfæstet 4. April 1928.* (Lov-Tid. Nr. 131).

I Rigsdagssamlingen 1926—27 blev der i Landstinget fremsat Forslag til Lov om Ændring i Lov Nr. 101 af 29. Marts 1924 om kommunale Valg (se Aarvog 1926—27, Side 590). Forslaget tilsigtede en væsentlig Skærpelse af de gældende Bestemmelser om Skatteydelse som Betingelse for kommunal Valgret samt at ophæve de i nævnte Lovs § 7 indeholdte Regler om Kommunalbestyrelsernes Ret til Eftergivelse af paalignet Skat. Forslaget blev henvist til Behandling i et Udvalg, hvis Flertal tiltraadte et af Indenrigsministeren i Udvalget stillet Ændringsforslag, der ligesom det privat fremsatte Lovforslag gik ud paa at sikre, at den kommunale Valgret betinges af en effektiv Skattesvarelse til Kommunen, men dog ikke afskærer Muligheden for, at Kommunalbestyrelsen i et rimeligt Omfang kan eftergive Kommuneskatter, uden at dette medfører Valgrettens Fortabelse.

Forslaget blev i den af Udvalgsflertallet indstillede Form vedtaget af Landstinget ved dettes 3. Behandling den 12. Juli 1927.

I § 3, 3. Stykke, 2. Punktum, i ovennævnte Forslag var optaget en Bestemmelse om, at Personer, tilflyttede Kommunen i det Skatteaar, hvori Valget foregaar, eller i det nærmest foregaaende Skatteaar, for at kunne forblive paa Valglisterne ved disses endelige Berigtigelse maatte godtgøre, at de ikke i Fraflytningskommunen var i Restance med paalignet Kommuneskat for nogen Del af bemeldte Tidsrum. *Endvidere var det fastsat, at Personer, der i Fraflytningskommunen og i den aktuelle Opholdskommune tilsammen havde faaet eftergivet mere end $\frac{1}{3}$ af personlige Kommuneskatter for det Skatteaar, hvori Valget foregaar, og det nærmest foregaaende, inden Valglisternes Berigtigelse maatte have nedbragt de eftergivne Beløb til højst $\frac{1}{3}$ af de dem i bemeldte Periode paalignede Skattebeløb. Disse Bestemmelser er udeladt af nærværende Lov, bl. a. under Hensyn til det omfattende Samarbejde mellem Kommunerne, som Bestemmelserne vilde medføre.*

I øvrigt har saavel det fremsatte Lovforslag som den vedtagne Lov samme Skikkelse som forannævnte af Lands-tinget i forrige Samling vedtagne Forslag.

Loven fastsætter:

I. § 1, Linie 1—10, i Lov Nr. 101 af 29. Marts 1924 om kommunale Valg affattes saaledes:

Valgret til Borgerrepræsentantskabet i København, til Byraadene og Ligningskommissionerne i Købstæderne, der- under indbefattet Frederiksberg, Marstal og de sønderjydske Flækker, samt til Sogneraadene paa Landet tilkommer enhver Mand og Kvinde, som

har Indfødsret,

har fyldt sit 25. Aar,

ved Valgets Foretagelse har Bopæl i Kommunen og siden 1. Januar i det Kalenderaar, der ligger umiddelbart forud for Valget, uden Afbrydelse har haft Bopæl i Kommunen, er Skatteyder til Kommunen og i det Skatteaar, hvori Valget foregaar, samt i det umiddelbart forudgaaende Skatteaar har svaret sin til Inddrivelse ved Udpantning forfaldne direkte Skat — i København Indkomstskat — til Kom- munen.

II. § 7, 5. Stykke, i Loven af 1924 affattes saaledes:

Personer, der ved Valglisternes Affattelse ikke har betalt den dem paalignende Kommuneskat, medtages paa Valg- listerne ved disses Fremlæggelse til Eftersyn, hvad enten Skatten paa dette Tidspunkt er forfalden til Inddrivelse ved Udpantning eller ej; men de paagældende skal ved de endelige Berigtigelser slettes af Valglisterne, saafremt de ikke inden dette Tidspunkt har betalt den dem for det Skatteaar, hvori Valget foregaar, og for det umiddelbart forudgaaende Skatte- aar paalignede Kommuneskat, for saa vidt den er forfalden til Inddrivelse ved Udpantning.

I den Bekendtgørelse, der skal udfærdiges om Valg- listernes Fremlæggelse til Eftersyn, skal det bemærkes, at Skatterestancer til Kommunen for det Skatteaar, hvori Valget foregaar, og for det umiddelbart forudgaaende, for saa vidt Udpantningsterminen er indtraadt eller vil indtræde inden det Møde, hvori Valglisterne berigtiges, skal være betalt inden dette Møde, saafremt de paagældende vil for-

blive paa Valglisterne. — Tidspunktet for det Møde, hvori Valglisternes Berigtigelse finder Sted, skal anføres i Bekendtgørelsen.

III. I § 7 i Loven af 1924 indføjes foran Paragraffens sidste Stykke følgende nye Stykker:

Har en Skatteyder i det Skatteaar, hvori Valget foregaar, og i det nærmest forudgaaende i alt faaet eftergivet mere end $\frac{1}{3}$ af den ham i disse to Skatteaar paalignede personlige Kommuneskat, vil han ved Valglisternes endelige Berigtigelse være at slette af disse, medmindre han inden det nævnte Tidspunkt ved Indbetaling nedbringer det eftergivne Skattebeløb til højst $\frac{1}{3}$ af den ham for de to Skatteaar i alt paalignede personlige Kommuneskat.

Har en Person ikke været skatteansat i Kommunen i hele det ovennævnte Tidsrum, kommer foranstaaende Bestemmelse til Anvendelse for det Tidsrum, i hvilket han har været skatteansat til Kommunen.

Paalignet personlig Skat til Kommunen, med hvis Betaling der er givet Henstand eller Udsættelse, og som ikke er betalt inden Valglisternes endelige Berigtigelse, vil være at betragte som Restance.

Venstre og Konservative i Folketingets Udvalg indstillede det fremsatte Lovforslag uforandret til Vedtagelse.

Socialdemokraterne i Udvalget ønskede Oplysning om, i hvilket Omfang Skatter er blevet eftergivet i Henhold til Bestemmelsen i § 7 i den kommunale Valglov. Indenrigsministeren og Flertallet (Venstre og Konservative) ansaa saadanne Oplysninger for uden væsentlig Betydning for Lovforslaget, hvorhos deres Fremskaffelse vilde volde et betydeligt Besvær og tilmed ikke give fuldt paalidelige Resultater (jfr. F. Sp. 4698).

Det socialdemokratiske Mindretal stillede dernæst i Udvalget et Ændringsforslag, der gik ud paa, at Fordringen om, at 7 Kvartalers Skat skal være betalt før Valget, indskrænkes til 6 Kvartaler, saaledes at Oktober Kvartal ikke kræves betalt for at opnaa Valgret. Dette Forslag afvistes af Flertallet (Venstre og Konservative) i Udvalget; og Mindretallet udtaler derefter i Betænkningen: »Da der saaledes ikke var nogen Mulighed for at faa Lovforslaget hverken begrundet eller forbedret, og det aldeles øjensynligt tilsigter at fratage de allerfattigste, de syge og de arbejdsløse deres kommunale Valgret, har man fundet det unyttigt at føre Ændringsfor-

slaget til Afstemning i Salen og *indstiller* derfor *Lovforslaget* til *Forkastelse*.«

Det radikale Mindretal i Folketingets Udvalg kunde ikke erkende, at der forelaa virkelig saglige Grunde for Lovforslaget, og gik imod det. Mindretallet stillede i Stedet Forslag om en ny Affattelse af Lovforslaget, der dels indeholdt *ændrede Regler for Valg til Amdsraadene*, sigtende til at sikre den forholdsmaessige Repraesentation (3 Valgmænd for indtil 400 kommunale Vælgere og 1 Valgmand yderligere for hvert paabegyndt Antal af 200 Vælgere, i Stedet for som nu: 3 Valgmænd for indtil 600 Vælgere og 1 yderligere for hvert paabegyndt Antal af 600 Vælgere), dels gav *Søfolk* og *andre, der er forhindret i at møde personlig*, Adgang til at stemme ved kommunale Valg paa lignende Maade, som Søfolk allerede har ved politiske Valg. Flertallet ønskede ikke paa nærværende Tidspunkt at medvirke til Ændringer af de Forhold, som det radikale Ændringsforslag omhandlede, da de ingen Forbindelse havde med Lovforslaget, og Ændringsforslaget *forkastedes* med 73 Stemmer (Venstre og Konservative) mod 67 (Socialdemokrater og Radikale).

Lovforslaget vedtoges i Folketinget ved 3. Behandling ved Navneopraab med 74 Stemmer (Venstre og Konservative) mod 68 (Socialdemokrater og Radikale samt Axel Dam); Holstein svarede: Stemmer ikke, og 6 var fraværende.

I *Landstinget* var Sagen ogsaa i Udvalg, i hvilket man bl. a. drøftede *Muligheden af at enes om en Ordning, hvorefter Skatteindbetalinger skulde afskrives paa den ældste Del af Skattegælden indenfor en vis Periode*, men disse Forhandlinger førte ikke til noget Resultat, og det lykkedes ikke at naa til Enighed om Lovforslaget i Udvalget. Ogsaa her stillede Socialdemokraterne Forslag om at indhente forskellige Oplysninger, men Venstre og Konservative nægtede det, da Besværelserne ikke efter deres Mening vilde kunne have Betydning for Sagens Afgørelse.

Socialdemokrater og Radikale stillede Ændringsforslag om, at paalignet *personlig Skat til Kommunen, med hvis Betaling der er givet Henstand eller Udsættelse, ikke vil være at betragte som Restance*. Dette Ændringsforslag forkastedes med 38 Stemmer (Venstre og Konservative) mod 26 (Socialdemokrater og Radikale). — Den Del af *de Radikales Ændringsforslag i Folketinget*, som angik *Stemmeafgivning ved Forfald* (se foran), var af *Veistrup* ført frem til Afstemning i Landstinget, hvor det forkastedes med 37 Stemmer mod 26.

Lovforslaget vedtoges ved 3. Behandling i Landstinget med 39 Stemmer (Venstre og Konservative) mod 25 (Socialdemokrater og Radikale).

32. Lov angaaende Ratifikation af en international Konvention angaaende Ligeberettigelse for inden- og udenlandske Arbejdere i Henseende til Erstatning for Følgerne af Ulykkestilfælde, indtrufne under Arbejde. (Indenrigsministeren). [A. Sp. 2197—C. Sp. 27, 59].

Fremsat i *Folketinget* $5/_{10}$ (F. Sp. 36). 1. Beh. $1/_{12}$ (F. Sp. 2224). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (L. D. Rasmussen, Jønson, Ludvigsen, Lundberg, Marinus Sørensen, Schrøder, Vanggaard [Form.], Hedelund [Sokr.], Chr. Ernst Christensen, Sevelsted, A. Chr. Christensen, Axel Møller, Holger Andersen, Grathwohl og Mads Larsen). Betænkning (B. Sp. 37) afgiven $8/_{12}$. (Ordfører: Axel Møller). 2. Beh. $14/_{12}$ (F. Sp. 2660). 3. Beh. $16/_{12}$ (F. Sp. 2791). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $19/_{12}$ (L. Sp. 433). 2. Beh. $20/_{12}$ (L. Sp. 449). 3. Beh. $21/_{12}$ (L. Sp. 453). *Loven stadfæstet 22. December 1927.* (Lov-Tid. Nr. 311).

Ved Loven bemyndiges Regeringen til at ratificere en af den internationale Arbejdskonference i Genève i Aaret 1925 vedtaget Konvention om det i Lovens Titel angivne Forhold.

Overfor Dansk Ulykkesforsikringslovgivning er alle i danske Virksomheder beskæftigede Arbejdere ligestillede uden Hensyn til deres Nationalitet. Nationaliteten kommer kun i Betragtning i Tilfælde af Død som Følge af Ulykkestilfælde for de efterlattes Vedkommende, idet Erstatning kun udbetales dem, hvis Forsørgeren enten er dansk Statsborger, eller de efterlattede er bosat her i Landet. Men der er i § 37 i Ulykkesforsikringsloven givet Adgang til at bortse fra Nationalitetsspørgsmaalet i saadanne Tilfælde, hvor der tilvejebringes Traktat med en anden Stat om Gensidighed paa dette Omraade, hvad Tilfældet er overfor de nordiske Lande og England, og det, som Konventionen da følger til, er dette, at enhver Forskel, foranlediget ved Nationaliteten, bringes til Bortfald, ikke blot overfor saadanne Stater, med hvilke Danmark direkte har tilvejebragt traktatmæssig Ordning, men ogsaa rent automatisk overfor saadanne Stater, der ratificerer det foreliggende Konventionsudkast, hvilket allerede er sket i forskellige Stater.

33. Lov vedrørende Grundforbedringsarbejder.

(Indenrigsministeren). [A. Sp. 3115—C. Sp. 51, 63].

Fremsat i *Folketinget* $14/12$ (F. Sp. 2633). 1. Beh. $19/12$ (F. Sp. 2951). 2. Beh. $19/12$ (F. Sp. 3009). 3. Beh. $20/12$ (F. Sp. 3012). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $21/12$ (L. Sp. 455). 2. Beh. $21/12$ (L. Sp. 465). 3. Beh. $21/12$ (L. Sp. 467). *Loven stadfæstet 22. December 1927*. (Lov-Tid. 309).

Loven svarer ganske til Lov Nr. 52 af 29. Marts 1926 vedrørende Grundforbedringsarbejder, se Aarvog 1925—26, Side 129, hvorved Kommunalbestyrelserne bemyndigedes til i Tiden indtil 31. December 1927 uden højere Myndigheds Samtykke at meddele Kommunegaranti for Laan til Grundforbedringsarbejder.

Nærværende Lov giver Kommunalbestyrelserne tilsvarende Bemyndigelse for Tiden indtil 31. December 1928, og de i Loven fastsatte Vilkaar for Meddelelse af Garanti er de samme som i Loven af 1926.

Af de af Ministeriet fra samtlige Amtmænd indhentedede Udtalelser fremgaar, at det vil være af Betydning for forskellige Dele af Landet, at Lovens Gyldighed bliver forlænget.

34. Lov vedrørende Kreditforeningen af Grundejere i København og Omegn. (Indenrigsministeren). [A. Sp. 3119—C. Sp. 65, 83].

Fremsat i *Folketinget* $14/12$ (F. Sp. 2634). 1. Beh. $10/1$ (F. Sp. 3130). 2. Beh. $12/1$ (F. Sp. 3222). 3. Beh. $17/1$ (F. Sp. 3376). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $27/1$ (L. Sp. 587). 2. Beh. $1/2$ (L. Sp. 590). 3. Beh. $3/2$ (L. Sp. 632). *Loven stadfæstet 14. Februar 1928*. (Lov-Tid. Nr. 27).

Ved Loven udvides det Omraade, indenfor hvilket Københavns Kreditforening kan yde Laan, med Københavns Amts søndre Birk, dog ikke i Ejendomme, hvortil er knyttet Agerbrug. Herefter omfatter Kreditforeningen København, Frederiksberg og Københavns Amtsraadskreds, men altsaa ikke Landbrugsejendomme.

35. Lov om Oprettelse af en ny 4. Serie under Statens Rentegaranti i Sønderjyllands Kreditforening. (Indenrigsministeren). [A. Sp. 3123—C. Sp. 99, 115].

Fremsat i *Folketinget* $14\frac{1}{12}$ (F. Sp. 2634). 1. Beh. $10\frac{1}{1}$ (F. Sp. 3131). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (J. P. Nielsen, P. Mortensen, Hauge, Fisker, Gerhard Nielsen, Bording, Chr. Ernst Christensen [Form.], N. P. Jensen, Tange [Sokr.], Christen Christensen, Sevelsted, C. J. F. Sven, Holger Andersen, Viggo Hansen og Zahle). Betænkning (B. Sp. 581) afgiven $17\frac{1}{2}$. (Ordfører: Chr. Ernst Christensen). 2. Beh. $21\frac{1}{2}$ (F. Sp. 4451). 3. Beh. $22\frac{1}{2}$ (F. Sp. 4510). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $24\frac{1}{2}$ (L. Sp. 783). 2. Beh. $2\frac{2}{3}$ (L. Sp. 809). 3. Beh. $7\frac{1}{3}$ (L. Sp. 828). *Loven stadfæstet 31. Marts 1928.* (Lov-Tid. Nr. 120).

Ved Loven bemyndiges Indenrigsministeren til efter Samraad med Finansministeren at stadfæste et Tillæg til Statutterne for Sønderjyllands Kreditforening, hvorefter der i denne Kreditforening aabnes en ny 4. Serie for $4\frac{1}{2}$ og 5 pCt. Kasseobligationer under Statens Garanti for den halv-aarlige Rente af Kasseobligationerne, indtil et samlet Paa-lydende af 15 Mill. Kr. Amortisationstiden for Laanene i denne Serie fastsættes til i det længste 45 Aar.

Laan i Sønderjyllands Kreditforenings 4. Serie kan kun, hvor Forholdene ganske undtagelsesvis maatte tale derfor, og med Indenrigsministerens Samtykke gives til Indfrielse af Laan i Foreningens 1., 2. og 3. Serie.

Lovforslaget var foranlediget ved et Andragende fra Repræsentantskabet for Sønderjyllands Kreditforening om Tilladelse til, ligesom andre Kreditforeninger har gjort, at aabne en 4. Serie for 5 pCt. Laan og om Statsgaranti for Forrentningen af Kasseobligationerne i denne Serie.

I Bemærkningerne udtales, at i Overensstemmelse med den Praksis, som Ministeriet har fulgt overfor 5 pCt. Serierne, vil man ved Stadfæstelsen af Statuttillæget til Aabning af en 5 pCt. Serie i Sønderjyllands Kreditforening stille det Vilkaar, at Udlaan til højere Rentefod end $4\frac{1}{2}$ pCt. indtil videre ikke kan finde Sted i Byejeendomme, ligesom man af Hensyn til Husmandskreditforeningernes Interesser endvidere vil tage det Forbehold, at Sønderjyllands Kreditforening i de Ejeendomme, i hvilke Jydsk Husmandskredit-

forening kan give statutmæssige Laan, ikke maa give 5 pCt. Laan førend efter nærmere Meddelelse fra Indenrigsministeriet om, at Spørgsmaalet med Hensyn til Jydsk Husmandskreditforening er afgjort. Med Hensyn til Betydningen af Statsgarantien oplystes, at Køberkursen for Sønderjyllands Kreditforenings Obligationer i Perioderne Juli—December 1925, Januar—December 1926 og Januar—September 1927 gennemsnitlig var: for 2. Serie, der ikke har Statsgaranti, henholdsvis 78,86 — 78,13, — 80,99, for 3. Serie, som har Statsgaranti, henholdsvis 82,48 — 81,64 — 84,47, altsaa en Kursdifferens i de tre nævnte Perioder paa henholdsvis 3,62 — 3,51 — 3,48 eller temmelig nøje i hele Tiden $3\frac{1}{2}$ (d. v. s. en Forhøjelse af Provenuet med ca. 4,4 pCt.).

Som Vilkaar for, at Staten paatager sig Rentegarantien for denne nye Serie, foresloges det i det forelagte Lovforslag at begrænse Statens Garanti i den løbende 3. Serie saaledes, at denne, uanset at der ved Statsgarantiloven af 18. April 1925 er sat et Maksimumsbeløb paa 30 Mill. Kr., skal slutes, naar Kasseobligationerne i denne Serie har naaet 23 Mill. Kr., og at Garantien for de resterende 7 Millioner overføres til den nye 4. Serie. Da Maksimumsbeløbet for Statens Garanti i denne er sat til et Kasseobligationsbeløb af i alt 15 Mill. Kr., vilde Statens samlede Rentegaranti for Kasseobligationerne saaledes kun blive forøget med et Kasseobligationsbeløb paa 8 Mill. Kr. Denne Bestemmelse udgik imidlertid i Folketinget paa Foranledning af et Flertal af Udvalget (hele Udvalget undtagen Viggo Hansen og Sven), der mente, at det vilde være rigtigt at fortsætte med den nuværende 3. Serie, indtil denne har naaet sit fulde Paalydende, dels fordi Serien allerede er taget stærkt i Brug, idet der er indgivet Laanbegæring til et Beløb af ca. 25 Mill. Kr., dels fordi Laansøgere i denne kan have haft en Forventning om at faa bevilget Laan i den endnu ikke sluttede Serie.

De to nævnte Medlemmer, som var i Mindretal, tiltraadte ikke Lovforslaget, paa Grund af Betænkelighed ved at give Statsgaranti.

Det socialdemokratiske Mindretal rejste ved 1. Behandling og ligeledes i Udvalget Spørgsmaal om, ligesom ved Husmandsforeningerne, at give Indenrigsministeren fortløbende Bemyndigelse til at give Statsgaranti, men dette Synspunkt vandt ikke almindelig Tilslutning i Udvalget, og der stilledes derfor ikke Ændringsforslag herom.

36. Lov om Ændringer i Lov Nr. 379 af 28. Juni 1920 om Indlemmelse i Købstæder af Arealer af Sognekommuner m. v. (Indenrigsministeren). [A. Sp. 2219—C. Sp. 67, 1431].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{5}{10}$ (L. Sp. 11). 1. Beh. $\frac{14}{10}$ (L. Sp. 40). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Fink, Frandsen, Gregersen, A. P. Hansen, I. A. Hansen, Anders Hedegaard, Albert Jensen, Carl Jensen, Johannes Jensen [Form.], H. P. Johansen, Olga Knudsen, N. K. Kristensen, Laursen, J. Chr. Møller og Henrik Nielsen). Betænkning (B. Sp. 65) afgiven $\frac{21}{12}$. (Ordfører: Johannes Jensen). 2. Beh. $\frac{13}{1}$ (L. Sp. 489). 3. Beh. $\frac{18}{1}$ (L. Sp. 519). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{24-25}{1}$ (F. Sp. 3589). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hauge, P. Andersen, Fr. Andersen [Holbæk A.], Knud Hansen, N. P. Nielsen, Simonsen, Elmquist [Form.], N. P. Jensen, Laursen [Skr.], Søren P. Larsen, Aksel Jensen, Christmas Møller, C. J. F. Sven, Ole Bjørn Kraft og Ferdinand Nielsen). Betænkning (B. Sp. 2233) afgiven $\frac{23}{3}$. (Ordfører: Elmquist). 2. Beh. $\frac{29}{3}$ (F. Sp. 5973). 3. Beh. $\frac{3}{4}$ (F. Sp. 6382). *Loven stadfæstet 4. April 1928.* (Lov-Tid. Nr. 126).

Ved Loven foretages paa følgende Punkter Ændring i Indlemmelsesloven af 28. Juni 1920:

1) Til Lovens § 1 føjes som nyt sidste Stykke:

»Byraadet i den Købstad, hvori et Distrikt eller en Kommune paatænkes indlemmet, uden at Byraadet har andraget derom, kan fremsætte Begæring om, at nævnte Indlemmelse gøres afhængig af, at andre tilstødende Kommuner eller Dele af saadanne indlemmes i Købstaden. Der skal da for hver Indlemmelsessag, hvis Ministeren skønner, at Sagen om den førstnævnte Indlemmelse bør fremmes, nedsættes en Kommission (jfr. nedenfor § 8), og de forskellige Indstillinger skal da optages til Overvejelse samtidig, forinden Afgørelse træffes af, i hvilket Omfang Indlemmelse af de omhandlede Kommuner eller Dele deraf skal foretages.«

2) Til Lovens § 6 føjes som nyt sidste Stykke:

»For saa vidt kommunale Skatter for det paagældende Distrikts Vedkommende efter Indlemmelsen vil blive lavere

end Skatterne til Amts- og Sognekommune paa Indlemmelsestidspunktet, kan Kommissionen fastsætte Overgangsbestemmelser gældende for en Aarrække af højst 15 Aar, hvorved de paagældende kommunale Skatter gradvis gaar ned.«

3) Til Lovens § 8 føjes som nyt næstsidste og sidste Stykke:

»Omfatter Indlemmelsen kun en Del af en Sognekommune eller et Landdistrikt, og denne Del er beboet, foranlediger Kommunalbestyrelsen, at de kommunale Vælgere i det til Indlemmelse foreslaaede Omraade vælger et Udvalg paa indtil tre Medlemmer til overfor Kommissionen at klarlægge Opfattelserne indenfor Omraadet af Spørgsmaalet og forhandle med Kommissionen derom.

Indlemmelser skal finde Sted fra en 1. April at regne, medmindre de paagældende Kommunalbestyrelser er enige om at ønske en anden Dato.«

4) Endelig bestemmes det, at hvis der ved nærværende Lovs Ikrafttræden efter stedfunden Afstemning er nedsat en Kommission til at forberede Indlemmelsen, kan Kommissionen beslutte, at ny Afstemning skal foretages.

I Rigsdagssamlingen 1925—26 blev der i Folketinget fra privat Side fremsat et Forslag til Ændring af Indlemmelsesloven, se Aarvog for nævnte Aar, Side 443. Forslaget vedrørte dels en Ændring i Bestemmelserne i Indlemmelseslovens § 3, gaaende ud paa, at Kravet om Indlemmelse under en Købstadkommune foruden af de i Paragraffen omhandlede Grupper skal tiltrædes af $\frac{3}{4}$ af Bykommunens kommunale Vælgere, dels en Ændring af Lovens § 6, 2. Stykke, gaaende ud paa, at en i Henhold til § 8 nedsat Indlemmelseskommission skal være berettiget til at bestemme, at den Skat, der paa Indlemmelsestiden hviler paa de faste Ejendomme i det indlemmede Distrikt, ikke nedsættes i en Periode af 15 Aar.

Paa Foranledning af det da om Lovforslaget nedsatte Udvalg afæskedes der Købstadforeningen, de samvirkende Sogneraadforeninger, Fællesorganisationen af Landkommuner med bymæssig Bebyggelse og Amtsradsforeningen Erklæring om Lovforslaget, hvilke Erklæringer ledsagede det i Aar forelagte Lovforslag som Bilag. Dette indeholdt

ikke den første af de ovenomtalte Ændringer, som Ministeriet ikke mente at kunne tiltræde, men derimod det andet Punkt, nemlig en Bestemmelse om, at Kommissionen, for saa vidt kommunale Skatter for det paagældende Distrikts Vedkommende efter Indlemmelsen vil blive lavere end Skatterne til Amts- og Sognekommune paa Indlemmelsestidspunktet, kan fastsætte Overgangsbestemmelser gældende for en Aarrække af højst 15 Aar, hvorved de paagældende kommunale Skatter gradvis gaar ned.

Det socialdemokratiske Mindretal i det af Landstinget nedsatte Udvalg mente, at Indlemmelsesloven ikke har virket tilstrækkelig længe til, at der er Grundlag for at foretage vidtgaaende Ændringer, hvilket Synspunkt yderligere blev bestyrket under Udvalgsarbejdet, hvor det oplystes, at der *ikke* overfor Ministeriet er fremkommet Klager over Loven. Mindretallet var dog enig i den under 3 nævnte Ændring, som det dog ikke kunde stemme for, da den var kædet sammen med de andre Bestemmelser, som ikke tiltraadtes. De øvrige Udvalgsmedlemmer tiltraadte derimod det forelagte Lovforslag og fandt det derhos rigtigt at stille Forslag om de øvrige Ændringer. Disse vedtoges med 42 Stemmer mod 15 og det saaledes affattede Lovforslag ved 3. Behandling med 38 Stemmer mod 21.

Under Lovforslagets Behandling i Folketingsudvalget fremsattes forskellige Ønsker om yderligere Ændringer i den bestaaende Lov. Imidlertid stillede man under Hensyn til Ministerens Tilsagn om, at en samlet Revision af Loven vil blive forberedt, og under Hensyn til Ministerens Udtalelser, dels i Folketinget, dels i Samraadet, disse Ønsker i Bero.

Det socialdemokratiske Mindretal indstillede Lovforslaget til Forkastelse, »fordi det er formet saaledes, at det kan tjene til at forhale Indlemmelsen af en Kommune, hvis Indlemmelseskrav allerede er godkendt af Indenrigsministeriet i Overensstemmelse med den gældende Indlemmelseslov.«

Udvalgets Flertal indstillede derimod det af Landstinget vedtagne Lovforslag uforandret til Vedtagelse, idet hvert af de 3 Partier, som dannede Flertallet, knyttede sine Bemærkninger dertil, navnlig angaaende Spørgsmaalet om Tvangsindlemmelse og om St. Hans Landsogns Indlemmelse i Odense — det Spørgsmaal, der oprindeligt har givet Anledning til, at denne Sag rejstes. Loven vedtoges med 75 Stemmer mod 45.

37. Lov om Tilskud og Laan af Arbejdsløshedsfonden til Kommuner og anerkendte Arbejdsløsheds-kasser. (Indenrigsministeren). [A. Sp. 5211—C. Sp. 1059, 1473].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{13}{3}$ (F. Sp. 5201). 1. Beh. $\frac{20}{3}$ (F. Sp. 5481). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hækketrup, Fr. Andersen [Holbæk A.], A. C. Mortensen, J. P. Nielsen, Einer Jensen, Schrøder, Henrik Jensen [Form.], J. C. A. Larsen, Blang, Olav Olsen, Sevelsted [Skr.], C. J. F. Sven, Fibiger, Christmas Møller og P. Munch). Betænkning (B. Sp. 3157) afgiven $\frac{30}{3}$. (Ordfører: Henrik Jensen). 2. Beh. $\frac{31}{3}$ (F. Sp. 6134). 3. Beh. $\frac{31}{3}$ (F. Sp. 6184). *Oversendt til Lands-tinget*. 1. Beh. $\frac{3}{4}$ (L. Sp. 1558). 2. Beh. $\frac{3}{4}$ (L. Sp. 1598). 3. Beh. $\frac{3}{4}$ (L. Sp. 1617). *Loven stadfæstet 4. April 1928.* (Lov-Tid. Nr. 124).

Nærværende Lov er *sammenarbejdet af to af Indenrigsministeren* under 13. Marts 1928 *fremsatte Lovforslag*: Forslag til Lov om Bidrag af Arbejdsløshedsfonden til Kommunernes Udgifter til de kommunale Hjælpekasser i Regnskabsaaaret 1927—28 og Forslag til Lov om Udlaan af Arbejdsløshedsfonden til visse Arbejdsløsheds-kasser. Det om førstnævnte Lovforslag nedsatte Udvalg var enigt i Ønsket om, at der ydes Kommunerne et Tilskud til de uforudsete store Udgifter, der *ved den ekstraordinære Arbejdsløshedsunderstøttelses Bortfald* er paadraget Hjælpekasserne i Tiden 1. Oktober 1927 til 31. Marts 1928. Da man fra Ministeriets Side ønskede en samtidig Ordning af det i Lovforslaget om Udlaan af Arbejdsløshedsfonden til visse Arbejdsløsheds-kasser omhandlede Spørgsmaal, samarbejdede Udvalget med det om dette Lovforslag nedsatte Udvalg, og Resultatet blev, at *de to Udvalgte tiltraadte et af Ministeren udarbejdet nyt Forslag*, hvori de to Lovforslag var sammenarbejdet. *Dette nye Forslag*, der stilledes som Ændringsforslag til Lovforslaget om Bidrag af Arbejdsløshedsfonden til Kommunernes Udgifter til de kommunale Hjælpekasser i Regnskabsaaaret 1927—28, *vedtoges enstemmigt i begge Ting, og det fastsætter følgende*:

Afsnit I. *Refusion af Arbejdsløshedsfonden*) til Kommuner.*

*) Arbejdsløshedsfondens Formue pr. 30. September 1927 udgjorde ca. 8,9 Mill. Kr.

De Kommuner, hvis kommunale Hjælpekasser i Tiden fra den 1. Oktober 1927 til den 31. Marts 1928 har udbetalt et større samlet Beløb i Understøttelse i Henhold til Lov Nr. 101 af 29. April 1913 om Hjælpekasser end i Tiden fra den 1. Oktober 1926 til den 31. Marts 1927 i Henhold til samme Lov, har Ret til af Arbejdsløshedsfonden at faa refunderet en Trediedel af Forskellen mellem de i de 2 førnævnte Tidsrum udbetalte Beløb*). Arbejdsløshedsfondens samlede Refusion i Henhold til denne Bestemmelse til samtlige Landets Kommuner kan dog ikke udgøre over 1 Mill. Kr.

Dersom dette Beløb ikke er tilstrækkeligt til fuldt ud at dække den samtlige Kommuner i Henhold til 1. Stykke, 1. Punktum, tilkommende Refusion, formindskes denne for hver enkelt Kommune i det Forhold, hvori 1 Mill. Kr. staar til nævnte Refusion.

I det foran nævnte Merforbrug *fradrages et Beløb, svarende til 20 pCt. af Forbruget* fra den 1. Oktober 1926 til den 31. Marts 1927, forinden Refusionen af Arbejdsløshedsfonden beregnes**), ligesom Kommuner, hvis Hjælpekasser ikke i Regnskabsaaaret 1927—28 i Henhold til Lov Nr. 101 af 29. April 1913 om Hjælpekasser har udbetalt i samlet Understøttelse et Beløb, der udgør mindst 50 Ø. pr. Indbygger i Kommunen efter sidste almindelige Folketælling, ikke faar Andel i Refusionen. — Refusioner under 100 Kr. udbetales ikke.

Det Beløb, hvoraf der i Henhold til ovennævnte Bestemmelser er ydet Refusion af Arbejdsløshedsfonden, medregnes ikke ved den almindelige Refusion ifølge Hjælpekasseloven.

Afsnit II. *Tilskud og Laan til anerkendte Arbejdsløsheds-kassers Krisefonds.*

Til anerkendte Arbejdsløsheds-kasser, der har oprettet eller *senest inden 1. Juli 1928 opretter Krisefond* i Overens-

*) Efter Indenrigsministerens oprindelige Lovforslag var Refusionen kun en Fjerdedel, og den samlede Refusion maatte ikke overstige 750 000 Kr.

**) Efter det oprindelige Lovforslag var kun refusionsberettigede de Kommuner, hvis Hjælpekasser havde udbetalt i Understøttelse mindst 20 pCt. mere end i Tidsrummet Oktober 1926—Marts 1927.

stemmelse med § 19 i Lov Nr. 151 af 1. Juli 1927*), kan der af Arbejdsløshedsfonden ydes et *Tilskud paa indtil 10 Kr. pr. nydende Medlem* i Kassen den 31. Marts 1928. Tilskuddets samlede Beløb kan dog ikke overstige 2 Mill. Kr.

Ovennævnte Frist for Oprettelse af Krisefonds kan af Indenrigsministeren forlænges med indtil 2 Maaneder, naar det godtgøres for ham, at særlige Forhold har hindret, at Datoen 1. Juli 1928 har kunnet overholdes.

Til de nævnte Arbejdsløsheds-kasser kan der efter derom til Arbejdsløshedsfondens Bestyrelse indgivet Andragende ydes et *Laan af Arbejdsløshedsfonden* til Tilvejebringelse af Grundkapital i Krisefonden paa 5 Kr. pr. nydende Medlem i Kassen den 31. Marts 1928**).

Det er en *Betingelse* for at opnaa Tilsagn om det foran nævnte Tilskud og Laan,

at det senest den 1. Oktober 1928 godtgøres for Arbejdsløshedsfondens Bestyrelse, at der til Krisefonden er fastsat et saadant Medlemsbidrag, at dette i Forbindelse med eventuelle andre Indtægter for Fonden sætter denne i Stand til indenfor et Tidsrum af 30 Uger efter Fondens Oprettelse eller for Fonds, der er oprettede før nærværende Lovs Ikrafttræden, efter Lovens Ikrafttræden, at have opsparet og være i *Besiddelse af et Beløb, der mindst svarer til det af Arbejdsløshedsfonden tilsagte Tilskud og Laan,*

at der af Arbejdsløsheds-kassen gives *Sikkerhed for Laanets Tilbagebetaling og Forrentning* gennem de Kassen tilkommende Tilskud fra Staten, og

at vedkommende Fags faglige Organisation paatager sig *Selvskyldnerkaution* for Laanets Tilbagebetaling og Forrentning.

---

*) Ved § 19 i Lov Nr. 151 af 1. Juli 1927 om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring m. m. blev der aabnet Arbejdsløsheds-kasserne Adgang til at oprette Krisefonds, der ikke maatte anvendes til Dækning af Kassernes ordinære Understøttelser, men af hvis Midler der under ekstraordinær stor Arbejdsløshed indenfor Kassens Omraade kunde udredes Understøttelser udover det i Vedtægten fastsatte Dagetal.

***) I det af Indenrigsministeren oprindeligt fremsatte Lovforslag foresloges intet Tilskud, men alene et Laan fra Arbejdsløshedsfonden paa indtil 15 Kr. pr. nydende Medlem.

Understøttelse af Krisefonden paa Grundlag af de gennem nærværende Afsnits Bestemmelser tilvejebragte Midler *kan ikke ydes, forinden* Arbejdsløshedskassen overfor Direktøren for Arbejdsanvisningen og Arbejdsløshedsforsikringen har godtgjort, at Fonden er i Besiddelse af en Beholdning svarende til det tilsagte Laan og Tilskud, *dog* at Direktøren kan tillade — under Iagttagelse af de i øvrigt til enhver Tid gældende Betingelser for Adgang til at aabne Krisefonden —, at denne aabnes paa et tidligere Tidspunkt, saafremt han skønner Beholdningen tilstrækkelig til, at Udbetaling kan paabegyndes.

Laanet er *rente- og afdragsfrit i 5 Aar* fra dets Modtagelse at regne. Det forrentes derefter med *4 pCt.* p. a. og afdrages med lige store, aarlige Afdrag i et Tidsrum af *mindst 5 og højst 10 Aar* fra samme Tidspunkt at regne*). Laanet forfalder straks til skadeløs Tilbagebetaling i Tilfælde af, at Arbejdsløshedskassen mister eller frasiger sig sin Statsanerkendelse.

Afsnit III. *De Beløb, der efter denne Lov af Arbejdsløshedsfonden ydes som Refusion til Kommunerne og som Tilskud til Oprettelse af Grundfonds i oprettede Krisekasser, afskrives paa det Maksimumsbeløb, 12 Mill. Kr., som i Henhold til § 7, Stykke 3, i Lov af 1. Juli 1927 om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring skal være naaet, inden Arbejdsgivernes Fritagelse for at yde Bidrag til Arbejdsløshedsfonden indtræder.* (Da Refusionsbeløbet til Kommunerne er sat til højst 1 Mill. Kr., og Maksimum for Tilskuddet til Arbejdsløshedskasserne til Oprettelse af Krisefonds er sat til 2 Mill. Kr., vil altsaa det Beløb, hvormed de 12 Mill. Kr. bliver at nedskrive, højst blive 3 Mill. Kr., saaledes at Arbejdsgivernes Bidragspligt fremtidig vil ophøre, naar Fonden har naaet et Beløb af 9 Mill. Kr. eller maaske lidt derover; det beror paa, i hvilket Omfang Krisefonds oprettes).

Loven vedtoges, som før nævnt, *enstemmigt i begge Ting. Socialdemokraterne i Folketingets Udvalg fandt dog, at det Tilskud, der ved Loven ydes Kommunerne til deres store og*

*) I det oprindelige Lovforslag var det foreslaaet, at Laanet, der ydes af Arbejdsløshedsfonden til en Kasses Krisefond, forrentes med 5 pCt. og afdrages i mindst 5 og højst 10 Aar.

uforudsete Merudgifter til Hjælpekasserne, var for ringe, da man var overbevist om, at det til Disposition stillede Beløb paa 1 Mill. Kr. langt fra vilde slaa til til at refundere Kommunerne det forudsatte Maksimum. Socialdemokraterne havde derfor ønsket, at Staten med et direkte Tilskud havde suppleret det eventuelt manglende Beløb. Da dette imidlertid mødte Modstand fra Udvalgsflertallets Side, og da Ministeren under Forhandlingerne havde givet *Tilsagn om senere at optage Spørgsmaalet om et yderligere Tilskud fra Statskassen til Hjælpekasserne for indeværende Aar paa indtil 1/4 Mill. Kr.*, saafremt de fremkomne Oplysninger og Regnskaber fra Hjælpekasserne bekræftede Socialdemokraternes Opfattelse, undlod disse at stille Ændringsforslag i den ønskede Retning.

Det radikale Medlem af Folketingsudvalget havde ønsket, at der ydedes Kommunerne en større Refusion, og ansaa det for tvivlsomt, om den Hjælp, der ydes til Krisekassernes Oprettelse, var tilstrækkelig til at faa saadanne oprettet i nogenlunde tilfredsstillende Omfang, men da den Ordning af de to Spørgsmaal, hvorom der kunde opnaas Enighed, vilde bringe i alt Fald nogen Hjælp for Kommunerne og nogen Mulighed for at yde Hjælp til arbejdsløse, der har opbrugt den ordinære Kassehjælp, tiltraadte Mindretallet Lovforslaget i den af Indenrigsministeren sidst foreslaaede Affattelse.

38. Midlertidig Lov om Adgang for danske Fiskerskibe til Fiskeri i grønlandske Farvande. (Indenrigsministeren). [A. Sp. 5447—C. Sp. 1025, 1457].

Fremsat i *Folketinget* $23/3$ (F. Sp. 5613). 1. Beh. $27/3$ (F. Sp. 5871). 2. Beh. $29/3$ (F. Sp. 5972). 3. Beh. $30/3$ (F. Sp. 6049). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $2/4$ (L. Sp. 1483). 2. Beh. $3/4$ (L. Sp. 1538). 3. Beh. $3/4$ (L. Sp. 1595). *Loven stadfæstet* 4. April 1928. (Lov-Tid. Nr. 127).

Ved Loven bemyndiges Indenrigsministeren til for Tiden fra 1. Juni til 15. Oktober 1928 at give danske Fiskerskibe *Tilladelse til*, naar de indgiver Andragende derom, at *drive Fangst paa grønlandsk Søterritorium indenfor Tremilegrænsen*, men udenfor den Linie, der forbinder de yderste Skær og Holme, og saaledes, at Tilladelsen gælder for en Strækning fra Haabets Ø mod Nord og til Ravns Storø mod Syd.

En saadan Tilladelse hjemledes ogsaa for det samme Tidsrum i 1927 ved Lov Nr. 113 af 30. Maj 1927 (se Aarvog 1926—27, Side 249), og begge Love er begrundede i de overordentlig vanskelige Erhvervsforhold paa Færøerne.

Fra Landfogeden i Sydgrønland havde Indenrigsministeriet modtaget Indberetning om, at *dette Fiskeri kun har været drevet i ringe Grad*, og at der kun har været Tale om Tilladelse til *Skibe hjemmehørende paa Færøerne*, ligesom man fra Inspektionsskibet »Islands Falk«s Chef modtog Beretning om, at de færøske Fiskefartøjer i den forløbne Sommer overalt har bestræbt sig for at overholde de gældende Bestemmelser og at optræde korrekt.

Ved nærværende Lov har man ikke ønsket paa nogen Maade at foregribe Udviklingen paa det paagældende Omraade for Fremtiden, ligesom ogsaa *de grønlandske Landsraads endelige Stilling* til Sagen vil være at fremskaffe, inden en endelig Ordning tilvejebringes, jfr. Bemærkningerne til Lovforslaget, hvori oplyses, at *Landsraadene* havde udtalt sig mod en Forlængelse af den i Fjor givne Tilladelse.

Lovforslaget vedtoges *enstemmigt* i begge Ting. — Under Sagens Behandling kom man bl. a. ind paa Spørgsmaalet om Monopolets Ophævelse, Landets Aabning og som Forberedelse dertil bl. a. dette, at der skaffedes Grønlanderne Adgang til at komme om Bord i Færøskibene for paa lige Vilkaar at deltage i Fiskeriet. Ministeren vilde foranledige, at der kom en Drøftelse af dette Anliggende i Landsraadet.

---

39. Lov vedrørende Boligbyggeri. (Indenrigsministeren). [A. Sp. 5457—C. Sp. 1421, 1485].

Fremsat i *Folketinget* $27/3$ (F. Sp. 5847). 1. Beh. $29/3$ (F. Sp. 5985). 2. Beh. $30/3$ (F. Sp. 6130). 3. Beh. $2/4$ (F. Sp. 6208). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $3/4$ (L. Sp. 1618). 2. Beh. $3/4$ (L. Sp. 1632). 3. Beh. $4/4$ (L. Sp. 1634). *Loven stadfæstet 4. April 1928.* (Lov-Tid. Nr. 123).

Den 1. Oktober 1927 er Lov Nr. 86 af 31. Marts 1926 om Støtte af Boligbyggeri bortfaldet. Der kan herefter ikke længere ydes Laan af Statsboligfonden til Boligbyggeri; samtidig er Adgangen for Kommuner til i Medfør af nævnte Lovs Kapitel II at give midlertidige Skattelempelser for Beboelsesejendomme bortfaldet, ligesom der ikke længere er Hjemmel for, at Skøder, Pantebreve og andre Dokumenter, der udstedes i Anledning af Opførelse af Beboelsesejendomme, kan udstedes stempel- og gebyrfrit.

Da man imidlertid ansaa det for værende af stor Betydning for Opretholdelse af Boligbyggeriet, at der fremtidig gives Skattelempelser samt de ommeldte Stempel- og Gebyr-

begunstigelser, forelagdes Forslag om fortsat Støtte af Boligbyggeriet ved disse Midler samt om visse Lempelser i Bygningslovgivningen.

Kapitel I omhandler *Skattelempler* og er en Fortsættelse af den tidligere Lovgivning i saa Henseende. For Ejendomme, hvis Opførelse er paabegyndt *efter 1. Juni 1916, men før nærværende Lovs Ikrafttræden*, kan de Skattelempler med Hensyn til kommunale Ejendomsskatter, der ifølge den tidligere Lovgivning — senest Lov Nr. 86 af 31. Marts 1926 — kunde gives for 10 Aar, forlænges saaledes, at deres Virksomhed kan udstrækkes indtil 1. April 1943. Bestemmelsen er dog stadig fakultativ, saaledes at vedkommende Kommunalbestyrelse *kan* forlænge eller genbevilge Skattelemplerne og for disse Ejendomme ikke alene for Bygningens, men ogsaa for Grundens Vedkommende. — Tilsvarende Skattelempe kan af Kommunalbestyrelser gives Ejendomme, hvis Opførelse vel er paabegyndt efter 1. Juni 1916, men som paa Grund af Udløbet af de hidtidige Skattelempeleslove ikke har faaet Skattelempler.

Mange Ejendomme, som er opført indenfor Tidsrummet 1916—28, er — oplyses det — opført under et saa højt Prisniveau, at de trænger til at beholde deres Skattelempler, medens andre af Ejendommene er bygget under mere gunstige Konjunkturer; Kommunalbestyrelsen kan imidlertid tage saadant i Betragtning ved Spørgsmaalet om Skattelempeles Forlængelse. — De hidtidige Skattelempeles Kapitalværdi har for højt Byggeri i København været anslaaet til ca. 3 pCt. af Byggeforetagendets samlede Anskaffelsespris (ca. 5 Kr. pr. m² Etageareal).

Endvidere kan Indenrigsministeriet efter derom indgivet Andragende tillade Kommuner at træffe Bestemmelse om, at Beboelsesejendomme, hvis Opførelse paabegyndes *efter nærværende Lovs Ikrafttræden*, helt eller delvis fritages for Udredelse af den paa Bygningen faldende Del af de kommunale Ejendomsskatter indenfor et Tidsrum, der ikke kan udstrækkes udover 1. April 1943.

Derimod finder der for disse Ejendomme ikke Fritagelse Sted for de Skatter, der svares af Grundens Værdi, og der vil derfor ikke ved Skattelempeles Anvendelse ske nogen synderlig direkte Nedgang i Kommunernes Indtægter af Ejendomsskatterne.

Kapitel II omhandler *Stempel- og Gebyrbegunstigelser*, og Bestemmelserne svarer med de Ændringer, der følger af, at der ikke længere af det offentlige ydes Laan til Boligbyggeri, i det væsentlige til Bestemmelserne i Lov Nr. 86 af 31. Marts 1926 § 5 (se Aarvog for 1925—26, Side 131). Som Følge af Bortfaldet af den hidtil gældende Boliglovgivning gøres saaledes Begunstigelsernes Opnaaelse til et Bevillingsspørgsmaal. Endvidere forlænges Fristen til et Aar efter, at Statsboligfondslaanet er berigtiget, for stempelfri Udstedelse af Aktier og Andelsbeviser i Ejendomme, der er opført med Statsboligfondslaan i Henhold til Loven af 31. Marts 1926, idet den i Loven herfor satte Frist, 1. Februar 1928, vilde afskære de Byggeforetagender, der har opnaaet Statsboligfondslaan i den sidste Tid af Lovens Gyldighedsperiode (Loven udløb 1. Oktober 1927), fra at opnaa denne Lettelse.

Fritagelsernes Værdi har i øvrigt for højt Byggeri i København været anslaaet til henimod 1 Procent af Anskaffelsesprisen.

Kapitel III omhandler *Byggedispensationer* og bestemmer, at ved Opførelsen af Beboelsesbygninger, der paabegyndes efter denne Lovs Ikrafttræden, men inden den 1. April 1933, overlades det til Bygningskommissionerne at tilstaa de byggede Dispensationer fra Bygningslovgivningens konstruktive Bestemmelser efter Regler, der nærmere fastsættes af Indenrigsministeriet. Ogsaa med Hensyn til andre Bestemmelser i Bygningslovgivningen kan Indenrigsministeriet meddele Bygningskommissionerne saadan Beføjelse, hvor Omstændighederne i særlig Grad maatte tale derfor.

Bestemmelsen tilsigter at lette Byggeriet ved at overlade til de lokale Bygningskommissioner at meddele en Række løbende Dispensationer fra Bygningslovgivningen. Der tænkes herved særlig paa de i Justitsministeriets Cirkulære Nr. 21 af 9. Februar 1924, Afsnit I—III, omhandlede Tilfælde; men man paatænker endvidere at overdrage Bygningskommissionerne Dispensationsbeføjelse i andre Tilfælde, f. Eks. med Hensyn til Bestemmelserne om bebygget og ubebygget Areal ved mindre Grader af Overbyggelse, Bestemmelserne om Anbringelse af 2 Trapper i mindre Etagehuse og Bestemmelserne om Brandmure ved mindre, sammenbyggede Beboelseshuse. — Endvidere er det Hensigten i det paagældende Cirkulære at give nogle vejledende Bemærk-

ninger tilsigtende saa vidt muligt at lempe Ordningen af Kloakeringsforholdene i Overensstemmelse med de byggedes Tarv. Det vil fremdeles være et Bevillingsspørgsmaal, om de omhandlede Lempelser kan opnaas, og Bestemmelsen imødekommer de Krav, der i den senere Tid er stillet til Simplificering af Forretningsgangen i Byggesager, idet de byggende herefter i en Række løbende Dispensationssager alene vil faa at gøre med Bygningskommissionen, saaledes at Behandlingen i Kommunalbestyrelse, Amt og Ministerium undgaas.

Ifølge Kapitel IV træder Loven i Kraft straks, og dens Gyldighed udløber den 1. April 1943, medens der for Færøerne ved kgl. Anordning kan indføres saadanne Lempelser i Lovens Bestemmelser, som de særlige Forhold maatte gøre ønskelige.

Da de Konservative nærede visse Betæneligheder ved flere af Lovforslagets Bestemmelser — Forslaget havde saaledes bl. a. en Tendens til at lægge »Skatterne over paa Grundene«, ligesom de foreslaaede Dispensationer fra Byggevedtægterne efter Partiets Ordførers (Grathwohl) Formening kunde faa »vidtrækkende og maaske ogsaa alvorlige Følger« —, foreslog man Lovforslaget henvist til Udvalg. Dette forkastedes imidlertid med 65 Stemmer (de øvrige Partier) mod 15, og de Konservative undlod som Følge heraf ved Lovens endelige Vedtagelse i de to Ting at stemme for denne.

---

40. Lov om Indfødsrets Meddelelse. (Indenrigsministeren). [A. Sp. 3441—C. Sp. 1073, 1445].

Fremsat i *Landstinget* ¹¹/₁ (L. Sp. 469). 1. Beh. ¹³/₁ (L. Sp. 517). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bunch, Bækgaard, Marie Christensen, Døcker, Gregersen, Marie Hjelmer, Jepsen Christensen, Albert Jensen, Carl Jensen, Kloppenborg-Skrumsager, Lewinsky, Maegaard [Form.], Jørgen Møller, C. F. Sørensen og Sørensen-Egaa). Betænkning (B. Sp. 2323) afgiven ²⁸/₃. (Ordfører: Maegaard). 2. Beh. ²⁹/₃ (L. Sp. 1301). 3. Beh. ³¹/₃ (L. Sp. 1374). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. ³/₄ (F. Sp. 6397). 2. Beh. ³/₄ (F. Sp. 6409). 3. Beh. ³/₄ (F. Sp. 6411). *Loven stadfæstet 4. April 1928.* (Lov-Tid. Nr. 138).

Loven omfatter 804 Personer, hvilket betegner et nyt Skridt i den Tilbagegangslinie med Hensyn til Antallet af

Andragere, som de senere Aar har fremvist; i Fjor var der paa den vedtagne Lov 856. Ligesom Tilfældet har været de tidligere Aar, falder Tilbagegangen navnlig paa Personer, der er født i Danmark. For Slesvigs Vedkommende, d. v. s. den Del af Landsdelen, som forblev under tysk Herredømme, var der paa Lovforslaget opført 33 Andragere mod 44 i Fjor.

Atter i Aar udgør Svenskerne langt det største Antal af Andragerne, selv om der ogsaa for disses Vedkommende er Tilbagegang; derimod er Antallet af Polakker stigende.

Paa det forelagte Lovforslag var opført 755 Personer — hvoraf 1 udgik, da han afgik ved Døden —, og i Landstinget indføjedes efter Forslag af Ministeren 41 Personer og efter Forslag af Udvalget 9. Blandt disse var 4, som ikke var optaget paa Lovforslaget, fordi de ikke var anbefalede af vedkommende Kommunalbestyrelser. Udvalget mente at kunne tage dem med i Aar, da Motiveringen for de forskellige Kommunalbestyrelses Vægring ved at anbefale dem er holdt i ret almindelige Vendinger. Man enedes tillige om at optage en Ansøger, der i den senere Tid har modtaget offentlig Understøttelse til en Søns Sanatorieophold. Fremdeles var der 2, som var født og opdraget i Danmark, men som havde mistet først deres danske Indfødsret, senere fremmed Statsborgerret og nu opholdt sig i Udlandet som hjemløse. Der er tidligere gjort Undtagelser fra Kravet om fast Bopæl her i Landet, og Udvalget mente, at det ogsaa i disse Tilfælde, hvor det bl. a. er oplyst, at de paagældende baade gennem deres Slægt og paa anden Maade til Stadighed har bevaret Tilknytning til Danmark, var rimeligt at se bort fra dette Krav.

Landstingsudvalgets Betænkning indeholdt som sædvanlig en Række Oplysninger om Ansøgenes Forhold, deres Gruppering efter Køn, Nationalitet, Alder, Opholdssted, Varigheden af deres Ophold her i Landet, Livsstilling, om modtagen Fattighjælp, overgaaede Straffe og Fortegnelse over afslaaede Andragender, af hvilke som nævnt Udvalget medtog 5.

41. Lov hvorved et Areal af Hvidding Sogn indlemmes i Ribe Amt. (Indenrigsministeren). [A. Sp. 5469—C. Sp. 1065, 1445].

Fremsat i *Landstinget* $27/3$ (L. Sp. 1193). 1. Beh. $28/3$ (L. Sp. 1248). 2. Beh. $30/3$ (L. Sp. 1351). 3. Beh. $31/3$ (L. Sp. 1375). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $3/4$ (F. Sp. 6397). 2. Beh. $3/4$ (F. Sp. 6408). 3. Beh. $3/4$ (F. Sp. 6411). *Loven stadfæstet 4. April 1928.* (Lov-Tid. Nr. 125).

Ved nærværende Lov bemyndiges Indenrigsministeren til at bestemme, at den Del af det til *Sindssygehospitalet i Vedsted* hørende Areal, der er beliggende i Hvidding Sognekommune under Tønder Amt, indlemmes saavel i verdslig som i kirkelig Henseende i Vester Vedsted Sognekommune og Sogn under Ribe Amt, samt til at træffe de i den Anledning nødvendige Foranstaltninger.

Loven vedtoges *enstemmigt* i begge Ting.

Af det Areal, Sindssygehospitalet omfatter, er 53 873 m² beliggende i Vester Vedsted Sognekommune, medens kun 13 075 m² er beliggende i Hvidding Sognekommune. *Loven er givet under Hensyn til*, at der for Sindssygehospitalet opstod adskillige Ulemper ved dets Beliggenhed baade i Ribe Amt og Tønder Amt, idet Hospitalet derved var underkastet saavel den almindelige Lovgivning som den særlige for de sønderjydske Landsdele gældende. *De interesserede Myndigheder* har samtykket i den Ordning, Loven indfører.

42. Lov om Erhvervelse af Hvedholm Slot til Plejehjem for sindssyge. (Ministeren for Sundhedsvæsen). [A. Sp. 3709—C. Sp. 923, 1427].

Fremsat i *Folketinget* $26/1$ (F. Sp. 3691). 1. Beh. $1/2$ (F. Sp. 3898). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Kammersgaard, Weygaard, V. S. Petersen, F. K. Madsen, Bjerling, N. P. Nielsen, Chr. Søgaard [Form.], Jensen [Broby], Tange [Sekr.], Clausager, Elmquist, Johannes Lou, A. C. D. Petersen, Pitzner og Elna Munch). Betænkning (B. Sp. 2223) afgiven $22/3$. (Ordfører: Chr. Søgaard). 2. Beh. $24/3$ (F. Sp. 5706). 3. Beh. $27/3$ (F. Sp. 5852). *Oversendt til Landstinget*.

1. Beh. $2\frac{2}{3}$ (L. Sp. 1322). 2. Beh. $3\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1372). 3. Beh. $3\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1432). *Loven stadfæstet 4. April 1928.* (Lov-Tid. Nr. 119).

Ved Loven bemyndiges Sundhedsministeren til for Staten til Brug som Plejehjem for sindssyge at erhverve Hvedholm Slot paa Fyn med et tilstødende Areal Have og Park paa ca. 9,4 ha for *en Købesum af 175 000 Kr.* samt til at afholde de med Overdragelsen forbundne Omkostninger. — Købesummen berigtiges ved Udstedelse af en Obligation med 1. Prioritets Panteret i Slottet, hvilken Obligation, der forrentes med 5 pCt. p. a., fra Statens Side skal kunne opsiges til Udbetaling med $\frac{1}{2}$ Aars Varsel til en af de sædvanlige Terminer, medens den fra Sælgerens Side skal være uopsigelig i 10 Aar, men derefter skal kunne opsiges med samme Varsel som fra Statens Side.

Til Slottets *Indretning til Plejehjem* kan anvendes *indtil 210 000 Kr.*

Loven er et *Led i Planerne om at forøge Pladserne under Sindssygevæsenet.* Særlig paa Middelfart Hospital har Pladsmangelen været følelig, og ved Anskaffelsen af Hvedholm og ved at henlægge dette som et Plejehjem under Middelfart Hospital vil dette Hospital i væsentlig Grad blive aflastet, idet *ca. 125 kronisk sindssyge kan overflyttes fra Middelfart Hospital til Hvedholm.* Derved vil Middelfart i højere Grad end hidtil kunne opfylde sin Mission: at kunne modtage friske Tilfælde i tilstrækkeligt Omfang. Det blev i denne Forbindelse anført, at Ministeriet har sin Opmærksomhed henvendt paa *Muligheden af Augustenborg Slots Anvendelse for Sindssyge- væsenet,* i hvilken Anledning der er nedsat et sagkyndigt Udvalg til Spørgsmaalets Undersøgelse.*)

Udgifterne ved Indretning til Plejehjem af Hvedholm Slot vil andrage for Arkitektarbejdernes Vedkommende ca.

*) Folketingsudvalgets Flertal (Venstre og Konservative) udtalte i Betænkningen det Ønske, at Kommissionens Overvejelser vedrørende Augustenborg Slot snarest muligt afsluttes, og opfordrede Ministeren til, saafremt disse Overvejelser fører til et negativt Resultat, og saafremt Pladsmangelen vedvarer, snarest at planlægge anden Udvidelse af Sindssygehospitalerne.

70 000 Kr., for Ingeniørarbejdernes Vedkommende ca. 140 000 Kr.

Ministeriet vil bestræbe sig for, at der i Omegnen af Slottet med dette som Centrum oprettes *Familiepleje* for sindssyge, hvorved yderligere Aflastning af Sindssygehospitalet i Middelfart kan opnaas.*)

Købesummen for Slottet ændredes paa Forslag af Folketingsudvalgets Flertal (Venstre og Konservative) fra 210 000 Kr. til 175 000 Kr. Med denne Ændring og Forandring af »Plejeanstalt« til »Plejhjem« vedtoges Lovforslaget i begge Ting mod Socialdemokraternes Stemmer.

Det socialdemokratiske Mindretal i Folketingsudvalget udtaler: »Mindretallet kan ikke erkende, at Savnet af den nødvendige Hospitalsplads i følelig Grad afhjælpes, hvis det foreliggende Forslag gennemføres, ligesom det heller ikke kan indrømme, at Slottets Beliggenhed umiddelbart ved Avlsgaarden er heldig til den paatænkte Brug. — Samtidig maa Mindretallet udtale sin Forundring over, at det ikke har været muligt at faa fremskyndet den iværksatte Undersøgelse af at etablere et Sindssygehospital i Forbindelse med Augustenborg Slot saa meget, at Resultatet heraf kunde drages ind under Udvalgets Overvejelser, ligesom det ogsaa meget maa beklage, at den paatænkte Udvidelse af Hospitalet ved Aarhus synes at være stillet i Bero. — Mindretallet maa derfor bestemt fastholde Nødvendigheden af, at der skaffes mere Hospitalsplads ved Opførelsen af et nyt Sindssygehospital. Hertil kommer, at den Mangel paa effektiv Kontrol, der efter Mindretallets Opfattelse er med de Hjem, hvor Familiepleje allerede praktiseres, gør det betænkeligt at gaa med til den Udvidelse af Familieplejen, som Forslagets Vedtagelse vil medføre, ogsaa af Hensyn til, at man ikke har nogen som helst Erfaring for, at Egnens Befolkning har Interesse for eller egner sig til at paatage sig den Omsorg for de sindssyge, som Familieplejen forudsætter. — Mindretallet vil derfor ikke kunne medvirke til Lovforslagets Gennemførelse.«

---

*) Folketingsudvalgets Flertal (Venstre og Konservative) udtaler i Betænkningen: »Samtidig med, at Familieplejen af sindssyge udvides, forudsætter Flertallet, at Sundhedsministeren i Henhold til hans Udtalelser i Tinget vil foranledige, at det i Henhold til Lov af 6. Maj 1921 oprettede, Tilsynsraad faar Indflydelse paa Plejhjemmernes Godkendelse og Pligt til at drage Omsorg for, at Plejhjemmene undergives fornøden Kontrol.«

Det radikale Mindretal (Elna Munch), som i øvrigt sluttede sig til Flertallets Bemærkninger, ansaa det for givet, at Pladsmangelen, selv om Hvedholm maatte indrettes til Plejehjem, vil vedblive, og at det derfor vil vise sig nødvendigt at træffe Foranstaltninger til yderligere Afhjælpning af Pladsmangelen. — Mindretallet ønskede yderligere at understrege Betydningen af, at Overvejelserne angaaende Augustenborg Slot afsluttes, idet det anser det for absolut paakrævet, at Augustenborg, saafremt det ikke bliver omdannet til Sindssygehospital, hurtigst mulig finder anden Anvendelse.

43. Lov om Kontingentbetalingen paa Aandsvageanstalterne. (Ministereren for Sundhedsvæsen). [A. Sp. 5071—C. Sp. 1027, 1449].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{2}{3}$ (F. Sp. 4839). 1. Beh. $\frac{7}{3}$ (F. Sp. 4983). 2. Beh. $\frac{9}{3}$ (F. Sp. 5117). Behandlingen standset og Lovforslaget henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Wilmann, Kammergaard, Weygaard, Fisker, L. D. Rasmussen, Holger Larsen, Chr. Søgaard [Form.], Blang, Fuglsang, Julin, Elmquist [Skr.], Johannes Lou, Grathwohl, Parkov og H. C. Hansen). Betænkning (B. Sp. 3131) afgiven $\frac{29}{3}$. (Ordfører: Chr. Søgaard) 2. Beh. genoptaget $\frac{30}{3}$ (F. Sp. 6050). 3. Beh. $\frac{30}{3}$ (F. Sp. 6128). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{2}{4}$ (L. Sp. 1433). 2. Beh. $\frac{3}{4}$ (L. Sp. 1535). 3. Beh. $\frac{3}{4}$ (L. Sp. 1592). *Loven stadfæstet 4. April 1928*. (Lov-Tid. Nr. 118).

Ministeriet har fra den danske Købstadforening, de samvirkende Sogneraadforeninger og Foreningen af Landkommuner med bymæssig Bebyggelse modtaget Andragender om *Nedsættelse af Kommunernes Andel i Udgifterne til aandsvage*. Under Hensyn til Ønskeligheden af at lette Kommunernes Byrder har Ministeriet derefter udarbejdet nærværende Lov, som vedtoges af begge Ting enstemmigt i den fremsatte *Skikkelse*. Den fastsætter følgende:

§ 1. Betalingen for *uformuende aandssvages Ophold og Forplejning paa de statsanerkendte Aandsvageanstalter* fastsættes af Ministeren for Sundhedsvæsen, dog at den ikke maa overstige 1 200 Kr. aarlig for hver uformuende aandssvag. jfr. dog § 3. Af denne Betaling udreder *vedkommende Kommune eller private Forsørger* et Beløb af 540 Kr., medens *Resten* tilskydes af *Statskassen*. Kommunernes eller de private

Forsørgeres Andel i Betalingen udredes til den Anstalt, paa hvilken de paagældende aandssvage er anbragt, medens Statskassens samlede Tilskud fordeles mellem Anstalterne efter Ministeren for Sundhedsvæsens nærmere Bestemmelse. (Bestemmelsen svarer til § 1 i Lov Nr. 696 af 22. December 1920 med de Ændringer, at *Maksimumsbetalingen er nedsat fra 1 500 Kr. til 1 200 Kr.*, og at *Bidraget fra Kommunerne eller de private Forsørgerer er nedsat fra 600 Kr. til 540 Kr.*.)

§ 2. Ministeren for Sundhedsvæsen bemyndiges til at nedsætte det i § 1 nævnte Beløb af 540 Kr., for saa vidt Prisforholdene maatte tillade det, dog saaledes, at Bidraget fra Kommuner ikke maa være mindre end Statstilskuddet for det sidst forløbne Regnskabsaar.

§ 3. Til Dækning af Udgifterne ved Driften af *Asylerne paa Livø og Sprogø* tilskydes udover den Betaling, der erlægges af vedkommende Kommune, et Tilskud af Statskassen, hvis Størrelse fastsættes paa de aarlige Finanslove.

§ 4. Denne Lov træder i Kraft den 1. April 1928. Fra samme Tidspunkt ophæves Lov Nr. 696 af 22. December 1920.

Ved 2. Behandling stillede *H. C. Hansen* (R. V.) Ændringsforslag om en mere ligelig Nedgang i disse Udgifter for Stat og Kommune, idet han foreslog »540 Kr.« i § 1 ændret til: » $\frac{2}{5}$ « og i Konsekvens heraf Bortfald af § 2. *Christmas Møller* (K. F.) ønskede i den Anledning Nedsættelse af et Udvalg, hvilket vedtoges.

Udvalget indstillede Lovforslaget uforandret til Vedtagelse, idet det bemærkede følgende: »Udvalget har gennem Ministeriet modtaget en Udtalelse fra Bestyrelserne for Aandssvageanstalterne om det ved 2. Behandling stillede Ændringsforslag. Disse Bestyrelser har været betænkelige ved det, idet de har fundet det upraktisk og fordyrende med Hensyn til Administrationen. I Erklæringen har Bestyrelserne foreslaaet følgende med Hensyn til Fordelingen af Udgifterne mellem Kommunerne og Staten:

»Betalingen for uformuende aandssvages Ophold og Forplejning paa de statsanerkendte Aandssvageanstalter fastsættes af Ministeren for Sundhedsvæsen, dog at den ikke maa overstige 1 200 Kr. aarlig for hver uformuende aandssvag, jfr. dog § 3. Af denne Betaling udreder vedkommende Kommune eller private Forsørger et Beløb, der udgør omtrent $\frac{5}{12}$ af Aandssvageanstalternes gennemsnitlige Udgift pr. Alumne i de 3 umiddelbart forudgaaende Finansaar; Resten tilskydes af Statskassen. Kommunernes eller de private

Forsørgeres Andel i Betalingen udredes til den Anstalt, paa hvilken de paagældende aandssvage er anbragt, medens Statskassens samlede Tilskud fordeles mellem Anstalterne efter Ministeren for Sundhedsvæsenens nærmere Bestemmelse.

Ministeriet for Sundhedsvæsen meddeler inden hvert Aars 1. Marts paa Grundlag af foranstaaende Beregning, hvilket Beløb der i det paafølgende Finansaar vil være at opkræve.

Udvalget har i Princippet kunnet tiltræde disse Fordelingsregler, men paa Grund af det sene Tidspunkt af Rigsdagssamlingen mener man ikke, der er Tid til at gennemføre disse Ændringer nu.

Under et Samraad med *Sundhedsministeren* har denne overfor Udvalget erklæret sig villig til i næste Rigsdagssamling at forelægge et Lovforslag med disse Principper som Grundlag.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt ved 3. Behandling i Folketinget og ligeledes enstemmigt i Landstinget.

44. Lov om Opførelse af en Bygning til Brug for Statsradiofonien. (Ministeren for offentlige Arbejder). [A. Sp. 3049—C. Sp. 121, 1143].

Fremsat i Folketinget $\frac{6}{12}$ (F. Sp. 2325). 1. Beh. $\frac{20-21}{12}$ (F. Sp. 3030, 3089). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (P. Andersen, Chr. Hansen, Friis-Skotte, A. C. Meyer, Harald Jensen, Chr. Søgaard [Sekr.], N. P. Jensen, Tange, I. A. Hansen, Hedelund [Form.], Ibsen, J. Oskar Andersen, Korsgaard, Elna Munch og Axel Dam). Betænkning (B. Sp. 819) afgiven $\frac{2}{3}$. (Ordfører: I. A. Hansen). 2. Beh. $\frac{7-8}{3}$ (F. Sp. 4986, 5031). 3. Beh. $\frac{9}{3}$ (F. Sp. 5169). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{14}{3}$ (L. Sp. 897). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Birke [Form.], Bramsnæs, Ellinger [Sekr.], Gisselbæk, Hansen-Stavnsbjerg, Carl Jensen, Laurits Knudsen, Olga Knudsen, Thomas Larsen, Laursen, Henrik Nielsen, Stegger Nielsen, Johanne Rambusch, Inger Gautier Schmit og C. F. Sørensen). Betænkning (B. Sp. 3079) afgiven $\frac{28}{3}$. (Ordfører: Birke). 2. Beh. $\frac{31}{3}$ (L. Sp. 1403). 3. Beh. $\frac{31}{3}$ (L. Sp. 1425). *Loven stadfæstet 31. Marts 1928.* (Lov-Tid. Nr. 93).

Ved Loven bemyndiges Ministeren for offentlige Arbejder til for Radiofondens Regning for en Sum af 315 000 Kr. at erhverve Ejendommene Matr.-Nr. 328 og 329 af Stadens

østre Kvarter, Gade Nr. 5 i Tordenskjoldsgade og Nr. 7 i Heibergsgade, for paa disse Grunde at lade opføre en Bygning til Brug for Statsradiofonien. Bygningen opføres saaledes, at der i de Rum, der ikke benyttes af Statsradiofonien, indrettes Scene, Tilskuerrum og øvrige Lokalteter for et Teater efter nærmere Aftale mellem Ministeren for offentlige Arbejder og Undervisningsministeren saaledes, at de kan benyttes af det kongelige Teater, til Brug for hvilket de udlejes, foreløbig for et Tidsrum af 15 Aar, mod en aarlig Leje af 100 000 Kr. og i øvrigt paa Vilkaar, der nærmere bliver at fastsætte ved Forhandling mellem de to Ministre.

I disse Vilkaar skal indeholdes Bestemmelse om,

- at* Lejemaalet efter de 15 Aars Udløb af Undervisningsministeren kan forlanges fornyet for en tilsvarende eller kortere Periode, dog ikke under 10 Aar; samme Ret tilkommer Ministeren efter Udløbet af enhver senere Lejeperiode; saafremt Statsradiofonien ved Udløbet af de 15 Aar eller senere ønsker at afhænde Ejendommen, har Undervisningsministeriet Forkøbsret til denne for en Pris, der bliver at fastsætte ved en Vurdering, foretaget af Mænd, som dertil udmeldes af Østre Landsret;
- at* Undervisningsministeren indenfor en Lejeperiode har Ret til at fremleje Teaterlokalerne, samt
- at* Statsradiofonien, saa længe Lejemaalet varer, har Brugsretten til Teaterlokalerne en Dag om Ugen efter nærmere Overenskomst.

Til Afholdelse af de til Grundenes Erhvervelse og Bygningens Opførelse fornødne Omkostninger, der er anslaaet til 2 450 000 Kr., bemyndiges Ministeren for offentlige Arbejder til efter nærmere Forhandling med Finansministeren for Statsradiofoniens Regning at optage et Laan mod Statskassens Garanti.

Siden Staten fra April 1926 overtog Radiospredningen, har denne været i en overordentlig hastig Udvikling. De licensbetalende Lytteres Antal var i December 1927 ca. 160 000, og da Radiofonien saaledes har faaet de fornødne pekuniære Midler til Raadighed, søges dens Udsendelser stadig forøgede og forbedrede. En tilfredsstillende Senderstation er tilvejebragt med Storstationen i Kalundborg, og i nær Fremtid

vil den nye Senderstation i København kunne tages i Brug, men i flere Henseender arbejder Radiofonien endnu under uheldige Forhold, idet det Lokale, hvorfra alle Udsendelserne undtagen Transmissionerne finder Sted, Radiofoniens »Studie«, i Telegrafvæsenets Bygning paa Købmagergade, er lidet tilfredsstillende.

I Erkendelse heraf tog Radioraadet Spørgsmaalet om bedre Lokaler saavel for det kunstneriske som for det driftsmæssige Arbejde op til nøje Overvejelse, og paa denne Foranledning nedsatte Ministeriet et Udvalg med den Opgave at anstille en Undersøgelse af Mulighederne for at tilvejebringe tilfredsstillende Forhold i de nævnte Henseender. Fra dette Udvalg modtog Ministeriet en Indstilling, hvorefter de fornødne Lokaler vilde kunne faas til Leje for en vis Aarrække i den likviderende Andelsbanks Bygning »Axelborg«. Denne Plan rummede i flere Henseender gode Muligheder, men den aarlige Leje 110 000 Kr. var saa høj, at Ministeriet optog Tanken om at opføre en ny Bygning til Statsradiofonien, og disse Overvejelser endte med Planen om at købe Ejendommene Tordenskjoldsgade Nr. 5 og Heibergsgade Nr. 7, der ejes af Staten, idet de i sin Tid er erhvervede med en Udvidelse af det kongelige Teater for Øje.

Paa disse Ejendommers Grunde, som er fortrinligt beliggende for Radiofoniens Behov, vil der med rimelig Bekostning kunne opføres en Bygning, som giver Radiofonien fuldt ud tilfredsstillende Lokaler, og i hvilken der derhos kan indrettes et Teater, som paa billige Vilkaar skaffer det kongelige Teater den gennem en Aarrække ønskede Dobbeltscene.

Købesummen 315 000 Kr. er det Beløb, hvortil de er ansat i Ejendomsskyld.

Byggesummen er af Arkitekt Holger Jacobsen, der har udarbejdet Planerne, anslaaet til ca. 2 130 000 Kr.

Radiofonien tænkes at skulle anvende hele Bygningens øverste Etage, en Række Lokaler i næstøverste Etage og ligeledes en Række Lokaler i 1. Etage. I øverste Etage skaffes Plads dels til et stort Studie til Orkesterkoncerter, Opførelse af Hørespil o. lign. Endvidere til et Soliststudie, et Talestudie, Kontrolrum, Speakerrum, Lokaler for Driftslederen, Orkestrets Medlemmer og Dirigent, Solistværelse m. v.

I den øvrige Del af Bygningen indrettes Teatret. Det rummer 1 200 Tilskuerpladser, og dets Scenerum er af samme Dimensioner som det kongelige Teaters nuværende, saaledes at dets Dekorationer og øvrige Materiel uden Forandring kan benyttes her.

Scenen med Overbygning anbringes i den Del af Bygningen, som over Tordenskjoldsgade staar i Forbindelse med det kongelige Teater.

Fra dette har Kunstnerne direkte Adgang til det nye Teaterrum, og ligeledes vil Dekorationer og Materiel kunne transporteres direkte fra det kongelige Teaters Magasiner gennem Forbindelsesbygningen til den nye Scene.

Adgangen til Teatret bliver for det gaaende Publikum fra Tordenskjoldsgade og for det kørende Publikum fra Heibergsgade. Teatret og Radiofonien Lokaler har hver sine absolut adskilte Indgange.

Det kongelige Teater lejer foreløbig i et Tidsrum af 15 Aar Bygningens Teaterrum for en aarlig Leje af 100 000 Kr., og det forudsættes endvidere, at Radiofonien beregner sin aarlige Udgift til Lokaler til 100 000 Kr.

Den samlede Udgift til Bygningen med Grund er anslaaet til ca. 2 450 000 Kr., og den aarlige Udgift til Forrentning, Skatter og ydre Vedligeholdelse (den indre Vedligeholdelse paa hviler hver Part for sig) kan da anslaaes til ca. 160 000 Kr., hvis ingen Amortisation finder Sted. Men med et aarligt Beløb af 200 000 Kr. til Skatter, Vedligeholdelse, Forrentning og Amortisation vil den fornævnte Købe- og Byggesum efter 15 Aars Forløb være nedbragt til ca. 1 600 000 Kr.

Skulde det kongelige Teaters Lejemaal til det Tidspunkt blive bragt til Ophør, vil Radiofonien efter for sit Vedkommende ligeledes i de 15 Aar at have præsteret en aarlig Ydelse af 100 000 Kr. da være Ejer af Bygningen med en paa hvilende Gæld af ca. 1 600 000 Kr., og hvis Lejemaalet fortsættes, vil Lejesummen 100 000 Kr. alene være mere end tilstrækkelig til at dække, foruden Skatter og Vedligeholdelse, Forrentning og Amortisation efter almindelige Regler for Prioritetslaan.

Efter dette Forslag vil Radiofonien saaledes imod i 15 Aar at have betalt en aarlig Ydelse, som er omtrent 10 pCt. mindre end Lejesummen af Lokaler i »Axelborg«, være Ejer af Ejendommen paa saadanne Vilkaar, at den har sine egne Lokaler vederlagsfrit og yderligere kan paaregne en Indtægt af Udlejning.

For det kongelige Teaters Vedkommende realiserer Loven Planen om Dobbeltscenen for en rimelig og overskuelig Bekostning, som derhos, om ønskes, kan begrænses til 15 Aar, medens paa den anden Side Teatrets Adgang til at fortsætte med Lejemaalet, eventuelt overtage Bygningen, hvis Radiofonden vil sælge denne, sikres.

Forslaget var forelagt for det foran omtalte Udvalg, der anbefalede Forslaget til Radoraadet, og dette gav sin enstemmige Tilslutning til Forslaget. Da det imidlertid maatte anses for uforsvarligt at blive længere i det nuværende Studie paa Købmagergade, bemyndigede Ministeren Raadet til at indgaa et Lejemaal med »Axelborg« for en aarlig Leje

af 105 000 Kr., hvilket Lejemaal tænkes fortsat i 3 Aar, hvorefter Radiofonien altsaa skal installeres i den nye Bygning.

Ved 1. Behandling anbefaledes Lovforslaget af samtlige Partiordførere, som dog kun udtalte sig om det, set fra Statsradiofoniens Standpunkt — ikke tillige om Bygningens Anvendelse for Teatret, hvilken Side af Sagen behandledes af særlige Ordførere.

I Folketingets Udvalg om Lovforslaget indstillede et *Flertal*, hele Udvalget undtagen J. Oskar Andersen, Axel Dam og Elna Munch, Lovforslaget uforandret til Vedtagelse. Det nævnes i Betænkningen, at i Anledning af, at der har været udtalt Ængstelse for Brandfare i den foreslaaede Radiofonibygning, har de foreløbige Planer af Ministeren for offentlige Arbejder været forelagt Borgmesteren for Magistratens 4. Afdeling, Stadsingeniøren, Stadsbygmesteren, Brandchefen og Vicebrandchefen, der alle godkendte Planerne i Princippet, idet de selvfølgelig forbeholdt sig deres Stilling til Enkeltforholdene og Scenens Placering.

Husejere i Tordenskjoldsgade og Heibergsgade udtalte overfor Udvalget, at Opførelse af det projekterede »Taarn« tværs over Tordenskjoldsgade dels vil forringe deres Ejendommens Værdi, dels virke arkitektonisk uheldigt.

Flertallet var ikke enigt i den første Klage, og hvad angaar arkitektoniske Hensyn, henviste det til en af kgl. Bygningsinspektør Arkitekt K. Varming afgiven Erklæring og til, at Forskønnelsesforeningens Bestyrelse havde bifaldet Holger Jacobsens Plan.

Angaaende en af Arkitekt Erik Bunch udarbejdet Plan for Teater og Radiofoni erklærede Ministeriet for offentlige Arbejder overfor Udvalget, at hans Plan er uden Interesse for Radiofonien, fordi det er en Forudsætning, som ikke kan fraviges, at Radiofonien faar sin egen Bygning, som den fuldt ud kan disponere over — eventuelt ved Salg —, hvis det kongelige Teater om 15 Aar ikke længere ønsker at leje det i denne Bygning indrettede Teater; og dette kan kun ske, naar de to Bygninger: det kongelige Teater og den nye Radiofoni- og Teaterbygning, holdes helt skilt fra hinanden, men efter Arkitekt Bunchs Plan er den nye Scene indbygget i det gamle Teaters nuværende Magasinbygning.

Endelig nævnes det, at der fra Højesteretssagfører Th. Knudtzon paa nogle Klienters Vegne fremsendtes et Tilbud gaaende ud paa at afkøbe Staten Ejendommene Heibergsgade 7 og Tordenskjoldsgade 5 for en Købesum af 630 000 Kr. eller det dobbelte af, hvad Statsradiofonien efter nærværende Lovforslag skal betale for disse Ejendomme. Udvalget havde

i den Anledning et Samraad med Ministeren for offentlige Arbejder, der paa egne og Undervisningsministerens Vegne afviste det nævnte Tilbud, som Flertallet derefter ikke beskæftigede sig videre med.

Et *Mindretal* (J. Oskar Andersen) henviste til sine Bemærkninger i den af Udvalget samtidig afgivne Betænkning over Lovforslaget vedrørende det kongelige Teaters Bygnings- og Sceneforhold (se Sag Nr. 69).

Et *andet Mindretal* (Elna Munch) tiltraadte vel selve Tanken om, at Statsradiofonien opfører en Bygning til sit Brug og indeholdende de til et Teater hørende Lokaliteter, saaledes beliggende, at Teatret kan lejes ud til det kongelige Teater. Mindretallet maatte derimod tage bestemt Afstand fra, at man gennemfører den i Lovforslaget skitserede Byggeplan. »Den paatænkte Overbygning over Tordenskjoldsgade vil virke i høj Grad skæmmende for det paagældende Kvarter og medføre store Ulemper for Ejerne af Naboejendommene. Den høje Bygning, der naar ud over Fortovet i Heibergsgade, vil være i højeste Grad generende for Færdselen og for overfor liggende Ejendomme og vil ligeledes virke skæmmende.« Mindretallet udviklede nærmere i Betænkningen sine Betænkeligheder i saa Henseende og fremhævede særlig, »at Bygningen i brandteknisk Henseende maa anses for uforsvarlig og paa ingen Maade tilfredsstillende de Krav, Brandvæsenet har stillet ved tidligere Teaterplaner«.

Til 3. Behandling stillede J. Oskar Andersen nogle Ændringsforslag, hvorved han ønskede at drage frem »Spørgsmaalet om, hvorvidt den højtærede Trafikminister var villig til at standse Sagen saa vidt, at man kunde optage Spørgsmaalet om en Konkurrence for at finde en heldigere Løsning, og dér tænkte jeg ganske særlig paa det, man har kaldt den Ivar Schmidtske Plan«.

Forslaget gik bl. a. ud paa at bemyndige Ministeren til ogsaa at købe Nr. 1 og 3 i Tordenskjoldsgade og at fastslaa, at der skulde afholdes Konkurrence om Bygningens Opførelse paa de indkøbte Grunde eller de Dele af dem, som efter Konkurrencens Udfald maa anses for bedst skikkede til Formaalet. I Anledning af Konkurrencen foresloges nedsat et Bedømmelsesudvalg paa 15 Medlemmer, om hvis Valg nærmere Regler gaves.

Forslagsstilleren udtalte, at han var klar over, at hans Forslag i formel Henseende havde »flere Skavanker«, men at Hovedsagen var at faa at vide, om der var nogen Stemning for at udsætte Sagens endelige Løsning. Efter de ved 3. Behandling faldne Udtalelser tog Forslagsstilleren imidlertid sine Ændringsforslag tilbage, og Lovforslaget vedtoges med 99 Stemmer mod 21.

I *Landstingsudvalgets* Betænkning udtales, at der for Udvalget var fremsat 2 Projekter, fra henholdsvis Arkitekterne Vald. Thisted og Erik Bunch, men at Udvalget ikke havde kunnet give sin Tilslutning til noget af dem. Paa Foranledning af Udvalget var der af Arkitekt Jacobsen foretaget nogle Ændringer i den til Grund for Lovforslaget liggende Byggeplan, hvorved navnlig er opnaaet, at Bygningen bliver 2 m lavere. Herefter indstillede Flertallet (Udvalget undtagen det radikale Medlem) Lovforslaget uforandret til Vedtagelse, idet dog de konservative Medlemmer udtalte, at de havde paatænkt »at foreslaa Lovforslaget ændret saaledes, at det aabnede Mulighed for — hvis det Merbeløb, som kræves, blev tilvejebragt ad privat Vej i Løbet af et Par Maaneder — at bygge efter en Plan, der opfylder de foreliggende Formaal, men ikke krænker arkitektoniske og æstetiske Hensyn i saa høj Grad som det til Lovforslaget knyttede Projekt«, men at de opgav det paa Grund af Ministerens Modstand.

Det radikale Mindretal anbefalede at stemme mod Lovforslaget dels af arkitektoniske Hensyn, dels fordi Mindretallet mente det »uforsvarligt at stemme for det Lovforslag, der muliggør det kongelige Teaters Overgang til Dobbeltscenedriften, uden først at fastlægge Statens fremtidige Tilskud til Teatret til en betydelig lavere Sum end det nuværende.«

Loven vedtoges med 48 Stemmer mod 9.

45. Lov om Tillæg til Forordning af 5. Marts 1845 om Grundafstaaelser m. v. til Jernbaneanlæg. (Ministeren for offentlige Arbejder). [A. Sp. 2405—C. Sp. 13, 19].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{4}{11}$ (F. Sp. 1100). 1. Beh. $\frac{22}{11}$ (F. Sp. 1868). 2. Beh. $\frac{24}{11}$ (F. Sp. 1932). 3. Beh. $\frac{29}{11}$ (F. Sp. 2057). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{7}{12}$ (L. Sp. 259). 2. Beh. $\frac{9}{12}$ (L. Sp. 262). 3. Beh. $\frac{14}{12}$ (L. Sp. 305). *Loven stadfæstet 10. Januar 1928.* (Lov-Tid. Nr. 6).

Loven er enslydende med det Lovforslag, der i forrige Samling vedtoges i Landstinget som Resultat af Udvalgsbehandlingen om det fra konservativ Side privat indbragte Lovforslag om Ændring i Forordningen om Ekspropriation til Jernbaner, se Aarvog 1926—27 Side 585.

Loven vedtoges uforandret som forelagt af Ministeren og enstemmigt i begge Ting.

46. Lov om Bygning af en Bro over Limfjorden imellem Aalborg og Nørresundby. (Ministeren for offentlige Arbejder). [A. Sp. 2497—C. Sp. 79, 91].

Fremsat i *Landstinget* ¹⁵/₁₁ (L. Sp. 101). 1. Beh. ¹⁸/₁₁ (L. Sp. 112). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bramsnæs, Bækgaard, Marie Christensen, Ejsing, Frandsen, Frøkjær, [Sokr.], Anders Hedegaard, H. P. Jensen, M. C. Jensen, Kr. Johansen, Josiassen, Laurits Knudsen, N. K. Kristensen [Form.], Thomas Larsen og Tvede). Betænkning (B. Sp. 305) afgiven ¹⁸/₁. (Ordfører: N. K. Kristensen.) 2. Beh. ²⁰/₁ (L. Sp. 538). 3. Beh. ²⁵/₁ (L. Sp. 567). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. ³¹/₁ (F. Sp. 3858). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Gerhard Nielsen, N. C. Christensen, Harald Jensen, Friis-Skotte, Bjerring, Simonsen, Henrik Jensen [Form.], Laursen [Sokr.], Thorhauge, Elgaard, A. Chr. Christensen, Ole Bjørn Kraft, Steen Rasmussen, H. F. Ulrichsen og H. C. Hansen). Betænkning (B. Sp. 567) afgiven ⁷/₂. (Ordfører: Henrik Jensen). 2. Beh. ⁹/₂ (F. Sp. 4157). 3. Beh. ¹⁴/₂ (F. Sp. 4247). *Loven stadfæstet 17. Marts 1928.* (Lov-Tid. Nr. 47).

Ved Loven bemyndiges Ministeren for offentlige Arbejder til at meddele Aalborg Byraad Koncession paa Anlæg af en Bro over Limfjorden imellem Aalborg og Nørresundby. Broen, der skal betjene den gaaende og kørende Færdsel, bygges efter et af Ministeren godkendt Forslag som en fast Bro af en saadan Højde, at Jernbanespor vil kunne føres under paa Kajerne paa begge Sider af Fjorden, og med en Gennemsejlingsaabning af mindst 30 m Vidde og med en fri Højde imellem Vandspejl ved D. V. og Underkant af Dragerkonstruktion i det bevægelige Parti af mindst 9,75 m. De til Broens Bygning — herunder til Tilslutningerne i Aalborg og Nørresundby — fornødne Midler udover den Kong Christian den IX.s Bro tilhørende Kapital tilvejebringes af Aalborg Byraad ved Optagelse af Laan.

Koncessionen skal indeholde Bestemmelse om, at der for et Tidsrum af indtil 50 Aar fra Koncessionens Givelse, jfr. dog nedenfor, ikke skal kunne meddeles anden Koncession paa Anlæg af en lignende Bro indenfor en Afstand af 10 km til begge Sider fra Broen.

For Benyttelse af Broen skal der indtil videre kunne opkræves en Afgift. Denne Afgift skal i Forening med et Beløb af 50 000 Kr. aarlig, som fra den 1. April 1928 at regne og i et Tidsrum af indtil 35 Aar af Staten stilles til Raadighed af Vejfondens Midler, jfr. § 9 i Lov Nr. 143 af 1. Juli 1927, anvendes til Forrentning og Afdrag paa de foran ommeldte Laan samt til Broens Vedligeholdelse og Betjening. Størrelsen af Afgiften fastsættes til enhver Tid af Ministeren efter Indstilling fra Byraadet. Afgiften indgaar sammen med det ovennævnte Beløb af Vejfondens Midler i en Brofond, der administreres af Aalborg Byraad i Henhold til Vedtægter, udfærdigede af Ministeren efter Indstilling fra Byraadet. Disse Vedtægter om Byraadets Bestyrelse af Broens Anliggender under Ministeriets Kontrol skal bl. a. indeholde Bestemmelse om, at de aarlige Budgetter og Regnskaber for Broen skal indsendes til Ministerens Godkendelse, at Brofondens Midler skal holdes adskilt fra Aalborg Kommunekasses Midler og ikke maa anvendes til Øjemed, der er Broen uvedkommende, samt om Broens Vedligeholdelse og Benyttelse, derunder saavel af Færdselen over Broen som Sejlads gennem den bevægelige Del af Broen.

Naar de ovennævnte Laan er tilbagebetalt, fra hvilket Tidspunkt Tilskuddet fra Vejfonden bortfalder, og der derefter er opsparet en til Broens fremtidige Vedligeholdelse og Betjening efter Ministerens Skøn fornøden Kapital, skal Ministeren efter Forhandling med Byraadet kunne bestemme, at Benyttelsen af Broen fra et nærmere angivet Tidspunkt skal være fri. Fra samme Tidspunkt bortfalder den Aalborg Byraad hjemlede Eneret paa Anlæg af en Bro imellem Aalborg og Nørresundby.

I Koncessionen skal optages Bestemmelse om Ret for Staten til til enhver Tid at overtage Broen med den til samme hørende Brofond imod at overtage de Byraadet ved Overtagelsen eventuelt paahvilende Gældsforpligtelser hidrørende fra Broens Bygning samt den fremtidige Vedligeholdelse og Betjening af Broen.

Erhvervelsen af de fornødne Arealer til Broens Tilslutning i Aalborg og Nørresundby samt af Arealer til midlertidig Brug under Broens Bygning kan eventuelt ske ved Ekspropria-

tion overensstemmende med Reglerne i Forordningen af 5. Marts 1845.

Under 6. Juli 1869 erholdt Aalborg Kommune for et Tidsrum af 50 Aar fra 1. Januar 1866 at regne Eneret til at have en for den almene Færdsel aaben Pontonbro liggende over Limfjorden imellem Aalborg og Nørresundby samt Ret til at opkræve Bropenge efter en af Indenrigsministeriet approberet Takst. Broen, der var blevet bygget i 1865 for en Anlægssum af ca. 460 000 Kr., underkastedes i Aarene 1888—92 en Hovedreparation. Henimod Koncessionstidens Udløb henstillede Aalborg Byraad til Ministeriet, at Staten overtog Broanlægget med Tilbehør samt den gennem Bro-taksten opsparede Formue, der paa paagældende Tidspunkt beløb sig til ca. 850 000 Kr., imod til Gengæld at overtage Broens Drift og Vedligeholdelse. Da en Hovedreparation imidlertid atter var nødvendig, fremsattes Tanken om at bygge en ny fast Bro, og efter at der havde været afholdt en Konkurrence, som ikke førte til Antagelse af noget af de indkomne Projekter, overdrog Aalborg Byraad Havningeniør Thybjerg at udarbejde et nyt Projekt, som i det væsentlige blev lagt til Grund ved de Undersøgelser, som et af Ministeret paa Byraadets Anmodning nedsat Udvalg anstillede. Dette Udvalg behandlede ogsaa Spørgsmaalet om Broens Tilslutninger i Land paa begge Sider, og herom saavel som om Projektet i det hele opnaaedes Enighed imellem de to Byraad. Overslagssummen for Broen er ca. $7\frac{1}{2}$ Mill. Kr., og man kan paaregne, at der bliver $2\frac{1}{2}$ Mill. Kr. til Raadighed af Brofonden, saaledes at der til Rest bliver ca. 5 Mill. Kr. til Forrentning. Denne Forrentning skal ske dels gennem Bro-taksten, dels ved, at der tilskydes 50 000 Kr. om Aaret af Vejfonden. Under Forudsætning af, at den Afgift, som opkræves, bliver fastsat som hidtil, vil der efter det Skøn, som Byraadet har om Broafgiftens Størrelse, kunne gøres Regning paa en Indtægt af ca. 470 000 Kr.; dertil kommer saa de 50 000 Kr. fra Vejfonden, saa at man, hvis Broen var bygget og kunde befares, kunde regne med at raade over ca. 520 000 Kr. aarlig. Bropengene beløb sig i 1913—14 kun til ca. 100 000 Kr., men var i 1920—21 naaet op til ca. 254 000 Kr., med en Takstforhøjelse ganske vist, i 1923—24 var de 343 000 Kr., i 1926—27 443 000 Kr. Endelig har Broudvalget og Byraadet efter det Resultat, der nu foreligger for det første halve Aar, anslaaet Broindtægten i 1927—28 til ca. 470 000 Kr.

Byraadet har anslaaet de aarlige Udgifter til Broens Vedligeholdelse og Broens Administration, Vagthold og Kontrol til ca. 200 000 Kr. aarlig. Hvis man havde Broen

bygget færdig og kunde paabegynde Driften af den, vilde der altsaa blive tilbage omtrent 320 000 Kr. til Forrentning og Afskrivning paa Laanet paa ca. 5 Mill. Kr., og med 6 pCt.s Rente vil der i 35 Aar kunne afdrages ca. 4 460 000 Kr., herefter skulde der saa mangle noget til Forrentning og Afskrivning. Men dels under Hensyn til den jævne Stigning i Bropengene, som har udgjort mellem 25 000 og 30 000 Kr., dels under Hensyn til, at de Administrationsudgifter, som Byraadet anslaaer, nemlig ca. 60 000 Kr. aarlig, menes at være anslaaet noget højt, navnlig i Betragtning af, at Vedligeholdelsesudgifterne maa antages at gaa ned til omkring Halvdelen af, hvad de gennemsnitlig har været i de sidste 5 Aar, forventede Ministeren, at Byraadet vil faa Balance, uden at det behøver at forhøje Brotaksten, naar det faar et Tilskud fra Vejfondens paa ca. 50 000 Kr. aarlig, ligesom det kan ventes, at Trafikken yderligere vil stige, naar Broen er anlagt.

Under Lovforslagets Behandling mødte det i begge Ting Tilslutning fra alle Sider, og begge de om det nedsatte Udvalg indstillede det uforandret til Vedtagelse, kun med en enkelt Bemærkning i Tilknytning dertil. I Landstingsudvalgets Betænkning nævnes, at der fra Nørresundby Byraad var tilstillet Udvalget et Andragende gaaende ud paa, at Nørresundby Byraad maatte faa Repræsentation i Broens fremtidige Bestyrelse. Dette Spørgsmaal var Genstand for Drøftelse i Udvalget, hvor man havde den Opfattelse, at da Aalborg Kommune alene bærer den økonomiske Garanti ved Broens Opførelse og Drift, kan en Imødekommelse af det nævnte Andragende kun ske gennem Forhandling mellem de to interesserede Byraad. — Folketingsudvalget udtalte sig i Betænkningen om et ogsaa i Salen berørt Spørgsmaal, nemlig Muligheden af at faa det Tidsrum af indtil 35 Aar, i hvilket Staten stiller et Beløb af 50 000 Kr. aarlig til Raadighed af Vejfondens Midler til Forrentning af og Afdrag paa det i Lovforslaget omhandlede Laan samt til Broens Vedligeholdelse og Betjening, forlænget, indtil der ved den Afgift, der skal betales for Færdselen over Broen, er tilvejebragt den nødvendige Kapital til Broens fremtidige Vedligeholdelse, Administration og Betjening.

Udvalget fandt, at Muligheden herfor ikke for Tiden er til Stede, og at Spørgsmaalet ikke for Øjeblikket har nogen økonomisk Betydning og altid vil kunne tages op, hvis der til sin Tid er Grundlag herfor. Loven vedtoges enstemmigt i begge Ting.

47. Lov om Ændringer i Lov Nr. 77 af 19. April 1907 om elektriske Stærkstrømsanlæg. (Ministeren for offentlige Arbejder). [A. Sp. 4735—C. Sp. 957, 1429].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{8}{2}$ (L. Sp. 671). 1. Beh. $\frac{15}{2}$ (L. Sp. 718). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Birke [Form.], Ludvig Christensen, Ejsing, Ellinger [Sokr.], Gunnar Fog-Petersen, A. P. Hansen, Hansen-Stavnsbjerg, Carl Jensen, M. C. Jensen, Jensen [Aale], Knop, Thomas Larsen, Lewinsky, Stegger Nielsen og Wildner). Betænkning (B. Sp. 2167) afgiven $\frac{21}{3}$. (Ordfører: Birke). 2. Beh. $\frac{24}{3}$ (L. Sp. 1121). 3. Beh. $\frac{27}{3}$ (L. Sp. 1194). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{30}{3}$ (F. Sp. 6052). 2. Beh. $\frac{2}{4}$ (F. Sp. 6216). 3. Beh. $\frac{3}{4}$ (F. Sp. 6365). *Loven stadfæstet 20. April 1928.* (Lov-Tid. Nr. 146).

Da Stærkstrømsloven af 19. April 1907 udarbejdedes, havde man endnu ingen Erfaring med Hensyn til de Forhold, som Loven omhandler, og den stærke Udvikling, som der i de siden da forløbne 20 Aar har været i Elektricitetsforsyningen, har medført, at en Del af Lovens Bestemmelser ikke længere kan anses for fyldestgørende. Saavel fra danske Elektricitetsværkers Forening som fra Elektricitetskommissionen fremkom der Anmodning om, at forskellige af Lovens Bestemmelser maatte blive optaget til Revision.

I Loven af 19. April 1907 foretages ved denne Lov følgende Ændringer:

Til § 1 a. tilføjes: »saavel som ved Udførelse og Drift af andre Anlæg, der anbringes i farlig Nærhed af eller i Forbindelse med et Stærkstrømsanlæg«.

§ 1 a. bestemmer, at det af Ministeren udfærdigede Stærkstrømsreglement kan fastsætte Regler om »Sikkerhedsforanstaltninger, der bliver at iagttage med saadanne Anlægs Udførelse og under deres Drift«. Ovennævnte Tilføjelse, der er indsat efter Opfordring af Elektricitetskommissionen, gaar saaledes ud paa at tilvejebringe Hjemmel for i Reglementet ogsaa at optage Bestemmelser om andre Anlægs Forhold ligeoverfor Stærkstrømsanlæg.

I § 1 indsættes dernæst følgende som et nyt Punkt (b.), ifølge hvilket Reglementet ogsaa kan indeholde:

»Forbud mod til Brug i Indlandet at sælge eller udlevere Maskiner, Apparater og Materiel, hvis Anvendelse er i Strid med Reglementets Bestemmelser, og som, for saa vidt angaar Lavspændingsinstallationsmateriel, derhos ikke er forsynet

med Approbationsmærke fra et af Ministeriet anerkendt Prøvningsudvalg.«

I Henhold til Stærkstrømslovens § 1 er der i Stærkstrømsreglementet truffet Bestemmelse om de Maskiner og Apparater — herunder Sikringer —, der maa anvendes i elektriske Installationer. Elektricitetskommissionen er imidlertid Gang paa Gang stødt paa den Vanskelighed, at Bestemmelserne herom ikke kan sikres, og Danske Elektricitetsværkers Forening har i Overensstemmelse med Elektricitetskommissionen for at bøde paa disse Ulemper søgt at gennemføre, at alt Materiel, der anvendes i elektriske Installationer, skal være prøvet og godkendt af Foreningens Prøvningsudvalg, saaledes at der kun benyttes Materiale, som er forsynet med Udvalgets Approbationsmærke. Denne Forholdsregel har imidlertid kun Virkning overfor Elektro-Installatører, som Værkerne har en vis Kontrol med, medens der af mange andre handlende, f. Eks. Isenkræmmere, Købmænd, Cyklehandlere m. fl., kan falbydes baade ubrugeligt og brandfarligt Materiel.

Man har derfor anset det for paakrævet, at der tilvejebringes Hjemmel for den i ovenstaaende nye Punkt angivne Fremgangsmaade. Det heri omhandlede Prøvningsudvalg er indtil videre tænkt at skulle være Danske Elektricitetsværkers Prøvningsudvalg. Forbudet skal dog kun gælde Salg og Udlevering i Indlandet, men ikke Tilvirkning og Salg til Eksport, idet man ikke vil skabe større Hindringer for Eksporthandelen end dem, der maatte følge af det paagældende fremmede Lands egne Forholdsregler i den her omhandlede Henseende.

Oprindelig var foreslaet, at ogsaa Maskiner skulde forsynes med Approbationsmærke, men dette ændredes i Landstinget efter Indstilling af Udvalget saaledes, at Bestemmelsen kun gælder Lavspændingsinstallationsmateriel.

I § 4 er indføjet en Bødebestemmelse (indtil 1 000 Kr.) for Overtrædelse af den i Paragraffen indeholdte Bestemmelse om Installatørens Berettigelse. Endvidere undergik Paragraffens 1. Stykke — efter Indstilling af Landstingsudvalget — en redaktionel Forandring, hvorhos man forhøjede den i 2. Stykke fastsatte Bøde for utilfredsstillende Arbejder fra »indtil 100 Kr.« til: »indtil 1 000 Kr.«, hvorved man fastsatte ensartede Rammer for de Bøder, der kan idømmes ifølge Loven.

I Lovens § 6 foretages en enkelt udelukkende redaktionel Ændring, og Lovens § 8 udgaar — ogsaa af redaktio-

nelle Hensyn — ligesom Ændringen til § 6 efter Indstilling af Landstingsudvalget. — Der er endvidere foretaget en Udvidelse af den i § 10, 1. Stykke, omhandlede Ekspropriationsbestemmelse. Medens Ekspropriation tidligere kun kunde finde Sted til Opstilling af Stangrækker med tilhørende Ledninger, Transformatorer o lign. samt til Fremførelse af underjordiske Ledninger, tilføjes nu: »Til Fremførelse af Ledninger«, f. Eks. Ledning over et Hjørne af en Ejendom, uden at der opstilles en Mast paa denne, hvilken Hjemmel tidligere savnedes. Endvidere er der — ligeledes med en Tilføjelse til Stykke 1 — nu skabt Hjemmel til Ekspropriation af Færdselsret til nødvendige Revisions- og Vedligeholdelsesarbejder ogsaa under Iagttagelse af Erstatningsbestemmelserne.

Endelig foretages en Forkortelse af de i Paragraffen omhandlede Indsigelsesfrister for Ejere og interesserede i de til Ekspropriationen udsete Objekter. (I 3. Stykke ændres saaledes Fristen for Indsigelser fra Grundejere fra 4 til 3 Uger, og i 4. Stykke nedsættes den Elektricitetskommissionen paabudte Bekendtgørelse i Statstidende og lokale Blade fra 3 Gange til 2 Gange, ligesom Indsigelsesfristen for dem, der »maatte have Interesser i Anledning af Anlægget«, forkortes fra 4 til 3 Uger).

Medens Forholdet efter den gældende Lovs § 11, sidste Stykke, er det, at i Tilfælde, hvor Forlig ikke kan opnaas, saavel Spørgsmaalet om Erstatningens Størrelse som om den Sikkerhed, der eventuelt skal stilles, henvises til Afgørelse ved en Voldgiftsret, bestemmes nu, at den eventuelle Sikkerhed fastsættes af Elektricitetskommissionen og skal være deponeret i den Bank, som Parterne efter Overenskomst maatte bestemme, eller, hvis Overenskomst ikke foreligger, i Nationalbanken, forinden Arbejdet paabegyndes.

I § 12 ændres den tidligere Bestemmelse om, at kun Rekvirenten (Elektricitetsværket) har Pligt til at meddele Modparten sit Valg af Voldgiftsmand inden den fastsatte Frist (8 Dage efter modtagen Meddelelse). Da Lodsejeren saaledes ved at undlade at vælge sin Voldgiftsmand kunde umuliggøre Voldgiftsrettens Nedsættelse, gøres Pligten nu gensidig. Endvidere er der i Paragraffen indføjet nye Bestemmelser vedrørende de Opmænd, der skal træde til og træffe Afgørelsen, dersom Voldgiftsmændene ikke bliver enige.

Bestemmelserne, der tager Sigte paa at skabe en større Fasthed i Opmandsinstitutionen, gaar ud paa, at hver af Landsretterne udmelder for et Tidsrum af 5 Aar ad Gangen 3 Mænd, blandt hvilke Ministeriet for offentlige Arbejder beskikker en eller flere til hver indenfor sit af Ministeriet fastsatte Omraade at fungere som Opmand for Voldgiftsretterne.

Tidligere var Fremgangsmaaden den, at de for hvert enkelt Tilfælde valgte Voldgiftsmænd inden Forhandlingernes Begyndelse valgte en Opmand. Der var saaledes Udsigt til Valg af mange forskellige — mere eller mindre kvalificerede — Opmand rundt om i Landet, hvilket i Praksis medførte, at de foretagne Erstatningsansættelser under i øvrigt tilsvarende Forhold blev ansat højst forskelligt. — Ændringen fandt Sted efter Anmodning af Danske Elektricitetsværkers Forening og blev anbefalet af Elektricitetskommissionen.

Til § 18 er sket en Tilføjelse om, at Tilsynet med, at de Anlæg, som tilhører private Jernbaneselskaber og Telefonselskaberne, opfylder Bestemmelserne i Stærkstrømsloven og de Anordninger, som i Medfør af samme udstedes, paahviler Statens Tilsyn henholdsvis med Privatbanerne og med de koncessionerede Telefonselskaber.

I Landstingsudvalget foreslog et Mindretal (Socialdemokraterne) nogle yderligere Ændringer udover de af hele Udvalget foreslaaede. Mindretallet stillede saaledes Forslag om, at Elektricitetskommissionens Medlemsantal forøges med et Medlem, der er praktisk faglært Arbejder. Man begrundede dette med, at der »i de senere Aar har været stigende Tendens hos Politimyndighederne til at idømme Arbejderne Bøder for begaaede Fejl ved Installationer«, Endvidere foreslog man, at der til elektriske Installationer kun maa anvendes faglærte Elektrikere eller Folk med mindst 3 Aars Uddannelse ved det elektriske Fag, og endelig foreslog man, at der paa Grund af det stærkt stigende Antal Brande, der skyldes Kortslutninger, skal foretages planmæssige Eftersyn (mindst hvert 3. Aar) af alle Landets Stærkstrømsinstallationer.

Ændringsforslagene toges imidlertid tilbage, efter at Ministeren havde erklæret, at Spørgsmaalet om en Revision af hele Loven — og derunder ogsaa de af Mindretallet rejste Spørgsmaal — var under Overvejelse i Ministeriet, hvilken Overvejelse skulde blive fremskyndet, saaledes at Revisionsforslag kunde forelægges Rigsdagen.

I øvrigt vedtoges Loven enstemmigt i begge Ting.

48. Lov om Ordning af Statens Forhold til Den danske Landmandsbank, Hypothek- og Vekselbank. (Ministeren for Industri, Handel og Søfart). [A. Sp. 4769—C. Sp. 1017, 1459, 1485].

Fremsat i *Folketinget* $14\frac{1}{2}$ (F. Sp. 4222). 1. Beh. $16-17\frac{1}{2}$ (F. Sp. 4312, 4375). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Stauning, Andreassen, Hans Nielsen, Hauge, Fr. Andersen [Kh.-Frb. ø. Stkr.], H. P. Hansen, Aksel Jensen [Form.], Pinstруп, Tange, Elgaard [Sokr.], Kyed, Pitzner, Christmas Møller, Pürschel og Zahle). Betænkning (B. Sp. 3063) afgiven $28\frac{2}{3}$. (Ordfører: Aksel Jensen). 2. Beh. $29\frac{2}{3}$ (F. Sp. 5995). 3. Beh. $30\frac{2}{3}$ (F. Sp. 6043). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $2\frac{1}{4}$ (L. Sp. 1488). 2. Beh. $3\frac{1}{4}$ (L. Sp. 1590). 3. Beh. $3\frac{1}{4}$ (L. Sp. 1614). *Tilbagesendt til Folketinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 3209) afgiven $3\frac{1}{4}$. Eneste Beh. $4\frac{1}{4}$ (F. Sp. 6484). *Loven stadfæstet 19. April 1928.* (Lov-Tid. Nr. 140).

Den Ordning af Landmandsbankens Forhold, som denne Lov fastslaar, er følgende:

Den af Staten, Nationalbanken, Det Østasiatiske Kompagni og Det store nordiske Telegrafsekskab i Henhold til Lov Nr. 411 af 21. September 1922 om Statens Medvirken til en Reorganisation af Landmandsbanken tilvejebragte *Præference-Aktiekapital 70 Mill. Kr. samt den til 10 Mill. Kr. nedskrevne ordinære Aktiekapital afskrives*, og samtidig overgaar *Ejendomsretten med Hensyn til Banken til Staten* som ufyldestgjort Kreditor for det konstaterede Underskud, som Staten ifølge Statsgarantien dækker. Ligeledes *afskrives* den af Nationalbanken i Henhold til samme Lov indskudte *Reservefond* paa 30 Mill. Kr. Endelig bortfalder den i Bankens tidligere Vedtægter omhandlede Fortrinsret til Tegning af Aktier i Banken.

Ministeren for Industri, Handel og Søfart bemyndiges til efter Samraad med Finansministeren at stille det i Bankens Status pr. 31. December 1927 opgjorte *Statusunderskud* til Bankens Raadighed. Beløbet stilles efter Ministerens Bestemmelse til Raadighed efter Bankens Behov, kontant eller i Statsgældsbeviser forrentede med 5 pCt. p. a.

Ministeren bemyndiges endvidere til efter Samraad med Finansministeren at indskyde en *Reservefond* paa 34 Mill. Kr.

Beløbet indskydes i Form af en Statsforskrivning, og denne nedskrives med de aarlig til Reservefonden henlagte Beløb. For saa vidt det ved Bankens Regnskabsopgørelser for Tiden indtil Udgangen af 1931 maatte vise sig, at de af Banken i disse Aar foretagne Reservefondshenlæggelser helt eller delvis medgaar til Dækning af Tab, vil der dog i tilsvarende Omfang være at bortse fra den i disse Aar stedfundne Nedskrivning af Statsforskrivningen.

Ministeren bemyndiges endvidere til efter Samraad med Finansministeren at indskyde en *Aktiekapital* paa 50 Mill. Kr. i Banken. De paagældende Aktiebrevne er stempelfri. Det af Staten tegnede Aktiebeløb vil paa nærmere af Ministeren fastsatte Vilkaar underhaanden eller ved offentlig Emission være at udbyde til Salg til Pari eller en saadan højere Kurs, som Forholdene muliggør. Forinden de sidste 20 Mill. Kr. af Aktiekapitalen udbydes, vil Ministeren have at forhandle med Rigsdagens Finansudvalg om Vilkaarene for Afhændelsen af disse Aktier.

For Regnskabsaarene 1928—31 udbetales der — saa vidt dette kan ske indenfor Halvdelen af Bankens aarlige Driftsoverskud efter foretagne Afskrivninger — et Udbytte paa indtil 5 pCt. p. a., for 1928 beregnet fra Aktiernes Indbetaling. Den tilbageværende Del af Overskuddet henlægges til Bankens Reservefond.

Indenfor Banken, der fortsætter sin Virksomhed i Overensstemmelse med de i denne Lov givne Forskrifter, oprettes der en særlig Afdeling »*Landmandsbankens Afviklingsafdeling*« med særskilt Ledelse og Regnskabsførelse. Til denne Afdeling henføres paa Grundlag af en af Bankraadet udarbejdet Plan, der vil være at godkende af Ministeren for Industri, Handel og Søfart, saadanne Engagementer m. v., der skønnes at burde afvikles eller paa Grund af deres Karakter (særlige Risiko eller Størrelse m. v.) ikke paa Tidspunktet for Afviklingsafdelingens Oprettelse findes egnede til at forblive i den aktive Del af Banken. De paagældende Engagementer m. v. overføres til Afviklingsafdelingen til den Værdi, til hvilken de er bogført i Bankens Status pr. 31. December 1927, og med de for dem i Status beregnede Hensættelser og Kreditkonti samt Konti for realiserede Sikkerheder. Eventuelt Overskud eller Tab paa de til Afviklingsafdelingen henførte Engagementer m. v.

udover de saaledes tilstedeværende Hensættelser m. v. tilfalder, henholdsvis dækkes af Staten.

Der udfærdiges af Ministeren et Regulativ for Landmandsbankens Afviklingsafdeling. I Regulativet gives nærmere Forskrifter med Hensyn til Afdelingens Ledelse og Forholdet til Banken i øvrigt, idet det bl. a. foreskrives, at det til Beslutninger om hel eller delvis Eftergivelse af Gæld kræves, at samtlige tilstedeværende Medlemmer af Afdelingens Bestyrelse stemmer derfor. Ydelse af nye Laan maa ligeledes kun ske med enstemmig Tilslutning fra samtlige tilstedeværende Medlemmer af Bestyrelsen og kun til Støtte for bestaaende Udlaans forsvarlige Afvikling. Naar af samtlige tilstedeværende Medlemmer alene eet Medlem modsætter sig Eftergivelse af en Gældspost eller Ydelse af et Laan, vil Sagen kunne begæres forelagt Ministeren til Afgørelse.

Afviklingsafdelingen ledes af en Bestyrelse paa indtil 5 Medlemmer, der udnævnes af Ministeren*). Ledelsen af Afdelingen sker i nøje Føling med Ledelsen af selve Banken, saaledes at Udførelsen af alle i Forbindelse med Afdelingen staaende Bankforretninger saa vidt muligt sker gennem Bankens normale Organer.

Angaaende Afdelingens Virksomhed afgiver dens Ledelse ved Udgangen af hver Maaned Indberetning til Ministeren. Ved Udgangen af Marts og September Maaneder afgives Indberetningen i skriftlig Form, omfattende henholdsvis det forløbne Regnskabsaar og Aarets 1. Halvdel.

Der udfærdiges nye *Vedtægter for Banken*. Ifølge Vedtægterne ledes Banken af et *Bankraad* paa 7 Medlemmer, der vælges i Overensstemmelse med derom i Bankens Vedtægter fastsatte Regler,**) og af en *Direktion*, der udnævnes af Bankraadet.

*) Den 26. April 1928 valgte Ministeren følgende Bestyrelse: Departementschef Dalhoff, Formand, Folketingsmand Gaard-ejer J. C. C. Kyed, Næstformand, Folketingsmand, Landsdommer V. Pürschel, Folketingsmand Th. Stauning og Højesterets-sagfører K. Steglich-Petersen.

**) Den 26. April 1928 valgte Handelsministeren følgende Bankraad: Skibsreder A. P. Møller, Formand, Højesterets-sagfører K. Steglich-Petersen, Næstformand, Grosserer Ernst Meyer, Direktør Vilh. Nielsen, Direktør Poul C. Poulsen, Godsejer Jens Theilmann og Grosserer, Konsul J. Willemoes.

I Tiden indtil 1. April 1932 paahviler det Bankens Ledelse ved Udgangen af hver Maaned at afgive Indberetning til Ministeren angaaende Bankens Virksomhed, derunder særlig med Hensyn til de til Begrænsning af Statsgarantien trufne Foranstaltninger. Ved Udgangen af Marts og September Maaned er afgives Indberetningen i skriftlig Form, omfattende henholdsvis det forløbne Regnskabsaar og Aarets 1. Halvdel.

Det paahviler Bankraadet i Tiden indtil Statsgarantiens Bortfald, den 1. April 1932, at hidføre den størst mulige Begrænsning af Statsgarantien, f. Eks. gennem Oprettelse af Indskudsafdelinger, i første Række for Indskud af forretningsmæssig Karakter, for hvilke Indskyderne fraskriver sig Statsgarantien. Med Henblik paa Statsgarantiens Bortfald i 1932 vil Bankens Midler være at anbringe saa likvidt som muligt. Videre Forskrifter til Begrænsning af Statsgarantien, derunder Fastsættelse af det Tidspunkt, fra hvilket Banken ikke længere modtager nye Indskud mod Statsgaranti, vil inden 1. April 1930 være at udfærdige af Ministeren efter Samraad med Bankraadet.

Ministeren bemyndiges til at foretage de Afgivelser fra Bankloven og Aktieselskabsloven, som Ministeren finder paakrævede i Forbindelse med den i denne Lov omhandlede Nyordning af Bankens Forhold.

Bestemmelserne i Lov Nr. 411 af 21. September 1922 § 1, 2. Stykke, 1. Punktum, saaledes som dette Punktum er affattet ved Lov Nr. 38 af 9. Marts 1926 (Statsgarantien), og Lov Nr. 32 af 5. Februar 1923 § 3 (om Landmandsbanknævnet) forbliver i Kraft indtil 1. April 1932, medens de paa-gældende Love i øvrigt ophæves.

Det paahviler Finansministeren ved den ordinære Rigsdagssamlings Begyndelse i Oktober 1928 at forelægge for Rigsdagen Lovforslag angaaende Tilvejebringelse af særlige Indtægter til Forrentning og Afdrag af det Statslaan, der optages til Dækning af de med denne Lov forbundne Udgifter.

Tidspunktet for denne Lovs Ikrafttræden fastsættes ved kongelig Anordning. (Ved kgl. Anordning af 26. April 1928, Lovtid. for 1928 Nr. 151, er Loven sat i Kraft fra 1. Maj 1928 at regne).

Ved Lov Nr. 180 af 16. Juli 1927 (se Aarbog 1926—27, Side 356) blev det paalagt Ministeren for Industri, Handel og Søfart inden 15. Februar 1928 for Rigsdagen at forelægge et Forslag til en endelig Ordning af Landmandsbankens Forhold, saaledes at Banken kunde sættes i Stand til at fortsætte sin Virksomhed som privat Aktiebank. Til Forberedelse af en saadan Nyordning af Bankens Forhold og Udarbejdelse af Forslag i saa Henseende nedsatte Ministeriet under 22. Juli 1927 et Udvalg bestaaende af en Repræsentant for Ministeriet (Departementschef Dalhoff) og en Repræsentant for Nationalbanken (Nationalbankdirektør Green). Udvalget afgav Beretning om sit Arbejde, indeholdende Forslag til en Nyordning af Bankens Forhold, under 17. Januar 1928. Beretningen medfulgte som Bilag til Lovforslaget.

Udvalget havde foretaget en fuldstændig Gennemgang og Vurdering af Landmandsbankens Aktivmasse og samtidig foretaget en Deling af Bankens Aktiver i tre Grupper, Gruppe A, bestaaende af rene Afviklingsengagementer m. v., Gruppe B, bestaaende af Engagementer m. v., som vel ikke kunde bestemmes til Afvikling, men dog ej heller var befundet at være Engagementer i fuld bankmæssig Orden uden ekstraordinær Risiko, samt Gruppe C, bestaaende af de i fuld bankmæssig Orden værende Engagementer og Aktiver i øvrigt. Med Udgangspunkt i den saaledes foretagne Gennemgang og Deling af Bankens Aktivmasse udformede Udvalget i sin Beretning to forskellige Forslag (Forslag I og Forslag II) til en Nyordning af Bankens Forhold.

Ved den af Udvalget foretagne Vurdering af Bankens Aktivmasse kom Udvalget til det Resultat, at det ansaa det for paa-krævet, at der udover de af Bankraadet i Regnskabet for 1927 foreslaaede Afskrivninger — hvorefter Underskuddet vilde blive ca. 136 Mill. Kr. — yderligere afskrives ca. 36 Mill. Kr. eller, naar Hensyn tages til det anslaaede Driftsunderskud, ca. 34 Mill. Kr. Bankraadet havde imidlertid fastholdt Rigtigheden af sin Opgørelse.

Udvalgets *Forslag I* tog Sigte paa at tilvejebringe en Sanering og Underbygning af Bankens Forhold gennem Afskrivning af Bankens Præferenceaktiekapital, ordinære Aktiekapital og Reservefond som tabt, idet samtidig de ovenfor under Gruppe A. nævnte Afviklingsengagementer m. v. foresloges henlagt til en Afviklingskasse med selvstændig af den øvrige Bank uafhængig Økonomi. Samtidig foresloges det nu opgjorte Underskud i Banken indbetalt af Staten og en ny Aktiekapital paa 50 Mill. Kr. ligeledes indskudt fra Statens Side som Basis for en Fortsættelse af Bankens Virksomhed. Efter Forslaget skulde Statsgarantien fortsat løbe indtil videre, dog at det var Tanken, at Garantien

efter Indstilling fra Afviklingskassens Bestyrelse gradvis skulde søges ophævet ved Iværksættelse af Foranstaltninger, der ikke kunde skade Bankens Virksomhed. Den af Staten indskudte Aktiekapital paa 50 Mill. Kr. skulde, naar et dertil belejligt Tidspunkt forelaa, søges afhændet, saaledes at Banken derefter kunde fortsætte Virksomheden under Privatbankformer.

Forslag II tog direkte Sigte paa en øjeblikkelig Begrænsning af Statsgarantien, saaledes at en Udvidelse af dennes Beløb var udelukket, og saaledes at en væsentlig Nedbringelse straks iværksattes. Dette Formaal tænktes naaet gennem Oprettelse af en privat Aktiebank til Fortsættelse uden Statsgaranti af den af Landmandsbanken drevne Virksomhed. Landmandsbankens Virksomhed, dens Aktiver og Passiver skulde i det Omfang, i hvilket fuld bankmæssig Orden uden ekstraordinær Risiko var til Stede, søges overført til den nye Bank, saaledes at den gamle Banks Omraade og dermed Statsgarantiens Omfang samtidig nedbragtes med de overførte Beløb. Indtil Overgangen var tilstrækkelig vidt fremskreden, skulde Banken fortsætte sin Virksomhed, dog kun indenfor visse Grænser. Naar Overførelsen fra den gamle Bank til den nye Bank — antagelig i Løbet af en kortere Tid — var tilstrækkelig vidt fremskreden, skulde den gamle Bank træde i Likvidation. Dette skulde senest ske inden Udgangen af Marts 1932.

Den nye Bank tænktes stiftet med en Aktiekapital paa indtil 50 Mill. Kr., tegnet i Ind- og Udland. Majoriteten af Aktiekapitalen skulde søges placeret paa danske Hænder, til hvilket Formaal Staten tænktes at skulle deltage med et vist Beløb. Den nye Bank skulde alene overtage, hvad den selv fandt det forsvarligt og muligt at overtage, men skulde ingen Forpligtelse have til at overtage Engagementer eller Aktiver, der ikke er i fuld bankmæssig Orden. Som Vederlag for den Værdi, der ligger i Virksomheden, skulde den nye Bank af sit aarlige Driftoverskud tilsvare Staten en vis good-will.

Under Hensyn til Vigtigheden af straks at søge at sætte en Grænse for Statsgarantien og at paabegynde en Nedbringelse af denne mente Regeringen af de to fornævnte Forslag at maatte foretrække Forslag II, der ogsaa bedre end Forslag I syntes at stemme med den i Loven af 16. Juli 1927 givne Anvisning, hvorefter Bankens Virksomhed skal søges fortsat som privat Aktiebank.

Jævnside med Udvalgets Gennemgang af Landmandsbankens Forhold var der af Nationalbanken ført Forhandlinger om Tilvejebringelse af en ny Aktiekapital som Grundlag for Fortsættelse af Bankens Virksomhed. Under disse For-

handlingener var det stadig holdt for Øje, at Majoriteten af Aktiekapitalen skulde være paa danske Hænder, men der var dog tillige fra Regeringens Side tilkendegivet Villighed til ligeledes at overveje Tilbud fra udenlandsk Side om Overtagelse af en større Del af Aktiekapitalen. Af Nationalbanken rettedes i Efteraaret 1927 Henvendelse til Provinsbankerne og de to københavnske Hovedbanker angaaende Sagen. Det viste sig imidlertid, at Mulighed for Medvirken fra de to Hovedbankers Side til Tilvejebringelse af Aktiekapitalen paa det foreliggende Grundlag ikke kunde paaregnes, og Nationalbanken søgte da efter Aftale med Regeringen gennem Forhandling med forskellige udenlandske Bankhuse at tilvejebringe nærmere Orientering med Hensyn til Mulighederne for at placere 20 Mill. Kr. af den nye Banks Aktiekapital i Udlandet. Nationalbankens Bestræbelser i saa Henseende førte imidlertid ikke i Løbet af den Tid, der stod til Raadighed, til noget tilfredsstillende Resultat.

Under disse Omstændigheder mente Regeringen at burde fremsætte et af den udarbejdet Forslag til Lov om Ordning af Statens Forhold til Landmandsbanken, der — efter Handelsministerens Udtalelser — »holder Vejen aaben for den i Udvalgets Forslag II angivne Fremgangsmaade, men som samtidig overfor Rigsdagen angiver Regeringens principielle Standpunkt med Hensyn til Landmandsbankens endelige Ordning.«

Dette Lovforslag gik ud paa at dele Landmandsbanken i to Afdelinger med særskilt Ledelse og Regnskabsførelse, væsentlig efter følgende Regler:

Til den ene af disse Afdelinger (Afdeling I), der fremdeles skulde betegnes som »Den danske Landmandsbank, Hypothek- og Vekselbank«, skulde henføres samtlige de i Banken indestaaende Indskudsmidler, løbende Rembourser o. lign. samt alle de Banken tilhørende Aktiver af forskellig Art, der efter foretagen Undersøgelse ikke skønnes at burde undergives Afvikling. Til den anden Afdeling (Afdeling II), der betegnes som »Afviklingskassen af 1928«, skulde henføres saadanne Engagementer m. v., der skønnes at burde afvikles. Samtidig afskrives Bankens Præference-Aktiekapital, den ordinære Aktiekapital og Reservefonden som tabt.

Den af Staten med bindende Virkning indtil 1. April 1932 overtagne fulde Garanti for alle retsgyldige Fordringer paa Banken skulde forblive i Kraft for begge Bankens Afdelinger indtil det nævnte Tidspunkt.

Det Beløb, hvormed Summen af de til Afdeling I henførte Indskudsbeløb og øvrige Passiver overstiger de til samme Afdeling henførte Aktiver, skulde krediteres Afdeling I i Afdeling II's Bøger — i det Omfang, det ikke udlignes ved

Overførelse af de til Afdeling II's Raadighed stillede Midler —, saaledes at Beløbet forrentes med den i Banken for Indskud paa 3 Maaneders Opsigelse beregnede Rente.

Forholdet mellem de to Afdelinger, derunder eventuelt Overførelse af Engagementer m. v. fra Afdeling I til Afdeling II, Fordeling af Personale og Omkostninger m. v., skulde ordnes ved et af Ministeren udfærdiget Regulativ, med Tilslutning fra Rigsdagens Landmandsbank-Udvalg.

Afdeling I og II skulde ledes henholdsvis af et Bankraad paa 5 Medlemmer og en Likvidationskomité paa indtil 5 Medlemmer, som vælges af Ministeren, der ligeledes udnævner Formændene for Bankraadet og Likvidationskomiteen. De to Organer danner tilsammen Bankens forenede Bestyrelse.

For Afdeling I's Vedkommende skulde vælges en Direktion bestaaende af en eller flere Direktører, for Afdeling II's Vedkommende en Likvidator. Valgene godkendes af Ministeren, der vælger Bankens Revisorer og fastsætter Bestyrelsesmedlemmernes Honorar samt Direktørernes og Likvidators Lønninger efter indhentet Tilslutning fra Rigsdagsudvalget.

Det skulde paa hvile Bankraad og Likvidationskomité saavel hver for sig som i Fællesskab nøje at varetage Statens Interesser, derunder at søge Bankens Forhold afklaret og saneret bedst muligt og at forberede Statsgarantiens Ophør.

Afdeling II modtager ikke Indskud. De af den ydede Kreditter vil kun kunne forøges og Eftergivelse af Gældske efter enstemmig Beslutning af Likvidationskomiteen.

Ministeren skulde bemyndiges til i Tiden indtil Statsgarantiens Udløb efter indhentet Tilslutning fra Landmandsbank-Udvalget at yde Medvirken til Tilvejebringelse af en Ordning, hvorefter Bankens Virksomhed, i det Omfang dette findes muligt, kan videreføres uden Statsgaranti gennem Indskydelse fra privat Side af ny Aktiekapital i Banken, gennem Virksomhedens Overførelse til en anden Bank eller paa anden Maade. I det Omfang, i hvilket en saadan Nyordning gennemføres, bemyndiges Ministeren til at lade de ifølge denne Lov givne Forskrifter ophøre at have Gyldighed for den paa det nye Grundlag hvilende Bank.

Den Del af Banken, for hvis Fortsættelse eller Videreførelse der ikke skabes Grundlag, ophører efter derom af Ministeren med Tilslutning fra Landmandsbank-Udvalget truffen Bestemmelse og senest inden Udgangen af Marts 1931 at modtage Indskud fra nye Indskydere og at indgaa nye Laaneengagementer, hvorefter Banken — ligeledes efter Ministerens Bestemmelse og senest inden Udgangen af Marts 1932 — træder i Likvidation.

Ministeren skulde yde sin Medvirkning til en Overgang af Bankens Afdelinger og Filialer til andre Pengeinstitutter eller til selvstændig Virksomhed.

Finansministeren skulde bemyndiges til med Tilslutning af Landmandsbank-Udvalget at optage i fornødent Omfang udenlandsk Kredit eller fast Laan, som efter Anmodning fra Handelsministeren stilles til Raadighed for Afdeling II, i det Omfang, det kræves til Indfrielse af Bankens nu løbende udenlandske Kreditter og til Indfrielse af andre Gældsposter.

Ved 1. Behandling i Folketinget anbefalede Venstres Ordfører, Aksel Jensen, Lovforslaget som »et godt Forhandlingsgrundlag, der giver Plads for, at de forskellige Partiers Ønsker kan komme frem«. Socialdemokraternes Ordfører, Stauning, udtalte, at hans Partis Maal er en Statsbank, men at den ikke kan gennemføres endnu, hvorfor han var villig til at arbejde for et Forslag om at bevare Banken som Privatbank. Han udtalte sig meget stærkt imod Lovforslaget og sluttede med at sige: »Jeg fraraader Vedtagelsen af det foreliggende Forslag, men erklærer, at hvis man fra Ministeriets Side faktisk har givet op, saa maa naturligvis vi, som andre Partier, deltage i den Forhandling, der maa komme, og vi maa haabe, det saa maa lade sig gøre at gennemføre den med rimelig Hurtighed.« De Konservatives Ordfører, Pitzner, udtalte, at han ikke kunde være velvillig overfor Forslaget, men haabede paa et tilfredsstillende Resultat af Forhandlingerne. De Radikales Ordfører, Zahle, endelig erklærede: — — »jeg er af den Mening, at det foreliggende Lovforslag ikke egner sig til at være Grundlag for en frugtbar Forhandling, og jeg haaber derfor, at dette Lovforslag under de kommende Udvalgsforhandlinger maa blive helt lagt til Side eller helt lavet om« — —.

Under 1. Behandling blev der af *Holstein* stillet følgende *Paastand paa Overgang til Dagsordenen*:

»Da Tinget i det foreliggende Lovforslag savner behørigt Grundlag for en Forhandling med Ministeriet om Landmandsbanksagens Løsning, henviser Tinget Forslaget til fornyet Bearbejdelse af Ministeriet

og gaar hermed over til Dagsordenen.«

Forslaget forkastedes med 73 Stemmer (Venstre og Konservative) mod 70 (Socialdemokrater, Radikale, Holstein, Orla-Jensen, Axel Dam og Willesen), 6 var fraværende.

Det i Folketinget nedsatte Udvalg indhentedede meget omfattende Oplysninger og førte Forhandlinger med Bankens Ledelse og Tomandsudvalget. Derefter nedsatte det et Underudvalg, hvis Flertal sammen med Handelsministeren naaede til Enighed om et af Ministeren stillet Forslag til en Nyordning af Landmandsbankens Forhold. Dette Forslag blev derefter tiltraadt af hele Udvalget med Undtagelse af Christmas Møller og Zahle.

Det udtales i Betænkningen om Forslaget, at det »tager Sigte paa at skabe et saadant Grundlag for en Fortsættelse af Landmandsbankens Virksomhed, at den nugældende Statsgaranti gradvis kan afvikles, og at Bankens Stilling i det hele taget ved Udløbet af Garantiperioden den 1. April 1932 kan være en saadan, at Statsgarantiens Bortfald paa det nævnte Tidspunkt er sikret. I denne Henseende er der fra Flertallets Side lagt megen Vægt paa, at Landmandsbankens Ledelse, Bankraad og Direktion, paa Grundlag af sit direkte Kendskab til Bankens Virkeforhold og Stilling angaaende det nu udarbejdede Forslag har udtalt følgende: »Det nye Forslag skaber efter vor Mening et saavel for Staten som for Erhvervslivet tilfredsstillende Grundlag for en Nyordning af Banken og for Statsgarantiens Bortfald pr. 1. April 1932.«

I Betænkningen gennemgaas de enkelte Bestemmelser i Forslaget, der senere vedtoges som den endelige Lov, og der nævnes, at medens man kun regner med det af Banken opgjorte Statusunderskud ca. 136 Mill. Kr. som det, der straks skal dækkes, tages der Hensyn til den mellem Bankens og Tomandsudvalgets Opgørelser tilstedeværende Forskel paa ca. 34 Mill. Kr. derved, at Staten indskyder som Reservefond en Statsforskrivning paa 34 Mill. Kr. Da Forskrivningens Formaal er at tjene til Imødegaaelse af den Risiko, som den mellem de to Opgørelser tilstedeværende Afvigelse kan være Udtryk for, tænkes den ikke hverken fra Statens eller fra Bankens Side forrentet.

Til Sikring af rigelige Henlæggelser til Reservefonden, hvad der vil være af megen Betydning til Underbyggelse af Bankens Virksomhed, i Særdeleshed med Henblik paa Statsgarantiens Bortfald i 1932, gives der Forskrifter til Begrænsning af Udbyttet for Aarene 1928—31. »Saa længe den af Staten i Reservefonden indskudte Forskrivning ikke er fuldt afdraget, vil Staten fortsat have Interesse i, at en forsvarlig Konsolideringspolitik med rigelige Henlæggelser til Reservefonden finder Sted. Det vil med Henblik paa Statsgarantiens Bortfald i 1932 være af den største Betydning, at Banken holder sig saa likvid som muligt. Bestemmelser til Sikring heraf, ogsaa i Tiden efter 1932, forudsættes indføjet i Bankens Vedtægter.«

Med Hensyn til den af Staten indskudte Aktiekapital paa 50 Mill. Kr., som Ministeren senere skal søge afhændet, udtales i Betænkningen, at »Vilkaar og Tidspunkter, paa hvilke Afhændelse skal ske, forudsættes fastsat efter Samraad med Bankens Ledelse, ligesom Ministeren har erklæret sig villig til at forhandle om disse Forhold med en efter nærmere Aftale mellem Ministeren og Rigsdagens fire store Partier

tilvejebragt Repræsentation paa 4 Medlemmer. Ministeren har ligeledes erklæret sig villig til at forelægge denne Repræsentation saadanne andre Spørgsmaal, med Hensyn til hvilke en Forhandling mellem Ministeren og Partiernes Repræsentanter vil være naturlig og nyttig. Dette gælder i Særdeleshed Fastsættelsen af nye Vedtægter og af et Regulativ for den Afviklingsafdeling, der — — foreslaas oprettet, samt af de foreslaaede til Ministeren afgivne Halvaarsberetninger angaaende Bankens og Afviklingsafdelingens Virksomhed. Naar en saadan Ordning tilvejebringes, skønnes Rigsdagens nuværende Landmandsbankudvalg at kunne ophæves«, hvilket sker ved Loven.

Gennem Oprettelsen af den i Loven omhandlede Afviklingsafdeling indenfor Banken er det bl. a. tilsigtet at frigøre denne for Engagementer m. v., hvis Forbliven i Banken kunde befrygtes at ville være uheldig. »Disse Engagementer vil herefter være at overvaage af den af Staten for Afviklingsafdelingen udpegede særlige Ledelse, hvis Opgave det er at drage Omsorg for, at Statens Interesse i at faa det bedst mulige Resultat ud af de paagældende Engagementer sker Fyldest. Overskud eller Underskud paa disse Engagementer tilfalder, henholdsvis dækkes af Staten og paavirker saaledes ikke den fortsættende Banks Stilling.«

I Anledning af Bestemmelsen i Loven om, at Finansministeren i Samlingen 1928—29 skal fremsætte Forslag til Tilvejebringelse af Indtægter til Forrentning og Afdrag af Statslaanet, som vil være at optage, og efter Udvalgets Drøftelse heraf nævnes det i Betænkningen, at »Finansministeren har tilkendegivet, at de under Forhandlingerne fra enkelt Side fremførte Tanker, hvorefter den af Staten tegnede Aktiekapital skulde søges fordelt paa nærmere angiven Maade blandt Landets større Skatteydere, vil blive inddraget under de Overvejelser og Undersøgelser, som i Sommerens Løb skal finde Sted om hele Dækningsspørgsmaalet.«

Endelig udtales det, at »indenfor Udvalget forudsætter man, at Landmandsbankens fremtidige Ledelse — ligesom det tidligere er sket — vil stille sig forstaaende overfor Henvendelser fra interesserede Kredse om Overgang af visse af Bankens Filialer — navnlig de i en forholdsvis ny Tid erhvervede — til selvstændig Virksomhed eller til stedlige Banker i Tilfælde, hvor naturlig Basis for saadant er til Stede, og hvor Overgangen kan ske paa tilfredsstillende Vilkaar uden at skade Landmandsbankens Forretning.«

Det *socialdemokratiske Mindretal* udtalte, at det »har ønsket afgjort, paa hvilken Maade de ved den heromhandlede Lov fastslaaede Udgifter efterhaanden skal dækkes, og beklager, at Ministeriet ikke har truffet Forberedelser til

en saadan Lovgivning. Mindretallet mener, at Dækningen hovedsagelig bør foregaa ved rimelige Afgifter paa Arv og Formue, maaske suppleret med nogen Afgift paa Indkomsten, og er saaledes enigt med et andet Mindretal om de herom fremsatte Underændringsforslag.«

Da Mindretallet imidlertid ansaa en Løsning af Opgaven med Hensyn til Landmandsbankens Nyordning som særdeles vigtig og absolut paakrævet nu, vilde man ikke rejse nogen Hindring for denne Afgørelse, men følte sig foreløbig tilfredsstillt ved det Tilsagn, der gives i Loven om Dækningsspørgsmaalets Behandling i den kommende Rigsdagssamling, og Mindretallet tiltraadte saaledes uanset dette Lovforslaget i den nye Skikkelse.

Et andet Mindretal (Zahle) udtalte, at det »anser det for urigtigt at gennemføre en Nyordning af Landmandsbanken ved Anvendelse af 220 Mill. Kr. af Statens Midler uden at anvise Dækning for det Beløb, som Staten i den Anledning maa laane. Mindretallet har derfor stillet Underændringsforslag om, hvorledes Midler kan tilvejebringes til Betaling af Underskuddet og den fornødne nye Aktiekapital. Disse Forslag er blevet fremsat som et Forhandlingsgrundlag, men Finansministeren har været uvillig til at inklude sig paa Forhandling derom.«

Det af Mindretallet stillede Underændringsforslag gik ud paa, at de 50 Mill. Kr. Aktiekapital skulde tilvejebringes paa følgende Maade:

- a) Der paalægges en Tillægsafgift til den nuværende Indkomst- og Formueskat af saadan Størrelse, at det nævnte Aktiebeløb kan tilvejebringes i Løbet af højst 6 Aar fra 1. Juli 1928 at regne.
- b) Beløbet stilles forskudsvis til Raadighed for Banken af Staten og afdrages i Løbet af højst 6 Aar.
- c) Efterhaanden som Afgiften indgaaer, udstedes der Aktier til de enkelte Afgiftsydere for det af dem indbetalte Afgiftsbeløb. Aktierne udstedes med 1 Aktie for hver 100 Kr., der er indbetalt.
- d) Der gives Adgang til at tegne Aktier i et Omfang og paa Betingelser, som fastsættes af Ministeren for Industri, Handel og Søfart. Saadan Tegning skal være foregaaet inden et halvt Aar efter denne Lovs Ikrafttræden.

Naar der ved Afgiftsbetaling og den under d) omtalte Aktietegning er tilvejebragt 50 Mill. Kr., ophører denne Afgift.

Naar Aktiebeløbet er fuldt indbetalt, overgaaer Banken til selvstændig Drift efter de almindelige Regler for Aktieselskaber.

Midlerne til Dækning af Underskuddet og Tilvejebringelse af den under a) og b) nævnte Aktiekapital faas ved et Statslaan paa 185 Mill. Kr., der afdrages i Løbet af 33 Aar.

Til Forrentning og Afdrag af Aktiebeløbet og Laanet paalægges en Tillægsafgift til den bestaaende Indkomst- og Formueafgift samt for Laanets Vedkommende af Arveafgiften.

Tillægsafgiften til Indkomst- og Formueafgiften bliver i de første Aar at svare af skattepligtige Indkomster paa 15 000 Kr. og derover, af Selskaber, der betaler Selskabsskat, og af Formuer paa 100 000 Kr. og derover,

af personlig Indkomst.....	med	$\frac{1}{8}$
af Selskaber.....	—	$\frac{1}{5}$
af Formuer.....	—	$\frac{1}{4}$

af de i Henhold til de gældende Skattelove dem paahvilende Afgifter.

Tre Femtedele af de saaledes indbetalte Skattebeløb anvendes til Afløsning af de ydede Forskud, og der udstedes Aktier for Beløbet. De øvrige to Femtedele af Tillægsafgiften anvendes til Forrentning og Afdrag af Statslaanet.

Naar de 50 Mill. Kr. til Aktiekapital er tilvejebragt, nedsættes Tillægsafgiften til to Femtedele af det oprindelige Beløb og anvendes alene til Forrentning og Afdrag.

Tillægsafgiften til Arveafgiften svares af Arvelodder, henhørende under Klasse B., C. og D., samt af Arvelodder under Klasse A. paa over 200 000 Kr. med Trediedelen af det dem i Henhold til Lov af 10. April 1922 paahvilende Beløb.

Den sidste Del af Tillægsafgiften til Indkomst- og Formue-skatten samt Tillægsafgiften til Arveafgiften bortfalder, naar der er indkommet tilstrækkeligt til Forrentning og Afdrag af Laanet.

Endelig udtalte et *trede Mindretal* (Christmas Møller), at det kunde ikke tiltræde Ændringsforslaget. »Mindretallet er af den Opfattelse, at en langsom og forstandig Likvidation af Landmandsbanken nu vilde være det rigtigste. Mindretallet tror ikke, at en Likvidation vilde blive kostbarere for Staten end den foreslaaede Ordning, og Mindretallet er af den Opfattelse, at den tredje, store Bank, som der sikkert i høj Grad er Plads for i vort økonomiske Liv, hurtigt vilde opstaa ved Samfundets egne Kræfter og efter Mindretallets Skøn paa heldigere Basis end Ændringsforslagets.»

Mindretallet forbeholdt sig i øvrigt nærmere i Salen at motivere sit Standpunkt; efter hvad Hr. Christmas Møller udtalte, havde han »Meningsfæller«.

De Radikales Underændringsforslag forkastedes med 75 Stemmer mod 16, hvorefter Forslaget om den nye Affattelse af Lovforslaget vedtoges med 111 Stemmer mod 14*).

Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget med 107 Stemmer mod 12. Det radikale Parti afholdt sig fra at stemme**).

Ved 1. Behandling i Landstinget anbefaledes det af Folketinget vedtagne Lovforslag af Venstres Ordfører, Mægaard — der dog udtalte, at han »vilde tro, at en anden Ordning havde været bedre« —, af Socialdemokraternes og af de Konservatives Ordfører henholdsvis Lewinsky og Schovelin, medens Gunnar Fog-Petersen for det radikale Parti udtalte, at det vilde stille sig paa samme Maade som i Folketinget, altsaa afholde sig fra at stemme.

Til 2. Behandling stillede Ministeren et Ændringsforslag — vedrørende Reservefonden i Banken —, der vedtoges uden Afstemning, og ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget med 57 Stemmer mod 2.

I den af Folketingsudvalget afgivne Erklæring indstillede hele Udvalget undtagen Christmas Møller og Zahle Lovforslaget uforandret til Vedtagelse, og ved eneste Behandling vedtoges Loven med 89 Stemmer mod 10.

49. Lov om Driftsloaen til Industrivirksomheder.

(Ministeren for Industri, Handel og Søfart). [A. Sp. 2545—C. Sp. 213, 1047].

Fremsat i *Folketinget* 29/11 (F. Sp. 2054). 1. Beh. 13/12 (F. Sp. 2597). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Stauning, Fr. Andersen [Holbæk A.], Lundberg, Bording, Hans Nielsen, Einer Jensen, J. C. A. Larsen [Form.], Thorhauge, Henrik Jensen, Jensen [Broby], A. Chr. Christensen [Sekr.], Grathwohl, Drachmann, Pitzner og P. Munch). Betænkning (B. Sp. 1069) afgiven 15/3. (Ordfører: J. C. A. Larsen). 2. Beh. 20/3 (F. Sp. 5466). 3. Beh. 22/3 (F. Sp. 5552). *Oversendt til*

*) Efter hvad der er oplyst, stemte følgende 12 Konservative imod Forslaget: Holger Andersen, Fibiger, Fraenkel, Viggo Hansen, Mathilde Hauschultz, Hendriksen, Ole Bjørn Kraft, Johs. Lou, Christmas Møller, Steen Rasmussen, Sven og Ulrichsen; desuden stemte Holstein og Orla-Jensen imod.

***) Efter hvad der er oplyst, stemte de ovenangivne konservative Medlemmer med Undtagelse af Johs. Lou imod, hvilket ligeledes gjaldt om Axel Dam. Holstein, Johs. Lou og Orla-Jensen var fraværende.

Landstinget. 1. Beh. $2\frac{2}{3}$ (L. Sp. 1191 jfr. 1179). 2. Beh. $2\frac{2}{3}$ (L. Sp. 1243). 3. Beh. $3\frac{0}{3}$ (L. Sp. 1351). *Loven stadfæstet 31. Marts 1928.* (Lov-Tid. Nr. 90).

Gennem mange Aar er der af *Stats-Laanefondens* Midler paa de aarlige Finanslove stillet Beløb til Raadighed til Uddeling af Laan til Anskaffelse af Motorer og Værktøjsmaskiner. I de senere Aar er hertil bevilget 150 000 Kr. aarlig.

Endvidere er der i Henhold til *Lov Nr. 166 af 20. Marts 1918* om Driftslaan til mindre erhvervsdrivende indenfor Landbrug samt Haandværk og Handel i Finansaaret 1918—19 anvendt 5 Mill. Kr. som Driftslaan paa indtil 500 Kr.

Efter de Forhandlinger, der under Finanslovdebatten i Folketinget i Rigsdagssamlingerne 1920—21 og 1921—22 fandt Sted om Industriens Stilling under den herskende økonomiske Krise, fremsattes der af Handelsministeren blandt de Foranstaltninger, der ansaas egnede til at mildne Krisen, Forslag om billige Statslaan til saadanne nødstedte industrielle Virksomheder, hvis Opretholdelse her i Landet var af almen Interesse, og som uden saadan Støtte ikke vilde være i Stand til at sætte Virksomheden i Gang paa ny. Dette resulterede i, at Finansministeren ved Tillægsbevillingsloven for Finansaarene 1921—22 og 1922—23 bemyndigedes til paa Statens Vegne at overtage *Garanti for Forrentning og Tilbagebetaling af de af Nationalbanken ydede midlertidige Laan til Hjælp for Industrivirksomheder* med et Beløb af indtil 3 500 000 Kr., for Haandværk med et Beløb af indtil 500 000 Kr. og for andre Virksomheder med et Beløb af indtil 250 000 Kr.

I Henhold til *Lov Nr. 101 om Foranstaltninger til Opretholdelse af Arbejdet i kriseramte Virksomheder af 31. Marts 1926* blev der stillet et Beløb af 4 Mill. Kr. til Raadighed til Laan til Støtte for Erhvervslivet, i Særdeleshed for at opretholde og udvide Beskæftigelsen i industrielle og haandværksmæssige Virksomheder.

Foruden de allerede omhandlede Støtteforanstaltninger fra Statens Side overfor Industri og Haandværk skal nævnes *Statens Eksportkreditstøtte*, der for Finansaaret 1927—28 andrager 40 Mill. Kr. Statsstøtten ydes i Form af 1) Statens Garanti for Eksportørens Tratter, 2) Statens Deltagelse i Tab ved Udsendelse af danske Produkter i Konsignation til Udlandet samt 3) ved Meddelelse af Stats-Garanti overfor Banker og andre for Ydelse af Laan i Overensstemmelse med de herfor fastsatte Regler.

Under 30. Juli 1927 nedsatte Ministeriet for Industri, Handel og Søfart et *Udvalg*, bestaaende af Repræsentanter for Ministeriet, Fællesrepræsentationen for dansk Industri

og Haandværk og Industriraadet, med den Opgave at undersøge, hvorvidt der under de for Tiden herskende vanskelige økonomiske Forhold gennem Driftslaane foreninger eller paa anden Maade maatte kunne ydes Haandværkere og industridrivende en effektiv Hjælp i Form af kortvarige Driftslaan.

Af Udvalget blev afgivet en *Betænkning*, indeholdende *Forslag dels til Lov om Driftslaan til Industrivirksomheder dels til Lov om Driftslaan til Haandværkere*.

Nærværende Lov, der i det væsentligste følger ovennævnte Udvalgs Udkast og er paa Linie med forannævnte Lov af 31. Marts 1926, fastsætter i Hovedtræk følgende:

Til Støtte for Industrien, i Særdeleshed for at opretholde og udvide Beskæftigelsen i bestaaende Virksomheder, kan der af Ministeren for Industri, Handel og Søfart ydes *Laan* under de i denne Lov angivne Betingelser, naar det skønnes, at vedkommende Virksomhed er vanskeligt stillet som Følge af udenlandsk Konkurrence eller andre særlige Forhold. — Ved Ydelsen af Laan skal der tages Hensyn til, at der ikke derved paaføres bestaaende indenlandske Virksomheder en usund Konkurrence. De paagældende Laan maa kun undtagelsesvis og ikke uden særlig Tilladelse af Ministeren anvendes til Tilbagebetaling af ældre Laan.

Laanene bevilges af Ministeren efter Indstilling af nedenævnte Udvalg og kan ydes saavel til Enkeltvirksomheder som til samarbejdende Virksomheder, Brancher eller Fag. — *Laanenes Størrelse* afgøres i hvert enkelt Tilfælde under Hensyn til de foreliggende Forhold, idet den større Beskæftigelsesgrad, som Laanet antages at medføre, tages i Betragtning ved denne Afgørelse. — *For Laanene* skal der stilles en af Ministeren i hvert enkelt Tilfælde godkendt *Sikkerhed*. Den paagældende Sikkerhed vil kunne ydes gennem Pant, Kaution eller paa anden Maade, herunder ogsaa i Form af solidarisk Hæftelse fra flere i Samarbejde værende Virksomheder eller saaledes, at flere næringsdrivende indenfor samme Branche eller Fag hver for sig paatager sig Garantien for en vis Andel af Laanet.

Laanene vil kunne ydes paa indtil 12 Aar. Ethvert Laan forrentes med en forud for Laanets Ydelse fastsat aarlig Rente, der svarer til den billigste Rentefod, hvortil Staten selv kan optage Laan. *Forud for hvert Halvaar*, regnet fra

1. April og 1. Oktober, *fastsætter* Ministeren *Rentefoden* for de Laan, som vil blive ydet i det kommende Halvaar. Laanene vil kunne ydes *afdragsfrit i de to første Aar*, men afbetales i øvrigt med en saa stor Kvotadel hvert Aar, at de er fuldt afbetalt ved Udgangen af det sidste Aar, for hvilket Laanet er ydet.

Saa længe en Virksomhed, der har modtaget Laan, *ikke har tilbagebetalt* dette, kan Virksomhedens udbetalte Udbytte samt Henlæggelser — bortset fra nødvendige Af-skrivninger — ikke tilsammen i noget Aar udgøre mere end 5 pCt. af den som Aktiekapital eller paa tilsvarende Maade i Virksomheden indskudte Kapital. Eventuelt større Overskud anvendes til ekstraordinær Afbetaling paa Laanet. *Kommer en Virksomhed i Restance* med Betaling af Afdrag eller Renter, kan en i Henhold til foranstaaende stedfunden ekstraordinær Afbetaling efter Omstændighederne betragtes som Dækning for det skyldige Beløb i det Omfang, den strækker til.

Til at bistaa Ministeren med Administrationen af nærværende Lov nedsættes *et Udvalg*, bestaaende af 1 Repræsentant for Ministeriet for Industri, Handel og Søfart, der fungerer som Formand, 1 Repræsentant for Finansministeriet samt af 1 Repræsentant for henholdsvis Industriraaet og de samvirkende Fagforbund i Danmark. (Følgende Herrer er udpegede: Kontorchef i Handelsministeriet Helper, Formand, Kontorchef i Finansministeriet S. Godske-Nielsen, Professor Karl Meyer, Sekretær i de samvirkende Fagforbund Hans Jacobsen. Suppleanter for de tre sidstnævnte henholdsvis: Sekretær i Finansministeriet Jørgen Andersen, Ingeniør Ove Munck, Forretningsfører Chr. Jensen).

De i nærværende Lov indeholdte Bestemmelser kan bringes til Anvendelse paa de Laan, der af Statskassen er ydet i Henhold til Lov Nr. 101 af 31. Marts 1926 om Foranstaltninger til Opretholdelse af Arbejdet i kriseramte Virksomheder.

Til Raadighed til Udlaan i Medfør af nærværende Lov stilles der for hvert af *Finansaarene 1927—28 og 1928—29 af Erhvervenes Laanefond et Beløb af 2 Mill. Kr.*, saaledes at et i det ene Finansaar ikke anvendt Beløb kan overføres til det følgende Finansaar og anvendes efter denne Lovs Regler udover de for dette Aar bevilgede 2 Mill. Kr.

Det fremsatte Lovforslag vedtoges med et Par mindre betydende Ændringer, der var foreslaaet af Folketingsudvalget, *enstemmigt i begge Ting.*

50. Lov om Driftsloan til Haandværkere. (Ministeren for Industri, Handel og Søfart). [A. Sp. 2715—C. Sp. 219, 1047].

Fremsat i *Folketinget* $29/11$ (F. Sp. 2054). 1. Beh. $13/12$ (F. Sp. 2625, jfr. 2597). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Driftsloan til Industrivirksomheder (se Side 194). Betænkning (B. Sp. 1065) afgiven $15/3$. (Ordfører: J. C. A. Larsen). 2. Beh. $20/3$ (F. Sp. 5468). 3. Beh. $29/3$ (F. Sp. 5552). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $26/3$ (L. Sp. 1179). 2. Beh. $28/3$ (L. Sp. 1243). 3. Beh. $30/3$ (L. Sp. 1351). *Loven stadfæstet 31. Marts 1928.* (Lov-Tid. Nr. 89).

Nærværende Lovs Bestemmelser er *i det store og hele de samme som i Loven om Loan til Industrivirksomheder* (se Side 194).

Det Beløb, der stilles til Raadighed for Haandværkere, er for Finansaaret 1927—28 1 Mill. Kr. og for 1928—29 ligeledes 1 Mill. Kr., i alt for disse to Finansaar 2 Mill. Kr. Sammen med det Beløb, der stilles til Raadighed for Industrivirksomheder, bliver det et samlet Beløb af 6 Mill. Kr. til Haandværk og Industri.

Laanene bevilges af Ministeren for Industri, Handel og Søfart efter Indstilling af nedennævnte Udvalg og kan ydes saavel til Enkeltvirksomheder som til samarbejdende Virksomheder, Brancher eller Fag.

Laanenes Størrelse afgøres i hvert enkelt Tilfælde under Hensyn til de foreliggende Forhold, idet den større Beskæftigelsesgrad, som Laanet antages at medføre, tages i Betragtning ved denne Afgørelse.

For Laanene skal der stilles en af Ministeren i hvert enkelt Tilfælde godkendt Sikkerhed. Den paagældende Sikkerhed vil kunne ydes gennem Pant, Kaution eller paa anden Maade, herunder ogsaa i Form af solidarisk Hæftelse fra flere i Samarbejde værende Virksomheder, eller saaledes, at

Garantien overtages af en *Driftslaane forening af Haandværkere*, hvis Medlemmer hver for sig tegner en Garanti for Foreningens Forpligtelser paa mindst 100 Kr. og ikke over 1 000 Kr.

Til at bistaa Ministeren med Administrationen af nærværende Lov nedsættes et *Udvalg*, bestaaende af 1 Repræsentant for Ministeriet for Industri, Handel og Søfart, der fungerer som Formand, 1 Repræsentant for Finansministeriet samt af 2 Repræsentanter for Fællesrepræsentationen for dansk Industri og Haandværk og 1 Repræsentant for de samvirkende Fagforbund. Følgende Herrer er udpegede: Kontorchef i Handelsministeriet Helper, Formand, Kontorchef i Finansministeriet Godske-Nielsen, Folketingsmand Johs. Pitzner, Oldemand Claus J. Olsen, Forretningsfører Martin Petersen. *Suppleanter* for de fire sidstnævnte henholdsvis: Sekretær i Finansministeriet Jørgen Andersen, Direktør Gunnar Gregersen, Fabrikant Joh. Petersen, Køge, Forretningsfører Arnold Nielsen.

De i nærværende Lov indeholdte Bestemmelser kan *bringes til Anvendelse paa de Laan*, der af Statskassen er ydet i *Henhold til Lov Nr. 101 af 31. Marts 1926* om Foranstaltninger til Opretholdelse af Arbejdet i kriseramte Virksomheder.

Paa Forslag af Folketingsudvalget forøgedes ovennævnte Udvalg med 1 Medlem af de samvirkende Fagforbund. Der var indenfor Udvalget nogen Betænkelighed ved at gaa med til denne Ændring, idet man hævdede, at den overvejende Part af disse Laansøgere er mindre Haandværkere, som Fagforbundene ikke kan have nogen særlig Interesse i at have Indseende med, og som ikke har nogen Tilknytning til disse, men man ønskede dog — paa et enkelt Medlem nær (Henrik Jensen) — ikke at tage Særstandpunkt, idet et andet Ændringsforslag om, at Garantien for et Laan kan overtages af en *Driftslaane forening af Haandværkere*, aabner Adgang til, at de lokale Sammenslutninger af Haandværkerfag kan faa en afgørende Indflydelse paa Udvalgets Stilling.

Med forannævnte Ændringer og et Par andre af formel Natur vedtoges Lovforslaget *enstemmigt i begge Ting*.

51. Lov om Forberedelse af Foranstaltninger til Styrkelse og Fremme af danske Erhvervsinteresser og til Imødegaaelse af ubillig Konkurrence. (Ministeren for Industri, Handel og Søfart). [A. Sp. 2167—C. Sp. 1433, 1473].

FremSAT i *Folketinget* $\frac{5}{10}$ (F. Sp. 29). 1. Beh. $\frac{24}{11}$ (F. Sp. 1933). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Stau-ning, Bording, Hans Nielsen, Lundberg, Fr. Andersen [Holbæk A.], Clausager, Himmelstrup [Form.], Knud Kristensen, Kyed, Søren P. Larsen [Sokr.], Drachmann, Larsen-Badse, Christmas Møller, Dahlgaard og H. C. Hansen). Betænkning (B. Sp. 3173) afgiven $\frac{31}{3}$. (Ordtører: Clausager). 2. Beh. $\frac{2}{4}$ (F. Sp. 6220). 3. Beh. $\frac{3}{4}$ (F. Sp. 6366). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{3}{4}$ (L. Sp. 1599). 2. Beh. $\frac{3}{4}$ (L. Sp. 1618). 3. Beh. $\frac{3}{4}$ (L. Sp. 1632). *Loven stadfæstet* 4. April 1928. (Lov-Tid. Nr. 113).

I hver ordentlig Rigsdagssamling, saa snart Tingene er sat, nedsættes et *erhvervspolitisk Nævn*, der ogsaa fungerer, naar Rigsdagen ikke er samlet. Nævnet bestaar af 15 Medlemmer, der vælges blandt Rigsdagens Medlemmer efter de i Grundlovens § 45 gældende Regler*). Paa tilsvarende Maade vælges et lige saa stort Antal Suppleanter, der indtræder i Stedet for Medlemmerne, naar nogen af disse er forhindret. Nævnet vælger selv sin Formand.

Nævnets Opgave er at følge Landets erhvervsmæssige Udvikling, modtage Henvendelser fra Erhvervene og Oplysninger fra Regeringen af erhvervsmæssig og handelspolitisk Karakter samt overveje Foranstaltninger, der maatte skønnes paakrævet til Fremme af danske Erhvervsinteresser, herunder at søge danske Produkters Afsætningsmuligheder i Udlandet fremmet og danske Erhvervs Konkurrenceevne overfor Udlandets Indførsel styrket. *Nævnet kan afgive Indstilling til Ministeriet* vedrørende de behandlede Spørgsmaal. Nævnets Medlemmer har Tavshedspligt.

Nævnet sammentræder efter Indkaldelse af sin Formand og skal indkaldes til Møde, naar Regeringen eller mindst 5 af Nævnets Medlemmer fremsætter Begæring derom.

Ministeren for Industri, Handel og Søfart nedsætter et Udvalg paa 3 Medlemmer, der er i Besiddelse af særlig Indsigt

*) Nævnets Medlemmer, se Side 533.

i Erhvervsforhold*). Et af Udvalgets Medlemmer beskikkes af Ministeren til Formand.

Udvalget har til Opgave i det Omfang, det af Ministeren findes ønskeligt, at bistaa denne og det erhvervspolitiske Nævn ved Prøvelsen af Henvendelser fra Erhvervene af erhvervsmæssig Karakter. — Udvalget er *berettiget til* hos offentlige Myndigheder og hos private at indhente de til hver foreliggende Sags Behandling nødvendige Oplysninger. Udvalget kan dog ikke gøre Krav paa at faa Oplysning om tekniske og forretningsmæssige Hemmeligheder. I Tvivltilfælde afgør Ministeren for Industri, Handel og Søfart, hvorvidt en begæret Oplysning er af denne Karakter.

Ministeren kan beslutte, at det forannævnte Udvalg under Arbejdet med særlige Undersøgelser kan *suppleres med specielle sagkyndige*. De med Udvalgets Virksomhed forbundne Udgifter afholdes paa de aarlige Finanslove.

Denne Lov vil være at forelægge Rigsdagen til *Revision* i Rigsdagssamlingen 1929—30.

Det fremsatte Lovforslags Titel var: Forslag til Lov om Tillæg til Lov af 29. Marts 1924 om Bestemmelser mod uretmæssig Konkurrence og Varebetegnelse med senere Ændringer**) og gik ud paa Nedsættelse af et Tremands-Udvalg med særlig Indsigt i Erhvervsforhold til Prøvelse af Henvendelser, som fra større Virksomheder eller Organisationer rettedes til Ministeren om »Værn imod en udenlandsk Konkurrence, som skønnes at hvile paa Konkurrencevilkår eller Fremgangsmaader, der er ubillige overfor den paagældende indenlandske Produktion«. Et *Flertal af Folketingets Udvalg (Venstre, Konservative og Radikale)* enedes om at ændre Lovforslaget saaledes, at det ikke blot tager Sigte paa Foranstaltninger mod uretmæssig Konkurrence udefra, men tillige har til Formaal at *undersøge Muligheden for at støtte dansk Erhvervsliv i dets Bestræbelse for at dygtiggøre sig*, saa Beskæftigelsesgraden kan øges og Evnen til at konkurrere med den udenlandske Produktion paa en naturlig Maade styrkes. Endvidere foreslog Flertallet i sin nye Affattelse af Lovforslaget, at der foruden det af Ministeren foreslaaede Tremands-Udvalg, der ændredes fra et Udvalg med Indstillingsret til

*) Til Medlemmer af Udvalget er udpeget: Prof. ved polyteknisk Lærestanstalt Th. E. Thomsen (Formand), Fuldmægtig ved Industriraadet, Redaktør Ivar Egebjerg og Sekretær ved Landbrugsraadet Høgsbro Holm.

**) Det saakaldte Dumping-Forslag.

Ministeren til et blot Undersøgelsesudvalg, nedsættes et erhvervspolitisk Nævn*) med Indstillingsret (se nærmere herom ovenfor), der kan være et fast Organ paa Rigsdagen til Forhaandsundersøgelser af de mangeartede erhvervspolitiske Spørgsmaal, der rejses i Nutiden, og til sammen med Ministeren at forberede eventuelle Foranstaltninger til Styrkelse og Fremme af danske Erhvervsinteresser.

Udvalgets socialdemokratiske Mindretal havde kunnet tiltræde det af Ministeren fremsatte Lovforslag og ansaa Flertallets Forslag for en Forringelse af Ministerens »yderst beskedne Tilbud til Erhvervslivet«. Dog havde Mindretallet kunnet acceptere Flertallets Forslag, saafremt der i Stedet for Tremands-Udvalget var sat en Sekretær, der skulde være i Besiddelse af særlig Indsigt i Erhvervsforhold, og som skulde bistaa Ministeren og Nævnet ved Prøvelsen af Henvendelser fra Erhvervene. Et Ændringsforslag herom forkastedes med 77 Stemmer mod 45 (Socialdemokraterne).

Lovforslaget i den af Flertallet foreslaaede Affattelse vedtoges ved 3. Behandling i *Folketinget* med 75 Stemmer, medens 47 Medlemmer (Socialdemokrater) hverken stemte for eller imod.

I *Landstinget* vedtoges Lovforslaget enstemmigt med 44 Stemmer, idet ogsaa Socialdemokraterne stemte for det.

Samtidig med ovennævnte Dumping-Forslag fremsatte *Handelsministeren* (Slebsager) i *Folketinget* to andre Lovforslag, nemlig Lovforslaget om *Læderbetygning* og Lovforslaget om *Herreekvipering*. Om disse to Forslag udtalte Ministeren ved 1. Behandling i *Landstinget* af Dumping-Forslaget (se L. Sp. 1605—06): »Det blev i Løbet af Vinteren klart, at navnlig Forslaget om Herreekvipering ikke kunde gennemføres, og jeg har derfor truffet Foranstaltninger til at faa sat i Gang *Mærkningsbestemmelser vedrørende Herreekvipering*, saaledes at vi forhaabentlig derigennem kan modvirke Tilgangen af daarlige Varer udefra til Gavn for danske Forbrugere og til Gavn for den danske Produktion. Noget lignende gælder Læderbetygningsforslaget, som jeg i og for sig til det sidste havde ventet skulde blive vedtaget, men som jeg nu skønner heller ikke kan blive gennemført. Ogsaa paa det Omraade vil vi imidlertid søge ved *Mærkningsbestemmelser navnlig for Skotojets Vedkommende* at komme den daarlige Indførsel til Livs i den Udstrækning, det er muligt.«

*) Ministeren havde foreslaaet et Rigsdagsudvalg til Modtagelse af periodiske Indberetninger fra Tremands-Udvalget.

52. Lov om Ændring i Lov af 1. Juli 1927 om Hjælpeforanstaltninger for Sejlskibserhvervet. (Ministeren for Industri, Handel og Søfart). [A. Sp. 2543—C. Sp. 43, 61].

Fremsat i *Folketinget* $^{29}/_{11}$ (F. Sp. 2056). 1. Beh. $^{13}/_{12}$ (F. Sp. 2626). 2. Beh. $^{15}/_{12}$ (F. Sp. 2688). 3. Beh. $^{17}/_{12}$ (F. Sp. 2881). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $^{19}/_{12}$ (L. Sp. 430). 2. Beh. $^{20}/_{12}$ (L. Sp. 450). 3. Beh. $^{21}/_{12}$ (L. Sp. 454). *Loven stadfæstet 10. Januar 1928.* (Lov-Tid. Nr. 7).

Ved Loven foretages den Ændring i den i forrige Samling vedtagne Lov om Hjælp til Sejlskibserhvervet, se Aarvog 1926—27 Side 433, at det Beløb 500 000 Kr., som i denne stilledes til Raadighed til *Udlaan* til danske Sejlskibsredere, forhøjes til 650 000 Kr., fordi det bevilgede Beløb har vist sig at være utilstrækkeligt til at yde samtlige kvalificerede Ansøgere Laan, medens paa den anden Side 450 000 Kr., som var bevilget til *Driftslaen* til Sejlskibe, nedsættes til 300 000 Kr., der maa antages at være tilstrækkeligt.

---

53. Lov om Ændring i Lov Nr. 50 af 28. Februar 1916 om Sønæringen m. m. (Ministeren for Industri, Handel og Søfart). [A. Sp. 2455—C. Sp. 193, 1011].

Fremsat i *Folketinget* $^{10}/_{11}$ (F. Sp. 1196). 1. Beh. $^{1}/_{12}$ (F. Sp. 2198). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (P. Andersen, Ludvigsen, F. K. Madsen, Sundbo, N. P. Nielsen, Bjerring, Elmquist [Form.], Tange, Samuelson [Sokr.], Elgaard, Julin, Hendriksen, Bouet, A. C. D. Petersen og Niels Petersen). Betænkning (B. Sp. 989) afgiven $^{9}/_{3}$. (Ordfører: Elmquist). 2. Beh. $^{17}/_{3}$ (F. Sp. 5435). 3. Beh. $^{20}/_{3}$ (F. Sp. 5466). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $^{23}/_{3}$ (L. Sp. 1145). 2. Beh. $^{26}/_{3}$ (L. Sp. 1175). 3. Beh. $^{28}/_{3}$ (L. Sp. 1241). *Loven stadfæstet 31. Marts 1928.* (Lov-Tid. Nr. 73).

Det af Ministeren i Aar forelagte Lovforslag var enslydende med det i forrige Samling af Landstinget vedtagne, som kun kom til 1. Behandling i Folketinget, se Aarvog 1926—27, Side 503 — med en enkelt uvæsentlig Ændring. Ved Behandlingen undergik Forslaget nogle Forandringer

i Henhold til Ændringsforslag stillede af Udvalget og tiltraadte af Ministeren. Disse gik i det væsentlige ud paa følgende:

1) Maskingrænsen for Skibe, der betjenes af Motorpassere, sættes til 200 H.K. i Stedet for som i Forslaget til 250 H.K. Efter den nuværende Lovs Bestemmelser er Grænsen 150 H.K.

2) Det fastsættes for Besejling af Middelhavet, at der udover den i Lovens § 5 fastsatte Maskinbetjening for Skibe med en Maskinkapacitet fra 500 til 800 H.K. kun skal kræves en Undermester, naar disse Skibe kommer Øst for den 16. østlige Længdegrad, Skibe med en Kapacitet paa fra 700 til 800 H.K. skal derhos ved Fart paa Middelhavet Vest for den 16. østlige Længdegrad have en Maskinassistent, hvorhos Skibe med over 800 H.K. i hele Middelhavet skal have en Maskinmester af 2. Klasse.

Besejling af Azorerne, Madeira, de canariske Øer og Staten Marokkos Atlanterhavs-kyst ligestilles derhos med Besejling af Middelhavet Vest for den 16. østlige Længdegrad.

3) Der indsættes Krav om 2 Aars Sejlskibuddannelse som Betingelse for Erhvervelse af Bevis som Styrmand, medens Lovforslaget kun indeholdt Krav om 1½ Aar.

4) Det bestemtes, at Opnaaelse af Æresoprejsning ikke skal være tilstrækkelig til paa ny at faa Sønæringsbevis, naar man har mistet dette grundet paa, at Indehaveren ved Dom er fundet skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling.

5) Endelig blev Ønsket fra de mindre Skibe om Udvidelse af Omraadet for Kystfart efterkommet ved at bestemme, at ved Kystfart forstaas i denne Lov Fart mellem en Linie dragen fra Lindesnæs til Teksel og en Linie dragen fra Kalmar til Memel samt Farten mellem Øerne indenfor den færøske Øgruppe.

I Betænkningen nævnes, at Færøernes Lagting havde anbefalet, at der til Lovforslagets § 26 føjes en Bestemmelse om, at Handelsministeren udover de i Loven alt givne Bestemmelser om Adgang til Undtagelse fra Lovens Bestemmelser med Hensyn til Krav om Eksaminer eller andre Prøver skal være berettiget til under særlige Omstændigheder at gøre Undtagelse for Skibe, der er hjemmehørende paa Færøerne, samt at der ved Afgørelse af Sager om Undtagelse

fra de gældende Regler for Dæksbefalingsmænd m. v. paa Skibe, der er hjemmehørende paa Færøerne og gaar i Fart fra eller ved Færøerne, kun tages Hensyn til, hvad Skibsfartens Sikkerhed kræver, samt til, om der paa Færøerne findes kvalificerede Folk til at overtage de Stillinger, hvorom der i givet Tilfælde er Tale.

Udvalget med Undtagelse af Samuelsen mente ikke at kunne efterkomme Lagtingets Indstilling, idet man fandt det betænkeligt at indføre en i sit Princip saa vidtgaaende Undtagelsesregel i Sønæringsloven, saa meget mere som denne allerede i Forvejen indeholder Hjemmel for Ministeren til i meget vidtgaaende Omfang at meddele Dispensationer, saavel for færøske som for andre danske Skibe. Derhos syntes en saadan Bestemmelse, efter at der er oprettet en Styrmandsskole paa Færøerne, ogsaa overflødig.

Samuelsen, som sluttede sig til Lagtingets Indstilling, undlod dog at fremsætte Ændringsforslag i Betragtning af det øvrige Udvalgs Standpunkt. Da Ministeren derhos ikke ønskede den Beføjelse, som Lagtinget har tiltænkt Handelsministeriet, ansaa Samuelsen Lagtingets Ønske for uigennemførligt for nærværende Tid.

Lige saa lidt mente Udvalget at kunne efterkomme et Andragende fra Esbjerg Fiskeriforening om, at der i Loven maa blive indført en Ændring sigtende til at give Indehaveren af Bevis som Fiskeskipper af 1. Klasse Adgang til at føre Fiskefartøj i Fart paa Grønland og omliggende Farvande. Udvalget fandt, at en Adgang som den ønskede er tilstrækkelig sikret ved Lov Nr. 179 af 16. Juli 1927, i hvilken der allerede er truffet Afgørelse af Spørgsmaalet om Adgang for Fiskeskippere til at føre Fiskefartøj i fjernere Farvande end de i Sønæringslovens §§ 16 og 17 omhandlede gennem den ved Loven indførte Adgang for Fiskeskippere af 1. Klasse til at tage en udvidet Fiskeskipperprøve.

Loven vedtoges enstemmigt i begge Ting.

54. Lov om Tillæg til Lov af 30. Juni 1922 om Lukketid for Butikker og Lagre m. v. (Ministeren for Industri, Handel og Søfart). [A. Sp. 5159—C. Sp. 993, 1429].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{7}{3}$ (L. Sp. 825). 1. Beh. $\frac{16}{3}$ (L. Sp. 969). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bunch, Gunnar Fog-Petersen, Hauch, Albert Jensen, Johannes Jensen [Form.], M. C. Jensen, Knop, Laurits Knudsen, Olga Knudsen, Thomas Larsen, Jørgen Møller, Henrik Nielsen, Inger Gautier

Schmit, C. F. Sørensen og Wildner). Betænkning (B. Sp. 2291) afgiven $\frac{22}{3}$. (Ordfører: Johannes Jensen). 2. Beh. $\frac{27}{3}$ (L. Sp. 1195). 3. Beh. $\frac{28}{3}$ (L. Sp. 1244). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{30}{3}$ (F. Sp. 6062). 2. Beh. $\frac{2}{4}$ (F. Sp. 6217). 3. Beh. $\frac{3}{4}$ (F. Sp. 6365). *Loven stadfæstet 4. April 1928.* (Lov-Tid. Nr. 114).

Ved Loven foretages Ændringer i Butikslukkelovens § 2 og § 3 b., 1. Stykke, samt § 3 c., 2. Pkt.

Ændringen i Lovens § 2 gaar ud paa at føje *Kunstudstillinger* til de i Paragraffen optagne Undtagelsestilfælde fra Hovedbestemmelsen om Lukketid, der findes i Lovens § 1. Til § 2 føjes derfor som nyt Stykke (k.) følgende:

»Kunstudstillinger, der finder Sted med Politiets Tilladelse i Butikker og lignende Lokaler, dog saaledes, at Køb og Salg ikke maa finde Sted i Lokalerne i de Tider, i hvilke almindelige Butikker skal holdes lukkede. — Ministeren for Industri, Handel og Søfart fastsætter de nærmere Regler for, under hvilke Betingelser Politiets Tilladelse kan gives.«

Ændringen svarer til den tidligere i Rigsdagssamlingerne 1925—26 (Aarvog 1925—26, Side 1436) og 1926—27 (Aarvog 1926—27, Side 473) foreslaaede, men ikke vedtagne.

I § 3 foretages Ændringer saavel i § 3 b., 1. Stykke, som i § 3 c., 2. Pkt.

Ændringen i § 3 b., 1. Stykke, hvilket omhandler den særlige Aabningstid for »*Blandede Brød- og Mælkeudsalg*«, gaar ud paa at slette Ordet »*Blandede*«.

Medens den raadende Opfattelse af Bestemmelsen hidtil har været den, at det har været tilladt f. Eks. Mælkeudsalg, der alene forhandler Mælk, at holde aabent i de i Lukkelovens § 3 a. nævnte Tider, er det nu ved Dom blevet fastslaaet, at Bestemmelsen alene giver »blandede« Mælke- og Brøduudsalg Ret til at holde aabent udover den almindelige Butikslukketid. Da man fandt, at der ikke er tilstrækkelig Grund til at sonde mellem de forskellige Arter af Brød- og Mælkeudsalg, foreslog man Bestemmelsen ændret.

Med Hensyn til Ændringen i Lovens § 3 c., 2. Pkt., enedes man om at give det nævnte Punktum følgende Affattelse:

Forretninger af denne Art (Blomsterforretninger), der ligger i Nærheden af en for Publikum tilgængelig Indgang til en Kirkegaard eller et Sygehus, maa desuden paa Folkekirkens Helligdage forhandle disse Varer paa de Tider, vedkommende Kirkegaard eller Sygehus er aabent for besøgende, saaledes at Politiet afgør, hvilke Forretninger der har en saadan Belliggenhed, at de i Medfør af foranstaaende maa holdes aabne. Handlende, der ved en for Publikum tilgængelig Indgang til et Sygehus udelukkende forhandler Varer af den i 1. Punktum omhandlede Art (Blomster), kan i et saadant Antal, som Politiet maatte finde passende, og under Iagttagelse af herfor af Politiet givne Forskrifter ligeledes forhandle de nævnte Varer paa Folkekirkens Helligdage paa de Tider, vedkommende Sygehus er aabent for besøgende.

Oprindelig var foreslaaet den samme Affattelse som tidligere (Aarbog 1925—26, Side 436), saaledes at Blomsterforretninger og handlende med Blomster (Gadehandlere) i Nærheden af en Kirkegaard eller et Sygehus maa forhandle deres Varer i den Tid, Kirkegaarden eller Sygehuset er aabent. Medens man, hvad Blomsterforretningerne angaar, sluttede sig til det forelagte Forslag, udtales det i Landstingsudvalgets Betænkning, hvor Ændringsforslaget blev stillet, at der havde ytret sig Betænkelighed ved at give Blomsterhandlere en saadan lovmæssig Adgang til Gadehandel. Imidlertid enedes man om at give dem saadan Tilladelse, for saa vidt de handlede i Nærheden af et Sygehus, medens man ikke fandt det paakrævet, at en lignende Tilladelse gives til Handel udenfor Kirkegaarde.

Loven vedtoges i øvrigt enstemmigt i begge Ting.

55. Lov for Færøerne om Forbud mod at drive Erhverv med berusende Drikke m. m. (Ministeren for Industri, Handel og Søfart). [A. Sp. 5163—C. Sp. 231, 1425].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{7}{3}$ (L. Sp. 826). 1. Beh. $\frac{16}{3}$ (L. Sp. 964). 2. Beh. $\frac{20}{3}$ (L. Sp. 985). 3. Beh. $\frac{23}{3}$ (L. Sp. 1119) *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{28}{3}$ (F. Sp. 5915). 2. Beh. $\frac{30}{3}$ (F. Sp. 6052). 3. Beh. $\frac{2}{4}$ (F. Sp. 6215). *Loven stadfæstet 4. April 1928.* (Lov-Tid. 115).

I Lov for Færøerne Nr. 27 om Forbud mod at drive Erhverv med berusende Drikke m. m. af 30. Januar 1923 er

det bestemt, at Loven vil være at forelægge til Gennemsyn for Lagtinget i Samlingen 1927 og for Rigsdagen i Samlingen 1927—28. I Henhold til denne Bestemmelse har Loven været forelagt Lagtinget i Samlingen 1927. Lagtinget har herefter indstillet, at der foretages følgende Ændringer i den gældende Lov, hvilke Ændringer af Ministeren optoges i det af ham forelagte Lovforslag, nemlig: at der i Lovens § 2 indføjes et Forbud imod, at Personer under 18 Aar indforskriver eller faar udleveret berusende Drikke, at den ved Revisionen af Loven i 1923 i § 3 indføjede Bestemmelse, hvorefter det blev forbudt at gøre Udlevering af indførte berusende Drikke afhængig af Tilstedeværelsen af Konnossement eller noget andet Bevis end Legitimationsbevis for Modtageren eller dennes Fuldmægtig eller eventuelt Fuldmagt, atter ophæves, at det i samme Paragraf foreskrives, at berusende Drikke, som indføres, ikke maa udleveres, forinden Modtageren har forevist skriftligt Bevis for at have betalt Skat til Kommunen i den Skattetermin, der ligger forud for Udleveringen, samt at Loven paa ny forelægges til eventuel Revision for Lagtinget i Samlingen 1932 og for Rigsdagen i Samlingen 1932—33.

Loven svarer med de nævnte Ændringer og en enkelt Ændring af formel Karakter i øvrigt ganske til den nugældende Lov (se Aarvog for 1922—23, Side 270, jfr. Aarvog for 1921—22, Side 677).

Loven vedtoges enstemmigt i begge Ting, efter at der paa Foranledning af Effersø af Ministeren var stillet Forslag om, at Loven ikke som foreslaaet skulde træde i Kraft den 1. April 1928, men den 1. Juli s. A.

56. Lov om Politiets Ordning m. v. (Justitsministeren). [A. Sp. 2321—C. Sp. 163, 1417].

Fremsat i *Folketinget* ^{13/10} (F. Sp. 92). 1. Beh. ^{2/12} (F. Sp. 2237). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (L. D. Rasmussen, H. P. Hansen, Simonsen, Knud Hansen, Schrøder, P. Mortensen, Vagn Bro [Form.], Chr. Ernst Christensen, Hedelund [Sokr.], Sevelsted, Arnth Jensen, Bouet, Carlsen-Skiødt, Axel Møller og Niels Petersen). Betænkning (B. Sp. 901) afgiven ^{9/3}. (Ordfører: Vagn Bro). 2. Beh. ^{15/3} (F. Sp.

5334). 3. Beh. $1\frac{7}{3}$ (F. Sp. 5434). *Oversendt til Landstinget.*
 1. Beh. $20\text{--}21\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1012, 1035). Henvist til Udvalg paa
 15 Medlemmer (J. V. Christensen, Ludvig Christensen,
 Marie Christensen, Ejsing, Fink, Gisselbæk, Godskesen
 [Sokr.], A. P. Hansen, Johannes Jensen, Laurits Knudsen,
 Lewinsky, J. Chr. Møller, Inger Gautier Schmit [FORSL.],
 Steincke og Veistrup). Betænkning (B. Sp. 3153) afgiven $29\frac{1}{3}$.
 (Ordfører: Inger Gautier Schmit). 2. Beh. $31\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1416).
 3. Beh. $31\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1428). *Loven stadfæstet 31. Marts 1928.*
 (Lov-Tid. Nr. 84).

Det i Aar forelagte Lovforslag var, for saa vidt angaar
 1. Afsnit, uforandret fra det i forrige Samling fremsatte, se
 Aarvog 1926—27, Side 512, bortset fra nogle redaktionelle
 Ændringer og fra, at den tidligere § 5 i 2. Afsnit, hvori
 bestemtes, at alle Udgifter til Undervisning og Uddannelse
 af Politiet afholdes af Statskassen, i Aar var indføjet i 1. Af-
 snit, Retsplejelovens § 116. Derimod var 2. Afsnit forandret.
 Medens det tidligere Lovforslag indeholdt Forslag om, at
 Politiet i de sønderjydske Landsdele ordnedes paa samme
 Maade som i den øvrige Del af Riget, og der i 2. Afsnits
 §§ 2 og 3 blev givet nærmere Regler dels om det nuværende
 sønderjydske Ordenspolitis Overgang til kommunalt Politi,
 dels om Oprettelsen af et særligt Grænsepoliti i Sønderjylland,
 opretholdt nærværende Forslag den bestaaende Ordning
 med et særligt af Staten ansat Ordenspoliti i Sønderjylland
 for et Tidsrum af 8 Aar. Grunden hertil var, at Ministeriet
 fra de 4 sønderjydske Magistrater havde modtaget en Anmod-
 ning om, at den nugældende Ordning maa blive opretholdt,
 i hvert Fald i 8 Aar.

2. Afsnit, § 2, indeholdt da de nærmere Regler om det
 sønderjydske Ordenspoliti, idet den bestemte:

»Den det kommunale Politi paahvilende Virksomhed
 udøves i de sønderjydske Landsdele af det under Chefen
 for Statspolitiet sorterende Ordenspoliti.

Antallet af Betjente i Ordenspolitiet i de sønderjydske
 Landsdele fastsættes ved Normeringslov.

I de sønderjydske Landsdele bestaar Politiraadet af
 Politimesteren som Formand, 2 Medlemmer valgte af ved-
 kommende Amtmand eller, for saa vidt en Politikreds er
 beliggende i mere end eet Amt, af vedkommende Amtmænd

efter Forhandling samt 2 Repræsentanter for Kredens Polititjenestemænd, saavel Ordenspolitiet som Statspolitiet, valgte af og blandt disse.«

§ 3 lød saaledes:

»Som Bidrag til Udgifterne til Ordenspolitiet i de sønderjydske Landsdele betaler hver af Amts-, Købstads- og Flækkekommunerne i de nævnte Landsdele i hvert Finansaar til Statskassen et Beløb, svarende til henholdsvis 85 Ø., 3 Kr. 60 Ø. og 1 Kr. 55 Ø. for hver Indbygger, som Kommunen har ifølge den ved Finansaarets Udgang sidst stedfundne almindelige Folketælling.«

§ 4: »De i dette Afsnit indeholdte Regler bortfalder den 31. Marts 1936, inden hvilket Tidspunkt der ved Lov bliver at træffe Bestemmelse om det sønderjydske Ordenspolitis Overgang til kommunalt Politi og om Oprettelse af et Politikorps til at udføre den særlige Polititjeneste ved Grænsen i Sønderjylland.«

3. Afsnit, § 5, var som § 4 i det tidligere Lovforslag.

Det i Folketinget nedsatte Udvalg delte sig paa et Hovedspørgsmaal i et Flertal, bestaaende af Venstres, det konservative Folkepartis og det radikale Venstres Udvalgsmedlemmer, og et Mindretal, Socialdemokraterne, nemlig Spørgsmaalet om, hvorvidt det vilde være formaalstjenligt at gaa over til et for hele Landet fælles Statspoliti, der indenfor sine Rammer optager de tidligere kommunale Politikorps.

Mindretallet ønskede i Overensstemmelse med Flertallets Synspunkter i Betænkningen fra den ved Justitsministeriets Skrivelse af 19. Juni 1925 nedsatte Kommission, se Aarbog for forrige Samling, Side 513, en fuldstændig Overgang til et Fællespoliti for hele Landet og stillede Ændringsforslag om en ny Affattelse af Lovforslaget, væsentligt stemmende med, hvad der var foreslaaet af det nævnte Kommissionsflertal. Mindretallet udtalte herom i Betænkningen: »Ved Forhandlingerne om Ordningen af Politiets Organisering har der fra alle Sider været tilkendegivet, at et Enhedspoliti maatte anses for mest praktisk og rationelt, politimæssigt set, men fra forskellige Sider har man dels været imod og dels næret Betæneligheder ved en Statsordning. Mindretallet maa mene, at den politimæssige Side af Sagen selvsagt har den allerstørste Betydning, men at den økonomiske Side heller ikke maa overses, og for at kunne skabe den praktiske Ordning, som Enhedspolitiet utvivlsomt maa anses for at

være, og tillige tage skyldigt Hensyn til den økonomiske Byrdes retfærdige Fordeling, har Mindretallet stillet Forslag om at samle det nu tvedelte Politi i et Statspoliti, da man ikke har kunnet øjne nogen anden fuldt ud betryggende Ordning.«

Flertallet fraraadede Indførelse af et for hele Landet fælles Statspoliti som eneste Politi. Idet Flertallet henviste til den nævnte Kommissionsbetænkning og de deri fremførte Grunde imod en Ordning, alene bestaaende af et Statspoliti, hvilke Grunde i det væsentligste ogsaa var bestemmende for Flertallets Synspunkter, tilføjede Venstres Medlemmer, at de anser Hovedlinien i den nugældende Tvedeling af Politiet helt igennem for den bedste og derfor finder, at den nugældende i Lovforslaget optagne Ordning bør blive den endelige, medens man fra radikal og delvis ogsaa fra konservativ Side fandt, at man i hvert Fald ikke foreløbig kan tilraade at gaa bort fra den bestaaende Fordeling af Landets Politi.

Mindretallets Forslag gik ud paa en ny Affattelse af de paagældende Paragraffer i Retsplejeloven og fastsatte, at Politimyndigheden udøves gennem et for hele Riget fælles Politi, der er underordnet Justitsministeren og staar under hans øverste Tilsyn.

Riget deles efter Mindretallets Forslag, ligesom i Lovforslaget, i 72 Politikredse. København udgør en Politikreds, der forestaas af en Politidirektør. I øvrigt forestaas hver Politikreds af en Politimester. De nærmere Bestemmelser om disse Forhold stemte i øvrigt med Lovforslaget. Dernæst foresloges ansat *en Chef for Fremmedtilsynet*, hvis Virksomhed er i Samarbejde med det øvrige Politi at paase Overholdelsen af Lovgivningen om Tilsynet med fremmede og rejsende, og som tillige er Forstander for Statens Politiskole, Chef for Laboratoriet for Foretagelse af tekniske Undersøgelser i Politiøjemed og Udgiver af Danske Politiefterretninger samt fører Overtilsyn med Centralbureauet for Forbryderes Identificering.

Til *Bistand for Politidirektøren* ansættes en Opdagerchef samt 4 Politiinspektører, af hvilke en under Opdagerchefens Tilsyn og med Bistand af et Antal Politiadvokater leder Politiets Virksomhed for Efterforskning, Forfølgning og Paatale af Straffesager. Staden København inddeles i 9 Politikredse, der hver forestaas af en Politiassistent. Politiinspektørernes og Politiassistenternes Tjenesteomraade fastsættes i øvrigt af Politidirektøren.

Der gives saa nærmere Regler om Politiets yderligere Personale, derunder om Politibetjente, hvis Antal ikke kan overskride 2 500, hvoraf indtil 40 kan beskikkes til Politiassistenter og indtil 500 til Overbetjente.

Endvidere foreslaas oprettet et *Polititilsynsraad* for hele Riget. For Tilsynsraadet kan af Justitsministeren, Rigsadvokaten eller mindst 4 Medlemmer af Raadet til Udtalelse indbringes almindelige Spørgsmaal vedrørende Politivæsenet.

Raadet bestaar foruden af en af Justitsministeren valgt Formand af: 2 Medlemmer valgte af Rigsdagen, 2 Medlemmer valgte af Københavns Kommunalbestyrelse, 2 Medlemmer valgte af Den danske Købstadforening, 2 Medlemmer valgte af Amdraadsforeningen, 1 Medlem valgt af De samvirkende Sogneraadsforeninger, 1 Medlem valgt af Fællesorganisationen af Landkommuner med bymæssig Bebyggelse, Rigsadvokaten, Politidirektøren, 1 Politimester valgt af Foreningen af Politimestre i Danmark, 2 Repræsentanter for Politiinspektører, Politiadvokater, Politifuldmægtige og Politiaassistenter, valgte af disse efter nærmere af Justitsministeren fastsatte Regler, 6 Repræsentanter for det udøvende Politis øvrige Personale, deraf 2 for Opdagelsespolitiet; disse Repræsentanter vælges af og blandt Medlemmerne af dette Personales anerkendte Organisationer. — Samtlige Valg gælder for 4 Aar.

Der oprettes i hver Politikreds et *Politiraad*.

Udenfor København bestaar Politiraadet af Politimesteren som Formand, 2 Medlemmer valgte i Politikredse, der udelukkende bestaar af Købstad eller Landdistrikt, af henholdsvis vedkommende Byraad eller Amdraad, og i Politikredse, der omfatter baade Købstad og Landdistrikt, det ene af vedkommende Byraad og det andet af vedkommende Amdraad samt 2 Medlemmer, hvoraf et skal tilhøre Opdagelsespolitiet, valgte af og blandt Kredens Polititjenestemænd. — I København bestaar Politiraadet af Politidirektøren som Formand, et af Københavns Magistrat valgt Medlem af samme, 2 af Københavns Borgerrepræsentation valgte Medlemmer af samme samt 3 Medlemmer, hvoraf et skal tilhøre Opdagelsespolitiet, valgte af og blandt Kredens Polititjenestemænd.

Politiraadet kan fremkomme med Forslag vedrørende Kredens almindelige Politiforhold. Saadanne Forslag indbringes for Raadet gennem et af dets Medlemmer. Saafremt Politimesteren (Politidirektøren) ikke mener at kunne tage Raadets Forslag eller Indstillinger til Følge, kan Sagen forelægges Justitsministeren.

Angaaende *Omkostningerne ved Politiet* bestemmes, at Staten udreder for de fast ansatte kommunale Polititjenestemænd Lønninger i Overensstemmelse med Reglerne i en ny Lov indeholdende Ændringer i Stats-Tjenestemandsløven. Det har sit Forblivende ved de gældende Bestemmelser vedrørende Afholdelse af Udgifterne i Strafferetsplejen, derunder til Lokaler m. v.

Af Kommunerne udredes til Staten et Bidrag til Lønning og Pensionering af det fastsatte Antal Betjente. Dette Bidrag, der ikke maa overstige en Femtedel af ovennævnte Udgifter i hvert Regnskabsaar, fordeles paa København, Frederiksberg samt Amts- og Købstadkommunerne efter Indbyggerantal.

Staten overtager Udgifterne ved Politiets Uniformering og øvrige Udrustning. De af Kommunerne til Politiets udelukkende Brug anskaffede Befordringsmidler overgaar til Staten mod Betaling efter Vurdering.

Staten overtager Pensioneringen af samtlige fast ansatte kommunale Polititjenestemænd. Den Pensionsbyrde, som en Kommune har paadraget sig overfor de Polititjenestemænd, som overgaar til Statens Tjeneste eller kunde være overgaaet hertil, opgøres efter de af Statsanstalten for Livsforsikring anvendte Regler for Pensionsbyrders Beregning. Af det Beløb, som derved udkommer, indbetaler Kommunen $\frac{4}{5}$ til Staten i Løbet af højst 25 Aar med mindst $\frac{1}{25}$ aarlig. Den til enhver Tid resterende Kapital forrentes med 4 pCt. p. a.

Alle andre Udgifter, der foranlediges ved de Sager og Rets handlinger, som Strafferetsplejen medfører, derunder Udgifter til Vederlag og Diæter til offentlige Anklagere, der faar Vederlag for den enkelte Sag, samt til beskikkede offentlige Forsvarere, afholdes i Overensstemmelse med de hidtil gældende Regler, dog at Bestemmelsen i Lov om Omordningen af Københavns Politi m. v. af 11. Februar 1863 § 17 om Statens Tilskud til Københavns Politi ophæves.

Af de Udgifter, som medgaar til Vederlag og Diæter til beskikkede offentlige Forsvarere, godtgør Statskassen vedkommende kommunale Kasser Halvdelen.

Bestemmelsen i Forordning af 15. September 1832 § 3, jfr. Forordning af 29. November 1837 § 5, om ekstraordinær Repartition paa Landdistrikterne og Købstæderne af Udgifter i Straffesager ophæves.

Det socialdemokratiske Mindretal vilde imidlertid ikke afholde sig fra Deltagelse i Forhandlingerne om det foreliggende Lovforslag for at søge opnaaet de flest mulige Forbedringer af dette, hvis Mindretallets principale Forslag skulde blive forkastet, og af hele Udvalget eller Ministeren samt af et Mindretal stilledes derfor ogsaa en Række Ændringsforslag til Lovforslaget.

Af de første Forslag skal følgende nævnes:

1) En Ændring i Retsplejelovens § 109, dels gaaende ud paa, at de tidligere »Politiassessorer« fremtidig benævnes »Politiadvokater«, og dels, at disse ikke skal staa i direkte Underordningsforhold under Politiinspektøren.

2) En Bestemmelse i Lovforslaget, hvorefter som Regel ingen kan ansættes som Politimester uden i 3 Aar at have

haft Ansættelse som autoriseret Politifuldmægtig eller i anden overordnet Stilling i et større Politikorps, slettedes.

3) Det bestemtes, at forinden eventuel Omflytning indenfor Statspolitiets Personale skal vedkommende Politimesters Erklæring indhentes.

4) Ogsaa for det kommunale Politikorps' Vedkommende skal fremtidig — ligesom nu for Statspolitiets — Appel af en idømt Bøde kunne ske til Justitsministeren.

5) I Retsplejelovens § 115 indføjedes et nyt Stykke, hvorefter Amtmanden i Politikredse, hvor der ikke er nogen autoriseret Politifuldmægtig, kan meddele Bemyndigelse til Personer, der i øvrigt opfylder Betingelserne, til paa Politimesterens Ansvar at forestaa Embedet.

6) Med Hensyn til det kommunale Politis Bibeskæftigelse, hvorom Lovforslaget bestemmer, at Sagen skal have været forelagt Ministeren, inden Tilladelse gives, slaas det fast, at saafremt der efter vedkommende kommunale Vedtægt kræves Tilladelse til saadan Bibeskæftigelse, skal denne forud indhentes.

7) Medens Lovforslaget bestemmer, at Politimesteren, naar der skal udnævnes en kommunal Betjent, »om muligt« skal indstille 3, ændres dette til »mindst 3«. Ligeledes bestemtes det, at hvis de ansættende kommunale Raad ikke blandt de indstillede finder nogen Ansøger egnet til Ansættelse, skal Politimesteren foretage ny Indstilling, samt at hvis der mellem det kommunale Raad og Politimesteren opstaar Uenighed om Afskedigelse af en Tjenestemand, skal Sagen forelægges Justitsministeren, hvis Afgørelse er endelig.

8) Det vedtoges for Bornholms Vedkommende at bevare Betegnelsen »Sandemænd« for Sognefogderne.

9) Lovforslagets Bestemmelse om, at der i hver Politikreds, hvor det ønskes, oprettes et Politiraad, ændredes til:

»Der oprettes et Politiraad i de Politikredse, i hvilke der fremsættes Begæring derom af nogen af Kredens Polititjenestemænd eller af et af de Amsraad eller Byraad, der efter nedenstaaende Regler har Ret til at vælge Repræsentanter til Politiraadet.«

For Københavns Vedkommende bestemtes følgende:

»I København bestaar Politiraadet af Politidirektøren som Formand, den Borgmester, under hvem Politiet henhører, 3 af Københavns Borgerrepræsentation valgte Medlemmer af samme, en Repræsentant for de overordnede Polititjenestemænd i København, valgt af og blandt disse, samt 4 Repræsentanter for Stadens øvrige Polititjenestemænd, saavel det kommunale Politis som Statspolitiets, valgte af og blandt disse, hvoraf 1 Medlem valgt af og blandt Stadens Over- og Inspektionsbetjente.«

Vedrørende Lovforslagets 2. Afsnit var der i Udvalget megen Stemning for, at man kom bort fra den bestaaende Forskellighed imellem Politiordningen i de sønderjydske Landsdele og det øvrige Land. Udvalget mente, at der nu er gaaet saa lang Tid siden Genforeningen, at Tiden snart maatte være inde ogsaa paa dette Omraade til en Enhedslovgivning. Under Hensyn til det enstemmige Ønske, der er fremsat af de 4 sønderjydske Magistrater, gik Udvalget imidlertid med til Lovforslagets uændrede Vedtagelse paa dette Omraade. Medlem af Landstinget, Borgmester *Fink*, Aabenraa, der havde Foretræde for Udvalget og meget indtrængende paa Magistraternes Vegne anmodede om det samme, tilføjede, at Magistraterne er ganske klare over, at om 8 Aar maa dette Særforhold ophøre. — Det tilføjes i Betænkningen, at »Udvalget har været paa det rene med, at det sønderjydske Ordenspolitis Lønforhold er daarlige i Forhold til, hvad der udbetales i den øvrige Del af Landet. Man har derfor haft et Samraad med Justitsministeren herom, hvilket resulterede i, at man enstemmigt anmodede Ministeren om at foranledige søgt tilvejebragt en Bevilling til et foreløbigt Løntillæg til hver af de paagældende sønderjydske Tjenestemænd paa 250 Kr. aarlig. Justitsministeren lovede at søge de paagældende Bevillinger gennemført.«

I Betænkningen omtales endelig nogle Samraad, som Udvalget havde med Justitsministeren: Angaaende Betalings- og Fordelingsforholdene for Nummerplader til Motorkøretøjer; angaaende en Simplificering af Forretningsgangen mellem Statspolitiets Chef og Statspolitiet ude omkring i Politikredsene; angaaende de uheldige Forhold, der har vist sig i forskellige Politikredse — for Udvalget forelaa der særlig en Sag fra Helsingør —, at der af Politimesteren ved Beordring af Overarbejde er blevet paaført Kommunen betydelige Udgiftsbeløb udover de til Politiet bevilgede. Justitsministeren erklærede sig enig i Udvalgets Opfattelse af disse Spørgsmaal, hvorom henvises til Betænkningen. Endelig ønskede Udvalget at udtale, at en Del af Landbetjentene uden Tvivl — under Hensyn til det som oftest store Omraade, hvori de virker — er ret daarligt stillede med Hensyn til Befordring eller Befordringsgodtgørelse. Man imødesaa derfor, at der i en nærmere Fremtid paa den ene eller anden Maade sker en Forbedring.

Af Socialdemokraterne og det radikale Medlem stilledes som nævnt nogle Ændringsforslag, der gik ud paa at aabne Adgang for særligt kvalificerede underordnede Polititjenestemænd, der har forrettet praktisk Tjeneste i det udøvende Politis forskellige Afdelinger i en nærmere angiven Aarrække, til, selv om de ikke har juridisk Embedseksamen, at

komme i Betragtning ved de højere Politistillinger. — Det samme Mindretal foreslog desuden, at af Kommunernes Udgifter til Politiets Lønninger, Beklædning, Udrustning og Pensioner skulde Statskassen aarlig betale en Trediedel.

Venstres og de Konservatives Udvalgsmedlemmer motiverede nærmere i Betænkningen, hvorfor de ikke kunde tiltræde disse Mindretalsforslag, og de to konservative Medlemmer føjede hertil med Hensyn til det sidst omtalte Ændringsforslag, at de ikke har kunnet tiltræde det, »særlig fordi der ikke foreligger nogen Opgørelse over, hvorledes Fordelingen af Udgifterne mellem Stat og Kommune rettelig bør være, men opfordrer Justitsministeren til at lade en saadan Undersøgelse foretage.«

Socialdemokraternes Ændringsforslag om et Fællespoliti forkastedes med 78 Stemmer mod 45 og de øvrige Mindretalsforslag med 67 Stemmer mod 59.

I Landstinget delte Udvalget sig ligeledes i et Flertal (Venstre og Konservative), som indstillede det i Folketinget vedtagne Lovforslag uforandret til Vedtagelse, og to Mindretal. Af disse stillede det socialdemokratiske Mindretal — der opgav at stille Forslag om et Enhedspoliti — de samme Ændringsforslag, som var fremme i Folketinget, om Avancementsforbedringer for særligt kvalificerede Polititjenestemænd og om Statskassens Andel i Udgifterne til Politiet — hvilke Forslag ogsaa det radikale Medlem tiltraadte —, og desuden to Forslag, som tilsigtede »dels at fremhæve Fremmedtilsynet som en fortrinsvis Statspolitiopgave, dels at gøre det utvivlsomt, at Statspolitichefen som saadan ikke alene har Ret til, men ogsaa Pligt til at føre Overtilsynet med de netop til Statspolitiet fortrinsvis henlagte Hverv«.

De konservative Medlemmer udtalte sig særlig om Ændringsforslaget angaaende Statskassens Andel i Polititudgifterne i Overensstemmelse med deres Meningsfæller i Folketinget.

Mindretallets førstnævnte Ændringsforslag forkastedes med 35 Stemmer mod 26, de sidstnævnte med 41 mod 18.

Loven vedtoges enstemmigt i begge Ting.

57. Lov om Tilføjelse til Lov om Rettens Pleje af 11. April 1916. (Justitsministeren). [A. Sp. 2541—C. Sp. 17, 47].

Fremsat i *Folketinget* ²⁴/₁₁ (F. Sp. 1932). 1. Beh. ²⁹/₁₁ (F. Sp. 2058). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov om Rettens Pleje

af 11. April 1916 (se Side 372). Betænkning (B. Sp. 31), afgiven $\frac{6}{12}$. (Ordfører: Vagn Bro). 2. Beh. $\frac{7}{12}$ (F. Sp. 2336). 3. Beh. $\frac{7}{12}$ (F. Sp. 2385). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{9}{12}$ (L. Sp. 267). 2. Beh. $\frac{9}{12}$ (L. Sp. 304). 3. Beh. $\frac{14}{12}$ (L. Sp. 305). *Loven stadfæstet 14. December 1927*. (Lov-Tid. Nr. 294).

Ved denne Lov gøres en Tilføjelse til Retsplejelovens § 44, 2. Stykke. Her findes Reglerne om midlertidig Beskikkelse af Dommere. Midlertidig Beskikkelse som Højesteretsdommer kan efter Paragraffens 1. Stykke ikke finde Sted, hvorimod efter 2. Stykke Justitsministeriet kan meddele midlertidig Beskikkelse i andre Dommerembeder, men udenfor Tilfælde af Sygdomsforfald ikke udover et Aar. Hertil føjes nu ved Loven følgende:

»Hvor den midlertidige Beskikkelse er foranlediget ved Dommerens Udførelse af andet offentligt Hverv, skal dog den nævnte Frist ved kongelig Resolution kunne forlænges for indtil et Aar ad Gangen paa Betingelse af, at ganske særlige Grunde taler derfor, at Samtykke gives af Præsidenten for vedkommende kollegiale Ret, eller for Retspræsidenters og Underdommeres Vedkommende af Præsidenten for den nærmest overordnede Ret, og at en fast ansat Dommer midlertidig beskikkes i den paagældende Stilling. Midlertidig Beskikkelse ved kongelig Resolution kan i intet Tilfælde meddeles udover et samlet Tidsrum af 3 Aar.«

I Bemærkningerne til Lovforslaget udtales, at den i Retsplejeloven satte Tidsgrænse af 1 Aar er ukendt i andre Lande og fandtes ikke i de af Proceskommissionerne udarbejdede Udkast eller i det af Regeringen i Rigsdagssamlingen 1906—07 fremsatte Forslag til Lov om Rettens Pleje, men indsattes af Landstingets Udvalg, samt at der formentlig ved Indsættelse af denne Bestemmelse i Retsplejeloven kun er tænkt paa de almindelige Tilfælde af Ledighed i en Dommerstilling ved Indehaverens Død eller Forflyttelse, men ikke paa de Tilfælde, hvor den midlertidige Beskikkelse foranlediges ved Dommerens Udførelse af andet offentligt Hverv.

I det i Folketinget nedsatte Udvalg sluttede Venstre og Konservative sig til det af Ministeren forelagte Lovforslag, medens Socialdemokrater og Radikale indstillede det til Forkastelse af Grunde, som nærmere udvikledes ved 2. Behandling. Som Bilag til Betænkningen var trykt to Erklæringer

fra henholdsvis »Præsidentraadet« og det staaende »Retsplejeudvalg«, for hvilke Institutioner Ministeren havde forelagt Lovforslaget til Erklæring. Præsidentraadet udtalte, at det »anser sig ikke for kompetent til at udtale sig om, hvorvidt det er heldigt at søge den nævnte Bestemmelse i Retsplejelovens § 44, 2. Stykke, ændret. Derimod mener Præsidentraadet at kunne udtale, at der — for saa vidt en Ændring som den nævnte søges gennemført — ikke fra Raadets Side findes noget at indvende imod, at der paalægges Retspræsidenterne det Hverv, som er nærmere angivet i det fornævnte Udkast.« Retsplejeudvalget udtalte med 13 Stemmer mod 4, at det »navnlig af Hensyn til Domstolenes Uafhængighed« maatte fraraade den foreslaede Ændring, og endvidere: »Samtidig med, at Retsplejeudvalget saaledes bestemt maa tage Afstand fra det foreliggende Forslag, skal man tilføje, at det under den videre Drøftelse i Udvalget med Tilslutning af et overvejende Flertal er blevet fremhævet, at en Forandring i den gældende Regel i alt Fald maatte begrænses til Hverv af tilsvarende Beskaffenhed som Dommerhvervet, f. Eks. som Voldgiftsdommer i internationale Forhold, og at det maatte foretrækkes, at fornødent Samtykke gives, ikke af en enkelt Retspræsident, men af Præsidentraadet. Et enkelt Medlem af Udvalget har udtalt sig for, at den, som beskikkes til midlertidigt at varetage det paagældende Dommerembede, bør have fast Konstitution for hele det Tidsrum, i hvilket Embedets Indehaver er forhindret ved vedkommende offentlige Hverv. — Den korte Tid, der har staaet til Retsplejeudvalgets Raadighed, har ikke tilladt en indgaaende Prøvelse af det foreliggende Lovforslags Enkeltheder.«

Ved 3. Behandling i Folketinget vedtoges Lovforslaget med 78 Stemmer mod 68, i Landstinget med 38 Stemmer mod 21.

58. Lov om Ændringer i Lov om Rettens Pleje af 11. April 1916. (Justitsministeren). [A. Sp. 2999—C. Sp. 45, 61].

Fremsat i *Folketinget* $30/_{11}$ (F. Sp. 2098). 1. Beh. $15/_{12}$ (F. Sp. 2689). 2. Beh. $16/_{12}$ (F. Sp. 2792). 3. Beh. $17/_{12}$ (F. Sp. 2881). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $19/_{12}$ (L. Sp. 431). 2. Beh. $20/_{12}$ (L. Sp. 451). 3. Beh. $21/_{12}$ (L. Sp. 455). *Loven stadfæstet 22. December 1927.* (Lov-Tid. Nr. 312).

Ved Loven nedlægges Dommerembedet i Æbeltoft, der er ledigt ved Dommerens Forflyttelse, og denne Retskreds lægges sammen med Grenaa Retskreds.

Grenaa tænkes opretholdt som Hovedtingsted for den ny Retskreds, og der vil blive oprettet et Bitingsted i Æbeltoft, ligesom det er Tanken, at Dommeren her skal have en Afdeling af sit Embedskontor.

Ved Sammenlægningen vil der, da Kontoret i Æbeltoft tænkes bibeholdt, ikke kunne ventes indvundet nogen Besparelse i de to Embeders nuværende Kontorholdsudgifter, hvorimod der vil spares Lønning til en Dommer (7 800 Kr. foruden Tillæg). Paa den anden Side maa der regnes med forøgede Udgifter — anslaaet til 1 200 Kr. aarlig — til Befordring og Dagpenge for Dommeren, ligesom det Dommerembede, der dannes ved Sammenlægningen, normeres som et Underrettsdommerembede af 1. Grad med Grundløn 8 700 Kr., hvorved Besparelsen yderligere formindskes med ca. 1 000 Kr. Den samlede Besparelse ved Sammenlægningen vil herefter kunne anslaaes til 6 400 Kr. — I Bemærkningerne til Lovforslaget nævnes, at Ministeriet i Anledning af det af Folketingets Udvalg angaaende Forslag til Lov om Ændringer i Retsplejeloven den 29. Marts 1927 (se Aarvog for 1926—27 Side 417) fremsatte Ønske om, at Ministeriet tog op til samlet Overvejelse en Ordning af Jurisdiktionsforholdene over hele Landet, har udarbejdet en saadan Plan, og at det er Ministeriets Hensigt i de Tilfælde, hvor Planen vil medføre Sammenlægning eller Omlægning af Retskrede, at indhente Erklæringer fra de vedkommende stedlige Myndigheder.

Loven vedtoges enstemmigt i begge Ting.

---

59. Lov om Ændring i Lov af 11. April 1925 om Sikkerhedsforanstaltninger mod visse Personer, der udsætter Retssikkerheden for Fare. (Justitsministeren). [A. Sp. 2243—C. Sp. 3, 19].

Fremsat i *Landstinget* $^{12}/_{10}$ (L. Sp. 14). 1. Beh. $^{19}/_{10}$ (L. Sp. 64). 2. Beh. $^{21}/_{10}$ (L. Sp. 79). 3. Beh. $^{26}/_{10}$ (L. Sp. 83). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $^1/_{12}$ (F. Sp. 2231). 2. Beh. $^6/_{12}$ (F. Sp. 2284). 3. Beh. $^8/_{12}$ (F. Sp. 2387). *Loven stadfæstet 16. December 1927.* (Lov-Tid. Nr. 300).

Ved Loven ophæves den Tidsbegrænsning »Udgangen af Aaret 1927«, som blev indsat i Loven af 11. April 1925, »Interneringsloven«, saa at denne Lov nu gælder, indtil en ny almindelig borgerlig Straffelov er traadt i Kraft.

Forslaget om Tidsbegrænsningens Bortfald er motiveret ved, at Loven har virket godt og ikke kan undværes.

Med Hensyn til dens Anvendelse oplyses følgende: Indtil Udgangen af Juli 1927 var 27 Personer dømt til Internering i Henhold til Lovens § 1. Af disse er 15 anbragt paa Forvaringsanstalten paa Sundholm, 2 paa Sikringsanstalten i Nykøbing Sj., 1 paa Sindssygehospital og 9 paa Aandssvageanstalter (2 paa Aandssvageanstalten ved Brejninge, 4 paa Livø og 3 paa Ebberødgaard).

9 Personer er frifundne for den af Anklagemyndigheden nedlagte Paastand om Internering, og 3 Sager var paa det paagældende Tidspunkt endnu ikke afsluttet ved endelig Dom.

Retssag om Ophævelse af de trufne Sikkerhedsforanstaltninger i Medfør af Lovens § 5 har kun i eet Tilfælde været rejst og med negativt Resultat.

I 63 Tilfælde har Justitsministeriet i Medfør af Lovens § 6 meddelt Personer Tilhold om ikke at nyde eller købe spirituøse Drikke, og 12 Personer har i Medfør af samme Bestemmelse faaet Tilhold om ikke at indfinde sig i offentlige Parker eller Anlæg m. v. Endelig har 6 Personer faaet Tilhold baade om ikke at nyde eller købe spirituøse Drikke og om ikke at indfinde sig i offentlige Parker m. v. Intet af de saaledes meddelte Tilhold er senere hævet. Der har fundet Overtrædelse Sted een Gang af et Parktilhold og 19 Gange angaaende Spiritustilhold. Kun i et enkelt Tilfælde har vedkommende forset sig to Gange.

60. Lov om Nedlæggelse af forskellige Bitingsteder og Politikontorafdelinger. (Justitsministeren). [A. Sp. 4729—C. Sp. 1057, 1469].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{8}{2}$ (F. Sp. 4116). 1. Beh. $\frac{10}{2}$ (F. Sp. 4196). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov om Rettens Pleje af 11. April 1916 (se Side 372). Betænkning (B. Sp. 3105) afgiven $\frac{29}{3}$. (Ordfører: Pürschel). 2. Beh. $\frac{31}{3}$ (F. Sp. 6133). 3. Beh. $\frac{31}{3}$ (F. Sp. 6184). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{3}{4}$ (L. Sp. 1551). 2. Beh. $\frac{3}{4}$ (L. Sp. 1598). 3. Beh. $\frac{3}{4}$ (L. Sp. 1617). *Loven stadfæstet* 4. April 1928. (Lov-Tid. Nr. 117).

Ved Loven nedlægges det ved Retsplejeloven af 11. April 1916 oprettede *Bitingsted i Kjærlingbjerg* for Retskreds Nr. 43 (Middelfart m. m.).

Endvidere *nedlægges* følgende ved Retsplejeloven oprettede *Politikontorafdelinger*: Kontorafdelingen paa *Fejø* for Politikreds Nr. 21 (Maribo m. m.), Kontorafdelingen i *Kjærlingbjerg* for Politikreds Nr. 32 (Middelfart m. m.) og Kontorafdelingen i *Bjerre* for Politikreds Nr. 36 (Horsens m. m.).

I det af Justitsministeren fremsatte Lovforslag foresloges det ogsaa at nedlægge *Bitingsstedet paa Fejø*. Under Udvalgsbehandlingen i *Folketinget* viste der sig nogen Tvivl med Hensyn til det rigtige i at nedlægge dette Bitingssted, idet der fra Befolkningens Side protesteredes derimod. Udvalget udbad sig derfor nærmere Oplysninger om Spørgsmaalet, men da disse Oplysninger ikke skønnedes at kunne foreligge inden Rigsdagssamlingens Slutning, stillede Udvalget Forslag om at udskyde Afgørelsen af dette Spørgsmaal, hvilket vedtoges af Tinget. — *Landstinget* vedtog Lovforslaget i Folketingets Affattelse og som dette *enstemmigt*.

61. Lov om midlertidig Ændring af og Tillæg til Lov af 15. Maj 1875 om Tilsyn med fremmede og rejsende m. m. (Justitsministeren). [A. Sp. 3679 C.—Sp. 73, 879].

Fremsat i *Landstinget* $^{11}/_1$ (L. Sp. 476). 1. Beh. $^{18}/_1$ (L. Sp. 528). 2. Beh. $^{20}/_1$ (L. Sp. 538). 3. Beh. $^{25}/_1$ (L. Sp. 567). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $^{31}/_1$ (F. Sp. 3879). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hans Rasmussen, Sundbo, Knud Hansen, Jørgensen, L. D. Rasmussen, Borgbjerg, Søren P. Larsen [Form.], Henrik Jensen, Svend Nielsen, Christen Christensen [Skr.], Julin, Pürschel, Drachmann, A. C. D. Petersen og Zahle). Betænkning (B. Sp. 2209) afgiven $^{22}/_3$. (Ordfører: Søren P. Larsen). 2. Beh. $^{24}/_3$ (F. Sp. 5687). 3. Beh. $^{27}/_3$ (F. Sp. 5851). *Loven stadfæstet 31. Marts 1928.* (Lov-Tid. Nr. 57).

Loven er i det væsentlige stemmende med Lov Nr. 80 af 31. Marts 1926, (se Aarbog 1925—26, Side 185), hvis Gyldighed udløber 31. Marts 1928, men som det stadig anses for nødvendigt at opretholde, da Forholdene ikke har ændret sig væsentligt, og da der navnlig stadig i Landene hersker en almindelig Tendens til at beskytte Arbejdsmarkedet ved Opretholdelse af strenge Regler for Udlændinges

Adgang til at tage fast Ophold eller Arbejde. Paa den anden Side lettes det almindelige Rejsesamkvem ved Overenskomster om Ophævelse af Visumtvangen mellem de forskellige Lande, og Danmark har ogsaa afsluttet en Række af saadanne Overenskomster. Loven af 1926 opretholdes derfor til Udgangen af Marts 1930 med visse Ændringer, der i det væsentlige sigter til at lempe og simplificere de nugældende Regler. Disse Ændringer gaar ud paa følgende:

I Lovens § 1 tillades det nu Udlændinge at rejse ind her i Landet ikke alene, naar de har Rejsepas, men ogsaa, naar de har »andet Legitimationsdokument«. — Saavel efter § 1 som efter § 4 skal ikke blot Udgifterne ved Hjemsendelsen, men alle det offentliges Udgifter vedrørende fremmede Søfolk, der hjemsendes, erstattes.

I § 6 er Regelen om Udlændinges Ophold her i Landet lempet noget, for saa vidt de ikke tager Arbejde, Stilling eller anden Beskæftigelse, idet saadanne Udlændinge kan opholde sig her i Landet i et Tidsrum af 4 Maaneder — i Stedet for som nu fastsat 3 Maaneder — uden at indhente særlig Tilladelse hertil.

I § 7 bliver den tidligere Regel om, at Udlændinge, der ikke er i Besiddelse af Forsørgelsesret her i Landet, og som vil søge Erhverv her ved Haandværks- eller andet legemligt Arbejde eller som Tyende eller, uden at være legitimerede som Handelsrejsende, ved nogen Virksomhed, der forudsætter Rejse eller Vandring fra Sted til Sted, skal være forsynede med Opholdsbøger, ophævet, for saa vidt de paagældende er i Besiddelse af gyldigt Rejsepas. Det bestemmes derhos, at Justitsministeren fastsætter nærmere Regler om saadanne Udlændinges Pligt til at holde Politiet underrettet om deres Opholdssted.

I § 9 er foretaget den Ændring, at Politiet ogsaa kan paalægge Værter i Pensionater at give daglige Anmeldelser og at føre en af Politiet autoriseret Protokol over, hvem de huser. Paa den anden Side ophæves Regelen i den gældende Lovs § 8, hvorefter Logiværter skal forvise sig om, at Personer, der er pligtige at anmelde sig for Politiet, ogsaa foretager saadan Anmeldelse.

I Landstinget var Lovforslaget ikke Genstand for Udvalgsbehandling, men i Henhold til Ønsker, der fra 3 Parti-

ordføreres Side fremsattes ved 1. Behandling, stillede Justitsministeren til 2. Behandling Ændringsforslag om at nedsætte Lovens Gyldighedstid, som han i det forelagte Lovforslag havde sat til 5 Aar, til 2 Aar.

Ordføreren for det radikale Parti Johanne Rambusch erklærede, at hendes Parti ikke kunde stemme for Lovforslaget, da Partiet ikke længere anser de deri foreslaede Bestemmelser nødvendige eller ønskelige.

I Folketinget, hvor Lovforslaget var i Udvalg, erklærede et Flertal af dette (Borgbjerg, Christen Christensen, Drachmann, Knud Hansen, Julin, Jørgensen, Søren P. Larsen, A. C. D. Petersen, Pürschel, Hans Rasmussen og L. D. Rasmussen), at de af Hensyn til de unormale Tilstande, der fremdeles er til Stede, kunde »gaa med til at gennemføre Lovforslaget, der vil betyde en Simplificering af Regler, der tilsigter en gradvis Overgang til mere frit Samkvemsforhold Landene imellem.«

Et *Mindretal* (Henrik Jensen og Svend Nielsen) ansaa den i § 6 værende Bestemmelse, at Udlændinge ikke maa have Lov til uden særlig Tilladelse at tage Arbejde her i Landet, og ligeledes den i § 8 værende Bestemmelse, at Strafansvar paadrager sig den Arbejdsgiver, hos hvem vedkommende Udlænding har taget Arbejde, for at være uheldig og urimelig, men Mindretallet havde ikke fundet Tilslutning til et Ændringsforslag herom.

Et *andet Mindretal* (Zahle) ansaa »det for at være betænkeligt vedblivende at opretholde de ved Verdenskrigen begrundede Indskrænkninger i Adgangen til at færdes frit mellem Landene i saa vidt Omfang, som Lovforslaget gør.«

Loven vedtoges i Folketinget med 103 Stemmer mod 1.

62. Lov om Ændringer i Strandingsloven af 10. April 1895. (Justitsministeren). [A. Sp. 2247—C. Sp. 101, 115].

Fremsat i *Landstinget* $12/_{10}$ (L. Sp. 14). 1. Beh. $19/_{10}$ (L. Sp. 71). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Degnbol, Frøkjær, Gisselbæk [Form.], Gregersen, A. P. Hansen, I. A. Hansen, H. P. Jensen, M. C. Jensen, Jensen [Aale], Josiassen, Laurits Knudsen, Maegaard, Hans Nielsen, Rasmus Nielsen og S. Rasmussen). Betænkning (B. Sp. 573) afgiven $10/_{2}$. (Ordfører: Gisselbæk). 2. Beh. $17/_{2}$ (L. Sp. 734). 3. Beh. $22/_{2}$ (L. Sp. 755). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $1/_{3}$ (F. Sp. 4776). 2. Beh. $6/_{3}$ (F. Sp. 4949). 3. Beh. $8/_{3}$ (F. Sp. 5029). *Loven stadfæstet 31. Marts 1928*. (Lov-Tid. Nr. 153).

Loven, hvis væsentligste Formaal er at forbedre Strandfogdernes Kaar og derved at bringe en gammel Strid mellem disse og Bjærgelavene ud af Verden — hvilket allerede søgtes opnaaet ved et i Samlingen 1920—21 forelagt Lovforslag, se Aarvog for 1920—21, Side 417 —, giver samtidig ved en ny Affattelse af § 4, 1. Stykke, af Strandingsloven af 1895 nye Regler om Dannelsen af Bjærgelav. Herom bestemmes:

»Langs Kysten kan der oprettes Bjærgelav, naar der andrages om dette af mindst 60 i det paagældende Distrikt bosatte arbejdsdygtige og uberygtede Mænd, der maa anses for egnede til at være Bjærgere, og som erklærer sig villige til at indtræde i Lavet. For saa vidt Andragerne godtgør at have Overenskomst med et indenlandsk Bjærgningsselskab om Samarbejde ved Bjærgningen, kan det mindste Antal af Bjærgere til Dannelsen af et Bjærgelav nedsættes under den foreskrevne Grænse, naar Politimesteren skønner, at der efter Kontraktens Indhold og de øvrige Oplysninger foreligger Sikkerhed for, at der derved etableres en efter Forholdene effektiv Bjærgningshjælp, som med kort Varsel kan træde i Virksomhed. Politimesteren godkender Bjærgelavene og fastsætter Grænserne for Bjærgelavsdistrikterne; for hvert Bjærgelavsdistrikt kan kun godkendes eet Bjærgelav. Et Bjærgelavsdistrikt kan omfatte flere Kommuner eller Dele af en eller flere Kommuner.«

Den tilsigtede Forbedring af Strandfogdernes Stilling naas ved, at det nu fastslaas, at Strandfogderne skal have Eneret til Bjærgning af alt løst Gods, Vrag m. m., som indriver paa Forstranden, idet den tidligere Værdigrænse 500 Kr. nu bortfalder. Der sker herved en Indskrækning i Bjærgelavens Virkeomraade, og der gives en vis Kompensation for Bjærgelavene derved, at de, naar Ejeren ikke melder sig, skal have 10 pCt. af Statens Nettoudbytte af det bjærgede i de Tilfælde, hvor Bjærgningen alene tilkommer Strandfogden, selv om Bjærgelavene intet har haft med Bjærgningen at gøre. Bestemmelsen gælder dog kun i de Tilfælde, hvor Staten er Forstrandsejer, men der er kun ganske faa private Forstrande.

Ved Lovens § 2 indføres efter Henstilling fra Administrationskommissionen en simplere Fremgangsmaade ved Afhol-

delse af Auktioner over indstrandet Gods, idet efter Politimesterens nærmere Bestemmelse kan, hvor dette skønnes hensigtsmæssigt, mindre Partier af løst Gods, Vrag eller Vragstykker, der er inddrevet paa Forstranden, bortsælges mod kontant Betaling ved offentlig Auktion, som afholdes paa Landet af Sognefogeden og i Købstæderne af Politiet, efter forudgaaet Bekendtgørelse derom.

Endelig indføres ved en ny Affattelse af Strandingslovens § 16 en Beregning af Politimestrenes Befordringsgodtgørelse og deres Time- og Dagpenge i Strandingstilfælde, som stemmer med de almindelige Regler i saa Henseende i Statstjenestemandsløven.

Den førstnævnte Bestemmelse om Dannelse af Bjærgelav indførtes i Loven efter Forslag af Landstingets Udvalg. Efter dettes Forslag nedsattes Bjærgelavens Andel i de Tilfælde, hvor Strandfogeden alene har Bjærgningen, fra 20 pCt. af Nettoudbyttet, som Ministeren havde foreslaet, til 10 pCt. af Statens Nettoudbytte.

63. Lov om Ændring i Lov af 31. Marts 1926 om Brandpolitiet paa Landet og det nærmest dermed i Forbindelse staaende Bygningsvæsen. (Justitsministeren). [A. Sp. 5059—C. Sp. 125 og 1425].

Fremsat i *Landstinget* $2\frac{2}{3}$ (L. Sp. 754). 1. Beh. $\frac{2}{3}$ (L. Sp. 809). 2. Beh. $\frac{7}{3}$ (L. Sp. 829). 3. Beh. $\frac{9}{3}$ (L. Sp. 841). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $1\frac{7}{3}$ (F. Sp. 5455). Henvist til Udvalg paa 15 Mlemmer (Bouet, Drachmann, Fisker, Holdgaard, Arnth Jensen, Einer Jensen, Jensen [Broby], J. C. A. Larsen, P. Mortensen, Gerhard Nielsen, N. P. Nielsen [Form.], Svend Nielsen, A. C. D. Petersen, V. S. Petersen [Sekr.] og Rahbek). Betænkning (B. Sp. 3103) afgiven $2\frac{9}{3}$. (Ordfører: N. P. Nielsen). 2. Beh. $3\frac{9}{3}$ (F. Sp. 6049). 3. Beh. $\frac{2}{4}$ (F. Sp. 6216). *Loven stadfæstet 4. April 1928.* (Lov-Tid. Nr. 116).

Ved Loven fastsættes, at Bestemmelsen i Brandpolitiløven af 31. Marts 1926 § 18, Stykke 1, sidste Punktum, udgaar. Bestemmelsen er saalydende:

»Enhver Tændstikæske, som forhandles her i Landet, skal have følgende Paaskrift, som skal findes i stor og let-

læselig Skrift: »Uforsigtighed i Omgang med Tændstikker er strafbar.«

For at imødekomme et gennem Industriraadet fra Foreningen af Tændstikfabrikker i Danmark modtaget Andragende om Ophævelse af den nævnte Bestemmelse fremsatte Justitsministeren i Rigsdagssamlingen 1926—27 et Lovforslag, der tilsigtede dennes Ophævelse. Da det af Landstinget nedsatte Udvalg imidlertid ønskede anstillet nærmere Undersøgelse af Spørgsmaalet, vedtoges et Ændringsforslag om, at Bestemmelsen først skulde træde i Kraft den 1. Juli 1928. (Se nærmere Aarvog for 1926—27, Side 381). — I et til Justitsministeriet indgivet Andragende har nu Industriraadet efter Anmodning af Foreningen af Tændstikfabrikker i Danmark paa ny anholdt om, at Bestemmelsen maa blive ophævet. Raadet udtaler, at Bestemmelsens Gennemførelse vil medføre en Udgiftsforøgelse for de danske Fabrikker, at den derimod vil være relativt mindre byrdefuld for den udenlandske Tændstikindustri end for den danske og derved svække den danske Industri i Kampen mod den udenlandske, at Paaskriften paa Tændstikæskerne vil skæmme disse, og at Bestemmelsen, hvis den gennemføres, ikke vil have den Virkning, som tilsigtes. — Foreningen af Tændstikfabrikker i Danmark har endvidere foreslaaet, at der i Stedet for Paaskrift finder en Offentliggørelse Sted af Domme, der idømmes Forældre paa Grund af Uagtksomhed ved Børns Leg med Tændstikker, og har tilbudt at deltage i de dermed forbundne Omkostninger. — Dansk Brandværns-Komité, Grosserer-Societetets Komité og Handelsministeriet har udtalt, at de intet finder at erindre imod, at den nævnte Bestemmelse stryges. Foreningen af gensidige danske Brandforsikringsselskaber kunde derimod ikke anbefale, at Bestemmelsen bortfaldt, og hvis dette fandt Sted, ønskede Foreningen, at der af Justitsministeriet udsendes et Cirkulære, der fremhæver, at Politiet ved sine Undersøgelser efter Brande ogsaa skal have Opmærksomheden henvendt paa, om der er blevet udvist Letsindighed i Omgangen med Tændstikker, og foranledige, at dette straffes med Bøder, selv om Brandens Aarsag maatte være en anden.

I Bemærkningerne, hvori henvises til de anførte Grunde for Ophævelse af Bestemmelsen, som Ministeriet fremdeles ikke mener at kunne lægge afgørende Vægt paa, udtales, at hvis den ophæves, er Ministeriet sindet at tage Spørgsmaalet op om Muligheden af at tilvejebringe en Ordning med Hensyn til den af Foreningen af Tændstikfabrikker i Danmark foreslaaede Offentliggørelse af Domme.

Da der under Sagens 1. Behandling i Folketinget fra et Medlems (Rahbek) Side fremkom Kritik af Administratio-

nens Fortolkning af selve Brandpolitiloven i de udsendte Cirkulærer, blev der af samme Medlem stillet Forslag om Nedsættelse af Udvalg. I dettes Betænkning udtales, at der har været Samraad med Ministeren angaaende Forstaaelsen af Brandpolitilovens Kapitel 1, idet man i visse Tilfælde har forstaaet disse Bestemmelser paa en Maade, der har virket stærkt generende ved Opførelse af en bestemt, meget anvendt Type af Bygninger til Statshusmandsbrug, hvor der er anbragt en Dør direkte fra Beboelsesrum til Ladebygning. Udvalget henstillede til Ministeren at søge Lovens Krav i saa Henseende fortolket mildest muligt. Endvidere havde Ministeren angaaende den Fortolkning af Brandpolitiloven, som har fundet Udtryk i Cirkulærer, udsendte i Anledning af Lovens Ikrafttræden, udtalt, at han mente, at den Uro, der sporedes i den Anledning, nu var forsvundet, og henstillet, at man afstod fra videre Kritik paa nærværende Tidspunkt, hvilket tiltraadtes af de paagældende Medlemmer.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

64. Lov om Ændring i Lov for Færøerne Nr. 76 af 12. Marts 1923 om den kommunale Beskatning. (Justitsministeren). [A. Sp. 3675—C. Sp. 71, 105].

Fremsat i *Landstinget* $^{11}/_1$ (L. Sp. 475). 1. Beh. $^{18}/_1$ (L. Sp. 520). 2. Beh. $^{20}/_1$ (L. Sp. 537). 3. Beh. $^{25}/_1$ (L. Sp. 566). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $^{14}/_2$ (F. Sp. 4253). 2. Beh. $^{16}/_2$ (F. Sp. 4312). 3. Beh. $^{21}/_2$ (F. Sp. 4451). *Loven stadfæstet 7. Marts 1928.* (Lov-Tid. Nr. 46).

Ved Loven ændres Bestemmelsen i Loven af 12. Marts 1923, hvorefter det Skattebeløb, som skal paalignes Kommunerne som Bidrag til Amtsrepartitionsfonden, skal fastsættes saaledes, at de tre Fjerdedele fordeles efter Forholdet mellem de samlede Beløb af endeligt udfundne Skatteindtægter i hver Kommune for det forudgaaende Kalenderaar og en Fjerdedel efter Lagtingets Skøn, derhen, at Fordelingen skal ske efter Halvdelen paa hvert af de angivne Grundlag.

Det oplyses, at den i 1923 efter Lagtingets Indstilling vedtagne Fordelingsregel ikke har virket heldigt, idet det er umuligt for Lagtinget nogenlunde at faa udlignet Byrden, naar der kun maa fordeles $^{1}/_4$ efter Skøn. Man foreslaar derfor, at man sætter det op til Halvdelen, hvoraf Følgen maa blive, at den øvrige Halvdel maa paalignes ifølge Indtægten.

65. Lov for Færøerne om Forandring i forskellige Skatter og Afgifter. (Justitsministeren). [A. Sp. 4873—C. Sp. 85, 91].

Fremsat i *Folketinget* $1\frac{1}{2}$ (F. Sp. 4222). 1. Beh. $1\frac{1}{2}$ (F. Sp. 4249). 2. Beh. $1\frac{1}{2}$ (F. Sp. 4251). 3. Beh. $1\frac{1}{2}$ (F. Sp. 4252). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $1\frac{1}{2}$ (L. Sp. 729). 2. Beh. $1\frac{1}{2}$ (L. Sp. 731). 3. Beh. $1\frac{1}{2}$ (L. Sp. 732). *Loven stadfæstet 15. Februar 1928.* (Lov-Tid. Nr. 36).

Ved Loven forhøjes de Afgiftssatser, som ved Lov af 28. Marts 1925, se Aarvog 1924—25, Side 271, indførtes for at skaffe navnlig Amtsrepartitionsfonden paa Færøerne en tiltrængt forøget Indtægt. Forhøjelsen falder paa Brændevin og spirituøse Drikkevarer, paa Øl, Cigarer, Cigaretter og Cigarillos samt Sukkervarer, hvorimod Afgiften paa Vin, som Lagtinget ogsaa havde foreslaaet forhøjet, ikke forhøjes, da Ministeriet ikke mente at kunne gaa med dertil.

Lagtingets Ønske om Forhøjelse af Afgifterne skyldes de Krav, der i den seneste Tid er stillet til Amtsrepartitionsfonden om økonomisk Støtte til de færøse Sygehuse. Paa Grund af Tidsforholdene er de nævnte Sygehuse kommet i en vanskelig økonomisk Stilling, og ved Finanslov for Finansaaret 1927—28 er der af Statskassen bevilget et Tilskud, stort 25 000 Kr., til Nedsættelse af Betalingen for Patienter paa Dronning Alexandrines Hospital i Thorshavn til 4 Kr. om Dagen, paa Betingelse af, at der fra færøsk Side ydes et Tilskud af tilsvarende Størrelse. Det Tilskud, der herefter udfordres fra færøsk Side, kan ifølge den af vedkommende Lagtingsudvalg afgivne Betænkning ikke ydes af de færøse Kommuner, hvis Skatteevne allerede er udnyttet til det yderste, og man saa da ingen anden Udvej til at skaffe forøgede Indtægter end at forhøje disse Satser. Af det indkommende Beløb beholder Statskassen ifølge Lovens § 2 for hvert Finansaar 30 000 Kr., medens Amtsrepartitionsfonden for Tiden oppebærer 50 pCt. af Resten. Det samlede Afgiftsbeløb har i Finansaaret 1926—27 udgjort ca. 110 000 Kr. Der foreligger ikke nøjagtige Oplysninger om, hvor stor en aarlig Merindtægt der kan forventes ved de foreslaaede Forhøjelser, men i Betragtning af, at Forhøjelserne kun er gældende indtil 1. April 1930, til hvilken Tid Loven af 1925 udløber, har man ment at kunne se bort herfra.

Loven vedtoges enstemmigt af begge Ting.

66. Lov om Indførelse af en Matrikul og Opretelse af et Realregister for Thorshavn. (Justitsministeren). [A. Sp. 5077—C. Sp. 127, 877].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{2}{3}$ (L. Sp. 807). 1. Beh. $\frac{7}{3}$ (L. Sp. 832). 2. Beh. $\frac{9}{3}$ (L. Sp. 842). 3. Beh. $\frac{13}{3}$ (L. Sp. 872). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{20}{3}$ (F. Sp. 5473). 2. Beh. $\frac{22}{3}$ (F. Sp. 5553). 3. Beh. $\frac{24}{3}$ (F. Sp. 5687). *Loven stadfæstet 31. Marts 1928.* (Lov-Tid. Nr. 85).

Ved Loven afhjælpes et Savn, som bl. a. har bevirket, at Kreditforeningerne her i Landet ikke kan give Laan i Thorshavnske Ejendomme, fordi der hverken haves en Matrikul eller et Realregister dèr. For flere Aar siden henvendte Thorshavn Byraad sig derfor efter Aftale med Kreditforeningerne til Lagtinget for at prøve at faa Sagen ordnet, og Loven gaar nu ud paa, at man lægger den Matrikul, som i de senere Aar er blevet udarbejdet i Thorshavn af Landbrugsministeriet, til Grund for Indførelsen dels af en Matrikulering, dels af et Realregister. De mere tekniske Bestemmelser i Loven stemmer væsentlig med de i det øvrige Danmark paa dette Omraade gældende, idet dog de færøske Forhold selvfølgelig har medført enkelte Særregler.

Loven vedtoges enstemmigt i begge Ting.

67. Lov for Færøerne om Mægling i Arbejdsstridigheder. (Justitsministeren). [A. Sp. 4631—C. Sp. 135, 879].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{1}{2}$ (L. Sp. 589). 1. Beh. $\frac{10}{2}$ (L. Sp. 702). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Henriette Crone, Effersøe [Form.], Frandsen, Godskesen [Skr.], Hauch, Albert Jensen, H. P. Jensen, Josiassen, Knop, Laursen, Carl F. Madsen, Rasmus Nielsen, Nygart, Sørensen-Egaa og Veistrup). Betænkning (P. Sp. 897) afgiven $\frac{7}{3}$. (Ordtører: Effersøe). 2. Beh. $\frac{9}{3}$ (L. Sp. 843). 3. Beh. $\frac{13}{3}$ (L. Sp. 872). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{20}{3}$ (F. Sp. 5476). 2. Beh. $\frac{22}{3}$ (F. Sp. 5554). 3. Beh. $\frac{24}{3}$ (F. Sp. 5687). *Loven stadfæstet 31. Marts 1928.* (Lov-Tid. Nr. 86).

Skønt den gældende Lov om Mægling i Arbejdsstridigheder ogsaa er gældende for Færøerne, er der fra færøsk

Side rejst Ønske om Gennemførelse af en særlig færøsk Lov, hvorved der tages Hensyn til Øernes særlige Forhold. Færøernes Lagting indstillede i den ordentlige Samling 1926 til Justitsministeriet, at der søgtes gennemført en saadan særlig færøsk Lov, ved hvis Udarbejdelse man foruden i den gældende danske navnlig havde søgt sit Forbillede i den paa Island gældende Lovgivning. Efter forskellige Forhandlinger rettede Ministeriet sig efter Lagtingets Ønske, og det nu forelagte Lovforslag var udarbejdet paa Grundlag af det af Lagtinget udarbejdede Udkast.

Loven adskiller sig fra den i det øvrige Land gældende Forligsmandslov væsentlig i Udvalgelsesmaaden, idet man med Hensyn til denne paa Færøerne har ønsket Reglerne fra Island taget til Mønster. Loven bestemmer, at der udnævnes en Forligsmand for 3 Aar. Forud for hver Udnævnelse foranlediger Amtmanden nedsat et Nævn, der bestaar af 11 Medlemmer, hvoraf 2 vælges af Føroya Fiskimannafelag, 1 af Føroya skipara- og navigatørfelag og 2 af Føroya arbejðarafelag, 2 af Færøernes Rederiforening, 2 af Færøernes Købmandsforening og 1 af Arbejdsgiverforeningerne, hvorhos 1 Medlem udpeges af Dommeren. Sidstnævnte Medlem er Nævnets Formand. Er mindst 7 Medlemmer enige om at udpege en Person, betragtes denne som udnævnt. Meddelelse herom skal tilsendes Amtmanden. Hvis ingen saadan Meddelelse tilstilles Amtmanden rettidig, skal han eller den Person, som han maatte udnævne, fungere som Forligsmand for den kommende Periode, indtil der maatte fremkomme Meddelelse fra Nævnet om, at dette har udpeget en Forligsmand med mindst 7 Stemmer. Paa samme Maade udnævnes en Stedfortræder.

Ogsaa paa et andet Punkt, nemlig Spørgsmaalet om Forligsmandens Kompetence, adskiller Loven sig fra den almindelige Forligslov. Ifølge denne kan enhver Tvist om Forligsmændenes Kompetence indankes vil »Den faste Voldgiftsret«s Afgørelse. Man har ikke ment det praktisk at optage en saadan Bestemmelse i den færøske Lov, og da Tvist om Forligsmandens Kompetence tormentlig yderst sjældent vil forekomme, har man anset det forsvarligt ikke at optage nogen Bestemmelse herom i Loven, hvoraf følger, som udtalt i Landstingsudvalgets Betænkning, at eventuelle Tvistigheder under Lovens Tavshed paa dette Punkt paa sædvanlig Maade vil henhøre under Domstolenes Afgørelse.

Loven bliver at forelægge til Gennemsyn for Lagtinget i Samlingen 1930 og eventuelt for Rigsdagen i Samlingen 1930—31.

Revisionsbestemmelsen indsattes efter Forslag af Landstingsudvalget, som ogsaa foreslog indsat Bestemmelsen om Valg af en Stedfortræder. Indenfor Udvalget var der kun Uoverensstemmelse om et enkelt Punkt, idet Socialdemokraterne var imod en af det øvrige Udvalg indsat Tilføjelse til Loven i Bestemmelsen om, at Parterne under Forhandlingen for Forligsmanden ikke kan lade sig repræsentere ved nogen udenfor de respektive Organisationer eller Hovedorganisationer paa Færøerne staaende Person. — De fremhævede Ord foresloges indsat med den Bemærkning af Flertallet, »at man ved sit Ændringsforslag tilsigter at tydeliggøre, hvad der efter Lovforslagets Indhold og overensstemmende med Lagtingets enstemmige Indstilling maa være Meningen.« — Mindretallet derimod havde »den Opfattelse, at det vil være heldigt, at der haves Adgang for en Organisation paa Færøerne, som maatte staa i Sammenslutning med en Organisation hernede i Riget, til under den paagældende Forhandling at lade sig repræsentere af en Person fra sidstnævnte Organisation.« — Dette Ændringsforslag vedtoges med 40 Stemmer mod 23.

Loven vedtoges enstemmigt i begge Ting.

68. Lov om Nationalmuseets Bygningsforhold.

(Undervisningsministeren). [A. Sp. 2469—C. Sp. 209, 1071].

Fremsat i *Folketinget* $11/11$ (F. Sp. 1310). 1. Beh. $30/11$ (F. Sp. 2131). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Wiinblad, Vilhelm Rasmussen, J. Chr. Jensen, Chr. Hansen, Sneum, Hækkerup, Vanggaard [Form.], Chr. Søgaard, I. A. Hansen, Elgaard [Sekr.], Rahbek, J. Oskar Andersen, Bindsløv, Pitzner og Zahle). Betænkning (B. Sp. 617) afgiven $28/2$. (Ordfører: Vanggaard). 2. Beh. $2/3$ (F. Sp. 4841). 3. Beh. $21-22/3$ (F. Sp. 5508 og 5549). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $24/3$ (L. Sp. 1150). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (J. V. Christensen [Form.], Ludvig Christensen, Dahl, Ejsing, Ellinger, Jepsen Christensen, H. P. Johansen, Thomas Larsen, Carl F. Madsen, Johanne Rambusch, A. O. Rasmussen, Inger Gautier Schmit, C. F. Sørensen, Søren-Egaa og Tvede). Betænkning (B. Sp. 2595) afgiven $27/3$. (Ordfører: J. V.

Christensen). 2. Beh. $30\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1352). 3. Beh. $31\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1412). *Loven stadfæstet 16. April 1928.* (Lov-Tid. Nr. 145).

Ved Loven bemyndiges Undervisningsministeren til at anvende et Beløb af 3 550 000 Kr. til Ordning af *Nationalmuseets* Bygningsforhold, saaledes at Danske Samlings 2 ældste Afdelinger, Antiksamlingen og Mønt- og Medaillesamlingen samt Etnografisk Samling dels forbliver i Prinsens Palæ, der istandsættes og brandsikres, dels anbringes i Tilbygninger til Palæet paa Karreen mellem Frederiksholms Kanal, Ny Vestergade, Vester Voldgade og Stormgade.

Ministeren bemyndiges derhos til med den saaledes fastsatte Ordning af Nationalmuseets Bygningsforhold for Øje for Statskassens Regning ved Køb eller Ekspropriation at erhverve Ejendommene Matr.-Nr. 273, 197, 196, 195, 194, 193, 192, 191, 250, 288, 253 og 254 af Stadens Vester Kvarter, Gade-Nr. 12 i Ny Vestergade, 21—31 i Stormgade og 93—103 i Vester Voldgade.

Til Nybygninger for Museet disponeres der foreløbig over den ubebyggede Grund ved Prinsens Palæ samt over Grundene til Nr. 12 i Ny Vestergade og Nr. 1—23 i Stormgade, men Byggeplanen udarbejdes ud fra den Forudsætning, at den skal omfatte hele Karreen. For de nævnte Ejendommers Vedkommende kommer Bestemmelserne i den gældende Boliglov ikke til Anvendelse. Værksteder, Foredragssal og Tjenesteboliger m. v. anbringes i Statens Ejendom Ny Vestergade 11.

I Anledning af de omtalte Byggearbejder nedsættes der af Ministeren dels et Udvalg til Bedømmelse af Byggeplanen, dels et Byggeudvalg.

Bedømmelsesudvalget bestaar af 13 Medlemmer, nemlig: 8 Medlemmer af Rigsdagen, valgte efter Reglerne i Grundlovens § 45, 1 af Ministeren valgt Medlem, Direktøren for Nationalmuseet, den kgl. Bygningsinspektør, under hvis Forretningsomraade Prinsens Palæ henhører, 1 Medlem, valgt af »Akademisk Arkitektforening«, og 1 Medlem af Indsamlingskomiteen, valgt af denne. — Ministeren beskikker et af de af Rigsdagen valgte Medlemmer til Formand for Bedømmelsesudvalget. For dette Udvalg forelægges den nærmere udarbejdede Byggeplan, navnlig med Henblik paa Spørgsmaalet om Udnyttelse af Grunden og Planens arkitek-

toniske Udformning, hvorefter Udvalget gør Indstilling til Ministeren om Godkendelse af Planen eller Iværksættelse af Konkurrence. Saafernt Konkurrence iværksættes, virker Udvalget — suppleret med yderligere et af »Akademisk Architektforening« valgt Medlem — som Bedømmelsesudvalg for Konkurrencen og gør Indstilling til Ministeren om det endelige Valg af Byggeplan.

Byggeudvalget har Tilsyn med Udførelsen af Byggearbejderne og bestaar af 4 Medlemmer, nemlig: 1 af Ministeren valgt Formand, Direktøren for Nationalmuseet, den kgl. Bygningsinspektør og 1 af Ministeren valgt Medlem, der skal have praktisk Kendskab til Byggearbejde.

Den Del af det samlede Udgiftsbeløb til de omtalte Byggearbejder og Køb af Ejendomme, der ikke dækkes gennem den af Nationalmuseumsfonden til Raadighed stillede Sum eller ved faste Prioriteter i de Ejendomme, der foreløbig ikke inddrages i Byggearbejdet, opføres paa de aarlige Finanslove.

Undervisningsministeren fremsætter i den ordinære Rigsdagssamling 1928—29 Forslag til Lov om Ordning af *Folkemuseet*. Lovforslaget skal ogsaa omfatte den nu ved Lyngby beliggende Frilandsafdelings Forhold.

Det af Ministeren fremsatte Lovforslag var uændret det samme, som fremsattes af ham i forrige Rigsdagssamling, se Aarvog for denne, Side 530, og gik altsaa ud paa et Beløb af 4 600 000 Kr. til Ordning af Nationalmuseets Bygningsforhold, saaledes at Danske Samlings 2 ældste Afdelinger, Antiksamlingen og Mønt- og Medaillesamlingen skulde forblive i Prinsens Palæ og i Tilbygninger til dette, medens Folkemuseet og Etnografisk Samling skulde anbringes paa Karreen mellem Frederiksholms Kanal, Ny Kongensgade, Vester Voldgade og Bryghusgade, dels i allerede værende Bygninger, dels i en Nybygning paa den Staten tilhørende Grund »Materialgaarden«.

Ved 1. Behandling i Folketinget indskrænkede Venstres Ordfører, Vanggaard, sig til at anbefale Lovforslaget til velvillig Behandling i et Udvalg. Socialdemokraternes Ordfører, Wiinblad, der anbefalede Kastelsplanen, sluttede sin Udtalelse med at »erklære, at Socialdemokratiet med al Energi vil søge at løse Museumsspørgsmaalet paa den bedst mulige Maade, men at vi vil bekæmpe det Forslag, som den højtærede Undervisningsminister igen har lagt paa Tingets

Bord.« De Konservatives Ordfører, J. Oskar Andersen, udtalte, at Partiet er villigt til at forhandle, at det anser den af Ministeren foreslaaede Løsning af Museumssagen for den daarligste af de foreslaaede, men at Partiet ikke kunde tage Stilling, før der forelaa Svar fra Ministeriet paa de til dette i forrige Samling rettede Spørgsmaal, navnlig vedrørende Folkemuseet og Frilandsmuseet ved Lyngby. De Radikales Ordfører, Zahle, kunde ikke gaa med til at lade Nationalmuseet blive i Prinsens Palæ, men anbefalede at flytte det til Kastellet og Folke- samt Frilandsmuseet til Pladsen ved Frederiksberg Slot, idet han dog tilføjede, at naar der viste sig Mulighed for en sikker Løsning gennem en anden forsvarlig Plan, vilde han vise sig forhandlingsvillig til det yderste. I sit Svar paa de fremsatte Bemærkninger udtalte Ministeren bl. a., at hvis det ikke lykkedes i denne Samling at faa en Løsning af Museumssagen, skulde han »i hvert Fald ikke længere komme til at staa som en Hindring«. Efter Ministerens Opfattelse kunde man heller ikke være den nuværende Tilstand bekendt i Længden, og saa vilde han i alt Fald være fri for at have sin Part i Ansvar for dens Opretholdelse.

I den af Folketingsudvalget afgivne Betænkning omtales først en Række Forespørgsler, det havde rettet til Ministeriet, der havde besvaret dem — de angik de fremsatte Planer om Museets Anbringelse andetsteds —, og Svarskrivelserne var trykt som Bilag til Betænkningen

Dernæst nævnes en Række Henvendelser og Andragender samt, at Udvalget havde modtaget fra forskellige Sider over 30 Museumsplaner, af hvilke dog en stor Del kun var af skitsemaessig Karakter, og kun en mindre Del havde spillet nogen Rolle for Udvalgets Drøftelse. Denne havde »særlig samlet sig om en Udvidelse af Prinsens Palæ, derunder ogsaa »Dobbeltkarréplanen«, om Rosenborg Have, hvor to forskellige Planer har været fremme, dels Ønsket om at lægge Museet langs Sølvgade, dels Ønsket om at lægge Museet paa en Del af Eksercerpladsen og en Del af Havens Areal (sidstnævnte Plan frudsatte Garderkasernens Fjernelse) og endvidere om at lægge Museet i Kastellet. Ogsaa Planen om at benytte en Del af Banegaardsterrænet har været fremme til Drøftelse og Undersøgelse.«

Naar Folkemuseets Forhold ikke ordnes i Forbindelse med en gennemført Museumsplan, nærede hele Udvalget den Anskuelse, at en Lov derom snarest bør gennemføres og om muligt ved en Forbindelse af Folke- og Frilandsmuseet.

Udvalget ansaa det »for særdeles ønskeligt, at Museums-genstande, stammende fra Provinsen, og som ikke har nogen særlig Værdi for Nationalmuseet, overlades Provinsmuseerne,

og at dette Forhold bringes i Erindring ved den fremtidige Indsamling af Museumsgenstande.«

Hvad selve Lovforslaget angaar, samlede et Flertal (Venstres og de Konservatives Udvalgsmedlemmer) sig om et af Undervisningsministeren stillet Forslag, der gik ud paa med Undtagelse af største Delen af Folkemuseet at samle saavel den danske Samling som Antik- og Mønt- og Medaillesamlingen samt Etnografisk Museum i Karreen mellem Frederiksholms Kanal, Stormgade, Ny Vestergade og Vester Voldgade og dær opføre en ny Museumsbygning i Tilslutning til Prinsens Palæ. Man tænkte sig Statens Areal udvidet til at omfatte hele Karreen med Undtagelse af de to sydlige Ejendomme langs Vester Voldgade. Det i Ministerens Lovforslag nævnte Beløb 4 600 000 Kr. foresloges forhøjet til 4 750 000 Kr. Prinsens Palæ skulde istandsættes og brandsikres, og Ministeren bemyndigedes til ved Køb eller Ekspropriation at erhverve Ejendommene Matr.-Nr. 273, 197, 196, 195, 194, 193, 192, 191 og 250 af Stadens Vester Kvarter, Gade-Nr. 12 i Ny Vestergade, 21—31 i Stormgade og 93—97 i Vester Voldgade. Til Nybygningen for Museet skulde der kunne disponeres helt eller delvis over den ubebyggede Grund ved Prinsens Palæ samt over Grundene til Nr. 12 i Ny Vestergade og 1—23 i Stormgade. Der var saaledes i nævnte Sum ikke medregnet Udgift til en Nybygning paa Grundene Stormgade 25—31 og Vester Voldgade 93—97, men ved Erhvervelsen af disse Grunde vilde man forhindre, at Bygningerne, der alle er gamle, afløses af moderne private Huse, og sikre sig Afslutning af Karreen mod Vester Voldgade, idet Staten kan bestemme, naar og hvorledes der skal nybygges paa Grundene. Flertallet bemærkede, at der til Museets Udvidelse overvejende kun nedbrydes ældre og for største Delen utidssvarende Bygninger langs Stormgade, Bygninger, der for længst er købt med Museets Udvidelse for Øje, og som kun giver Staten en ringe Lejeindtægt. Ganske vist er Ejendomsskylden paa de Staten tilhørende Ejendomme i Stormgade 1—19 1 590 000 Kr., deraf 1 og 3 325 000 Kr., hvilke sidste Ejendomme eventuelt tænktes bevarede, men Statens Nettoudbytte af disse Ejendomme (Lejeindtægt ÷ Vedligeholdelse, Skatter etc.) er kun ca. 10 000 Kr., medregnes 1 og 3, i alt 14 726 Kr. Af Nyerhvervelser foresloges kun Kreditkassens og Haandværkerforeningens Bygninger, hvis Ejere begge er villige til at sælge, og kun den første er en Nybygning. De af Haandværkerforeningens Ejendomme langs Stormgade og Vester Voldgade, der ikke tænktes inddraget under Museumsudvidelsen, vilde fremdeles kunne forrente Købesummen, 600 000 Kr., idet den aarlige Leje er 34 800 Kr. Med Hensyn til de resterende

Ejendomme langs Vester Voldgade (99, 101 og 103), der ikke paatænkte indkøbt, bemærkede Flertallet, at de »kan ikke belaste dette Forslag økonomisk, da de kommende Generationer maa afgøre, om der yderligere er Trang til Museets Udvidelse«. Der henvistes til, at Museumsraadet i en afgiven Erklæring udtalte, at det ansaa Ændringsforslaget som en »absolut Forbedring af det forelagte Forslag«, navnlig ogsaa ved, at det skaffer mere Plads, et større Gulvareal (1 600 m), og ved, at Etnografisk Samling kan komme med i det samlede Kompleks. Museumsraadet betragtede Ændringsforslaget »som en forsvarlig Løsning«.

»For at Løsningen bygningsmæssigt set kan blive saa vellykket som muligt«, tiltraadte Flertallet den af Ministeren fremsatte Tanke om Nedsættelse af et Bedømmelsesudvalg og et Byggeudvalg, idet Flertallet dog ønskede det første sammensat noget anderledes end af Ministeren tænkt. Flertallets Forslag om Bedømmelsesudvalget faldt sammen med det senere vedtagne, se foran, væsentlig med den Afvigelse, at det af Ministeren valgte Medlem skulde fungere som Formand. Byggeudvalget var som det senere vedtagne.

I Betænkningen udtaltes, at uanset, at den Staten tilhørende Bygning Stormgade 3 hører til de ved Bygningsfredningsloven fredede Bygninger, skulde Bedømmelsesudvalget have Bemyndigelse til, hvis det viser sig ønskeligt eller nødvendigt for at faa en tilfredsstillende arkitektonisk Løsning, eventuelt at foranledige omtalte Bygnings Fjernelse.

Med Hensyn til Spørgsmaalet, om det er nødvendigt at have en speciel Lovhjemmel for at nedrive Stormgade 3, hvis dette skønnes rigtigst, bemærkes, at særlig Lovhjemmel maatte anses overflødig, hvilket nærmere begrundedes.

Mindretallet (Socialdemokraterne og det radikale Medlem) indledede sine Udtalelser i Betænkningen med en kort Rekapitulation af Sagens Forløb i sidste Samling og nævnte derefter, at da »det var aabenbart, at Regeringsforslaget heller ikke skulde behandles i det nye Udvalg, og at hverken Udvalgets Flertal eller Regeringen havde noget andet Forslag at fremsætte«, foreslog Mindretallet at nedsætte et Underudvalg, som i den lange Periode 20. December til 20. Januar (til hvilken Dag Ændringsforslag i Udvalget var indkaldt) kunde forhandle med Ministeriet dels om nogle Beregninger fra Krigsministeriet over Omkostningerne ved Rømningen af Livgardens Kaserne og Kastellet, dels om, hvad andre Planer der forelaa Museumssagen vedrørende.

Flertallet modsatte sig imidlertid, at der nedsattes et Underudvalg, og Mindretallet bad da i Mødet den 8. Februar om, at forskellige Spørgsmaal maatte blive tilstillet Undervisningsministeren, hvilket Flertallet imidlertid modsatte sig.

Mindretallet bemærkede endvidere: »I Ministeriets Over-
slag er Omkostningerne ved Gennemførelsen af Stormgade-
projektet anslaaet til 4 750 000 Kr. Men hertil maa føjes
Køb af to Ejendomme i Vester Voldgade 1 155 000 Kr. og
Folkemuseet 800 000 Kr., tilsammen 6 700 000 Kr. Disse
ca. 7 Mill. Kr. bliver den Sum, man mindst maa regne med
ved de foreslaaede Tilbygninger til Prinsens Palæ. Hertil
kan føjes Værdien af Husene i Stormgade, som nedrives,
1 600 000 Kr., og Udgifter til en ny Tandlægeskole, som kan
anslaas til 1 000 000 Kr.«

Endelig udtalte Mindretallet: »Samtidig med at fastholde
Kastelsplanen som den efter Mindretallets Mening bedste
og billigste Ordning har dette dog vist Villie til at forhandle
om enhver anden Plan, som efter dets Mening kunde anses
for at være forsvarlig; men da det kun mødte Afvisninger,
har det den 19. Januar i Udvalget foreslaaet sit nedenfor
nærmere omtalte Forslag om at flytte Nationalmuseet til
Kastellet«.

Flertallet imødegik i sin Betænkning Mindretallets
Bemærkninger, hvilket atter foranledigede Modbemærk-
ninger fra Mindretallet, der derhos udtalte: »De social-
demokratiske Udvalgsmedlemmer har erklæret sig villige
til at forhandle baade om Rosenborgplanen og om Dobbelt-
karreen, og det radikale Venstres Medlem af Mindretallet
udtalte sig allerede ved første Behandling for Rosenborg-
planen, hvis Kastelsplanen ikke kunde gennemføres, og han
har i Udvalget, saa snart det viste sig, at de Konservative
og Venstre stod samlet mod Kastelsplanen, udtalt sig meget
varmt for Rosenborgplanen.

Der er ingen Tvivl om, at Enstemmighed kunde være
naaet i Udvalget om en Plan, der var museumsmæssig god,
og som i arkitektonisk Henseende svarede til Nationens
Værdighed i denne Sag. Fra Mindretallets Side har der været
Villie til Imødekommenhed, og paa Grund af Sagens baade
saglige og nationale Betydning er denne Villie usvækket til
Stede, hvis Flertallet endnu skulde kunne bestemme sig til
at optage en Forhandling med det Maal at naa Samling om
denne Sag, der mindst af alle bør løses paa partipolitisk
Basis.

En Genoptagelse af Forhandlingerne — med Villie til
at naa det bedst mulige Resultat — vilde desuden efter
Mindretallets Overbevisning hurtigt kunne føre til en Løsning
af hele Museumsspørgsmaalet. Det af Flertallet stillede For-
slag udskyder Opførelsen af et Folkemuseum og Flytning
af Frilandsmuseet paa ubestemt Tid. Dette er yderst uheldigt,
da Folke- og Frilandsmuseets Skæbne er af stor Vigtighed i
folkekulturel Henseende.«

Mindretallet stillede Forslag om en ny Affattelse af Lovforslaget i Overensstemmelse med det af Undervisningsminister Nina Bang i forrige Samling forelagte Forslag, Kastelsplanen, se Aarbog 1926—27, Side 527, og ledsagede det med »Bemærkninger«, svarende til dem, der var optaget i det nævnte Lovforslag.

Udenfor Betænkningen stilledes af Holger Andersen, Fraenkel og Ulrich et Underændringsforslag til Flertallets ovenfor gengivne Ændringsforslag om Formandspladsen i Bedømmelsesudvalget, idet det foresloges, at Ministeren skulde udpege et af de af Rigsdagen valgte Medlemmer til Formand. Dette Underændringsforslag vedtoges ved 2. Behandling enstemmigt med 84 Stemmer.

Socialdemokraternes og de Radikales Forslag om Kastelsplanen forkastedes ved Navneopraab med 74 Stemmer mod 71, medens 1, Schmidt, ikke stemte og 3 var fraværende paa Grund af Sygdom. Ja stemte foruden Socialdemokraterne og de Radikale Holstein, Orla-Jensen, Axel Dam og Willesen, medens samtlige Medlemmer af Venstre og Konservative stemte imod. Flertallets Forslag om Bevillingen til Stormgadeplanen forkastedes med 72 Stemmer mod 70. Venstre og Konservative med Undtagelse af Drachmann, Viggo Hansen og A. C. D. Petersen stemte for. Imod stemte Socialdemokrater, Radikale, Viggo Hansen, Holstein, Orla-Jensen, Axel Dam og Willesen, medens foruden Schmidt nu tillige Drachmann og A. C. D. Petersen ikke stemte, 3 var syge. Flertallets Forslag om selve Stormgadeplanen forkastedes ligeledes, med 71 Stemmer mod 71 (de samme Nej-Stemmer som ovenfor, dog at Viggo Hansen her undlod at stemme). Flertallets Ændringsforslag om Bedømmelses- og Byggeudvalgene forkastedes ligeledes med 71 Stemmer mod 70. Det oprindelige af Ministeren fremsatte Lovforslag forelaa efter disse Afstemninger uforandret, men imellem 2. og 3. Behandling fandt nye Forhandlinger Sted, og af Undervisningsministeren med Tilslutning af samtlige Medlemmer af Udvalget undtagen Zahle stilledes til 3. Behandling Ændringsforslag om den Affattelse af Lovforslaget »Voldgadeplanen«, som blev den endelige, og som er gengivet foran. Ændringsforslaget var ledsaget af nogle Bemærkninger, hvoraf skal nævnes: Planen gaar ud paa, at Museets Afdelinger med Undtagelse af Folkemuseet anbringes i et samlet Bygningskompleks paa Karreen imellem Frederiksholms Kanal, Ny Vestergade, Vester Voldgade og Stormgade. Prinsens Palæ, der istandsættes og brandsikres, indgaar som et Led i hele Museumskomplekset. Til de Byggearbejder, der skal foretages nu, samt til Flytning stilles et Beløb af 3 550 000 Kr. til Disposition. Der gives Ministeren Bemyndigelse til med

den nævnte Plan for Øje at erhverve alle de paa den nævnte Karré beliggende Bygninger, der ikke allerede tilhører Staten. Det drejer sig om følgende Ejendomme, som — efter hvad der foreligger for Ministeriet — vil kunne købes for de for hver anførte Beløb:

Ny Vestergade 12.....	400 000 Kr.
Stormgade 21—23	
— 25—31	
Vester Voldgade 93—97)	810 000 —
— 99 (101).....	580 000 —
— 103.....	650 000 —
	<u>2 440 000 Kr.</u>

Hertil vil komme nogle Omkostningsbeløb.

Paa de Ejendomme, der straks skal inddrages i Byggearbejdet, falder følgende Beløb:

Ny Vestergade 12.....	400 000 Kr.
Stormgade 21—23.....	200 000 —
	<u>600 000 Kr.</u>

Paa de øvrige Ejendomme falder 1 840 000 Kr.; Lejen af disse Ejendomme udgør 117 000 Kr. Af Købesummen vil 50 000 Kr. tilfalde Museumsfonden. Da den endelige Udgift ved Ejendommenes Erhvervelse og Størrelsen af de Beløb, der skal udbetales kontant, ikke paa nærværende Tidspunkt kan opgives, er Summerne ikke anført i Forslaget.

Byggeplanen skal udarbejdes ud fra den Forudsætning, at den skal omfatte hele Karreen. Til Nybygningen anvendes foreløbig — foruden Statens egne Grunde — Vester Voldgade 12 og Stormgade 21—23. Til disse Nybygninger samt til Arbejderne ved Prinsens Palæ og Ny Vestergade 11, hvor Værksteder, Foredragssal og Tjenesteboliger skal anbringes, er den nævnte Sum 3 550 000 Kr. beregnet.

Bestemmelserne om Nedsættelse af et Bedømmelsesudvalg og Byggeudvalg er affattet efter Vedtagelsen ved Lovforslagets 2. Behandling og de da faldne Udtalelser om Valgmaaden for Rigsdagsrepræsentanternes Vedkommende.

Endelig bestemmes, at Ministeren i den ordinære Rigsdagsamling 1928—29 fremsætter Forslag til Lov om Ordning af Folkemuseet. Lovforslaget skal ogsaa omfatte Frilandsafdelingen, der nu er beliggende ved Lyngby.

Af 15 Medlemmer af Tinget (Busk, Dahlggaard, Axel Dam, H. C. Hansen, Holdgaard, Holstein, Jens Jensen, Mads Larsen, P. Munch, Orla-Jensen, Niels Petersen, Povlsen, Steen, Willesen og Zahle) genopstilledes Forslaget om Kastels-

planen, men det forkastedes ved Navneopraab med 73 Stemmer mod 65, 1 Medlem (Schmidt) stemte ikke, og 9 var fraværende. Imod Forslaget stemte Venstre og Konservative, for det Socialdemokrater (idet disses Ordfører havde erklæret, at Partiet i og for sig helst saa Kastelsplanen vedtaget, men subsidiært gik med til Voldgadeplanen), Radikale, Holstein og Orla-Jensen samt Axel Dam. Ministerens Forslag om Voldgadeplanen vedtoges derefter med 111 Stemmer mod 19 (Radikale, Viggo Hansen, Holstein og Orla-Jensen), 9 Medlemmer, Korsgaard, A. C. D. Petersen, Schmidt, C. J. F. Sven, H. F. Ulrichsen, Vesterager, Carlsen-Skiødt, Axel Dam og Fibiger, svarede: Stemmer ikke, og 9 var fraværende.

I Landstinget indstillede hele Udvalget med Undtagelse af det radikale Medlem Lovforslaget uforandret til Vedtagelse, og Loven vedtoges ved 3. Behandling med 43 Stemmer mod 6.

69. Lov vedrørende det kongelige Teaters Bygnings- og Sceneforhold. (Undervisningsministeren). [A. Sp. 3057—C. Sp. 123, 1145].

Fremsat i *Folketinget* $6/_{12}$ (F. Sp. 2332). 1. Beh. $20\text{--}21/_{12}$ (F. Sp. 3030, 3089). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Opførelse af en Bygning til Brug for Statsradiofonien (se Side 166). Betænkning (B. Sp. 865) afgiven $2/_{3}$. (Ordfører: Chr. Søgaard). 2. Beh. $7\text{--}8/_{3}$ (F. Sp. 4986, 5031). 3. Beh. $9/_{3}$ (F. Sp. 5169). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $14/_{3}$ (L. Sp. 936, jfr. 897). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Opførelse af en Bygning til Brug for Statsradiofonien (se Side 166). Betænkning (B. Sp. 3099) afgiven $28/_{3}$. (Ordfører: Birke). 2. Beh. $31/_{3}$ (L. Sp. 1412, jfr. 1403). 3. Beh. $31/_{3}$ (L. Sp. 1426). *Loven stadfæstet 31. Marts 1928*. (Lov-Tid. Nr. 165).

Ved Loven, der maa ses i Forbindelse med Loven om Statsradiofoniens Bygning, se Sag Nr. 44, bemyndiges Undervisningsministeren til for en Sum af 315 000 Kr. at afhænde til Statsradiofonien de til det kongelige Teater erhvervede Ejendomme Matr.-Nr. 328 og 329 af Stadens østre Kvarter, Tordenskjoldsgade Nr. 5 og Heibergsgade Nr. 7.

Under Forudsætning af, at Statsradiofonien paa de nævnte Ejendommers Grund opfører en Bygning, der foruden de særlige Lokaler for Radiofonien rummer Scene med Tilskuerrum og andre fornødne Lokaler for et Teater, bemyn-

diges Undervisningsministeren til at lade gennemføre Dobbeltscenedrift ved det kongelige Teater og med dette for Øje paa nævnte Teaters Vegne at afslutte Overenskomst med Ministeren for offentlige Arbejder paa Statsradiofoniens Vegne om Leje af Scenen og de til denne knyttede Lokaler, foreløbig for et Tidsrum af 15 Aar, mod en aarlig Leje af 100 000 Kr. De nærmere Vilkaar bliver at fastsætte ved Forhandling mellem de to Ministre; dog skal Overenskomsten indeholde Bestemmelser, som er gengivet i Loven om Statsradiofoniens Bygning.

I Bemærkningerne til Lovforslaget henvises, hvad den paagældende Bygning angaar, til, hvad der er anført om den i Bemærkningerne om Lovforslaget angaaende den, medens der derhos fremsættes forskellige Udtalelser angaaende den Side af Sagen, der vedrørte Teatret som saadant.

Det udtaltes bl. a., at det er »neppe nødvendigt paa ny at komme ind paa en Udredning af de Fordele, Driften af 2 Scener, og da navnlig den egentlige Dobbeltscenedrift, 2: Drift af 2 Scener i samme Bygningskompleks med fælles Magasin, Administration, Repertoire og Personale, frembyder for et Teater som det kongelige Teater med dets 3 Kunstarter og det pligtige omfattende og vekslende Repertoire. Som bekendt har Ministeriet tænkt sig Muligheden af forsøgsvis for en vis Tid at etablere 2-Sceners Drift ved Leje af en af de nuværende Privatscener, men Ministeriet har vedblivende anset Dobbeltscenen for det bedste og maa ubetinget foretrække den nu foreslaaede Løsning, hvorefter den nye Scene kommer til at ligge i direkte Forbindelse med det gamle Teater, ganske bortset fra, at denne Plan desuden byder paa Forbedringer, der ogsaa kommer det gamle Teater til gode.«

Det nævnes derhos, »at der som et Led i Byggeplanen er medtaget en Modernisering af Magasinhuset, at Façaden til Holmens Kanal lades urørt, og at ligeledes Gennemkørselen mellem den gamle Teaterbygning og Magasinbygningen oprettholdes, dog med en mindre Tilbygning til Kolonnaden. De foreliggende Planer maa efter en foretagen Undersøgelse siges at byde paa Mulighed for en forsvarlig Ordning, set fra Teatrets Synspunkt, idet man dog, da Detailtegninger ikke foreligger, maa tage ethvert Forbehold med Hensyn til Enkeltheder i den indre Anordning. — Den nye Scene rummer i alt 1 200 Siddepladser, saaledes at den opfylder de Krav, man i Almindelighed har ment at maatte stille til den nye Scenes Størrelse.«

Det er tidligere meddelt Rigsdagen, at det er meget ønskeligt, at der foretages visse Forbedringer i den gamle Teaterbygning: Anbringelse af nyt, brandsikkert Gulv til Tilskuerrummet og til Scenen med tilsvarende Scenekælder og Ændring i Lysanlæg, Ventilationsanlæg og Varmeanlægget, der er meget dyrt i Driften og paa flere Maader giver Anledning til Klager. Disse Arbejder kan udføres i Teatrets Sommerferie, saaledes at man kan undgaa Indtægtstab ved Lukning af Teatret.

Der fremsættes saa forskellige Bemærkninger om det kongelige Teaters Økonomi:

»Det aflagte Regnskab for den sidst forløbne Sæson (1926—27) udviste — naar man bortser paa den ene Side fra den regnskabsmæssige Forrentning og Afskrivning og paa den anden Side fra den indtjente Statsafgift — en Sum af 1 522 000 Kr. som det samlede Beløb af Tilskud og Forstrækninger fra Statskassen, idet Udgiften udgjorde 2 990 800 Kr. og Indtægten 1 468 800 Kr. Dette betyder i Forhold til det Aar, da saavel Udgiftssiden som Indtægtssiden var størst, nemlig 1920—21, en Forbedring af Balancen med 359 500 Kr. Paa Budgettet for 1927—28 er der i Forhold til det sidst aflagte Regnskab regnet med en yderligere Forbedring af Balancen med 133 450 Kr., idet Udgiften er gaaet ned med 121 250 Kr., medens der i Indtægten er paaregnet en Stigning med 12 200 Kr.

I Forhold til Budgettet for 1927—28 er der for Teatret under Dobbeltscenedrift udarbejdet et Budget, hvorefter Dobbeltscenedriften — uanset at Teatret selv afholder Lejeudgiften for den nye Scene m. v. — skulde medføre en Balanceforbedring paa ca. 479 000 Kr. aarlig, idet der er regnet med en Indtægt paa ca. 905 000 Kr. og en Udgiftsforøgelse paa ca. 326 000 Kr. foruden de 100 000 Kr. til Leje. Man tilføjer, at der hertil skulde komme en Stigning i Statsafgiften paa ca. 160 000 Kr., hvilket der imidlertid ikke tages Hensyn til i Budgettet. Naar Fordelen ved Overgangen til Dobbeltscenedrift har kunnet budgetteres med et saa stort Beløb som 479 000 Kr., skyldes det dels, at der er Tale om ren Dobbeltscenedrift, hvor alt Personale kan anvendes fælles for begge Scener, dels at man baade af kunstneriske og økonomiske Grunde maa finde det rigtigst, at Udvidelsen falder paa Skuespillet, idet vel ogsaa den nye Scene indrettes saaledes, at der paa den kan opføres mindre Operaer og eventuelt Balletter, men Antallet af Forestillinger indenfor disse Kunstarter ikke forøges. Man undgaar herved en meget bekostelig Udvidelse af Personalet indenfor Musikkens Omraade, en Udvidelse, der i alt Fald for Tiden ikke forekommer Ministeriet forsvarlig, naar man ser paa Brutto-

indtægten ved henholdsvis Opera- og Skuespilforestillinger. Dog kan man ikke helt bortse fra Muligheden for en Forøgelse af Antallet af Forestillinger, der kræver Musikledsagelse, idet dette jo gælder for et stort Antal Skuespil, og der er derfor medregnet mindre Beløb hertil.»

Ved Lovforslagets Fremsættelse udtalte Ministeren:

»Medens man med nogen Sikkerhed kan opstille Udgiftsbudgettet, er der selvfølgelig i Indtægtsberegningen et væsentligt Usikkerhedsmoment. Jeg har regnet med det Salg, som man altid ved tidligere Planer har holdt sig til, nemlig $\frac{3}{4}$ udsolgt Hus til ordinære Priser. Et saa stærkt Salg har det kongelige Teater fuldt ud haft i de senere Aar. Men derfor kan man naturligvis ikke sige, at det er helt sikkert, at Fremtiden vil stille sig lige saa gunstigt. Heller ikke kan man vide sikkert, om ikke den nye Scenes Tilkomst muligvis vil bevirke et noget ringere Salg paa den gamle Scene. Disse Usikkerhedsmomenter kan man imidlertid ikke tage med i en Budgetopstilling, da de unddrager sig enhver Beregning. Det er jo da ogsaa muligt, at Indtægten vil komme til at ligge over $\frac{3}{4}$ solgt Hus.

Jeg kan oplyse, at det kongelige Teater med udsolgt Hus til ordinære Priser giver 6 000 Kr. pr. Aften. $\frac{3}{4}$ deraf er altsaa 4 500 Kr. Indtægten har i de sidste 5 Aar været: i 1927 4 510 Kr. — man ved, at det var et særlig daarligt Teateraar, idet Logeauctionen svigtede —, i 1926 5 280, i 1925 6 100, i 1924 5 820 og i 1923 5 550 Kr. Disse Tal giver, synes jeg, god Forhaabning om, at det ikke er urimeligt at regne med de $\frac{3}{4}$ udsolgt Hus.«

Ved 1. Behandling i Folketinget anbefaledes Lovforslaget af Venstres Ordfører, Chr. Søgaard, der særlig betonedede, at den foreslaaede Ordning maa opfattes som et Forsøg, senere kan der tales om den endelige Ordning, og dennes videre Udvikling vil meget afhænge af Københavns Kommunes Stilling dertil, idet han ansaa det naturligt, at Kommunen er med til at bære Underskuddet ved Teatret, som maa nedbringes. Socialdemokraternes Ordfører, Chr. Hansen, anbefalede ligeledes Lovforslaget med Forbehold af nærmere Undersøgelse i Udvalg. De Konservatives Ordfører, J. Oskar Andersen, anbefalede ogsaa Lovforslaget, men fremhævede, at der tiltrængtes en Række Oplysninger, hvorhos han udtalte, at Planen til Bygningen arkitektonisk set forekom ham at være »højest sørgelig«, og tillige nævnte han Nødvendigheden af Forbedringer af Teatrets Drift i kunstnerisk Henseende. De Radikales Ordfører — Povlsen i Elna Munchs Fraværelse — stillede sig paa samme Maade, idet han derhos krævede en betydelig Nedgang i Statens Tilskud til Teatret og Tilskud fra Kommunerne til dette. Retsforbundets Ord-

fører, Axel Dam, nævnte, at det er Partiets principielle Standpunkt, at Teatret bør overgaa til privat Drift.

I Folketingsudvalgets Betænkning fremsatte Flertallet (Udvalget undtagen J. Oskar Andersen, Elna Munch og Axel Dam) en Del Betragtninger om Dobbeltscenespørgsmaalet og fremhævede det heldige i paa den foreslaaede Maade at gøre et Forsøg i den Retning, hvorfor Flertallet tiltraadte Forslaget. De Arbejder, der vil være at foretage i det nuværende Teater, nævnes, nemlig

I. Brandsikring af Gulve, elektriske Lysinstallationer, Arbejder ved Paaklædningsværkser m. m.....	92 120 Kr.
Elevatorer og tilhørende Bygningsarbejder, Vogne og Knægte.....	36 980 —
Varme og Ventilation.....	154 500 —
Uforudsete Udgifter, Honorarer.....	50 000 —
	333 600 Kr.
II. Tekniske Forbedringer ved den gamle Scene.....	170 000 —
III. Nyt Magasin paa Orlogsværftet.....	40 000 —
I alt...	<u>543 600 Kr.</u>

Den overvejende Del af disse Arbejder vilde være paa-krævet, selv om Dobbeltscenen ikke indrettedes, og en Del af Arbejderne maa efter den i det foran nævnte indeholdte Redegørelse antages at medføre saa store Besparelser, at man efter Flertallets Opfattelse ikke bør kunne undlade at lade dem udføre. Salgssummen for de to Ejendomme, der afhændes til Statsradiofonien, er foreslaaet sat til 315 000 Kr., og Tanken er, at Ministeriet vil søge Hjemmel til til Bestridelse af Udgiften ved de foran nævnte Arbejder at anvende denne Salgssum, medens Resten søges som Bevilling paa de aarlige Finanslove.

Til Betænkningen (alle Bilag fandtes ved Betænkningen om Statsradiofoni-Bygningen) var knyttet et af Ministeriet udarbejdet Budget for Dobbeltscenedrift — paa Grundlag af Teatrets Driftsbudget for 1927—28. Det udviste en Indtægtsstigning paa ca. 843 000 Kr. og en Udgiftsstigning paa 309 000 Kr., altsaa en Forbedring af Balancen med ca. 534 000 Kr. I Forhold til Regnskabet for 1926—27 udgør Forbedringen ca. 668 000 Kr. I Udgiften er medregnet Lejesummen paa 100 000 Kr., desuden er der medregnet 25 000 Kr. til Forøgelse af Skuespillerpersonalet, 15 000 Kr. til yderligere Musikassistance og 8 000 Kr. til Instruction; en Række Udgiftsforhøjelser modsvares af Besparelser som Følge af de forbedrede tekniske Forhold. Det samlede

Udgiftsbeløb, der ikke dækkes af Teatrets egne Indtægter, er anslaaet til ca. 854 000 Kr. mod 1 388 550 Kr. paa Budgettet for 1927—28 og 1 522 000 Kr. paa Regnskabet for 1926—27. Ved disse Opgørelser er medregnet de Beløb, der efter den gældende Lov udredes direkte af Statskassen, derunder Skatter, Vedligeholdelse, Lønbeløb og Tillæg til visse Understøttelser, hvilke Beløb tilsammen andrager ca. 100 000 Kr. Der er dernæst hverken taget Hensyn til den af Teatret indtjente Statsafgift, der antagelig vil udgøre ca. 400 000 Kr., eller til den Indtægt, Teatret kan paaregne at faa for Ydelser til Radiofonien. Med Hensyn til dette sidste Punkt tiltraadte Flertallet de Udtalelser, der — bl. a. af Ministrene — er fremsat om, at det maa betragtes som en Selvfølge, at en passende Betaling maa ydes som Vederlag for leverede Ydelser og ikke paa nogen Maade som Tilskud til Teatret.

Det udtales fremdeles:

»Undervisningsministeren har overfor Udvalget gjort Rede for Ministeriets principielle Syn paa Spørgsmaalet om den fremtidige Ordning med Hensyn til Teatrets Forhold til Statskassen og med Hensyn til Teatrets administrative Stilling. Det fremgaar heraf, at Ministeriets Opfattelse er den, at Teatret bør have en Bestyrelse, der er saaledes sammensat, at der sikres en fast Ledelse af saavel den kunstneriske som den økonomiske Side af Driften, og at der bør gennemføres en fast Tilskudsordning, hvorefter Teatrets Styrelse i videst muligt Omfang skal være selvstændig, idet den paa den anden Side skal have det fulde kunstneriske og økonomiske Ansvar for Teatrets Ledelse. Med Hensyn til Tilskuds-spørgsmaalet vil der formentlig blive foreslaaet en Prøvetid paa f. Eks. 3 Aar fra Dobbelt driftens Ikrafttræden, i hvilket Tidsrum man af Hensyn til de manglende Erfaringer, navnlig for Indtægternes Vedkommende, maa gøre Tilskudsordningen mindre absolut, men baade for denne Periode og for den derefter følgende Tid tænker man sig Forholdet ordnet saaledes, at man undgaar, at Teatret, som nu sket i en Aarrække, lever paa Statstilskud i Form af Laan, idet hele Teatersagen, saafremt den økonomiske Ordning svigter, eller hvis man i det hele finder Dobbeltscenedriften utilfredsstillende, bliver at forelægge Rigsdagen.

Udvalget har efter Sagens Natur ikke kunnet tage Stilling til Ministeriets foran gengivne Planer, men er enigt med Ministeren i, at et Forslag til Revision af Loven af 13. Maj 1911 om det kongelige Teaters Forhold fremsættes snarest belejligt efter heromhandlede Lovforslags Vedtagelse.»

Med disse Bemærkninger indstillede Udvalgets Flertal Lovforslaget *uforandret* til Vedtagelse.

Et *Mindretal* (J. Oskar Andersen) udtalte, at han »kan ganske vist billige de Tanker, de to Lovforslag er Udtryk for; men da det gennem Udvalgsbehandlingen er fastslaaet, at Opførelsen af den foreslaaede Bygning til Statsradiofonien (der tillige skal muliggøre Gennemførelsen af Dobbeltscenedriften ved det kongelige Teater) skal ske efter den gennem Lovforslagene Bemærkninger og Bilag skitserede Plan af Arkitekt *H. Jacobsen*, som Mindretallet for det nye Teaters Vedkommende maa anse for højst utilfredsstillende og uegnet til at skaffe det kongelige Teater de Virkekaar, som er ønskelige eller endog nødvendige for det, maa dette Mindretal anse det for uforsvarligt at fremme Lovforslagene.«

Mindretallet nævnte saa i Betænkningen de arkitektoniske Mangler ved Projektet, den Værdiforringelse, det vil medføre for de tilstødende Ejendomme, og det betænkelige ved Overbygning af Heibergsgades Fortov. Mindretallet skulde være villigt til at se bort herfra. »Men Mindretallet kan *ikke* se bort fra, at den foreslaaede Nybygning ingenlunde tilfredsstiller de Krav, der tidligere er stillet til det kongelige Teater som nødvendige for at skaffe Dobbeltscenen brugbare og tilfredsstillende Forhold og tillige sikre en virkelig økonomisk Drift. Der kunde her fremdrages mange betænkelige Enkeltheder ved Forslaget; Mindretallet skal indskrænke sig til at pege paa den ringe Dybde af Scenens Underrum, Mangelen paa Henstillingsrum ved Scenens Side, Magasinførholdene (jfr. Nødvendigheden af et nyt, fjerntliggende Magasin, hvorfra Transporten vil betyde store Udgifter), Tilskuerspladsens Form, dens Logesystem m. m. Mindretallet maa efter de Oplysninger, det har skaffet sig fra Direktøren for Københavns eneste virkelig moderne og sikkert mest økonomisk drevne Teater (»Det ny Teater«), mene, at Projektet i teater-teknisk Henseende frembyder for store Mangler, ligesom der er alvorlig Fare for, at Scenen i Overbygningen over Tordenskjoldsgade ikke vil kunne sikres mod Lydforstyrrelse fra Gadetrafikken. — Men det aldeles afgørende for Mindretallets Stilling til Projektet er den Fare, særlig for Tilskuernes Sikkerhed (i øvrigt ogsaa for Kunstnerne og Orkestrets), som Trappeordningen frembyder« — — — hvorved særlig nævnes, at »det har været Mindretallet umuligt, trods ihærdige Bestræbelser i Udvalget, at faa en betryggende Erklæring fra Brandvæsenet om disse Forhold.« — — — »Da Mindretallet ikke kan anse det for samvittighedsfuldt at medvirke til Virkeliggørelsen af et Projekt, der forekommer det saa lidt gennemtænkt, og da de Forandringer, der er absolut nødvendige i selve det kongelige Teater, kun delvis vil kunne tilvejebringes ved den Hjemmel, nærværende Lovforslag giver, og da endelig Styrelsesforholdene ved det kongelige Teater — — — ikke

faar en forsvarlig Ordning *samtidig* med Gennemførelsen af nærværende Bygningsforslag — — — føler Mindretallet sig ikke fristet til at billige, at man haster de foreliggende Lovforslag gennem Rigsdagen.« — — — »Mindretallet kunde derfor ønske, at man paa Basis af den lykkelige Tanke om en samtidig bygningsmæssig Løsning af Radiofoniens og det kongelige Teaters Krav foreløbig nøjedes med at udbyde til Konkurrence om den ønskede Fællesbygning og forbeholder sig eventuelt at stille Ændringsforslag herom til 3. Behandling.«

Et *andet Mindretal* (Elna Munch) ønskede at udtale, »at Forudsætningen for, at man kan gaa over til en Dobbeltscenedrift, der nødvendig medfører forøget Udgift for Teatret, maa være, at der samtidig eller forinden indføres en samlet Ordning af dets Styrelse og dets Forhold til Statskassen, der giver Udsigt til, at Indtægterne forøges samtidig med Udgifterne, og skaffer Sikkerhed for, at Statens Tilskud kan begrænses til et Beløb, der er betydeligt lavere, end det har været i de senere Aar.«

Mindretallet havde til Samraad med Ministeren stillet et Forslag til den fremtidige Ordning, hvis Hovedtræk nævntes i Betænkningen.

Paa Mindretallets Spørgsmaal, om Ministeren allerede nu og uafhængigt af Dobbeltscenedriften vilde stille Forslag i den antydede Retning, svarede Ministeren benægtende. Ministeren kunde derimod tænke sig, saafremt Dobbeltscenepleanen gennemførtes, at stille et Forslag dels om en Ændring i den kunstneriske Ledelse, dels om et fast aarligt Tilskud af Statskassen og fremsatte for Udvalget et Udkast dertil. Da Forslaget intet indeholdt om, hvorledes man skulde forholde sig, hvis et saadant Tilskud ikke kunde slaa til, fandt Mindretallet det betydningsløst. Som Følge af ovennævnte Stilling kunde Mindretallet ikke tiltræde Lovforslaget, men hertil kommer, at Mindretallet mente, at det ikke vil være forsvarligt, at Undervisningsministeren bemyndiges til at afslutte Overenskomst om Leje af den i nærværende Forslag nævnte Bygning, for saa vidt den opføres efter den i Motiverne til Lovforslag om Opførelse af en Bygning til Brug for Statsradiofonien nævnte Plan. Saaledes som Bygningen er planlagt, vil den efter Mindretallets Mening være uegnet til Talescene, dyr og besværlig i Drift og i brandteknisk Henseende uforsvarlig. Mindretallet henviste i øvrigt til sine Bemærkninger i Udvalgets Betænkning over førnævnte Lovforslag.

Endelig foreslog et *tredje Mindretal*, Axel Dam, følgende nye Affattelse af Lovforslaget:

»§ 1. Undervisningsministeren bemyndiges til at bortforpagte eller eventuelt sælge det kongelige Teater.

§ 2. Interesserede Kredse eller Enkeltpersoner, der ønsker at overtage Teatret for at fortsætte Driften for egen Regning og Risiko med Inventar og Brugsgenstande, skal have Fortrinsret til Overtagelsen.»,

hvilket Forslag imidlertid forkastedes med 72 Stemmer mod 8.

Til 3. Behandling stillede J. Oskar Andersen et Ændringsforslag svarende til hans Ændringsforslag til 3. Behandling af Lovforslaget af Statsradiofoni-Bygningen om at inddrage Tordenskjoldsgade Nr. 1 og 3 under Byggearbejderne for derved at søge en anden Løsning, men tog som nævnt ved denne anden Sag Forslaget tilbage. Lovforslaget vedtoges ved 3. Behandling med 100 Stemmer mod 22.

I Landstingsudvalgets Betænkning om dette Lovforslag henvistes til Betænkningen om Radiobygningen, og Partierne stillede sig paa samme Maade her.

Loven vedtoges med 48 Stemmer mod 9.

70. Lov om Statstilskud til private, eksamensberettigede Realskoler, Mellem- og Realskoler og Pigeskoler udenfor København, Frederiksberg og Gentofte. (Undervisningsministeren). [A. Sp. 4641—C. Sp. 1035, 1465].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{1}{2}$ (F. Sp. 3895). 1. Beh. $\frac{9}{2}$ (F. Sp. 4181). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Sneum, Vilhelm Rasmussen, Bjerring, Fisker, Hækkerup, J. P. Larsen, Søren P. Larsen [Form.], Hagbart Berg, Svend Nielsen, Fuglsang, Julin [Sekr.], Vesterager, J. Oskar Andersen, Bindslev og A. M. Hansen). Betænkning (B. Sp. 2367) afgiven $\frac{27}{3}$. (Ordfører: Søren P. Larsen). 2. Beh. $\frac{30}{3}$ (F. Sp. 6082). 3. Beh. $\frac{30}{3}$ (F. Sp. 6129). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{3}{4}$ (L. Sp. 1539). 2. Beh. $\frac{3}{4}$ (L. Sp. 1596). 3. Beh. $\frac{3}{4}$ (L. Sp. 1615). *Loven stadfæstet 4. April 1928.* (Lov-Tid. Nr. 143).

Den hidtidige Tilskudsordning for den store Gruppe af Eksamensskoler udenfor Storkøbenhavn, der almindeligvis betegnes med Udtrykket »den private Realskole«, hvilede dels paa Loven af 2. Maj 1902 om Tilskud til private Realskoler dels paa Finanslovbevilling samt paa administrative Bestemmelser. *Tilskudssummen* var i Loven af 1902 fastsat til 100 000 Kr., men er ved Bevilling paa de aarlige Finans-

love steget til over 2 Mill. Kr.*), og under denne Udvikling har man betragtet Lovens Regler som kun gældende for en ringe Del af det samlede Tilskud. *Skolerne* har ønsket denne Ordning afløst af en fuld Lovordning, og ogsaa fra *Administrationens Side* ønskes der *faste Regler for Tilskuddenes Beregning*, som hidtil har været savnet.

Undervisningsministeren har derfor fremsat dette Lovforslag, som *i det væsentlige uændret vedtoges af begge Rigsdagens Ting*; men Ministeren udtalte ved Lovforslagets Fremsettelse, at Ministeriet arbejdede paa at finde *en anden Ordning af disse højere Skolers Forhold*, og at dette kunde medføre, at der vilde blive foreslaaet et helt andet Princip for Tilskuddet end den i det fremsatte (og vedtagne) Lovforslag foreslaaede Ordning, efter hvilken *Tildelingen af Tilskuddet væsentlig sker efter de Regler, der har fæstnet sig gennem Anmærkninger paa Finanslov og ministerielle Cirkulærer*.

1. *De almindelige Betingelser for Tilskud* til en privat, eksamensberettiget Realskole, Mellem- og Realskole samt Pigeskole (Skole med Pigeskoleeksamen) udenfor København, Frederiksberg og Gentofte, er:

- a. At Skolen er opbygget med 4 sammenhængende Klasser, afsluttende med Almindelig Forberedelseseksamen, *eller* med 4 sammenhængende Mellemskoleklasser og eventuelt derefter en Realklasse, afsluttende med henholdsvis Mellemskoleeksamen eller Realeksamen, *eller* med 6 sammenhængende Klasser, afsluttende med Pigeskoleeksamen,
- b. at Skolen har Eksamensret til en af de foran nævnte Eksaminer og i Henhold hertil har afholdt den paagældende Eksamen mindst een Gang**) — *eller* for saa vidt det drejer sig om Mellemskoleeksamen 2 Gange — i de sidst forløbne 2 Aar,
- c. at Elevtallet i de foran nævnte Klasser i hvert af de foregaaende 3 Aar har været i Gennemsnit mindst 10 pr. Klasse,
- d. at Skolen opfylder de Betingelser, som til enhver Tid maatte være fastsat af Ministeriet med Hensyn til Minimumsløn til Lærerne,

*) Efter nærværende Lov bliver Udgiften omtrent det samme Beløb, se efterstaaende Oversigt under Afsnit 3.

**) Efter Loven af 1902 krævedes to Gange afholdt Eksamen. Endvidere er det *ikke* efter nærværende Lov som efter Loven af 1902 *en Betingelse, at der ydes et kommunalt Tilskud*.

- e. at Skolen maanedsviis udbetaler Lærerne og fastlønnede Bestyrere den fulde Løn, bortset fra de nedennævnte Tillæg, og
- f. at Skolen er Medlem af vedkommende Pensionskasse, samt at der til denne vedtægtsmæssigt betales Indskud for Lærere og Bestyrer.

Undervisningsministeriet kan i særlige Tilfælde tillade mindre Afvigelser fra Kravene i c og d.

2. Tilskuddene til Skolerne ydes som: a) almindeligt *Driftstilskud*, b) *Lønningstilskud* (Tilskud til Grundlønninger og Alderstillæg) samt c) *Tilskud til Fripladser eller Nedsættelse af Skolepengebetalingen* for Børn af mindre velstillede Forældre.

3. *Det samlede Statstilskud* for et Finansaar fastsættes i Hovedsagen saaledes:

- a. Paa *Driftstilskudskontoen* opføres et Beløb, lig 1 200 Kr. pr. Skole + 16 Kr. pr. Elev i Overskolen*), beregnet efter Forholdene den foregaaende 1. Januar.
- b. Bevillingen til *Lønningstilskud* beregnes saaledes:
  1. Paa *Kontoen for Grundlønstilskud* opføres et Beløb, der udgør 40 pCt. af den samlede Lønsum den foregaaende 1. Januar.
  2. Paa *Alderstillægskontoen* opføres det Beløb, der efter Forholdene den foregaaende 1. Januar skulde være til Disposition.
  3. *Det samlede Beløb af Bevillingerne til Grundlønstilskud og Alderstillæg* kan dog ikke overstige 40 Kr. pr. ugentlig Time + 55 Kr. pr. Elev, beregnet efter det samlede Antal af henholdsvis Timer og Elever i Overskolen den foregaaende 1. Januar.

Ved hver Forhøjelse eller Nedsættelse med een Portion af det pr. 1. April 1928 gældende Dyrtidstillæg for Statens Tjenestemænd forhøjes eller nedsættes Tallene 40 Kr. og 55 Kr. med 1½ pCt. af det paagældende Beløb.

- c. Paa *Fripladskontoen* opføres et Beløb, svarende til 60 Kr. pr. Elev i Overskolen den foregaaende 1. Januar.

Ved Opstillingen af Reglerne for Beregningen af Statstilskuddets samlede Beløb har Ministeriet foretaget meget

*) Ved Udtrykket Overskolen i denne Lov forstås de i 1. a. (se foran) nævnte Klasser samt ved Realskolerne øverste Underskoleklasse.

detaillerede Beregninger for at være sikker paa, at Summen efter disse Regler svarer til det Beløb, der er opført paa Finanslovsforslaget for Finansaaret 1928—29.

Tallene stiller sig saaledes, beregnet efter det Antal Skoler, som der maatte regnes med, hvis Loven var gældende nu, og efter deres Elev- og Timetal i Overskolen:

1. Driftstilskud:			
107 Skoler à 1 200 Kr.	128 400	Kr.	
9 900 Elever à 16 Kr.	158 400	—	
			286 800 Kr.
2. Løntilskud:			
a. Grundløntilskud: . .			
40 pCt. af 1 867 000			
Kr.	=	746 800	—
b. Alderstillæg . . . . .ca.	526 000	—	
			1 272 800 —
3. Fripladstilskud 9 900 Elever à 60 Kr.	594 000	—	
			<u>2 153 600 Kr.*)</u>

Da *Bevillingen paa Finanslovsforslaget er opført med 2 150 000 Kr.*, betyder efter foranstaaende Beregning Lovforslagets Gennemførelse en Merudgift paa ca. 3 600 Kr.; men da foranstaaende Beregning bygger paa Elevtallet den 1. Oktober, medens Udgiften skal endelig opgøres paa Grundlag af Elevtallet pr. 1. Januar 1928, og da Elevtallet erfaringsmæssig svinder noget i Efteraarets Løb, vil der sikkert blive Balance i Beløbene (jfr. Bemærkningerne til Lovforslaget).

4. Tilskuddet til den enkelte Skole**)

udgør i Hovedtræk: Af Kontoen for *Driftstilskud* tillægges der hver Skole et fast Tilskud paa 400 Kr. Resten af *Bevillingen* fordeles under Hensyn dels til Skolens Udgifter til Skoleejendommen (Husleje, Vedligeholdelse og Renholdelse) samt til Undervisningsmidler i det forløbne Skoleaar, dels til Antallet af Dimittender i Forhold til Elevtallet og dels til Forholdet mellem Elevtal og Timetal med særlig Hensyntagen til Skoler med et forholdsvis lille Antal Elever pr. Klasseafdeling.

*) *Det kommunale Driftstilskud* er for Finansaaret 1927—28 udregnet til i alt 192 165 Kr. *Amtstilskuddet* er for Finansaaret 1927—28 udregnet til i alt 48 411 Kr.

**) I det store og hele har man i Loven fastholdt de Regler, der er blevet udviklet herom i de senere Aar.

Af Kontoen for *Grundlønstilskud* udredes der dels *direkte Tilskud* til Lærerpersonalet og Bestyrere, dels *Tilskud til Skolerne* til Udredelse af Lønninger til Bestyrere og Lærere, herunder Skolernes Bidrag til Pensionskasserne.

- a. *Som direkte Tilskud* ydes der *Lærerne* Tillæg, svarende til Forskellen mellem de Tillæg, som medregnes i Grundlønnen, og de højere Tillæg, der er tillagt visse Grupper af Statens og den almindelige Folkeskoles Tjenestemænd under Hensyn til Alder, Ægteskab, Forsørgerpligt m. v. For et egentligt Timetal af 30 Overskoletimer ydes fuldt Tillæg. I Tilfælde af lavere Timetal nedsættes Tilskuddet forholdsmæssigt.
- b. *Som direkte Tilskud* ydes der dernæst *Bestyreren* af en Skole et Beløb, der fastsættes til 720 Kr. aarlig, for saa vidt Bestyreren selv underviser i mindst 20 ugentlige Overskoletimer eller omregnede Underskoletimer*). Har Overskolen to Klasserækker for 3 Klassers Vedkommende, kan Timetallet nedsættes til 15 Timer ugentlig. For Bestyrere med lavere Timetal end de anførte nedsættes Tilskuddet forholdsmæssigt.
- c. Resten af Bevillingen fordeles til Skolerne til Hjælp til Afholdelse af Lønudgifterne til Lærerne, dog at der forlods af Kontoen kan tages det fornødne Beløb til Indbetaling til Pensionskassen af vedtægtsmæssigt Skolebidrag for Lærere og Bestyrere.

Det *Beløb*, der ydes *direkte til de enkelte Skoler*, fastsættes efter det disponible Beløbs Størrelse som en ensartet Procent af den af Skolen udbetalte Grundløn til faste Lærere (men ikke til Bestyrere), hvorved dog bemærkes følgende:

1. Ved denne Opgørelse kan ingen Lærers Løn medregnes med mere end 20 pCt. over den i Henhold til Punkt 1 d. fastsatte gennemsnitlige Minimumsløn for Overskolen.
2. Det samlede Grundlønsbeløb, hvorefter Tilskud beregnes, maa ikke overstige et Beløb udfundet ved Multiplikation af de faste Læreres samlede Timetal med Lønnen pr. Time i Folkeskolen paa det paagældende Sted. Timelønnen i Folkeskolen beregnes paa Grundlag af 36 ugentlige Timer og Grundløn med Stedtillæg samt Dyrtids- og Konjunkturtillæg efter laveste Sats

*) Ved Beregningen af Løntilskud bliver foruden Timer i Overskolen Timer i den til vedkommende Skole knyttede Underskole efter nærmere af Ministeren fastsatte Regler at medregne i det Omfang, hvori den danner et naturligt Grundlag for Overskolen.

(for ugifte under 35 Aar). Som Grundløn regnes for Købstadsskoler med Købstadsskala a. og for andre Skoler med Købstadsskala b. i § 1 i Lov Nr. 561 af 4. Oktober 1919. Skulde det saaledes udfundne samlede Beløb blive mindre end det i Medfør af Punkt 1 d. fastsatte Minimumsbeløb, forhøjes Summen til sidstnævnte Beløb.

3. Den samlede Ydelse til den enkelte Skole maa ikke, beregnet pr. Elev i Overskolen, overstige det gennemsnitlige Tilskud med mere end 40 pCt.

Af *Kontoen for Alderstillæg* udredes Alderstillæg til faste Lærere og Bestyrere efter nedenstaaende Regler.

- a. *Alderstillægget til Lærerne* beregnes efter følgende aarlige Beløb for mindst 30 ugentlige Overskoletimer:
  - 360 Kr. for Lærere med 3 Aars Anciennetet efter det fyldte 24. Aar.
  - 720 Kr. for Lærere med 6 Aars Anciennetet efter det fyldte 24. Aar.
  - 1 080 Kr. for Lærere med 9 Aars Anciennetet efter det fyldte 24. Aar.
  - 1 440 Kr. for Lærere med 12 Aars Anciennetet efter det fyldte 24. Aar.
  - 1 880 Kr. for Lærere med 15 Aars Anciennetet efter det fyldte 24. Aar.
- b. *Alderstillægget til Bestyrere* beregnes efter følgende aarlige Beløb for mindst 15 ugentlige Overskoletimer eller omregnede Underskoletimer, hvis Overskolen har to Klasse-rækker for 3 Klassers Vedkommende, og ellers mindst 20 ugentlige Timer:
  - 480 Kr. for Bestyrere med 3 Aars Anciennetet efter det fyldte 30. Aar.
  - 960 Kr. for Bestyrere med 6 Aars Anciennetet efter det fyldte 30. Aar.
- c. *For Lærere eller Bestyrere med lavere Timetal* nedsættes Beløbene forholdsmæssig.
- d. *Saaframt Alderstillægene efter Bevillingens Størrelse ikke kan udredes fuldt ud*, nedsættes alle Beløbene ved sidste Udbetaling med samme Procent.

Ovennævnte Skala for *Alderstillæg til Lærerne* er i *Overensstemmelse* med den for offentlige Lærertilskud almindelige Skala, ganske i *Overensstemmelse* med de hidtil gældende Regler. Ogsaa for Bestyrernes Vedkommende er Skalaen den samme som hidtil, men Beløbet er ligesom Grundlønstilskuddet sat i Forhold til Timetallet, og man

har udeladt de hidtil gældende *Begrænsninger*, nemlig — ligesom ved Grundlønstilskuddet — Bestemmelsen om et talmæssigt Maksimum og desuden Bestemmelsen om, at Bestyrerens Indtægt ikke maatte være mere end det dobbelte af Lærernes gennemsnitlige Løn (bortset fra Alderstillæg).

Af Kontoen for *Fripladstilskud**) udredes Erstatning til Skolen for Friplads — hel eller delvis — ydet til Børn i Overskolen af mindre bemidlede Forældre. Fripladsbeløb, der bringer Betalingen ned under Skoleafgiften ved Stats-skolerne, kan dog ikke tages i Betragtning; det samme gælder Friplads til Elever, hvis Alder i Forhold til Klassen ikke svarer til, at de var mindst 10 Aar ved Indtrædelsen i 1. Mellemkoleklasse (eller den tilsvarende Klasse i Realskolen og Pigeskolen). — I Forbindelse med Fripladser kan træde en Nedsættelse ved Anvendelse af en af Ministeren godkendt glidende Skolepengeskala.

Det samlede Fripladstilskud kan for den enkelte Skole for det enkelte Skoleaar *hverken* overstige $33\frac{1}{3}$ pCt. af de normerede Skolepenge i Overskolen i det nærmest foregaaende Skoleaar, beregnet, som om alle Eleverne var fuldt betalende, eller $66\frac{2}{3}$ Kr. pr. Elev i Overskolen. — Saafremt Erstatning ikke kan udredes fuldt ud efter foranstaaende Regler, nedsættes ved sidste Udbetaling alle Tilskuddene med samme Procent.

5. *Ministeren bemyndiges til at fastsætte de nærmere Regler med Hensyn til:*

- a. Minimumslønninger til Lærerne, dels i det sidste Aar, før Skolen faar Tilskud, dels efter at den er blevet tilskudsberettiget.

Fastsættelsen af Minimumslønningerne sker under Hensyntagen til den offentlige Folkeskoles Lønninger. Bestemmelserne maa omfatte saavel Overskolens som Underskolens Lærere.

- b. Afgørelsen af, hvilke Lærere der betragtes som faste Lærere.
- c. Beregningen af Tjenestealder for Bestyrere og Lærere.

*) Reglerne for Fripladstilskud svarer til de hidtil gældende.

- d. Udbetalingsperioderne og Udbetalingstiderne.
- e. Godtgørelse af Vikarudgifter i visse Tilfælde af Ledighed i en fast Lærerstilling.

6. *I Tilfælde af Salg af en Skole*, til hvilken der ydes Tilskud efter denne Lov, er det en Betingelse for fortsat Ydelse af Tilskud, at Salgsvilkaarene er godkendt af *et Nævn*, bestaaende af en Repræsentant for Undervisningsministeren, den kgl. Bygningsinspektør samt en Realskoleleder, udpeget af Undervisningsministeren efter Indstilling af Realskolelederne. Ved Fastsættelsen af Skolens Salgsværdi kan Statstilskuddet ikke medregnes.

Denne Bestemmelse, der findes i Loven om Tilskud til Privatseminarier, er indsat paa Foranledning af Folketingsudvalget og tilsigter at hindre, at Statstilskuddet ved eventuelt Salg kapitaliseres.

7. Loven træder i Kraft den 1. August 1928.

Af Bestemmelserne i Loven af 2. Maj 1902 bliver kun tilbage som stadig gældende Bestemmelsen i § 1 om Oprettelse af Pensionskassen og Bestemmelserne i § 2 d og e, saaledes som de nu er ændrede ved § 1 i Lov Nr. 140 af 18. April 1925, hvorved Skolernes og Lærernes Pligt til at betale Indskud i Pensionskassen fastsættes. Naar disse Bestemmelser ikke er indarbejdede i foranstaaende Lov, er Grunden den, at de paagældende Bestemmelser og Kasser ogsaa omfatter andre Skoler end de i nærværende Lov omhandlede.

Det af Undervisningsministeren fremsatte Lovforslag ændredes paa Foranledning af Folketingsudvalget paa et Par Punkter, idet, foruden det foran nævnte, Betingelsen for fortsat Statstilskud gjordes noget lempeligere, og Fripladserne bevaredes, selv om en af Ministeren godkendt glidende Skolepengeskala indføres.

Loven vedtoges i begge Ting af Venstre, Konservative og Radikale, medens Socialdemokraterne stemte imod, da de ikke kunde anse det for rigtigt, at Staten giver større Tilskud pr. Barn til private Skoler end til tilsvarende Skoler, der drives af Kommunen; endvidere fordi de fandt det uheldigt at lovfæste saa udviklede Fordelingsregler, som her er Tale om, da Ministeren som nævnt har bebudet en Revision.

71. Lov om Statstilskud til anerkendte private Seminarier. (Undervisningsministeren). [A. Sp. 4657—C. Sp. 1029, 1465].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{1}{2}$ (F. Sp. 3892). 1. Beh. $\frac{8}{2}$ (F. Sp. 4117). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Vilhelm Rasmussen, Knud Hansen, Fisker, Sneum, Sundbo, A. C. Mortensen, Chr. Søgaard [Form.], Hagbart Berg, Kr. Kristensen, Henrik Jensen, Arnth Jensen [Sekr.], Vesterager, J. Oskar Andersen, Bindslev og A. M. Hansen). Betænkning (B. Sp. 2359) afgiven $\frac{27}{3}$. (Ordfører: Chr. Søgaard). 2. Beh. $\frac{30}{3}$ (F. Sp. 6064). 3. Beh. $\frac{30}{3}$ (F. Sp. 6128). *Oversendt til Lands-tinget*. 1. Beh. $\frac{2}{4}$ (L. Sp. 1522). 2. Beh. $\frac{3}{4}$ (L. Sp. 1539). 3. Beh. $\frac{3}{4}$ (L. Sp. 1596). *Loven stadfæstet 4. April 1928.* (Lov-Tid. Nr. 122).

Tilskuddet til de anerkendte private Seminarier*) hviler paa en vis Maade paa *Loven af 30. Marts 1894*, som er den seneste særlige Lovordning, man har angaaende dette Spørgsmaal, men *denne Lovordning* er efterhaanden blevet helt *sprængt*, idet det har været nødvendigt at yde meget større Tilskud til disse Skoler, end *Loven af 1894* forudsatte. *Senere har Ordningen hvilet paa Finanslovbevillinger og Finanslovanmærkninger*, der bestemte, hvorledes Fordelingen skulde foregaa. Dette har efterhaanden og navnlig i de allersidste Aar fremkaldt nogen Utryghed hos Seminarierne, og man har derfor i høj Grad ønsket at have en Lov som Basis for hele Ordningen i Stedet for Bevillinger og Anmærkninger paa Finansloven.

Ved nærværende Lov, der holder sig nær til den hidtidige Tilskudsordning, ydes der de anerkendte private Seminarier*) af Statskassen følgende *årlige Tilskud*:

- a) To Trediedele af det til *Lærerløn* medgaaede Beløb**).

Den samlede Lærerløn paa et Privatseminarium maa ikke overstige den Løn, hvormed de paagældende Lærere efter deres Tjenestealder vilde være lønnede efter de for Statsseminariernes Lærere gældende Regler. Hver Lærers Tjenestealder som Seminarielærer fastsættes af Undervisningsministeren.

*) Disse er: Blaagaard, K. F. U. M., Haslev, Vordingborg, Odense, Gjedved, Silkeborg, Nr. Nisum, N. Zahle, Femmer, Th. Lang og Aarhus Seminarium.

**) Som hidtil.

Til Lærerlønnen henregnes Betaling for Timer i fremmede Sprog og Honorarer til Øvelsesskolens Lærere for Elevernes Undervisning i praktisk Skolegerning; disse Beløb godkendes af Undervisningsministeren.

- b) Halvdelen af det til *Forstanderløn* medgaaede Beløb*).

Forstanderlønnen kan ikke ansættes til et højere Beløb end den Løn, der efter Statstjenestemandsløvens Regler vilde tilkomme den paagældende efter hans Tjenestealder som Forstander ved et Statsseminarium, og beregnes for alle de Forstandere, der selv ejer Seminariet, til dette Beløb. Forener den paagældende med Stillingen som Seminarieforstander andre Hverv — Ledelse af Gymnasieskole, Forskoleseminarium o. lign. —, fastsætter Undervisningsministeren, hvorledes hans Lønning som Seminarieforstander skal beregnes.

- c) Halvdelen af det til *Forrentning og Vedligeholdelse af Seminariets Bygninger* medgaaede Beløb**), beregnet paa følgende Maade:

- 1) 5 pCt. af Seminarieejendommens — herunder Øvelsesskolens, for saa vidt Seminariet ejer og driver Øvelsesskolen — Værdi og Værdien af Inventaret og Samlingerne. Denne Værdi fastsættes efter derom indhentede Oplysninger af Undervisningsministeren ved denne Lovs Ikrafttræden til et Beløb, der ikke kan være under Værdien af Ejendommen og Inventaret efter en af uvildige Mænd foretagen Vurdering, men kan stige indtil det Beløb, hvori det godtgøres, at Seminariet med Inventar staar Ejeren. Beløbet nedsættes aarligt med det under 2 til Afskrivning opførte Beløb og kan kun forhøjes efter dertil paa Finansloven givne Bevilling.
- 2) 1 pCt. Afskrivning af den under 1 nævnte Kapital.
- 3) De i det paagældende Regnskabsaar betalte Ejendomsskatter og Assurancepræmien af Bygningernes Forsikringssum.
- 4) Udgifterne til Bygningernes Vedligeholdelse, der fastsættes til 2 pCt. af Ejendomsskylden efter Fradrag af Grundværdien.

Omfatter Bygningerne Lokaler til Forskoleseminarium eller Beboelse for Eleverne, nedsættes Summen af de under 1—4 nævnte Beløb forholdsmæssigt, saaledes at Tilskuddet kun gives til den Del af Bygningerne, der anvendes til Lokaler for Seminariet og Øvelsesskolen og til Forstanderbolig.

Drives Seminariet i lejede Lokaler, oppebærer det i Stedet for de under 1—4 nævnte Tilskud et Bygningstilskud af Halvdelen af den for Seminarielokalerne fastsatte Lejesum.

*) Hidtil to Trediedele.

**) Hidtil 3½ pCt. af Bygningernes Værdi.

- d) Som *Driftstilskud* ydes til hvert Seminarium et Beløb, svarende til Halvdelen af, hvad der i det sidst forløbne Finansaar gennemsnitlig er anvendt ved et Statsseminarium til almindelige Driftsudgifter, Rengøring (herunder Pedelløn), Brændsel og Belysning*). Seminarier, der drives i lejede Lokaler, oppebærer kun Halvdelen af dette Tilskud.
- e) *Til Undervisningsministerens Raadighed* bevilges aarligt et Beløb af 20 000 Kr., der efter Ministerens Skøn kan anvendes helt eller delvis til særlige Tilskud til enkelte Seminarier.

Til Ministerens Raadighed har der i de senere Aar været bevilget et Beløb, der fra først af, paa Finansloven 1920—21, var paa 75 000 Kr., men paa Forslaget til Finansloven for 1928—29 er opført med 10 000 Kr. Beløbet er bevilget dels for at kunne give Seminarier, der har maattet foretage større Hovedistandsættelsesarbejder, større Anskaffelser af Inventar, Installationer i Fagklasser m. v., et ekstraordinært Tilskud, dels for at kunne hjælpe Seminarier, der nu paa Grund af den stærke Tilgang af Elever vil klare sig godt med det ordinære Tilskud, over økonomiske Vanskeligheder, der kan opstaa, naar Tilgangen svigter.

Udbetalingen af Statstilskuddet finder Sted som Refusion af Udgifterne i det sidst forløbne Regnskabsaar. For Udgifterne til Lærerløn samt for de under c. 3. nævnte Udgifter skal der til Ministeriet afgives fuldstændigt, dokumenteret Regnskab.

Til *Øvelsesskoler*, oprettede af private Seminarier, kan der ydes Statstilskud, der fastsættes paa de aarlige Finanslove**).

Tilskud efter denne Lov bortfalder efterhaanden, naar et Seminarium i 3 Skoleaar efter hinanden har haft et Elevantal af under 42 Elever. Viser det sig ved et Regnskabsaars Slutning, at et Seminarium i de 3 sidste Skoleaar ikke har naaet dette Elevtal, tillægges der i det paagældende Regnskabsaar kun Seminariet $\frac{2}{3}$ af de foran omhandlede Tilskud; naas Elevtallet heller ikke i næste Regnskabsaar, tillægges der kun $\frac{1}{3}$ af disse Tilskud; naas Elevtallet heller ikke i det 3die Regnskabsaar, bortfalder Tilskuddene ganske.

Forstandere og Lærere ved anerkendte private Seminarier, der efter at have virket i 15 Aar ved et saadant Seminarium

*) Bestemmelsen om Driftstilskud er ny.

**) Ved denne Bestemmelse opretholdes den hidtidige Ordning.

fratræder eller afskediges paa Grund af Alder eller Svagelighed, og som ikke er pensionsberettigede i anden Egenskab, har Adgang til ved Bevilling paa Finansloven fra Statskassen at faa en Understøttelse, der almindeligvis vil udgøre $\frac{2}{3}$ af den Pension, den paagældende vilde have opnaaet, hvis han havde været i Statens Tjeneste, og som ikke kan overstige dette Beløb. *Efterlader en saadan Lærer Enke*, har denne Adgang til at opnaa en Understøttelse af Statskassen, svarende til Halvdelen af den Understøttelse, Manden oppebar eller kunde have oppebaaret*).

Sælges et af de efter nærværende Lov støttede Seminarier, er det en *Betingelse* for fortsat Tilskud, at Købesummen ikke overstiger Ejendommens Værdi som Seminarieejendom med Tillæg af Værdien af Inventar og Samlinger; Købesummens Størrelse og Vilkaarene for Handelen i det hele skal godkendes af et *Udvalg*, bestaaende af en af Undervisningsministeren udpeget Repræsentant, den kongelige Bygningsinspektør og en Repræsentant for Privatseminarierne, udpeget af disses Forstandere.

Denne Bestemmelse er indsat i Loven *paa Foranledning af Folketingets Udvalg* som en Foranstaltning imod, at Statstilskuddet ved eventuelt Salg af et Seminarium kapitaliseres.

Loven træder i Kraft 1. April 1928.

Med Hensyn til *Lovens økonomiske Rækkevidde* udtaler Undervisningsministeren (L. Sp. 1524—25): »Hvordan Lovens økonomiske Virkning vil blive, er det vanskeligt at udtale noget aldeles bestemt om. Jeg regner med, at Staten vil komme til at udrede det samme Beløb i Fremtiden, som den yder nu — jeg tør naturligvis ikke sige, om Beløbet vil blive 10 000 Kr. større eller mindre. Det drejer sig i det hele om godt $\frac{1}{2}$ Mill. Kr.«

Paa Foranledning af *Folketingsudvalgets Flertal (Udvalget undtagen Socialdemokraterne)* foretoges enkelte Ændringer i det fremsatte Lovforslag. Saaledes vedtoges et Ændringsforslag om, at der foruden Statstilskud til Forrentning af Seminarieejendommens Værdi ogsaa ydes Tilskud til Forrentning af Øvelsesskolens, for saa vidt den ejes og drives af Seminariet, Inventarets og Samlingernes Værdi. Endvidere indsattes, som foran nævnt, Bestemmelsen om Købesummens Fastsættelse i Tilfælde af Salg af et Seminarium samt

*) Lignende Regler har været gældende siden Seminarieloven af 30. Marts 1894.

foretoges Ændringer i Forslagets Regler vedrørende Stats-tilskuddets Bortfald og Pensionering af Forstander og Lærere. — *Det socialdemokratiske Mindretal* havde for at sikre Statsmagten den nødvendige Kontrol med Anvendelsen af de store Midler, der efter nærværende Forslag agtes ydet private Seminarier, stillet et Ændringsforslag om, at Tilskuddene kun ydes, hvis Privatseminarierne i deres Undervisning staar Maal med Statens Seminarier, underkaster sig økonomisk Kontrol fra Statens Side, organiseres som selvejende Institutioner med fastlønnet Forstander og fastlønnede Lærere, og Institutionernes Henlæggelser og Afskrivninger godkendes af Ministeren. Dette Ændringsforslag forkastedes.

Lovforslaget vedtoges med ovennævnte af Flertallet foreslaaede Ændringer i *Folketinget* med 56 Stemmer mod 40, *Socialdemokraterne*, idet disse ikke kunde tiltræde Lovforslagets Princip, under mente, at det Tilskud, Lovgivningsmagten vil yde private Seminarier, som hidtil bør bevilges paa den aarlige Finanslov.

Landstinget vedtog Lovforslaget i Folketingets Affattelse med 46 Stemmer mod 17 (*Socialdemokraterne*).

72. Lov om en forhøjet Ligning til nogle af Amternes Skolefonds. (Undervisningsministeren). [A. Sp. 2471—C. Sp. 15, 47].

Fremsat i *Folketinget* ^{11/11} (F. Sp. 1311). 1. Beh. ^{29/11} (F. Sp. 2093). 2. Beh. ^{1/12} (F. Sp. 2182). 3. Beh. ^{6/12} (F. Sp. 2283). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ^{14/12} (L. Sp. 307). 2. Beh. ^{16/12} (L. Sp. 343). 3. Beh. ^{19/12} (L. Sp. 429). *Loven stadfæstet 10. Januar 1928.* (Lov-Tid. Nr. 5).

Ved Loven bemyndiges Skoleraadene for gl. Københavns Amt, Hjørring Amt og Ringkøbing Amt til at forhøje den ved Skoleloven af 8. Marts 1856 § 7 c. — jfr. Lov Nr. 548 af 21. December 1921 — paabudte Ligning til Skolefondene til indtil 18 Kr. for hver Td. Hartkorn og det Beløb, som svarer hertil for Købstædernes Vedkommende.

Efter Loven af 21. December 1921 er Grænsen for Ligningen 10 Kr. pr. Td. Hartkorn, men væsentlig paa Grund af den voksende Pensionsbyrde har de 3 i Loven nævnte Amters Skoleraad anmodet om at maatte forhøje: Københavns Amt til 18 Kr., Ringkøbing Amt til 15 Kr. og Hjørring Amt til 12 Kr.

73. Lov om Ændring i Lov Nr. 222 af 1. Maj 1923 om statsunderstøttede Biblioteker. (Undervisningsministeren). [A. Sp. 5421—C. Sp. 1023, 1457].

Fremsat i *Folketinget* $20/3$ (F. Sp. 5462). 1. Beh. $27/3$ (F. Sp. 5865). 2. Beh. $29/3$ (F. Sp. 5971). 3. Beh. $30/3$ (F. Sp. 6048). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $2/4$ (L. Sp. 1520). 2. Beh. $3/4$ (L. Sp. 1538). 3. Beh. $3/4$ (L. Sp. 1595). *Loven stadfæstet 4. April 1928*. (Lov-Tid. Nr. 144).

Ifølge § 11 i Lov Nr. 222 af 1. Maj 1923 om statsunderstøttede Biblioteker skulde den nævnte Lov forelægges Rigsdagen til Revision inden Udløbet af Marts Maaned 1928. Ved nærværende Lov ændres »1928« til: »1929«.

I det fremsatte Lovforslag var det desuden foreslaaet, at Lovens § 2, hvorefter der til »Oprettelse eller Nyordning, dog ikke til Byggeforetagender«, ydes Statstilskud med indtil $1/3$ af de til dette Øjemed tilvejebragte stedlige Tilskud, ændredes saaledes, at Ordene »eller Nyordning« udgik, fordi det undertiden er vanskeligt at afgøre, hvad der er Nyordning.

Paa Forslag af Harald Jensen (S.) og Povlsen (R.) udgik denne Bestemmelse i *Folketinget*, da man mente, at Ordene »eller Nyordning« burde blive staaende, indtil Loven i det hele revideres. Ved 3. Behandling vedtog Tinget enstemmigt Lovforslaget i den ændrede Form. *Landstinget* vedtog det ligeledes enstemmigt.

74. Lov om Pension og Efterindtægt for Lærere og Lærerinder i Folkeskolen paa Færøerne. (Undervisningsministeren). [A. Sp. 5089—C. Sp. 141, 961].

Fremsat i *Folketinget* $7/3$ (F. Sp. 4976). 1. Beh. $9/3$ (F. Sp. 5192). 2. Beh. $13/3$ (F. Sp. 5205). 3. Beh. $15/3$ (F. S. 5333). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $21/3$ (L. Sp. 1034). 2. Beh. $23/3$ (L. Sp. 1119). 3. Beh. $27/3$ (L. Sp. 1194). *Loven stadfæstet 31. Marts 1928*. (Lov-Tid. Nr. 121).

Ved Loven ligestilles Lærere og Lærerinder i Folkeskolen paa Færøerne med Lærere og Lærerinder i det øvrige Land med Hensyn til Pension og Efterindtægt. I Bemærkningerne oplyses, at i Anledning af den i Lov Nr. 56 af 5. Februar 1918 vedrørende Pensionering af Lærere og Lærerinder ved Folkeskolen paa Færøerne § 4 indeholdte Bestemmelse om, at Loven skal forelægges til Gennemsyn for Lagtinget i Samlingen 1927 og for Rigsdagen i Samlingen 1927—28, har hele Spørgsmaalet om Pensionsordningen været gjort til Genstand for indgaaende Undersøgelser saavel i Lagtinget

som i Undervisningsministeriet. Paa Grundlag af de fremkomne Oplysninger forelagde Ministeriet i April 1927 Folketingets Finansudvalg et Forslag til en Ordning af disse Forhold, idet man udbad sig Finansudvalgets Tilslutning til, at et i Overensstemmelse med de i dette Forslag indeholdte Principper udarbejdet Lovforslag om Ordningen af de færøske Folkeskolelæreres Pensionsforhold forelagdes Lagtinget i Samlingen 1927.*) Finansudvalget gav sin Tilslutning hertil, og der udarbejdedes derefter i Ministeriet et Forslag, der i det væsentlige er enslydende med nærværende Lovforslag; dette Forslag tilstilledes Færø Amt og forelagdes Lagtinget i afvigte Samling. Det af Tinget nedsatte Udvalg afgav Betænkning**), og Forslaget blev vedtaget enstemmigt af Lagtinget.

Ministeriet har derefter ladet foretage den endelige Beregning af det Tilskud, der vil være nødvendigt for at sætte Pensionsfonden i Stand til at bære de Forpligtelser, der efter nærværende Lov vil komme til at paahvile den. Af denne Beregning***) fremgaar det, at det Beløb, der nu mangler, for at Pensionsfonden skal kunne bære de den for Tiden paahvilende Forpligtelser, er 69 000 Kr.; og da det efter § 2 er Tanken, at Pensioner fra før 1. April 1928 vedblivende skal udredes af Fonden efter de gamle Regler (se Lovens § 2, nedenfor), maa dette Beløb altsaa først tilskydes, for at Fonden kan opfylde denne Forpligtelse. De Lærere og Lærerinder, der afskediges efter 1. April 1928, skal efter § 1 pensioneres efter de for Folkeskolens Lærere i det øvrige Kongerige til enhver Tid gældende Regler (Lærerlønningslovens § 14, idet dog Pensionsfonden overtager den Skolefonden ellers paahvilende Del af Pensionen). For at Pensionsfonden skal kunne udrede den den saaledes paahvilende Halvdel af de heromhandlede Pensioners Grundbeløb, maa der efter den foreliggende Beregning skaffes en Kapitalreserve af 139 000 Kr. til Dækning af de Indskud, der skulde have været gjort i Fonden for de nu i Funktion værende Lærere fra Tidspunktet for deres faste Ansættelse. Den Kapital, der skal tilføres Fonden, saafremt den foreslaaede Pensionsordning gennemføres, udgør herefter i alt ca. 208 000 Kr., hvilket Beløb vil kunne amortiseres i 20 Aar ved et aarligt ekstraordinært Tilskud paa 16 000 Kr. Lagtinget har i Henhold til Bestemmelserne i § 3 i Loven af 5. Februar 1918 ydet et aarligt Tilskud til Pensionsfonden paa 2 000 Kr., og det foreslaas herefter, at Lagtinget af det fornødne ekstraordinære 20-aarige Tilskud paa 16 000 Kr. udreder 2 000 Kr., medens

*) Skrivelsen er optrykt som Bilag til Lovforslaget (se Tillæg A. Sp. 5099).

**) (Se Tillæg A. Sp. 5107).

***) (Se Tillæg A. Sp. 5109).

Statskassen udreder Resten eller 14 000 Kr. aarlig. Det Beløb, der efter denne Beregning skal ydes Fonden, er saaledes væsentlig større end af Ministeriet tidligere forudsat (se Tillæg A. Sp. 5109). Grunden til denne Forøgelse er, at den Finansudvalget forelagte Opgørelse hvilede paa en af Statsanstalten for Livsforsikring pr. 1. Januar 1924 foretagen Beregning, der til Dels var forældet, ligesom det Tidsrum, i hvilket der ikke er sket Indskud af de i Funktion værende Læreres Lønninger, er forøget med $4\frac{1}{4}$ Aar, og endelig er der i den senest foretagne Beregning taget Hensyn til Værdien af de Lærerne tillagte Friboliger, hvorved den eventuelle Pensionsbyrde er noget forøget. Paa den anden Side har Statskassen i det nævnte Tidsrum af $4\frac{1}{4}$ Aar ikke deltaget i Pensionering af Lærerne paa Færøerne udover at yde det i Lov af 5. Februar 1918 §§ 2 og 3 givne Bidrag og vil ikke faa Forpligtelse med Hensyn til de i dette Tidsrum pensionerede Lærere.

Lovens Hovedbestemmelse findes i § 1 og gaar ud paa, at de i Lov om Statens Tjenestemænd Nr. 126 af 27. Juni 1927, Kap. 2—3, indeholdte Bestemmelser om Pension og Efterindtægt finder tilsvarende Anvendelse paa fast ansatte Lærere og Lærerinder i Folkeskolen paa Færøerne, der afskediges fra et Tidspunkt efter nærværende Lovs Ikrafttræden (nemlig 1. April 1928). — Pensionerne med dertil til enhver Tid knyttede Dyrtids- og Konjunkturtillæg udredes af den ved Lov Nr. 82 af 29. Marts 1893 oprettede Pensionsfond, og Statskassen yder hertil et Tilskud paa Halvdelen af Pensionernes Grundbeløb og hele Dyrtids- og Konjunkturtillæget. Hver Kommune paa Færøerne indbetaler aarligt til Pensionsfonden et Beløb, svarende til 4 pCt. af de i vedkommende Kommune fast ansatte Læreres og Lærerinders Lønninger (Grundløn + Alderstillæg); til Grundlønnen henregnes Værdien af den Læreren tilkommende Fribolig med et Beløb, der fastsættes af Skoledirektionen. — De i Lov om Statens Tjenestemænd Nr. 126 af 27. Juni 1927 § 50 ommeldte Bidrag (3 pCt. af Lønningsindtægten) til Pensionering tilfalder Staten og Pensionsfonden med Halvdelen til hver.

§ 2 omhandler de allerede pensionerede Læreres Forhold og bestemmer, at Lærere og Lærerinder ved Folkeskolen paa Færøerne, der er afskedigede med Pension fra et Tidspunkt før nærværende Lovs Ikrafttræden, oppebærer vedblivende Pension i Henhold til Lov Nr. 82 af 29. Marts 1893, jfr. Lov Nr. 56 af 5. Februar 1918, med Tillæg i Henhold til Lov Nr. 173 af 1. Maj 1923 og Lov Nr. 78 af 1. April 1925.

— Disse Pensioner med Tillæg udredes vedblivende af Pensionsfonden, saaledes at Statskassen refunderer Pensionsfonden Halvdelen af Tillægene.

§ 3 omhandler Tilskuddene til Pensionsfonden (jfr. Bemærkningerne ovenfor) og bestemmer saaledes, at af Færøernes Lagting ydes der i 20 Aar fra 1. April 1928 at regne et aarligt overordentligt Tilskud paa 2 000 Kr. til Pensionsfonden, og af Statskassen ydes i samme Tidsrum et aarligt overordentligt Tilskud til Fonden paa 14 000 Kr. Pensionsfondens Status skal i hvert Fald hvert 10. Aar opgøres paa forsikringsmæssig Maade.

Paa samme Maade, som Tilfældet var med Folkeskolens Lærere i det øvrige Land, inddrages de af Lærerne paa Færøerne tegnede pligtige Enkeforsørgelser til delvis Fyldestgørelse af Enkeforsørgelsespligten, som det offentlige ved nærværende Lov paatager sig. Da denne Del af Enkepensionen ikke er medtaget i Beregningen over, hvad Pensionsfonden skal bære (jfr. ovenfor), maatte Præmierne af disse Forsikringer fuldt ud bæres af Statskassen, hvis man ikke ved yderligere Tilskud vilde styrke Pensionsfondens Status. Da disse Præmier efterhaanden vil bortfalde, ansaa man det for den heldigste Ordning at holde disse Præmier helt udenfor Pensionsfondens Forpligtelser, saaledes at de fuldt ud afholdes af Statskassen.

I § 4 bestemmes saaledes, at de i Lov Nr. 489 af 12. September 1919 § 71, Stykke 7—12, indeholdte Bestemmelser finder Anvendelse paa de i Henhold til Lov Nr. 82 af 29. Marts 1893 § 10 til Opfyldelse af Enkeforsørgelsespligten tegnede Forsikringer. Præmierne udredes med de i nævnte § 71, Stykke 9, angivne Forbehold fra nærværende Lovs Ikrafttræden af Statskassen.

Ved § 5 lovfæstes den allerede i Henhold til Finanslovbevilling bestaaende Ret til Efterindtægt for Færøernes Lærere efter de for Folkeskolens Lærere i det øvrige Land gældende Regler. Efterindtægt til Læreres efterladte udredes saaledes, at Kommunen og Statskassen yder Tilskud hertil efter samme Regler, som er fastsat for Lønningen. Efterindtægt af Pension til Lærere udredes af Pensionsfonden, og Statskassen refunderer denne Halvdelen af Grundbeløbet og hele Dyrtds- og Konjunkturtillæget.

Da de tidligere Pensionslove af 29. Marts 1893 og 5. Februar 1918 endnu bestaar for alle de Læreres og Lærerinders Vedkommende, der er pensionerede før 1. April 1928, ophæver Loven i § 6 kun de særlige Regler om Tilskud til Pensionsfonden, der erstattes af Reglerne i Lovens §§ 1 og 3.

75. Lov om Afvikling af de gejstlige Enkekasser. (Kirkeministeren). [A. Sp. 5017—C. Sp. 995, 1455].

. Fremsat i *Folketinget* $15\frac{1}{2}$ (F. Sp. 4276). 1. Beh. $23\frac{1}{2}$ (F. Sp. 4593). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Kammersgaard, Gerhard Nielsen, F. K. Madsen, Bjerring, Jørgensen, A. C. Mortensen, Blang [Form.], Henrik Jensen [Sekr.], Svend Nielsen, A. Chr. Christensen, Arnth Jensen, Johannes Lou, Bindselev, Vesterager og Povlsen). Betænkning (B. Sp. 2221) afgiven $22\frac{2}{3}$. (Ordfører: Blang). 2. Beh. $27\frac{2}{3}$ (F. Sp. 5849). 3. Beh. $29\frac{2}{3}$ (F. Sp. 5969). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $2\frac{1}{4}$ (L. Sp. 1471). 2. Beh. $3\frac{1}{4}$ (L. Sp. 1537). 3. Beh. $3\frac{1}{4}$ (L. Sp. 1595). *Loven stadfæstet 4. April 1928.* (Lov-Tid. Nr. 128).

Ved Lønningslov for Folkekirkens Tjenestemænd udenfor København og Frederiksberg af 4. Oktober 1919 fastsattes det i § 29, at det fremtidig ikke skulde være en Pligt for Præsterne at indtræde i de gejstlige Enkekasser eller yde Bidrag til Hjælpeenkekasserne. Tillige bestemtes det, at der skulde nedsættes et Udvalg af to Præster og to forsikringskyndige samt en af Ministeriet udnævnt Formand til at stille Forslag om Afvikling af Enkekassernes og Hjælpeenkekassernes Forpligtelser, samt at den endelige Ordning skulde træffes ved Lov. I Henhold til denne Bestemmelse nedsatte Ministeriet den 25. Maj 1920 et Udvalg bestaaende af Provsterne I. C. Christensen og L. Nørgaard samt som forsikringskyndige Direktør i Statsanstalten L. Iversen og Formand for Forsikringsraadet A. B. Kofod. Til Formand udnævnte Ministeriet Professor Dr. H. Westergaard. Dette Udvalg foretog en Opgørelse paa forsikringsmæssigt Grundlag af samtlige Præsteenkekasser og afgav sin Betænkning den 20. September 1922. Af Betænkningen, der var trykt som Bilag til Lovforslaget, fremgaar det, at der i en enkelt af Kasserne (Sjællands Stifts Præsteenkekasse) var opsparet betydelig Kapital, medens af de øvrige Kasser de fleste vilde kunne dække Kassens Forpligtelser, og enkelte udviste Underskud. Set under eet vilde Præsteenkekasserne udvise et ret betydeligt Overskud. I Overensstemmelse med den af Loven givne Anvisning stillede Udvalget Forslag om en

øjeblikkelig Afvikling af Kasserne, saaledes at samtlige Forpligtelser overførtes til Statsanstalten for Livsforsikring, idet en lignende Ordning var truffet ved Lov af 11. Marts 1851, hvorved den i 1736 stiftede »Gejstlige og verdslige Enkekasse for Nørrejylland« i Aalborg opløstes ved, at alle forhaandenværende Forsikringer indkøbtes i Livrenteanstalten af 1842. Og ligeledes i Overensstemmelse med den da trufne Ordning foreslog Udvalget, at Kassernes Overskud skulde tilfalde en Fond til Fordel for efterladte efter Folkekirkens Præster. For Hjelpeenkekassernes Vedkommende foreslog Udvalget, at de skulde afvikles stiftsvis, saaledes at Lønningsfonden overtog Forpligtelserne i de Stifter, hvor der ingen Formue er opsparet, medens de i enkelte Stifter, navnlig Sjællands Stift, opsparede overskydende Kapitaler skulde overføres til den fornævnte Understøttelsesfond.

Det saaledes af Udvalget stillede Forslag sendte Ministeriet derefter til de forskellige Kassers Direktioner, ligesom det blev behandlet paa alle Stifters Landemoder. Men Forslaget vandt ikke Tilslutning, idet der navnlig ankedes over, at den foreslaaede Ordning vilde medføre, at den største Del af den opsparede Formue gik tabt, medens en Afvikling gradvis under Kassernes egen Direktion vilde medføre den Fordel, at en langt større Del af Formuen vilde kunne bevares til Fordel for Præstestanden, der af sine Indtægter havde tilvejebragt Kapitalen. Da Ministeriet ikke ansaa det for ønskeligt, at der blev truffet en Ordning imod Landemoderne og Direktionernes Ønske, blev Sagens Afgørelse udskudt. Da Ministeriet imidlertid senere fandt, at Sagen burde genoptages, førte det paa ny Forhandlinger med samtlige Kassers Direktioner paa Grundlag af en Ordning, hvorefter Kasserne selv skal afvikle Forpligtelserne under en Fællesledelse. De af Ministeriet fremsatte Grundprincipper tiltraadtes af Kassernes Direktioner, og det derefter udarbejdede Lovforslag vedtoges med uvæsentlige Ændringer.

Loven bestemmer, at de gejstlige Stifts-Præsteenkekasser skal fra denne Lovs Ikrafttræden ophøre med at optage nye Medlemmer.

Enkekassernes samlede Formue hæfter fremtidig for samtlige Kassers Forpligtelser. Midlemsbidragene opkræves efter de for hver Kasse hidtil gældende Regler. Pensionerne udredes fremtidig med det Beløb, hvortil de var ansat i Aaret 1927.

Enkekassernes Fællesbestyrelse bestaar af Biskoppen over Københavns Stift som Formand, et Medlem valgt af Roskilde og Lolland-Falsters Stifters Landemoder, et Medlem valgt af Fyns, Haderslev og Ribe Stifters Landemoder, et Medlem

valgt af Aarhus, Viborg og Aalborg Stifters Landemoder og et Medlem valgt af Kirkeministeriet.

De enkelte Kasser bestyres indtil videre særskilt som hidtil. Den enkelte Kasses Aarsregnskab indsendes til Fællesbestyrelsen, der udarbejder et samlet Regnskab for Fællesenkekassen. Fremkommer der Underskud i en Kasse, dækkes det af de øvrige Kassers Overskud. Fra det Tidspunkt, der bestemmes af Kirkeministeriet, ophæves de enkelte Kassers Særbestyrelse, og Administrationen overgaar fra dette Tidspunkt til Fællesbestyrelsen.

Efter Udløbet af Aaret 1928 og derefter mindst hvert femte Aar skal der foretages en forsikringsmæssig Opgørelse af samtlige Kassers Status og Ansvar. Udgiften hertil afholdes af Fællesenkekassen. Udviser en saadan Opgørelse et Overskud, gør Fællesbestyrelsen Indstilling til Ministeriet om, hvorvidt der i det kommende Femaar aarlig skal udbetales en Del af Overskuddet til en Understøttelsesfond for Enker og Børn af Præster i Folkekirken. Tilskuddets Størrelse fastsættes af Ministeriet efter derom indhentet Erklæring fra Forsikringsraadet, men kan ikke for noget Aar overstige 4 pCt. af det ved den sidst foretagne Statusopgørelse beregnede Overskud.

Naar samtlige Enkekassers Forpligtelser er bortfaldet, tilfalder den overskydende Kapital den nævnte Understøttelsesfond.

Reglerne for Fællesbestyrelsens Virksomhed fastsættes i en Vedtægt, der skal stadfæstes af Kirkeministeriet. De nærmere Bestemmelser om Understøttelsesfondens Bestyrelse og Virksomhed fastsættes ligeledes i en Vedtægt, hvis Indhold fastsættes af Kirkeministeriet efter Indstilling af Fællesenkekassens Bestyrelse. Paa Vedtægten skal der erhverves kongelig Stadfæstelse.

Kirkeministeriet kan træffe Bestemmelse om, at de for enkelte Provstier bestaaende Præsteenkekasser skal inddrages under den for Stiftsenkekasserne fastsatte Ordning.

Præstehjælpeenkekassen for Fyns, Lolland-Falsters, Ribe og Viborg Stifter ophæves fra den 31. December 1928 at regne, og disse Kassers Forpligtelser overtages af Lønningsfondene. — Præstehjælpeenkekassen for Sjællands, Aarhus og Aalborg Stifter fortsætter derimod indtil videre. Ministeriet træffer Bestemmelse om, hvornaar disse Kasser skal ophæves. —

For Sjællands Stift bortfalder Tilskuddet fra Lønningsfonden fra 31. December 1928 at regne. — For Aarhus og Aalborg Stifter tilskyder Lønningsfonden det Beløb, som ikke dækkes af Renterne af Kassernes Formue.

Efter Indstilling af Kassernes Bestyrelse kan Ministeriet træffe Bestemmelse om, at Kassernes aarlige Overskud helt eller delvis udbetales til den fornævnte Understøttelsesfond. Ministeriet kan efter Indstilling af vedkommende Kasses Direktion ligeledes træffe Bestemmelse om delvis Overførelse af Kapitalen til Understøttelsesfonden, efterhaanden som Kassernes Forpligtelse bortfalder. Naar Kassernes Forpligtelser helt er bortfaldet, overføres den tiloversblevne Kapital til Understøttelsesfonden.

I Folketingsudvalgets Betænkning udtaltes, at et ikke ringe Antal af Udvalgets Medlemmer havde egentlig hellere set, at Princippet i Kommissionsforslaget af 1922 var blevet lagt til Grund for Afviklingen af de gejstlige Enkekasser, og beklagede, at en Ordning paa dette Grundlag ikke blev forsøgt gennemført umiddelbart efter, at den paagældende Kommission havde afgivet sin Betænkning. Under de foreliggende Forhold tiltraadte de imidlertid Lovforslaget.

76. Lov om Afløsning af Tienden i de sønderjydske Landsdele. (Kirkeministeren). [A. Sp. 5133—C. Sp. 1013, 1469].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{7}{3}$ (F. Sp. 4981). 1. Beh. $\frac{15}{3}$ (F. Sp. 5362). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Knud Hansen, P. Mortensen, J. P. Nielsen, Borgbjerg, Jørgensen, Marinus Sørensen, C. O. Pedersen [Form], Chr. Ernst Christensen, Kr. Kristensen [Sokr.], Blang, Fuglsang, Holger Andersen, Viggo Hansen, A. C. D. Petersen og Jens Jensen). Betænkning (B. Sp. 2297) afgiven $\frac{24}{3}$. (Ordfører: C. O. Pedersen). 2. Beh. $\frac{28}{3}$ (F. Sp. 5913). 3. Beh. $\frac{30}{3}$ (F. Sp. 6043). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{3}{4}$ (L. Sp. 1554). 2. Beh. $\frac{3}{4}$ (L. Sp. 1597). 3. Beh. $\frac{3}{4}$ (L. Sp. 1616). *Loven stadfæstet 4. April 1928.* (Lov-Tid. Nr. 129).

Ved Lov om Indførelsen af dansk Kirkeret i de sønderjydske Landsdele af 30. Juni 1922 § 3 blev Kirkeministeriet bemyndiget til at stadfæste Overenskomster om Afløsning af Tienden i Sønderjylland. Denne Bestemmelse har kun været bragt til Anvendelse i et enkelt Tilfælde, fordi man i denne Lovbestemmelses Formulering havde set et Løfte

om, at en almindelig Ordning maatte blive truffet, og ved forskellige Lejligheder er der fremkommet Ønske om, at Tienden i disse Landsdele maatte blive afløst efter tilsvarende Regler som i det øvrige Land, i Overensstemmelse med Reglerne i Lov om Tiendens Afløsning af 15. Maj 1903. — Ved Genforeningen var langt den største Del af Tienden afløst i Henhold til preussisk Lov af 3. Januar 1873, og da Tiendeafløsningskapitalen, hvor Afløsning havde fundet Sted, senere er gaaet tabt ved Markkursens Fald og samtidig Kapiteltaksterne i Aarene efter Genforeningen var meget høje, var Forholdene yderst forskellige, idet i nogle Sogne Indtægterne var tabt, medens i andre Forpligtelsen fremdeles bestod og virkede trykkende paa Yderne, som foruden at betale Tiende maatte deltage i Udredelsen af Kirkeskat. I nogle Sogne var Tienden helt afløst, i andre kun delvis. Ministeriet havde derefter ladet foretage en nærmere Undersøgelse af, hvor megen uafløst Tiende der findes, og det maa herefter antages, at der er en uafløst Tiende paa ca. 3 700 Tdr. Korn og ca. 1 800 kg Smør, foruden mindre Ydelser i Penge og Smaaredsel (Æg, Lam m. v.). Kapitalværdien af disse Ydelser med en Gennemsnitspris af 10 Kr. pr. Td. Korn og 2 Kr. pr. kg Smør kan anslaaes til ca. 1 000 000 Kr. Tænkes Afløsningen gennemført paa tilsvarende Maade som efter Loven af 15. Maj 1903, med en aarlig Ydelse af $4\frac{1}{2}$ pCt., hvoraf 4 pCt. er Renten, Resten Afdrag, vilde man kunne regne med en aarlig Ydelse i ca. 56 Aar af ca. 45 000 Kr., hvoraf Staten skulde svare $\frac{7}{25}$ eller 12 600 Kr. I øvrigt oplyses det, i en paa Foranledning af det nedsatte Folketingsudvalg fra Kirkeministeriet modtagen Redegørelse, at Procentdelen af de Jorder i Sønderjylland, der har været tiendefri, højst kan have udgjort 5—10 pCt., ligesom det særlig om Marskjorderne oplyses, at disse formentlig ikke har svaret Tiende.

Loven bestemmer i § 1, at fra 1. Januar 1929 at regne skal alle Tiender, som tilkommer Kirker, Præste- og Kirkebetjentembeder i de sønderjydske Landsdele, afløses efter Reglerne i Lov af 15. Maj 1903 med de Ændringer, som er en Følge af de i nærværende Lov givne Bestemmelser. Tienden for Aaret 1928 erlægges som hidtil.

Sidste Punktum blev indsat efter Indstilling af Folketingsudvalget til Tydeliggørelse af Bestemmelserne i Paragraffen. Tiendeafløsningssummen, der udlægges i Tiendebankobligationer, vil i øvrigt blive inddraget under Stiftsmidlerne, og de enkelte Betalinger fra Yderne opkræves sammen med Statsskatten af vedkommende Ejendom.

§ 2 bestemmer, at hvor Tienden ikke ydes med et fast aarligt Pengebeløb, beregnes et Aars Tiende efter de i Lov

Nr. 505 af 28. September 1918 om Afløsning af Grundbyrder § 1 fastsatte Takster, saaledes at for Sogne i Haderslev Stift Vejle Amts og for Sogne i Ribe Stift Ribe Amts Kapiteltakster lægges til Grund ved Beregningen. Værdien af Tiendeydelser in natura, paa hvilke der ikke er sat Kapitelstakst, bestemmes ved Skøn af uvildige Mænd, udmeldte af Retten, og de hermed forbundne Omkostninger skal — bestemmes det i en efter Indstilling af Folketingsudvalget vedtagen Tilføjelse — udredes af Statskassen ligesom de øvrige med Lovens Gennemførelse forbundne Udgifter.

Ved Afløsningen af Tienden i det øvrige Land blev i Loven af 1903 Gennemsnitskapitelstaksten for Aarene 1892—1901 lagt til Grund. Da Tidsrummet lige fra 1914 til nu har haft abnormt høje Takster, er her valgt en Gennemsnitstakst for et før denne Tid liggende Tidsrum, og de samme Takster, som er anvendt ved Grundbyrdernes Afløsning i Henhold til ovennævnte Lov, nemlig en Takst efter Gennemsnittet af Aarene 1890—1913, med Udskydelsen af de to højeste og de to laveste Takster, er lagt til Grund. De før Genforeningen gældende slesvigske Takster var noget højere, men ved de Forhandlinger, der er ført mellem Repræsentanter for Tiendeyderne og for Tiendenyderne (Menighedsraadene), enedes man fra begge Sider om at ansøge om, at Afløsningen maatte ske efter de nærmest liggende *danske* Takster.

Ifølge § 3 udgør de sønderjydske Landsdele en Tiendekreds, for hvilken Kirkeministeren beskikker en Tiendekommissær. Kirkeministeren meddeler Tiendekommissæren fornøden Instruks angaaende Afløsningens nærmere Gennemførelse. I Stedet for den i Loven af 1903 omhandlede Tiendekommission træder en af Kongen udnævnt retskyndig Overtiendekommissær. De ved Loven af 1903 til Landbrugsministeriet henlagte Forretninger udføres af Kirkeministeriet. Menighedsraadene træder i Stedet for Tiendeejerne og de vedkommende Embeds- og Bestillingsmænd samt udfører ligeledes det de kommunale Bestyrelser paahvilende Hverv.

Da Forholdene er saa overskuelige, mente man ikke, at den i § 7 i Loven af 1903 ommeldte Tiendekommission vilde være nødvendig, men beskikkede en Overtiendekommissær, der faar tillagt den samme Myndighed som Tiendekommissionen efter Loven af 1903, og da samtlige Tiender i de sønderjydske Landsdele tilfalder Præste- og Degneembeder samt Kirker, sker Tiendeafløsningen igennem Kirkeministeriet. Da Menighedsraadene ligger inde med Oplysninger om Tiendens Størrelse m. v., bliver alle Hverv, der

i Loven af 1903 var henlagt til Tiendeejere, Kommunalbestyrelse og Embedsmænd, endvidere henlagt til disse.

I Tilfælde af Udstykning af vedkommende tiendepligtige Ejendom fordeles ifølge § 4 Tiendeydelsen efter de i de sønderjydske Landsdele hidtil gældende Regler.

I § 5 gives Regler, for en Del svarende til de i Loven af 1903 § 23 omhandlede, om den private Kirkeejers Ret til at forlange sine Forpligtelser overfor Kirken afløst. Begæring indgives som hidtil til Kirkeministeren, der nedsætter en Kommission paa 5 Medlemmer, der efter nærmere angivne Regler fastsætter Størrelsen af det Beløb, som behøves til, at Kirken med Inventar og Kirkegaard fremtidig kan vedligeholdes og opfylde de den paahvilende Forpligtelser. Da antagelig ingen af de faa Kirker i Sønderjylland, der har været i privat Eje*), ejer tilstrækkeligt i Jorder, Kapital og Tiender til at tilfredsstille Kirkernes Behov, har man dog fundet det rigtigst at fremhæve, at det ved disse Kirkers Overgang til Selveje maa paalægges Kirkeejerne udover Kirkens Kapital at foretage de fornødne Istandsættelser inden Kirkens Aflevering, hvilket i øvrigt ogsaa har været forlangt i tilsvarende Tilfælde efter Loven af 1903. Derimod kan det ikke paalægges Ejeren at tillægge Kapital til Kirkens Drift og Vedligeholdelse, selv om de forhaandenværende Midler er utilstrækkelige.

Endelig bestemmes (§ 6), at der tillægges Tiendekommissæren og Overtiendekommissæren samt Medlemmerne af de foran omhandlede Kommissioner et Honorar af Statskassen efter Kirkeministerens nærmere Bestemmelse, ligesom der ifølge § 7 til de i Medfør af den nu ophævede Lovbestemmelse (§ 3 i Loven af 30. Juni 1922) tidligere iværksatte Tiendeaflysninger af Statskassen ydes samme Tilskud til Aflysningssummerne, som ydes til Aflysninger i Henhold til nærværende Lov.

Ifølge § 8 bevilges Beløbene til Udgifterne ved denne Lovs Gennemførelse paa Finansloven.

Under Forhandlingerne udtaltes fra socialdemokratisk Side, at man, hvis der ikke allerede var gennemført en Tiendeaflysningslovgivning for hele Landet, bestemt vilde have gaaet imod Lovforslaget — saaledes som man gik imod

*) Der findes i privat Eje følgende Kirker: Møgeltønder, Daler, Emmerlev og Ballum.

Loven af 1903 —, og den eneste Begrundelse for Partiet for at stemme for dette var den, at der burde gives Befolkningen i de sønderjydske Landsdele samme Kaar som Landets øvrige Befolkning. — Loven vedtoges saaledes med samtlige Partiers Stemmer.

177. Lov om Anvendelse af det nye Garnisons- sygehus paa Nørrefælled. (Forsvarsministeren). [A. Sp. 2995—C. Sp. 119, 207].

Fremsat i *Folketinget* $30/11$ (F. Sp. 2128). 1. Beh. $19/12$ (F. Sp. 2968). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hauge, L. Rasmussen, Fr. Andersen [Kh.-Fr. ø. Stkr.], J. P. Larsen, Weygaard, N. P. Nielsen, Nørskov [Form.], Vanggaard, I. A. Hansen, J. C. A. Larsen, Raunkjær [Skr.], Johannes Lou, Bindslev, Pitzner og Elna Munch). Betænkning (B. Sp. 791) afgiven $1/3$. (Ordfører: Nørskov). 2. Beh. $6/3$ (F. Sp. 4949). 3. Beh. $8/3$ (F. Sp. 5029). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $13/3$ (L. Sp. 873). 2. Beh. $15/3$ (L. Sp. 938). 3. Beh. $20/3$ (L. Sp. 984). *Loven stadfæstet 31. Marts 1928.* (Lov-Tid. Nr. 81).

Loven fastsætter:

§ 1. Forsvarsministeren bemyndiges til at anvende det i Lov Nr. 173 af 17. Maj 1916 omhandlede nye Garnisons- sygehus for Københavns Garnison som fælles Hospital for Forsvarets Personel. — Hospitalet benævnes »Københavns Militærhospital«.

§ 2. Fra denne Benyttelse undtages en Etage i den mod Vest liggende Patientbygning, der stilles til Raadighed for Rigshospitalet til en Afdeling for Patienter med Nerve- sygdomme. — Invalideforsikringsraadet har Ret til at belægge 28 Pladser i denne Afdeling, og Raadets Læge for Nervesygdomme bliver Afdelingslæge under vedkommende Overlæge for Nerveafdelingen.

§ 3. Paa Københavns Militærhospital kan indlægges andre Patienter i det Omfang, der er foreneligt med Hospitalets Hovedformaal. — Militærhospitalets Poliklinikker for Øjen- sygdomme og Øresygdomme bliver tillige offentlige Polikli- nikker for civile Patienter.

§ 4. Forsvarsministeren bemyndiges til, naar det nye Gar- nisonssygehus er taget i Brug, at afhænde Marinehospitalet.

I Bemærkningerne til Lovforslaget udtales, at det forudsættes, at Forsvarsministeren til sin Tid forhandler

nærmere med Folketingets Finansudvalg om Marinehospitalets Afhændelse, medens Garnisonssygehuset i Rigensgade ifølge Lov Nr. 173 af 17. Maj 1916 afleveres til Finansministeriet.

Lovens foranstaaende Affattelse er fremkommet efter Forslag af *Folketingsudvalgets Flertal (Venstre og Konservative)*, idet det fremsatte Lovforslag i Stedet for §§ 2 og 3 kun havde en Bestemmelse om, at der paa Hospitalet kunde indlægges andre Patienter i det Omfang, der er foreneligt med Hospitalets Hovedformaal.*)

I Folketingsudvalgets Betænkning udtales, at »det er en Forudsætning for den af Flertallet foreslaaede ændrede Affattelse af Lovforslaget, at Staten snarest muligt med Københavns Kommune og Københavns Amt genoptager Forhandlingerne om Oprettelse af et Hospital for Patienter, lidende af Sindssygdomme, paa det bagved Rigshospitalet paa Blegdamsfæld liggende rektangulære Areal.«

Endvidere udtales i Folketingsudvalgets Betænkning, at »Spørgsmaalet om, hvorvidt der bør oprettes et samlet fælles Lægekorps for Hær og Flaade, har Udvalget ikke taget Stilling til. Heller ikke til, hvorvidt den for Officianter og ligestilledes Hustruer og Børn gældende Adgang til Indlæggelse paa de militære Hospitaler bør opretholdes. Udvalget mener, at disse Spørgsmaal henhører under Lovforslaget om Rigets Forsvar.«

Folketingsudvalgets Mindretal (Socialdemokrater og Radikale) havde foreslaaet følgende Affattelse af Lovforslaget:

»Forslag til Lov om Ordning af de militære Sygehusforhold i København.

§ 1.

Det i Henhold til Lov Nr. 173 af 17. Maj 1916 opførte Garnisonssygehus paa Nørrefæld overgaar til Undervisningsministeriet for efter Ministeriets nærmere Bestemmelse at anvendes som en Del af Rigshospitalet.

§ 2.

Forsvarsministeren bemyndiges til at træffe de fornødne Foranstaltninger til, at Marinehospitalet i Forbindelse med Epidemihospitalet paa Nørrefæld bliver anvendt som

*) Om Sygehusets Anvendelse er afgivet en Betænkning af 30. Juni 1927 af det af Indenrigsministeriet under 13. November 1924 nedsatte Udvalg angaaende Administrationen af Statens faste Ejendomme m. v.

Fælleshospital for Marinen og Hæren. De hermed forbundne Udgifter bevilges paa Finansloven i Henhold til Planer og Overslag, som Forsvarsministeren tilstiller Finansudvalget.

§ 3.

Denne Lov træder i Kraft straks.«

Mindretallets Forslag forkastedes ved 2. Behandling med 73 Stemmer mod 68, medens Flertallets Forslag vedtoges med 73 Stemmer mod 68, ligesom dette Forslag vedtoges ved 3. Behandling med 64 Stemmer (Venstre og Konservative) mod 16 (Radikale). Socialdemokraterne undlod at stemme. — I *Landstinget* var Sagen ikke Genstand for Udvalgsbehandling; Lovforslaget i Folketingets Affattelse vedtoges med 32 Stemmer mod 6. 18 Medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

78. Lov om Geodætisk Institut. (Forsvarsministeren).

[A. Sp. 2735—C. Sp. 147, 1145].

Fremsat i *Folketinget* $30/11$ (F. Sp. 2125). 1. Beh. $19/12$ (F. Sp. 2954). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Rigets Forsvar (se Side 407). Betænkning (B. Sp. 885) afgiven $6/3$. (Ordfører: Nørskov). 2. Beh. $24/3$ (F. Sp. 5268). 3. Beh. $16/3$ (F. Sp. 5380). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $21/3$ (L. Sp. 1047). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Birke, Bramsnæs, Bækgaard, Ellinger, I. A. Hansen, Hauch, H. P. Jensen, Johannes Jensen, Jensen [Aale], Kr. Johansen Kloppenborg-Skrumsager, Laursen, Maegaard [Form.], C. F. Sørensen og Veistrup). Betænkning (B. Sp. 3169) afgiven $30/3$. (Ordfører: Ellinger). 2. Beh. $31/3$ (L. Sp. 1412). 3. Beh. $31/3$ (L. Sp. 1426). *Loven stadfæstet 31. Marts 1928.* (Lov-Tid. Nr. 82).

Saa vel for »Den danske Gradmaaling« som for »Generalstabens topografiske Afdeling« gælder, at Organisationen ikke har fulgt Skridt med Udviklingen til Løsning af de Opgaver, der mere og mere paatrænger sig. Siden Gradmaalingens Oprettelse i 1816 er dens Organisation praktisk talt uforandret, og hvad angaar Generalstabens topografiske Afdeling, er dennes Personel ved Hærlovene af 1909 og 1922 blevet reduceret til Trods for Arbejdsfeltets stadige Udvidelse. For at de to Institutioner skal kunne gøre Fyldest i den almindelige Udvikling, er en Reorganisation paakrævet og vil ikke uden Skade saavel for det nationale som for det internationale Arbejde kunne udskydes længere.

Den danske Gradmaaling og Generalstabens topografiske Afdeling forenes til en Institution*), *Geodætisk Institut**)*, der henhører under *Krigsministeriet*.

Geodætisk Institut har til *Opgave*: 1) at udføre geodætiske videnskabelige Arbejder, 2) udgive geodætiske Publikationer, 3) bestride Landets Opmaaling samt udgive Kort over Riget. Det paahviler endvidere Instituttet: 4) at forsyne Hæren med fornødent Kortmateriale.

Instituttet er underlagt en *Direktor*, der som Regel skal være Tjenestemand, men kan være honorarlønnet. Instituttet deles i et ved kongelig Anordning nærmere fastsat *Antal Afdelinger***)*, heraf en topografisk Afdeling, hvis Leder er en Officer.

Ved Instituttet ansættes følgende *Tjenestemænd*: 7 Geodæter (Stats- eller Afdelingsgeodæter), 1 Depotforvalter, 1 Bogholder og Kasserer, 25 Tjenestemænd ved Kortfremstillingen.

Ved Instituttet er i alt 7 Officerer af Hæren til fast Tjeneste. Under denne Tjeneste staar de i overtalligt Nummer i Hæren og lønnes af de Midler, der staar til Instituttets Raadighed. De kan ikke forfremmes ud over Kaptajnsgraden uden i hver Grad at have forrettet Tjeneste i Hæren. De har lige Adgang med de civile Tjenestemænd efter Kvalifikationerne til de forskellige Stillinger og Arbejdsgrene indenfor

*) Gradmaalingen henhørte under Undervisningsministeriet og Topografisk Afdeling under Krigsministeriet. Gradmaalingen udførte særlig videnskabeligt Arbejde, f. Eks. Præcisionsnivelementer og Triangulationer af højeste Orden, medens selve det praktiske Arbejde i Marken med Hensyn til Kortlægning af Landet faldt ind under Topografisk Afdeling.

***) *Geodæsi* er Læren om Jordoverfladen og betyder ordret oversat »Jordmaaling«; hele dette Arbejde er gammelt her i Landet, idet de første geodætiske Arbejder allerede udførtes i Slutningen af det 18. og Begyndelsen af det 19. Aarhundrede. Man fik de første Amtskort i 1757, over Københavns Amt. En Kortlægning af hele Landet fandt Sted i Aarene fra 1761 til 1842, og disse Kort blev senere revideret fra 1863 til 1899.

****) Delingen vil ske med Henblik paa Varetagelsen af Instituttets forskellige Tjenestegrene, nemlig foruden den rent administrative Virksomhed de geodætiske, de topografiske, de seismiske og de tekniske Arbejder.

Institutionen. De kan af Forsvarsministeren beordres til at forrette Tjeneste ved Hæren under de samlede Efteraarsøvelser ved denne. — Der kan afgives Officerer til midlertidig Tjeneste ved Instituttet. Desuden ansætter der ved Instituttet honorarlønnede Geodætassistenter og andet honorarlønnet Personale efter Bevilling paa Finansloven.

Betingelsen for Ansættelse som Statsgeodæt, Afdelingsgeodæt eller som tjenstgørende Officer ved Instituttet er, at vedkommende har bestaaet Magisterkonferens i Geodæsi eller Afgangsprøven fra Officersskolens Specialklasses geodætiske Kursus.

Socialdemokraterne og de Radikale ønskede, at Geodætisk Institut henlagdes under Undervisningsministeriet og stillede herom i Folketinget et Ændringsforslag, der forkastedes. Endvidere stillede *Socialdemokraterne* Ændringsforslag om at lade udgaa af Lovforslaget Bestemmelserne om at knytte Officerer til Instituttet. Ogsaa dette Ændringsforslag forkastedes. Ved 3. Behandling i *Folketinget* vedtoges Lovforslaget med 76 Stemmer, medens 50 Medlemmer (Socialdemokraterne) tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Det i *Landstinget* nedsatte Udvalg udtaler i Betænkningen: »*Hele Udvalget* finder Anledning til at pointere, at naar det i Lovforslaget hedder, at Geodætisk Institut skal bestride Landets Opmaaling og udgive Kort over Riget, da er dette ikke at forstaa saaledes, at Matrikulsopmaalingen og Udarbejdelsen af Matrikulkort skal henlægges under Instituttet; *Matrikulsvæsenet forbliver som en selvstændig Institution under Landbrugsministeriet*. Udvalget finder imidlertid Anledning til at udtale en bestemt Forventning om, at der etableres et udvidet, for begge Parter frugtbringende *Samarbejde mellem Geodætisk Institut og Matrikulsvæsenet*.« Herpaa svarede *Forsvarsministeren* ved 2. Behandling: »Ogsaa jeg interesserer mig for dette Samarbejde, og jeg vil haabe, og jeg tror paa, at det vil komme i Gang«. *Socialdemokraterne i Landstinget* hævdede endvidere, at det allerede nu var ønskeligt at lovgive om et virkeligt Samarbejde mellem Geodætisk Institut og Matrikulsvæsenet, men fandt ikke tilstrækkelig Tilslutning indenfor Udvalget til en saadan Løsning, hvorfor Mindretallet opfordrede Ministeriet til at fremsætte Lovforslag i den nævnte Retning i førstkommende Rigsdagssamling. *Ministeren* turde ikke binde sig til allerede i næste Samling at fremsætte et saadant Lovforslag. — *Landstinget* vedtog Lovforslaget i Folketingets Affattelse med 38 Stemmer, medens 21 Medlemmer (Socialdemokraterne) tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

79. Lov om Ændring af Lov Nr. 126 af 27. Juni 1927 om Statens Tjenestemænd. (Geodætisk Institut). (Forsvarsministeren). [A. Sp. 2741—C. Sp. 225, 1147].

Fremsat i *Folketinget* $30/11$ (F. Sp. 2127). 1. Beh. $19/12$ (F. Sp. 2967, jfr. 2954). Henvist til Lønningsudvalget (se Side 19). Betænkning (B. Sp. 2055) afgiven $16/3$. (Ordfører: Parkov). 2. Beh. $21/3$ (F. Sp. 5471). 3. Beh. $22/3$ (F. Sp. 5553). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $30/3$ (L. Sp. 1353). 2. Beh. $31/3$ (L. Sp. 1416). 3. Beh. $31/3$ (L. Sp. 1427). *Loven stadfæstet 31. Marts 1928.* (Lov-Tid. Nr. 83).

Nærværende Lov om Ændring i Tjenestemandsløven er en Følge af Loven om Oprettelse af Geodætisk Institut (se Side 275) og fastsætter Lønningerne for de i sidstnævnte Lov omhandlede Tjenestemænd. Det honorarlønnede Personale ansættes efter Bevilling paa Finansloven, og saafremt Direktøren ansættes som honorarlønnet, fastsættes ogsaa hans Honorar paa Finansloven.

Loven vedtoges enstemmigt i begge Ting.

Det oprindelige Lovforslag gik ud paa, at der til Kortfremstillingen udelukkende anvendtes honorarlønnet Personale. Fra Officierterne, de saakaldte »Guider«, der var beskæftigede med dette Arbejde i Generalstabens topografiske Afdeling, kom en Henvendelse om i Institutionens Interesse at bibeholde i hvert Fald nogle Tjenestemænd. Lønningsraadet, som Udvalget forespurgte, foreslog at bibeholde Halvdelen af det Personale, der hidtil udelukkende har bestaaet af Tjenestemænd, som Tjenestemænd ogsaa i Fremtiden. Dette vedtoges efter Indstilling af Udvalget. Den nye Tjenestemandstilling, i Stedet for de omtalte Officierer, benævnes *Topograf*.

80. Lov om Ændringer i Lov Nr. 342 af 7. August 1922 om Hærens Ordning. (Forsvarsministeren). [A. Sp. 2749—C. Sp. 151, 1147].

Fremsat i *Folketinget* $30/11$ (F. Sp. 2127). 1. Beh. $19/12$ (F. Sp. 2967, jfr. 2954). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Rigets Forsvar (se Side 407). Betænkning (B. Sp. 883) afgiven $6/3$. (Ordfører: Nørskov). 2. Beh. $14/3$ (F. Sp. 5273). 3. Beh. $16/3$ (F. Sp. 5382). *Oversendt til Landstinget*.

1. Beh. $2\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1068, jfr. 1047). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Geodætisk Institut. Betænkning (B. Sp. 3171) afgiven $3\frac{0}{3}$. (Ordfører: Ellinger). 2. Beh. $3\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1415). 3. Beh. $3\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1427). *Loven stadfæstet 31. Marts 1928.* (Lov-Tid. Nr. 80).

Ved Loven om Geodætisk Institut (se Side 275) udskilles topografisk Afdeling fra Generalstaben, hvorved denne kan gøres noget mindre. Dette sker ved nærværende Lov.

81. Lov om midlertidigt Tillæg til Lov Nr. 134 af 1. Juli 1927 om Aldersrente. (Af Holger Larsen [Ordfører], Bresemann, Hauge, Helga Larsen, Simonsen og Weygaard). [A. Sp. 2337—C. Sp. 55, 63].

Forelagt i *Folketinget* $13\frac{1}{10}$ (F. Sp. 94). 1. Beh. $15\frac{1}{11}$ (F. Sp. 1554). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Holger Larsen, Bresemann, Hauge, Helga Larsen, Simonsen, Weygaard, Rahbek [Form.], Laursen, Kr. Kristensen, Vadgaard, Elmquist, Vesterager [Sekr.], Parkov, Ulrich og Holdgaard). Betænkning (B. Sp. 61) afgiven $19\frac{1}{12}$. (Ordfører: Rahbek). 2. Beh. $20\frac{1}{12}$ (F. Sp. 3013). 3. Beh. $20\frac{1}{12}$ (F. Sp. 3082). *Oversendt til Landstinget.* 1. Beh. $21\frac{1}{12}$ (L. Sp. 456). 2. Beh. $21\frac{1}{12}$ (L. Sp. 466). 3. Beh. $21\frac{1}{12}$ (L. Sp. 467). *Loven stadfæstet 22. December 1927.* (Lov-Tid. Nr. 310).

Ved Loven bemyndiges Kommunalbestyrelserne til udover de i Henhold til Lov Nr. 134 af 1. Juli 1927 om Aldersrente § 22, 5., henholdsvis 6. Stykke, til deres Raadighed til personlige Tillæg til Aldersrentenydere staaende Beløb i samme Øjemed i Tiden indtil 31. Marts 1928 at anvende yderligere indtil en Trediedel af fornævnte Beløb. Af Kommunernes Udgifter i Henhold til Loven refunderer Staten en Trediedel.

Da det Beløb, som Kommunerne har til fri Raadighed efter Aldersrenteloven andrager i alt ca. 1 800 000 Kr., nemlig for Landkommunerne 1,2 Mill. Kr. og for Bykommunerne 0,6 Mill. Kr., vil Lovens Vedtagelse betyde, at der udover dette Beløb stilles 600 000 Kr. til Raadighed for Kommunerne. Heraf refunderer Staten $\frac{1}{3}$. Det vil sige, at Loven vil koste Kommunerne 400 000 Kr. og Staten 200 000 Kr., hvis Beløbet bliver brugt fuldt ud.

Det af de private Forslagsstillere indbragte Lovforslag svarede ganske til den i forrige Samlings 1. Afdeling vedtagne Lov om Brændsel til Aldersrentenydere, se Aarbog 1926—27 Side 201, og gik altsaa ud paa at bemyndige Kommunalbestyrelserne til i Vinteren 1927—28 at yde Brændsel til Aldersrentenydere, dog ikke udover 20 Kr. for samlevende Ægtefæller og 20 Kr. for enlige Personer, med Refusion fra Staten af $\frac{1}{4}$, dog ikke over 500 000 Kr. Dette Lovforslag modsatte Indenrigsministeren sig i Folketinget, ligesom Ordførerne for Venstre (Rahbek) og for de Konservative (Vesterager) fraraadede det, medens de Radikales Ordfører (Holdgaard) anbefalede det. I Betænkningen fra Folketingsudvalget foreslog Venstres Repræsentanter den Affattelse af Lovforslaget, som senere vedtoges, »da det navnlig er i Regnskabsaarets sidste Halvdel (Vinterhalvaaret), at Kommunalbestyrelserne har Anvendelse for de til deres frie Raadighed i Henhold til Aldersrenteloven af 1. Juli 1927 § 6 staaende Beløb, idet der i dette Halvaar naturligvis vil indtræffe flest Sygdomstilfælde blandt Aldersrentenyderne og disse i dette Tidsrum har Udgifter til Brændsel, og da Kommunerne i indeværende Vinter, jfr. Aldersrentelovens § 22, 5. og 6. Stykke, sammenholdt med § 6, 2. og 4. Stykke, kun har til Disposition Halvdelen af de Beløb, som de procentvis fremtidig vil kunne bruge om Aaret, hvilket sidste Forhold bevirker, at Kommunalbestyrelserne ikke i Regnskabsaaret 1927—28 har kunnet disponere saaledes, at der i 2. Halvaar af Regnskabsaaret har været et større Beløb til Raadighed til personlige Tillæg end i 1. Halvaar, hvilket vil kunne ske fremtidigt.« — Det socialdemokratiske Mindretal kunde ikke erkende, at der i den gældende Aldersrentelov er tilstrækkelige Midler til Raadighed for de gamles Forsyning med Brændsel, men af Hensyn til Ønskeligheden af en hurtig Gennemførelse af Lovforslaget, og da der ikke i Øjeblikket kunde opnaas mere, tiltraadte Mindretallet Ændringsforslaget. Det samme gjorde »efter Omstændighederne« det radikale Mindretal, hvorimod de Konservative stillede Ændringsforslag om en ny Affattelse af Lovforslaget, hvorved det udtrykkelig fastslaas i Aldersrentelovens § 6, hvad der for øvrigt efter Forslagsstillernes Mening var en Forudsætning ved dens Vedtagelse i Fjor, at Kommunalbestyrelserne er berettigede til indenfor den i Paragraffen givne økonomiske Ramme at yde Brændselshjælp til Aldersrentenydere, dog saaledes, at der af det Beløb, som stilles til Raadighed, kun maa anvendes en Trediedel i Sommermaanederne. — Som Overgangsbestemmelse for Vinteren 1927—28 foresloges at bemyndige Kommunalbestyrelserne til udover de til deres Raadighed til personlige Tillæg og

Brændselshjælp til Aldersrentenydere staaende Beløb i samme Øjemed at anvende yderligere indtil en Trediedel af fornævnte Beløb. Af Kommunernes Udgifter i Henhold til foranstaaende Stykke refunderer Staten en Trediedel. Dette Ændringsforslag forkastedes med 94 Stemmer mod 20, hvorefter det af de andre Udvalgsmedlemmer stillede og tiltraadte Forslag vedtoges enstemmigt med 97 Stemmer, ligesom det saaledes ændrede Lovforslag enstemmigt vedtoges baade i Folketinget og Landstinget.

82. Lov om Tillæg til Lov Nr. 563 af 4. Oktober 1919 om Lens, Stamhuses og Fideikommisgoders samt de herhenhørende Fideikommiskapitalers Overgang til fri Ejendom. (Af 7. Medlem for 2. Kreds [Piper]). [A. Sp. 2539—C. Sp. 113, 877].

Forelagt i *Landstinget* $23/_{11}$ (L. Sp. 159). 1. Beh. $17/_{12}$ (L. Sp. 408). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bækgaard, Døcker [Skr.], Gregersen, A. P. Hansen, I. A. Hansen, Hauch [Form.], Jepsen Christensen, H. P. Jensen, Jensen [Aale], Jeppesen [Drusebjerg], Kr. Johansen, N. K. Kristensen, Piper, A. O. Rasmussen og Steincke). Betænkning (B. Sp. 773) afgiven $29/_{2}$. (Ordfører: Hauch). 2. Beh. $2/_{3}$ (L. Sp. 816). 3. Beh. $7/_{3}$ (L. Sp. 829). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $17/_{3}$ (F. Sp. 5441). 2. Beh. $22/_{3}$ (F. Sp. 5553). 3. Beh. $24/_{3}$ (F. Sp. 5684). *Loven stadfæstet 31. Marts 1928.* (Lov-Tid. Nr. 87).

Ved Loven bemyndiges Justitsministeren til efter Andragende fra vedkommende Besidder og i det Omfang og paa de Betingelser, hvorom der af vedkommende Lensnævn enstemmigt afgives Indstilling, at tillade, at den i § 2 i Lov Nr. 563 af 4. Oktober 1919 om Lens, Stamhuses og Fideikommisgoders samt de herhenhørende Fideikommiskapitalers Overgang til fri Ejendom foreskrevne Værdiansættelse af faste Ejendomme sker efter den pr. 1. Januar 1927 foretagne almindelige Vurdering til Ejendomsskyld.

Ligeledes bemyndiges Ministeren til med Hensyn til de allerede afløste Godsmajorater, for hvilke Skæringsdagen for Afløsningen ligger efter 1. Januar 1927, efter enstemmig Indstilling fra vedkommende Lensnævn at tillade, at Behandlingen genoptages af Lensnævnet til Ændring af Afløs-

ningen paa tilsvarende Maade. Dog maa der ikke herved foretages nogen Ændring af de til Fordel for Successorerne i Medfør af Lovens § 4 allerede henlagte Midler. Den i nærværende Lov givne Bemyndigelse kan ikke benyttes længere end til 1. April 1930, og saafremt Afløsningen eller Genoptagelsen ikke er afsluttet forinden, træder fra den nævnte Dag den i Lov Nr. 563 af 4. Oktober 1919 § 11, 2. Stykke, foreskrevne Afgift i Kraft.

Det af Forslagsstilleren indbragte Lovforslag gik, i Overensstemmelse med det af ham i Samlingen 1923—24 indbragte, se Aarvog for det nævnte Aar Side 457, ud paa, at ved Afløsningen skulde den sidst skete almindelige Vurdering lægges til Grund i Stedet for, som i Lensloven foreskrevet, Ejendomsskyldvurderingen af 1920. I Bemærkningerne til Lovforslaget udtalte Forslagsstilleren, at det var den Skikkelse, Lensloven havde, da den forelagdes i Folketinget den 13. Februar 1919, og da den vedtoges i Folketinget ved 3. Behandling den 25. Juni 1919. Det var under Behandlingen i Landstinget, at § 2 ændredes derhen, at det skulde være Vurderingen i 1920, der skulde lægges til Grund for Værdiberegning af faste Ejendomme, men med den bestemt fremsatte Motivering, at man ønskede, at Afgiften, som Staten skulde modtage af Majoraternes faste Ejendomme, skulde staa i Forhold til Ejendommenes Værdi i Frigivelsesøjeblikket.

Da Forholdene nu har ændret sig, saa at Vurderingerne i 1920 ligger betydeligt højere end den Værdi, de Ejendomme, der skal afløses nu, vil have i Frigørelsesøjeblikket, maatte det anses for et ganske selvfølgeligt Retfærdighedskrav, at det bliver den sidst skete Vurdering, nemlig den i Aar foretagne, der lægges til Grund ved Værdiberegningen under de Afløsninger, der endnu forestaar.

Det i Landstinget nedsatte Udvalg delte sig i et Flertal (Udvalget undtagen Socialdemokraterne) og et Mindretal, Socialdemokraterne.

Man var fra alle Sider enig om, at det var ønskeligt at naa til en hurtig Afslutning af Arbejdet med Lensafløsningen, ligesom Flertallet var klar over, at Lempelser fra Lovens Afgiftsbestemmelser i visse Tilfælde var ønskelige. Efter at forskellige Muligheder var overvejet, saa Flertallet ingen anden Udvej til at fremme Afløsningen end at give Justitsministeren Bemyndigelse til at dispensere fra den bestaaende Lov efter enstemmig Indstilling fra Lensnævnet, og Flertallet stillede derfor Ændringsforslag om at give Lovforslaget den Affattelse, som ovenfor er gengivet.

Mindretallet gjorde opmærksom paa, at allerede da Rigsdagen i 1919 behandlede Lovforslaget om Lens og Stamhuses Overgang til fri Ejendom, stillede man fra Socialdemokratiets Side et Forslag, som var langt mere vidtgaaende end det, som Rigsdagen vedtog med de tre øvrige Partiers Stemmer. Allerede af den Grund følte *Mindretallet* sig ikke opfordret til at gaa med til Lempelser i den gældende Lov; men hertil kom, at Lempelser for nogle nødvendigvis maa føles som en Uret mod andre og derfor sikkert vil medføre uoverskuelige Erstatningskrav.

Mindretallet fandt endelig, at den Form, som Flertallet ønskede at give Loven, nemlig at indskrænke den til en Dispensationsret for Justitsministeren, er en saa uheldig Art af Lovgivning, at man ogsaa af den Grund maatte gaa imod Flertallets Forslag.

Lovforslaget vedtoges i Landstinget med 44 Stemmer mod 21 og i Folketinget med 66 Stemmer mod 42, idet ogsaa der Socialdemokraterne stemte imod.

83. Lov om Nedsættelse af et Udvalg angaaende Forholdet mellem Staten og Folkekirken. (Af. 6. Medlem for 5. Kreds S. Rasmussen). [A. Sp. 3045—C. Sp. 49, 105].

Forelagt i *Landstinget* $\frac{2}{12}$ (L. Sp. 230). 1. Beh. $\frac{15}{12}$ (L. Sp. 314). 2. Beh. $\frac{17}{12}$ (L. Sp. 408). 3. Beh. $\frac{19}{12}$ (L. Sp. 420). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{26-27}{1}$ (F. Sp. 3695). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Borgbjerg [Form.], Kammersgaard [Sekr.], Gerhard Nielsen, Hans Rasmussen, Sneum, Vejen, Weygaard, Thorhauge, Kr. Kristensen, Julin, A. Chr. Christensen, J. Oskar Andersen, Fibiger, Vesterager og Povlsen). Betænkning (B. Sp. 569) afgiven $\frac{9}{2}$. (Ordfører: Borgbjerg). 2. Beh. $\frac{23}{2}$ (F. Sp. 4579). 3. Beh. $\frac{28}{2}$ (F. Sp. 4634). *Loven stadfæstet 7. Marts 1928.* (Lov.-Tid. Nr. 52).

Loven, der er enslydende med det i forrige Rigsdags-samling af Kirkeminister Dahl forelagte Lovforslag, se Aarboeg 1926—27, Side 533, bemyndiger Kirkeministeren til at nedsætte et Udvalg til Drøftelse af Forholdet mellem Staten og Folkekirken og til at afgive Betænkning om eventuelle Ændringer i det bestaaende Forhold, derunder

ogsaa om Formaalstjenligheden af en fuldstændig Adskillelse.

Udvalget sammensættes saaledes:

8 Medlemmer med Suppleanter vælges af Rigsdagen. — 8 Medlemmer med Suppleanter vælges af Landets Menighedsraad efter Reglerne for Forholdstalsvalg. Kirkeministeren foranstalter det fornødne til disse Valgs Foretagelse og fastsætter de nærmere Regler for Valget. — 5 Medlemmer med Suppleanter vælges af nedennævnte Foreninger og Institutioner, nemlig: Kirkeligt Samfund af 1898, Kirkelig Forening for den indre Mission i Danmark, Valgmenighederne, Det københavnske Kirkefond, Kirkeligt Centrums Sammenlutning. Kirkeministeren fastsætter om fornødent nærmere Regler for Valget af disse Medlemmer. — 5 Medlemmer vælges af Kirkeministeren. Om Valgene se Side 285.

Kirkeministeren vælger Udvalgets Formand blandt Udvalgets Medlemmer.

Der tillægges Udvalgets Medlemmer Dagpenge for Rejse- og Mødedage samt Befordringsgodtgørelse efter Kirkeministerens nærmere Bestemmelse. Udvalget kan antage lønnet Medhjælp. Udvalgets Udgifter afholdes af Staten.

Stillingen indenfor Partierne i Landstinget var den samme som tidligere, naar Lovforslaget har været til Behandling. Det tiltraadtes foruden af Forslagsstillerens eget Parti, de Konservative, af Socialdemokraterne, medens saavel Kirkeministeren som Venstre og de Radikale var imod det. Ministeren fraraadede at vedtage Lovforslaget, men tilføjede i Landstinget: »Men skulde Rigsdagen alligevel ønske det og Forslaget vinde Flertal i begge Lovgivningsmagtens Ting, er jeg naturligvis rede til, da det drejer sig om Nedsættelse af en Kommission, der i ingen Henseende har lovgivende Indflydelse paa Spørgsmaalenes Løsning, at udføre det Arbejde, som denne Lov maatte paalægge Kirkeministeren.» — Venstres Ordfører, Inger Gautier Schmit, sluttede sit Foredrag med at udtale: »Mit Parti ønsker ikke at lægge Hindringer i Vejen for Lovforslaget . . . . Venstre havde ønsket Ro om Kirkelovene af 1922, men de to Partier, som ønsker Udvalg nedsat, har ikke villet dette, de har ønsket at gaa Ændringernes uvisse Vej, ud fra et diametralt modsat Program og Maal. Vi beklager dette, men dersom der findes

et Flertal i Rigsdagen for Lovforslaget, agter vi ikke at modsætte os det, men vi kan — paa enkelte Medlemmer nær — ud fra vor hele principielle Opfattelse af dette Spørgsmaal ikke give Lovforslaget vor Stemme.« — I Landstinget vedtoges Lovforslaget med 37 Stemmer mod 35, 1 (Kloppenborg-Skrumsager) svarede: Stemmer ikke, og 3 var fraværende. For Lovforslaget stemte Socialdemokrater, Konservative og af Venstre Bækgaard, imod det stemte Venstre, undtagen Bækgaard og Kloppenborg-Skrumsager, samt Radikale.

Ved 1. Behandling i Folketinget var Stillingen ligesom i Landstinget, for saa vidt angaar de forskellige Partiers Holdning overfor Lovforslaget. Af Venstres Medlemmer udtalte Blang sig ved 1. Behandling til Fordel for Lovforslaget.

I den af Folketingsudvalget afgivne Betænkning indstillede Flertallet (Konservative og Socialdemokrater) Lovforslaget uforandret til Vedtagelse, og de konservative Medlemmer knyttede dertil den Udtalelse, »at den Forudsætning, der var til Stede, da det oprindelige af daværende Kirkeminister Dahl fremsatte Lovforslags § 2, Linie 2, blev ændret i Folketinget, og som var, at hvert af de 4 store Partier paa Rigsdagen skulde repræsenteres i Udvalget ved 2 Medlemmer, efter deres Opfattelse stadig staar ved Magt, da der intet Forbehold i saa Henseende er taget fra nogen Side under Forhandlingerne i Tingene.«

Venstres Medlemmer med Undtagelse af A. Chr. Christensen udtalte, at de ikke kunde medvirke til Lovforslagets Gennemførelse, medens A. Chr. Christensen ingen Betænkelighed nærrede »ved paa nærværende Tidspunkt at medvirke til Nedsættelse af et kirkeligt Udvalg«.

Det radikale Medlem mente »ikke, at der er Grund til at nedsætte et kirkeligt Udvalg som det foreslaede, da de Spørgsmaal, Udvalget skal drøfte, allerede har været Genstand for saa udførlige Drøftelser i tidligere kirkelige Udvalg, at der neppe kan fremføres noget nyt af Betydning om dem. Mindretallet mener, at den ret betydelige Sum, et saadant kirkeligt Udvalg vil koste, derfor burde spares, og anbefaler at stemme mod Lovforslagets endelige Vedtagelse. Vil et Flertal imidlertid gennemføre Lovforslaget, kunde Mindretallet have ønsket, at Udvalgets Arbejdstid var blevet begrænset ved en Bestemmelse i Loven i Lighed med, hvad der var Tilfældet med de kirkelige Udvalg af 1903 og 1920, og Mindretallet har i Udvalget stillet Forslag om, at det kirkelige Udvalg skulde have afsluttet sit Arbejde og afgivet Betænkning inden Udgangen af Aaret 1929. — Da dette Forslag ikke vandt Tilslutning fra anden Side og saaledes

ikke vilde kunne ventes vedtaget, ønskede Mindretallet ikke at opretholde det«, og Mindretallet nøjedes da med at give Tilslutning til en Udtalelse i Betænkningen fra hele Udvalget om, at »det er Udvalgets Forudsætning, at det foreslaaede kirkepolitiske Udvalg vil fremskynde sit Arbejde det mest mulige. Man vil anse det for ønskeligt, om Arbejdet kunde afsluttes paa 1 à 2 Aar.«

Ved 3. Behandling i Folketinget vedtoges Loven med 78 Stemmer mod 50.

Fortegnelse over det kirkelige Udvalgs Medlemmer.

Valgte af Kirkeministeren:

Departementschef i Kirkeministeriet *V. Holbøll*, Udvalgets Form.
Biskop over Københavns Stift, Dr. theol. *H. Ostenfeld*.
Professor *N. A. Larsen*, København.
Provst *C. L. Nørgaard*, Øde Førslev.
Generalsekretær for K. F. U. M. i København *Gunner Engberg*.

Valgte af Rigsdagen:

Folketingsmand, Redaktør *F. J. Borgbjerg*.
(Suppleant: Folketingsmand, Redaktør *Gerhard Nielsen*).
Folketingsmand, Førstelærer *P. Kammersgaard*.
(Suppleant: Folketingsmand, Redaktør *Hans Rasmussen*).
Landstingsmand, Pastor *P. Dahl*.
(Suppleant: Landstingsmand, Kommunelærer *H. P. Johansen*).
Medlem af Landstinget, Fru *Inger Gautier Schmit*.
(Suppleant: Folketingsmand, Højskoleforstander *C. M. Julin*).
Folketingsmand, Gaardejer *Henrik Vejen*.
(Suppleant: Landstingsmand, Gaardejer *H. Jepsen Christensen*).
Folketingsmand, Professor, Dr. theol. *J. Oskar Andersen*.
(Suppleant: Folketingsmand, Pastor *Alfred Bindsløv*).
Landstingsmand, Gaardejer *S. Rasmussen*, Byskov.
(Suppleant: Folketingsmand, Proprietær *V. Fibiger*).
Folketingsmand, Pastor *Th. Povlsen*.
(Suppleant: Landstingsmand, Gaardejer *G. Fog-Petersen*).

Valgte af Menighedsraadene:

Sognepræst *C. J. Holt*, København.
(Suppleant: Provst *T. Biering*, Sønderborg).
Højskoleforstander *Jacob Appel*, Askov.
(Suppleant: Direktør *J. Jensen-Klejs*, Klejs).
Redaktør *Marius Holt*, Aalborg.
(Suppleant: Provst *H. Hilden-Petersen*, Hillerslev).

Gaardejer *Peter Poulsen*, Brændstrup.

(Suppleant: Indremissionær *J. Sørensen*, Odense).

Valgmenighedspræst *Oscar Geismar*, Kerteminde.

(Suppleant: Hypotekbankdirektør *J. Jensen-Sønderup*, Kbhvn.).

Proprietær *U. S. V. Jespersen*, Næsbyhoved.

(Suppleant: Proprietær *Spliid*, Poulholm).

Biskop *Johs. Gotzsche*, Viborg.

(Suppleant: Provst *S. Andersen*, Skjern).

Kommunelærer *N. Klarskov Jeppesen*, København.

(Suppleant: Kontrolkusk *Chr. Christensen*, Frederiksberg).

Valgte af Foreninger og Institutioner:

Af Kirkeligt Samfund af 1898:

Sognepræst *A. Rosendal*, København.

(Suppleant: Hypotekbankdirektør *J. Jensen-Sønderup*, Kbhvn.)

Af Kirkelig Forening for den indre Mission i Danmark:

Provst *P. Munch*, Brøndbyvester.

(Suppleant: Sognepræst *P. C. Jensen*, Horsens—Hammer).

Af Valgmenighederne:

Valgmenighedspræst *Asger Højmark*, Aarhus.

(Suppleant: Valgmenighedspræst *A. Nørgaard*, Vejstrup).

Af Det københavnske Kirkefond:

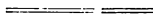
Stiftsprovst, Dr. theol. *H. Ussing*, København.

(Suppleant: Sognepræst *N. Juhl*, København).

Af Kirkeligt Centrums Sammenslutning:

Stiftsprovst *P. Barsøe*, Aalborg.

(Suppleant: Provst *V. S. Lichtenberg*, Valløby).

B.

Ikke endeligt vedtagne Forslag.

---

1. Forslag til Lov om Tillæg til Lov af 12. April 1911 om Handel med Smør og fremmede Landbrugsprodukter m. m. (Landbrugsministeren). [A. Sp. 3663].

FremSAT i Landstinget $11\frac{1}{1}$ (L. Sp. 471). 1. Beh. $20\frac{1}{1}$ (L. Sp. 540). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bunch, Marie Christensen, Henriette Crone, Degnbol, Frandsen [Form.], Frøkjær, A. P. Hansen, I. A. Hansen, Hauch, Carl Jensen, Jensen [Aale], Thomas Larsen, Hans Nielsen, Rasmus Nielsen og C. F. Sørensen). Beretning (B. Sp. 3219) afgiven $3\frac{1}{4}$.

Lovforslaget tilsigter en nærmere Kontrol med Fabrikationen af den saakaldte Flødeis (Ice-Cream) og fastsætter Bestemmelser herom. Man ansaa dette for nødvendigt under Hensyn til det stadig stigende Forbrug af denne Vare, der tidligere fabikeredes af Konditorier og Iskageboder, men som nu efter amerikanske Metoder fremstilles fabriksmæssig paa 26 Mejerier og 6 Margarinefabrikker samt af 6 andre Virksomheder. Da Mejeribruget gennem den til Produktet medgaaende Fløde er interesseret i hele Spørgsmaalet, blev der fra De danske Mejeriforeningers Fællesorganisation fremsendt Indstilling til Landbrugsministeriet om at træffe Bestemmelser i saa Henseende, ligesom der fra Foreningen »Dansk Flødeis« fremkom Andragende om Indførelse af Bestemmelser om et Minimum af Fedtindhold. Derhos ansaa man det for nødvendigt af Sundhedsmæssige Hensyn, at der gives Ministeren Adgang til at fastsætte et Sundheds- og Renlighedsregulativ for Fabrikation og Forhandling af Produktet.

Lovforslaget bestemmer Flødeis (Ice-Cream) som ethvert Produkt, der uanset mulig anden Betegnelse er tilvirket ved Afkøling af Blandinger, hvori Mælk eller Fløde udgør en væsentlig Bestanddel, og som udleveres i frossen eller delvis

frossen Tilstand. — Saafremt Flødeis tilvirkes til Salg eller Fordeling, er Landbrugsministeren bemyndiget til at fastsætte Bestemmelser vedrørende Produktets Tilvirkning, bl. a. om Mindsteindhold af Mælkefedt i Produktet, og disse Bestemmelser gælder ogsaa ved Salg og Fordeling af Produktet. Saafremt dette er indført, skal dets udenlandske Oprindelse være angivet som af Ministeren nærmere foreskrevet. Ministeren kan fastsætte et Sundheds- og Renlighedsregulativ for saavel Tilvirkning som Forhandling af Produktet samt lade føre Tilsyn med Overholdelsen af de nævnte Bestemmelser. — For saa vidt Fremstillingen af Flødeis foregaar paa et Mejeri og indgaar som et naturligt Led i dettes Drift, henregnes Fremstillingen til Mejerivirksomhed, i den Forstand, at den ikke falder ind under Fabriklovens Tilsyn (§ 1, sidste Stykke, i Fabrikloven af 29. April 1913). — Da Flødeis — ligesom Tilfældet er i »de Forenede Stater i Nordamerika — henregnes til »Mejeriprodukter«, kan Fremstillingen heraf ikke mere foregaa paa Margarinefabrikkerne, og Bestemmelsen i Lov af 1. April 1925 om Tilvirkning og Forhandling af Margarine m. m. § 16, 2. Stykke, der forbyder Forhandling eller Fordeling fra Ejendomme, hvor der tilvirkes Margarine m. v., af Mælk, Fløde, m. v. eller andre Mejeriprodukter, kommer saaledes til Anvendelse paa Flødeis. Dog fastsættes en Overgangsbestemmelse, hvorved Fremstilling af Flødeis fremdeles i 2 Aar regnet fra det Tidspunkt, Loven træder i Kraft, kan foregaa paa de Margarinefabrikker, hvor saadan Fremstilling ved Forelæggelsen af dette Lovforslag fandt Sted. — For Overtrædelser af ovennævnte Bestemmelser kan, for saa vidt der ikke efter den øvrige Lovgivning er forskyldt større Straf, idømmes Bøder fra 20 til 2 000 Kr., og Bestemmelserne i §§ 4 og 5 i Lov af 10. April 1926 om Tillæg til Lov af 12. April 1911 om Handel med Smør og fremmede Landbrugsprodukter m. m. kommer ogsaa til Anvendelse (se Aarvog 1925—26, Side 201). — Lovforslaget omfatter ikke Færøerne og skulde træde i Kraft straks.

Lovforslaget modtoges med Velvillie fra alle Partiordføreres Side, idet dog Ordføreren for Socialdemokratiet (Henriette Crone) fremkom med forskellige Anker mod flere af Lovforslagets Bestemmelser.

I den af Udvalget afgivne Beretning, der ogsaa omfatter nedenstaaende Forslag til Lov om Tillæg til Lov Nr. 95 af

1. April 1925 om Tilvirkning og Forhandling af Margarine m. m. (B.Nr. 2) udtales, at Udvalget har modtaget forskellige Deputationer (i alt 4), aflagt Besøg paa danske Bageres Fabrik for Tilvirkning af Flødeis (Ice Cream) og ved flere Møder behandlet Lovforslagene, men det lykkedes ikke Udvalget at tilendebringe sit Arbejde inden Rigsdagssamlingens Slutning.

2. Forslag til Lov om Tillæg til Lov Nr. 95 af 1. April 1925 om Tilvirkning og Forhandling af Margarine m. m. (Landbrugsministeren). [A. Sp. 3669].

Fremsat i *Landstinget* $11\frac{1}{1}$ (L. Sp. 473). 1. Beh. $20\frac{1}{1}$ (L. Sp. 564, jfr. 540). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Tillæg til Lov af 12. April 1911 om Handel med Smør og fremmede Landbrugsprodukter m. m. (se Side 287). Beretning (B. Sp. 3219) afgiven $3\frac{1}{4}$.

I Lov Nr. 95 af 1. April 1925 om Tilvirkning og Forhandling af Margarine m. m. indeholdes forskellige Bestemmelser om »flødelignende Fabrikater (Fedtemulsioner)«, der i Hovedsagen svarer til de for Margarine gældende Bestemmelser. Foruden i ovennævnte Lov indeholdes i Lov af 10. April 1926 om Tillæg til Lov af 12. April 1911 om Handel med Smør og fremmede Landbrugsprodukter, § 3, sidste Stykke, en Bemyndigelse for Landbrugsministeren til efter Indstilling af De danske Mejeriforeningers Fællesorganisation at fastsætte de Bestemmelser, hvorefter Fremstilling af Fedtemulsioner kan finde Sted, samt til at forbyde saadan Fremstilling, saafremt det skønnes, at denne er i Strid med Mejeribrugets Interesser. Loven giver imidlertid ikke Hjemmel til at træffe tilsvarende Bestemmelser som de i Lov Nr. 95 af 1. April 1925 indeholdte for Margarinens Vedkommende. Endvidere er der i Lov Nr. 93 af 4. Maj 1927 om Udførsel af Mælkekonserves m. m. indsat en tilsvarende Bemyndigelse for Landbrugsministeren for tømælkslignende Fabrikaters Vedkommende, dog gives der her Bemyndigelse til at fastsætte Bestemmelser foruden for Tilvirkning tillige for Indførsel, Fordeling og Udførsel af og Handel med de nævnte Fabrikater.

Da Margarine-loven blev vedtaget, fandtes »flødelignende Fabrikater« overhovedet ikke i Handelen. I det sidste Aar har der — udtales det i Bemærkningerne — imidlertid vist sig en stadig voksende Interesse for at fremstille Erstatningsprodukter for Fløde, og det maa derfor nu anses for betimeligt at træffe mere indgaaende Bestemmelser overfor disse Produkter, som med Tiden maaske vilde faa en noget

lignende Udbredelse som Margarine. Man søgte saaledes, for ogsaa paa dette Omraade at opretholde Lovgivningens skarpe Adskillelse mellem Mejeriprodukter og Produkter af anden Tilvirkning, Lovhjemmel til, at tilsvarende Bestemmelser, som gælder med Hensyn til Tilvirkning o. s. v. af Margarine, ogsaa kan bringes til Anvendelse overfor Tilvirkning m. m. af Erstatningsprodukter for Fløde saavel som for Fedtemulsioner til Foderbrug, og Lovforslaget gaar der forud paa at give Margarinelovens § 13 følgende Affattelse:

»For Fedtemulsioner af enhver Art, hvad enten de er bestemt eller egnet til Menneskeføde eller Foderbrug, for inddampede eller indtørrede Fedtemulsioner, for Stoffer, der ved Opblanding med Vædske giver en Fedtemulsion, samt for Produkter, der er fremstillet af saadanne Fedtemulsioner m. m., kan Landbrugsministeren fastsætte Bestemmelser, der svarer til de for Margarine i denne Lov fastsatte, eller som i øvrigt skønnes fornødne for at sikre, at de nævnte Varer ikke udgives for eller sælges som Mælk, Fløde eller i det hele taget som Mejeriprodukter eller heraf fremstillede Produkter.«

Overtrædelser af Loven, der ved kgl. Anordning kunde sættes i Kraft paa Færøerne, straffes efter Margarinelovens § 27.

I Modsætning til Paragraffens nuværende Affattelse, der benytter Udtrykket »flødelignende Fabrikater (Fedtemulsioner)«, anvendes nu ovenstaaende betydelig videregaaende og mere specialiserede Udtryksmaade, ligesom der gives Landbrugsministeren Bemyndigelse til bl. a. at fastsætte Bestemmelser svarende til de for Margarine fastsatte. I saa Henseende vil kunne optages heri — foruden de Bestemmelser, som Margarinelovens §§ 12 og 13 (i dens nuværende Affattelse) indeholder — en Række Bestemmelser, der gælder for Margarine, men som man ikke kunde anvende overfor Fedtemulsioner.

Den foreslaaede Bemyndigelse for Landbrugsministeren omfatter ogsaa Produkter, der er fremstillet af Fedtemulsioner, og herved tænkes — udtales det — i første Række paa kunstig Flødeis (Ice-Cream).

Om Partiernes Stilling til Lovforslaget, der behandlede samtidig med Lovforslaget om Tillæg til Lov af 12. April 1911 om Handel med Smør og fremmede Landbrugsprodukter m. m. (se foran), henvises til sidstnævnte Lovforslag og til den af det om dette Lovforslag nedsatte Udvalg afgivne Beretning, der omfatter begge Lovforslag.

3. Forslag til Lov om Ændringer i de om den kongelige Veterinær- og Landbohøjskole gældende Lovbestemmelser. (Landbrugsministeren). [A. Sp. 5443—C. Sp. 1419].

Fremsat i *Folketinget* $2\frac{1}{3}$ (F. Sp. 5505). 1. Beh. $2\frac{4}{3}$ (F. Sp. 5748). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Kammersgaard, Hauge, Bording, Vilhelm Rasmussen, Friis-Skotte, J. P. Jensen, Vanggaard [Form.], Clausager, Hedelund, Raunkjær [Sokr.], Vadgaard, Ulrich, Holger Andersen, Viggo Hansen og Holdgaard). Betænkning (B. Sp. 2357) afgiven $2\frac{7}{3}$. (Ordfører: Vanggaard). 2. Beh. $3\frac{0}{3}$ (F. Sp. 6106). 3. Beh. $2\frac{1}{4}$ (F. Sp. 6208). *Oversendt til Landstinget.*

Ved Lov af 8. Marts 1856 angaaende Oprettelsen af en Veterinær- og Landbohøjskole er det bestemt, at Højskolens Anliggender skal bestyres af en Direktør, og i § 3 i Lov af 12. April 1892 om Tillæg til og Forandringer i de om den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole gældende Lovbestemmelser fastsættes, at der ved Højskolen skal ansættes en Inspektør, der tillige udfører Kassererforretningerne. Ved denne Ordning er *Overledelsen saavel af Højskolens økonomiske Forhold som af Undervisningsvæsenet henlagt til Direktøren.*

Ved nærværende Lovforslag foreslaas det — idet man anser det for hensigtsmæssigt, at den økonomiske Ledelse udskilles fra Ledelsen af Undervisningsvæsenet —, *at der skal ansættes en Administrator, som skal have hele den økonomiske Ledelse af Højskolens Anliggender og derunder i Forbindelse med Tilsynsmændene ved Højskolen, jfr. § 5 i Lov af 22. Januar 1869 om Tillæg til Lov af 8. Marts 1856, affatte det aarlige Budget for Højskolen, og at Ledelsen af Undervisningsvæsenet skal henlægges til en Rektor, som foreslaas valgt for 3 Aar af Undervisningsraadet blandt de ved Højskolen ansatte Professorer. Genvalg skal kunne finde Sted. (Ved denne Ordning vil de nuværende Stillinger som Direktør og Inspektør kunne nedlægges).*

Det foreslaas overladt til Landbrugsministeren at fastsætte *den nærmere Fordeling* af de Direktøren for Tiden paahvilende Forretninger mellem Administrator og Rektor.

Der foreslaas tillagt *Administrator* en *Lønning* af 9 600 Kr. og *Rektoren* et *Honorar*, som bevilges paa Finansloven.

Ved Lovforslagets 1. *Behandling* udtalte Ordførerne for *Venstre*, *Socialdemokratiet* og *Det radikale Venstre* (henholdsvis Vanggaard, Kammersgaard og Holdgaard) deres Tilslutning til Lovforslaget, medens *Ordføreren for Det konservative Folkeparti (Ulrich)* mente, at den nuværende Ordning paa Landbohøjskolen havde bestaaet sin Prøve; i alt Fald maatte han kræve en nøje Overvejelse af Lovforslaget i et *Udvalg*. Dette blev nedsat, og *de tre Partiers Udvalgsmedlemmer* afgav senere Betænkning, hvori *de* indstillede Lovforslaget uforandret til Vedtagelse. *De konservative Udvalgsmedlemmer (Holger Andersen, Viggo Hansen og Ulrich)* deltog ikke i *Betænkningens Afgivelse*, og Ordføreren (Ulrich) begrundede dette i Salen med, at de under Udvalgsbehandlingen ikke havde kunnet faa de nødvendige Oplysninger til Klaring af hele dette vigtige Spørgsmaal, hvorefter *han foreslog, at Lovforslaget vistes tilbage til Udvalget*. Ulrichs Forslag herom forkastedes med 94 Stemmer mod 23. *Lovforslaget vedtoges ved 3. Behandling i den fremsatte Skikkelse* med 92 Stemmer mod 26. Det kom ikke til Behandling i *Landstinget*.

4. Forslag til Lov om Valg til Rigsdagen. (Indenrigsministeren). [A. Sp. 3127].

FremSAT i *Folketinget* ¹⁶/₁₂ (F. Sp. 2780). 1. Beh. ¹⁷⁻¹⁹/₁ (F. Sp. 3376). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Borgbjerg, Stauning, H. P. Hansen, L. D. Rasmussen, Holger Larsen, Sundbo, Elgaard [Form.], Vanggaard, Hagbart Berg, I. A. Hansen, Vagn Bro [Skr.], Christmas Møller, Korsgaard, Larsen-Badse og P. Munch). Beretning (B. Sp. 3293) afgiven ⁴/₄.

Lovforslaget indeholder for den langt overvejende Del Forslag til Ændringer vedrørende Valg til Folketinget, kun paa et enkelt Punkt Ændring vedrørende Landstingsvalgene, og endelig Forslag til nogle tekniske Ændringer, bl. a. en Del, som Valglovskommissionen har bragt i Forslag.

I Bemærkningerne til Lovforslaget udtales, at efter at den sidst gennemførte betydelige Forøgelse af Antallet af Folketingets Medlemmer har fundet Sted, vær det — navnlig i de senere Aar — baade i Befolkningen og indenfor de for-

skellige Partier blevet fremhævet, at Repræsentationen i Folketinget er for rigelig i Forhold til Landets Størrelse. Regeringen deler denne Opfattelse, og da den ser det som sin Hovedopgave paa alle Omraader at søge Statens finansielle Byrder lettet, maa den — ogsaa af økonomiske Grunde — ønske Folketingets Medlemstal nedbragt.

Nærværende Forslag gaar derfor først og fremmest ud paa at formindske Antallet af Folketingets Medlemmer, nemlig med 28, fra 149 til 121; men desuden er det Regeringens Hensigt ved Forslaget at søge gennemført en Valgordning, der samtidig med at tilvejebringe forholdsmæssig Repræsentation i Folketinget fører tilbage til Valg i Enkeltmandskredse. Om de Grunde, der har været medvirkende for Regeringen til at søge Rigsdagsvalgloven ændret paa dette Punkt, kan henvises til de Motiver, der ledsagede det af den nuværende Indenrigsminister i Rigsdagssamlingen 1923—24 fremsatte Forslag til en Rigsdagsvalglov, jfr. Aarbogen for 1923—24, Side 361.

Ved Lovforslagets Fremsættelse udtalte Indenrigsministeren: »Dette Lovforslags Formaal er ved en Kombination af Enkeltmandskreds-Systemet med Forholdstalsvalg at søge gennemført en Valgordning, som er enklere og mere gennemskuelig end den nuværende, og som tillige aabner en større Bevægelsesfrihed for det politiske Arbejde, end den nuværende Valglov tilsteder, og endvidere en Ordning, som ikke ved Valgresultaternes Besynderlighed forvirrer Vælgeren og svækker hans politiske Interesse, fordi han — og det gælder jo Hundreder af Vælgere — tror og handler, som om Opstillingskredsen er en Valgkreds. Endnu kæmper jo Organisationsledere og Vælgere rundt i Kredsen som Løver for at bjerge de flest mulige Stemmer til den i Opstillingskredsen opstillede Kandidat, uden Hensyn til hvilken Svækkelse det kan berede i det øvrige Amt, og det endskønt Opstillingskredsen jo egentlig slet ikke har nogen Relation til Valgresultatet — her er det alene Amterne, Partiernes Vælgertal og de paa de enkelte Kandidater i Amtet afgivne Stemmer, som kommer i Betragtning. — Endvidere tilsigter Lovforslaget at nedbringe Folketingets Medlemstal fra det nuværende Tal 149 til 121.«

Lovforslaget, der altsaa genindfører *Valg i Enkeltmandskredse* og for Partierne udligner den Ulighed i Repræsentationen, som det rene Valg i Enkeltmandskredse vilde medføre, ved Fordeling af et vist Antal Tillægsmandater, gaar i sine Hovedprincipper ud paa følgende:

Bortset fra Færøerne, der som hidtil vælger eet Medlem til Folketinget ved almindeligt Flertalsvalg, *deles Landet i 80 Kredse.*

Endvidere foreslaas Landet inddelt i 7 *Omraader*, saaledes at København-Frederiksberg danner et Omraade, Sjælland et, Lolland-Falster et, Bornholm et, Fyn et, det sydlige Jylland et og det nordlige Jylland et Omraade. Inddelingen i Omraader er sket efter geografiske Linier, dog at Jylland paa Grund af sin Størrelse er delt i to Omraader.

Fordelingen af de 80 Valgkredse paa de 7 Omraader er i Overensstemmelse med Grundlovens § 32, 3. Stykke, sket efter Indbyggertal under Hensyn til Vælgertal og Befolkningstæthed.

I en Lovforslaget vedhæftet Tabel er vist, hvorledes Kredsene vilde være at fordele 1) efter Folketal, 2) efter Befolkningstæthed og 3) efter Vælgertal.

En anden Tabel viser, hvorledes Kredsene vilde være at fordele under Hensyn til alle 3 fornævnte Momenter, og denne Fordeling er benyttet i Forslaget i Overensstemmelse med Grundlovens § 32.

Indenfor Omraaderne har man i størst muligt Omfang søgt at bevare de nuværende Amtsgrænser under Hensyn til den Betydning, disse Grænser har for de bestaaende Partiorganisationer, men i øvrigt er ved Kredsinddelingen indenfor Omraaderne den samme Fremgangsmaade benyttet som ved Kredsens Fordeling paa Omraader. Derved bliver det gennemsnitlige Indbyggertal pr. Kreds ca. 43 000.

Væsentlig følgende Ændringer foretages i den nuværende *Valgkredsordning.*

1) *København-Frederiksberg* bestaar nu af 18 Opstillingskredse, nemlig 15 i København og 3 paa Frederiksberg. Dette Antal skal ifølge Fordelingsgrundlaget formindskes med 2. Frederiksberg deles i 2 Kredse med et gennemsnitligt Indbyggertal af 52 105. Derved formindskes det nuværende Antal med 1, og herefter skal Antallet af Kredse i København ogsaa formindskes med 1 fra 15 til 14, der i Gennemsnit vil faa 41 940 Indbyggere.

Omlægningen af Kredsene i København er sket ved, at den nuværende 7. Kreds nedlægges, og ved, at der af denne og

3. og 8. Kreds dannes 2 nye Kredse. De tidligere Kredse havde ca. 28 800 Indbyggere (3. Kreds), ca. 28 600 Indbyggere (8. Kreds) og ca. 31 300 Indbyggere (7. Kreds), medens de 2 nye Kredse faar ca. 44 400 Indbyggere hver. Paa Frederiksberg nedlægges 3. Kreds, der deles mellem 1. og 2. Kreds, der derved faar henholdsvis 47 000 og 57 000 Indbyggere.

2) *Sjælland* bestaar nu af 5 Amtskredse med 21 Opstillingskredse. Det skal efter Indbyggertal deles i 15 nye Kredse, og der skal altsaa nedlægges 6 Opstillingskredse.

København og Frederiksborg Amter foreslaas under eet delt i 7 Kredse. Holbæk, Sorø og Præstø Amter samles ligeledes til en Helhed og faar 8 Mandater.

3) *Lolland-Falster* udgør 5 Opstillingskredse, men beregnet efter Gennemsnittet skal Omraadet kun have tildelt 3 Kredse, hvorfor 2 Kredse bliver at nedlægge.

4) *Bornholm* skal have 1 Kreds.

5) *Fyn* udgør nu 2 Amtskredse med 13 Opstillingskredse; det skal deles i 8 Kredse, der gennemsnitlig faar 42 457 Indbyggere og skal saaledes have 5 Kredse færre.

Heraf skulde Odense Amt have 4,57 Kredse og Svendborg Amt 3,43 Kredse. Det lader sig under disse Omstændigheder ikke gøre at bevare de nuværende Amtsgrænser, hvorfor den nuværende Kerteminde-Kreds og det meste af den nuværende Nyborg-Kreds er sammenlagt til en ny Kreds. I øvrigt er der ikke gjort Brud paa Amtsgrænserne.

6) *Sydligere Jylland* udgør i Øjeblikket 6 Amtskredse med i alt 33 Opstillingskredse; efter Folketallet skal Omraadet imidlertid kun have 21 Kredse og mister saaledes 12 Kredse. Det gennemsnitlige Folketal pr. Kreds bliver 42 013 Indbyggere.

Det gennemsnitlige Kredstal i Amtskredsene bliver: Aarhus 3,32, Skanderborg 2,64, Vejle 4,11, Ringkøbing 3,70, Ribe 3,04, Sønderjylland 4,20.

Af disse Amter er Ringkøbing Amt lidt for lille og Sønderjylland lidt for stort i Folketal til at faa hver 4 Kredse, men man har dog ment det rigtigst at undlade at gøre Brud paa Amtsgrænserne. Vejle og Ribe Amter faar henholdsvis 4 og 3 Kredse. Derimod kan der kun tilkomme Skanderborg og Aarhus Amter tilsammen 6 nogenlunde lige store Kredse; ved Fordelingen maa de 2 Amtsraadskredse derfor behandles som eet Amt.

7) *Nordlige Jylland* omfatter 5 Amtskredse og 25 Opstillingskredse. Det skal efter Forslaget have 16 nye Kredse og mister saaledes 9 Kredse. Det gennemsnitlige Folketal pr. Kreds bliver 43 329 Indbyggere.

Med dette Tal som Gennemsnit bliver Antallet af Mandater pr. Amtskreds saaledes: Hjørring Amt 3,40, Thisted Amt 1,92, Aalborg Amt 4,14, Viborg Amt 3,15, Randers Amt 3,40.

Da det herefter er umuligt at bevare Amtsgrænserne, saafremt det gennemsnitlige Antal Indbyggere pr. Valgkreds skal opretholdes, har man efter Forslaget tildelt Thisted Amtskreds 2 Kredse og Viborg Amtskreds 3 Kredse. Fra Hjørring Amtskreds henlægges en Del Kommuner til Nørresundby Kredsen, og Resten af Hjørring Amtskreds deles i 3 Kredse. Aalborg Amtskreds deles i 4 Kredse, idet den sydlige Del af Amtskredsen lægges til den nuværende Mariager Opstillingskreds. Randers Amtskreds kan efter denne Forøgelse ligeledes deles i 4 Kredse.

Valgstederne er — i det Omfang, Kredsformindskelsen tillader det — bevaret uforandret med følgende Ændringer:

1) *Frederiksborg Amt*. Valgstedet Frederiksværk er flyttet til Frederikssund, der ligger mere centralt i Kredsen.

2) *Sorø Amt*. Valgstedet Skelskør er flyttet til Korsør.

3) *Svendborg Amt*. Valgstederne Gudme og Højrup er nedlagt og Valgstedet lagt i Ringe, der ligger midt i den nye Kreds og har langt den bedste Baneforbindelse.

4) *Ringkøbing Amt*. Valgstedet Lemvig er flyttet til Struer, der ligger mest centralt i den nye Kreds.

5) *Hjørring Amt*. Valgstedet Vraa er flyttet til Brønderslev Købstad.

6) *Randers Amt*. Valgstedet Mariager er flyttet til Hobro, der ligger midt i Kredsen og ved en Hovedbane.

7) *Viborg Amt*. Valgstedet Kellerup er flyttet til Bjerlingbro, der ligger centralt i den nye Kreds og ved en Hovedbane.

Til Uddigning af Resultatet af Valget i de 80 Valgkredse fordeles 25 *Tillægsmandater paa Omraaderne*. Denne Fordeling sker paa den Maade, at Indenrigsministeren efter hver almindelig Folketælling lader udregne, hvor mange Mandater hvert af de 7 Omraader har Krav paa, naar 80 Kreds-

mandater og 25 Tillægsmandater skal fordeles paa Omraaderne; under Hensyn til de særlige Forhold for Bornholms Vedkommende skal der dog altid tilfalde Bornholm 2 af de nævnte 105 Mandater.

Fordelingen af disse 25 Tillægsmandater paa Partiernes indenfor Omraadet foretages efter Valget med Benyttelsen af D'Hondt's Fordelingsregel, saaledes at det særskilt for hvert Omraade opgøres, hvor mange Stemmer hvert Parti har faaet i Omraadet. For hvert Parti beregnes derefter — ved Division med 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25 — saa mange Kvotienter, som Partiet kan vente at faa Tillægsmandater, idet dog udelades saa mange af de største Kvotienter, som svarer til det Antal Kredsmandater, Partiet allerede har opnaaet. De største af de øvrige Kvotienter giver derefter Mandat, i saa stort Antal, som der er Tillægsmandater for Omraadet.

Til yderligere Udligning af det Valgresultat, som heretter er opnaaet indenfor de 7 Omraader, foretages en Fordeling af 15 Tillægsmandater for hele Landet under eet, idet den foran beskrevne Fremgangsmaade paa ny bringes til Anvendelse for alle 7 Omraader under eet.

Fordelingen paa Omraaderne af de 15 Tillægsmandater sker særskilt for hvert Parti. Det opgøres, hvor mange Stemmer Partiet har opnaaet i hvert Omraade. Der beregnes derefter — med Benyttelsen af D'Hondt's Fordelingsregel — Kvotienter for hvert Omraade, idet der udelades saa mange af de største Kvotienter, som svarer til de Mandater, Partiet allerede i Forvejen har faaet indenfor Omraadet. De største af de øvrige Kvotienter giver Partiet Mandat i vedkommende Omraade.

De Tillægsmandater, der tilkommer et Parti indenfor et Omraade — hvad enten dette er nogle af de 25 Omraademandater eller af de 15 Landsmandater —, tilfalder de Kandidater, der uden at have opnaaet Valg har de største Stemmetal indenfor Omraadet; saafremt to Kandidater har faaet det samme Stemmetal, tilfalder Mandatet den af Kandidaterne, der i sin Kreds har opnaaet den største Procent af de afgivne gyldige Stemmer.

Betingelsen for, at et Parti overhovedet kan faa Del i Tillægsmandaterne, er for det første, at det enten har været repræsenteret i det afgaaende Folketing eller inden Valget

har faaet Tilslutning fra 10 000 Vælgere. Men dernæst skal ved Afstemningen i Kredsene Partiet endvidere have opnaaet enten mindst eet af de 80 Kredsmandater eller paa sine Kandidater faaet afgivet mindst lige saa mange Stemmer, som der i Gennemsnit er afgivet paa de 120 Mandater; desuden skal Partiet i mindst eet Omraade have opnaaet mindst Halvdelen af det nævnte gennemsnitlige Stemmetal.

Den sidstnævnte Bestemmelse, der afviger fra den nugældende Valglovs § 43, 2. Stykke, ifølge hvilken det gennemsnitlige Stemmetal skulde være opnaaet i eet af de 3 Omraader, er fastsat under Hensyn til, at Landet inddeles i 7 Omraader.

Fordelingen af Tillægsmandaterne maa ske i Indenrigsministeriet, der ligeledes maa foretage en Udpegning af de Kandidater, som disse Mandater i Henhold til det foregaaende tilfalder.

Ved Forslaget er bibeholdt den nuværende Ordning, at de ikke valgte Kandidater er *Stedfortrædere* for de Kandidater af samme Parti, der har opnaaet Valg. Indenfor hvert af Omraaderne bliver et Partis uvalgte Kandidater Stedfortrædere for de valgte Kandidater i Rækkefølge efter Størrelsen af de Stemmetal, som de uvalgte Kandidater har opnaaet. Skulde et Parti ikke have flere uvalgte Kandidater tilbage i et Omraade, overføres et ledigblevent Mandat til det Omraade, som stod for Tur til at faa Tillægsmandat for det paagældende Parti, saafremt yderligere Tillægsmandater vilde have tilfaldet vedkommende Parti. Til Brug for Folketinget lader Indenrigsministeren udarbejde Lister over, i hvilken Rækkefølge et Partis uvalgte Kandidater indenfor Omraaderne er Stedfortrædere, samt for hvert Parti, i hvilken Rækkefølge de forskellige Omraader følger efter hinanden, saafremt Partiets Stedfortrædere indenfor et Omraade bliver udtømte.

Den ved 1915-Valgloven indførte Bestemmelse, at en Kandidat af samme Parti kunde stille sig til Valg paa een Gang i samtlige Kredse indenfor København-Frederiksberg eller i flere Valgkredse, som hørte til samme Amt, er ikke medtaget i Lovforslaget, fordi den, efter Bemærkningerne, »for saa vidt den benyttes ud over sin Hensigt, indenfor

Partierne kan medføre en lidet heldig Konkurrence imellem Kandidaterne indbyrdes«, men det udtales samtidig, at Ministeriet principielt intet har imod Bestemmelsen.

Hvad *Landstingsvalgene* angaar, foreslaar Lovforslaget kun paa et Par Punkter Ændringer. Den ene er foranlediget ved, at Lolland-Falster — for at imødekomme et almindeligt Ønske fra Beboerne — foreslaas gjort til et særskilt Omraade for Folketingsvalgets Vedkommende. Det er da anset for rimeligt, at Øerne ogsaa kommer til at udgøre en særskilt Landstingskreds. Efter Forslaget skal Lolland-Falster heretter vælge 2 Landstingsmedlemmer og Sjælland 10. Desuden stilles der Forslag om, at Antallet af Valgmænd kun skal være 1 Valgmand for hvert paabegyndte Antal af 2 000 Indbyggere i Valgmandskredsen, medens Antallet i Øjeblikket er 1 for hvert paabegyndte 1 000 Indbyggere. Økonomisk betyder dette en Besparelse.

Det siges om dette sidste Forslag i Bemærkningerne, at man har det Indtryk, at Antallet af Valgmænd paa Grund af Befolkningens stærke Vækst og stigende Antal Valgmænd er for højt og bevirker, at Valghandlingen i Øjeblikket er alt for omstændelig.

I øvrigt udtales det i Bemærkningerne: »Regeringen har ogsaa overvejet Spørgsmaalet om Muligheden af at *formindske Antallet af Landstingsmedlemmer*.

Imidlertid maa det erindres, at ifølge Grundlovens § 36 skal der i København-Frederiksberg vælges 10 Medlemmer, paa Bornholm 1 Medlem, paa Færøerne 1 Medlem, medens 19 Medlemmer skal vælges af Landstinget selv. En Reduktion af Antallet af Landstingets Medlemmer kan altsaa kun ske i *nogle* Landstingskredse, og desuden vilde det nuværende Forhold imellem landstingsvalgte og folkevalgte Medlemmer blive forskudt og Folkevalgenes Indflydelse paa Tingets Sammensætning derigennem reduceres. Endvidere vil en saadan Reduktion af Medlemstallet, da Landstinget fornyes successivt, ikke kunne foretages paa een Gang, men maa ske i to Tempi, saaledes at Reduktionen for 1., 5. og 7. Landstingskreds' Vedkommende maa finde Sted ved Landstingsvalget i 1928 og for 2., 3., 4., 6. og 8. Landstingskreds' Vedkommende ved Landstingsvalget i 1932, hvilket maa findes mindre heldigt, da Repræsentationen for Landets forskellige Dele bliver væsentlig forskellig. Af disse Grunde og da den

Besparelse, der kan indvindes ved en mindre Formindskelse af Antallet af Landstingets Medlemmer, kun kan blive forholdsvis ringe, har Regeringen ikke ment at kunne stille Forslag herom.«

Af de *tekniske Ændringer*, som væsentlig er hentet fra Valglovskommissionens Betænkning, skal nævnes:

Tidligere har de med en Købstad forbundne Landdistrikter i Henseende til Affattelse af Valglister altid været henført til Købstaden. Da det imidlertid maa findes urimeligt, at Byraadene skal affatte Valglister for de store Landdistrikter, der jo selv har en Bestyrelse, foreslaas i § 4, at Landdistrikter med 1 000 Indbyggere og derover selv skal affatte Valglisterne.

Efter den gældende Valglov skal Valglisterne, naar en Kommune bestaar af flere Afstemningsomraader, affattes i særlige Dele for hvert Omraade. I Overensstemmelse hermed foreslaas i § 8, at den for hvert Omraade udfærdigede Del af Valglisterne fremtidig skal fremlægges til Eftersyn i vedkommende Omraade, og at der paa et for hele Kommunen fælles Sted sker Fremlæggelse af den samlede, for alle Kommunens Omraader gældende Valgliste. For Københavns og Købstædernes Vedkommende er der dog aabnet Adgang til Dispensation fra denne Bestemmelse.

Det er derhos foreslaaet, at Bekendtgørelserne om Valglisternes Fremlæggelse til Eftersyn fremtidig skal ske ved Opslag i Kommunerne — for Bykommunernes Vedkommende paa Raadhuset og i Landkommunerne paa et eller flere af Kommunalbestyrelsen fastsatte Steder. Det overlades til Kommunalbestyrelserne selv at bestemme, om Bekendtgørelsen desuden skal ske i Dagbladene, og i Landkommunerne tillige ved Kirkestævne.

For at fritage Kommunalbestyrelserne for at tilvejebringe Afskrifter af Valglisterne, naar der i Løbet af et Aar flere Gange afholdes Valg, foreslaas det i § 16, at de ved det tidligere Valg benyttede Valglister kan anvendes ogsaa ved et senere, i Aarets Løb stedfindende Valg, idet Kommunalbestyrelserne dog skal overlæbe den ved det forrige Valg benyttede Afkrydsningsrubrik, for at Fejltagelser skal være udelukkede. Denne Fremgangsmaade fandt i øvrigt Anvendelse ved Folkeafstemningen i 1920.

Da Valgkredsene er blevet betydeligt større end hidtil, er det for ikke at faa Valgbestyrelserne alt for store foreslaaet i § 18, at hver Kommune — bortset fra København og Frederiksberg, der er delt i et større Antal Valgkredse — kun vælger 1 Medlem til Valgbestyrelsen.

I øvrigt er kun Odense, Aarhus og Aalborg Kommuner delt i flere Kredse, og for dem fastsættes derfor, at de paa-gældende Byraad skal vælge 6 Medlemmer til hver af Valgbestyrelserne i Kredsene.

Det er foreslaaet, at Bekendtgørelsen af selve Valgdagen skal ske ved Valgbestyrelsens Foranstaltning i de stedlige Dagblade, og at der ved Siden af denne Bekendtgørelse skal ske Kundgørelse ved Kommunalbestyrelsernes Foranstaltning ved Opslag i Kommunerne — for Landkommunernes Vedkommende tillige ved Kirkestævne.

Det er ikke ment nødvendigt at bibeholde den nuværende Regel i Lov Nr. 467 af 30. August 1920 § 2, 2. Stykke, om, at nye Partier i det sønderjydske Omraade kunde faa Del i Tillægsmandaterne uden Anmeldelse med Tilslutning fra mindst 10 000 Vælgere.

Mindste-Antallet af Stillerne er sat til 25 mod nu 1, idet de større Valgkredse synes at maatte kræve større Tilslutning af Vælgere ved selve Kandidat-Anmeldelsen.

Medens en Kandidat efter den nugældende Valglov kan stille sig i Tilslutning til et Parti, som støttende et Parti eller som staaende udenfor Partierne, er det ved Forslaget fastsat, at en Kandidat alene kan stille sig i Tilslutning til et Parti eller som staaende udenfor Partierne.

Reglerne om Afstemningens Foretagelse i Kommunerne og en Kommunes Deling i flere Afstemningsomraader foreslaas nu i § 29 som de i den kommunale Valglov optagne.

Det foreslaas, at Konvolutterne om Stemmesedlerne fremtidig afskaffes, hvilket vil medføre saavel en ikke ringe Besparelse som en betydelig Lettelse baade for Vælgere og for Valgbestyrelsen. I § 33 bestemmes, at Stemmesedlen skal være til at sammenfolde saaledes, at hver Stemmeseddel kan afleveres af Vælgeren, uden at nogen kan se, hvorledes han har stemt. Tilsvarende Bestemmelse er optaget i den kommunale Valglov.

I § 36 i Slutningen er indsat en Bestemmelse om, at blinde Vælgere, hvis de ønsker det, kan faa den fornødne Hjælp ved Stemmegivningen af en af dem selv udpeget, tilstedeværende Person.

I § 50 er indføjjet en Bestemmelse om, at Folketinget, saafremt et eller flere Kredsvalg erklæres ugyldigt, selv bestemmer, om Godkendelsen af Tillægsmandaternes Fordeling skal ske straks eller udsættes.

I § 74 er Bøden for en Valgmand, der udebliver eller møder for silde, foreslaaet forhøjet fra 40 til 100 Kr.

Reglerne om Vederlaget til Rigsdagens Medlemmer foreslaas noget ændret, navnlig derved, at den tidligere Grænse mellem det mindre Vederlag — 4 000 Kr. — og det større — 5 200 Kr. —, nemlig 20 Kilometers Afstanden for vedkommende Medlems Bopæl i Forhold til Københavns Hovedbanegaard, nu sættes ved, om Bopælen er i Københavns og Frederiksberg Kommuner og Københavns Amtsraadsreds eller udenfor disse Omraader.

Ved Lovforslagets Fremsættelse sluttede Indenrigsministeren med at udtale: »Jeg har tilladt mig, straks da jeg fik Ordet, at angive, hvilke Fordele jeg tilstræber med det foreliggende Forslag, og det er min bestemte Opfattelse, at disse i det væsentlige er naaet ved Forslaget, som det her foreligger; jeg ønsker saa bestemt som muligt at pointere, at dette Forslag paa intet Punkt forfølger skjulte Hensigter. Formaalet er at naa til den bedst mulige Ordning, som sikrer den bedst mulige Repræsentation for alle Anskuelse blandt Vælgerne.«

Ved 1. Behandling i Folketinget anbefalede *Venstres* Ordfører, Elgaard, Lovforslaget til velvillig Behandling og sagde, at hans Parti var rede til at forhandle om de Bestemmelser, hvorimod der fra andre Partiers Side bliver rejst Indvendinger. — *Socialdemokraternes* Ordfører, Borgbjerg, anerkendte visse Sider af Lovforslaget, men paapegede en Række Fejl paa andre Punkter og udtalte sluttelig om Socialdemokratiets Stilling til selve Valglovsspørgsmaalet, »at vi Socialdemokrater — — — slet ikke er blinde for Fordelene ved Enkeltmandvalg og ogsaa er villige til at gaa med til et Valgsystem paa Enkeltmandvalgets Grund; hvis der kan sikres i alt Fald en lige saa stor ligelig Repræsentation for alle Anskuelse i Befolkningen som under det nuværende Valgsystem, er vi villige til Forhandling herom. — — — Vi ønsker ikke, at Tingets Medlemsantal skal være højere

end nødvendigt. Jeg kan saamænd i og for sig godt tænke mig, at et Folketing paa 100 kan være lige saa godt som et paa 150. Jeg skal tilføje, at den Sag ogsaa kan ses fra forskellige Sider, og det kan ikke nægtes — — —, at et nogenlunde anseligt Medlemstal nu alligevel giver nok saa stor Udsigt til, at de dygtigste Kræfter kommer frem. — — — Her maa søges en passende Middelvej. — — — Gennem Systemet med bevægelige Mandater behøver vi ikke at bruge flere Tillægsmandater end netop nødvendigt til Sikring af Ligelighed, derfor er vi Tilhængere af det System, men jeg føjer til: Vi maa ikke blot have et Antal bevægelige Tillægsmandater, vi maa ogsaa have det tilstrækkelige Antal Tillægsmandater. Hvordan det skal opnaas — — — maa blive Genstand for nærmere Undersøgelse i Udvalget. — — — Vi fra vor Side — — — vil i det kommende Udvalg være med til at forhandle om en Tilbagevenden til Enkeltmandsvalg under Forudsætning af, at der kan sikres Anskuelse blandt Vælgerne den grundlovs-paabudte Ligelighed.« Det skal endnu nævnes, at Socialdemokraternes Ordfører udtalte, at dersom Rigsdagens Medlemstal skal reduceres, »saa bør Kniven først og fremmest gaa sin Gang ved en Nedskæring oppe i det høje Landsting.«

Det konservative Folkepartis Ordfører, Christmas Møller, kritiserede Lovforslaget paa en Række Punkter og sluttede med følgende Udtalelse: »Det konservative Folkeparti har givet Tilslutning til indenfor den nuværende Valglovs Rammer og Principper at medvirke til en Indskrænkning af Folketingets Medlemstal, men vi vil modvirke en Valgmaade, som forlader Systemet af 1920, som berører Vælgerne den Ret, de har, til frit at give deres Stemme paa den Mand i Amtet, som de helst vil stemme paa, og som berører Kandidaterne deres Ret til at stille sig i flere Kreds. Hvis man gik med til saadanne Ændringer, berøver man efter vor Opfattelse Vælgerne en Ret og giver Organisationerne en Ret udover den, Organisationerne bør have. Og vi vil af al Kraft modvirke en Valglovsændring, som efter vor Opfattelse ikke — hvad mine Tal og Beregninger viser — er i Overensstemmelse med Grundlovens § 32.« Ogsaa de *Radikales* Ordfører, P. Munch, gik imod Lovforslaget og sluttede saaledes: »Jeg fraraader altsaa hele det Lovforslag, her foreligger. Mit Parti og jeg er naturligvis parate til en Forhandling i Udvalget om Ændringer i det bestaaende System, ogsaa Ændringer, der gaar ud over selve dette Systems Rammer, hvis man virkelig kan tilvejebringe et andet System, der virker lige saa tilfredsstillende. Men vi maa fastholde, at enhver Ordning skal bringe Mulighed for, at Vælgerne frit og uden Hensyn til Stemmetab og uden at fristes til

Alliancer kan stemme paa den Partiretning, som de naturligt føler sig draget til. En Ordning maa det være, der giver fuld Betingelse for, at Tinget kan blive et virkeligt Spejlbillede af den Vælgerbefolkning, for hvilken det skal være Udtryk. Og endelig maa der skabes størst mulig Indflydelse for Vælgerne med Hensyn til Personvalg. Ud fra disse Synspunkter vil vi deltage i den kommende Forhandling.« *Det slesvigske Parti*, Schmidt, paapegede et Punkt, som ogsaa Ordførerne havde beklaget, »at Valglovsforslaget, saaledes som det foreligger, indeholder en Mulighed, maaske en Sandsynlighed for at udelukke det slesvigske Parti fra Repræsentation paa Rigsdagen, og at jeg betragter det som en Mangel, men ogsaa som en Uret paa Grund af det særlige nationale Præg, som mit Parti har, og hvormed det er forbundet, at man er bundet til en ganske bestemt Folkedel, der ikke kan udvides.« — — — Herom udtalte Indenrigsministeren senere: »Jeg nærer ingenlunde Ønske om, at det tyske Befolkningselement ikke fremtidig skal have Repræsentation i Folketinget, og det har jeg ogsaa i en Samtale med det ærede Medlem Hr. Schmidt, umiddelbart efter at Lovforslaget var blevet fremsat, ganske klart og utvetydigt fremhævet.« — — — Ministeren udtalte Tvivl om, hvorvidt der efter Lovforslaget er Fare i saa Henseende, men tilføjede: »Men ogsaa paa dette Punkt erklærede jeg mig i Samtalen med det ærede Medlem Hr. Schmidt, hvad jeg gerne her fra denne Plads bekræfter, yderst rede til en Forhandling, som kunde tilvejebringe en større Sikkerhed end den, der for Øjeblikket — det erkender jeg — er til Stede for Repræsentationen for det tyske Befolkningselement.« — — —

Det om Lovforslaget i Folketinget nedsatte Udvalg meddelte i en ved dets Førmand (Elgaard) afgiven *Beretning*:

»Udvalget har som Grundlag for sit videre Arbejde udbedt sig en Række Oplysninger angaaende Valgkredsens Størrelse og Antal, angaaende Fordelingen af Mandaterne under de forskellige Systemer med Valgtallene fra 1920, 1924 og 1926 som Grundlag, samt en Række andre Oplysninger, bl. a. angaaende Virkningerne af Forandringen fra een Valgmand for hver 1000 Vælgere til een for hver 2000 Vælgere.

Besvarelserne paa de forskellige Spørgsmaal er nu tilstillet Udvalget, der har vedtaget at lade Materialet trykke, hvorefter det tilstilles Udvalgets Medlemmer. For en væsentlig Del af Materialet er dette allerede sket, medens de senest ønskede og indgaaede Besvarelser endnu ikke er færdigtrykt.

Udvalget har saaledes ikke indenfor det givne Tidsrum kunnet tilendebringe sit Arbejde.«

5. Forslag til Lov om Hjælpekasser. (Indenrigsministeren). [A. Sp. 5183].

Fremsat i *Folketinget* $13/3$ (F. Sp. 5196). 1. Beh $26/3$ (F. Sp. 5767). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hækkerup, Fr. Andersen [Holbæk A.], Bresemann, Helga Larsen, Fisker, P. Andersen, Henrik Jensen [Form.], Hagbart Berg, Laursen, Rahbek, Elmquist, C. J. F. Sven, Bindsløv, Carlsen-Skiødt og Mads Larsen). Beretning (B. Sp. 3279) afgiven $4/4$.

Lovforslaget er ledsaget af en Række Bilag, som redegør for de Udgifter, som Hjælpekasserne har foranlediget i Kommunerne. Et af Bilagene (Nr. 3) indeholder en *Oversigt over de af de kommunale Hjælpekasser i Regnskabsaarene 1911—12 til 1926—27 udbetalte Beløb og Statskassens Tilskud dertil:*

Finansaar:	Udbetalt af Hjælpekasserne:	Statstilskud:
1911—12:	ca. 1 500 000 Kr.	
1912—13:	- 1 500 000 —	250 000 Kr.
1913—14:	- 1 500 000 —	250 000 —
1914—15:	- 1 500 000 —	250 000 —
1915—16:	- 1 500 000 —	249 000 —
1916—17:	- 1 500 000 —	514 000 —
1917—18:	- 1 900 000 —	452 000 —
1918—19:	- 1 900 000 —	580 000 —
1919—20:	- 2 000 000 —	722 500 —
1920—21:	- 3 300 000 —	620 000 —
1921—22:	- 8 500 000 —	1 032 000 —
1922—23:	- 10 300 000 —	2 927 000 —
1923—24:	- 7 500 000 —	999 000 —
1924—25:	- 6 600 000 —	750 000 —
1925—26:	- 7 600 000 —	750 000 —
1926—27:	- 8 400 000 —	750 000 —
1927—28:	*)	750 000 —

De foran som Statstilskud opførte Beløb refererer sig til Kommunernes Udgifter i det foregaaende Finansaar.

Ministeriet har endvidere i December Maaned 1927 indhentet Oplysninger om *Forbruget i forskellige Tidsrum af de to Finansaar 1926—27 og 1927—28* for at faa tilvejebragt Basis for en Sammenligning mellem det sidste Aar, da der

*) Det samlede Understøttelsesbeløb, som er udbetalt gennem Hjælpekasserne i 1927—28, er af Indenrigsministeren anslaaet til ca. 12 Mill. Kr. (F. Sp. 5196).

udbetaltes fortsat Arbejdsløshedshjælp, og det første Vinterhalvaar, hvori dette ikke har været Tilfældet. Man vil finde en Redegørelse for disse Forhold i Bilag 1 og 2 til Lovforslaget.

Da det af disse Oversigter sammenholdt med den som Bilag 3 optagne Oversigt over de af de kommunale Hjælpekasser i Regnskabsaarene 1911—12 til 1926—27 udbetalte Beløb fremgaar, at den Stigning, der siden Regnskabsaaret 1921—22 har været i Hjælpekasseudgifterne, ogsaa er fortsat i Regnskabsaaret 1927—28, endog i særlig høj Grad, har man anset det for rettest at underkaste Lov om kommunale Hjælpekasser af 29. April 1913 en Revision, idet Regeringen har den Overbevisning, at denne Lov, naar de Understøttelser, der udbetales af Hjælpekasserne, efterhaanden er blevet saa store, som de er mange Steder, *ikke kan antages at blive anvendt i Overensstemmelse med de Forudsætninger, hvorunder den i 1913 blev givet*, en Overbevisning, der særlig bestyrkes ved, at der i Perioden fra 1. Oktober til 30. November 1927 efter den ekstraordinære Arbejdsløshedsunderstøttelses Bortfald blev udbetalt i Understøttelse af Hjælpekasserne hele Landet over i alt ca. 2 220 000 Kr. mod ca. 1 168 000 Kr. i den tilsvarende Periode i 1926. Regeringen maa i saa Henseende navnlig henlede Opmærksomheden paa, at det, saaledes som udtalt i § 3 i Lov af 29. April 1913, er Hjælpekassens Opgave *midlertidigt* at understøtte værdige trængende, i hvilken Forbindelse der ogsaa henvises til Bestemmelsen i nævnte Lovs § 4, 2. Stykke, hvorefter der, for saa vidt en Person forinden sit fyldte 55. Aar indenfor et samlet Tidsrum af 18 Maaneder af Hjælpekassen har modtaget Understøttelse til et Beløb af i alt 180 Kr. eller derover, ikke, naar ikke særlige Forhold taler derfor, inden et Aar fra Udløbet af det Tidsrum, for hvilket Understøttelsen er beregnet, paa ny kan tilstaa den paagældende Hjælp af Kassens Midler.

Samtidig har Regeringen fundet det rettest at foreslaa forskellige mindre Ændringer væsentlig af rent praktisk Art i Hjælpekasseloven af 29. April 1913, ligesom man har anset det for rettest at foreslaa de for Valg til Kommunalbestyrelserne gældende Regler indført for Valgene til samtlige Landets Hjælpekassebestyrelser, hvorved bemærkes, at disse Regler ved Lov Nr. 69 af 11. Februar 1921 er gjort anvendelige ved Valgene til Bestyrelserne for de kommunale Hjælpekasser i København og paa Frederiksberg.

Lovforslaget fremtræder ikke som Ændringer til den gældende Hjælpekasselov af 29. April 1913, men som en ny samlet Lov om Hjælpekasser og gaar i Hovedsagen ud paa følgende:

§ 1. I hver By- og Sognekommune skal der været oprettet en Hjælpekasse. Et med Hensyn til Fattigvæsen med en Købstad forbundet Landdistrikt har fælles Hjælpekasse med Købstaden (Overensstemmende med den gældende Lovs § 1).

§ 2. I Hjælpekassen indgaar de Indtægter, der i Henhold til Lov, Anordning eller privat Villiebetemmelse er tillagt »De fattiges Kasse« eller de ved Lov Nr. 125 af 4. Maj 1907, jfr. Lov Nr. 69 af 11. Februar 1921, oprettede Hjælpekasser.

Enhver Kommunalbestyrelse kan af Kommunekassen yde Bidrag til Kommunens Hjælpekasse.

Dette Bidrag maa for hvert Regnskabsaar ikke overstige:

i København, paa Frederiksberg og Købstæder med 20 000 Indbyggere eller derover	3	Kr.	50	Øre	pr.	Indb.
i Købstæder, der har 10 000 Indbyggere eller derover, men under 20 000 Indbyggere	3	—	00	—	-	—
i Købstæder, der har 5 000 Indbyggere eller derover, men under 10 000 Indbyggere	2	—	50	—	-	—
i Købstæder, der har 2 000 Indbyggere eller derover, men under 5 000 Indbyggere, samt Marstal Handelsplads	2	—	00	—	-	—
i Købstæder, der har under 2 000 Indbyggere	1	—	50	—	-	—
i Landkommuner og Flækker	1	—	00	—	-	—

Landkommuner og Flækker med en bymæssig Bebyggelse paa mindst 2 000 Indbyggere er dog berettigede til at yde Bidrag til Hjælpekassen efter foranstaaende for Købstæderne fastsatte Skala.

Naar en Købstad i Henhold til § 1 har fælles Hjælpekasse med et Landdistrikt, beregnes *Maksimum for Bidraget* til denne efter Købstadens og Landdistriktets samlede Indbyggerantal.

Ved samtlige Beregninger i Henhold til nærværende Paragraf lægges den senest afholdte almindelige Folketælling til Grund.

De af Kommunalbestyrelserne i Henhold til dette Afsnit til Hjælpekasserne bevilgede Bidrag kan, naar særlige Omstændigheder taler derfor, for *Københavns, Frederiksbergs, Købstædernes, Marstals og Flækkernes Vedkommende med Indenrigsministerens Samtykke, for Landkommunernes Vedkommende med Amtsraadets Samtykke, forhøjes med indtil 20 pCt.*

I 3. Stykke er det foreslaaet at sætte *en Grænse* for, hvilke Bidrag hver enkelt Kommunalbestyrelse kan bevilge til Anvendelse til Understøttelser gennem Kommunens Hjæpekasse. Man *vender herved tilbage til det Princip, der for Landkommunernes Vedkommende var gældende efter Hjælpekasse-loven af 4. Maj 1907*, idet der efter denne Lovs § 3 af Sogneraadene uden Samtykke af højere Myndighed kun kunde ydes Bidrag til Kommunens Hjæpekasse med indtil 30 Øre pr. Indbygger i Kommunen.

Det samlede aarlige Beløb, der efter Lovforslaget kan stilles til Hjælpekassernes Raadighed, vil i Henhold til en som Bilag 4 til Lovforslaget udarbejdet Oversigt udgøre:

	6 974 486 Kr. 00 Ø.
20 pCt. heraf	= 1 394 897 — 20 —
	8 369 383 Kr. 20 Ø.

§ 3. *Hjælpekassens Opgave* er midlertidig at støtte værdige trængende, som har fast Ophold indenfor vedkommende Kasses Omraade og ikke nyder Fattigunderstøttelse, i deres Bestræbelser for at ernære sig uden Hjælp af Fattigvæsenet. Fattighjælp, der er ydet en gift Mand, skal ikke efter Ægteskabets Ophør medføre, at hans Enke eller fraskilte Hustru udelukkes fra Understøttelse af Hjælpekassen.

Tidligere modtaget Fattighjælp udelukker ikke fra Understøttelse af Hjælpekassen, naar der er hengaaet mindst 3 Maaneder efter Fattighjælpens Ophør.

Rejseunderstøttelse af Hjælpekassen maa ikke ydes, medmindre det forinden er godtgjort, at der er sikret den paa-gældende mere end rent foreløbigt Arbejde eller Udkomme paa anden Vis paa Ankomststedet.

Understøttelse maa ikke ydes til Personer, der oppebærer Aldersrente, eller til Personer, der ikke har haft uafbrudt fast Ophold i vedkommende Kommune i de sidste seks Maaneder, før Understøttelse begæres.

Kommunalbestyrelserne kan desuden fastsætte, at *Understøttelse paa Grund af Arbejdsløshed* ikke kan ydes, medmindre den paagældende har haft uafbrudt fast Ophold i Kommunen i et længere Tidsrum end i forrige Stykke fastsat; dette Tidsrum maa dog højst fastsættes til et Aar.

Hjælpekassen maa ikke paatage sig Udgifter til trængende i en Kommune, hvis disse Udgifter kan afholdes af Kommunekassen uden Fattighjælps Virkning for Modtageren.

Understøttelse af *Hjælpekassen ydes efter Skøn* paa Grundlag af foretagen Undersøgelse i hvert enkelt Tilfælde.

1., 2., 3., 6. og 7. Stykke svarer ganske til § 3 1., 2., 3., 6. og 7. Stykke i Hjælpekasseloven af 29. April 1913, dog at det i *sidste Stykke* foreslaas indskærpet, at der, før Understøttelse ydes af Hjælpekassen, skal foretages Undersøgelse af vedkommende Andragers Forhold. Bestemmelsen i 4. Stykke om, at Understøttelse af Hjælpekassen ikke maa ydes til Personer, der oppebærer Aldersrente, svarer til Bestemmelsen i § 9, sidste Stykke, i Lov Nr. 134 af 1. Juli 1927 om Aldersrente; ved den i det paagældende Stykke optagne Bestemmelse om, at Hjælp af Hjælpekassen ikke kan ydes, før vedkommende har haft uafbrudt fast Ophold i vedkommende Kommune i de sidste 6 Maaneder, før Understøttelse begæres, søger man at hindre, at Personer, der opholder sig i en Kommune, hvor Hjælpekassebestyrelsen har nægtet dem Hjælp, ved Flytning til en anden Kommune har Mulighed for straks at opnaa saadan Hjælp, ligesom man i 5. Stykke foreslaar, at fornævnte Tidsrum af 6 Maaneder af vedkommende Kommunalbestyrelse kan forlænges for at hindre, at arbejdsløse flytter til og søger Hjælp i en Kommune, som de i øvrigt ikke er knyttede til.

§ 4. For saa vidt *en Person, der opholder sig udenfor sin Forsørgelseskommune*, indenfor et samlet Tidsrum af 3 Maaneder af sin Opholdskommunes Hjælpekasse har modtaget Hjælp til et Beløb af mindst 50 Kr., betragtes hans Erhvervelse af Forsørgelsesret i Opholdskommunen som hvilende i tre Maaneder fra det Tidspunkt at regne, da Hjælpen udgjorde fornævnte Beløb.

For at lette Kommunalbestyrelserne Arbejdet med Bestemmelsen om, at en Persons Erhvervelse af Forsørgelsesret betragtes som hvilende i et vist Tidsrum paa Grund af modtaget Hjælpekassehjælp, foreslaas her det i *Hjælpekasseloven af 29. April 1913, § 4, 1. Stykke, fastsatte Beløb af 15 Kr. forhøjet til 50 Kr.*

Indenfor 12 paa hinanden følgende Maaneder kan der ikke af de kommunale Hjælpekasser i Understøttelse ydes *Familieforsørgere* mere end:

i København, paa Frederiksberg og i Gentofte Kommune 400 Kr., i Købstæderne, Marstal og i den Del af Landkommunerne og Flækkerne, der bestaar af en bymæssig Bebyggelse, i hvilken der ved sidste almindelige Folketælling var mindst 2 000 Indbyggere, 350 Kr. og i øvrigt i Landkommunerne og i Flækkerne 250 Kr.; *enlige Personer* kan der højst ydes det halve af de nævnte Beløb.

Naar ovennævnte Beløb er ydet, kan der *ikke paa ny* ydes den paagældende Understøttelse af en kommunal Hjælpekasse, *før der er gaaet 6 Maaneder*, efter at Understøttelsen havde naaet fornævnte Beløb. *Hvis disse Beløb er udbetalt* den paagældende indenfor et Tidsrum, som omfatter højst 24 paa hinanden følgende Maaneder, kan der *ikke paa ny* ydes den paagældende Understøttelse af en kommunal Hjælpekasse, *før der er hengaaet 12 Maaneder*, efter at Understøttelsen havde naaet fornævnte Beløb.

Hvis vedkommende Familieforsørger eller enlige Person er *fyldt 60 Aar*, og det ved Lægeattest godtgøres, at hans Erhvervsevne paa Grund af Sygdom eller af anden Aarsag er væsentligt nedsat, kan der dog med Samtykke af vedkommende Kommunalbestyrelse — i København Magistraten — *gøres Undtagelse fra de i forrige Stykke fastsatte Regler*.

Medens en Person, der af Hjælpekassen har oppebaaret 180 Kr. eller derover, i Løbet af 18 Maaneder *efter den gældende Hjælpekasselov* — som ovenfor omtalt — er afskaaret fra yderligere Hjælp i et Aar, medmindre særlige Forhold taler derfor, *foreslaas det nu*, at der som ubetinget Maksimum for Hjælpekassehjælp i Løbet af et Aar i Loven fastsættes bestemte Beløb, afpasset efter de forskellige Kommunetyper, varierende for Familieforsørgeres Vedkommende fra 400 Kr. til 250 Kr., for enlige Personer det halve, og saaledes, at der, naar disse Beløb er ydet i Løbet af et Tidsrum, der er længere end 2 Aar, ikke kan ydes vedkommende noget af Hjælpekassen, før 6 Maaneder efter, at nævnte Maksimumsbeløb eller den sidste Del af disse blev udbetalt; er de nævnte Beløb ydet i Løbet af et Tidsrum, der højst andrager 2 Aar, kan Hjælp ikke ydes igen, før der er gaaet 1 Aar.

§ 5. *Bestyrelsen for Hjælpekassen* bestaar af mindst 7 Medlemmer. Naar Hjælpekassen omfatter en Købstad og et Landdistrikt, skal i det mindste det ene Medlem af Bestyrelsen have Bopæl i Landdistriktet. Antallet af Bestyrelsens Medlemmer, hvilket stedse skal være ulige, fastsættes af Kommunalbestyrelsen. Det fastsatte Antal Medlemmer kan efter Indstilling af Hjælpekassens Bestyrelse forandres af Kommunalbestyrelsen, naar almindelige Valg skal foretages.

Af Bestyrelsens Medlemmer vælges 2 af vedkommende Kommunalbestyrelse blandt dennes Medlemmer efter Forholdstal (D'Hondt's Fordelingsregel). Dette Valg foretages efter hvert almindeligt Valg til Kommunalbestyrelsen i det første Møde, den nyvalgte Kommunalbestyrelse afholder. *De øvrige Medlemmer* af Hjælpekassebestyrelsen *vælges* efter de under Afsnit G. angivne Regler.

Finder Bestyrelsen det ønskeligt, kan den søge Bistand udenfor sin Midte. Bestyrelsen er til enhver Tid berettiget til af Kommunalbestyrelsen at erholde Oplysning om, hvorvidt en Person nyder Fattigunderstøttelse af Kommunen, og i bekræftende Fald om Hjælpens nærmere Omfang.

Medens Forholdet *efter den gældende Lov* er det, at Kommunalbestyrelserne ikke har nogen som helst Adgang til at have noget Tilsyn eller Kontrol med Anvendelse af de til Hjælpekassen af Kommunens Kasse bevilgede Midler, *foreslaas det nu* i 2. Stykke, at Hjælpekassebestyrelserne skal tiltrædes af 2 af Kommunalbestyrelsen blandt dens Medlemmer efter Forholdstal valgte Medlemmer; under Hensyn hertil er Minimum for Antallet af Hjælpekassebestyrelsens Medlemmer foreslaaet forhøjet fra 5 til 7.

§ 6. *Ved Valg til Bestyrelserne for Hjælpekasserne gælder de i Lov Nr. 101 af 29. Marts 1924 om kommunale Valg eller i den til enhver Tid gældende kommunale Valglov fastsatte Bestemmelser.* Valgbestyrelserne for de kommunale Valg fungerer tillige som Valgbestyrelser for Valgene til Hjælpekasserne; Valgene afholdes paa Grundlag af de samme Valglister som de kommunale Valg, og Valgene kan afholdes samtidig med Valgene til Kommunalbestyrelsen.

Valgene gælder for 4 Aar, og Valgperioden beregnes fra den efter Valget følgende 1. April.

For at undgaa Udfærdigelsen af 2 Valglister, en over de kommunale Vælgere og en over Vælgerne til Hjælpekassebestyrelserne, foreslaar man, saaledes som det gentagne Gange har været paa Tale i Rigsdagen under Forhandlinger om Forslag til Hjælpekasseloven, at Reglerne om Valgret og Valgbarhed til kommunale Valg og til Hjælpekassevalg bliver de samme, og at Hjælpekassevalgene foretages efter de til enhver Tid for kommunale Valg gældende Regler.

§§ 7, 8 og 9. Lovforslagets Bestemmelser vedrørende Hjælpekassebestyrelsens *Forretningsgang* og *Regnskabsaflæg-gelse* er i Overensstemmelse med den gældende Hjælpekasse-lovs §§ 11 og 12. Dog har man anset det for rettest, at de kommunale Hjælpekassers Regnskaber, navnlig under Hensyn til Bestemmelserne foran under §§ 3 og 4 efter at være reviderede og deciderede underkastes *en Gennemgang af Stedets Overøvrighed* paa samme Maade, som det er Til-fældet med Kommunernes reviderede og deciderede Regn-skaber over Udgifter til Aldersrente og Enkebørnsunder-støttelse.

§ 10. Af Kommunernes Udgifter til de kommunale Hjælpe-kasser *refunderer* Statskassen efter aarligt aflagt Regnskab en Trediedel, dog i alt *ikke over 750 000 Kr.* for hvert Regn-skabsaar.

Statstilskuddet er ved § 13 i Hjælpekasseloven af 29. April 1913 fastsat til 250 000 Kr. aarlig. Fra Regnskabsaaaret 1915—16 og indtil Regnskabsaaaret 1921—22 inkl. blev Statstilskuddet ved særlige aarlige Lovbestemmelser forhøjet til en Trediedel af Kommunernes Udgifter. For Regnskabs-aaaret 1923 var Tilskuddet 1 000 000 Kr. og for Regnskabs-aaaret 1923—24 indtil og med 1927—28 har det, ligeledes ved særlige Love, været fastsat til 750 000 Kr., til hvilket Beløb Statstilskuddet nu fremtidig foreslaas fikseret.

Ved Lovforslagets 1. Behandling udtalte *Venstres Ordfører (Henrik Jensen)*, at hans Parti var villigt til at gaa ind i en velvillig Forhandling om dette Lovforslag. — *Socialdemo-kratiets Ordfører (Hækkerup)* udtalte i Slutningen af sin Tale: »Der er, som sagt, adskillige saadanne Bestemmelser i Lov-forslaget, som vi fra vor Side kan forhandle om; men det er i høj Grad nødvendigt, at vi faar grundige og alsidige Oplys-ninger, baade om, hvorledes man mener dette Forslag vil virke, og ogsaa om, hvordan der bliver taget paa det blandt

de interesserede ude omkring i Landet. Men Forslagets Hovedtendens, den voldsomme Nedskæring af Hjælpekassehjælpen og de vilkaarlige Bestemmelser i §§ 2 og 4, vil Socialdemokratiet af yderste Evne modsætte sig; og vi vil bidrage vort til at rejse Befolkningens Stemning imod dem. — *Det konservative Folkepartis Ordfører (C. J. F. Sven)* tilsagde paa Partiets Vegne Villighed til at deltage i en almindelig Revision af Hjælpekasseloven for at afhjælpe de eventuelle Misbrug og lægge fastere Linier for Hjælpekasseunderstøttelsen. — *Det radikale Venstres Ordfører (Mads Larsen)* tilsagde sit Partis Villighed til at forhandle og forsøge, om der kunde opnaas Forstaaelse om en Affattelse af Lovforslaget, som man kan anse det for forsvarligt at gennemføre.

Det om Lovforslaget nedsatte *Udvalgs Formand* (Henrik Jensen) meddeler i en *Beretning*, at Udvalget har ikke i den Tid, der har været til dets Raadighed, kunnet tilendebringe sit Arbejde.

6. Forslag til Lov vedrørende Udvandring. (Indenrigsministeren). [A. Sp. 4981].

Fremsat i *Folketinget* ¹⁵/₂ (F. Sp. 4261). 1. Beh. ²³⁻²⁴/₂ (F. Sp. 4607, 4624). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Harald Jensen, Helga Larsen, V. S. Petersen, Larsen [Bjerre], P. Mortensen, Schrøder, Vanggaard, [Form.], Nørskov, Rahbek [Sekr.], Fuglsang, Elmquist, Fraenkel, Hendriksen, Vesterager og Zahle). Beretning (B. Sp. 3329) afgiven ⁴/₄.

Under Hensyn til, at Udvandringsspørgsmaalet i de senere Aar er blevet mere og mere aktuelt som Følge af den meget betydelige Arbejdsløshed, og paa Grund af de foreliggende økonomiske Verdensforhold samt de i forskellige Lande indførte Indvandringsrestriktioner, mente Regeringen — oplyses det i Bemærkningerne — at burde tage Spørgsmaalet om det offentliges Forhold til Udvandringen op til Behandling. Der afholdtes derfor — efter Indbydelse af Udenrigsministeriet og Indenrigsministeriet — et Møde med Repræsentanter for de forskellige interesserede Kredse, og der nedsattes derefter ved Indenrigsministerens Foranstaltning et Udvalg*) med den Opgave bl. a. at udarbejde en

*) Udvalget bestod af: Departementchef Bülow (Formand), Kontorchef R. Larsen, Redaktør Chr. Reventlow, Politinspektør Schepelern-Larsen, Afdelingschef Erik Valeur, Arbejdsdirektør Vater og Gesandt O. Wadsted, Chef for Udenrigsministeriets Retsafdeling.

Indstilling om, ad hvilke Veje og med hvilke Midler man fra det offentliges Side kan yde dem, der ønsker at udvandre, Støtte ved Tilvejebringelsen af autentiske og let tilgængelige Underretninger om Forholdene i vedkommende Indvandringsland, og ved Forhandlinger med Institutioner i disse Lande, samt om, hvorledes der eventuelt paa anden Maade kan ydes Udvandrere Bistand. Udvalget afgav i Oktober Maaned 1927 sin Betænkning, hvori indeholdtes et Lovforslag tilsigtende en Modernisering af den hidtil gældende Lovgivning paa dette Omraade, nemlig Lov af 1. Maj 1868 om Tilsyn med Udvandrerens Befordring og Lov af 25. Marts 1872 indeholdende Tillæg til nævnte Lov. Det nævnte Lovforslag, der med enkelte mindre væsentlige Ændringer svarer til det af Ministeren forelagte, indeholder nye Bestemmelser, navnlig paa to Punkter, hvor den tidligere Lovgivning har vist sig mangelfuld. Dels foreslaas saaledes en Centralisation af de forskellige Sider af Udvandringsvæsenet — jfr. nedenfor om det nyoprettede Udvandringskommissariat —, hvilke tidligere har sorteret under forskellige Ministerier, og dels søger man Oplysningstjenesten løst paa mere tilfredsstillende Maade end tidligere. Denne skal fremtidig overtages af Udvandringskommissæren, medens den nu varetages af Udenrigsministeriets Oplysningsbureau for Erhvervene.

Lovforslaget, der omfatter X Afsnit, gaar ud paa følgende:

I. *Udvandringsagenter.*

§ 1 bestemmer, at som Udvandringsagent anses enhver, der paatager sig oversøisk Passagerbefordring til fremmede Verdensdele, hvad enten det er direkte fra dansk Havn (Red) eller over fremmed europæisk Havn.

Medens de tidligere Love alene talte om *Udvandrerens* Befordring og om Befordringskontrakter for saadanne, har Forholdene nu, hvor adskillige andre end netop Udvandrere foretager Rejser til fremmede Verdensdele, medført en Uklarhed med Hensyn til, hvilke rejsende Lovene omfatter, idet der fremdeles oprettes Kontrakter ogsaa med Ikke-Udvandrere. For at tydeliggøre Forholdet foreslog man derfor det ovennævnte Udtryk »Passagerbefordring«, der svarer til det nedenfor i § 11 foreslaaede Udtryk: »enhver til Befordring antaget«, idet de Ulemper, det maatte medføre at inddrage ogsaa andre end Udvandrere under Reglerne, formentlig vil opvejes ved en Tydeliggørelse af disse.

§§ 2—4 omhandler Reglerne for Tilladelse til at virke som Udvandringsagent. Tilladelsen, der nu gives af Justitsministeren, skal fremtidig, da hele Spørgsmaalet centraliseres under Indenrigsministeriet, gives af Indenrigsministeren. Tilladelsen gives kun til bestemt Person og kan ikke overdrages. Tilladelsen skal udtrykkeligt angive, hvilket eller hvilke Befordringsforetagender den angaar, og for andre maa Agenten ikke paatage sig Befordring. Tilladelsen kan begrænses i sit Omfang samt gøres afhængig af Vilkaar og maa ikke uden Indenrigsministerens Samtykke fraviges i noget Punkt.

Udover de ifølge Loven af 1868 opstillede Minimumsbetingelser (Uberygthed, Fuldmyndighed, Bopæl her i Landet og Ophold i de sidste 5 Aar) bestemmes yderligere, at Tilladelse ikke maa meddeles, naar Kendsgerninger foreligge, som godtgør Ansøgerens Uegnethed som Udvandringsagent. Tilladelsen kan — ligesom tidligere — tages tilbage, naar Betingelser og særlig fastsatte Vilkaar ikke overholdes, eller, som det udtales, naar Agenten foretager sig eller medvirker til Handlinger, der er egnede til i væsentlig Grad at skade Udvandrere eller nogen her tilladt Befordringsvirksomhed.

Begæringen om Tilladelse skal indeholde Oplysning om, paa hvilke Ruter Ansøgeren agter at drive Befordring, samt — for direkte Befordrings Vedkommende, hvilken Befordring alene omhandles i de paagældende Bestemmelser i Loven af 1868 — de i samme krævede Opgivelser angaaende Skibets Navn, Art, Passagerantal m. v. og — for indirekte Befordrings Vedkommende — om Ansøgeren har Generalagentur fra det paagældende Rederi eller alene Bemyndigelse til at indskrive til Befordring med dets Skibe. I begge Tilfælde skal Begæringen være ledsaget af det fornødne skriftlige Grundlag fra Rederiet og desuden af behørig Oplysning om Virksomhedens Art og Formaal samt om dens Tilladelse til i Hjemlandet at indskibe Udvandrere.

§ 5 omhandler den Sikkerhed, der skal stilles af Udvandringsagenten forinden Tilladelse meddeles. Beløbet fastsættes i hvert enkelt Tilfælde af Indenrigsministeren, men maa dog ikke overstige 50 000 Kr. (tidligere 14 000 Kr.). Sikkerheden kan — indenfor den nævnte Maksimumsgrænse

— til enhver Tid kræves forhøjet efter Ministerens nærmere Bestemmelse, og den tjener foruden — ligesom tidligere — til Dækning af eventuelle Forpligtelser overfor Udvandrere eller for Overtrædelser af Loven ogsaa for de ved Lovforslaget paalagte særlige Afgifter (jfr. nedenfor). Om Tilbageleveringen gives Regler svarende til tidligere (Loven af 1868 § 5), nemlig senest 6 Maaneder efter Udvandringsagentens Død, hans Anmeldelse om Forretningsophør eller Tab af Til-ladelse.

Udover den ogsaa tidligere stedfundne direkte Underretning om Tilladelses Givelse, eventuelt Tilbagetagelse, til Politimesteren skal der nu ogsaa finde en Offentliggørelse Sted, der foretages af Indenrigsministeren.

Udvandringsagenten maa kun have Kontor eet Sted (§ 6), og her kan han ikke faa nogen Fuldmægtig godkendt. Saadanne kan derimod godkendes udenfor dette Sted, men Udvandringsagenten er — ligesom tidligere — i et og alt ansvarlig for disses eventuelle Overtrædelse af Loven. — I øvrigt opstilles væsentligt de samme Betingelser vedrørende Fuldmægtigens Person og Fuldmagten som tidligere foreskrevet, dog kræves (§§ 8—9) udover de i Loven af 1872 § 3 opstillede Betingelser (Uberygtethed, Fuldmyndighed og 5 Aars Ophold) tillige Bosættelse her i Landet, ligesom Fuldmagten, der tidligere blot skulde »forsynes med Paategning« og »forevises«, nu skal »godkendes«.

II. Befordringskontrakter.

Med enhver *til Befordring antaget* — altsaa ikke udelukkende Udvandrere, jfr. Bem. ovenfor under Kap. I — skal der med Anvendelse af Formularer, godkendt af Udvandringskommisæreren, oprettes en skriftlig Kontrakt. Dispensation fra denne Bestemmelse kan dog ved kgl. Anordning gives for bestemte Kategorier af rejsende — altsaa ikke for Enkelttilfælde —, hvorved særlig er tænkt paa Personer, der rejser i offentligt Hverv, forretningsrejsende, samt Passagerer, der allerede er bosat i fremmede Verdensdele, og som ofte har Ærinde andetsteds i Europa, før de udskiber sig for den aftalte Udrejse. Kontrakten skal ligesom tidligere — Loven af 1868 § 8 — være affattet i det danske Sprog og forsynet med Oversættelse til Engelsk. Den skal godkendes

af Udvandringskommisæreren eller af vedkommende Steds Politimester — i København Politidirektøren — paa hans Vegne efter Regler, som nærmere fastsættes ved kongelig Anordning. Kontrakten skal i øvrigt (ifølge § 12) indeholde nøjagtige og detaljerede Oplysninger af nærmere angivet Art — Personantal, disses Generalier, Rejseruter, Vederlaget m. m. Oplysninger, der allerede for største Delens Vedkommende for den direkte Befordrings Vedkommende kræves ifølge Loven af 1868 og kgl. Anordning af 21. Juli 1899. Af statistiske Hensyn er Antallet af de krævede Oplysninger dog noget forøget, og Bestemmelsen herom kan ændres — og eventuelt udvides — ved kgl. Anordning. For at sikre Passagerer, der afvises i fremmed Land, og deres Paarørende fri Tilbagerejse har man derhos indføjet en Bestemmelse, der paalægger Agenten Udgifterne hertil. Bestemmelsen i Loven af 1868 § 8 om, at enhver Aftale om, at det betingede Vederlag i det hele eller for en Del skal aftjenes ved Arbejde efter Ankomsten til den fremmede Verdensdel, er ugyldig og paadrager Agenten Bødeansvar, opretholdes, idet dog Udvandringskommisæreren undtagelsesvis kan give Tilladelse dertil. Endelig gives Regler, ganske svarende til de i Loven af 1868 § 9 indeholdte, om Klager over Misligholdelse af Kontrakten. For saa vidt Sagen ikke er afgjort ved Mægling af Konsulen, afgøres den nu med bindende Virkning af Udvandringskommisæreren (tidligere Justitsministeren).

III. *Den direkte Befordring.*

Den, der i Henhold til dertil meddelt Tilladelse beforder Passagerer til fremmed Verdensdel direkte fra dansk Havn, skal forsikre ethvert Skibs Rejse for en Sum, der i intet Tilfælde maa være mindre end det samlede Beløb af Passagerpengene for samtlige Passagerer. (I de hidtil udfærdigede Tilladelser er Minimumsbeløbet ansat til det hele Passagebeløb + 50 pCt. deraf). Af denne Forsikringssum skal alle Udgifter, som i Tilfælde af Skibbrud, Havari eller andet lignende Uheld har været forbundne med Passagerernes Underhold og Viderebefordring til Bestemmelsesstedet, afholdes. Indenrigsministeren fastsætter derhos efter Indstilling af Udvandringskommisæreren og Politidirektøren i København de til Udvandrerens Beskyttelse under Rejsen

fornødne Bestemmelser, derunder vedrørende Udvandrerens Forplejning og Sygebehandling, Forholdsregler til Beskyttelse af Kvinder og Børn, Skibenes Udrustning i sanitær Henseende m. m. samt angaaende Lokalteter til Brug for Udvandrere i dansk Afgangshavn. Tilsynet med Udrustningen i sanitær Henseende og med de nævnte Lokalteter skal foretages af en særlig ansat Læge (Udvandrerlægen), der ogsaa, om det fastsættes, skal undersøge Besætning og Passagerer inden Skibets Afgang. Betaling til ham udredes af den, der har Befordringstilladelsen. Med Skibet skal endvidere følge en af Udvandringskommisæreren ansat Læge og en Sygeplejerske. Sidstnævnte Læge skal foruden at behandle forekommende Sygdomstilfælde fungere som officiel tilsynsførende med Overholdelsen af de for Sundhedsplejen og for Udvandrerens Forhold om Bord i øvrigt gældende Bestemmelser. Inden 3 Dage efter Skibets Ankomst til Bestemmelsesstedet skal han aflægge en Rapport til Udvandringskommisæreren.

Intet Skib, der befordrer Passagerer i Henhold til denne Lov, maa afgaa fra dansk Havn, forinden der af Politiet paa Afgangsstedet er meddelt skriftlig Tilladelse hertil, og forinden Tilladelsen meddeles, skal Politiet forvisse sig om, at alle ovennævnte Forskrifter er iagttaget, og at de Passagerer, der skal have Kontrakt, er forsynet med en saadan.

IV. *Den indirekte Befordring.*

Skulde det vise sig paakrævet, f. Eks. for at genindføre Lægeundersøgelse ved Udvandrerens Udskibning fra dansk Havn, selv om Rejsen foreløbig kun gaar til en Udskibningshavn, gives der Indenrigsministeren Bemyndigelse til for Skibe, danske eller fremmede, hvormed Udvandrere befordres fra dansk Havn til fremmed europæisk Havn, at sætte de ovenfor under Kap. III nævnte Beskyttelses- og sanitære Regler i Kraft helt eller delvis, for kortere eller længere Tid.

V. *Udvandring til europæiske Lande samt Udvandring til fremmed Verdensdel, som ikke foregaar med Skib til oversøisk Havn,*

kan ved kgl. Anordning ogsaa inddrages under de i Lovforslaget optagne Bestemmelser, hvis man maatte anse dette for ønskeligt.

VI. *Udvandringskommissæren.*

Der oprettes et Udvandringskommissariat, hvis Chef er Udvandringskommissæren, der udnævnes af Kongen paa 5 Aar og lønnes med et Honorar, der fastsættes paa Finansloven, hvorpaa ogsaa Udgifterne til Kommissariatet optages. — Ved Siden af de i det foregaaende nævnte Forretninger har han, under stadig Hensyntagen til Ønskeligheden af udvandrelystnes Anbringelse indenfor Rigets egne Grænser, til Opgave paa enhver formaalstjenlig og efter Omstændighederne mulig Maade at yde danske Udvandrere fornøden Bistand. Det paahviler ham saaledes at tilvejebringe alle for Udvandrere nødvendige eller nyttige Oplysninger om Forholdene i de Lande, hvortil der her fra Landet finder eller kan finde Udvandring Sted, og han skal paa den i hvert enkelt Tilfælde efter hans Skøn mest formaalstjenlige Maade foranledige, at de paagældende Oplysninger bliver tilgængelige for Offentligheden. Indberetninger fra danske Repræsentationer i Udlandet, der indeholder Oplysninger af Interesse for danske Udvandrere, skal af Udenrigsministeriet snarest tilstilles Udvandringskommissæren i Afskrift, ligesom de offentlige Arbejdsanvisningskontorer efter nærmere Regler, der fastsættes af Indenrigsministeren, skal yde Bistand og Oplysninger. Udenrigsministeriet fastsætter Reglerne for hans Adgang til at indhente saadanne Oplysninger gennem de danske Repræsentationer i Udlandet. I øvrigt paahviler det ham at virke for og i fornødent Fald til vedkommende Ministerium at gøre Indstilling om saadanne Foranstaltninger, som kan tjene til betryggende Forhold for Udvandringen, derunder om eventuel økonomisk Hjælp til Udvandrere, Uddannelse af saadanne m. v. Det paahviler Kommissæren med Opmærksomhed at følge den Virksomhed, som maatte udøves af private Institutioner eller Enkeltpersoner med Hensyn til Meddelelse af Oplysninger til Udvandrere, Ydelse af Støtte af enhver Art til eller Uddannelse af disse. Saafremt han skønner, at en saadan Institution eller Enkeltperson udøver en for Udvandrere skadelig Virksomhed, giver han vedkommende Paalæg om at ophøre hermed. Hvis saadant Paalæg ikke efterkommes, kan han helt forbyde vedkommende at fortsætte Virksomheden. Overtrædelse af saadant Forbud straffes med Bøder.

De af Udvandringskommissæren truffne Bestemmelser med Hensyn til ovennævnte Paalæg, Nægtelse af Godkendelse af Fuldmagt (Kap. I) og hans Afgørelse af Erstatning for Kontrakts Misligholdelse (Kap. II) kan indenfor en Tidsfrist af 1 Maaned indbringes for Indenrigsministeren, hvis Afgørelse er endelig.

Kommissæren afgiver endelig en aarlig Beretning om sin Virksomhed, i hvilken bl. a. skal indeholdes de fuldstændigst mulige statistiske Oplysninger vedrørende Udvandringen her fra Landet.

VII. Afgifter.

Den i Lovforslaget foreslaaede Afgift, der er at betragte som en Næringsafgift, og som formodes at ville indbringe ca. 29 000 Kr. aarlig — beregnet efter Antallet af Udvandrere i 1926 — fremkommer derved, at der af enhver Udvandringsagent indbetales til Udvandringskommissariatets Kasse en Koncessionsafgift, der udgør 1 pCt. af det Vederlag, som enhver ved Udvandringsagentens Mellekomst befordret Passager, der ikke omfattes af den særlige Undtagelsesbestemmelse, erlægger for Befordringen (og Kosten) til Ankomsthavnen i det oversøiske Land. De nærmere Regler fastsættes ved kgl. Anordning.

Befordringskontrakter er stempelfri.

VIII. Forskellige Bestemmelser

indeholder Bestemmelser svarende til Loven af 1868 § 1, 3. Punktum, og Loven af 1872 § 3, 3. Stykke, er endelig om de autoriserede Agenters Eneret til Kontraktafslutning m. v., men der tilføjes, at Tilbud om paa anden Maade end ved Befordring at medvirke til Udvandring ikke maa fremsættes offentligt uden Udvandringskommissærens dertil meddelte Samtykke, ligesom det er forbudt planmæssigt eller mod Vederlag at virke for at bevæge nogen til at udvandre, ogsaa naar det ikke sker ved offentlig Bekendtgørelse.

IX. Overtrædelse af Lovens Bestemmelser.

Overensstemmende med det af Straffelovskommissionen foreslaaede bestemmes, at den, som i Erhvervsøjemed anvæn-

der falske Foregivender eller anden svigagtig Adfærd for at forlede nogen til at udvandre, straffes med Bøde eller med Fængsel, jfr. almindelig borgerlig Straffelovs § 25. Den, som i øvrigt overtræder de ved denne Lov eller i Medfør af denne Lov givne Bestemmelser, straffes med Bøde.

Endelig indeholder Kap. X. *Ikrafttrædelses- og Overgangsbestemmelser*.

Loven skal ved kgl. Anordning kunne sættes i Kraft paa Færøerne.

Lovforslaget blev anbefalet af samtlige Partiers Ordførere og henvistes til Udvalg.

I den af Udvalget afgivne Beretning udtales, at Udvalget ikke har naaet at afslutte sit Arbejde begrundet paa Lovforslagets noget sene Fremkomst, divergerende Opfattelser indenfor Udvalget og Ønsket om en grundig Undersøgelse af alle herhenhørende Forhold.

7. Forslag til Lov om Ændringer i Reglerne om Amtskommunernes Skatteudskrivning. (Indenrigsministeren). [A. Sp. 4999].

Fremsat i *Folketinget* ¹⁵/₂ (F. Sp. 4267). 1. Beh. ²¹⁻²²/₂ (F. Sp. 4477, 4510). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Fisker, N. P. Nielsen, Jørgensen, J. P. Jensen, Marinus Sørensen, Bjerring, Aksel Jensen [Form.], Jensen [Broby], Pinholt, Thorhauge [Skr.], Vejen, Fibiger, Grathwohl, A. C. D. Petersen og Jens Jensen). Beretning (B. Sp. 3299) afgiven ⁴/₄.

Fra forskellig Side — Amtsrådsforeningen, De samvirkende Sognerådsforeninger — har der været rejst Spørgsmaal om en Omlægning af den amtskommunale Beskatning. *Regeringen* er af den Opfattelse, at en Aflastning af Ejendomsbesidderne med Hensyn til Amtsbeskatningen er ønskelig, idet Amtskommunens Udgifter i stadig stigende Grad kommer hele Amtets Befolkning til gode; efter Bestemmelserne i § 50 i *Landkommunalloven af 6. Juli 1867* udskrives Amtsrepartitionsfondens Fornødenheder væsentlig paa Amtsrådskredsens Ejendomsbesiddere, dog saaledes, at der er Adgang for Amtsrådene til at beslutte at udskrive indtil en Trediedel af det Beløb, der udskrives paa Amtsrådskredsens faste Ejendomme, direkte paa

Kommunerne. Denne Adkomst er imidlertid i forholdsvis ringe Grad benyttet, idet Flertallet af Landkommuner benytter Udskrivningsregler, som lægger de Beløb, der er fornødne for Kommunerne, for en ikke uvæsentlig Del paa fast Ejendom.

Samtlige Udgiftsposter paa Amtsregnskaberne er i den sidste Menneskealder svulmet stærkt op, fra i alt 6 009 000 Kr. i 1900—01 til i alt 44 676 000 Kr. i 1925—26*). *Hovedposterne er Vejvæsen og Medicinalvæsen, der er steget fra henholdsvis 2 208 000 Kr. og 1 203 000 Kr. i 1900—01 til 21 642 000 Kr. og 11 082 000 Kr. i 1925—26. For Vej-udgifternes Vedkommende betyder Motorafgiften imidlertid en væsentlig Aflastning af Amtskommunernes Skatteudskrivning. Motorafgiften udgjorde for 1925—26 8 189 000 Kr. og for 1926—27, hvor Amtsudgifterne til Vejvæsen var 21 245 000 Kr., 10 736 000 Kr. Dertil kommer, at Motoromsætningsafgiftens Overførelse til Kommunerne antagelig vil forøge Amtskommunernes Andel i Motorafgiften med ca. 2—3 Mill. Kr. aarlig.*

Med Hensyn til *Amtskommunernes Udgifter til Medicinalvæsenet*, der er — som foran anført — 9-doblet i Perioden 1900—26, mener Ministeriet, at disse Udgifter ikke længere bør udredes af Grundejerne alene, men lægges ud paa hele Amtskommunens Befolkning. Lovforslaget er i øvrigt formet paa den Maade, at Amtskommunen paa sit Overslag fremtidig — første Gang for Regnskabsaaret 1929—30 — som Indtægtspost optager et Beløb svarende til de Udgifter, som Amtskommunen efter Regnskabet for det sidst afsluttede Regnskabsaar har afholdt til Medicinalvæsenet, herunder dog ikke indbefattet *Anlægsudgifter til Sygehuse og de øvrige Medicinalvæsenet vedrørende faste Ejendomme og ejheller Udgifter til Forrentning og Afdrag af Amtskommunens i saadanne Ejendomme indestaaende Kapitaler*; det som Indtægtspost herefter opførte Beløb skal af Amtsraadet *paalignes Amtsraads-kredsens Sognekommuner*, der hver især udreder sit Bidrag paa samme Maade som sine øvrige Udgifter.

Med Hensyn til *Fordelingen mellem de enkelte Kommuner af det Bidrag, der i Henhold til det foranstaaende skal svares til Amtskommunen*, foreslaas følgende *Fremgangsmaade*:

*) Beløbene omfatter ikke de sønderjydske Amtsraadskredse, hvor der gælder en anden Ordning af Amtsbeskatningen.

En Trediedel af Beløbet fordeles i Forhold til de enkelte Sognekommuners Folkemængde ved sidste almindelige Folketælling,

en Trediedel af Beløbet fordeles efter Størrelsen af det Beløb, hvortil de skattepligtige Indkomster til Staten i det Skatteaar, der ligger forud for det Aar, Overslaget vedrører, i den enkelte Sognekommune er endelig ansat i Henhold til Lov af 10. April 1922 om Indkomst- og Formueskat til Staten, forinden de i nævnte Lovs § 8 omhandlede Fradrag er foretaget, og

en Trediedel af Beløbet fordeles efter Amtsraadets frie Skøn.

For den øvrige Del af Amtsrepartitionsfondens Fornødenheder opretholder Lovforslaget de gældende Regler i Landkommunallovens § 50 og den kommunale Ejendomsskattelov, hvorefter Amtsraadet kan bestemme, at indtil en Trediedel af det Beløb, som noget Aar skal udskrives paa fast Ejendom i den enkelte Amtsraadskreds, lignedes paa de under Amtsraadskredsen hørende Kommuner efter det i den kommunale Ejendomsskattelov § 7, 2. Stykke, angivne Forhold, medens Restbeløbet udskrives paa Amtsraadskredsens Grundværdi og Ejendomsskyldværdi efter de derom i den kommunale Ejendomsskattelov givne Bestemmelser.

Man har derhos — uanset at den løbende 4 aarige Periode for det fastsatte Forhold mellem Sognekommunernes Ligning paa fast Ejendom og efter Formue og Lejlighed er gældende til 31. Marts 1931 — foreslaaet, at der gives de *Sognekommuner*, der — efter at Medicinaludgifterne er lagt ud paa dem — maatte ønske det, *Adgang til allerede ved Lovens Ikrafttræden at revidere deres Ligningsforhold*; i Overensstemmelse med Lovforslagets Grundsætninger er det fastsat, at denne Revision ikke kan foretages saaledes, at der lægges nogen større Brøkdel end hidtil af Sognekommunens Udskrivningsbeløb paa de faste Ejendomme.

Af Hensyn til, at 1. Behandling af Sognekommunernes Overslag skal foretages inden 15. Januar, har man endvidere i Lovforslaget foreskrevet, at *Amtsraadet* snarest muligt efter, at Amtskommunens Overslag i November Maaned er vedtaget ved 1. Behandling, og senest inden Udgangen af December

Maaned, skal meddele de enkelte Sognekommuner, hvilket Beløb disse i Henhold til Lovforslaget og Landkommunallovens § 50 har at udrede til Amtskommunen.

For *Bornholms* Vedkommende fordeles Amtsfondens Udgifter til Medicinalvæsenet mellem Amtets Købstæder og Landdistrikter efter Folketal; den paa Landdistrikterne herefter faldende Del af disse Udgifter fordeles paa Landkommunerne efter de i nærværende Forslag foran givne Regler. Fordelingen af de øvrige Udgifter imellem Købstæder og Landdistrikter indbyrdes sker efter de hidtil gældende Regler.

For de *sønderjydske Amtskommuners* Vedkommende kan Amtsraadene fremdeles bestemme, at hele Amtskommunens Udskrivningsbeløb lignes paa Amtsraadskredsens Sognekommuner, og at det Beløb, der herefter udskrives paa disse, udelukkende fordeles efter Reglerne i § 7, 2. Stykke, i Lov af 31. Marts 1926 om kommunale Ejendomsskatter.

Under den langvarige 1. *Behandling* anbefalede *Venstres Ordfører (Aksel Jensen)* Lovforslaget. Han fandt, at det forelagte Forslag var et Skridt i den rigtige Retning. *Socialdemokratiets Ordfører (Fisker)* vendte sig imod Lovforslaget af principielle og saglige Grunde, men ogsaa i formel Henseende forekom det ham upaakrævet, idet Amtsraadene i § 50-Bestemmelsen havde den fornødne Bemyndigelse til, om det maatte ønskes, at skaffe Dækning for Stigningen i Udgifterne til Sygehusvæsenet. *Det konservative Folkepartis Ordfører (Fibiger)* tilsagde hans Partis Medvirken til Lovforslagets Gennemførelse, idet Partiet mente, at det var en Retfærdighedshandling, at Amtsskatterne omlagdes paa et noget bredere Grundlag. *Ordføreren for Det radikale Venstre (Jens Jensen)* ansaa Lovforslaget for et absolut Tilbageskridt, og paa Tilbageskridtets Vej vilde Det radikale Venstre ikke slaa Følge.

Det nedsatte *Udvalg* holdt nogle Møder og gennemgik Lovforslaget, hvorunder der stilledes en lang Række Spørgsmaal til Ministeren, af hvilke en Del ikke naaede at blive besvaret inden Samlingens Slutning. Men man gaar ud fra — jfr. den af Udvalgets Formand afgivne *Beretning* —, at de resterende Oplysninger vil kunne foreligge ved næste Rigsdagsamlings Begyndelse. De modtagne Besvarelser findes som Bilag til Beretningen.

8. Forslag til Lov om Lærlingeforholdet. (Indenrigsministeren). [A. Sp. 2515—C. Sp. 237].

Fremsat i *Landstinget* 18/11 (L. Sp. 107). 1. Beh. 24/11 (L. Sp. 162). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Birke, Andrea Brochmann, Bunch, J. V. Christensen, Marie Christensen, Henriette Crone, Fink, Gregersen, H. P. Jensen, Johannes Jensen [Form.], Laurits Knudsen, Thomas Larsen, Hans Lausten, Carl F. Madsen og Wildner [Sekr.]). Betænkning (B. Sp. 2073) afgiven 16/3. (Ordfører: Johannes Jensen). 2. Beh. 20/3 (L. Sp. 985). 3. Beh. 23/3 (L. Sp. 1120). *Oversendt til Folketinget.*

Det af Indenrigsministeren i Aar forelagte Lovforslag afviger paa vigtige Punkter ikke blot fra det Forslag, der fremsattes den 13. Januar 1925 i Folketinget (se Aarbog 1924—25, Side 403), men ogsaa fra det Forslag, som af et Flertal vedtoges i Folketinget ved tredje Behandling den 18. Marts 1926, (Aarbog 1925—26, Side 427 ff.). Som Hovedpunkter af Afvigelserne nævnte Ministeren ved Fremsættelsen:

Der foreslaas *ikke* her nogen Adgang for Ministeren til hvert 3. Aar at fastsætte en *Maksimumslæretid i de forskellige Fag*, og der gives *ikke* Ministeren Adgang til at fastsætte *Maksimumstallet af Lærlinge* i de forskellige Fag eller Virksomheder, lige saa lidt som der stilles Forslag om Oprettelse af de *Lærlingekommissioner*, som tidligere Forslag indeholdt Bestemmelser om, hvilke Kommissioner havde til Opgave at føre Tilsyn med Lærlingevæsenet og inspicere paa Arbejdspladserne. *Heller ikke Lærlingenævn*, som af Folketingets daværende Flertal blev foreslaaet og vedtaget, eller de *Læreprøvenævn*, som det tidligere Forslag indeholdt, er medtaget. Derhos imødekommer Lovforslaget i nogen Maade Ønsker fra Handelens Side om en særlig Lærlingelov. Vel fremsættes der ikke Forslag om en saadan, men Lovforslaget er delt i 3 Kapitler: Kapitel I med særlige Bestemmelser for Haandværk og Industri, Kapitel II, Særlige Bestemmelser vedrørende Handels- og Kontorvirksomheder, og Kapitel III Fælles Bestemmelser.

Kapitel I. Bestemmelserne gælder ligesom i det tidligere Lovforslag »enhver Haandværker, Fabrikant, Beværter eller anden næringsdrivende udenfor de i Kapitel II nævnte Virksomheder.«

I § 1, 1. Stykke, er, i Overensstemmelse med et fra Haandværks- og Industriorganisationerne fremsat Ønske, tilføjet, at ogsaa den, der som Værge for Lærlinge indgaaer Aftale

om et Læreforhold, har Pligt til at sørge for, at Kontrakt oprettes. Medens efter det tidligere Lovforslag Lærekontrakten skulde have Paategning af Lærlingekommissionerne, foreskrives det nu, da Lovforslaget som nævnt har udskudt disse, at det er Politivirigheden i den Kreds, hvori Virksomheden er beliggende, der skal paategne.

I København og Frederiksberg kan det af Indenrigsministeren overdrages til Direktoratet for Arbejdsanvisningen og Arbejdsløshedsforsikringen at give de nævnte Paategninger.

§ 2, der foreskriver, hvorledes Læretiden skal anvendes, stemmer med det tidligere Lovforslag.

Kapitel II, Særlige Bestemmelser for Handels- og Kontorvirksomheder, §§ 3—4, har de samme Hovedregler, som i Kapitel I er foreslaaet for Haandværk og Industri, men de er dog paa væsentlige Punkter lempede. I det væsentlige har Paragrafferne følgende Indhold, delvis stemmende med det tidligere Lovforslag:

§ 3. Enhver handlende, Andels- og Brugsforening, som antager en mandling eller kvindelig Person under 18 Aar til at arbejde i sin Virksomhed, samt enhver næringsdrivende, der antager en saadan Person til at arbejde paa sit Kontor, skal — for saa vidt den paagældende ikke allerede er udlært i Faget eller vedkommende Del af Faget — sørge for, at der efter en Prøvetid af højst 6 Maaneder oprettes skriftlig Lærekontrakt, og at denne af Politivirigheden i den Kreds, hvori Virksomheden er beliggende, forsynes med Paategning om, at den er affattet i Overensstemmelse med nærværende Lovs Forskrifter. Efterkommes disse Bestemmelser ikke, har Overenskomsten om Antagelse ingen Gyldighed. I København og Frederiksberg kan det af Indenrigsministeren overdrages til Direktoratet for Arbejdsanvisningen og Arbejdsløshedsforsikringen at give de nævnte Paategninger.

Ingen kan indtræde i Lærlingeforhold, forinden den paagældende er lovlig udskrevet af Skolen og fyldt 14 Aar.

Foranstaaende Bestemmelser om Oprettelse af skriftlig Lærekontrakt finder dog ikke Anvendelse:

1) naar den umyndige antages som Bud eller til Arbejde, der udelukkende eller i det væsentlige kun bestaar i Ind- og Udpakning, Afvejning, Ombæring af Varer og lignende Specialarbejder,

2) naar Arbejdet udelukkende er Kontorarbejde, og den paagældende ved Antagelsen er i Besiddelse af Real-eksamen, Handelsdagsskoleeksamen eller en højere Eksamen,

3) naar den umyndige antages til Arbejde, der bestaar i Ekspedering af Kunderne i Specialforretninger, Telefonpasning, Maskinskrivning og Stenografi eller til saadant Arbejde med Bogholderi, Regnskabsføring og lignende. igennem hvilket det ikke er muligt at give den paagældende en hel eller delvis Uddannelse,

4) paa Læreforhold, indgaaede mellem Forældre og Børn. For saadanne Læreforhold gælder i øvrigt Lovens Bestemmelser.

Afgørelsen af, hvorvidt en Antagelse falder ind under de under 3) anførte Undtagelser, træffes i Tvivlstilfælde af Indenrigsministeren efter Samraad med de paagældende Erhvervsorganisationer.

Ansættelse som under 3) anført er kun gyldig, for saa vidt der oprettes skriftlig Kontrakt, i hvilken Kontrakt der skal indeholdes Bestemmelser om Opsigelsesvarsel og Lønvilkaar. I Kontrakten skal Principalen derhos forpligte sig til, for saa vidt der paa Stedet findes en Handelsskole, at holde de nævnte Specialarbejdere til at deltage i den for Lærlinge fastsatte Undervisning og betale for denne, for saa vidt den paagældende ikke i Forvejen har gennemgaaet en tilsvarende Uddannelse paa Handelsskole.

Spørgsmaal om, hvorvidt et Fag (eller Del heraf), for hvis Lærlinge der ikke hidtil har været anvendt Lærekontrakt, anses som henhørende under denne Lov, afgøres af Indenrigsministeren efter Samraad med Handelsministeren og efter forudgaaet Forhandling med det paagældende Fags Organisationer.

§ 4. Læretiden skal anvendes saaledes, at Lærlingen efterhaanden lærer det Fag eller den Del af Faget, hvori han er antaget til at oplæres, saa fuldstændigt som muligt. For Handelslærlinge gælder Principalens Forpligtelse Oplæring i elementær Varekundskab og de Færdigheder, der kræves til at kunne udføre den i Forretningen forekommende Vareekspedition, i hvilken Henseende Lærlingen skal søges bragt saa vidt, at Principalen kan udstede Lærebrev om Duelighed i Faget. For Kontorlærlinge skal Oplæringen gaa

ud paa at bibringe Lærlingen saadanne kontormæssige Færdigheder og Kundskaber, som almindeligvis udkræves af voksne Personer, der beskæftiges i Forretningskontorer, saaledes at der ligeledes kan meddeles Lærebrev.

I Kapitel III, *Fælles Bestemmelser*, er § 5, der bestemmer, hvem der er uberettiget til at antage Lærlinge, stemmende med den gældende Lovs § 2, og de i det tidligere Lovforslag optagne Bestemmelser, hvorefter den Mester, der 2 Gange var ikendt Erstatning til en Lærling, ikke maatte antage Lærlinge, er udeladt. — Ligeledes svarer § 6, om Læretidens Varighed, til den nugældende Lov, dog at Læretiden for Handelsvirksomheder er foreslaaet til højst 4 Aar i Overensstemmelse med, hvad der finder Sted i Praksis, medens det nuværende Maksimum af 5 Aar er foreslaaet bevaret for Haandværk og Industri. I det tidligere Lovforslag var den ogsaa for disse sat til 4 Aar.

Den i det tidligere Lovforslag optagne Bestemmelse, at Ministeren efter Andragende kan tillade Afbrydelse i indtil et Aar, for at Lærlingen kan besøge et Kursus, er ikke medtaget, men i § 7 fastsættes, at den kan optages i Kontrakten.

§ 7, der handler om de økonomiske Vilkaar i Læretiden, svarer til de nugældende Regler, dog med nogle Ændringer, som i det væsentlige fandtes i det tidligere Lovforslag; der er tilføjet, at der i Kontrakten kan gives Regler for Ordensbøder, hvorved efter Bemærkningerne forstaas Bøder for ikke at rette sig efter de sædvanlige Ordensbestemmelser paa Fabrik eller Værksted.

Lovforslagets §§ 8—10, der fastsætter bl. a., at den første Del af Læretiden (henholdsvis 3 og 6 Maaneder) er Prøvetid, for hvilken der ikke oprettes Kontrakt, og endvidere giver almindelige Regler om Lærlingens og Mesterens (Principalens) Forpligtelse, svarer til den gældende Lov og til det tidligere Lovforslag. Ligeledes stemmer § 11, om Lærlingens Deltagelse i Undervisning i teknisk Skole eller lignende og om Aflægelse af Læreprøve eller, hvor en saadan ikke aflægges, Udstedelse af Lærebrev, med det tidligere Lovforslag; der er tilføjet, at eventuelt Krav fra Lærlingens Side overfor Mesteren om Erstatning for udvist Mangel paa Omhu for Lærlingens Uddannelse skal fremsættes inden $\frac{1}{2}$ Aar efter

Læretidens Udløb. Ogsaa § 12, der giver Regler for det Tilfælde, at Lærlingen bliver syg, stemmer med det tidligere Lovforslag med en enkelt Ændring gaaende ud paa, at i Lønnen, som Mesteren skal udbetale under Lærlingens Sygdom, fradrages eventuelle Døgpenge fra Sygekassen. — §§ 13—14, at en Lærling ikke maa antages af nogen anden, saa længe en Lærekontrakt ikke lovlig er hævet, og at uberettiget Udtræden af Lære eller Bortvisning kan indankes for Voldgiftsretten, svarer ogsaa til det forrige Lovforslag. — § 15, der nævner de Tilfælde, i hvilke Lærekontrakten bortfalder, stemmer med det tidligere Lovforslags § 16, med Udeladelse af dennes sidste Stykke, hvori bestemtes, at Kontrakten ogsaa bortfalder, naar Mesteren to Gange i Løbet af 10 Aar er ikendt Erstatning til Lærlingen for Mangel paa tilbørlig Omhu. — § 16, om Mesterens Ret til at hæve Kontrakten, er enslydende med det tidligere Lovforslags § 17. Det tilsvarende gælder med Hensyn til § 17 (tidligere § 18), der nævner, i hvilke Tilfælde Lærlingen eller hans Forældre kan hæve Kontrakten — kun at en Bestemmelse i det tidligere Forslag var udeladt om, at foruden ved Mesterens Flytning til en anden Kommune har Lærlingen Ret til at hæve, naar hans Forældre flytter til en anden Kommune med Bopæl mindst 6 km fra Lærestedet, naar Lærlingen ikke har Kost og Logi hos Mesteren. — § 18 (tidligere § 19) om Ret til at hæve Kontrakten imod at udrede Erstatning er uforandret. — Det tidligere Lovforslags §§ 20—22 om Lærlingenævns og detses Tilsyn er som tidligere nævnt ikke medtaget i Lovforslaget, ligesom den tidligere § 24 om Læreprøves Aflæggelse for Svendeprovkommissioner er strøget. — Lovforslagets § 19 om Ret til at indanke en Nægtelse af Godkendelse af en Kontrakt for Ministeren svarer til den tidligere § 24, med Undtagelse af, at Indankning nu gælder Politivrighedens eller vedkommende anden Myndigheds Nægtelse, medens det tidligere var Lærlingenævnets. § 20, der giver Regler om Tvistigheders Afgørelse ved Voldgift, afviger væsentligt fra det tidligere Lovforslags Bestemmelser herom, § 25. Medens efter disse Voldgiften udenfor København skulde afsiges af Lærlingenævnets Formand, 2 af Nævnet valgte Medlemmer og 2 af Parterne valgte, i København af en af Lærlingenævnet udpeget Formand sammen med de

4 andre Medlemmer, bestemmer nærværende Lovforslag, at Voldgiften skal afsiges af en Formand samt to af hver af Parterne valgte fuldmyndige Mænd eller Kvinder, der er oplært i Faget. Voldgiftens Formand, der skal opfylde Betingelserne for at blive Dommer eller Sagfører, vælges i København af Sø- og Handelsrettens Præsident og udenfor København af Amtmanden. — De sidste Paragraffer i Lovforslaget, om Straf for Overtrædelser og Sagernes Behandling o. s. v., stemmer med det tidligere Lovforslag, idet dog dettes § 28 — hvorefter Lovens Bestemmelser med en enkelt Undtagelse ogsaa skulde komme til Anvendelse paa et Læreforhold med en Person over 18 Aar, dog at Kontrakt ikke er nødvendig — her er udeladt.

Ved 1. Behandling tiltraadtes Lovforslaget i alt væsentligt af Venstres Ordfører, Johannes Jensen, medens Socialdemokraternes Ordfører, Carl F. Madsen, udtalte sig imod det paa en Række Punkter og sagde, at der maatte ske adskillige Forbedringer i det, forinden Socialdemokraterne kunde give det deres Tilslutning. De Konservatives Ordfører, Wildner, tiltraadte Lovforslaget, og de Radikales Ordfører, Lausten, mente, at det var et brugbart Forhandlingsgrundlag.

Det i Landstinget nedsatte Udvalg naaede kun paa enkelte Punkter til Enighed, nemlig om nogle Ændringsforslag, af hvilke kun 2 havde reel Betydning. Det ene gik ud paa, at Bestemmelsen om, at der i Lærekontrakten kan fastsættes Regler for Ordensbøder, udgaar. Et Flertal af Udvalgets Medlemmer var ganske vist af den Opfattelse, at en saadan Bestemmelse i og for sig kunde være betimelig, men man var betænkelig ved dens praktiske Anvendelse. — Det andet Ændringsforslag af hele Udvalget gik ud paa, at Lærlingen eller hans Forældre eller Værge kan forlange Lærlingekontrakten hævet ikke blot, naar Mesterens (Principalens) Virksomhed flyttes til en anden Kommune, men ogsaa naar Lærlingens Forældre eller Værge flytter til en anden Kommune med Bopæl mindst 6 Kilometer fra Lærestedet, og Lærlingen ikke har Kost og Logi hos Mesteren, som fornævnt i Overensstemmelse med det tidligere Lovforslag.

Et *Flertal*, bestaaende af Venstres og det konservative Folkepartis Medlemmer, kunde i det væsentlige tiltræde Lovforslaget og stillede kun faa Ændringsforslag, hvoraf ingen var af gennemgribende Art. Af de to mere betydende tilsigtede det ene at fastslaa, at Læremesteren (Principalen) kun har lovmæssig Pligt til at betale Skolepengene i en teknisk, Handels- eller Fagskole, men derimod ikke er pligtig til at betale Rekvisitter og Undervisningsmaterialer. Ændrings-

forslaget vilde altsaa ikke forhindre, at der i Lærlingekontrakten optages en Bestemmelse om, at Læremesteren skal betale Rekvisitter og Materialer, men Flertallet mente det rigtigst at fastholde den hidtil gældende Ordning, hvorefter det for Læremesteren er en frivillig Sag med den omtalte Betaling, saafremt der ikke i Kontrakten er nogen Bestemmelse derom. — Et andet af Flertallets Ændringsforslag gik ud paa at udelade Bestemmelsen i § 11 om Læremesterens Pligt til at yde den i Kontrakten fastsatte Løn ogsaa i Tilfælde, hvor den teoretiske Undervisning helt eller delvis foregaar paa Dagskole. Den paagældende Bestemmelse er ny, og der var hverken i Bemærkningerne til Lovforslaget eller overfor Udvalget oplyst noget, som efter Flertallets Opfattelse gør Bestemmelsen paakrævet.

Et andet *Flertal*, nemlig de samme 2 Partiers Medlemmer med Tilslutning af det radikale Medlem, stillede enkelte andre Ændringsforslag. Et gik ud paa at opretholde Bestemmelsen i den nugældende Lov om, at en Læremester skal have gjort sig skyldig i Brud paa Lærekontrakter 3 Gange i Løbet af 5 Aar, før han forbryder sin Ret til at have Lærlinge. Et andet bestemte, at der i Lærekontrakten kan indføres en Bestemmelse om, at Læretiden kan afbrydes, naar Lærlingen skal aftjene sin Værnepligt. — Et tredje gik ud paa en Tilføjelse om, at Værgen (Forældrene) har Pligt til at medvirke til, at Lærlingen overholder sine Forpligtelser overfor Mesteren (Principalen) og overfor den Fag-, Teknisk- eller Handelsskole, hvori han modtager Undervisning, navnlig ogsaa i Henseende til Mødetid.

Det *socialdemokratiske Mindretal* kunde ikke gaa med til at gennemføre det af Ministeren fremsatte Lovforslag til Lærlingeforhold lige saa lidt som til Flertallets Ændringer.

Efter Mindretallets Formening maa Ændringerne i den bestaaende Lærlingelovgivning gaa ud paa Forbedringer og Ændringer til større Betyggelse for de unge Mænd og Kvinder, der gaar ind i Læreforhold, og saavel det fremsatte Forslag som de stillede Ændringsforslag var efter Mindretallets Mening paa ethvert Omraade en Forringelse af den bestaaende Lovgivning. Bl. a. maatte Mindretallet bestemt advare imod Gennemførelse af Forslagets Bestemmelser om, at Oprettelse af skriftlig Kontrakt ikke finder Anvendelse paa Lærlinge ved Kontorfaget, naar Arbejdet udelukkende er Kontorarbejde og den paagældende ved Antagelsen er i Besiddelse af Realeksamen, Handels- og Dagskoleeksamen eller en anden Eksamen; thi dette vil praktisk talt betyde, at Lærlingeloven ingen Anvendelse faar for Personer beskæftigede ved Kontorarbejde, idet det er almindeligt, at det ved Antagelse til Kontorarbejde kræves, at de paagældende skal være i Besiddelse af saadanne Eksaminer.

Mindretallet stillede derhos en Række Ændringsforslag, der i det væsentlige faldt sammen med de Bestemmelser, som paa de paagældende Punkter indeholdtes i det af Socialminister Borgbjerg i Samlingen 1924—25 fremsatte Lovforslag, hvorfor der henvises til Aarvog for nævnte Aar, Side 403. De angik Indførelse af Lærlingekommissioner, Læreprøvenævn og om Pligt for Læremesteren til at give Oplysninger om sin Virksomhed, Adgang for det offentlige til at regulere Tilgangen af Lærlinge og fastsætte en Maksimums-Læretid for de forskellige Fag, at den teoretiske Undervisning skal foregaa om Dagen og senest slutte Kl. 6 Eftm. Endvidere stillede Forslag om, at Banker, Sparekasser, Forsikringsselskaber og Revisionsinstitutter omfattes af Lærlingeloven, idet Mindretallet fandt det rimeligt, at der for det ikke ubetydelige Antal unge Mennesker, der beskæftiges paa dette Omraade, oprettes Lærlingekontrakter.

Til § 5 stillede Mindretallet Forslag om at bibeholde det Stykke i den bestaaende Lov, som Lovforslaget ikke har medtaget, og som angaar Fortabelsen af Retten for en næringsdrivende til at antage Lærlinge, naar han 2 Gange i Løbet af 10 Aar er ikendt Erstatning til en Lærling.

Fremdeles foresloges Læretiden nedsat, saaledes at den for Haandværkslærlinge højst bliver 4 Aar og for Handelslærlinge højst 3 Aar, ligesom at naar Lærlingelønnen er fastsat overenskomstmaessig mellem Fagets Arbejdere og Arbejdsgivere, er Henvisning i Kontrakten hertil fyldestgørende.

Det radikale Medlem af Udvalget foreslog i Forening med Socialdemokraterne bl. a. at gøre Læremesteren (Principalen) ene ansvarlig for Oprettelse af skriftlig Kontrakt og at sætte Prøvetiden for alle Lærlinge til 3 Maaneder. Derhos stillede det nævnte Medlem alene forskellige Forslag: Om at det i København og Frederiksberg kan overdrages til Central-Arbejdsanvisningskontoret at give Paategninger paa Kontrakten, ligesom Paataleretten og Sager vedrørende Voldgiftskendelser kan henføres dertil. — Fremdeles, at de paagældende Myndigheder kan nægte at forsyne en Lærlingekontrakt med Paategning om, at Kontrakten er affattet i Overensstemmelse med nærværende Lovs Forskrifter, naar det foreligger oplyst, at vedkommende Læremester allerede har antaget et saa stort Antal Lærlinge, at det under Hensyn til Virksomhedens Art og Omfang maa anses for utvivlsomt, at flere Lærlinge ikke kan faa en forsvarlig Uddannelse i denne. Afgørelsen kan indankes for Indenrigsministeren.

Endelig foreslog Mindretallet, at Mesteren skal »være ansvarlig for« — ikke alene »paase« —, at Lærlingen er i Sygekasse.

Mindretallets Ændringsforslag forkastedes alle med noget forskelligt Stemmetal, medens Flertallets Forslag vedtoges, ligeledes med nogen Forskel i Stemmetallet.

Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget med 35 Stemmer mod 20.

---

9. Forslag til Lov om Udlaan af Arbejdsløshedsfonden til visse Arbejdsløshedskasser. (Indenrigsministeren). [A. Sp. 5215].

Fremsat i *Folketinget* $13/3$ (F. Sp. 5203). 1. Beh. $26/3$ (F. Sp. 5832). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Einer Jensen, J. P. Nielsen, Fr. Andersen [Holbæk A.], Jønson, Schrøder, V. S. Petersen, Knud Kristensen [Form.], Vanggaard, J. C. A. Larsen, Olav Olsen, Søren P. Larsen [Sokr.], C. J. F. Sven, Fibiger, Christmas Møller og P. Munch).

Dette Lovforslag er indarbejdet i et Ændringsforslag, som Indenrigsministeren stillede til 2. Behandling af Forslag til Lov om Bidrag af Arbejdsløshedsfonden til Kommunernes Udgifter til de kommunale Hjælpekasser i Regnskabsaaaret 1927—28, hvilket Ændringsforslag, der sammenarbejder de to Lovforslag til et nyt Lovforslag, vedtoges af saavel Folketing som Landsting og ophøjedes til Lov under Titelen: Lov om Tilskud og Laan af Arbejdsløshedsfonden til Kommuner og anerkendte Arbejdsløshedskasser. (Om Lovens Indhold se Side 151).

Som Følge heraf standsede det om nærværende Lovforslag nedsatte Udvalg, der havde deltaget i Forhandlingerne om ovennævnte Ændringsforslag, sit Arbejde.

---

10. Forslag til Lov om Fastsættelse af Byggenier ved Veje og Gader. (Indenrigsministeren). [A. Sp. 3105].

Fremsat i *Folketinget* $14/12$ (F. Sp. 2631). 1. Beh. $10/1$ (F. Sp. 3157). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (N. P. Nielsen, Jørgensen, Weygaard, Simonsen, L. D. Rasmussen, A. C. Mortensen, Hedelund [Form.], Laursen, J. C. A. Larsen, Raunkjær, Arnth Jensen [Sokr.], H. F. Ulrichsen, Carlsen-Skiødt, Steen Rasmussen og Steen). Betænkning (B. Sp. 2351) afgiven $27/3$. (Ordfører: Hedelund). 2. Beh. $29/3$ (F. Sp. 5974).

Dette Lovforslag er foranlediget ved forskellige Henvendelser, som er tilgaaet Indenrigsministeriet i Anledning af den stærkt tiltagende Trafik med Automobiler, baade Person- og Lastautomobiler, paa Landevejene og Bivejene, og fastsætter til Forbedring af Vejforholdene følgende:

Naar vedkommende Kommunalbestyrelse (Amtsraad, Byraad, Sogneraad eller Flækkebestyrelse) af Færdsels-hensyn anser det fornødent, at der sikres en dennes Myn-dighed underlagt Landevej eller anden offentlig Vej eller Gade Mulighed for Udvidelse til en større Bredde, kan Kom-munalbestyrelsen beslutte, at Bygninger, der fremtidig opføres ved saadanne Veje eller Gader, hvad enten dette sker paa en hidtil ubebygget Del af en Grund eller i Stedet for nedbrændte eller nedrevne Bygninger, skal holdes *i en Afstand fra den paagældende Vejs eller Gades Midtlinie af indtil 15 m*, saafremt Vejen er en Landevej, og *indtil 10 m*, naar Bygningen opføres ved en anden offentlig Vej eller Gade. Med Hensyn til de i *Københavns Amtsrads kreds* beliggende Landevejsstrækninger vil Amtsradet dog kunne kræve, at Byggelinien, hvor Forholdene taler derfor, holdes i en Afstand af *indtil 17,5 m* fra Midtlinien.

Ligeledes kan vedkommende Kommunalbestyrelse fordre, at *Hjørnebygninger*, der opføres i den fastsatte Byggelinie, samt *Hjørnegrunde* skal have brudt Hjørne af i det mindste 2,5 m Bredde med lige store Vinkler mod Vej- eller Gade-linierne. Andre Former af Hjørner er dog tilladt, naar man ikke kommer udenfor den saaledes bestemte Grænse.

Bestemmelserne gælder ikke for de paa *Købstædernes Bygrunde* beliggende offentlige Veje og Gader, men kan med de fornødne Lempelser udvides til ogsaa at gælde disse, naar Bestemmelserne optages i en af Indenrigsministeren stad-fæstet Vedtægt.

Om Forholdet til den bestaaende Lovgivning udtales i Bemærkningerne til Lovforslaget, at Indenrigsministeriet ved Lov Nr. 109 af 23. April 1915 (jfr. for Købstæderne Lov Nr. 216 af 5. December 1894) er bemyndiget til under nærmere angivne Betingelser ved Reglement at udvide helt eller delvis Bestemmelserne i den ved Justitsministeriets Bekendtgørelse af 1. August 1912 kundgjorte Bygningslov for Frederiksberg Kommune eller de i Bygningslov for Købstæderne af 30. December 1858 indeholdte Bestemmelser

til Landdistrikter eller Dele af samme med de Forandringer, som det paagældende Steds særegne kommunale og stedlige Forhold gør tilraadelige. I Henhold til denne Lov er der i Aarenes Løb stadfæstet adskillige Bygningsreglementer, hovedsagelig udarbejdede med den frederiksbergske Bygningslov som Forbillede. Efter denne Lovs §§ 11 og 13 kan eksisterende Gader og Veje kun kræves udvidet til en Bredde af indtil 20 m. Om end Ministeriet ikke anser sig for udelukket fra i Medfør af Loven af 1915 at stadfæste Bygningsbestemmelser, der er strengere overfor de byggende end de i Loven nævnte Bygningslove, fremgaar det dog af de under Forslagets Behandling i Rigsdagen faldne Udtalelser, at denne Beføjelse kun er tænkt udøvet i et begrænset Omfang. Da der, navnlig i Landkommunerne i Københavns Nærhed, kan blive Trang til ret betydelige Udvidelser af Gader og Veje udover 20 m til Imødekommelse af de stedse stigende trafikale Krav, har man derfor anset det for rettest at søge tilvejebragt en almindelig Lovhjemmel for en saadan Udvidelse og ikke at begrænse denne Lovhjemmel til kun at gælde for saadanne Kommuner, der har eller lader udarbejde et Bygningsreglement.

Vedkommende Kommunalbestyrelse kan derefter, naar den endelige Iværksættelse af Udvidelsen af den paagældende Vej- eller Gadestrækning er vedtaget, fordre Afstaaelse af det Areal, der er beliggende mellem den ældre Vej- eller Gadelinie og den af Kommunalbestyrelsen fastsatte nye Byggelinie, og naar saadan Afstaaelse fordres, vil der være at yde Grundejerne *Erstatning*. — Erstatningen fastsættes af de i § 9 i Lov Nr. 122 af 18. April 1925 om Byplaner omhandlede Taksationsmyndigheder, ligesom Udmaalingen af Erstatningen m. v. skal ske efter lignende Regler som i Byggeloven.

I ovennævnte Bestemmelse *ændredes ved 2. Behandling* 15 m og 10 m til henholdsvis 17,5 m og 12,5 m, ligesom der skete følgende Tilføjelse:

Saafernt det af Hensyn til Udretning af Vejen paa et enkelt Sted, Forbedring af Vejsving eller Opnaaelse af god Oversigt ved vigtige Vejkryds maatte være ønskeligt at foretage en Forandring af Byggelinien, saaledes som denne er bestemt efter foranstaaende Regler, kan vedkommende kommunale Bestyrelse træffe Bestemmelse herom. — Anvendelsen af de anførte mindste Afstande for Bebyggelsen forudsætter, at Bygningen opføres med sin Jordlinie i fremtidig Vejhøjde efter Vejbestyrelsens nærmere Anvisning. Er dette

ikke Tilfældet, skal Bygningen rykkes saa meget længere tilbage, som svarer til 1,5 Gange Højdeforskellen foruden den fornødne Bredde til Passage foran Bygningen, mindst 1 m.

Derimod blev et af et Flertal i Udvalget stillet Ændringsforslag, saalydende:

»Inden Byggelinierne tinglyses i Medfør af § 4, vil disse være at fastlægge af en Landinspektør, der til Vedlægning ved Tinglynsningsdokumentet og den ved Akten paa Tinglynsningskontoret beroende Genpart udfærdiger et Kort over de til Liniernes Fastlægning nødvendige Maalinger.«
forkastet ved Navneopraab med 64 Stemmer mod 63.

Lovforslaget kom ikke til 3. Behandling.

---

11. Forslag til Lov om udvidet Kontrol med de fra Apotekerne forhandlede Lægemidler. (Ministeren for Sundhedsvæsen). [A. Sp. 3687].

Fremsat i *Landstinget* ^{11/1} (L. Sp. 477). 1. Beh. ^{25/1} (L. Sp. 569). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Birke, Dahl, Ellinger, Fink [Form.], Frandsen, Gisselbæk, A. P. Hansen, Jepsen Christensen, H. P. Jensen, Johannes Jensen, Kr. Johansen, Laurits Knudsen, Inger Gautier Schmit, Veistrup og Wildner).

Lovforslaget svarer med faa Ændringer til det i Rigsdagssamlingen 1926—27 forelagte Lovforslag om Kontrol med medicinske Specialiteter og Arkana (se Aarbog 1926—27, Side 451).

Ved Ændringen i Lovforslagets Titel har man efter Bemærkningerne villet tydeliggøre, 1) at det kun drejer sig om *Udvidelse* eller *Fuldstændiggørelse* af den Kontrol, som i øvrigt føres med Apotekervarer, men som paa det Omraade, Lovforslaget beskæftiger sig med, ikke hidtil har kunnet gøres tilstrækkelig effektiv, 2) at der kun er Tale om Varer, som forhandles fra *Apotekerne*, og endelig 3) at det drejer sig om *Lægemidler*, idet man ved saadanne forstaar Midler, der anvendes til Forebyggelse og Behandling af egentlige *Sygdomme*, og som det derfor er af den største Interesse saavel for den enkelte som for Samfundet at lade underkaste en effektiv Kontrol.

Endvidere har man ladet nogle Bestemmelser i det tidligere Lovforslag udgaa, idet disse i Betragtning af Apotekerlovens og Lovforslagets øvrige Bestemmelser er overflødige, men paa den anden Side kan lede til den urigtige Opfattelse, at Forslaget særlig tager Sigte paa udenlandske Fabrikata. Dette gælder saaledes Bestemmelsen (i § 4, 3. Stykke) om, at Reklamering for Detailsalg fra Udlandet af de i denne Lov omhandlede Lægemidler er forbudt, samt Bestemmelsen (i § 9) om, at naar et Lægemiddels Forhandling er blevet forbudt i Henhold til denne Lov, kan Indenrigsministeren efter Indstilling fra Sundhedsstyrelsen endvidere forbyde Lægemidlets en gros Forhandling her i Landet og dets Indførsel her til Landet.

Lovforslaget blev, ligesom da det behandlede i Rigsdagssamlingen 1926—27, modtaget med Velvillie fra alle Sider og henvistes til Udvalg.

12. Forslag til Lov om Gifte og andre for Sundheden farlige Stoffer. (Ministeren for Sundhedsvæsen). [A. Sp. 4743].

Fremsat i *Landstinget* $10\frac{1}{2}$ (L. Sp. 699). 1. Beh. $22\frac{1}{2}$ (L. Sp. 755). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Birke, Bækgaard, Marie Christensen [Form.], Dahl, Ellinger, Fink, A. P. Hansen, Hansen-Stavnsbjerg, Hauch, H. P. Jensen, Kr. Johansen, Laurits Knudsen, Stegger Nielsen, Johanne Rambusch og Wildner). Beretning (B. Sp. 3337) afgiven $\frac{4}{4}$.

Den nugældende Giftlovgivning findes i Forordningen af 1. April 1896, som fastsætter de Forsigtighedsregler, der bør iagttages og følges ved Salg og Handel med Gift, og i Plakat af 19. April 1843 indeholdende de nærmere Bestemmelser i de gældende Anordninger angaaende Handel med Gift. Ved disse Bestemmelser fastsættes det bl. a., at det skal være Apotekere forbeholdt at sælge og udlevere de paagældende, nærmere betegnede Gifte uden Hensyn til Partiernes Størrelse, dog at det ogsaa er Grosserere tilladt at sælge dem, men ikke i Partier, hvis Salgspris ligger under 40 Kr., og kun i de originale Emballager, hvori de er indført her til Landet. Endvidere tillades det Fabrikanter og Haandværkere selv at indføre de Gifte, de bruger i deres Næringsdrift. Disse Bestemmelser omfatter kun syv nærmere be-

tegnede Stoffer, og udover disse savnes der en egentlig Giftlovgivning. Der er siden denne Lovgivning fremkommet en stor Mængde nye, meget stærke Gifte, dels af giftige Planter, dels ad kemisk Vej, og saadanne Stoffer kan man ikke uden Kontrol lade cirkulere i den frie Handel. En vis Kontrol er dog skabt ved de i Henhold til Apotekerlovgivningen udfærdigede Bestemmelser om, hvilke Medicinalvarer det skal være Apotekerne forbeholdt at forhandle og udlevere, senest Anordning af 1. August 1914 om Apotekervarer, i hvilken det fastsættes som Hovedregel, at det er Apotekerne forbeholdt at indføre, forhandle og udlevere hver af de paa de Anordningen vedføjede Lister I og II opførte Medicinalvarer — herunder findes ikke alene Varer, der benyttes som Lægemediel, men ogsaa en Række Gifte, der først og fremmest finder teknisk Anvendelse — i en Mængde, hvis Salgspris ligger under 40 Kr. Undtagelse gælder dog for Grosserere og Købmænd, der har Ret til at handle med de paagældende Varer i Partier over 40 Kr., idet de maa sælge disse Varer i mindre Partier dels til Apotekere, dels til andre, der efter Næringslovgivningen maa forhandle dem. — For Apotekernes Udlevering af Gifte til Forbrugere er der fastsat særlige Bestemmelser i Justitsministeriets Anordning af 30. December 1913 om Regler for Apotekeres Salg af Gift, der ikke sælges som Lægemediel. Men den Kontrol, der ved de fornævnte Bestemmelser er skabt, forhindrer altsaa ikke, at enhver frit kan indføre disse Varer eller købe dem hos en Grosserer, naar det blot sker i Partier paa over 40 Kr.

Allerede længe har det været erkendt, at den gældende Giftlovgivning ikke er tilstrækkelig. Der er flere Gange forelagt Rigsdagen Forslag til en Revision af Giftlovgivningen, men uden at det lykkedes at gennemføre noget.

Under 27. Juni 1916 blev der af Justitsministeriet nedsat en Kommission med den Opgave at fremkomme med Forslag, og denne Kommission afgav i Juni 1925 Betænkning, af hvilken det fremgaar, hvor paatrængende nødvendig en Nyordning paa dette Omraade er. Af de af Kommissionen anførte statistiske Oplysninger fremgaar det, at der i Aarene 1920, 1921 og 1922 indtraf i alt 259 Dødsfald foraarsaget ved Forgiftning; af disse skyldtes 99 Ulykkestilfælde, 159 Selvmord. Af Ulykkestilfældene skyldtes et ret stort Antal Forgiftninger med Gas og Kulos; i nogle Tilfælde drejede det sig om medicinske Forgiftninger, der fremkommer enten ved Forveksling af Lægemedler i Hjemmet eller ved ukyndig eller fejlagtig Ordination eller Ekspedition af Lægemedler; Resten af Ulykkestilfældene skyldtes tilfældige Forgiftninger. Antallet af Forgiftninger, der ikke har medfør

Døden, lader sig ikke opgøre med Sikkerhed, men af de foreliggende Oplysninger for Tidsrummet 1916—22 er 255 Ulykkestilfælde, der ikke medførte Døden, fremkaldt af ætsende Stoffer som Saltsyre, Svovlsyre, Salpetersyre, Kalilud og Natronlud, Ammoniakvand, Lysol, Kreolin o. lign.

Formaalet med en Giftlovgivning maa først og fremmest være at give saadanne Sikkerhedsregler, at Forgiftninger i saa vidt Omfang som muligt forhindres. Paa den anden Side vil det være nødvendigt i nogen Grad at imødekomme de Krav, der fra Handelens, Haandværkets, Industriens, Landbrugets og Havebrugets Side vil kunne stilles om Adgang til at komme i Besiddelse af Gifte, der finder Anvendelse i de nævnte Virksomheder.

Efter Afgivelsen af Kommissionens Betænkning indhentedes der Udtalelser over den fra Sundhedsstyrelsen, Landbrugsministeriet og Handelsministeriet, hvilket sidste tilvejebragte Erklæringer fra forskellige industrielle og Handels-Organisationer, der alle tiltraadte det af Kommissionen udarbejdede Forslag, som derefter i det væsentlige uforandret forelagdes for Rigsdagen.

Lovforslagets Indhold er væsentlig følgende:

I § 1 anføres, *hvad der henføres til Gifte*, nemlig de Stoffer, der er opført paa de Lovforslaget vedføjede Lister I og II, samt Forbindelser og Præparater af disse, der er i Besiddelse af Stoffets giftige Egenskaber. Ministeren for Sundhedsvæsen kan efter Indstilling fra Sundhedsstyrelsen foretage Ændringer i og Tilføjelser til de nævnte Lister.

Liste I drejer sig om de Gifte, der virker stærkt forgiftende i smaa Mængder, og Liste II omfatter Gifte, hvoraf der skal anvendes større Mængder. Begge Lister deles igen i en A- og B-Liste. A omfatter de Stoffer, der kun har Interesse for Lægevidenskaben og Videnskaben i det hele, medens B omfatter de Stoffer, der har Interesse for Industri, Haandværk og Landbrug.

I § 2 anføres, *hvem der er berettiget til at fremstille Gifte*, nemlig:

1. Apotekere.
2. De i Henhold til § 14 i Lov om Apotekervæsenet af 29. April 1913 godkendte Laboratorier.
3. Personer eller Firmaer, som har Borgerskab eller Næringsbevis, der berettiger til at fremstille Gifte.

4. Statens naturvidenskabelige og lægevidenskabelige samt tekniske Laboratorier og Institutter.
5. Andre Laboratorier, der opnaar Tilladelse dertil af Ministeren, dog kun til Brug ved de paagældende Laboratoriens egen Virksomhed.

I § 3 nævnes, hvem der maa *indføre* Gifte fra Udlandet, nemlig de ovenfor i § 2 Nr. 1—5 nævnte og

6. Grosserere.
7. Fabrikanter, der anvender Gifte i deres Fabriksvirksomhed, dog kun til Brug i denne.
8. Endvidere er de i § 6 nævnte Personer, der har faaet Tilladelse af Ministeren til at handle med Gifte, berettiget til at indføre de Gifte, denne Tilladelse omfatter.

I § 4 anføres, hvem der *i Mellemlandhandelen* maa sælge Gifte, og til hvem de maa sælge; i saa Henseende bestemmes, at Apotekere, de i Henhold til Apotekerloven godkendte Laboratorier, Fabrikanter af Gifte og Grosserere er berettigede til at udveje, sælge og udlevere Gifte til de i § 3 under 1—8 nævnte Personer og Institutioner samt endvidere

9. De i § 5 nævnte handlende og Forbrugsforeninger, dog kun de Gifte, disse er berettigede til at forhandle.
10. Have- og Landbrugsorganisationer, dog kun de Gifte, disse er berettigede til at udlevere til deres Medlemmer.

§§ 5 og 6 omfatter *Detailhandelen med Gifte*, Giftsalg i smaa Partier til selve Forbrugerne. I § 5 bestemmes, hvem der maa sælge de *Gifte*, der *anvendes i Landbrug og Havebrug* til Bekæmpelse af Plantesygdomme og Insekter, idet det fastsættes, at Købmænd, Detailhandlere, Materialister og Forbrugsforeninger kan til Forbrugere sælge og udlevere Gifte, der anvendes til Bekæmpelse af Plantesygdomme og af Insekter, som er skadelige for Have- og Landbruget, og til hvis Udlevering Ministeren efter Forhandling med Landbrugsministeren har meddelt Tilladelse. Have- og Landbrugsorganisationer kan udlevere de samme Gifte til deres Medlemmer. De nævnte handlende, Forbrugsforeninger og Organisationer maa aldrig udveje, ompakke eller omhælde Giften, men skal udlevere den i den originale Pak-

ning, i hvilken de har modtaget den. Ministeren kan fastsætte, at enkelte Gifte kun maa sælges i Pakninger af bestemte Vægtmængder eller Rumfang, samt paabyde Farvning af Giftstoffer. Pakningen skal være hel og stærk, forsvarligt tillukket eller tilproppet samt forseglet, plomberet eller forsynet med Oblat, og forsynes med en tydelig Angivelse af Giftens danske Navn, Forretningens, Forbrugsforeningens eller Organisationens Navn og Adresse samt en særlig Etikette med Ordet »Gift« i hvide Bogstaver paa sort Grund. Hver Pakning skal derhos være forsynet med en paa Dansk affattet Brugsanvisning, der er godkendt af Ministeren, og Pakningen skal i øvrigt opfylde de Krav, der maatte blive stillet af Ministeren. Ved Udleveringen skal Pakningen forsynes med Datum.

De ovenfor nævnte handlende o. s. v. skal opbevare Pakningerne med Gift i et aflaaet Skab eller Rum, der ikke maa indeholde Varer af anden Art og ikke maa anbringes over Varer af anden Art.

I § 6 findes anført, hvem der maa sælge og udveje i løs Vægt *teknisk anvendte Gifte*, idet handelsberettigede Personer, der ved en Afgangseksamen fra Universitetet eller en anden af Statens højere Læreanstalter eller paa anden fyldestgørende Maade har godtgjort at have Kendskab til Gifte eller visse Klasser af disse samt til Faren ved at omgaas dem, kan af Ministeren faa Tilladelse til at udveje, sælge og udlevere til Forbrugere til teknisk Brug de paa Liste I B og II B opførte Gifte eller enkelte af dem.

§ 7 angaar *Apotekernes* Rettigheder og Pligter vedrørende de *tekniske* Gifte, hvorom bestemmes, at bortset fra Bestemmelserne i §§ 4—6 maa *Gifte til teknisk Brug kun af Apotekere* udleveres til Forbrugere. Som *Lægemiddel* maa Gifte kun udleveres af Apotekere, af dispenserende og distribuerende Læger og Dyrslæger samt af Tandlæger, alt i Overensstemmelse med de herom til enhver Tid gældende Bestemmelser.

§§ 8—12 handler om de *Sikringsforanstaltninger*, der skal iagttages ved *Opbevaring og Handel med Gifte*. Det fastsættes, i hvilke Tilfælde der skal skriftlig Rekvisition til, for at man kan købe Gift, og i hvilke Tilfælde Politiet skal give Tilladelse til Handelen, paa hvilken Maade Opbevaring skal ske (for Forhandlers Vedkommende i et Giftkammer eller

Giftskab), at visse flydende Giftstoffer skal sælges i særlige Flasker, enten i sekskantede Flasker eller i Flasker med Glasprop, at Udlevering til teknisk Brug kun maa finde Sted til Personer over 18 Aar, og at der over al Udlevering af Gifte til teknisk Brug til Forbrugere skal føres en autoriseret Giftbog.

§§ 13—14 handler om *giftige Farver*, o: Farver med stærke Arsenikforbindelser og Farver til kunstnerisk Brug, indeholdende Gift, og § 15 om de Forsigtighedsregler, der skal iagttages ved Udryddelse af Insekter med Blaasyre og Arsenik. Handel med giftige rottedræbende Midler kommer ikke ind under dette Lovforslag, idet der er en særlig Lov af 29. Marts 1924 om Rotteudryddelse, hvorved Handelen med disse Stoffer reguleres.

I § 16 bestemmes, at Landbrugsministeren fastsætter de Forsigtighedsregler, der skal iagttages ved Anvendelse af Arsenik til Kreaturvask.

§§ 17—19 drejer sig om de saakaldte *farlige Stoffer*, hvortil henregnes navnlig de Stoffer, som er farlige som Følge af deres ætsende Virkninger, som Salmiakspiritus, Saltsyre, Svovlsyre o. s. v. Den vigtigste Sikringsbestemmelse her er, at disse Stoffer ligesom de egentlige Giftstoffer skal sælges i særlige Flasker, sekskantede Flasker eller Flasker med Glasprop.

Særlige Regler gives i § 19 om Eddikesyre over 25 pCt. holdig.

§ 20 handler endelig om lignende farlige Stoffer, som ikke er flydende, men som er til Stede i Pulverform eller i hele Stykker, og om hvis Opbevaring og Salg særlige Regler gives.

I §§ 21 — 23 gives nogle supplerende Bestemmelser, at de i §§ 17, 19 og 20 indeholdte Regler om Opbevaring ikke kommer til Anvendelse paa Apotekere; for disses Vedkommende fastsættes saadanne Regler af Sundhedsstyrelsen, ligesom denne fastsætter Regler om Anvendelse af sundhedsfarlige Farver og Klæbemidler til teknisk Brug samt af disse og andre sundhedsfarlige Stoffer til kosmetisk Brug, til Legetøj og til Fyrværkerisager.

I § 24 findes Straffebestemmelser om Overtrædelser af Loven.

Ved 1. Behandling anbefaledes Lovforslaget af Venstres Ordfører, Marie Christensen, som et brugbart Grundlag for videre Forhandling om Enkeltheder. Socialdemokraternes Ordfører, H. P. Jensen, stillede sig tvivlende overfor en Række Bestemmelser, men tilsagde sit Partis »Støtte til en Værnelovgivning som den her paakrævede, naar det ikke medfører Indgreb i Erhvervslivet, saavel handelsmæssigt som forbrugsmæssigt«, hvorved han tænkte paa Landbrug og Haandværk. De Konservatives Ordfører, Ellinger, kritiserede enkelte Bestemmelser — ligesom de andre Ordførere troede han ikke paa Nyttens af Forskriften om »sekskantede Flasker« til Forhandling af Gifte —, men erklærede sig ogsaa villig til en velvillig Behandling i et Udvalg. Endelig anbefaledes Lovforslaget ligeledes af de Radikales Ordfører, Johanne Rambusch, som haabede paa en Giftlov, der ikke bliver til større Gene for Forretnings- og Erhvervslivet, men som alligevel yder det store Publikum nogenlunde Sikkerhed mod Ulykkestilfælde.

I den af Udvalgets Formand afgivne Beretning udtales kun, at Udvalget har ikke tilendebragt sit Arbejde.

---

13. Forslag til Lov vedrørende Fremstillingen og Indførselen af Læder og Skotøj. (Ministerens for Industri, Handel og Søfart). [A. Sp. 2181].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{5}{10}$ (F. Sp. 32). 1. Beh. $\frac{25}{11}$ (F. Sp. 1994). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Tillæg til Lov af 29. Marts 1924 om Bestemmelser mod uretmæssig Konkurrence og Varebetegnelse med senere Ændringer (se Side 200).

Lovforslaget indeholdt dels de i Lov Nr. 99 af 31. Marts 1926 optagne Bestemmelser om Indskrænkning i Adgangen til at anvende Pap og Kunstlæder i Skotøj, hvis Gyldighed udløber 1. Maj 1929, dels til Supplering heraf nye Bestemmelser, der ligeledes tilsigtede at beskytte Forbrugerne mod Køb af Fodtøj, der er daarligt egnet til Brug i vort Klima, nemlig Bestemmelser mod at anvende som Underlæder i Skotøj »betyngt Læder«.

Lovforslaget bestemte derfor i Afsnit I:

»Det er forbudt til dansk Toldomraade at indføre eller i erhvervsmæssigt Øjemed at fremstille til Brug her i Landet

vegetabilsk garvet Underlæder (Saale- og Bindsaalelæder samt Vache- og Rømmelæder), hvis Vægt er forøget ved Hjælp af Stoffer, der ikke er nødvendige for Garvningen eller den videre Beredning af Læderet. Det er ligeledes forbudt at tilsætte Garvestoffer, naar Hensigten dermed kun er at forøge Vægten. Til Blegning er det dog tilladt i forholdsvis ubetydelige Mængder at anvende Barium, Magnesium, Bly- og Tinsalte samt andre mineralske Salte saavel som Glykose, Dextrin, Melasse og lignende organiske Stoffer. Foranstaaende Bestemmelser finder tilsvarende Anvendelse paa Læder-Skotøj.

Ethvert Stykke vegetabilsk garvet Underlæder, der i erhvervsmæssigt Øjemed tilberedes her i Landet til indenlandsk Brug, skal, naar det udleveres fra Garveriet, paa tydelig og holdbar Maade være mærket enten med Garverens registrerede Varemærke eller med hans Firmanavn og Firmaets Hjemsted samt med Ordet: »Dansk«.

Ethvert Stykke vegetabilsk garvet Underlæder, der indføres til dansk Toldomraade, skal ved Indklareringen paa tydelig og holdbar Maade være mærket med Importørens Navn og Hjemsted og med Ordet: »Udenlandsk«.

Nærmere Forskrifter til Gennemførelsen af Bestemmelserne i denne og foregaaende Paragraf udfærdiges af Ministeren for Industri, Handel og Søfart.«

I Afsnit II var optaget de i §§ 1, 3 og 4 i Loven af 31. Marts 1926 indeholdte Bestemmelser, se Aarbog 1925—26, Side 248, og i Afsnit III fandtes Bestemmelser om Kontrol og Administration samt Straffebestemmelser, væsentlig stemmende med den nævnte Lov.

Ved 1. Behandling i Folketinget forhandlede Lovforslaget sammen med det nedenfor under Nr. 14 nævnte om Herre-Konfektion og med de samme Ordførere. Venstres Ordfører, Himmelstrup, fremsatte forskellige Betænkkeligheder overfor de i Forslaget indeholdte nye Bestemmelser og anbefalede Undersøgelse i et Udvalg. Derimod tiltraadte Socialdemokraternes og de Konservatives Ordførere, henholdsvis Hans Nielsen og Drachmann, Lovforslaget, med Forbehold af Overvejelser i Udvalget af de tekniske Enkeltheder. De Radikales Ordfører, Dahlgaard, stillede sig tvivlende overfor de nye Bestemmelseres Nødvendighed og Gennemførlighed.

Ved 1. Behandling i Landstinget af Lovforslaget imod ubillig Konkurrence udtalte Handelsministeren sig om nogle Foranstaltninger, som han, da Lovforslaget om »Læderbetygning« ikke vilde blive gennemført, agtede at træffe, se Landstingstidende Sp. 1605.

14. Forslag til Lov vedrørende Fremstillingen og Indførselen af uldne Herre-Konfektionsartikler. (Ministeren for Industri, Handel og Søfart). [A. Sp. 2173].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{5}{10}$ (F. Sp. 30). 1. Beh. $\frac{25}{11}$ (F. Sp. 2047). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Tillæg til Lov af 29. Marts 1924 om Bestemmelser mod uretmæssig Konkurrence og Varebetegnelse med senere Ændringer (se Side 200).

Lovforslaget, der byggede paa en Indstilling, som Foreningen af danske Fabrikanter af Herreklæder den 17. Juni 1927 tilstillede Folketingets Udvalg angaaende Forslag til Lov om Forholdsregler mod Dumping, tilsigtede at give Forbrugerne en Beskyttelse mod Indførselen her til Landet af Herrekonfektion, hvis Udseende fremtræder saaledes, at Køberen skuffes og først ved Brugen konstaterer den Mangel paa Holdbarhed, som skyldes Materialernes daarlige Kvalitet. Det foresloges derfor, at det er forbudt til dansk Toldomraade at indføre eller i erhvervsmæssigt Øjemed at fremstille som uldne Herre-Konfektionsartikler saadanne Varer, til hvis Fremstilling er anvendt som Hovedstof en Vare, der indeholder under 40 pCt. Uld eller uldent Materiale, naar de paagældende Varer er bestemt til Brug her i Landet. De øvrige Bestemmelser i Lovforslaget, som sigtede til at gennemføre Kontrollen med Forbudets Overholdelse, var i det Omfang, det havde vist sig muligt, udarbejdet i Overensstemmelse med Lov Nr. 99 af 31. Marts 1926 om Indskrænkning i Adgangen til at anvende Pap og Kunstlæder i Skotøj og gik ud paa, at der ved Indførselen skal afleveres Faktura og en Prøve af det anvendte Hovedstof, der skal sendes til Undersøgelse ved Statsprøveanstalten. Der foresloges desuden forskellige Mærkningsbestemmelser og nedsat et sagkyndigt Udvalg til Bistand for Ministeriet, som ogsaa efter indhentet Udtalelse fra dette Udvalg skulde kunne gøre Undtagelse fra Lovens

Bestemmelser. Straffe- og Konfiskationsbestemmelser stemmede med de i den ovennævnte Lov indeholdte.

Ved 1. Behandling i Folketinget anbefalede Venstres Ordfører, Himmelstrup, Lovforslaget til nærmere Overvejelse ud fra Synspunktet: Hensyn til Publikum, men udtalte en Tvivl om det opstillede Kriterium »40 pCt. Uld« er det rette. Socialdemokraternes og de Konservatives Ordførere, henholdsvis Hans Nielsen og Drachmann, anbefalede Lovforslaget, den sidste med Beklagelse af, at det ikke var fremsat tidligere. De Radikales Ordfører, Dahlgaard, erklærede derimod, at hans Parti ikke kunde tiltræde Lovforslaget, navnlig af Hensyn til de Konsekvenser, som dets Gennemførelse vilde faa paa Toldlovens Regler paa dette Omraade.

Ved 1. Behandling i Landstinget af Lovforslaget imod ubillig Konkurrence udtalte Handelsministeren sig om nogle Foranstaltninger, som han, da nærværende Lovforslag om Herre-Konfektion ikke vilde blive gennemført, agtede at træffe, se Landstingstidende Sp. 1605.

15. Forslag til Lov om Banker. (Ministeren for Industri, Handel og Søfart) [A. Sp. 3003].

Fremsat i *Landstinget* ³⁰/₁₁ (L. Sp. 218). 1. Beh. ²/₁₂ (L. Sp. 231). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Nina Bang, Bramsnæs, Degnbol, Fink, Gunnar Fog-Petersen, Frandsen, Gisselbæk, Kloppenborg-Skrumsager, N. K. Kristensen, Lewinsky, Maegaard [Form.], J. Chr. Møller, Henrik Nielsen, Schovelin og C. F. Sørensen). Beretning (B. Sp. 3335) afgiven ⁴/₄.

Et Forslag til Afløsning af Bankloven af 4. Oktober 1919 fremsattes *første Gang i Rigsdagssamlingen 1923—24 i Landstinget af Handelsminister Jørgen Christensen* (se Aarbog 1923—24, Side 404) og gik efter 1. Behandling i et Udvalg, der ikke naaede at afslutte sit Arbejde. I *Samlingen 1924—25* fremsattes det paa ny i noget ændret Skikkelse af *Erhvervsminister Stauning* i Folketinget, hvor det nedsatte Udvalg henimod Samlingens Slutning enedes med Ministeren om at standse Sagens Behandling, for at Folketinget paa ny i den kommende Samling kunde beskæftige sig med det (se Aarbog 1924—25, Side 413). I *Samlingen 1925—26* fremsatte Erhvervsminister Stauning det saa atter i *Folketinget*, dog med nogle Ændringer, som var foranledigede af Udtalelser i den af Folketingsudvalget i den forrige Samling afgivne Beretning (se Aarbog 1925—26, Side 375). Folketinget 1925—26 vedtog Lovforslaget med forskellige

Ændringer enstemmigt ved 3. Behandling; det naaede ikke til Behandling i Landstinget. I *Samlingen 1926—27* fremsatte Erhvervsminister Stauning Lovforslaget i *Landstinget* i den af Folketinget i den forrige Samling vedtagne Skikkelse. Lovforslaget, der fra alle Sider i Landstinget blev modtaget med Velvillie, henvistes til et Udvalg, der ikke naaede til Afslutning med sit Arbejde (se Aarvog 1926—27, Side 499).

Lovforslaget er nu af *Handelsminister Slesbager fremsat paa ny* og i den samme Skikkelse, hvori Folketinget vedtog det i *Samlingen 1925—26*. I sin *Fremsættelsestale* nævnte Ministeren, at det i og for sig havde været *hans Ønske at nedsætte et sagkyndigt Udvalg* til Overvejelse af hele dette Spørgsmaal,*) men da der fra forskellige Sider i Folketinget var fremsat stærke Ønsker om, at Bankloven forelagdes i Landstinget i den af Folketinget i sin Tid vedtagne Skikkelse, havde Ministeren ikke villet undlade at gøre dette, men han gjorde opmærksom paa, at der i *Lovforslaget* var enkelte Punkter, som han for sit Vedkommende mente burde overvejes, før Forslaget ophøjedes til Lov.

Der var for det første Bestemmelserne i § 9 angaaende Bestyrelsesmedlemmers og Direktionsmedlemmers Ret til at have Sæde i andre Selskabers Bestyrelser. Her ønskede Ministeren mere klare Bestemmelser. — Han pegede dernæst paa Bestemmelsen i § 12, hvorefter en Banks Engagement med en enkelt Kunde som Regel ikke maatte overstige 35 pCt. af Bankens Aktiekapital med Tillæg af Reservefonds. Ministeren var ikke sikker paa, at det netop i Øjeblikket vilde være rigtigt at give en saa streng Bestemmelse. — Dernæst gjorde Ministeren opmærksom paa 5. Stykke i § 13, hvori det hedder, at saafremt en Bank ved en Regnskabsopgørelse

*) Under 9. Juni 1928 har Handelsministeren nedsat et Udvalg til Revision af Bankloven. Dets Medlemmer er: Departementschef Johs. Dalhoff, (Formand), Professor, Dr. polit Axel Nielsen, Bankinspektør S. Tetens, Kontorchef A. Helper, Fuldmægtig H. Jespersen, (Sekretær med Bistand af Fuldmægtig ved Banktilsynet E. Kaufmann), Nationalbankdirektør H. Green, Direktør ved Københavns Handelsbank Einar Damm, Direktør ved Aalborg Diskontobank Olaf Nielsen, Direktør ved Aarhus Privatbank C. Andersen, Direktør F. C. Bretteville-Plum, Folketingsmand Johs. Pitzner, Folketingsmand Th. Stauning, Direktør ved Privatbanken V. Eigtved, Direktør Th. Adler Svanholm og Gaard-ejer, Folketingsmand Axel Jensen.

ikke foretager de Afskrivninger, som Bankinspektøren efter en Undersøgelse af Bankens Forhold har meddelt, at han finder paakrævet, maa Udbetaling af Udbytte kun ske med Bankinspektørens Tilladelse. Ministeren mente, at der her gaves en enkelt Mand en for stor Indflydelse; Ansvarret burde paahvile Bankens Ledelse. — I § 14 hedder det, at Revisorerne vælges af Generalforsamlingen, saaledes at der til en af Posterne vælges en statsautoriseret Revisor. Ministeren var i Princippet enig i Bestemmelsen, men man burde, inden en saadan Bestemmelse fik Lovkraft, være sikker paa at have det tilstrækkelige Antal autoriserede Revisorer. — Endelig gjorde Ministeren, se Sp. 221, opmærksom paa følgende Bestemmelser i Lovforslagets § 18:

»Bankinspektøren fører Tilsyn med Overholdelsen af de i nærværende Lov for Bankerne givne Forskrifter. Hans Afgørelser kan af vedkommende Bank indankes for Ministeren for Industri, Handel og Søfart, der afgør Sagen efter — saafremt den ankende Bank ønsker det — at have indhentet Erklæring fra et sagkyndigt Nævn paa 7 Medlemmer. Klager over en af Bankinspektøren i Henhold til Bestemmelserne i § 12, 1. Stykke, eller i § 13, 5. Stykke, truffen Afgørelse vil dog, saafremt vedkommende Bank ønsker det, altid være at forelægge Nævnet til Afgørelse. Nævnets Afgørelse af Klagen er endelig.« Ministeren troede, at der var Mulighed for, at en saadan Bestemmelse om en Appellinstans, i Stedet for at indskrænke Bankinspektørens Myndighed, i det praktiske Liv kunde medføre en Forøgelse af denne og mente ikke, at det var *det*, som var tilsigtet fra Folketingets Side ved Vedtagelsen af denne Bestemmelse.

Ved Lovforslagets *I. Behandling*, under hvilken bl. a. de af Ministeren fremdragne Punkter var Genstand for Omtale fra forskellig Side, erklærede *Partiernes Ordførere* (for Venstre: Maegaard, for Socialdemokrater: Bramsnæs, for Konservative: J. Chr. Møller, for Radikale: Gunnar Fog-Petersen) sig *rede til velvillig Behandling* af Lovforslaget.

Det nedsatte Udvalgs Formand (Maegaard) afgav saalydende *Beretning*: »Udvalget, der blev nedsat den 7. Decbr., har modtaget Deputationer af bankinteresserede og har gennemdrøftet Lovforslagets forskellige Bestemmelser, men uden at naa til noget endeligt Resultat.«

16. Forslag til Næringslov. (Ministeren for Industri, Handel og Søfart). [A. Sp. 3387].

Fremsat i *Landstinget* ^{11/1} (L. Sp. 479). 1. Beh. ^{1-3/2} og ^{8/2} (L. Sp. 590 og 674). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Andrea Brochmann, Bunch, Fink, A. P. Hansen, Hansen-Stavnsbjerg, Carl Jensen, Johannes Jensen [Form.], M. C. Jensen, Jeppesen [Drusebjerg], Olga Knudsen, N. K. Kristensen, Henrik Nielsen, Rasmus Nielsen, Schovelin og C. F. Sørensen).

Som Følge af Henvendelser fra forskellig Side om Ændringer i den i Hovedsagen paa Næringsloven af 29. December 1857 hvilende Næringslovgivning nedsattes ifølge Lov Nr. 222 af 15. April 1921 til Overvejelse af Spørgsmaalet om en Revision af Næringslovgivningen og de i Forbindelse hermed staaende Forskrifter af næringsretlig Natur en Kommission, bestaaende af Repræsentanter for Rigsdagen og Erhvervslivet. Kommissionen afgav i Oktober Maaned 1926 sin Betænkning, indeholdende et Fællesudkast til en ny Næringslov, idet forskellige Mindretal, der ikke havde kunnet vinde Tilslutning til deres principale Ønsker og Synspunkter, indskrænkede sig til at angive disse i de indledende Bemærkninger til Betænkningen og at forbeholde sig eventuelt senere at genoptage disse Ønsker og søge at virke for deres Gennemførelse.

Kommissionens Betænkning danner Grundlaget for det nu foreliggende Lovforslag, idet Ministeriet fandt det rigtigt — bortset fra nogle ganske enkelte Punkter — at fremsætte Lovforslaget i den Form, som Næringslovskommissionen paa Grundlag af omfattende Forhandlinger med de interesserede Erhvervs Repræsentanter og Afvejelse af modstaaende Interesser og Opfattelser har givet det af Kommissionen udarbejdede Lovudkast.

Lovforslagets Indhold er i det væsentlige følgende:

Lovens Omraade angives i § 1 saaledes, at Loven omhandler selvstændig Næringsvirksomhed som industridrivende, Haandværker, handlende, Auktionholder, Handelsagent, Vekselerer, Speditør og Vognmand. Lovens Forskrifter om Haandværksnæring finder tilsvarende Anvendelse paa Barbering og Frisering samt Installation. Endvidere omhandler Loven Virksomhed som Revisor, Translatør, Dispachør, Mægler samt Vejer og Maaler. Ved kgl. Anordning kan, efter indhentet Erklæring fra Amtsraadene og fra Kommunal-

bestyrelserne, Virksomheder, der skønnes at have en lignende samfundsmæssig Betydning som de i 1. Stykke nævnte, inddrages under de for disse givne Forskrifter.

Efter Næringsloven (af 29. December 1857) er Spedition og Rederi udtrykkelig nævnt som frie Næringer. I Lovforslaget sidestilles Spedition med anden Næringsvirksomhed, medens Rederi er udeladt, navnlig fordi de herom fornødne Regler tænkes givet i Søloven. Virksomhederne som Revisor m. v. har ikke hidtil været under Næringsloven.

I Lovforslagets *Afsnit I* §§ 2—64 omhandles den *almindelige Næring*, for hvilken der gives Fællesregler, medens i *Afsnit II* findes særlige Regler for de nævnte, nu inddragne Virksomheder, Revisorer, Translatører o. s. v.

De første Paragraffer i *Afsnit I* handler om *Erhvervelse af Næringsret*, § 2 bestemmer først, at enhver, der ønsker at drive nogen af de i § 1, 1. Stykke, omhandlede Næringer, skal — bortset fra de i denne Lov gjorte Undtagelser — herom indgive Anmeldelse i København til Magistraten, udenfor København til Politimesteren, og erhverve et *Næringsbrev*.

Efter Næringsloven antages Næringsadkomst — bortset fra de sønderjydske Landsdele — ikke at kunne meddeles *Kvinder*, der lever i Ægteskab. Efter Lovforslaget sidestilles Mænd og Kvinder i saa Henseende.

For Tiden er Haandværks- eller Fabriksvirksomhed kun bunden Næring, dersom den er optaget i de af Handelsministeriet udfærdigede Vedtægter herom, medens Handel derimod i selve Næringsloven forudsættes som Hovedregel at være bunden Næring. Faktisk er imidlertid de mere betydningsfulde Haandværks- og Fabriksnæringer gjort bundne ved Vedtægterne, og da der ved de 5 aarlige Revisioner af disse kun foretages faa Ændringer, foreslaas Vedtægterne helt afskaffet.

Med Hensyn til de *personlige Betingelser for Erhvervelse af Næringsbrev* bestemmes i § 3, at Ret til at faa udfærdiget Næringsbrev har enhver, der godtgør

- 1) at have dansk Indfødsret, jfr. herved § 5,
- 2) at have Bopæl her i Landet,
- 3) at være fyldt 21 Aar og ikke at være umyndiggjort og
- 4) ikke ved Dom at være fundet skyldig i nogen i den offentlige Mening vanærende Handling uden derfor at have opnaaet Æresoprejsning.

Den i Næringsloven fastsatte Betingelse, at være raadig over sit Bo, er ikke optaget i Lovforslaget, der ogsaa ved Straffebetingelserne afviger fra Næringsloven, idet denne lægger Vægten paa Straffens Størrelse og derhos ogsaa udelukker den, der blot er under Tiltale.

Forinden Næringsbrev udfærdiges for Stats- og kommunale Tjenestemænd eller for Personer, der lever i Ægteskab med saadanne, maa det godtgøres, at de Betingelser, der maatte være opstillet i saa Henseende i Tjenestemandsløven og de dertil svarende kommunale Regulativer, er opfyldt.

Angaaende *Betaling for Næringsbrev* fastsætter § 4, at ved dettes Udstedelse erlægges en vedkommende Kommunekasse tilfaldende Afgift, der for hver af de i § 1, 1. Stykke, nævnte Næringer (for Haandværksnærings Vedkommende dog for hvert i Næringsbrevet nævnt Fag) udgør for Personer 20 Kr. og for Selskaber med begrænset Ansvar 100 Kr., samt Stempelafgift i Henhold til Stempeloven.

I København kan Magistraten, i de øvrige Købstæder Kommunalbestyrelsen og udenfor de nævnte Steder Amtsraadet efter Indstilling fra Sogneraadet fritage for Erlægelse af Afgiften og for Stempelafgiften.

Efter Næringsloven er den Afgift, der betales, ordnet efter en Klasseinddeling, 5 Klasser, der fastsættes af Administrationen og er af meget forskellig Størrelse. Dette bortfalder altsaa efter Lovforslaget, og samtidig nedsættes Afgiften, der er tænkt som en blot Registreringsafgift, betydeligt, hvorved Kommunernes og Statens Indtægt heraf skønsmæssigt vil gaa ned til ca. $\frac{1}{4}$ af den nuværende.

§ 5, der handler om *Udlændinge*, afviger fra den gældende Ret derved, at denne giver Ret til Næringsadkomst for saadanne, der i 5 Aar har opholdt sig og ernæret sig ærligt her; dette er ikke optaget i Lovforslaget, som kun giver Udlændinge Adgang til Næringsbrev, for saa vidt der er traktatmæssig Aftale.

I § 6 opretholdes i det væsentlige den nugældende Myndighed for Ministeriet til efter indhentet Erklæring fra de stedlige Myndigheder at gøre Undtagelse fra de i § 3, jfr. § 5, opstillede Betingelser.

Ligeledes er Regelen i § 7 om, at det i *ansvarlige Interessentskaber*, der vil drive Næring, paahviler hver enkelt ansvarlig Deltager at erhverve Næringsbrev, væsentlig stemmende med det nugældende.

I § 8 fastslaas, — delvis i Overensstemmelse med Aktieselskabsloven —, at *Aktieselskaber* og andre Selskaber med begrænset Ansvar, der vil drive Næring, kan faa Næringsbrev, naar Direktørerne og Flertallet af Bestyrelsesmedlemmerne opfylder Betingelserne. § 9 om udenlandske Aktieselskabers herværende Filialer er stemmende med § 8.

Angaaende *Brugsforeninger* og andre *Andelsforeninger*, bestemmes i § 10, at naar de alene fordeler Varer indenfor Medlemmernes Kreds, omfattes de ikke af Bestemmelserne i § 8 og er fritaget for at erhverve Næringsbrev. Det samme gælder Foreninger, der bearbejder, forædler eller sælger Medlemmernes Produkter, dog at saadanne Foreninger er pligtige at løse Næringsbrev med Hensyn til den Del af deres Virksomhed, der bestaar i Detailsalg fra Butik udenfor Medlemmernes Kreds. En Betingelse for, at Reglerne i 1. og 2. Punktum kan bringes til Anvendelse, er det dog, at den Del af det ved Virksomheden indvundne Overskud, der ikke anvendes i veldædigt Øjemed eller henlægges til Foreningens Formue, fordeles mellem Medlemmerne i Forhold til deres Andel i Omsætningen.

Fællesforeninger af Andelsforeninger er ligeledes fritaget for at erhverve Næringsbrev, for saa vidt de selv opfylder de i Paragraffens 1. Stykke angivne Betingelser.

Bestyrere og Uddelere i de i denne Paragraf omhandlede Andelsforeninger maa ikke drive Handelsnæring eller anden af denne Lov omfattet Næring, der svarer til Foreningens Virksomhed, ligesom Foreningerne ikke maa have Forretningslokaler sammen med Virksomheder, til hvis Udøvelse der kræves Næringsbrev.

I § 11 fastsættes, at Andelsforeninger, der fordeler Varer fra Butik, skal anmeldes til Magistraten i København, til Politimesteren udenfor København, hvilket i det væsentlige stemmer med det nugældende.

I § 12 indeholdes Regler om det i Øjeblikket noget tvivlsomme Spørgsmaal om offentlige Institutioners Ret til at drive bunden Næring. Det bestemmes, at *Stats- og kom-*

munale Institutioner kan uden Næringsbrev forhandle Næringsmidler, der hidrører fra dansk Jordbrug, Husdyrhold, Fiskeri eller Jagt, samt her i Landet fremstillet Brød. Det samme gælder med Hensyn til saadanne Institutioners Salg af Koks, Brænde og Tørv samt med Hensyn til offentlige Elektricitets-, Gas- og Vandværkers Salg af Genstande, der anvendes ved Elektricitetens, Gassens og Vandets Udnyttelse eller fremkommer som Biprodukter ved de paagældende Værkers Drift. I det Omfang, det maatte være nødvendigt, kan *Fængsler*, Tvangsarbejdsanstalter og lignende Anstalter ligeledes uden Næringsbrev fremstille industrielle eller haandværksmæssige Arbejder samt afsætte de saaledes fremstillede Produkter.

Udover de i denne Paragrafs 1. Stykke omhandlede Tilfælde kan Stats- og kommunale Institutioner alene drive de i § 1, 1. Stykke, nævnte Næringer efter Tilladelse fra Ministeriet. Saadan Tilladelse kan efter Forhandling med det Ministerium, under hvis Forretningsomraade den paagældende Institution henhører, og efter indhentet Erklæring fra den eller de nærmest interesserede, til Afgivelse af saadanne Erklæringer af Ministeriet godkendte Foreninger meddeles for et Tidsrum af indtil 5 Aar, naar den skønnes at være af Betydning for Tilfredsstillelse af Befolkningens Livsfornødenheder til rimelig Pris.

Med Hensyn til *Konkurs- og Dødsboers* Næringsret haves ikke for Tiden Lovregler, men i Praksis er til en vis Grad en saadan Ret anerkendt. Nu foreslaas i § 13, at saadanne Boer kan i indtil et Aar fra Konkursens eller Dødsfaldets Indtræden fortsætte Fallentens eller afdødes Forretning i Likvidations-, Overdragelses- eller lignende Øjemed. I særlige Tilfælde kan i København Magistraten, udenfor København Politimesteren efter Forhandling med den eller de nærmest interesserede stedlige Erhvervsorganisationer indrømme Forlængelse af den fornævnte Frist. Til Ledelse af Forretningen vil der i Dødsboer under privat Skiftebehandling som Regel være at antage en Bestyrer, som skal opfylde de i § 3, jfr. §§ 5 og 6, opstillede Betingelser og derhos under Vedlæggelse af Bevisligheder herfor anmeldes.

Angaaende *Ophør af Næringsret* gives Regler i §§ 14—16. Retten til at drive Næring efter erhvervet Næringsbrev

bortfalder, foruden ved Indehaverens Død, saafremt han ophører at have Bopæl her i Landet eller umyndiggøres. Tilsvarende Regler gælder for Aktieselskaber, idet her Direktørers og Flertallet af Bestyrelsesmedlemmers Forhold er det afgørende. Der kan dispenseres fra disse Bestemmelser. Med Hensyn til Følgen af Straf bestemmes, at saafremt en Person ved Dom findes skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling, afgør vedkommende Ret, hvorvidt Adgangen til at drive Næring i Henhold til tidligere erhvervet Næringsbrev midlertidig eller for bestandig skal falde bort.

Nye Regler om *Bekendtgørelse af Butiksindehaveres Navne* m. v. gives i §§ 17—19. Næringsdrivende, der har Butik, skal have deres Næringsbrev ophængt i Lokalet paa et iøjnefaldende Sted. De paagældendes Efternavn med mindst eet Fornavn eller Forbogstav samt Forretningens Art skal derhos findes angivet paa tydelig Maade ved Indgangen til Forretningslokalet.

Benyttes Automater til Afsætning af Varer, skal tilsvarende Navneangivelse samt vedkommendes Forretningsadresse paa iøjnefaldende Maade som Regel findes paa Automaten.

Disse Bestemmelser finder tilsvarende Anvendelse paa Selskaber og Andelsforeninger.

I de følgende Paragraffer omhandles *Industri- og Haandværksnæring*. Medens efter den gældende Lov de indbyrdes Grænser mellem Haandværk og Industri og mellem de forskellige Fag indenfor disse maa drages efter, hvad der maa antages at være Sædvane, hvilket ofte volder Vanskelighed, skal efter Lovforslagets § 20. Handelsministeriet efter indhentet Udtalelse fra den eller de nærmest interesserede, til Afgivelse af saadanne Erklæringer af Ministeriet godkendte Foreninger, og saa vidt muligt under Hensyntagen til den sædvanemæssige Opfattelse, fastsætte, hvilke Virksomheder der skal anses at være henholdsvis Industrinæring og Haandværksnæring, og indenfor denne sidste, hvilke Virksomheder der skal anses at udgøre særlige Haandværksfag.

Næringsbrev paa Industrinæring berettiger — med de af Lovgivningen i øvrigt flydende Undtagelser og Indskrænkninger — til Udøvelse af Industrinæring af enhver Art og desuden til Udøvelse af ethvert Haandværksfag i det Omfang,

som maatte være nødvendigt til Fuldførelse af et færdigt industrielt Arbejde.

Næringsbrev paa Haandværksnæring berettiger — med de af Lovgivningen i øvrigt flydende Undtagelser og Indskrænkninger — til Udøvelse af det eller de i Næringsbrevet angivne Haandværksfag og desuden til Udøvelse af ethvert andet Haandværksfag eller af Industrinæring i det Omfang, som maatte være nødvendigt til Fuldførelse af et færdigt Haandværksarbejde indenfor det eller de af Næringsbrevet omfattede Fag.

Det er Lovforslagets Tanke, at Næringskredsene fremtidig skal falde sammen med Kommunerne, hvorfor § 21 bestemmer, at Næringsbrev paa Industri- eller Haandværksnæring berettiger — med de af Lovgivningen i øvrigt flydende Undtagelser og Indskrænkninger — til Etablering af Værksteder eller andre faste Forretningssteder i vedkommende Kommune samt til Udøvelse af Faget i og fra denne Kommune.

Foranlediget ved Ønsker fra Haandværkets Side, særlig en paa den i 1917 afholdte nordiske Haandværkskonference enstemmigt vedtagen Resolution, findes i § 22 nye Bestemmelser, der tilsigter at give Haandværkere, der har bestaaet en Fagprøve, Eneret til *Betegnelsen* »Mester«, idet Ministeriet efter Samraad med Fællesrepræsentationen for dansk Industri og Haandværk kan foreskrive, at *Betegnelsen* »Mester« i Forbindelse med Angivelse af en Haandværksvirksomhed alene tilkommer Personer, der — foruden at have erhvervet Næringsbrev paa den paagældende Næring — har bestaaet en i Henhold til Loven om Lærlingeforholdet anordnet Læreprøve i vedkommende Fag eller ved en af Ministeriet godkendt Prøve eller paa anden som fyldestgørende anerkendt Maade godtgør at besidde en tilsvarende Færdighed i Faget. Ved Valg af Repræsentanter for Haandværket til Varetagelse af særlige Hverv, saasom til Medlemmer af Kommissioner og Nævn, Voldgiftsmænd, Syns- og Skønsmænd, tilsynsførende ved tekniske Skoler og Fagskoler, til Bedømmelse af Svendep prøver eller lignende, udpeges fortrinsvis Haandværkere, der opfylder Betingelserne for at føre »Mester«-Navnet.

Angaaende *industridrivendes og Haandværkeres Afsetningsret* bestemmes i §§ 23 og 24 væsentlig i Overensstem-

melse med det nugældende, at de er berettigede til Afsætning fra Værksteder, Butikker eller andre faste Forretningssteder i vedkommende Kommune af egne Produkter samt saadanne Genstande, som ved den Behandling, de har været underkastet i vedkommendes Næringsbrug, er undergaaet en væsentlig Forandring, samt endvidere af saadanne af andre fremstillede eller industrielt (haandværksmæssigt) bearbejdede Produkter, som henhører til det paagældende Fag eller udgør Dele af eller Tilbehør til Fagets Frembringelser, Maskiner, Redskaber og Materialer, der benyttes i Faget, samt som forholdsmæssigt Tilbehør til Produkter, som de i øvrigt er berettigede til at afsætte, Genstande, der udgør sædvanemæssig Emballage for de paagældende Produkter.

Om de saakaldte *Frihaandværkere* indeholdes Reglerne i § 25, hvorefter Personer, der ikke i vedkommende Næringsvirksomhed benytter anden Medhjælp end Ægtefælle og hjemmевærende Børn eller Børnebørn, er — medmindre Undtagelse herfra er gjort — berettigede til uden Erhvervelse af Næringsbrev at udøve industriel eller haandværksmæssig Virksomhed. I Sygdomstilfælde o. lign. kan i København Magistraten, udenfor København Politimesteren tillade, at anden navngiven Person benyttes som Medhjælp. Saadanne Personer er berettigede til fra Bolig, Værksted, Butik eller andet fast Forretningssted at sælge egne Produkter og Genstande, der ved den Behandling, de har været underkastet i vedkommendes Næringsbrug, er undergaaet en væsentlig Forandring.

Personer, der i Henhold til Bestemmelserne i denne Paragraf driver Virksomhed uden at have Næringsadkomst, maa ikke arbejde i Fællesskab.

Bestemmelserne svarer væsentlig til det nugældende, idet der dog foreslaas en Udvidelse ved at give Ret til Salg fra Butik, nu antages Frihaandværkerne kun at have Ret til at sælge fra Bolig eller Værksted.

Handelsnæringen omhandles i §§ 26 og 27. Den første bestemmer ganske kort, at Næringsbrev paa Handel berettiger — med de af Lovgivningen i øvrigt flydende Undtagelser og Indskrænkninger — til Afsætning af Varer af enhver Art fra Butikker eller andre faste Forretningssteder i vedkommende Kommune, medens § 27 omhandler den saakaldte

Frihandel og fastsætter, at i København og de øvrige Købstæder samt Flækker kan Kommunalbestyrelsen, udenfor de nævnte Steder Amdsraadet efter Forhandling med den eller de nærmest interesserede stedlige Foreninger udfærdige en Vedtægt, hvorefter visse Næringsmidler, der hidrører fra dansk Jordbrug, Husdyrhold, Fiskeri eller Jagt, Brød, Husflidsprodukter, Pottemager-, Rebslager- og Træskomagerarbejde samt Blomster, Brænde og Tørv (alt af dansk Oprindelse) uden Erhvervelse af Næringsbrev kan sælges fra Butik eller andet fast Forretningssted af Personer, som ikke i vedkommende Næringsvirksomhed benytter anden Medhjælp end Ægtefælle og hjemmeværende Børn eller Børnebørn. I Sygdomstilfælde og lignende kan i København Magistraten, udenfor København Politimesteren tillade, at anden navngiven Person benyttes som Medhjælp. Ved Vedtægten, der stadfæstes af Ministeriet, kan det yderligere bestemmes, at tilsvarende Regler skal gælde med Hensyn til Salg af Traad, Sæbe, Legetøj, Skrivematerialer, Frimærker, Tændstikker og lignende for en saadan mindre Forretning naturlige Varer.

Lovforslaget har opgivet den i den gældende Næringslov fastslaaede Deling af handlende i en Række Grupper (Grosserer, Købmand, Detaillist, Høker, Vinhandler, Tømmerhandler og Materialist), hvis Forretningsomraader det har vist sig vanskeligt at holde ude fra hinanden. Ligeledes er de gældende Bestemmelser, hvorefter Grosserere ikke maa holde aaben Bod, medens paa den anden Side Detaillister kun maa have Udsalg fra aaben Bod, bortfaldet. Heller ikke er det i Næringslovens § 34 indeholdte Forbud imod, at handlende har Butik flere Steder i samme Kommune, optaget i Lovforslaget, og det samme gælder om Bestemmelsen i Næringslovens § 24 om, at Næringsadkomst paa Handel og Haandværk ikke uden Tilladelse maa forenes.

Med Hensyn til *Optagelse af Bestillinger* sondres efter, om det sker fra Forretningslokale eller ved personlige Henvendelser. I første Retning kan efter § 28 handlende, industridrivende og Haandværkere, der er næringsberettigede her i Landet, fra deres Forretningssted gennem skriftlige eller telefoniske Henvendelser, Avertissementer o. lign. for egen eller fremmed Regning søge Bestillinger paa saadanne Varer, som omfattes af deres Afsætningsret. Dette gælder, selv om vedkommende Kunde bor udenfor den eller de Kom-

muner, i hvilke de ordresøgende har erhvervet Næringsbrev. Derimod foreslaas i § 29 de personlige Henvendelser reguleret i Forhold til de gældende Regler, hvorefter de er frit tilladt. Efter Lovforslaget maa personlig Henvendelse for ved eller uden Forevisning af Prøver at opnaa Bestillinger, bortset fra trykte Skrifter, fra Varer, der med Hjemmel i §§ 40 og 41 kan omføres til Salg, og fra Henvendelser, der sker efter vedkommende Kundes Anmodning, ikke ske til private, men kun til handlende og til saadanne andre næringsdrivende, i hvis Forretning der er Anvendelse for de paa-gældende Varer, men overfor disse næringsdrivende, hvad enten de bor i eller udenfor den eller de Kommuner, i hvilke den ordresøgende har erhvervet Næringsbrev. Med næringsdrivende sidestilles i denne Henseende Andelsforeninger samt Stats- og kommunale Institutioner. Optagelse af Bestillinger ved personlig Henvendelse maa ikke forbindes med Præmieuddeling eller lignende.

Ved personlig Henvendelse til Jordbrugere og Fiskere kan Bestillinger optages paa Genstande og Varer, for hvilke de paagældende har Anvendelse i deres Bedrift.

I § 30 foreskrives, at Personer, der saaledes ved personlig Henvendelse søger Bestillinger, skal medføre deres Næringsbrev eller for Repræsentanternes Vedkommende en Fuldmagt.

Lovforslagets §§ 31—35 omhandler *Handelsrejsende for udenlandske Firmaer* og er enslydende med §§ 1—5 i Lov Nr. 138 af 1. Juli 1927 med samme Titel.

I §§ 36—44 gives Bestemmelser om *Omførsel af Varer*, der efter de nugældende Regler som Hovedregel er forbudt, naar det ikke sker efter forudgaaet Bestilling. Undtagne fra Forbudet er paa Landet opkøbte Landbrugs- og Landbohusflidsprodukter og Hvedebrød paa Landet, hvorhos i Købstæderne Politimesteren og Kommunalbestyrelsen kan meddele Tilladelse til Forhandling ved Omførsel af andre Genstande. I Lovforslaget foreskrives nu, at Personer, der ønsker at omføre Varer til Forhandling, maa — bortset fra de nedenfor nævnte særlige Bestemmelser og fra her i Landet næringsberettigedes Omførsel af Varer efter vedkommende Kundes Anmodning — herom indgive Anmeldelse, i København til Magistraten, udenfor København til Politimesteren i den Politikreds, i hvilken Virksomheden agtes drevet, og

forinden Virksomhedens Paabegyndelse erhverve et *Vandrebrev* som Bevis for Anmeldelsen og som Adkomst til at drive Virksomheden i vedkommende Politikreds. Vandrebrev udfærdiges under de i § 3, jfr. §§ 5 og 6, for Udfærdigelse af Næringsbrev angivne Betingelser. Ved Udstedelsen erlægges en Politikassen (i København Kommunens Kasse) tilfaldende Afgift paa 2 Kr., medmindre den udstedende Myndighed fritager herfor. Udfærdigelse af Vandrebrev kan med Angivelse af Begrundelse nægtes, saafremt foreliggende Omstændigheder, derunder den paagældendes Vandel og Helbreds-tilstand, giver Aarsag til at befrygte, at dets Meddelelse vilde give Anledning til Misbrug eller andet uheldigt Forhold. Saadan Nægtelse kan indankes for Domstolene.

Retten til at drive Næring i Henhold til et Vandrebrev bortfalder under de i §§ 14 og 15 for Næringsbrevs Bortfald angivne Betingelser, ligesom Vandrebrevet i øvrigt i Tilfælde af Misbrug eller andet uheldigt Forhold ved Dom i en i dette Øjemed rejst Politisag kan sættes ud af Kraft. Saadan Dom udelukker den paagældende fra i et i Dommen nærmere fastsat Tidsrum at drive Næring i Henhold til Vandrebrev.

Vandrebrev udfærdiges kun til Personer og giver ikke Adgang til Benyttelse af anden Medhjælp end vedkommendes Ægtefælle og hjemmeværende Børn og Børnebørn over skolepligtig Alder. I Sygdomstilfælde o. l. kan i København Magistraten, udenfor København Politimesteren dog tillade, at en anden navngiven Person, der opfylder de for Erhvervelse af Vandrebrev angivne Betingelser, benyttes som Medhjælp.

De Varer, der maa omføres til Salg efter Vandrebrev, er Næringsmidler, der hidrører fra dansk Jordbrug, Husdyrhold, Fiskeri eller Jagt, Brød, Husflidsprodukter, Pottemager-, Rebslager- og Træskomagerarbejde samt Blomster, Sand, Brænde og Tørv, alt af dansk Oprindelse.

Ved den i § 27 nævnte Vedtægt kan det bestemmes, at visse af de fornævnte Produkter skal kunne omføres til Salg uden Erhvervelse af Vandrebrev, ligesom det ved Vedtægten under Hensyn til vedkommende Steds Behov kan tillades, at visse andre Varer — fortrinsvis daglige Husholdningsfornødenheder af dansk Oprindelse og udenlandsk Frugt — maa omføres til Salg af Personer, der har løst Vandrebrev.

Det saakaldte Hammerum-Privilegium, Retten for Beboere af Hammerum Herred til ved Omløben at forhandle Uldvarer, der er forarbejdede i Herredet, opretholdes herved, dog saaledes, at de paagældende skal løse Vandrebrev. Paa Hammerum-Egnen næres der, efter hvad der oplyses i Kommissionsbetænkningen, stærke Ønsker om Bibeholdelse af Privilegiet, idet Tilvirkningen af disse Uldvarer i Vinter-tiden sysselsætter et ret stort Antal af Beboerne.

Vandrebrev kræves ikke til Omførsel af Naturalprodukter af dansk Jordbrug, Husdyrhold og Fiskeri, ej heller til Salg paa Gader og Pladser af Aviser, Ugeblade og Tidsskrifter.

Ministeriet kan tillade, at Perler, Ædelstene, Kunstværker og lignende Genstande kan omføres til Salg til handlende og til saadanne andre næringsdrivende, i hvis Forretning de paagældende Genstande føres eller benyttes. Efter indhentet Erklæring fra de nærmest interesserede Myndigheder kan Ministeriet endvidere for et begrænset Tidsrum meddele Personer eller Selskaber Tilladelse til at omføre til Salg andre Genstande end de ovenfor nævnte, i Særdeleshed trykte Skrifter o. l.

Salg af Varer ved Omførsel maa ikke forbindes med Præmieuddeling eller lignende.

Ved den i § 27 nævnte Vedtægt kan det bestemmes, at der skal svares en Afgift for Benyttelse af faste Stadepladser, ligesom der i øvrigt ved Politi- og Sundhedsvedtægter kan gives nærmere Ordensforskrifter med Hensyn til Omførsel af Varer til Salg.

Personer, der ved Omvandring ønsker at drive erhvervs-mæssigt *Opkøb af Varer*, skal hertil erhverve Vandrebrev, medmindre saadant efter foranstaaende Regler er ufornødent til Salg ved Omførsel af de paagældende Varer, og er i det hele undergivet Forskrifterne om Vandrebrev.

Tilbud af Arbejdsydelser ved Omvandring er undergivet de til enhver Tid i saa Henseende i Politi- og Sundhedsvedtægter indeholdte Forskrifter, ved hvilke saadan Virksomhed, f. Eks. Skærslippervirksomhed, kan betinges af Polititilladelse.

Med Hensyn til Udøvelse af *Næringsdrift paa Købestævner og Udstillinger* kan Ministeriet gøre Undtagelse fra Bestemmelserne i denne Lov og i øvrigt fastsætte nærmere Regler for, i hvilket Omfang Salg maa finde Sted.

De i Lovforslagets §§ 47 og 48 givne Regler om *Markedshandel* svarer væsentlig til de nugældende. Til Afholdelse af Marked udkræves Tilladelse fra Landbrugsministeriet, der, forinden Tilladelse meddeles, giver de stedlige Myndigheder og den eller de nærmest interesserede Landbrugsorganisationer Lejlighed til at erklære sig om Spørgsmaalet. Ved hvert Aars Begyndelse lader Ministeriet offentliggøre en Fortegnelse over de for det paagældende Aar tilladte Markeder med Angivelse af Tid og Sted for deres Afholdelse.

Paa Markeder kan her i Landet bosatte Personer uden Nærings- eller Vandrebrev forhandle Heste, Kvæg, Faar, Geder og Svin, Fjerkræ, Kaniner og danske Husflidsprodukter samt andre Produkter, der i Henhold til de foran gengivne Bestemmelser kan omføres til Salg. Ved den i § 27 nævnte Vedtægt kan det bestemmes, at næringsdrivende, der er bosat i den paagældende Kommune, kan tage Stade paa Markedet.

Bestemmelserne om Stadepenge m. v. finder tilsvarende Anvendelse paa Markedshandel.

Angaaende *Torvehandel* bestemmes i §§ 49 og 50, at ved saadan Handel kan her i Landet bosatte Personer uden Nærings- eller Vandrebrev søge Afsætning for Fjerkræ, Grise, Kaniner og danske Husflidsprodukter samt andre Produkter, der i Henhold til Bestemmelserne om Vandrebrev kan omføres til Salg.

Bestemmelserne om Stadepenge m. v. og om Adgang for Stedets næringsdrivende til at deltage i Markedshandel finder tilsvarende Anvendelse paa Torvehandel.

Tid og Sted for Afholdelse af Torvehandel fastsættes af Kommunalbestyrelsen efter Samraad med Politimesteren (Politidirektøren).

Frivillige Løsøreauktioner omhandles i §§ 51 og 52, hvorefter næringsdrivende, der i Henhold til dertil erhvervet Næringsbrev i det sidst forløbne Aar har drevet og stadig driver Handels-, Industri- eller Haandværksnæring med Benyttelse af fast Forretningslokale, kan med den nedenfor angivne Begrænsning ved frivillig Auktion i den eller de Kommuner, i hvilke de har faste Forretningslokaler, søge Afsætning for de dem tilhørende Varer, som de i øvrigt er berettigede til at forhandle. Udenfor denne Lovs Bestemmelser

falder — foruden Auktioner over fast Ejendom, Tvangsauktioner og andre i Henhold til særlig Lov stedfindende Auktioner — Realisation ved Auktion af Døds-, Konkurs- og Likvidationsboers Varebeholdninger, Auktionssalg i velgørende Øjemed, første Bortsalg af her i Landet strandede Varer, for saa vidt Salget sker ved Auktion, samt andet Salg ved Auktion af Genstande, der ikke af den paagældende er erhvervet i Salgsøjemed eller i samme Øjemed er fremstillet ved industriel eller haandværksmæssig Virksomhed.

For at sætte en Stopper for det i de sidste Aar opblomstrede uheldige Salg ved Auktion af Genstande, der er fremstillet med saadant Salg for Øje, bestemmer § 52, at Bortsalg ved Auktion af industrielle eller haandværksmæssige Produkter, der af den paagældende er købt eller fremstillet med Auktionssalg for Øje, kan ikke ske, medmindre Ministeriet meddeler Tilladelse hertil.

Om *Auktionsholdernæring* gives Regler i §§ 53—55. Der udkræves Næringsbrev, og den, der ønsker saadant, maa opfylde de almindelige Betingelser for at faa Næringsbrev og derhos ikke være ude af Raadighed over sit Bo.

Auktionsholdere kan ikke drive Industri, Haandværk eller Handel i den Kommune, i hvilken de har Næringsbrev som Auktionsholder, medmindre Ministeriet i Tilfælde, hvor det er nødvendigt for at fortsætte en bestaaende Auktionsholdervirksomhed, hvis Fortsættelse af særlige Grunde skønnes ønskelig, meddeler Tilladelse hertil. Auktionsholderes Forretningslokaler kan kun med Ministerens Tilladelse benyttes til anden Næringsdrift.

Ministeriet kan fastsætte nærmere Regler for Udøvelse af Auktionsholdernæring, derunder i Særdeleshed med Hensyn til Bogføring, Auktionskatalog og Auktionsbekendtgørelser.

Auktionsholdere skal iagttage, at de Personer eller Selskaber, for hvis Regning de besørger Auktion afholdt, er berettigede til at søge de paagældende Genstande afsat ved Auktion.

Om *Handelsagentur* foreslaas i § 57, at ved Handelsagent forstaas i denne Lov den, som for en anden har paataget sig det Hverv at virke for Afsætning af Varer ved at

optage Bestillinger til den paagældende eller ved at sælge Varer i dennes Navn, og som ikke er ansat i Agenturgiverens Tjeneste, men udøver Virksomheden som selvstændig forretningsdrivende med eget Kontor eller andet eget Lokale, hvortil Meddelelser angaaende Forretningen kan sendes.

Virksomhed som Handelsagent anses som selvstændig Handelsnæring og er undergivet de for denne gældende Regler.

Ogsaa om *Vekselerernæring* gives særlig Regel. Herved forstaas Foretagelse for Andenmands Regning af Køb eller Salg af Værdipapirer, Arbitrageforretninger og Veksling af Penge.

Ministeriet kan fastsætte nærmere Regler for Udøvelse af Vekselerernæring, derunder i Særdeleshed med Hensyn til Bogføring og Adgang til at benytte Agenter. Ogsaa for Vekselerere gælder det, at de for at faa Næringsbrev ikke maa være ude af Raadighed over deres Bo. Danske Banker kan uden Næringsbrev drive saadan Virksomhed.

Speditionsvirksomhed, der nu er fri Næring, og som efter Lovforslaget omfatter Besørgelse af Forsendelse af Varer eller Gods i eget Navn for andres Regning og i Forbindelse hermed eventuelt Toldklarering og Kørsel med vedkommende Varer eller Gods — idet dog Toldklarering falder udenfor Bestemmelserne i denne Lov og er ligesom Kørsel med Varer eller Gods ikke forbeholdt Speditører —, udkræver efter Lovforslaget Næringsbrev, og ogsaa her fordres, at vedkommende ikke er ude af Raadighed over sit Bo.

Vognmandsvirksomhed er nu fri Næring paa Landet, og dette opretholdes ved Lovforslaget, dog at andet kan bestemmes ved en af Amtsraadet udfærdiget, af Ministeriet stadfæstet Vedtægt.

I Afsnit II behandles forskellige Virksomheder, først *Revisorer*. Bestemmelserne herom bygger i det væsentlige paa den nugældende Lov af 14. Maj 1909 om *autoriserede Revisorer*, som i øvrigt ønskes ændret, hvorom er fremsat Henvendelser fra de paagældende Foreninger. Beskikkelse som autoriseret Revisor meddeles paa Begæring, for et Gebyr til Statskassen af 120 Kr., enhver, der opfylder de

§ 65 opstillede Betingelser, hvoraf fremhæves 25 Aars Alder, Boraadighed og Bestaaen af Revisorprøven, der aflægges for en af Ministeriet nedsat Kommission. De, der har faaet saadan Beskikkelse, har Eneret til Betegnelsen »statsautoriseret Revisor«, og det bestemmes, at Benyttelse i Reklameøjemed af Betegnelser, der er egnede til at hidføre Forveksling med statsautoriserede Revisorer, derunder navnlig Forbindelser af Ordet »Revisor« med »autoriseret« eller »statsautoriseret«, er forbudt. Herved er navnlig tænkt paa den nu ikke ualmindelige Forveksling af statsautoriserede Revisorer med de autoriserede regnskabskyndige Tillidsmænd. Det bestemmes udtrykkelig, at Udøvelse af Revisionsvirksomhed er ikke betinget af Beskikkelse eller Næringsbrev. Statsautoriserede Revisorer skal underskrive en højtidelig Forsikring af nærmere anført Indhold, maa kun have Kontor et Sted, der skal opgives for Ministeriet, kan med offentlig Troværdighed afgive Erklæring, hvorom gives de samme Regler som i Loven af 1909. Det nævnes, at de fortrinsvis bør benyttes til Oplysning om regnskabsmæssige Forhold i offentlige Retssager, ligesom de bør have fortrinsvis Adgang til Anvendelse som handelskyndige Revisorer i Konkursboer, til at blive autoriseret som regnskabskyndige Tillidsmænd ved Tvangsakkord udenfor Konkurs og som regnskabskyndige Konsulenter i Henhold til § 18, 8. Stykke, i Loven af 10. April 1922 om Indkomst- og Formueskat til Staten.

Som en ny Bestemmelse foreslaas i Overensstemmelse med et Ønske fra Revisorernes Side, at samtlige statsautoriserede Revisorer skal være Medlemmer af en Forening, hvis Vedtægter stadfæstes af Ministeriet, og hvis Virksomhed og Myndighed overfor Medlemmerne er bestemt i Lovforslaget, nærmest efter Sagførerforeningens Mønster. Der gives saa Regler om Bortfald af Beskikkelsen, noget videre end de nugældende Bestemmelser.

I §§ 75—81 findes Regler om *statsautoriseret Translator og Tolke* og *statsautoriseret Dispachor*, delvis i Overensstemmelse med Bestemmelserne om Revisorer.

Lovforslaget har dernæst i §§ 82—85 Bestemmelser om *statsautoriserede Mæglere*. Nu findes Forskrifterne om Mæglervæsenet for København i Forordning af 22. December 1808,

og i en Række Købstæder findes tilsvarende Forskrifter i særlige af Kongen udfærdigede Mæglerartikler, men i de øvrige Købstæder og paa Landet er Mæglervirksomheden fri Næring. Lovforslagets Bestemmelser svarer væsentlig til de for Revisorer gengivne, ogsaa Fordringen om en Prøve.

For *Ejendomsmæglere* gives Regler i Lovforslaget, idet Personer, der opfylder de i § 3, Nr. 1—3, jfr. §§ 5 og 6, opstillede Betingelser, har ført en retskaffen Vandel og derhos ikke er ude af Raadighed over deres Bo, kan i Overensstemmelse med Forskrifterne i § 2 erhverve Næringsbrev som Ejendomsmægler. For Udfærdigelsen erlægges en Afgift i Overensstemmelse med Bestemmelserne i § 4, 1. Stykke. Saadant Næringsbrev, der kun meddeles Personer, giver de paagældende Eneret paa Betegnelsen »Ejendomsmægler«. Saafremt en Ejendomsmægler gør sig skyldig i Forhold, der gør det betænkeligt vedblivende at lade ham drive Virksomhed som saadan, kan hans Næringsbrev og den dermed forbundne Ret til at benytte Betegnelsen »Ejendomsmægler« frakendes ham under en særlig i dette Øjemed rejst Straffesag.

Ministeriet kan efter Forhandling med Justitsministeriet fastsætte nærmere Regler for Udøvelse af Ejendomsmæglerens Virksomhed, derunder i Særdeleshed med Hensyn til Aflægelse af en Prøve, Bogføring, Takster og Adgangen til for egen Regning at drive Handel med Ejendomme.

Ydelse af Bistand ved Ejendomshandler er ikke betinget af Næringsbrev.

For *Vejere og Maalere*, hvis Forhold for Tiden i det væsentlige er ordnet ad administrativ Vej, gives nu i Lovforslaget Bestemmelser, væsentlig i Overensstemmelse med de for Revisorer foreslaaede.

Afsnit III begynder med i § 89 at bestemme, at Ministeriet kan meddele Stadfæstelse paa Vedtægter for *Foreninger* af de under denne Lov henhørende næringsdrivende med den Virkning, at Vedtægterne efter Stadfæstelsens Meddelelse ikke kan ændres uden Ministeriets Samtykke. Med Hensyn til *Haandværks- og Fabrikslav* er de foreslaaede Regler væsentlig i Overensstemmelse med Næringsloven, og ligeledes vedbliver de om *Grosserer-Societetet* givne Forskrifter med de af senere Lovgivning og denne Lov flydende Ændrin-

ger at bestaa, dog at Ministeriet efter Indstilling fra Grosserer-Societetets Komité helt eller delvis kan ophæve de paagældende Bestemmelser.

Handlende i København, der som regelmæssig og væsentlig Bestanddel af deres Handelsvirksomhed sælger Varer til andre næringsdrivende til Videresalg eller Forarbejdning, skal anmelde dette for Magistraten og have deres Næringsbrev paategnet herom.

De paagældende handlende er pligtige at indtræde som Medlemmer af Grosserer-Societetet, medmindre Ministeriet af særlige Grunde maatte fritage dem herfor. Medlemskontingentet vil være at godkende af Ministeriet.

Betegnelsen »Grosserer« er forbeholdt Medlemmer af Grosserer-Societetet samt saadanne handlende, der i Henhold til Næringsloven af 29. December 1857 har erhvervet Borgerkab som Grosserer.

Lovforslaget slutter saa med Straffe-, Overgangs- og Ophævelsesbestemmelser.

Ved 1. Behandling i Landstinget anbefaledes Lovforslaget af Venstres, Socialdemokraternes og de Radikales Ordførere, henholdsvis Johannes Jensen, Henrik Nielsen og Jeppesen (Drusebjerg), der alle omtalte enkelte Spørgsmaal. De Konservatives Ordfører, Bunch, dvælede særlig ved de Bestemmelser, der vedrører Handelen, og som denne paa flere Punkter ønsker ændret, men ogsaa han erklærede sig med Glæde beredt til at behandle Lovforslaget.

---

17. Forslag til Lov om Værn for Erhvervs- og Arbejdsfriheden. (Ministeren for Industri, Handel og Søfart). [A. Sp. 2189].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{5}{10}$ (F. Sp. 33). 1. Beh. $\frac{23}{11}$ (F. Sp. 1875). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hans Nielsen, Schrøder, P. Andersen, Sneum, Harald Jensen, J. P. Larsen, Knud Kristensen [Form.], Pinstrup, Jensen [Broby] [Sekr.], Vagn Bro, Julin, Hendriksen, Fibiger, Ibsen og P. Munch). Betænkning (B. Sp. 1713) afgiven $\frac{15}{3}$. (Ordfører: Hans Nielsen). 2. Beh. $\frac{28}{3}$ og $\frac{3}{4}$ (F. Sp. 5918, 6412, 6432).

Det fremsatte Lovforslag var saalydende:

§ 1. Kollektive Aftaler, der angaar Pris-, Produktions- og lignende Forhold, og som tilsigter at begrænse den enkeltes Erhvervs- eller Arbejdsfrihed, hemme den frie Konkurrence og direkte eller indirekte hidføre Monopolet indenfor det paagældende Erhverv, er ugyldige, og ingen Følger af Brud paa saadanne Aftaler, være sig Erstatning, Kontraktbøder eller lignende, kan under nogen som helst Form tillægges Retsvirkning af Domstolene.

§ 2. Ved Bedømmelsen af, om en kollektiv Aftale har den i § 1 angivne Karakter eller ej, kan Domstolene hidkalde særlige i Pris-, Produktions- og lignende Forhold sagkyndige og, om fornødent til Spørgsmaalets rette Oplysning, nedsætte et Undersøgelsesudvalg af saadanne sagkyndige, der paa Grundlag af en nærmere Undersøgelse af Tilstanden indenfor det paagældende Erhverv vil have at afgive en Redegørelse til Domstolene desangaaende.

§ 3. Enhver Art af økonomisk eller personlig Forfølgelse af den enkelte i Pris-, Produktions- og lignende Forhold — derunder Boykotning —, der har til Formaal at begrænse den enkeltes Erhvervs- eller Arbejdsfrihed, hemme den frie Konkurrence og direkte eller indirekte at hidføre Monopolet indenfor det paagældende Erhverv, er ulovlig og paadrager, foruden Erstatning for den Skade, nævnte Forfølgelse har tilføjet vedkommende, Straf af simpelt Fængsel eller, under formildende Omstændigheder, Bøder indtil 100 000 Kr. Sagerne er Genstand for saavel offentlig som privat Paatale.

§ 4. De af Lov Nr. 536 af 4. Oktober 1919 om den faste Voldgiftsret omfattede kollektive Aftaler berøres ikke af nærværende Lovs § 1.

§ 5. Nærværende Lovs § 1 finder i øvrigt Anvendelse paa enhver kollektiv Aftale, om hvis Retsgyldighed der rejses Spørgsmaal ved Domstolene efter nærværende Lovs Ikrafttræden.

Foranstaaende Forslag er enslydende med tidligere forelagt Forslag om samme Emne; det er senest fremsat i Rigsdagssamlingen 1926—27 (se Aarvog 1926—27, Side 500), hvor det ikke var lykkedes det nedsatte Udvalg at tilendebringe Forhandlingerne inden Samlingens Slutning. Efter en længere l. Behandling, ved hvilken *Partiernes Ordførere* var: for Venstre Knud Kristensen, for Socialdemokraterne Hans Nielsen, for de Konservative Hendriksen og for de Radikale P. Munch, henvistes Lovforslaget til et Udvalg,

som den 15. Marts afgav en *Betænkning* med omfattende Bilag*).

Udvalgets Ordfører (Hans Nielsen) meddeler som Indledning til Betænkningen:

»Udvalget har fortsat det Arbejde, som udførtes i forrige Rigsdagssamling, og som resulterede i en Beretning, der bl. a. meddeler, at Udvalget har indhentet en lang Række Besvarelser saavel fra enkelte Personer som fra forskellige Erhvervsorganisationer. Disse Besvarelser tillige med andre Oplysninger, der er fremskaffet i indeværende Samling, medfølger som Bilag til denne Betænkning.

Efter at Udvalget paa denne Maade har søgt at skaffe sig Underretning om, hvorledes en Række Organisationer i By og paa Land stillede sig til Forslaget, har man fremskaffet et Responsum fra Professor, Dr. juris Vinding Kruse. En Del af Udvalget havde ønsket et Responsum fra det juridiske Fakultet ved Københavns Universitet, men renoncerede paa videre Ønske i saa Henseende, da Hr. Professor Vinding Kruses Responsum forelaa.

Endelig har Udvalget afæsket Den faste Voldgiftsret en Udtalelse om Forslaget, saaledes som det forelaa, efter at der af et Mindretal var stillet Ændringsforslag til dette. Den faste Voldgiftsrets Svar findes optrykt i Betænkningen.

Indenfor Udvalget har der været ført *Forhandling om Muligheden af at løse dette Spørgsmaal paa et andet og videre Grundlag*, eventuelt ved at henvise det til Behandling af et af Handelsministeren nedsat mindre Udvalg, men herom har det ikke været muligt at opnaa Enighed.«

Udvalgets Flertal (Venstre og Konservative) enedes om at foreslaa en ændret *Affattelse af Lovforslaget*, som blev

*) Bilagene indeholder:

Domstolenes Stilling til den i Lovforslagets § 2 nævnte Fremgangsmaade.

Besvarelse af Spørgsmaal til forskellige Organisationer angaaende eventuelle Prisaftaler m. m.

Erklæring af Professor Vinding Kruse.

Erklæring af Den faste Voldgiftsret.

Smedeorganisationers Vedtægter og disses Haandhævelse.

Oversigt over Domme vedrørende Arbejds- og Erhvervsfrihed i Danmark.

Memorandum vedrørende Organisationsfrihed i Danmark.

tiltraadt af Handelsministeren. *Flertallet var af den Opfattelse*, at en Lovgivning, der tager Sigte paa at værne den enkeltes Erhvervs- og Arbejdsfrihed, er ønskelig, men mente, at det vilde være heldigst ved Begyndelsen af en Lovgivning som den, der her er Tale om, ikke at gaa for vidt, men hellere nøjes med mindre vidtgaaende Bestemmelser og saa eventuelt bygge videre derpaa, efterhaanden som Erfaringerne fra det praktiske Liv viser, hvad der yderligere er Trang til.

Flertallets Affattelse af Lovforslaget var saalydende:

§ 1.

Kollektive Aftaler, som utilbørligt begrænser den enkeltes frie Adgang til Erhverv eller Arbejde, kan ikke tillægges Retsvirkning ved Domstolene.

§ 2.

Ved Bedømmelsen af, om en kollektiv Aftale har den i § 1 angivne Karakter eller ej, kan Domstolene tilkalde særlige sagkyndige. De tilkaldte er pligtige at møde og vil have at afgive en Erklæring i Sagen.

Nægtelse af at efterkomme Domstolenes Tilkaldelse kan medføre Dagmulkt af indtil 50 Kr., som fastsættes af vedkommende Domstol.

For Fremmøde for Retten tilkommer der de sagkyndige Dagpenge, som fastsættes under Hensyntagen til de Udgifter, det har foraarsaget, og den Tid, Udarbejdelsen af Erklæringen har taget for vedkommende.

§ 3.

Enhver Art af økonomisk eller personlig Forfølgelse — derunder Boykotning —, som tilsigter utilbørligt at begrænse den enkeltes frie Adgang til Erhverv eller Arbejde eller hans (hendes) Ret til at være Medlem af eller staa udenfor en Organisation, er ulovlig og paadrager foruden Erstatning for den Skade, nævnte Forfølgelse har tilføjet vedkommende, Straf af simpelt Fængsel eller, under formildende Omstændigheder, Bøder af indtil 100 000 Kr. Sagerne er Genstand for saavel offentlig som privat Paatale.

§ 4.

Bestemmelserne i Lov Nr. 536 af 4. Oktober 1919 om Den faste Voldgiftsret berøres ikke af nærværende Lov.

§ 5.

Nærværende Lov finder i øvrigt Anvendelse paa enhver kollektiv Aftale, om hvis Retsgyldighed der rejses Spørgsmaal ved Domstolene efter nærværende Lovs Ikrafttræden.

Et *Mindretal* i Udvalget (*P. Munch*) var af den Opfattelse, at hverken det fremsatte Lovforslag eller Flertallets ovennævnte Forslag var egnet til at løse Opgaven: at skabe et Værn for Erhvervs- og Arbejdsfriheden. Mindretallet erkendte, at det kan være ønskeligt at tilvejebringe en nærmere Bestemmelse af Grænserne for lovligt og ulovligt paa dette Omraade, men mente, at denne Bestemmelse maa foregaa i Tilknytning til gældende Retsregler, og at den maa omhyggelig forberedes ved Overvejelser, hvori Repræsentanter for særlig interesserede Organisationer og for Den faste Voldgiftsret deltager. *Mindretallet stillede derfor følgende Forslag:*

§ 1.

Ministeren for Industri, Handel og Søfart bemyndiges til at nedsætte et Udvalg til Overvejelse af, hvorvidt der maatte være Grund til at gennemføre særlige Lovbestemmelser for at sikre den enkeltes frie Adgang til Erhverv eller Arbejde overfor den ene eller anden Art af økonomisk eller personlig Forfølgelse, samt til Udarbejdelse af Forslag til saadanne Lovbestemmelser, hvis Udvalget maatte finde disse paakrævede.

§ 2.

Udvalget sammensættes saaledes:

Et Medlem af den faste Voldgiftsret som Formand,
 1 Medlem valgt af Dansk Arbejdsgiverforening,
 1 Medlem valgt af Fællesrepræsentationen for Haandværk og Industri,
 2 Medlemmer valgte af De samvirkende Fagforbund,
 2 Medlemmer valgte af De samvirkende danske Landboforeninger,
 2 Medlemmer valgte af De samvirkende danske Husmandsforeninger, og

Ministeren for Industri, Handel og Søfart tilforordner Udvalget en Sekretær.

§ 3.

Udvalgets Overvejelser vil være at afslutte før 1. Januar 1929. De ved Udvalgets Arbejde foraarsagede Udgifter bevilges paa Finansloven.

§ 4.

Denne Lov træder straks i Kraft.

Udvalgets socialdemokratiske Mindretal fraraadede paa det stærkeste Vedtagelsen af saavel det fremsatte Lovforslag som Flertallets Forslag. Mindretallet var af den Opfattelse, at Straffebestemmelser af den Art, som her blev foreslaaet, kun var egnede til at skade det gode og sunde Organisationsliv her i Landet. De to nævnte Forslag var imidlertid saavel moralsk som juridisk af en saadan Art, at de sikkert vilde faa højst skadelige Følger. Hele Arbejderklassen vilde føle en saadan Lov som en brutal Udfordring, en Klasselov, hvis Formaal var at sætte Foden paa Nakken af Arbejderne og svække Fagforeningernes Modstandskraft overfor Arbejdsgiverne. Ved en saadan Lov tog Staten ved Hjælp af Politi og Domstol Parti mod Arbejderne, og Praktiseringen af en saadan Klasselov kunde derfor kun avle Had og fremkalde skæbnesvangre Forstyrrelser og Anarki i Arbejdslivet her i Landet, hvilket vilde være saa meget mere beklageligt, som de ulykkelige Erhvervsforhold netop nu kaldte paa Samvirken. Mindretallet gennemgik i sin Betænkning nærmere Lovforslaget og Flertallets Ændringsforslag og fremhævede de derimod fra forskellige Sider rejste Betæneligheder.

Efter en langvarig 2. *Behandling forkastedes* ved Afstemningen *P. Munchs Forslag*, idet ved Navneopraabet, som begæredes af Medlemmer af Venstre, 65 Medlemmer (Socialdemokrater og Radikale samt Axel Dam og Holstein) stemte for Forslaget, medens 71 (Venstre og Konservative) stemte imod. 1 Medlem (Fraenkel) svarede: Stemmer ikke, og 12 var fraværende.

Flertallets Forslag vedtoges ved et af baade Socialdemokrater og Venstre begæret Navneoppraab, idet 71 (Ven-

stre og Konservative*) stemte for det, medens 63 (Socialdemokrater og Radikale samt Holstein) stemte imod. 3 Medlemmer (Axel Dam, Fraenkel og C. C. Heilesen) svarede: Stemmer ikke, og 12 var fraværende.

Lovforslaget kom *ikke til 3. Behandling*.

18. Forslag til Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov om Rettens Pleje af 11. April 1916. (Justitsministeren). [A. Sp. 2257].

Fremsat i *Folketinget* 13/10 (F. Sp. 93). 1. Beh. 26/10 (F. Sp. 726). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hans Rasmussen, Sundbo, Knud Hansen, L. D. Rasmussen, Jørgensen, Borgbjerg, Vagn Bro [Skr.], Samuelson, Christen Christensen, Vejen, Elmquist, Axel Møller, Mathilde Hauschultz, Pürschel [Form.] og C. C. Heilesen). Betænkning (B. Sp. 2385) afgiven 27/3. (Ordfører: Pürschel).

Lovforslaget er delvis det samme som det, der fremsattes af Justitsministeren i forrige Rigsdagssamling, se Aarboeg 1926—27, Side 406, af hvilket kun nogle enkelte Bestemmelser gennemførtes ved Loven af 14. Juni 1927. Resten af Lovforslaget, som ikke gennemførtes i Fjor, er optaget i det nu foreliggende Forslag med nogle Ændringer, hvoraf skal nævnes: I § 2 bestemmes nu, at Tilkaldelse af sø- og handelskyndige Dommere i Sø- og Handelssager, som behandles af Landsretterne i 1. Instans, kunskalske, naar Retten bestemmer det, ved hvilken Afgørelse Retten bør tage særligt Hensyn til Parternes Ønske. — Ved en Ændring i Retsplejelovens § 29 gives der, hvor Sigtede er under 18 Aar, en Repræsentant for Værgeraadet Ret til, naar Værgen ikke er mødt, at forlange Dørene lukkede i Retsmøder i Straffesager. — I Lovforslaget i Aar er ikke medtaget en i de tidligere Lovforslag optaget Ændring i Retsplejelovens § 32, der gik ud paa at

*) *Axel Møller* (K. F.) erklærede paa egne og nogle Meningsfællers Vegne, at de *kun* stemte for Flertallets Forslag, som de fandt bedre end det fremsatte Forslag, der var uacceptabelt, i den *Forventning*, at det vilde lykkes under den videre Behandling af Forslaget at afhjælpe visse Mangler ved det (se herom nærmere F. Sp. 6458).

hjemle Retten Beføjelse til undtagelsesvis at nægte enkelte bestemte Personer Adgang til et offentligt Retsmøde, naar det skønnes nødvendigt for at opnaa en sandfærdig Forklaring af et Vidne eller en Part. Retsplejeudvalget har fraa raadet dette Forslags Gennemførelse under Henvisning dels til, at Bestemmelsen kan misbruges, dels til, at den maa anses for overflødig, idet Erfaringen viser, at Retten, naar det skønnes ønskeligt, saa godt som altid kan faa en Person til frivilligt at forlade Retslokalet midlertidigt. — Ved en Tilføjelse til Retsplejelovens § 41 bestemmes, at Udskrifter skal som Regel leveres i Løbet af en Uge. — Medens det efter det tidligere Forslag var Justitsministeren, der skulde kunne paalægge en Dommer ved Dom at fralægge sig Beskyldninger rettede imod ham, er dette nu ændret til, at det er den paagældende Retspræsident. — Til Retsplejelovens § 55 føjes et nyt Stykke om, at der ved Notarialforretninger kun behøver at være eet Vidne til Stede, nu udkræves to. — En Ændring til Retsplejelovens § 126 gaar ud paa at ophæve den nugældende Regel om, at en Højesteretssagfører, saa længe han vil benytte Beskikkelsen, skal have Kontor i eller ved København; den er foreslaaet af Retsplejeudvalget med den Begrundelse, at den gældende Regel, der faktisk udelukker Provinssagførerne fra Højesteretsproceduren, ikke skønnes rimelig under moderne Kommunikationsforhold. — I Bestemmelsen om Sagførere er foretaget den Ændring, at Retten til at suspendere en Sagfører, der er sigtet for en i den offentlige Mening vanærende Handling, er henlagt til Sagførerraadet i Stedet for til Undersøgellesdommeren. — I Reglerne om Vidneafhøring foreslaas nu, at Spørgsmaal til et Vidne om dets tidligere Vandel og dets Svar derpaa skal ske skriftlig, for at undgaa det for Vidnerne ubehagelige i et offentligt Retsmøde mundtlig at skulle besvare et saadant Spørgsmaal. — Et tidligere Forslag om en Forhøjelse af Vidnegodtgørelsen er udeladt for at undgaa en Forøgelse af Omkostningerne dels for det offentlige, dels for den private ved at føre Proces. — Det foreslaas — imod Retsplejeudvalgets Ønske —, at Udgifterne ved Tilvejebringelsen af Højesteretsekstrakter i borgerlige Sager altid skal udredes af Parterne, ikke blot undtagelsesvis, som foreslaaet i de 2 tidligere Lovforslag. — Det bestemmes, at Salær til en Sagfører for Møde i en borger-

lig Sag ved en anden Ret end den, hvor Hovedsagen føres, og for Godtgørelse af Udlæg fastsættes af den paagældende Ret, ikke af Retten i Hovedsagen; i Straffesager har dette været praktiseret tidligere. — De Kreditforeningerne ved Lov af 20. Juni 1850 § 2 b tillagte, men ved Retsplejeloven ophævede Beføjelser til at skride til Eksekution, naar Fordældstidens Indtræden skyldes væsentlig Forringelse af Driftsinventar eller Besætning, gengives dem nu, dog saaledes, at Fogeden kan kræve Sikkerhed stillet af Panthaveren. — Ved en Tilføjelse til Retsplejelovens § 481 fastslaas, at hvis saavel Rekvirent som Rekviritus ønsker det, og de kan enes om Værdiansættelsen, kan Fogeden under en Eksekutionsforretning i sin egen Retskreds udstrække Eksekutionen til Ting — fast Ejendom eller Løsøre —, som beror udenfor Retskredsen. Fogeden skal uden Ophold meddele vedkommende Fogedkontor til Indførelse i Fogedbogen Underretning med Angivelse af Tidspunktet for den foretagne Eksekution. — Til Retsplejelovens § 533 føjes en Bestemmelse om, at Udlægshaveren i Løsøre taber enhver af Udlæget flydende Sikkerhedsret, dersom han ikke drager Omsorg for inden et Aar efter Udlægsforretningens Slutning at faa Tvangsauktion afholdt, medmindre han ved Anke eller Kære eller Trediemands Ret har været hindret i at fremme Tvangssalget. (I 2. Stykke er det tilsvarende bestemt med 12 Ugers Frist, for saa vidt angaar Skyldnerens Konkursbo eller senere Udlæg). — Lovforslagets Bestemmelser om Fordelingen af Straffesager mellem Underret og Landsret stemmer med de i de tidligere Forslag indeholdte, se Aarbog 1925—26, Side 326, med den Afvigelse, at de Sager vedrørende mere professionelle Forbrydere, som er nævnt i Retsplejelovens nuværende § 687 b. 3., vedbliver at være Underretssager, medens de efter de tidligere Forslag kun skulde henlægges til Underret, naar Sigtede begærer det. — Af Retsplejeloven fremgaar det ikke klart, om Politiet har Ret til at afhøre fængslede Personer. I Retsplejeudvalget har dette Spørgsmaal været drøftet, og i en Indstilling til Justitsministeriet har Udvalget udtalt, at man er enig om, at det har været en klar Forudsætning, at den Sigtede ikke maatte bringes i nogen Art af Tvangssituation med det Formaal at fremkalde Tilstaaelse, og at udenretslige Afhøringer af en fængslet fra dette Syns-

punkt frembyder store Betæneligheder. Disse Betæneligheder kommer dog efter Udvalgets Mening i det væsentlige kun frem, hvor det drejer sig om hidtil ustraffede, med Fremgangsmaaden under en Straffesag ukendte Personer, og paa den anden Side staaer Hensynet til, at Straffesagers Behandling ikke bør vidtløftiggøres unødigt. Efter Udvalgets Forslag foreslaar Lovforslaget nu indsat et nyt saalydende Stykke i Retsplejelovens § 780:

»Naar Sigtede er fængslet, maa Afhøring af ham angaaende Sigtelsen kun ske i Retten, medmindre

enten

- a) Sigtede inden Retten har afgivet en uforbeholden Tilstaaelse,

eller

- b) Sigtelsen angaar Vold paa Person, Forbrydelse mod Sædeligheden eller nogen af de i almindelig borgerlig Straffelovs Kapitel 23—27 omhandlede Forbrydelser, og den Sigtede forhen for Forbrydelse, begaaet efter den Sigtedes 18. Aar, har været dømt til Strafarbejde eller mindst 2 Gange til højere Straf end simpelt Fængsel, og der ikke er forløbet 5 Aar efter Udtaaelsen af den sidste Straf til Udøvelsen af den Handling, for hvilken han sigtes.«

Derhos afviger Lovforslaget fra tidligere Forslag derved, at den deri indeholdte Bestemmelse om, at en Sigtet kun kan fængsles, naar der samtidig begæres Forundersøgelse eller rejses Tiltale, nu efter Retsplejeudvalgets Indstilling er udeladt. — Lovforslaget indeholder desuden en Række nye Bestemmelser af formel Natur nødvendiggjorte ved nye Love, der nu er indarbejdede i Retsplejeloven.

I Betænkningen fra Folketingsudvalget udtales, at Udvalget har holdt 40 Møder og modtaget en Række Henvendelser, hvoraf flere er trykt som Bilag. Udvalget var enigt i, at Lovforslagets overvejende Antal Bestemmelser — delvis i ændret Skikkelse — bør søges gennemført snarest muligt. Udvalget lagde herved især Vægt paa, at der i det praktiske Liv i høj Grad er Trang til en Oprykning af Retsplejeloven med de mangfoldige Ændringer, der ved en Række Love er blevet gennemført. Udvalget udtalte i denne Forbindelse,

at man, naar nærværende Lovforslag er blevet gennemført og Lovens Optrækning har fundet Sted, efter Udvalgets Formening i en Aarrække bør stræbe efter at undgaa at gennemføre yderligere Ændringer i Retsplejeloven, ganske særlig mindre væsentlige Detailændringer.

Udvalget eller dets Medlemmer stillede i alt 119 Ændringsforslag, af hvilke følgende skal nævnes:

Det socialdemokratiske Mindretal foreslog, at i *Sø- og Handelsager*, som behandles af Landsretterne i 1. Instans, tiltrædes Retten af 2 sø- eller handelskyndige Dommere, medens efter Lovforslaget som før nævnt Retten kan bestemme, at det skal ske. Ændringsforslaget stemmer med en Henstilling fra Provinshandelskammeret.

Af Justitsministeren stilledes med Udvalgets Tilslutning Forslag om, at Betingelserne for at blive sø- eller handelskyndig Dommer ved Landsret og Hvervets Karakter af borgerligt Ombud fastsættes i selve Loven og ikke ved kgl. Anordning, hvorfor Bestemmelser i saa Henseende foresloges indsat i Retsplejelovens § 6.

Det konservative Mindretal udtalte, at medens Lovforslaget i § 7 i Overensstemmelse med Lovforslaget 1925—26 § 11 søgte at modvirke de uheldige Følger, som *Retsmødernes Offentlighed* i visse Tilfælde medfører, ved i et vist Omfang at forbyde offentlig Gengivelse af Retsforhandlinger, formenter Mindretallet, at det vil være rigtigere i Overensstemmelse med Retsplejeudvalgets Indstilling at opnaa det tilsigtede Formaal ved en Indskrænkning i selve Retsmødernes Offentlighed. Mindretallet foreslog derfor at udvide Rettens Beføjelse til at lukke Dørene til ogsaa at omfatte

1) borgerlige Sager, hvor Hensynet til fremmede Magter kræver det, og

2) Straffesager, hvor Retsmødets Offentlighed vilde paaføre en ikke Sigtet ufornoden Krænkelse, eller hvor det under visse Betingelser begæres af en Sigtet.

Hele Udvalget foreslog at give Retten Beføjelse til at forbyde Gengivelse i Billeder af Retsmøder, noget, der i Øjeblikket kun antages at være Hjemmel til, naar Retsforhandlingen vilde blive forstyrret, jfr. Retsplejelovens § 151. Ligeledes foreslog hele Udvalget at give Værgeren for en Sigtet under 18 Aar — eller Værgeraadets Repræsentant — Ret til at forlange Retskendelse afsagt om Forbud mod offentlig Gengivelse af Retsforhandlingen.

Det socialdemokratiske Mindretal foresløg i Overensstemmelse med Forslaget af 1925 at indsætte en ny Paragraf, hvorefter Retten undtagelsesvis kan nægte enkelte bestemte Personer Adgang til et offentlig Retsmøde, naar det skønnes

nødvendigt for at opnaa en sandfærdig Forklaring af et Vidne eller en Part.

Af et Mindretal (Vagn Bro, Christen Christensen, Elmquist, C. C. Heilesen, Samuelsen, Vejen) stilledes i Overensstemmelse med Dansk Kvindesamfunds Henstilling et Ændringsforslag om i Retsplejelovens § 32 at forhøje Aldersgrænsen for Personer, hvem Retten kan nægte Adgang til offentlige Retsmøder, fra 18 Aar til 21 Aar.

Udvalget med Tilslutning af Ministeren foreslog at præcisere, at det kun er undtagelsesvis, at et Dommerembede skal kunne besættes med en Mand, der ikke har 1. Karakter til Embedseksamen.

Af Socialdemokraterne og det radikale Medlem stilledes et Forslag om i Retsplejelovens § 42 at ligestille Politiebedsmænd i og udenfor København med Hensyn til at opnaa Beskikkelse som Underretsdommere udenfor København.

Det socialdemokratiske Mindretal foreslog i Overensstemmelse med Lovforslaget af 1925 at henlægge Beføjelsen til at paalægge en Dommer at fralægge sig en Beskyldning for Uretskaffenhed el. lign. ved Dom til Justitsministeren, medens Lovforslaget som nævnt henlagde den til Retspræsidenten.

De Konservative og det radikale Medlem stillede Forslag om i Retsplejelovens § 78 at bibeholde Aarslisteudvalgets Sammensætning uforandret.

Socialdemokraterne i Forening med Mathilde Hauschultz stillede dels et principalt, dels et subsidiært Forslag om *Adgang for Sagførere til at procedere for Højesteret.*

Det principale Forslag tilsigtede at afskaffe Højesterets-sagførerprøven og den særlige Beskikkelse som Højesterets-sagfører, saaledes at der fremtidig kun bliver 2 Slags Sagførere, nemlig Underretssagførere og Advokater, og saaledes at disse sidste er berettigede til efter 5 Aars Virksomhed at procedere egne Sager for Højesteret og efter 10 Aars Procedurevirksomhed at procedere alle Sager for Højesteret.

De nuværende Højesteretssagførere bevarer Retten til denne Betegnelse.

Det subsidiære Forslag tilsigtede at bevare Højesterets-sagførerprøven som Betingelse for almindelig Mødeberettigelse for Højesteret, men saaledes, at Betegnelsen Højesteretssagfører fremtidig afskaffes, idet der kun bliver 2 Sagførerbetegnelser, nemlig Underretssagførere og Advokater, samt at give Advokater, der har virket i 5 Aar, Ret til at procedere egne Sager for Højesteret.

Paa flere andre Punkter i Lovforslaget stillede Mindretallet Ændringsforslag, der hang sammen hermed, og som gik ud paa at ændre Betingelserne for at blive Sagfører ved

Underret eller Advokat (Fællesbenævnelsen for andre Sagførere) og deres Mødeberettigelse.

Et Mindretal, Elmquist, udtalte i Betænkningen, at naar det ikke var Medforslagsstiller til det forannævnte Ændringsforslag, skyldtes dette, dels at Justitsministeren havde givet Tilsagn om at ville fremkomme med et Forslag til Efteraaret om Ændringer i Reglerne for Adgangen til at procedere for Højesteret, dels at Mindretallet mente, at det er naturligt, forinden Forslaget bringes frem i Folketinget, at Retsplejeudvalgets Erklæring indhentes, ligesom det fandt det rimeligt, at Spørgsmaalet, naar Højesteret har udtalt sig saa bestemt imod de foreliggende to Forslag, gøres til Genstand for nærmere Drøftelse, for at ogsaa Højesterets Indvendinger kan blive nærmere prøvet.

Det radikale Medlem af Udvalget, C. C. Heilesen, gjorde i Betænkningen nogle særlige Bemærkninger angaaende Bestemmelserne om at begrænse Retsmødernes Offentlighed, idet han var af den Opfattelse, at de uheldige Følger af denne i første Række bør søges modvirkede ved Bestræbelser for at fremme loyale Referater. Da det imidlertid maatte erkendes at være vanskeligt at udforme Lovregler herom, var Mindretallet gaaet med til Lovforslagets Bestemmelser herom og til de ovenfor refererede Ændringsforslag paa dette Omraade. Sin Tilslutning i saa Henseende begrundede Mindretallet nærmere.

Med Hensyn til Ændringsforslagene vedrørende Arbejdsordningen i Højesteret, nemlig dels Ændringsforslagene om Indførelse af tvungen offentlig Votering i Højesteret og dels de her nævnte om Udvidelsen af Adgangen til at procedere i Højesteret, var Mindretallets Stilling bestemt ved den Betragtning, at naar Højesteret udtaler sig saa stærkt herimod, som det tidligere er sket med Hensyn til den offentlige Votering, og som det med Hensyn til Ændringer i Sagføreres Adgang til at møde for Højesteret skete ved en Skrivelse fra Højesteret, der var optaget som Bilag til Betænkningen, maa der paavises meget stærke Grunde for Gennemførelsen af Forslag som de nævnte. Angaaende disse Spørgsmaal gav Mindretallet i Betænkningen en Række Oplysninger om Forholdene i fremmede Lande. — Mindretallet sluttede sin Udtalelse med: »En fælles Betegnelse for alle Sagførere uden Hensyn til, om de har Adgang til at procedere for Højesteret eller ikke, kan der efter Mindretallets Opfattelse ikke rejses nogen væsentlig Indvending imod, men saafremt den ved Retsplejeloven indførte og den Gang fra alle Sider tiltraadte Ordning af Sagførervæsenet i øvrigt skal være Genstand for Ændring, bør dette efter Mindretallets Opfattelse i hvert Fald ikke ske uden nøje og fordomsfri Over-

vejelse, blandt andet i det staaende Retsplejeudvalg, af de betydningsfulde samfundsmæssige og retsplejemæssige Hensyn, der her gør sig gældende, og Overvejelserne bør da ske paa et bredere Grundlag end det ved de omtalte Ændringsforslag angivne, navnlig saaledes, at ogsaa Landsretsprøven inddrages under Overvejelserne.«

I Anledning af, at *Sagførersamfundet* har vedtaget en ny Vedtægt, der i Medfør af Retsplejelovens § 147 kræver kongelig Stadfæstelse, stillede Justitsministeren nogle Ændringsforslag, der var tiltraadt af Udvalget, og som havde til Formaal at muliggøre Stadfæstelsen af visse af Vedtægtens Bestemmelser. Desuden foreslog Udvalget at opretholde Lovens nuværende Maksimum — 1 Aar — for Sagfører-raadets Suspensionsbeføjelse — Lovforslaget foreslog 3 Aar.

Ministerens foreslog med Udvalgets Tilslutning paa flere Steder at nedsætte det Antal Gange, visse retslige Bekendtgørelser skal indrykkes i Statstidende.

Det konservative Mindretal foreslog at udstemme Forslaget om, at processuelle Forkyndelser kan ske gennem Postvæsenet.

Lovforslagets Bestemmelser angaaende Afhøring for Ret eller Politi af Børn foresloges af et Mindretal (Mathilde Hauschultz, C. C. Heilesen, Axel Møller og Pürschel) i Overensstemmelse med Retsplejeudvalgets Indstilling erstattede af en Regel om, at der ved Afhøringen kan forlanges et Værge-radsmedlems Bistand.

Det konservative Mindretal i Forening med Elmquist foreslog at opretholde Vidnets Pligt til i fuldt Omfang at oplyse, om der er overgaaet det en Straffedom, dog saaledes, at der spørges og svares skriftligt, saaledes som Lovforslaget foreskrev.

Et andet Mindretal, bestaaende af Socialdemokraterne, Heilesen og Axel Møller, foreslog at forhøje *Vidnegdtgørelsen* i alle Sager samt at fastholde, at Udgiften til *Højesteretsekstrakter* er Parterne uvedkommende, subsidiært at begrænse de Tilfælde, hvor Parterne skal betale dem.

Angaaende *Dommerens Beføjelse til af egen Drift at tilsige Parterne* i Underretssagen stillede et Mindretal, Mathilde Hauschultz, Heilesen og Pürschel, Forslag om helt at slette den, medens Ministeren, med Udvalgets Tilslutning, foreslog at begrænse den ved en Bestemmelse om, at Retten skal skønne, at Partens Forklaring vil være af særlig Betydning.

Udvalget med Ministerens Tilslutning foreslog at indskrænke Lovforslagets Udvidelse af Reglerne om Pantebreve som Eksekutionsgrundlag til at angaa Pantebreve, udstedte til Kreditforeninger.

Det konservative Mindretal foreslog at opretholde den nuværende Grænse, 100 Kr., for *Sognefogdernes* Kompetence til at foretage Udlæg og Udpantning (Lovforslaget foreslog 400 Kr.), medens det øvrige Udvalg foreslog Grænsen sat ved 200 Kr. Desuden foreslog dette Flertal en Udvidelse af Regelen om, at Domhaveren i visse Tilfælde ikke behøver at møde ved Eksekution.

Af Justitsministeren stilledes et af et Mindretal (Venstre samt Mathilde Hauschultz og Pürschel) tiltraadt Ændringsforslag, der tilsigtede at begrænse det Beløb, der er *fritaget for Udlæg*, indtil et Vurderingsbeløb af 125 Kr. for enlige Personer og 400 Kr. for Familieforsørgere eller, for saa vidt angaar Udlæg for Skatter og andre Afgifter til det offentlige, henholdsvis 75 Kr. og 200 Kr. Hertil stilledes af Heilesen et Underændringsforslag om at stryge den særlige Regel for Skatter.

Socialdemokraterne stillede Ændringsforslag om at bringe Bestemmelserne i Retsplejelovens § 687 om *Straffesagers Fordeling mellem Underret og Landsret* i Overensstemmelse med Forslaget af 1925. Som foran nævnt havde Ministeren foretaget en Forandring, for saa vidt angaar professionelle Forbrydere. Ligeledes stillede dette Mindretal Forslag om at ændre Reglerne om, hvem (Parterne eller Dommeren) der foretager Afhøring af Sigtede, Vidner, Syns- og Skønsmand, nærmest i Overensstemmelse med Forslaget af 1925.

Socialdemokraterne i Forening med Elmquist, Heilesen og Axel Møller foreslog at udstemme Lovforslagets § 119, der angik personlig Ransagning af en anholdt, med Bemærkning, at den skønnedes unødvendig.

Justitsministeren stillede et af Venstre og de Konservative tiltraadt Forslag om Udvidelse af *Politiets Beføjelse til at afhøre en fængslet*, nemlig saaledes, at Dommerne i det enkelte Tilfælde kan give Tilladelse dertil; dog saaledes, at Forsvareren skal have Ret til at overvære Afhøringen. Socialdemokraterne foreslog Politiets Ret til Afhøring indskrænket.

I Forening med Heilesen foreslog de derhos Ændring af Lovforslagets Bestemmelser paa flere Punkter for at sikre, at Sagen, naar Sigtede fængsles, straks overgaar fra Politiet til Retten, samt i Overensstemmelse med Forslaget af 1925, at Begæring om Fængsling af en sigtet kun kan tages til Følge, naar der samtidig fremsættes Anmodning om Forundersøgelse eller rejses Tiltale.

19. Forslag til Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov om Retsafgifter i Domssager m. m. af 11. April 1916. (Justitsministeren). [A. Sp. 2255].

Fremsat i *Folketinget* ^{13/10} (F. Sp. 94). 1. Beh. ^{26/10} (F. Sp. 726). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov om Rettens Pleje af 11. April 1916 (se Side 372). Betænkning (B. Sp. 2593) afgiven ^{27/3}. (Ordfører: Pürschel).

Lovforslaget var overensstemmende med det i Rigsdagssamlingen 1925—26 og 1926—27 fremsatte, se Aarbog 1925—26, Side 330.

Medens hele Udvalget tiltraadte Lovforslagets § 1, stillede det konservative Mindretal Ændringsforslag om, at § 2 udgaar, idet denne Paragraf er en Konsekvens af de i Forslaget til Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Retsplejeloven indeholdte Bestemmelser om Stævningers Forkyndelse ved Postvæsenet, hvilke Bestemmelser det nævnte Mindretal foreslog slettet.

20. Forslag til Lov om Biografteatervæsenets Ordning. (Justitsministeren). [A. Sp. 5169].

Fremsat i *Folketinget* ^{9/3} (F. Sp. 5115).

Nærværende Lovforslag er fremsat i Henhold til Revisionsbestemmelsen i Lov om Biografteatervæsenets Ordning af 17. Marts 1922 (se Aarbog 1921—22, Side 400).

Det *Hovedspørgsmaal*, der har meldt sig, er, om man skal blive staaende ved *Bevillingssystemet* eller indføre *fri Næring* (som i Frankrig og Sverige) eller overgaa til *kommunal Biografteaterdrift* (som i Norge). Efter indgaaende Betragtninger for og imod de tre Systemer foreslaar Justitsministeriet, at det forbliver ved det nuværende Bevillingssystem som det for danske Forhold mest heldige, ligesom Ministeriet i det hele *ikke* har ment at burde foretage *Forandringer af mere principiel Natur* i den nugældende Lov.*) Derimod er der *foreslaaet andre Ændringer*, nemlig:

*) Nærmere Regler om Meddelelse af Biografbevillinger er fastsat i *Justitsministeriets Bekendtgørelser* Nr. 163 af 27. April 1922 og Nr. 445 af 6. Oktober s. A.

1. Justitsministeren bemyndiges til at bestemme, at en vis Brøkdel af Forevisningstiden i Biografteatrene skal anvendes til *Forevisning af danske Film* — det fastslaaes i Lovforslaget, hvad der forstaas ved danske Film —, og til at træffe de til Gennemførelsen af et saadant Paabud nødvendige Foranstaltninger. Denne Bestemmelse, der har sit Forbillede i en italiensk Lov af 16. Juni 1927, er indsat for herigennem at skabe Mulighed for at støtte den nationale Filmindustri.

2. *Bevillingen gives som Regel til en Enkeltperson.* (Efter gældende Lov: kan gives til en Enkeltperson). Ministeriet har foreslaaet denne Ændring bl. a. under Hensyn til de Anker, der har været rettet mod den Praksis at udstede Bevillinger til to Personer i Forening. Dette, hævder man, medfører saa godt som altid uheldige og for det paagældende Teaters Drift skadelige Tilstande. Ministeriet maa i nogen Maade indrømme Berettigelsen af disse Anker og vil derfor anse det for rigtigt fremtidig at komme *bort fra* saadanne *Dobbeltbevillinger*.

3. Der er indsat en udtrykkelig Bestemmelse om, at Bevilling eller Godkendelse som Leder af et Biografteater *kun* kan tildeles *Personer*, der godtgør at have fornøden *Indsigt i Forhold vedrørende Biografteatervesenet*.

4. Ministeriet har endvidere indsat en Bestemmelse om, at Bevillingshaveren skal have *det kunstneriske Ansvar* for Teatrets Ledelse, og at *det fulde økonomiske Ansvar* for Teatrets Drift paahviler ham overfor Trediemand. (Det maa vel antages, at dette allerede følger af Bestemmelsen i Lovens § 6 om, at Bevillingshaveren ikke maa udleje Bevillingen til andre, men man har anset det for hensigtsmæssigt at optage en udtrykkelig Udtalelse i Loven herom).

Fællesrepræsentationen for Danmarks Biografteatre har bl. a. overfor Ministeriet gjort gældende, at den korte 3-aarige Bevillingsperiode paa forskellig Maade virker skadelig for Driften, bl. a. ved den Uro, der altid opstaar, naar Bevillingerne skal fornyes, og har indstillet, at Gyldighedsperioden forlænges til mindst 10 Aar. *Justitsministeriet mener ikke, at dette Ønske bør imødekommes*, idet netop den korte 3-aarige Periode maa anses for et virksomt Værn mod udenlandsk Kapitals Anbringelse i Biografteatervirksomheden her i Landet.

Justitsministeren udtalte ved Lovforslagets Fremsættelse Ønske om, »at det maatte kunne give Anledning til, at de interesserede kunde faa Lejlighed til at udtale sig og fremkomme med deres Kritik af Lovforslaget, saaledes at vi til næste Samling vil kunne tage Standpunkt til det, derunder eventuelt ogsaa en Kritik af de Synspunkter, som maatte komme frem i dette høje Ting, hvis Lovforslaget kommer til Behandling«. *Lovforslaget kom ikke til Behandling.*

21. Forslag til Borgerlig Straffelov. (Justitsministeren). [A. Sp. 5229].

Fremsat i Folketinget $16/3$ (F. Sp. 5375).

Forslag til almindelig borgerlig Straffelov blev fremsat af Justitsminister Steincke første Gang i Samlingen 1924—25, se Aarbog for nævnte Aar Side 434 ff., hvor dets Indhold refereres, og uforandret atter i de to følgende Samlinger, uden at Sagen kom længere end til Udvalgsbehandling.

I disse Forslag var foruden den i sin Tid nedsatte Straffelovskommissions Udkast til Almindelig borgerlig Straffelov tillige optaget Bestemmelser svarende til Kommissionens Udkast til Ikrafttrædelseslov.

I det i denne Samling fremsatte Forslag er derimod udskilt de i Forslaget af 1924 fra Kommissionens Udkast til Ikrafttrædelseslov optagne Bestemmelser, hvilke indeholdes i *det i Aar fremsatte Forslag til Lov om Ikrafttræden af Borgerlig Straffelov m. m.*, idet Justitsminister Rytter ansaa det for hensigtsmæssigt at udtage af det store Kompleks alle de Regler, som kun indirekte vedrører Straffeloven, og samle dem i et Lovforslag om Ikrafttræden af den borgerlige Straffelov, saaledes at selve Straffeloven kun kommer til at omfatte de Regler, som i strengeste Forstand kan siges at være Straffelovsregler. I Ikrafttrædelseslovforslaget er tillige optaget Bestemmelser om en særlig Fængselsret, som ikke fandtes i det tidligere Lovforslag, samt nye Bestemmelser om Anvendelse af Disciplinærstraffe overfor Vare-tægtsfanger. Endelig er dertil overført Bestemmelser om Forbrydelse af Arveret og om Erstatning, som fandtes i de tidligere Forslag.

Da nærværende Forslag saa vidt muligt foreløbig oprettholder den bestaaende Tilstand med Hensyn til Driften af Arresthusene i Aar som tidligere, fremsættes der ikke noget Lovforslag vedrørende disse. Derimod er det Tanken senere at søge Lovhjemmel for Leje af Tvangsarbejdsafdelingen i Arbejdsanstalten Sundholm til Brug som Arbejdshus. Det

vil derhos blive nødvendigt senere at fremsætte Lovforslag angaaende Ændringer i Lovgivningen om Rettens Pleje.

Forslagets Titel er forkortet ved Udeladelse af Ordet »Almindelig«, idet Titelen »Borgerlig Straffelov« efter Ministerens Mening indeholder en fyldestgørende Karakteristik af Lovforslagets Indhold.

Justitsministeren udtalte ved Fremsættelsen, at hans Hensigt med at fremsætte det — saa sent hen paa Samlingen — ikke var at faa det til Behandling, men kun at give Medlemmerne Lejlighed til at gøre sig bekendt med det, saa at Arbejdet paa det straks til Efteraaret kunde paabegyndes.

Ministeren nævnte nogle Hovedpunkter, paa hvilke Lovforslaget, der i højere Grad end de tidligere holder sig til Straffelovskommissionens Udkast, skiller sig fra det af Minister Steincke fremsatte.

Det første er Tilregnelighedsspørgsmaalet, Spørgsmaalet, om Sindssygdом skal afgøres af Domstolene og ikke af Lægerne, og her overlader Lovforslaget i Modsætning til det tidligere Afgørelsen til Domstolene.

Et andet Punkt er Forholdet mellem Domstolene og Administrationen. Det tidligere Forslag lagde en hel Del Afgørelser over til Administrationen, Afgørelser, som efter nærværende Forslag skal træffes af Domstolene. Derfor har Lovforslaget ogsaa opretholdt den saakaldte Fængselsret.

Hvad angaar Strafarterne, opretholdt det tidligere Forslag Tugthus som særlig Straf, medens den nu er udeladt.

Fremdeles er der Forandring i Bødesystemet. Ligesom i det forrige Forslag fastholdes, at naar en Mand skal idømmes Bøde, maa man saa vidt muligt søge at blive klar over hans økonomiske Forhold og saa lade Bødens Størrelse rette sig derefter. Men medens det tidligere Regeringsforslag naede hertil ved Hjælp af Dagbodssystemet, søges Tanken nu gennemført ved, at Anklagemyndighederne skal søge at fremskaffe alle de Oplysninger, som er nødvendige for at bedømme vedkommendes økonomiske Forhold, hvorefter saa Bøden fastsættes.

Endelig bemærkede Ministeren med Hensyn til den almindelige Del af Lovforslaget, at Lovforslaget i stor Udstrækning lægger Afgørelserne fra Justitsministeren over til Rigsadvokaten med den Hensigt, at den politisk interesserede Minister i mange Tilfælde ikke skal have Afgørelsen, men den skal ligge hos den Mand, der ikke paa samme Maade er inde i det politiske Liv.

I den specielle Del er der en Række Punkter, hvor Forslaget afviger fra det tidligere, hvilket navnlig er en Følge af, at det som nævnt i højere Grad end dette følger Kommissionsforslaget. De fleste af Afvigelserne mellem de to Forslag vil findes omtalt nedenfor.

Lovforslagets 1. Kapitel, indledende Bestemmelser, er enslydende med det tidligere, og af de faa i 2. Kapitel, almindelige Betingelser for strafferetlige Bestemmelseres Anvendelse, foretagne Forandringer skal kun nævnes, at i §§ 9 og 12 foreslaas Bestemmelsesretten henlagt til Rigsadvokaten i Stedet for til Justitsministeren.

I 3. Kapitel, *Strafbarhedsbetingelserne*, er den kriminelle *Lavalder*, som i Forslaget af 1924 var sat til 15 Aar, i Overensstemmelse med nugældende Ret samt Kommissionsudkastet sat til 14 Aar, idet der navnlig ved visse Politiforseelser vil kunne være Trang til at straffe 14-aarige Personer. — Som foran omtalt er Afgørelsen af *Tilregnelighedsspørgsmaalet* nu overladt til Domstolene, hvilket finder sit Udtryk i, at medens det tidligere Lovforslag bestemte, at Handlinger, foretagne af Personer, som efter nærmere bestemt Lægeerklæring er sindssyge, er straffri, bestemmer nu § 17:

»Straffri er Handlinger foretagne af Personer, der er utilregnelige paa Grund af Sindssygdom eller Tilstande, der maa ligestilles dermed, eller Aandssvagheit i højere Grad.«

I § 18, der angaar Personer med saadanne sjælelige Defekter, som ikke kan antages ubetinget at udelukke Anvendelsen af Straf, og som i øvrigt stemmer med det tidligere foreslaaede, er nu tilføjet: »Skønnes det under Straffens Udstaaelse, at en Fortsættelse af denne vil være unyttig eller vil medføre Fare for alvorlig Forværrelse af den dømtes Tilstand, bliver Sagen efter Begæring af Direktøren for Fængselsvæsenet paa ny at indbringe for Retten, som efter indhentet Lægeerklæring afgør, om Straffuldbyrðelsen skal fortsættes eller afbrydes.«

§ 22 i Forslaget af 1924, der bestemte, at *Uvidenhed om Retsreglerne* i Almindelighed ikke udelukker Straf, er udeladt i nærværende Forslag, men i § 84, der handler om Muligheden af i visse Tilfælde at nedsætte den i Loven foreskrevne Straf, er tilføjet, at dette kan ske, »naar Gerningsmanden har handlet i undskyldelig Uvidenhed om Retsregler, der forbyder eller paabyder Handlingens Foretagelse«.

I 4. Kapitel, Forsøg og Medvirken, er der foretaget en Forandring i Bestemmelserne om *Straf for udenforstaaende*, der medvirker til Krænkelſe af et særligt Pligtforhold. Medens Forslaget af 1924 fulgte Kommissionens Flertal, der

foreslaar de paagældende Straffebestemmelser gjort anvendelige paa saadanne Personer, dog med Adgang til Strafnedsættelse, slutter nærværende Forslag sig til Kommissionens Mindretal, der foreslaar, at den udenforstaaende som Regel ikke straffes, nemlig kun, naar han er vidende om, at Handlingen paa Grund af Vildfarelse eller af andre Grunde ikke kan tilregnes Gerningsmanden som forsætlig Lovovertrædelse. Dette har medført, at der paa forskellige Steder i den særlige Del er optaget Straffebestemmelser for de udenfor Pligtforholdet staaende Personer.

I 5. Kapitel, *Paatalen*, er ved Spørgsmaalet om Paatale af Forbrydelser, begaaede af Personer mellem 14 (tidligere 15) og 18 Aar, Affattelsen ændret saaledes, at der aabnes Mulighed for helt eller delvis at henlægge Afgørelserne vedrørende Tiltalefrafald til Rigsadvokaten, medens den tidligere udelukkende laa hos Ministeren.

6. Kapitel, *Straffene*, adskiller sig først fra Forslaget af 1924 derved, at *Tugthusstraf* som før nævnt ikke er medtaget, saa at de Bestemmelser, der fandtes om denne Straf i det tidligere Forslag, her er udeladt. Som Følge heraf er der nu nye Bestemmelser om *Fængsel*. Herom bestemmer Lovforslagets § 35:

Fængsel idømmes paa Livstid eller paa Tid, ikke under 1 Maaned og ikke over 16 Aar.

Fængsel i indtil 6 Maaneder udstaas i Arresthus. Fængsel i over 6 Maaneder udstaas i Anstalter, der tilhører Staten eller dog staaer under dens Styre (Statsanstalter). Sidstnævnte Regel finder ligeledes Anvendelse, dersom en Person skal afsone flere Fængselsstraffe i Forbindelse med hinanden, og enten en af Straffene skal afsones i Statsanstalt, eller den samlede Afsoningstid udgør over 6 Maaneder. (Efter Forslaget af 1924 skulde al Fængselsstraf udstaas i Statsanstalter, medens nærværende Forslag som før omtalt foreløbig opretholder de kommunale Arresthuse, hvor da den kortvarige Fængselsstraf udstaas).

Medens Bestemmelserne om *Losladelse paa Prøve* er uforandrede, er der i Reglerne om *Ungdomsfængsel* forskellige Forandringer, hidrørende fra, at den Virksomhed (Afgivelse af Erklæring), som det tidligere Forslag havde henlagt til Overværgeraadet, er udeladt, og fra, at Afgørelsen af, om

Fangen kan løslades, og andre Spørgsmaal efter nærværende Forslag er hos Fængselsretten, medens det tidligere Forslag havde overladt den til Ministeren. Det er derhos tilføjet, at Tilsynstiden (efter Løsladelse) som Regel ikke kan udstrækkes udover 4 Aar fra den første Indsættelse i Ungdomsfængsel. Nærmere Bestemmelser om Fængselsretten gives i Ikrafttrædelsesloven.

I nærværende Lovforslag er indsat en ny Paragraf (§ 52), foranlediget ved, at en Del ældre Bestemmelser om Lovovertrædelser og disciplinære Forseelser, begaaede af Straffanger, bortfalder ved Lovens Ikrafttræden. Af Hensyn til Disciplinen og ganske særlig for at beskytte Fængselspersonalet mod Voldshandlinger og grove Fornærmelser fra Fangernes Side har man anset det for nødvendigt ved Siden af de i Loven foreskrevne Disciplinærmidler, der findes i § 49, at opretholde en særlig Straffetrusel for saadanne Lovovertrædelser, og det bestemmes derfor, at hvis forskellige nærmere angivne Forbrydelser, særlig Voldsforbrydelser, Legemsbeskadigelse, Fornærmelser, begaas af Fanger, der udstaar Straf, forhøjes den i de paagældende Lovparagraffer foreskrevne Straf indtil det dobbelte. Det samme gælder, dersom de nævnte Forbrydelser begaas af tidligere Fanger overfor de ved det paagældende Fængsel ansatte Personer i Anledning af disses Tjeneste under Gerningsmandens Udtaaelse af Straf.

Dersom den, der er dømt til Fængsel paa Livstid og ikke benaadet, i eller udenfor Fængselet begaar en ny Forbrydelse, idømmes han Straf, svarende til een eller flere af de i § 49 nævnte Disciplinærstraffe. De nærmere Regler for Anvendelsen af saadan Straf fastsættes ved kgl. Anordning. De foreskrevne største Tidsrum kan herved fordobles.

Med Hensyn til *Bødestraffen* har Lovforslaget som foran nævnt nye Regler, idet det i det forrige Lovforslag foreslaaede Dagbodssystem ikke er opretholdt. Lovforslaget bestemmer nu blot: Bøde fastsættes i Tilfælde, hvor højere Mindstebeløb ikke er foreskrevet, til et Beløb af mindst 4 Kr. (Der er intet Maksimumsbeløb).

Ved Udmaalingen af en Bødestraf bliver der indenfor de Grænser, som Hensynet til Lovovertrædelsens Beskaffenhed og de almindelige Strafadmaalingsmomenter tilsteder, at

tage særligt Hensyn til den skyldiges Betalingsevne. De fornødne Oplysninger til Bedømmelse af denne bliver i det Omfang, som Hensynet til Sagens Betydning tilsiger, af Paatalemyndigheden at forelægge Retten.

Ligesom det tidligere Lovforslag aabner ogsaa nærværende Forslag Adgang til Afsoning af Bøder, der ikke er idømte af en Domstol — navnlig altsaa Bøder vedtagne for en Forligskommission —, men der er foreslaaet en bestemt Afsoningsskala, medens efter det tidligere Forslag Afgørelsen var overladt til paagældende administrative Myndighed.

7. Kapitel, *Betingede Straffedomme*, er uforandret.

8. Kapitel, *Arbejdshus og Sikkerhedsforvaring*, adskiller sig først fra det tidligere Lovforslag derved, at ogsaa her visse Afgørelser er henlagt til Fængselsretten i Stedet for til Justitsministeren. Ogsaa paa andre Punkter er der Afvigelser — saaledes er Betleri og Løsgængereri her medtaget, medens det tidligere Forslag som Regel kun fastsatte Arbejdshus for Berigelsesforbrydelser. Lovforslagets § 65 bestemmer:

Indsættelse i Arbejdshus i Stedet for Fængselsstraf kan idømmes,

- 1) naar nogen, der har udstaaet 2 Fængselsstraffe eller været indsat i Arbejdshus for Berigelsesforbrydelse eller for Betleri eller Løsgængereri, inden 3 Aar efter den sidste endelige Løsladelse paa ny gør sig skyldig i en af de nævnte Forbrydelser, og de begaaede Forbrydelser maa betragtes som Udslag af Hang til Lediggang og uordnet Levevis, uden at dog Hensynet til Samfundets Sikkerhed kræver Anvendelse af Sikkerhedsforvaring efter § 68,
- 2) naar nogen, der for en i Kapitel 24 (Kønnsforbrydelser) omhandlet Forbrydelse har udstaaet Fængselsstraf eller været indsat i Arbejdshus, inden 3 Aar efter den endelige Løsladelse paa ny gør sig skyldig i saadan Forbrydelse, og den skyldiges Forhold udviser, at han har Hang til at begaa Forbrydelser af nævnte Art, uden at dog Hensynet til Samfundets Sikkerhed kræver Anvendelse af Sikkerhedsforvaring efter § 68,
- 3) naar nogen har begaaet en Forbrydelse under Paavirkning af spirituøse Drikke, og han maa antages at være forfalden til Drukkenskab,

- 4) naar en Kvinde, der er straffet efter § 255 (venerisk Smitte), i Strid med et hende ved Dommen givet Paalæg søger Erhverv ved Utugt.

I Forslaget af 1924 var udeladt Straffelovsudkastets Regel om, at en Forbrydelse for at komme i Betragtning som Betingelse for Idømmelse af Sikkerhedsforvaring skal være begaaet efter det fyldte 18. Aar, en Bestemmelse herom er medtaget i nærværende Lovforslags § 68. Dette indeholder ogsaa andre Frister — i Overensstemmelse ligeledes med Udkastet — for Løsladelse af Sikkerhedsforvaring.

De foran omtalte (ny § 52) Bestemmelser om Lovovertrædelser begaaede af Straffanger gøres ved Lovforslagets § 72 ogsaa anvendelige paa Personer, der er eller har været indsat i Arbejdshus eller Forvaringsanstalt.

Med Hensyn til 9. Kapitel, *Andre Retsfølger* af den strafbare Handling, bemærkes først, at ligesom i Kommissionsudkastet henlægges Beføjelsen til at ændre eller foreløbig eller endelig at ophæve en Sikkerhedsforanstaltning til Domstolene, medens Forslaget af 1924 overlod disse Afgørelser til Justitsministeren.

I § 75 er udeladt den i Forslaget af 1924 indsatte Bestemmelse om, at Spirituspaalæg altid *skal* gives Drankere.

Udvisning ved Dom af Udlændinge gøres ved Lovforslaget kun obligatorisk, naar Udlændingen ikke har boet i Landet i 5 Aar og Straffen har en vis Størrelse.

I 10. Kapitel, *Straffens Fastsættelse*, er indsat en af Kommissionen foreslaaet, men ikke i Forslaget af 1924 medtaget almindelig Paragraf, § 83:

»Findes nogen at have udøvet en eller flere Forbrydelser erhvervs- eller vanemæssigt, forhøjes, for saa vidt andet ikke er bestemt, Straffen med indtil det halve, i Gentagelsestilfælde indtil det dobbelte.« Tilsvarende Bestemmelse fandtes i Forslaget af 1924 for Berigelsesforbrydelser.

I Lovforslagets § 84, om Strafnedsættelsesmomenterne ved enkelte Forbrydelser, er der foretaget den Forandring i Forslaget af 1924, at der ikke aabnes saa vid Adgang til Strafbortfald, men alene til Nedsættelse.

11. Kapitel indeholder Reglerne om *Bortfald af den strafbare Handlings Retsfølger*, og her er foretaget en Ændring

af Betydningen af Forældelse ved Overtrædelser af Særlovgivningen, idet de i Lovforslaget foreslaaede Regler om Forældelse kun gælder for Overtrædelser af Loven. Med Hensyn til andre bestemmes, at ved Lovovertrædelser, for hvilke særlige Regler om Forældelse ikke er givet, træffer Retten under Hensyntagen til, om Strafansvarets Forældelse vil medføre en Svækkelse af den paagældende Straffebestemmes almindelige Virkninger, Afgørelse om, hvorvidt Straffelovens Bestemmelser finder Anvendelse. Strafansvar for Overtrædelse af Love om offentlige Skatter og Afgifter forældes dog ikke uden særlig Hjemmel.

Ligesom Lovforslaget af 1924 indeholder nærværende Lovforslag Bestemmelser om Muligheden af at generhverve de ved Dom fradømte borgerlige Rettigheder. Denne Akt benævnes i Lovforslaget »borgerlig Oprejsning«, og der gives ligesom i Lovforslaget af 1924 bestemte Regler herom, men medens dette henlagde Myndigheden dertil til Justitsministeren, er den ved nærværende Lovforslag henlagt til Retten.

I den *særlige Del* omhandler 12. Kapitel *Forbrydelser mod Statens Selvstændighed og Sikkerhed*. Her er Strafferammerne noget ændret i Forhold til Lovforslaget af 1924, og medens dette med Henblik paa det forelagte Afrustningsforslag havde udeladt nogle af Kommissionen foreslaaede Bestemmelser, er disse medtaget i nærværende Lovforslag, der regner med den bestaaende militære Ordning. De angaar dansk Statsborger, som bærer Vaaben mod den danske Stat eller dens Forbundsfælle, endvidere den, der uden Bemyndigelse beskriver eller afbilder danske militære Forsvarsanlæg, som ikke er almentilgængelige, samt den, der offentliggør Bestemmelser om danske Stridskræfters Mobilisering og Krigsberedskab.

Ligeledes er i 13. Kapitel, *Forbrydelser mod Statsforfatningen* og de øverste Statsmyndigheder, Strafferammerne, der i Forslaget af 1924 var mildnet i Forhold til de af Kommissionen foreslaaede, nu bragt i Overensstemmelse med disse. Desuden er foretaget enkelte andre Ændringer. I Oprørsparagraffen er tilføjet en Bestemmelse om den, der »for at indvirke paa Lovgivningsmagtens eller Regeringens Bestemmelsesfrihed« fremkalder Oprør. I flere af Para-

grafferne er de i Forslaget af 1924 indsatte Bestemmelser om Forbrydelser mod Statsraadet eller Ministrene strøget som formentlig overflødige.

I 14. Kapitel, *Forbrydelser mod den offentlige Myndighed*, er paa et enkelt Punkt Strafferammen ændret i Retning af Kommissionens Forslag. En ligeledes af Hensyn til Afrustningsforslaget i Forslaget af 1924 ikke medtagen Paragraf saalydende:

»Den, som unddrager sig Krigstjeneste eller bevirker eller medvirker til, at nogen værnepligtig ikke opfylder Værnepligten, eller som tilskynder værnepligtige eller Personer, der hører til Krigsmagten, til Ulydighed mod tjenstlige Befalinger, straffes med Bøde, Hæfte eller med Fængsel indtil 2 Aar. Sker det under Krig eller truende Udsigt dertil, er Straffen Fængsel indtil 6 Aar.« er nu indsat i Lovforslaget, og enkelte andre mindre Ændringer er foretaget.

15. Kapitel omhandler *Forbrydelser mod den offentlige Orden og Fred*. I § 136, som taler om den, der forhindrer Afholdelsen af lovlig offentlig Sammenkomst, er tilføjet et nyt Stykke:

»Med Bøde eller Hæfte indtil 3 Maaneder straffes den, der ved Larm eller Uorden forstyrrer offentlig Samling af Rigsdagens Ting, Færøernes Lagting eller kommunale eller andre offentlige Raad.«

En i Forslaget af 1924 udeladt Paragraf om Straf for Blasfemi, se Aarbog 1924—25, Side 455, som var foreslaet af Kommissionens Flertal, er nu indsat og lyder saaledes:

»Den, som offentlig driver Spot med eller forhaaner noget her i Landet lovligt bestaaende Religionssamfunds Tros-lærdomme eller Gudsdyrkelse, straffes med Bøde eller Hæfte.« — I § 142, som handler om Straf for den, som undlader at oplyse Omstændigheder, der taler for, at en for en Forbrydelse sigtet eller dømt er uskyldig, er gjort en Tilføjelse, hvorefter Straffrihed foruden i de i Paragraffen nævnte Tilfælde ogsaa indtræder, naar Fremsættelse af de paagældende Oplysninger vilde udsætte den paagældende selv eller hans nærmeste for Forfølgning for vedkommende Lovovertrædelse.

I 16. Kapitel, *Forbrydelser i offentlig Tjeneste eller Hverv*, er en Straffebestemmelse for den, der i offentlig Tjeneste, uden at det sker for privat Vindings Skyld, kræver, modtager eller

beholder en Kendelse, der ikke skyldes, udeladt, og desuden er enkelte mindre betydende Ændringer foretaget.

I 17. Kapitel, *Falsk Forklaring og falsk Anklage*, er foretaget en Ændring, hvorefter Afgivelse af urigtig Erklæring overfor en Myndighed, der er pligtig at modtage Forklaring — her sigtes navnlig til urigtig Forklaring til Politirapport —, ikke medtages blandt strafbare Handlinger.

I 18. Kapitel, *Forbrydelser vedrørende Penge* (i det tidligere Forslag »Pengefalsk«), er indsat en ny Paragraf:

»Med Bøde eller Hæfte indtil 3 Maaneder straffes den, som uden Hjemmel i Lovgivningen forfærdiger, indfører eller udgiver paa Ihændehaveren lydende Forskrivninger, der fremtræder som bestemt til i snævrere eller videre Kredse at benyttes som Betalingsmiddel Mand og Mand imellem, eller som maa forventes at ville blive benyttet paa denne Maade.«

19. Kapitel angaar *Forbrydelser vedrørende Bevismidler* (tidligere »Dokument-, Mærke- og Varefalsk«). Her er Definitionen af Dokumentbegrebet ændret til »en skriftlig med Betegnelse af Udstederen forsynet Tilkendegivelse, der er tjenlig til at benyttes som Bevis i et Retsforhold«, tidligere ». . Tilkendegivelse, der enten fremtræder som bestemt til at tjene som Bevis eller bliver benyttet som Bevis for en Retlighed, en Forpligtelse eller en Befrielse for en saadan.« Det tilføjes i Bemærkningerne, at der, dersom Skriftstykket er utjenligt som Bevismiddel, foreligger Forsøg. — Det tidligere Lovforslags § 173, hvorefter den straffes for Dokumentfalsk, der ved at tilintetgøre eller ubrugbargøre et Dokument hindrer en anden i at benytte det som Bevismiddel, er udeladt i nærværende Lovforslag, hvorimod der er optaget en ny Paragraf, hvori sættes Straf — Fængsel indtil 2 Aar eller under formildende Omstændigheder Hæfte for den, som for at skille nogen ved hans Ret tilintetgør, bortskaffer eller helt eller delvis ubrugbargør et Bevismiddel, der er tjenligt til at benyttes som saadant i et Retsforhold. — Straffebestemmelsen for Dokumentfalsk har faaet en anden Affattelse. — Straffen for at gøre Brug af eftergjort eller forfalsket Stempelpapir og lignende samt Frimærker er skærpet, hvorhos der er tilføjet en Straffebestemmelse — en forholdsmæssig mindre Straf — for den, der gør Brug af

tidligere benyttet Papir eller Mærker, paa hvilke Tegnet paa tidligere Benyttelse er fjernet.

En i Forslaget af 1924 indeholdt Paragraf (§ 181) om Straf for at stille Levnedsmidler til Salg, der er eftergjorte eller forfalskede, er flyttet hen i Kapitel 21 »Forskellige almenskadelige Handlinger«.

I 20. Kapitel, *Almenfarlige Forbrydelser*, er Strafferammerne paa enkelte Steder ændret. — Det tidligere Lovforslags Bestemmelser om Straf for uberettiget Lægevirksomhed, § 193, er ændret. Det oplyses i Bemærkningerne, at Ministeriet har haft under Overvejelse ved nærværende Lovforslag at søge tilvejebragt en væsentlig Begrænsning i Indholdet af de nugældende Bestemmelser om Kvaksalveri, der formentlig er for vidtgaende, men at det opgaves, da Ministeriet for Sundhedsvæsen meddelte, at det vil udarbejde et Lovforslag om Udøvelse af Lægevirksomhed. Den i nærværende Lovforslag optagne Bestemmelse om uberettiget Lægepraksis har helt slettet Straffebestemmelsen for uberettiget Udøvelse af Dyr lægevirksomhed og lyder saaledes: »Den, der uberettiget udøver Læge-, Fødselshjælper- eller Tandlægevirksomhed, straffes med Bøde eller Hæfte. Under skærpente Omstændigheder samt i Gentagelsestilfælde kan Straffen stige til Fængsel i 6 Maaneder. Paa samme Maade straffes den, der i saadan Virksomhed handler i Strid med Forskrifter, der er givne for at sikre mod de fra denne hidrørende Farer.«

21. Kapitel angaar *Forskellige almenskadelige Handlinger*, bl. a. Dyrplageri. Paragraffen herom er omredigeret og lyder nu saaledes: »Den, som mishandler Dyr eller ved Overanstrengelse, Vanrøgt eller paa anden Maade behandler Dyr uforsvarligt, straffes for Dyrplageri med Bøde, Hæfte eller med Fængsel indtil 6 Maaneder«, medens det tidligere Forslag havde en Tvedeling, Mishandling og uforsvarlig Behandling, med forskellig Straf:

I 22. Kapitel, *Betleri og skadelig Erhvervsvirksomhed*, er Betleriparagraffen, § 198, 1. Stykke, i Forhold til Forslaget af 1924 ændret saaledes, at det ikke som Strafbarhedsbetingelse kræves, at Betleri skal være foretaget »gentagende«, naar vedkommende er advaret af Politiet eller tidligere er dømt eller inden Retten har modtaget Advarsel for Betleri

eller Løsgænger, hvorhos det i Overensstemmelse med Lov af 3. Marts 1860 § 3 og Kommissionsudkastet foreslaas gjort strafbart, ikke blot at en Person tillader en til hans Husstand hørende Person under 18 Aar at betle, men ogsaa at han undlader at afholde ham derfra.

I § 199 er genoptaget Benævnelsen »Løsgænger«, som har mangeaarig Hævd i Lovsproget. — I § 200, som foreskriver, at Politiet i visse Tilfælde skal give Paalæg om at søge lovligt Erhverv, er tilføjet en Bestemmelse om, at der saa vidt muligt skal anvises paagældende lovligt Erhverv, bl. a. for om muligt at berøve ham den Undskyldning, at han intet saadant har kunnet faa. I Stykke 2 er genoptaget Udkastets Bestemmelse om, at Politiet ved Tilholdets Meddelelse skal kunne tilkendegive vedkommende, at visse nærmere betegnede mistænkelige eller særlig ukontrollable Erhverv ikke vil blive betragtet som lovlige. — I § 203, *Forledning til Spekulationsforretninger*, er tilføjet, »som ikke hører til deres Næringsvej«. — Den i Forslaget af 1924 som § 208 optagne Bestemmelse om uhjemlet Udforsken af Privatlivet er udeladt.

23. Kapitel omhandler *Forbrydelser i Familieforhold*. I Bigamiparagraffen, § 208, er indføjet en Bestemmelse, hvorefter den udenforstaaende, som forsætlig eller af grov Uagtsomhed medvirker til et bigamisk Ægteskabs Indgaaelse, straffes paa samme Maade som den gifte Person, og tilsvarende er bestemt i § 209, Indgaaelse af Ægteskab i forbudt Slægtskabsgrad. — Det i Forslaget af 1924 optagne Stykke 4, hvorefter Straffen, naar det bigamiske Ægteskab ikke kan omstødes, kan gaa ned til Bøde eller for den ugifte Person helt bortfalde, er udeladt. — Blodskamparagraffen, § 210, er ændret saaledes, at den i nedstigende Linie beslægtede under 18 Aar er ubetinget straffri. — Det er tilføjet: »Har nogen udenforstaaende medvirket til Forbrydelsen, straffes han efter Bestemmelserne i Stykke 1, saaledes at i Tilfælde af Samleje mellem Slægtninge i lige Linie den for den ældre Slægtning gældende Straffebestemmelse finder Anvendelse.« — Ogsaa i § 211, Samleje mellem besvogrede, er optaget en tilsvarende Straffebestemmelse for »udenforstaaende«. — Som en ny Paragraf, § 212, er indføjet: »Har i de i § 210 og § 211 nævnte Slægts- og Svogerskabsforhold anden kønslig

Omgængelse end Samleje fundet Sted, bliver en forholdsmæssig mildere Straf at anvende.«

I 24. Kapitel, *Forbrydelse mod Kønssædeligheden*, er den i Forslaget af 1924 indsatte Bestemmelse om Voldtægt mod Gerningsmandens Hustru udeladt. Herefter vil Straf for saadan Handling ikke være principielt udelukket, men det vil være overladt Domstolene eventuelt at drage Grænser i saa Henseende. — Den i Forslaget af 1924 udeladte Straffebestemmelse for den, der tilsniger sig Samleje med en Kvinde, der forveksler Gerningsmanden med en anden, er genoptaget. — Indholdet af § 225, der angaar kønslig Usædelighed mellem Personer af samme Køn, er ændret, for saa vidt angaar den særlige Beskyttelse af unge Personer. Efter Forslaget af 1924 var Personer under 15 Aar ubetinget beskyttede. Personer mellem 15 og 18 Aar var beskyttede mod Adoptiv- og Plejeforældre m. fl., mod Forførelse og mod Personer over 25 Aar, medens Personer mellem 18 og 21 Aar var beskyttede mod Personer over 25 Aar. Nærværende Forslag opretholder den ubetingede Beskyttelse af Personer under 15 Aar, men udvider Beskyttelsen af Personer mellem 15 og 18 Aar til at være ubetinget, dog saaledes, at Straffen kan bortfalde, naar de paagældende er hinanden omtrent jævnbyrdige i Alder og Udvikling. Beskyttelsen for Personer mellem 18 og 21 Aar foreslaas gjort uafhængig af Gerningsmandens Alder, saaledes at der alene lægges Vægt paa, om Forførelse foreligger.

I Forslaget af 1924 var optaget en § 228, der foreskrev en mildere Straf for uagtsom Forbrydelse mod Kønssædeligheden i alle de forud omhandlede Former. Den tilsvarende Paragraf i nærværende Lovforslag, § 226, har faaet en anden Affattelse, med hvilken Tanken er kun at straffe Uagtsomheden, naar den angaar den anden Persons Sjælssundhed eller Alder. — I § 229 er tilføjet to i Forslaget af 1924 udeladte, af Kommissionen foreslaaede, Straffebestemmelser:

3) Med Fængsel indtil 1 Aar straffes den Mandsperson, som imod Politiets Advarsel deler Bolig med en Kvinde, der driver Utugt som Erhverv.

4) De i Stykke 2 (Straf for at lade sig underholde af en Kvinde, der driver Utugt som Erhverv) og 3 givne Straffebestemmelser finder ikke Anvendelse paa Mandspersoner under 18 Aar, overfor hvem Kvinden har Underholdspligt.

I § 230 er der nu sat Straf for begge Deltagere i kønslig Usædelighed mellem Personer af samme Køn for Betaling, medens det tidligere Forslags § 232 kun straffede den, der modtog Betaling. Paatale finder dog kun Sted, naar almene Hensyn kræver det. — Ved § 231 tillægges der ikke blot, som Forslaget af 1924, tidligere Domme for Løsgængereri, men ogsaa Domme for Betleri og Berigelsesforbrydelse Gen-tagelsesvirkning paa de i Paragraffen omhandlede Forbrydelse. — § 235, tidligere § 237, foreslaas nu affattet saaledes: »Med Bøde straffes den, som paa forargelig Maade reklamerer for eller udbyder til Salg Genstande, der er tjenlige til at forebygge Følger af Samleje.« — Der foreslaas en ny § 236, hvorefter der, naar nogen dømmes efter en af flere, nærmere angivne Paragraffer i dette Kapitel, kan ved Dommen gives ham Paalæg om, at han ikke maa indfinde sig i offentlige Parker eller Anlæg, paa Fællede, ved Skoler og Legepladser, i bestemt angivne Skove og paa bestemt angivne Badeanstalter og Strandbredder. Naar 3 Aar er forløbet efter domfældtes endelige Løsladelse, kan han forlange Spørgsmaalet om Paalægets fortsatte Bestaaen forelagt Retten til Afgørelse. Overtrædelse af Paalægget straffes med Hæfte eller Fængsel.

25. Kapitel angaar *Forbrydelse mod Liv og Legeme*. Her er først udeladt en i Forslaget af 1924 indsat Bestemmelse, hvorefter Straf for den, der dræber en haabiøs syg efter hans bestemte Begæring for at befri ham for svære uafvendelige Lidelser, under særlige Omstændigheder kan bortfalde. — § 240 foreslaas i følgende Affattelse:

»Den, som tilskynder til eller i øvrigt medvirker til, at nogen berøver sig selv Livet, straffes med Bøde eller Hæfte. Hvis Handlingen foretages af egennyttige Bevæggrunde, er Straffen Fængsel indtil 3 Aar. — Straf kommer ikke til Anvendelse, medmindre Døden er indtraadt.« Efter Forslaget af 1924 straffes dette Forhold kun, hvis Handlingen foretages af egennyttige Bevæggrunde. — Der foreslaas en ny saalydende § 243: »Med Bøde eller Hæfte indtil 3 Måaneder eller under skærpene Omstændigheder med Fængsel i samme Tid straffes den, som indfører, tilvirker eller stiller til Salg, samlet eller delt, Genstande, der fremtræder som bestemt til seksuel Hygiejne, men hvis væsentligste Formaal maa

antages at være Afbrydelse af Svangerskab. Udenfor foranstaaende Bestemmelse falder Lægers og Hospitalers Forsyning med Instrumenter og lignende i kurativt Øjemed.« Paragraffen træder i Stedet for § 2 i Lov Nr. 118 af 20. April 1926 om Forbud mod de her nævnte Genstande. — I Voldsparagrafferne, §§ 244 og 245, er foretaget enkelte mindre betydende Ændringer. — Der foreslaas en ny Paragraf, § 253, saalydende: »Med Bøde eller Hæfte indtil 3 Maaneder straffes den, som forsætligt eller uagtsomt overlader Barn under 15 Aar, sindssyg, aandssvag eller beruset Person farligt Vaaben eller Sprængstof.« —

I § 255, Straf for den, der udsætter nogen for at blive smittet med Kønssygdom, er optaget et af Kommissionen foreslaaet, men i Forslag af 1924 ikke medtaget, saalydende Stykke: »Naar en Kvinde, der søger Erhverv ved Utugt, dommes efter foranstaaende Bestemmelse, kan der ved Dommen gives hende Paalæg om i et vist Tidsrum, dog ikke udover 2 Aar, ikke paa ny at søge Erhverv ved Utugt. Overtrædelse af saadant Paalæg straffes med Fængsel indtil 6 Maaneder.«

I 26. Kapitel, *Forbrydelser mod den personlige Frihed*, er § 259, Tvang ved Vold eller Trusel om Vold eller om betydelig Skade »paa Gods«, ændret derved, at de sidste Ord er indsat i Stedet for de i Forslaget af 1924 brugte »Skade paa Erhverv eller Formue«. Under Nr. 2 i Paragraffen, Trusel om Anmeldelse af et strafbart Forhold, begrænses Straffriheden til de Tilfælde, hvor Fremtvingelsen kan anses tilbørligt begrundet ved det Forhold, som Truselen angaar, saaledes at det ikke er tilstrækkeligt, at dette Forhold gør Fremtvingelsen forsvarlig. — Desuden er i § 261 foretaget den Forandring, at medens § 260 i Forslaget af 1924 kun straffede grov uagtsom Frihedsberøvelse, naar denne er af den kvalificerede Art, straffer nærværende Forslag ligesom Udkastet ogsaa grov uagtsom Frihedsberøvelse uden kvalificerende Omstændigheder.

27. Kapitel, *Freds- og Æreskrænkelser*. I § 269 er optaget et af Kommissionen foreslaaet, men ikke i Forslaget af 1924 § 268 medtaget Stykke, hvorefter Sandhedsbevis ikke tilstedes ført, naar den fornærmede alene nedlægger Paastand

om Straf efter denne Paragraf. Desuden er foretaget et Par mindre betydende Ændringer.

I 28. Kapitel, *Berigelsesforbrydelser*, er udeladt den i Forslaget af 1924 optagne Bestemmelse om Rapseri. — I § 280, Pengeafpresning, er foretaget tilsvarende Ændringer som omtalt ovenfor ved § 259.

Det i § 282 omhandlede Forhold, som i Forslaget af 1924 kun benævntes »Besvigelse«, benævnes nu »Besvigelse af Fordringshavere«, og der er i Paragraffen tilføjet et saalydende Stykke 2: »Lige med Skyldneren anses den, som medvirker til saadan Handling eller foretager den i Skyldnerens Interesse.« Nogle Bestemmelser er omgrupperet. — En i Forslaget af 1924 indsat Paragraf, § 286, om Forhøjelse af Straffen for erhvervs- eller vanemæssige Forbrydere er her udeladt, fordi der som ovenfor nævnt i § 83 er indsat en almindelig Bestemmelse herom. — I § 286, tidligere § 287, Strafnedsættelse paa Grund af de Omstændigheder, hvorunder Handlingen er begaaet, er tilføjet »de tilvendte Genstandes eller det lidte Formuetabs ringe Betydning eller af andre Grunde«. — Der er indsat en af Kommissionen foreslaaet, men ikke i Forslaget af 1924 medtaget saalydende Paragraf, § 287:

»Har den, som dømmes for en af de i de foranstaaende Paragraffer omhandlede Forbrydelser, tidligere for nogen saadan, for Røveri, Betleri, Løsgængereri eller en af de i §§ 228—230 omhandlede Forbrydelser været dømt til Fængsel, kan Straffen forhøjes med indtil Halvdelen. Er han mere end een Gang dømt paa nævnte Maade, kan Straffen forhøjes til det dobbelte.« — I § 290 er blandt de Forbrydelser, for hvilke Paatale paa den forurettedes Begæring kan bortfalde, medtaget Aager.

29. Kapitel, *Andre strafbare Formuekrænkelser*. I § 291 er det i Forslaget af 1924 udeladte Stykke 3, der fastsætter Straf for visse Tilfælde af uagtsom Tingsbeskadigelse, genoptaget, da der formentlig er Trang til en saadan Bestemmelse, navnlig for at kunne ramme uagtsom Anstiftelse.

Den i Forslaget af 1924, § 297, under Nr. 2 optagne Straffebestemmelse for Udspredelse af urigtige Meddelelser, hvorved Bedømmelsen af Pengeinstitutters Soliditet kan paavirkes, er udeladt. Bestemmelsen kunde nemlig, saaledes som det er

gjort gældende, frygtes at ville komme til gennem selve Retsforhandlingerne om Meddelelsens Rigtighed eller Urigtighed at virke mod sin Hensigt, at værne Banklivets rolige Udvikling. — De i §§ 299 og 300 i Forslaget af 1924 opførte Forhold er samlet i een Paragraf, § 299, hvorved den for nogle af dem foreskrevne mildere Straf bortfalder.

Kapitlerne 30 og 31 i Forslaget af 1924, *Slutnings- og Overgangsbestemmelser* samt *Afsoning af Tvangsbøder og Underholdsbidrag*, er overført til Lovforslaget om Straffelovens Ikrafttræden.

Som Bilag til Lovforslaget var optaget en Sammenstilling af Lovforslagets Paragraffer med de tilsvarende Bestemmelser i Regeringsforslaget af 1924, Kommissions-Udkastet og Straffeloven af 1866 m. v.

---

22. Forslag til Lov om Ikrafttræden af Borgerlig Straffelov m. m. (Justitsministeren). [A. Sp. 5397].

Fremsat i *Folketinget* $16/3$ (F. Sp. 5375).

Den i 1923 afgivne Betænkning fra Kommissionen til Udarbejdelse af en ny almindelig borgerlig Straffelov fremsatte dels et Forslag til en saadan, dels et selvstændigt Lovforslag om dens Ikrafttræden, se Aarbog 1924—25, Side 435. Justitsminister Steincke indarbejdede imidlertid det sidste Lovforslag i Forslaget til Straffeloven og fremsatte saaledes kun 1 Lovforslag, der tillige indeholdt det andet af Kommissionen udarbejdede Forslag om Lovens Ikrafttræden m. v., og det samme gjaldt med Hensyn til de af ham i Samlingerne 1925—26 og 1926—27 fremsatte Lovforslag. Som berørt ved det i indeværende Samling af Justitsminister Rytter fremsatte Forslag til borgerlig Straffelov, se foran Side 383, er der i Aar fulgt et andet Princip, idet der er fremsat to Lovforslag. Det saaledes fremsatte Ikrafttrædelseslovforslag har i det væsentlige følgende Indhold:

I § 1 bestemmes, at Tidspunktet for Borgerlig Straffelovs *Ikrafttræden* fastsættes ved en af Justitsministeren mindst 6 Maaneder forud i Lovtidende indrykket Bekendtgørelse. Loven træder dog senest i Kraft den 1. Januar, som indtræder 2 Aar efter Udløbet af det Aar, hvori Loven stadfæstes. Samtidig med Borgerlig Straffelov træder nærværende Lov i Kraft.

I §§ 2 og 3 nævnes en Række Love og andre Bestemmelser, der *ophæves*, væsentlig stemmende med de i Lovforslaget af 1924 nævnte, men ført op til Udgangen af Aaret 1927. Ligeledes er § 4, hvori bl. a. Lovene om Æresoprejsning ophæves, væsentlig svarende til Lovforslaget af 1924, § 311. Da *Interneringsloven* af 11. April 1925 efter sit Indhold ophører at gælde ved en ny almindelig borgerlig Straffelovs Ikrafttræden, idet Bestemmelserne i Straffelovsforslagets §§ 18, 73, 75 og 236 træder i Stedet derfor, bestemmes det i nærværende Lovforslags § 5, at for saa vidt angaar Personer, overfor hvem der er truffet Foranstaltninger i Henhold til Interneringsloven, har det sit Forblivende ved nævnte Lovs Bestemmelser, indtil de trufne Foranstaltninger er endeligt bortfaldet. Et i Medfør af Lovens § 6 meddelt Tilhold om ikke at nyde eller købe spirituøse Drikke ophører dog at have Gyldighed senest 5 Aar efter Borgerlig Straffelovs Ikrafttræden.

Af Hensyn til det i Straffelovsforslaget indførte Princip, at der ved Bøders Fastsættelse skal tages Hensyn til den paagældendes Formuesforhold, bestemmes det i § 6, at de i Lovgivningen foreskrevne *Størstebeløb for Bøder bortfalder* i alle Tilfælde, hvor Lovovertrædelsens Paakendelse ved Dom ikke er udelukket. For saa vidt der i Lovgivningen er fastsat særlige Regler for Bøders Beregning, har det sit Forblivende herved.

I §§ 7—11 gives Regler, væsentlig stemmende med de i Lovforslaget af 1924 §§ 312—316 foreslaaede, bl. a. om *Omsætning af Straffe* efter den ældre Lov med Straffe efter den nye.

I § 12 indeholdes Regler om *Fængselsretten*, idet det bestemmes:

Den i Borgerlig Straffelovs §§ 44, 45, 66 og 69 nævnte Fængselsret bestaar af en Dommer som Formand, Direktøren for Fængselsvæsenet og en Person, som deltager i Forsorgsarbejdet for løsladte Fanger. Formanden og sidstnævnte Medlem saavel som en Stedfortræder for hvert af Rettens tre Medlemmer beskikkes af Justitsministeren for 4 Aar ad Gangen. Stedfortræderen for Direktøren for Fængselsvæsenet skal være overordnet Tjenestemand ved Fængselsvæsenet.

Fængselsretten kan indkalde, afhøre og edsfæste Vidner. Den kan fordre fremstillet for sig de Personer, om hvem Bestemmelse skal træffes, og afæske dem Forklaring. Naar Bestemmelse om Genindsættelse i Ungdomsfængsel, Arbejdshus eller Forvaringsanstalt skal træffes, kan Fængselsretten eller en almindelig Ret beslutte, at den løsladte midlertidig skal hensættes i Varetægtsfængsel. Fængselsretten er berettiget til at afkræve vedkommende Fængselsmyndighed enhver Oplysning, som den finder nødvendig for Afgørelsen af de den forelagte Sager.

Fængselsrettens Møder er ikke offentlige. Dens Afgørelser er endelige. Nærmere Regler for dens Virksomhed kan fastsættes ved kgl. Anordning.

Angaaende Anvendelse af Disciplinærstraffe og Sikringsmidler overfor Fanger under Bevogtning foreslaas i § 13:

Overfor Fanger, der ikke udstaar Straf eller afsoner Tvangsbøder eller Underholdsbidrag, kan efter nærmere ved kgl. Anordning fastsatte Regler anvendes de samme Disciplinærstraffe som overfor Fanger, der udstaar Straf af Hæfte, dog kan Anvendelse af Disciplinærstraf ingensinde medføre Forlængelse af Fængslingstiden. Som Disciplinærstraf kan yderligere anvendes Udelukkelse fra Læsning.

Bestemmelsen i Borgerlig Straffelovs § 50 (om Anvendelse af Spændetrøje, Haandjern og lignende) finder tilsvarende Anvendelse paa saadanne Fanger.

I § 14 indeholdes Regler om *Forbrydelse af Arveret*, som Forslag af 1924 havde optaget i § 83, de er svarende dertil; i § 15, ligesom i § 84 i Lovforslag af 1924, findes Bestemmelser om *Erstatning*, noget ændret i Forhold til det tidligere Lovforslag. De lyder saaledes:

Den, som efter dansk Rets Erstatningsregler er ansvarlig for Krænkelser af en andens Legeme eller Frihed, samt den, der findes skyldig i strafbar Krænkelser af en anden Person i øvrigt, hans Fred eller Ære, kan dømmes til, foruden at yde Erstatning for økonomisk Skade eller Tab, at betale den forurettede Godtgørelse for Lidelse, Tort, Ulempe, Lyde og Vansir samt for Forstyrrelse eller Ødelæggelse af Stilling og Forhold.

Den, som efter dansk Rets Erstatningsregler er ansvarlig for en andens Død, kan dømmes til at give den, som derved

har mistet en Forsørger, Erstatning for det Tab, han antages derigennem at lide, fastsat enten til en Sum een Gang for alle eller til et løbende Underholdsbidrag, i sidste Fald mod eller uden Sikkerhedsstillelse, samt Godtgørelse for Forstyrrelse eller Ødelæggelse af Stilling og Forhold.

Krav paa Godtgørelse for ikke økonomisk Skade i Henhold til foranstaaende Bestemmelser falder i Arv, naar det er anerkendt eller gjort gældende ved Sagsanlæg. Saa længe Kravet og dets Størrelse ikke er anerkendt eller fastslaaet af Domstolene, kan det ikke overdrages.

Efter § 16 forældes Krav paa Erstatning eller anden Godtgørelse for Skade, forvoldt ved en strafbar Handling, for saa vidt der ikke i Lovgivningen er hjemlet en kortere Forældelsesfrist, i 20 Aar, regnet fra den Tid, da den skadelidende har erholdt saadan Kundskab, at han bliver i Stand til at gøre sit Krav gældende.

Endelig indeholder §§ 17—19 Regler om *Afsoning af Tvangsbøder og Underholdsbidrag*, væsentlig svarende til Bestemmelserne i §§ 317—319 i Lovforslaget af 1924, med en Ændring af Begyndelsessatsen.

23. Forslag til Lov angaaende Fuldmægtige ved Underretterne udenfor København m. m. (Justitsministeren). [A. Sp. 2205—C. Sp. 1067].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{5}{10}$ (L. Sp. 7). 1. Beh. $\frac{12}{10}$ (L. Sp. 15). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (J. V. Christensen [Form.], Degnbol, Effersøe, Frøkjær, Gisselbæk, Godskesen [Skr.], Jepsen Christensen, Josiassen, Jørgen Møller, Hans Nielsen, Henrik Nielsen, Nygart, Johannes Pedersen, Inger Gautier Schmit og Steincke). Betænkning (B. Sp. 2307) afgiven $\frac{26}{3}$. (Ordfører: J. V. Christensen). 2. Beh. $\frac{29}{3}$ (L. Sp. 1304). 3. Beh. $\frac{31}{3}$ (L. Sp. 1416). *Oversendt til Folketinget.*

Et Lovforslag om dette Emne har gennem mange Aar været forelagt Rigsdagen, første Gang saa tidligt som i Samlingen 1908—09 og senere gentagne Gange med enkelte Aars Mellemsrum. For at komme ud over Vanskelighederne blev der i 1919 af Justitsministeriet nedsat et Udvalg til at tage hele Spørgsmaalet op til Overvejelse, og efter at dette Udvalg i en Betænkning af 14. Januar 1921 var enedes om, at samtlige Fuldmægtige skulde statsansættes, blev Spørgsmaalet paa ny

i Justitsministeriet gjort til Genstand for en Drøftelse, hvorefter der, allerede under den foregaaende Venstreregering, i *Samlingerne 1921—22, 1922—23 og 1923—24* blev fremsat et Lovforslag derom. Dette Forslag blev imidlertid ikke fremmet, men blev saa atter fremsat af den socialdemokratiske Regering i *Samlingerne 1924—25, 1925—26 og 1926—27*. Lovforslaget var under disse Behandlinger blevet *vedtaget af Landstinget i Samlingen 1922—23* (se Aarvog 1922—23, Side 333) og *af Folketinget i Samlingen 1924—25* (se Aarvog 1924—25, Side 487).

Lovforslaget blev fremsat paa ny i denne Samling i *Landstinget* og af dette vedtaget i nedenstaaende Skikkelse:

§ 1.

Senest 1. April 1932 vil der ved Underretterne udenfor København være at *statsansætte Fuldmægtige*, hvis Antal fastsættes ved Normeringsloven.

Disse Fuldmægtige, der skal opfylde de i Retsplejeloven for midlertidig Beskikkelse i Dommerembede fastsatte Betingelser, ansættes og afskediges af Justitsministeren efter Indstilling af vedkommende Dommer.

Lønningerne fastsættes ved særlig Lov, der skal indeholde Bestemmelse om Retten til at medregne Tjeneste i tidligere lignende Stilling ved Beregning af Tjenesteaalder. Forslag til en saadan Lov skal forelægges senest i den ordinære Rigsdagssamling 1929—30.

De her nævnte Fuldmægtige er som Tjenestemænd undergivet de almindelige Regler i Lov Nr. 126 af 27. Juni 1927 om Statens Tjenestemænd og tillige de særlige Regler i samme Lovs § 342, 1. Stykke.*)

§ 2.

Bestemmelse om Antal og Lønning af *Fuldmægtige*, som ikke i *Henhold til § 1 statsansættes*, fastsættes paa Kontorholdsloven i Forbindelse med Medhjælpssummerne for det øvrige paa Dommerkontorerne ansatte Personale.

Det er ikke tilladt de i 1. Stykke omhandlede Fuldmægtige eller det øvrige Personale paa Dommerkontorerne at drive juridisk Virksomhed som Erhverv eller være økonomisk

*) § 1 hidrører fra den af Folketingsudvalget i Rigsdagssamlingen 1923—24 foreslaaede Affattelse og er optaget i de siden da fremsatte Forslag.

interesseret i saadan Virksomhed og ikke heller ved anden privat Virksomhed at have Beskæftigelse, som kan være egnet til at fremkalde Tvivl om den uheldede Udførelse af vedkommendes Arbejde paa Dommerkontoret.*)

§ 3.

Lovens § 2, 2. Stykke, gælder fra Lovens Ikrafttræden for de Dommerfuldmægtige, der er ansat under Forudsætning af, at de ikke driver privat Virksomhed, saavel som for alle de Fuldmægtige, der ansættes eller genansættes efter nævnte Tidspunkt. For de øvrige Dommerfuldmægtige gælder Regelen fra 1. April 1932.

For Dommerkontorernes øvrige Personale gælder Bestemmelsen fra det Tidspunkt, da der ikke paa vedkommende Kontor findes nogen til privat Praksis berettiget Fuldmægtig.**)

§ 4.

Fra det Tidspunkt, da der ikke paa et Dommerkontor findes nogen til privat Praksis berettiget Fuldmægtig, skal vedkommende Kontor være *forpligtet til at udføre følgende juridiske Forretninger som Retshjælp for Publikum*, nemlig:

1. Anmeldelser, Andragender og Indberetninger til Skifteretten, saasom angaaende Hensiddende i uskiftet Bo, Overtagelse af Bo til privat Skifte og Arveafgift, Opgørelse efter § 78 i Lov Nr. 155 af 30. November 1874 om Skifte af Dødsbo og Fællesbo m. v., Fortegnelse over Boets Indgæld og Udgæld i Henhold til § 4 i Lov Nr. 156 af s. D. om Betalingen for de til Skiftevæsenet henhørende Forretninger m. m., Anmeldelse af Fordringer i et Bo, Andragender om Værgeskikkelse, Affattelse af Testamenter, Begæringer om Umyndiggørelse eller om Ophævelse af Umyndiggørelse og den rent formelle Affattelse af Skøder og Pantebreve.

2. Stævninger i de i Lov om Rettens Pleje af 11. April 1916 § 225, Nr. 1 og 4, nævnte Sager, for saa vidt der ikke er Adgang til at opnaa Rettens Bistand efter den nævnte Lovs § 425, 1. Stykke.

*) Redaktionen af § 2 er i Overensstemmelse med den af Folketinget i Rigsdagssamlingen 1924—25 vedtagne Affattelse.

**) Redaktionen af § 3 er i Overensstemmelse med den af Folketinget i Rigsdagssamlingen 1924—25 vedtagne Affattelse.

3. Efter Justitsministerens Bestemmelse andre juridiske Forretninger, som med Hensyn til Simpelhed og Klarhed ganske kan sidestilles med de under 1 og 2 nævnte.

Justitsministeren bemyndiges til at fastsætte Takster for Dommerkontorets Udførelse af de i 1. Stykke nævnte Forretninger. Taksterne vil være at fastsætte under Hensyn dels til Forretningens Art, dels til Værdien af det, som Forretningen angaar. Udbyttet heraf tilfalder Statskassen.*)

§ 5.

Denne Lov gælder ikke for Færøerne.

Landstingets Affattelse af Lovforslaget er med et Par formelle Ændringer i Overensstemmelse med Ministerens Forslag, dog udvidedes Kredsen af de Forretninger, som Dommerkontorerne faar Pligt til at udføre for Befolkningen med: Affattelse af Testamenter, Begæringer om Umyndiggørelse eller om Ophævelse af Umyndiggørelse og den rent formelle Affattelse af Skøder og Pantebreve. Denne Udvidelse skete efter Forslag af Udvalget, undtagen Frøkjær og Godskesen (K. F.), idet dette Mindretal — under Henviisning til Erklæringer fra Retsplejeudvalget og Dommerforeningen — foreslog, at § 4 udgik, hvilket Ændringsforslag forkastedes. Lovforslaget vedtoges ved 3. Behandling i Landstinget med 48 Stemmer mod 7 (Konservative).

Lovforslaget kom ikke til Behandling i Folketinget.

Med Hensyn til de økonomiske Konsekvenser af Lovforslagets Gennemførelse meddeles efter Bemærkningerne følgende:

Der er i Øjeblikket normeret Landets 103 Dommerkontorer 263 Fuldmægtige, hvilket dog ikke ganske svarer til det virkelige Antal. Til Lønning af Fuldmægtige medgaar i Øjeblikket 622 725 Kr. og til Ekstrahjælp 18 700 Kr.

Angaaende Antallet af Fuldmægtige under den foreslaaede nye Ordning kan Ministeriet ikke nu — flere Aar før Loven

*) Tanken i § 4 fremsattes første Gang i Rigsdagssamlingen 1923—24, idet et Mindretal (Venstre) af det da siddende Folketingsudvalg stillede følgende Forslag: »Fra det Tidspunkt, da Statsansættelsen af Dommerfuldmægtige er gennemført, bemyndiges Justitsministeren til at fastsætte Regler og faste Takster for visse juridiske Forretninger, som Dommerkontorerne skal være forpligtet til at udføre som Retshjælp for Publikum. Udbyttet heraf tilfalder Statskassen.« I Samlingen 1924—25 optoges herom denne Bestemmelse i det fremsatte Lovforslag, men den blev udstemt af Folketinget. Nu er den altsaa i ændret Skikkelse vedtaget af Landstinget.

skal træde i Kraft — udtale sig med nogen Sikkerhed, men man vil være tilbøjelig til at mene, at Antallet ikke kan være lavere end ca. 200. Af disse 200 Fuldmægtige bør man formentlig regne med, at ca. $\frac{2}{3}$ (130) statsansættes; derved vil ca. 30 Embeder kunne faa 2 statsansatte Fuldmægtige og Resten een. *Lønningen til Dommerfuldmægtigene under den nye Ordning* regnes at ville andrage ca. 1 190 000 Kr., saaledes at Merudgiften vil beløbe sig til ca. 550 000 Kr.

Men Dommerfuldmægtigenes Statsansættelse vil kunne medføre *Statsansættelse ogsaa af Politifuldmægtigene*. Der er i Øjeblikket normeret Landets 71 Politikontorer 94 Fuldmægtige. Den samlede Udgift til disse andrager 410 870 Kr. Det vil formentlig kunne forsvares at nedsætte Antallet til 90 Fuldmægtige, og Lønningsudgift ved disses Statsansættelse anslaaes til ca. 600 000 Kr., altsaa en Merudgift paa ca. 190 000 Kr.

Resultatet er saaledes, at der til *Lønninger af Personalet ved Dommer- og Politikontorerne* vil medgaa:

1. Dommerfuldmægtige	1 190 000 Kr.
2. Politifuldmægtige	600 000 —
Tilsammen	<u>1 790 000 Kr.</u>

Merudgiften andrager:

1. Dommerfuldmægtige	550 000 Kr.
2. Politifuldmægtige	190 000 —
Tilsammen	<u>740 000 Kr.</u>

Hertil kommer naturligvis endvidere Udgifterne ved Pensionsbyrden.

Med Hensyn til *Forholdet mellem Statens Indtægter og Udgifter ved Retsplejen* henvises til nedenstaaende Oversigt:

Indtægterne har ifølge Statsregnskabet for 1925—26 udgjort:

Retssportler	8 369 603 Kr. 64 Ø.
Mulkt og Bøder	855 893 — 17 —
I alt	<u>9 225 496 Kr. 81 Ø.</u>

Udgifterne andrager:	1925—26.	1926—27.
	Kr. Ø.	Kr. Ø.
I. Til Domstolene m.v., Rets- og Politibygningerne	6 814 700. 43	6 538 348. 69
II. Specielt vedrørende Anklagevæsenet og den kriminelle Retspleje	336 424. 13	337 555. 97
III. Specielt vedrørende Politivæsenet	6 210 173. 04	5 879 834. 81
I alt	<u>13 381 297. 60</u>	<u>12 755 739. 47</u>

24. Forslag til Lov om Adgang til Præsteembeder i Folkekirken. (Kirkeministeren). [A. Sp. 2491].

Fremsat i *Folketinget* ^{15/11} (F. Sp. 1553). 1. Beh. ^{15/12} (F. Sp. 2688). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Kammersgaard, Bjerring, Fisker, Helga Larsen, J. P. Larsen, A. C. Mortensen, Julin [Form.], Chr. Søgaard [Skr.], Blang, Olav Olsen, Sevelsted, J. Oskar Andersen, Bindslev, Carlsen-Skiødt og Povlsen). Beretning (B. Sp. 3221) afgiven ^{4/4}.

Loven om Adgang til Præsteembeder i Folkekirken af 30. Juni 1922 indeholder i § 5 en Bestemmelse om, at Loven vil være at underkaste Revision inden 5 Aar efter dens Ikrafttræden. I Overensstemmelse med dette Paabud blev der i forrige Rigsdagssamling af Kirkeministeren fremsat i *Landstinget* et Forslag til Lov om Adgang til Præsteembeder i Folkekirken. Dette Forslag vedtoges i ændret Form af Landstinget ved 3. Behandling (se Aarbog 1926—27, Side 534). I *Folketinget* afgav det nedsatte Udvalg Betænkning henimod Samlingens Slutning, men Lovforslaget kom ikke til 2. Behandling.

Lovforslaget fremsattes paa ny af Ministeren i denne Samling i *Folketinget* i den Skikkelse, hvori det var vedtaget af Landstinget i forrige Samling. Det nedsatte Udvalgs Formand (Julin) meddeler i en *Beretning*:

»Udvalget har holdt nogle Møder og har drøftet Lovforslaget. Det viste sig imidlertid, at der i Udvalget var Stemning for, at denne Sag henvistes til Behandling i det »kirkelige Udvalg«, som nu nedsættes i Henhold til Lov Nr. 52 af 7. Marts 1928. Da det var konstateret, at dette Standpunkt havde Flertal i Udvalget, standsedes Udvalgsarbejdet.«

25. Forslag til Lov om Rigets Forsvar. (Forsvarsministeren). [A. Sp. 2753].

Fremsat i *Folketinget* ^{30/11} (F. Sp. 2099). 1. Beh. ^{16-17/12} (F. Sp. 2793, 2882). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (L. Rasmussen, Chr. Hansen, J. P. Larsen, Gerhard Nielsen, Sundbo, Vilhelm Rasmussen, I. A. Hansen [Form.], Vanggaard, Nørskov [Skr.], Elgaard, Søren P. Larsen, Parkov, Holger Andersen, Ole Bjørn Kraft [fra ^{10/1}: Pürschel] og P. Munch). Beretning (B. Sp. 3277) afgiven ^{4/4}.

Som det fremgaar af Lovforslagets Titel, samles alle Bestemmelser vedrørende Forsvarsvæsenet nu i 1 Lovforslag, medens der i 1922 vedtoges en Lov om Hærens Ordning og en anden om Søværnets Ordning. Lovforslaget deles nu i 3 Afdelinger: Hæren, Søværnet og Luftvaabenet, med nogle fælles Bestemmelser med Overskrift: Forsvarets Maal og Midler.

Herom bestemmes i § 1 som Forsvarets Hovedopgave, væsentlig i Overensstemmelse med Loven af 7. August 1922 om Søværnets Ordning: »At forsvare Danmarks nationale Uafhængighed, dets Højhedsret og Neutralitet i Overensstemmelse med de gældende folkeretlige Regler og Aftaler, derunder Folkeforbundspagten, og med dette Formaal for Øje at varetage Bevogtningen af og Neutralitetstilsynet med Landterritoriet, Søterritoriet og Luftterritoriet, sikre Forbindelsen mellem Rigets Dele, sikre Trafikken i Farvandene, beskytte danske Handelsskibe og lignende.«

I § 2 nævnes som *Særlige Opgaver*, ligeledes som i Loven af 1922: »At vise Flaget i Udlandet, naar dette skønnes ønskeligt til Støtte for Danmarks Handelsinteresser eller i officielle, særlige Statsøjemed; at opretholde Statens Forbindelse med isolerede Landsdele under urolige Forhold, at varetage Fiskeriinspektionstjenesten samt udføre Landopmaalingen og Søopmaalingen.«

§ 3 bestemmer saa som *Forsvarets Midler*: »Forsvaret omfatter Hæren, Søværnet og Luftvaabenet.«

Med Overskrift »*Centralledelsen*« fastsætter derefter § 4: »Forsvarsministeren er øverste Myndighed for Forsvarets forskellige Led og de Myndigheder og Institutioner, der er henlagt under Hærministeriet og Marineministeriet.

Luftvaabenet henlægges under Hærministeriet eller Marineministeriet, idet vigtigere Sagomraader dog behandles i begge Ministerier. Det nærmere vedrørende Ordningen fastsættes ved kongelig Anordning.«

I Afsnittet om *Hæren* bestemmer først § 5, at *Hærens Hovedbestanddele* er: Generalkommandoen med Generalstaben, Fodfolket, Artilleriet, Ingeniørkorpset, Motorvognafdelingen, Hærens tekniske Korps, Forplejningskorpset, Lægekorpset, Dyr lægekorpset, Hjælpetropperne, Skolerne, Landstormen.

Afvigelserne fra den nugældende Ordning er følgende:

Generalstaben indgaar i Generalkommandoen. Generalstabens topografiske Afdeling udskilles af Generalstaben og forenes med den danske Gradmaaling til et *Geodætisk Institut*. — Generalkommandoens Stilling vil blive noget anderledes end nu, idet en væsentlig Del af de administrative Forretninger, der hidtil har paahvilet Generalkommandoen, fremtidig henlægges til de 2 Devisjoner (den sjællandske Division og den jydsk-fynske Division).

I Stedet for Arbejdstropperne er indført en ny Gruppe »*Hjælpetropperne*«, der omfatter alt Personale, der bestrider den Hjælpetjeneste ved Afdelinger, Stabe og Institutioner, der ikke varetages af Befalingsmænd og Personale af de særlige Korps. Det drejer sig saaledes ikke alene om ren Arbejdstjeneste, men ogsaa om anden Hjælpetjeneste, der hidtil har været bestridt af yngre Befalingsmænd (f. Eks. Hjælpekrivertjeneste, Vaabenkammertjeneste o. s. v.).

Som en ny Grad af *Officerer af Linien* indføres Kaptajn-løjtnant for derved at tilvejebringe det nødvendige Antal Underafdelingschefer af Linien under Genindkaldelse og ved Mobilisering uden at forøge Antallet af Kaptajner af Linien, idet Kaptajn-løjtnanter under Fredsforhold udenfor Genindkaldelsestiden bl. a. paaregnes anvendt paa Rekrut-skolerne som næstkommanderende ved Underafdelinger og som Lærere ved Hærens Skoler. *Officererne af Reserven* faar de samme Grader som hidtil

En Del (246) af de nuværende Befalingsmænd af *Officiantgruppen* (Officianter), der anvendes i de lavere Tjenestestillinger i Geledet, forsvinder efter Forslaget og erstattes med *Underofficerer af Reserven* (*Vagtmestre og Sergenter*), der i Hovedsagen kun faar den militære Uddannelse, der er nødvendig til Bestridelse af denne Tjeneste. Disse Befalingsmænd, der ikke er *Tjenestemænd*, gør kun stadig Tjeneste i et kortere Aaremaal, hvorpaa de hjemkommanderes for derefter i Fredstid kun at gøre Tjeneste et kortere Tidsrum (indtil 3 Uger i Genindkaldelsestiden) aarligt i nogle Aar paa samme Maade som Officerer af Reserven.

I øvrigt paaregnes de nuværende Befalingsmænd af Officiantgruppen af Overofficiants- og højere Grad anvendt ved den Virksomhed indenfor Administrationen, som bedst svarer til deres fyldigere Uddannelse. En Del af de nuværende Korps- og Stabsofficiantstillinger er saaledes overført til

Forplejningskorpset som *Intendantstillinger*, medens andre Befalingsmænd af Officiantgruppen i fornødent Antal paa-regnes anvendt som Depotofficerer, Skrivere ved Regimenter, Batailloner, Stabe og som Skrivere og Lærere ved Skoler. De er indordnet blandt de med Befalingsmænd ligestillede med Grad som Korpsofficiant af 1. og 2. Grad, Stabsofficiant og Overofficiant.

For Underofficererne af Reserven indføres som nævnt en ny Grad *Vagtmestre*.

Med Hensyn til *de med Befalingsmænd ligestillede* skal nævnes, at Graderne Generalintendant og Generallæge afskaffes og erstattes med Stabsintendant af 1. Grad og Stabslæge af 1. Grad, ligesom udenfor den militære Rækkefølge Generalauditøren benævnes Stabsauditøren.

I de almindelige Bestemmelser om *Udskrivning, Fordeling og Uddannelse* foreslaas en Del Forandringer i Antallet af det Mandskab, der uddannes: Først skal her nævnes, at *Rytteriet* som særlig Afdeling ophæves og erstattes med »de beredne Batailloner«, og medens der tidligere indkaldtes 300 Mand til Rytterregimenterne, skal der kun indkaldes 200 Mand til disse beredne Batailloner. Til Fodfolksregimenterne indkaldes 4 000 Mand, tidligere 4 400, til Garderegimentet 490 Mand, tidligere 440 Mand, til en ny Afdeling Cyklistbataillonerne 120 Mand, til Træntjeneste 250 Mand, tidligere 260, ved Artilleriet 1 002 Mand, tidligere (ved Feltartilleriet) 1 110, ved Ingeniørtropperne uforandret 320 Mand, det tekniske Korps 80 Mand, tidligere 90, Forplejningskorpset 50 Mand, tidligere 40, Sundhedstropperne uforandret 90 Mand. De *militære Musikkorps* foreslaas indskrænket og bevares kun ved Fodfolksregimenterne, saa at de forsvinder ved Artilleriet og det beredne Fodfolk. Ved Cyklistbataillonen, som tænkes anbragt i Tønder, bevares et mindre Musikkorps. Til *Landstormen* uddannes uforandret aarligt 1 500 Mand.

Medens nu det Antal Mand, der skal indkaldes, udtages fra Landsdelene Øst og Vest for Store Bælt i Forhold til Antallet af Mænd mellem 18 og 25 Aar i disse Landsdele, foreslaas Mandskabet udtaget i Forhold til Antallet af Mænd i Almindelighed i disse Landsdele. Ændringen er foretaget for umiddelbart at kunne benytte det til enhver Tid foreliggende statistiske Materiale.

Som en ny Regel er for at lette Adgangen til at blive Befalingsmand foreslaaet:

Udskrevne værnepligtige, der har bestaaet *Studentereksamen* (eller en Eksamen af tilsvarende Omfang), og som ønsker Uddannelse til fast Officer af Linien, kan optages paa *ekstraordinære Rekrutskoler* ved Vaabnene af 3 Maaneders Varighed, saafremt de skønnes egnede dertil og forpligter sig til ca. 1 Aars Tjeneste efter Rekrutskolens Afslutning. Disse værnepligtige holdes udenfor Tallet af Vaabnenes Rekruttilgang.

Udskrevne værnepligtige, der har bestaaet *Realeksamen* eller en Eksamen af mindst samme Omfang, og som ønsker Uddannelse til værnepligtig Officer — eventuelt til fast Officer af Reserven —, kan optages paa *ekstraordinære Rekrutskoler* ved Vaabnene, saafremt de skønnes egnede dertil og forpligter sig til en første Uddannelse af ca. 1 Aars Varighed.

Udskrevne værnepligtige, der ønsker Uddannelse til Korporal — eventuelt til Sergent —, kan optages paa *ekstraordinære Rekrutskoler* ved Vaabnene, saafremt de efter en ved Hæren afholdt Prøve skønnes egnede dertil og forpligter sig til en første Uddannelse af ca. 1 Aars Varighed.

Den i § 16 i Hærloven af 1922 indeholdte Bestemmelse om Afkortning i Tjenestetiden paa indtil 1 Maaned for værnepligtige, der leverer Bevis for en vis Grad af Uddannelse i Gymnastik, Skydning m. v., er udgaaet, da en saadan Afkortning kun daarligt lader sig indpasse i Afdelingernes almindelige Uddannelse.

Medens det i Hærloven af 1922 med Hensyn til *Indkaldelserne til fortsat Øvelse* bestemmes, at i hver 2-aarig Periode skal der til disse Øvelser anvendes mindst 8 Dage, fastsætter Lovforslaget, at der til disse Øvelser hvert Aar skal anvendes mindst 6 Dage.

Under *Stabe og Afdelinger* findes den første Afvigelse fra det bestaaende i Bestemmelsen om Generalkommandoen, idet *Generalkommandostaben ophæves* som særlig Stab. De Forretninger, som Generalkommandostaben hidtil har udført, og som ikke henlægges til Divisionsstabene, varetages fremtidig af Generalstaben.

Hærens Troppeafdelinger er indordnet i 2 *Divisioner i Stedet for som hidtil i 3 Divisioner*. Derved opnaar man, efter Bemærkningerne til Lovforslaget, at der baade paa Sjælland og i Jylland—Fyn saavel i Fred som i Krig til Stadighed have en overordnet Kommandomyndighed.

Som Følge af, at de nye Divisionsstabes Arbejdsomraade er udvidet saa stærkt, er Stabene gjort større end de hidtidige Divisionsstabe, idet Staben foreslaas saaledes: 1 Oberst eller Oberstløjtnant af Generalstaben, Stabschef, 1 Kaptajn af Generalstaben, Souschef, 2 Kaptajnløjtnanter eller Premierløjtnanter af Generalstaben, Adjutanter, 2 Skrivere af Generalstaben. Et Personale af de særlige Korps.

Da det vil være ugørligt for en Division at kommandere direkte over det Antal Troppeafdelinger, der opstilles i Landsdelen under de større Øvelser og ved Mobilisering, oprettes der under saadanne Forhold *Brigadestabe*. Personalet til disse afgives af de under Vaabnene og Korpsene opførte Befalingsmænd og ligestillede.

Paa Grund af Ændringerne i Sammensætningen af Hærens øverste Myndigheder og den topografiske Afdelings Udskillelse af Generalstaben foreslaas *Generalstabens* Personale ændret.

Efter Lovforslaget bestaar *Fodfolket*, idet *Generalinspektoren for Fodfolket med Stab nedlægges*, af 8 Regimenter (heraf 1 Garderegiment), hvert paa 4 Batailloner à 4 Kompagnier og 1 Skytskompagni, 2 beredne Batailloner à 3 Kompagnier og 1 Trænkompagni, 2 Cyklistbatailloner à 3 Kompagnier.

4 Fodfolksregimenter, 1 bereden Bataillon og 1 Cyklistbataillon garnisonerer i Jylland-Fyn, Resten paa Sjælland.

Under Uddannelsen samles Mandskabet ved Skytskompagnierne i *Skytsafdelinger*. Uddannelsen af Mandskabet til Landstormen sker ved 2 *Uddannelsesbatailloner*.

Efter den nugældende Lov bestaar Fodfolket af en Livgarde paa 2 Batailloner og 1 Maskingeværkompagni, 8 Linie-regimenter og 3 Reserveregimenter, hvert paa 3 Batailloner og 1 Maskingeværkompagni.

I Bemærkningerne udtales: »Den ensartede Opbygning af Regimenterne gør Tjenestegangen mere enkel og giver simple Regler for Mandskabets Fordeling paa Batailloner og Kompagnier ved Hjemsendelsen. Ved Indordningen af

4 Batailloner i eet Regiment, der alt efter Omstændighederne kan have samlet eller delt Garnison, opnaar man en hensigtsmæssig Udnyttelse af de bestaaende Kaserneetablissementer baade med Hensyn til Mandskabsbelægning og til Depotplads. — Man har foretrukket Betegnelsen Skytskompagni for Maskingeværkompagni, da der i Skytskompagniet kan indgaa Skyts af forskellig Art og Kaliber. Da den Styrke, der aarligt skal uddannes til et saadant Kompagni, tænkes fastsat til 20—50 Mand, vil det under Rekrutuddannelsen være økonomisk at samle Mandskabet i større Uddannelsesenheder (Skytsafdelinger). Derved opnaar man ogsaa Frihed til at henlægge Uddannelsen til de Garnisonsbyer, der har saa store Kaserneetablissementer, at de uden Nybygninger kan optage den forøgede Belægning.

Da Rytteriet er ophævet som selvstændigt Vaaben, er der i Fodfolket oprettet 2 beredne Batailloner og 2 Cyklistbatailloner. De beredne Batailloner faar en aarlig Rekruttilgang svarende til 2 Rytterregimenter efter Hærloven af 1922. Tjenestetiden for Mandskabet ved de beredne Batailloner er i Forhold til Tjenestetiden ved Rytterregimenterne efter Hærloven af 1922 nedsat fra 14 Maaneder til 7 Maaneder, hvilken sidste Tjenestetid svarer til den, der gælder for de hestetrukne Artilleriafdelinger, hvis Regler i øvrigt følges med Hensyn til fortsat Tjeneste m. v.«

Medens den gældende Lov i §§ 37—46 giver detaljerede Regler om Fordelingen af de til Fodfolket normerede faste Befalingsmænd, indskrænker Lovforslaget sig til i § 38 at nævne det Antal Befalingsmænd, som Fodfolket skal have, og til i § 39 at bestemme:

»Chefen for *et Regiment* er Oberst, Chefen for *en bereden Bataillon* er Oberst eller Oberstløjtnant, Chefen for *en af de øvrige Batailloner* er Oberstløjtnant af Linien eller Reserven, Chefen for *et Kompagni* er normalt Kaptajn af Linien eller Reserven. Af de i § 38 nævnte Officerer er 46 Kaptajnløjtnanter, Premierløjtnanter eller Løjtnanter af Reserven *Adjutanter* ved Regimenter og Batailloner.«

Herom udtales i Bemærkningerne: »Kun ved at have fuld Frihed til at fordele Personellet vil det være muligt at foretage den Fordeling, der til enhver Tid bedst svarer til Tjenestens Tarv. Derfor er for hver Grad kun det samlede Antal opført og i § 39 givet de højst fornødne Bestemmelser for Personellets Anvendelse. — Personellet er i øvrigt beregnet saaledes, at der kun haves det for Fredstjenesten

strengt nødvendige tjenstgørende Personel. — Hvad der her er anført for Fodfolket, gælder ogsaa de andre Vaaben og Korps, hvorfor Personellet til disse Vaaben er opført paa tilsvarende Maade.«

Angaaende *Uddannelsen* ved Fodfolksregimenterne bestemmer Lovforslagets § 40: »Det Mandskab, der aarligt uddannes ved Fodfolksregimenterne, møder i et større *Sommerhold* og i et mindre *Vinterhold*. Den første *Uddannelse* varer 120 Dage; for indtil 35 Mand, der selv ønsker og findes egnede til Uddannelse som værnepligtige Musikere, dog 240 Dage. 15 Dage efter Mødet udtages af hvert Hold blandt de til Fodfolkets Tjeneste mindst egnede Folk indtil 56 Mand til *Vagt-, Ordonnans- og Hjælpetjeneste* ved Afdelinger, Stabe og Institutioner. De udgaar straks efter Udtagelsen af deres Afdelings Styrke og overføres til Hjælpetropperne; de bliver ligesom de i § 22 nævnte menige til Tjeneste i indtil 200 Dage fra Mødedagen at regne.«

Som tidligere nævnt skal der efter Lovforslaget kun uddannes 4 000 Mand ved Fodfolket imod nu 4 400, da Bataillonernes Antal er nedsat fra 32 til 28. Ved hvert Rekrutkompagni af Sommer- og Vinterholdet bliver som nu ca. 110 Mand, og til Særformationer saasom Skytskompagnierne beregnes da afgivet ca. 150 Mand fra Fodfolksregimenterne.

Den første Uddannelse, der nu foreslaas til 120 Dage, er efter den gældende Lov 150 Dage.

Antallet af menige til *fortsat Tjeneste* er nedsat fra 140 Mand til 120 Mand pr. Regiment.

Det udtales i Bemærkningerne herom: »Denne Nedsættelse anses for forsvarlig, da man erfaringsmæssigt kun kan give de menige en ringe Uddannelse under den fortsatte Tjeneste, og fordi den største Del af Tiden anvendes til Hjælpetjeneste, til hvilken Tjeneste den ansatte Styrke maa anses for passende.«

Genindkaldelsestiden er nedsat til 2 Gange 14 Dage. Menige, der har ligget til fortsat Tjeneste, fritages dog for den ene Genindkaldelse. Det bestemmes, at Genindkaldelsen af de menige og af de til Underkorporaler under Genindkaldelserne udnævnte sker i 2. og 4. Aargang, af de øvrige værnepligtige Befalingsmænd i 3. og 5. Aargang.

Nedsættelsen af Genindkaldelsestiden motiveres med, at den er nødvendig for at skaffe Hæren tilstrækkeligt kvalificerede Befalingsmænd af Reserven.

Uddannelsesstiden ved Garderegimentet er nedsat fra 305 til 255 Dage.

Mandskabsstyrken er forøget med 50 Mand for at skaffe Mandskab til Skytskompagniet, og Befalingsmandselevernes Antal er forøget i tilsvarende Grad.

Angaaende de ved Lovforslaget foreslaaede *beredne Batailloner*, der træder i *Stedet for Rytteriet*, fastsættes, at de 200 Mand, der aarligt uddannes ved de beredne Batailloner, møder i eet Hold. Den *første Uddannelse* varer 215 Dage.

Udover de 215 Dage bliver til *fortsat Tjeneste* 20 *Befalingsmandselever* i 12 Maaneder — de uddannes til Korporaler eller Kornetter — og 30 *menige* i 195 Dage.

Trænets Rekrutttilgang er nedsat fra 260 Mand til 250 Mand.

Ved de foreslaaede *Cyklistbatailloner* møder de 120 Mand, der aarligt uddannes, i eet Hold. Den *første Uddannelse* varer 135 Dage. Udover de 135 Dage bliver til *fortsat Tjeneste* 11 *Befalingsmandselever* i 12 Maaneder — de uddannes til Korporaler eller Kornetter — og 30 *menige* i 230 Dage.

Ved *Artilleriet* er Antallet af Afdelinger nedsat fra 15 til 13, der er organiserede i 6 mindre Regimente i *Stedet* for som hidtil i 3 større Regimente.

Artilleriets motortrukne Afdelinger er organiserede i Regimente for sig og de hestetrukne Afdelinger i Regimente for sig. Af de sidstnævnte Regimente haves 4, svarende til det Antal Brigader, der paatænkes oprettet under Øvelser og ved Mobilisering. — Endvidere er af taktiske og uddannelsesmæssige Grunde alle Afdelinger gjort ensartede.

Musikkorpene ved Feltartilleriregimenterne er afskaffet.

Med Hensyn til Uddannelsen af værnepligtige ved *Artilleriet* bestemmes, at der i alt aarligt uddannes 962 Mand (nu 1 110 Mand), hvoraf ved *de hestetrukne Afdelinger* 592 Mand, der møder i eet Hold. Uddannelsen foregaar ved eet Batteri ved hver Afdeling. Den *første Uddannelse* varer 215 Dage. Udover de 215 Dage bliver til *fortsat Tjeneste* 56 *Befalingsmandselever* i 12 Maaneder — de uddannes til Korporaler eller Kornetter — og 104 *menige* i 195 Dage.

Ved *de motortrukne Afdelinger* uddannes aarligt 370 Mand, der møder i eet Hold. Uddannelsen foregaar ved eet Batteri ved hver Afdeling. Den *første Uddannelse* varer 180 Dage (nu 215 Dage). Udover de 180 Dage bliver til *fortsat Tjeneste* 35 *Befalingsmandselever* i 12 Maaneder — de uddannes til Korporaler eller Kornetter — og 65 *menige* i 215 Dage.

Ved *Artilleriskydeskolen* uddannes aarligt 40 Mand i indtil 365 Dage.

Ved *Ingeniørkorpset* foreslaas Generalinspektøren med Stab nedlagt, og Chefen for Ingeniørtropperne er Oberst. Korpset bestaar efter Forslaget af Ingeniørtropperne, der omfatter 1 Pionerbataillon med 8 Kompagnier, 1 Telegrafbataillon med 7 Kompagnier og 2 Ingeniørdirektioner (nu 1 Direktion med 3 Bygningsdistrikter).

Under Øvelser, og naar Forholdene i øvrigt gør det ønskeligt, kan Kompagnierne indordnes i flere Batailloner.

Indtil 4 Pionerkompagnier og 4 Telegrafkompagnier har Garnison paa Sjælland; de øvrige Kompagnier i Jylland-Fyn.

Den første Uddannelse foreslaas nedsat fra 200 Dage til 180 Dage.

Der foreslaas oprettet en ny *Motorvognafdeling*, ved hvilken uddannes Motorvognførere, hvilket nu sker delvis ved Trænafdelingen.

Ved Hærens *tekniske Korps* foreslaas en Reduktion af Personalet og af Haandværkerne, ligesom som foran nævnt, den aarlige Tilgang nedsættes fra 90 til 80 Mand. Benævnelsen Direktører og Underdirektører foreslaas ændret til Felttøjmestre.

Ved *Forplejningskorpset* er som foran nævnt Benævnelsen »Generalintendant« foreslaaet ændret til »Stabsintendant af 1. Grad« og de nuværende Stabsintendantter erstattede med »Stabsintendantter af 2. Grad«.

Overintendanternes Antal formindskes fra 9 til 8, bl. a. som Følge af, at Divisionernes Antal er formindsket til 2.

Korpsets aarlige Rekruttilgang forøges fra 40 til 50 Mand af Hensyn til Mobiliseringsbehovet. Af samme Grund er Reserveintendantelevernes Antal forøget fra 10 til 15.

Da en Forøgelse af Uddannelsestiden har vist sig ønskelig, foreslaas denne forlænget fra 90 Dage til 140 Dage, hvoraf 50 Dage ved Fodfolket, idet Korpsets Rekrutter tænkes

indkaldt til og i 50 Dage uddannet sammen med Fodfolksrekutterne ved en københavnsk Bataillons Sommerhold.

Genindkaldelsestiden foreslaas nedsat fra 50 Dage til 36 Dage som Følge af de med 14 Dage afkortede Genindkaldelser ved Vaabnene.

Ved *Lægekorpset* foreslaas ligeledes Benævnelsen »Generallæge« ændret til »Stabslæge af 1. Grad«, og Stabslægerne erstattes med »Stabslæger af 2. Grad«.

Overlægerne, hvis Antal foreslaas nedsat fra 27 til 23, tænkes delt i 2 Lønningsklasser, saaledes at de lavest lønnede Overlæger anvendes i mindre Garnisoner.

Genindkaldelsestiden ændres fra 28 til 14 Dage.

Ved *Sundhedstropperne* foreslaas Genindkaldelsestiden nedsat med 14 Dage, og ligeledes ved *Dyrlægekorpset*. Overdyrlægernes Antal nedsættes fra 8 til 6, Beslagsmedenes fra 13 til 7.

Ogsaa »Generalauditøren« foreslaas ændret til »Stabsauditør«.

Med Hensyn til *Hærens Skoler* bemærkes først, at der blandt disse foreslaas indføjet en ny, Vagtmesterskolen, om hvilken der findes nærmere Regler, medens paa den anden Side Rideskolen er udeladt paa Grund af Rytteriets Ophevelse og Flyveskolen ligeledes udeladt, da Flyvevæsenet jo foreslaas ordnet som et særligt Vaaben, Luftvaabenet.

Gennemgaaende for alle Skolerne foreslaas Undervisningstiden nedsat til 8 Maaneders Varighed, idet den efter Bemærkningerne for at faa saa mange Befalingsmænd som muligt til Raadighed under Mandskabsuddannelsen paaregnes i saa stor Udstrækning som muligt stillet i Bero i Sommerperioden.

Betingelserne for at blive optaget i *Officiantklassen* er bl. a. fastsat til mindst 1 Aars Tjeneste som Vagtmestre.

Officersklassen foreslaas delt i 2 Afdelinger: *Yngste Afdeling*, i Hovedsagen svarende til den før 1922 eksisterende »Yngste Klasse« — Undervisningens Varighed er dog udvidet fra 18 til ca. 22 Maaneder —, og *ældste Afdeling* — svarende til den nuværende »Officersklasse« og til den tidligere »næstældste Klasse« —, hvor Uddannelsen til fast Officer af Linien finder Sted. Uddannelsens Varighed i Officersklassens ældste Afdeling er som nu fastsat til ca. 18 Maaneder.

Den nugældende Lovs *Kursus til Kaptajn af Reserven og Kursus til Oberstløjtnant af Reserven* foreslaas ophævet som Følge af de ændrede Betingelser for Ansættelse i de omhandlede Befalingsmandsstillinger.

For Skydeskolen, Gymnastikskolen, Artilleriskydeskolen, Pionerskolen og Telegrafskolen, hvilke to sidste tænkes sat i Forbindelse med Ingeniørtropperne, er de foreslaaede Bestemmelser i Hovedsagen de samme som nu.

Ligeledes er de foreslaaede Regler om Tilgang, Afgang, Ansættelse, Forfremmelse og Forsættelse af Befalingsmænd og ligestillede m. fl. væsentlig de samme som nu, dog med Ændringer foranledigede ved Indførelse af de to nye Grader Kaptajnløjtnanter og Vagtmestre og ved de for Hærens tekniske Korps foreslaaede Forandringer, ligesom den paa-tænkte Formindskelse af Officiantgruppen her har givet sig Udslag.

For Geodætisk Institut, som foreslaas oprettet, for Hærens Krudtværk, den militære Klædefabrik og Tøjhusmuseet foreslaas forskellige Bestemmelser, idet de optages i Hærloven. Det er Hensigten i Tøjhusmuseet at forene Hærens og Flaadens historiske Vaabensamlinger og Flaadens Modelsamling af Skibe.

Ved Lovforslaget paatænkes nedlagt et stort Antal Tjenstemandsstillinger, hvoriblandt 5 Generalmajorer, 17 Kaptajner (Ritmestre), i Reserven 1 Oberstløjtnant, 47 Kaptajner og 47 Løjtnanter, 246 i Officiantstillingerne, 4 Overlæger, 60 Musikere og 30 Haandværkere, medens der paa den anden Side i Reserven foreslaas en Forøgelse med 85 tjenstgørende Sergenter og Vagtmestre og 216 hjemkommanderede saadanne. Det er Mening, at Afgangen skal gennemføres efterhaanden og igennem en ret betydelig Arrække.

Lovforslaget indeholder herom forskellige Overgangsbestemmelser, hvoraf skal nævnes:

De overtallige Stillinger for Officerer og ligestillede nedlægges ved Tjenstledighed, efterhaanden som Forholdene tillader det. Saa længe Antallet af Kaptajner overstiger det for de forskellige Vaaben og Korps fastsatte, holdes et tilsvarende Antal Kaptajnløjtnantsnumre i de paagældende Vaaben m. v. ubesat.

Generalintendanten, Generallægen og Generalauditøren bevarer for deres Funktionstid deres nuværende Grad m. m.

For at skabe saa lempelige Vilkaar som muligt for det Antal Befalingsmænd af Officiantgruppen, der bliver overtallige ved Lovens Gennemførelse, paaregnes det at lade Forfremmelserne indenfor denne Gruppe fortsætte efter de hidtil gældende Regler, idet dog hver anden Forfremmelse til Stabsofficiant og Overofficiant bortfalder.

Da det vil være uheldigt i Overgangstiden ganske at standse Tilgangen til Officiantgruppen, er der optaget en Bestemmelse om, at hver fjerde ledige Stilling i Officiantgraden kan besættes, og tilsvarende Bestemmelser foreslaas for Musikere og Haandværkere. Rytteriets Personel overføres til andre Vaaben.

I Afsnit III, *Søværnet*, følges en anden Inddeling af Stoffet og de herhenhørende Bestemmelser end i Søværnsloven af 1922. I Lovforslagets § 197 nævnes først *Søværnets Hovedbestanddele*: Flaadekommandoen med Marinestaben, Kystflaaden, Kystdefensionen, Skibe til særligt Øjemed (Fiskeriinspektionstjeneste, Opmaalingstjeneste m. v.). Forskellige Institutioner og Myndigheder (Skibstilsynet — Søartilleriet — Søminevæsenet — Orlogsværftet — Nyboder — Søkortarkivet — Søtransportvæsenet — Kystudkigsvæsenet — Prøvekammeret for Skibsllys og Kompasser — Kemisk Laboratorium — Lægetjenesten og Bygningstilsynet m. v.) og Skolerne.

Foruden menige omfatter *Søværnets militære Personel i Linien og i Reservén*: Befalingsmænd og de med Befalingsmænd ligestillede.

For *Flaadekommandoen* med Marinestaben er her foreslaaet samme Ordning som for Hæren. Marinestaben er for Tiden en Afdeling under Marineministeriet, men lægges ved Lovforslaget ind under Flaadekommandoen. Denne bestaar efter § 205 af Chefen, der er Viceadmiral, og *Marinestaben* med følgende Personel: Chefen, der er Kontreadmiral eller Kommandør, 1 Kommandørkaptajn, Souschef, 1 Kaptajnløjtnant eller Søløjtnant I, Adjutant hos Chefen for Flaadekommandoen, 1 Intendant, 2 Kvartermestre til Kontor-

tjeneste m. m. Endvidere tilkommanderet Personel efter Behovet, herunder Sektionschefer.

Befalingsmændene er efter § 199: Søofficerer, Kystløjtnanter, Dæksofficerer, Kadetter (Søkadetter og Reservekadetter), Kvartermestre af Dækspersonellet.

Søofficererne har de samme Grader som nu: Viceadmiral, Kontreadmiral, Kommandør, Kommandørkaptajn, Orlogskaptajn, Kaptajnløjtnant, Søløjtnant I og II.

Kystløjtnanterne har følgende Grader: Kystløjtnant I og II.

Kvartermestrene har følgende Grader: Kvartermester I og II af Dækspersonellet.

De med Befalingsmænd ligestillede er: Maskinmester I, II og III, Undermaskinmester, Marinelæge I og II, Underlæge, Intendant I, II og III, Materielforvalter I, II og III, Musikdirigent, Kvartermester I og II, der ikke er Dækspersonel.

Personellets *Indordning* og *Rækkefølge* fastsættes ved kongelig Anordning.

Angaaende *Kystflaadens Personel* fastsættes først, at *Chefen* er Kontreadmiral eller Kommandør.

Hans Stab bestaar af: 1 Kommandør eller Kommandørkaptajn, Stabschef, 1 Kommandørkaptajn eller Orlogskaptajn, Souschef, 1 Kommandørkaptajn eller Orlogskaptajn, Kasernekommandant, 1 Kaptajnløjtnant eller Søløjtnant I, Adjutant, 1 Intendant, 2 Kvartermestre til Kontortjeneste m. m. Endvidere tilkommanderet Personel.

Kystflaadens Skibsmateriel inddeles i:

Linien, der bestaar af: 4 Orlogsskibe paa tilsammen indtil ca. 16 000 Tons, 20 Undervandsbaade og Torpedobaade paa tilsammen indtil ca. 6 000 Tons, Minespærringsmateriel, herunder 2 Mineskibe paa tilsammen indtil ca. 1 000 Tons og i øvrigt Skibs- og Fartøjsmateriel til Minespærringer m. m., 1 Værkstedsskib til Undervandsbaade.

Reserven, der bestaar af: Ældre Skibe og Fartøjer, der kan finde Anvendelse som Reservemateriel, herunder Minestrygningsmateriel, Kaserne- og Depotskibe m. m.

Af Liniens Materiel overgaar til Reserven efter følgende Antal Aar: Orlogsskibe 27 Aar, Undervandsbaade 15 Aar, Torpedobaade 18 Aar, Mineskibe 33 Aar.

Forandringer i Udviklingen af Skibstyperne kan medføre Ændringer i Skibsmateriellets Sættelse.

Kystflaadens Skibsmateriel indordnes i Hovedsagen i en *Skibsddivision*, en *Undervandsbaadsdivision*, en *Torpedobaadsdivision* og en *Mineskibsddivision*.

Umiddelbart under Kystflaaden henhører *Soværnets Kaserne* og Depoter til Kystflaadens Brug, alt efter de Bestemmelser, der nærmere træffes af Ministeriet.

Til Tjeneste ved Kystflaaden beordres Personel i fornøden Udstrækning.

Om disse Forslag udtales i Bemærkningerne til Lovforslaget: »Divisionerne er samlede under een Myndighed, Chefen for Kystflaaden, der tillige overtager een Del af den Virksomhed, der har paahvilet Chefen for Flaadestationen, hvilken Stilling er bortfaldet. Det forudsættes, at Personellet ved Divisionerne og ved de oplagte Skibe og Fartøjer i saa vid Udstrækning som muligt udfører Fornyelses-, Eftersyns-, Vedligeholdelses- og Reparationsarbejder ved Materiellet, dels om Bord, dels i Land, da Bekostningen ved de nævnte Arbejders Udførelse i modsat Fald i væsentlig Grad vilde overstige de Midler, der er paaregnede. Efterhaanden som Forholdene tillader det, bør mindre Værksteder knyttes til alle Divisionerne, i Lighed med hvad der allerede er sket for Undervandsbaadsdivisionens Vedkommende, en Foranstaltning, der har vist sig særdeles formaalstjenlig.«

Angaaende Kystflaadens Skibsmateriel udtalte Ministeren ved Forelæggelsen: »Naar man har benævnt det »Kystflaaden«, er det naturligvis for at markere, at vor Flaade i særlig Grad maa være placeret ved vore Kyster under urolige Forhold. . . . . de Rammer, jeg her har nævnt for Kystflaadens Vedkommende, er noget mindre end efter Loven af 1922, hvor der staar, at vi skal have 6 Orlogsskibe paa tilsammen 18 000 Tons og 24 Torpedobaade og Undervandsbaade paa tilsammen ca. 7 000 Tons. Her er altsaa en lille Nedsættelse, idet man for Artilleriskibenes Vedkommende gaar ned til 4 paa ca. 16 000 Tons og for Torpedo- og Undervandsbaadens Vedkommende fra 24 til 20 paa i alt ca. 6 000 Tons. Jeg har nemlig sat alt muligt ind paa — det er noget, som jeg tror, man efterhaanden vil indrømme, at Forslaget er gennemtrængt af — at faa Rammerne og de forskellige Konti, Nybygnings- og Vedligeholdelseskonti, til at svare til hinanden, saa at man virkelig kan stille et Budget op, som kan holde. Til Trods for, at vi altsaa ogsaa her for Flaadens Vedkommende nedsætter Rammerne noget, har det været nødvendigt, hvad Nybygningskontoen angaar,

at gaa ret betydeligt op fra det, vi fik fastsat i 1922, og som i alt Fald baade har staaet paa Marineministeriets Budget for 1926—27 og staaer paa Budgettet for 1928—29, nemlig omkring 2,4 Mill. Kr. Naar man regner med, at Flyvevæsenet lægger Beslag paa i alt Fald mere end 400 000 Kr., kommer vi ned paa en Nybygningskonto under de nuværende Forhold paa under 2 Mill. Kr. Til Trods for, at vi nedsætter Rammerne noget, som jeg nu har nævnt, forhøjes Nybygningskontoen til 4 Mill. Kr. Det har været en Nødvendighed, for at vi overhovedet kan opstille et Byggeprogram. Man kunde ræsonnere saaledes i 1922 — og det har vel ogsaa været det almindelige Ræsonnement —, at foreløbig kunde man nøjes med en mindre Nybygningskonto, men der maatte jo komme en Tid, hvor denne Konto maatte sættes op. Jeg tror, at Tiden nu er inde dertil. Jeg tror, at det er aldeles nødvendigt, at man har Opmærksomheden henvendt paa dette Omraade, saaledes at vi virkelig kan faa fastlagt et Byggeprogram for en 10-aarig Periode, og det lader sig gøre, naar denne Nybygningskonto sættes op til 4 Mill. Kr. I en 10-aarig Periode vil man med denne Konto kunne bygge 2 Artilleriskibe à 4 000 Tons, 10 Torpedo- og Undervandsbaade og kunne anskaffe en Del Minemateriel. Det er et Byggeprogram, men med de ca. 2 eller knap 2 Mill. Kr., vi har til Nybygning i Øjeblikket, kan der i Virkeligheden ikke opstilles et Byggeprogram, hvorved man blot nogenlunde vil kunne komplettere Flaaden . . . . .«

Kystdefensionen bestaar af Kystbefæstningen og det Skibs- og Minespærringsmateriel, der henlægges under Kystdefensionen.

Chefen for Kystdefensionen er Kontreadmiral eller Kommandør.

Hans Stab bestaar af: 1 Kommandør eller Kommandørkaptajn, Stabschef, 1 Orlogskaptajn, Souschef, 1 Kaptajnløjtnant eller Søløjtnant I, Adjutant, 1 Intendant, 2 Kvartermestre til Kontortjeneste m. m. Endvidere tilkommanderet og antaget Personel efter Behovet.

Til *Kystbefæstningen* hører følgende faste Værker m. m.: Charlottenlunds - Fort (Projektørstation m. m.), Trekrøner (Projektørstation m. m.), Lynetten (Kommandostation m. m.), Dragør Fort, Kongelunds-Batteri, Middelgrunds-Fort, Flak-Fort, Lynæs-Batteri, Masnedø-Fort og Borgsted-Batteri og Harbølle-Skanse.

Til *stadig Tjeneste* ved Kystbefæstningen og ved Personellets Uddannelse kan der i Fredstid være beordret: 3 Orlogs-

kaptajner eller Kaptajnløjtnanter, Fortchefer, 3 Kaptajnløjtnanter eller Søløjtnanter, 26 Kvartermestre, 6 Maskinmestre eller Undermaskinmestre. Til midlertidig Tjeneste ved Kystbefæstningen beordres Personel i fornøden Udstrækning.

Til hvert af Værkerne beordres en Kvartermester som tilsynsførende med Materiellet m. m. Paa alle Værkerne udlægges, alt efter deres Størrelse, et Antal menige (i alt ca. 80 Mand) Aaret rundt som Vagt- og Arbejdsstyrke; disse menige kan efter ca. 6 Maaneders Tjeneste helt eller delvis indgaa i den Værnepligtsstyrke, der om Foraaret uddannes ved Kystbefæstningen.

I Forbindelse hermed nævnes følgende Forslag om *Nedlæggelse af visse Kystbefæstningsanlæg*.

Følgende Kystbefæstningsanlæg m. v. nedlægges: Taarbæk-Fort, Barakkebatteri, Saltholmsbatteri og Mosedebatteri.

De nedlagte Kystbefæstningsanlægs Materiel indgaaer i Beholdningerne, for saa vidt der findes Anvendelse for det. De ved Nedlæggelsen frigjorte Arealer afleveres til Finansministeriet, efterhaanden som Forsvaret ikke har Brug for dem. De Beløb, som herved indkommer, kan anvendes til den Omorganisation af Kystbefæstningen, der foranlediges ved Nedlæggelsen af de her omhandlede Anlæg.

I Lovforslagets Bemærkninger udtales: »Da Kystværkerne i særlig Grad skal samvirke med Flaaden, saavel ved selve Mineforsvaret som i dettes Forterræn, er de foreslaaede Befæstningsanlæg i deres Helhed overgaaet til Søværnet, for herved at sikre et hensigtsmæssigt Samarbejde med det flydende Forsvar«, og Ministeren udtalte ved Fremsættelsen: »Ogsaa Kystdefensionen er et betydningsfuldt Punkt i Forslaget. Forslaget indeholder Bestemmelser om, at Kystartilleriet nedlægges, og at Kystforterne og Materiellet gaar ind under Marinen. . . . Disse Kystforter er af forskellig Beskaffenhed, og jeg tror, at de er blevet vurderet til det, de er værd. De er blevet delt i Klasser, idet man mener, at en Del af dem, fire, ikke i forsvarsmæssig Henseende har nogen Betydning, medens derimod de andre kan deles i to Grupper, og der er en Del af dem, som kan faa ret stor Betydning ved Minespærringen omkring København under urolige Forhold.«

Lovforslaget indeholder dernæst Bestemmelser om Ordningen af *Fiskeriinspektionstjenesten* og *Opmaalingstjenesten*,

hvorom fastsættes, at der til disse Tjenester udrustes det fornødne Antal Skibe og tilforordnes dem det fornødne Personel. Under Overskriften »Forskellige Myndigheder og Institutioner« omtales dernæst Skibstilsynet, Søartilleriet, Søminevæsenet, Orlogsværftet, Nyboders Kommandantskab, Søkortarkivet, Søtransportvæsenet, Kystudkigsvæsenet, Prøvekammeret for Skibsllys og Kompasser, Kemisk Laboratorium, Lægetjenesten, Bygningstilsynet og Gymnastikinspektionen.

I Bemærkningerne udtales, at »den nuværende Stilling som Chef for Lægevæsenet og de faste Overlægestillinger foreslaas nedlagt, idet man har anset det for tilstrækkeligt at have en honorarlønnet Konsulent i Lægesager til Raadighed for Ministeriet og for de øvrige Lægers Vedkommende dels benytte værnepligtige Læger, dels Læger, der antages paa Kontrakt for et kortere Tidsrum. Ordningen forudsætter dog, at Marinehospitalet som saadant nedlægges, saaledes at Søværnets syge i København fremtidig indlægges paa det nye Garnisonssygehus paa Nørre Fæled, der paaregnes administreret af Hærministeriet.

Medens det under Bygningsvæsenet hørende Personel efter den nugældende Lov er Tjenestemænd, har man bl. a. af Hensyn til den svingende Beskæftigelsesgrad paaregnet i Fremtiden at antage den nødvendige Medhjælp som honorarlønnet, saaledes at kun Bygningsinspektøren opføres som Tjenestemand.«

Derpaa omtaler Lovforslaget Kongens Adjutantstab af Søværnet samt Adjutanterne hos Kronprinsen og Ministrene.

Befalingsmænds og dermed ligestilledes skolemæssige Uddannelse foregaar efter Lovforslaget i Hovedsagen paa *Marinehøjskolen* og *Kvartermesterskolen* med tilhørende Specialklasser samt om Bord i de udrustede Skibe m. m.

Marinehøjskolen, der træder i Stedet for de 3 nu eksisterende Skoler, Kadetskolen, Dæksofficerselevskolen og Officersskolen, skal efter Lovforslaget uddanne Elever til Officerer og ligestillede samt give dem en videregaaende Uddannelse. Skolen deles i en Række Klasser: I *Soofficersklassen* optages unge Mænd, der har bestaaet Studentereksamen eller en tilsvarende Eksamen. For at kunne optages maa vedkommende i Regelen have gennemgaaet en Uddannelse ved Søværnet. Eleverne benævnes Søkadetaspiranter og Søkadetter. Undervisningen varer i indtil 4 Aar og afsluttes med en Afgangsprøve.

Efter denne kan de af Søkadetterne, der anses for egnede, udnævnes til Søløjtnanter af 2. Grad i Linien og er derefter forpligtede til at tjene ved Søværnet i 4 Aar.

I *Reserveofficersklassen* kan optages unge Mænd, der har bestaaet Styrmandseksamen. Eleverne benævnes Reservekadetaspiranter og Reservekadetter. Undervisningen varer ca. 1 Aar og afsluttes med en Prøve, og derefter kan de af Eleverne, der anses for egnede, udnævnes til Søløjtnanter af 2. Grad i Reserven.

I *Specialklassen for Søofficerer* kan optages Søofficerer i Linien. Klassens Formaal er at give Officererne den videregaaende Uddannelse, der anses for nødvendig til Bestridelse af højere administrative og kommandomæssige Poster. Officerer udenfor Søværnet kan deltage i Undervisningen. Undervisningen varer i indtil 3 Aar og afsluttes med Prøver i de enkelte Fag.

I *Specialklassen for Maskinmestre* kan optages Maskinister, der har bestaaet den udvidede Maskinisteksamen og har aftjent deres Værnepligt ved Søværnet som Maskinist. Undervisningen varer i ca. 1 Aar. Efter bestaaet Afgangsprøve udnævnes Eleverne til Undermaskinmestre i Reserven.

I *Specialklassen for Intendantter* kan optages unge Mænd, der anses for egnede til at gennemgaa Klassen, og som har aftjent deres Værnepligt.

Klassens Formaal er at give Eleverne den Uddannelse, som bør fordres for at kunne forrette Tjeneste som Intendant af 3. Grad. Undervisningen varer i ca. 1 Aar og afsluttes med en Prøve.

I *Specialklassen for Dæksofficerer* kan optages Kvartermestre, der anses for egnede til at gennemgaa Klassen. Undervisningen varer i ca. 1 Aar og afsluttes med en Prøve. Efter den kan de Elever, der anses for egnede, udnævnes til Dæksofficerer.

Chefen for Marinehøjskolen er Kontreadmiral eller Kommandør.

Til stadig Tjeneste ved Skolen kan beordres forskellige, nærmere angivne, Officerer og i øvrigt Personel efter Behov samt civile Lærere.

Om *Særuddannelse* fastsættes, at Personel, der skal bestride teknisk og anden faglig Virksomhed, kan be-

ordres til Uddannelse paa inden- og udenlandske Fag-skoler o. lign.

Den anden Skole er *Kvartermesterskolen*, hvis Formaal er at uddanne Konstabler til Kvartermestre. De skal forpligte sig til, hvis de bestaar Prøven ved Skolen, at forrette Tjeneste i Søværnet i 3 Aar som Kvartermestre. Undervisningen varer i indtil 2 Aar og omfatter dels militære Fag, dels almindelige Skolefag og Fag, som kan blive af Betydning for Eleverne i det borgerlige Liv; den afsluttes med en Prøve.

Derefter følger Bestemmelser om *Indkaldelse og Uddannelse af værnepligtige*, bl. a. for Tilgangen af Konstabel-elever og Konstabler fra værnepligtige samt for Uddannelsen af værnepligtige til Kystbefæstningen, og om Varigheden af de indkaldte værnepligtiges første Uddannelse.

Endelig indeholder Lovforslaget ligesom den nugældende Lov Regler om Tilgang, Afgang, Ansættelse og Forfremmelse, Forfremmelsesbedømmelser og en Række Overgangsbestemmelser vedrørende Søværnet.

Ligesom for Hærens Vedkommende medfølger der en Oversigt over Antallet af Befalingsmænd m. fl. efter den nugældende Søværnslov og Lovforslaget. Deraf fremgaar, at dette vil medføre Nedlæggelse af i alt 277 Tjenestemænd, hvoraf 10 Kaptajnløjtnanter og Søløjtnanter, 160 Dæks-officerer, Maskinmestre og Intendanten, 14 midlertidige Befalingsmænd og 90 Dækskonstabler og Konstabler.

Det næste Afsnit i Lovforslaget angaar *Luftvaabenet*. Medens der nu baade er et Flyverkorps indenfor Hæren og et indenfor Flaaden, skal efter Lovforslaget det hele samles under eet Luftvaaben. Dette foreslaas organiseret efter samme Regler som Hæren. Dets Hovedbestanddele er Eskadrillerne, Luftstationerne og Flyveskolen m. v.

Personellet er, foruden menige, Befalingsmænd og de med dem ligestillede. Befalingsmænd er Luftofficerer, Luftkadetter og Kvartermestre, *Luftofficererne* har følgende Grader: Luftkommandør (1), Luftkommandørkaptajn (1), Luftkaptajn, Luftkaptajnløjtnant, og Luftløjtnant I og II. — Kvartermestrene har 2 Grader. De med Befalingsmænd ligestillede er Maskinmestre, af 3 Grader, Undermaskinmestre,

Læger og Underlæger samt Intendanten af 3 Grader. Chefen for Luftvaabenet er Luftkommandør, og han har en Stab, hvis Sammensætning fastsættes.

Til Tjeneste som Observatører ved Luftvaabenet beordres 20 Søofficerer og Officerer af Hæren, der midlertidig afgives fra Søværnet og Hæren. De paagældende holdes udover Tallet af de ved de to Værn opførte. Til Tjeneste ved Hæren og Søværnet kan beordres: 2 Luftkaptajner eller Luftkaptajnløjtnanter.

I Bemærkningerne udtales: »I Luftvaabenets Stab paaregnes behandlet Sager i Almindelighed vedrørende Luftvaabenet samt dets Anvendelse under forskellige Forhold. Luftkaptajnløjtnanter paaregnes fortrinsvis anvendt som Eskadrillechefer, af hvilke 2 er Flyvere og 4 Observatører henholdsvis i een-sædede og fler-sædede Luftfartøjer. Luftløjtnanter I og II paaregnes som Flyvere. Søofficerer og Officerer fra Hæren paaregnes til Tjeneste som Observatører i fler-sædede Luftfartøjer. Kvartermestrene paaregnes at være Mekanikere I og II, hvoraf nogle gør Tjeneste som Radiotelegrafister og Skytter i Bombe- og Torpedoeskadrillen, medens de øvrige tænkes anvendt til den daglige Vedligeholdelse af Motorer, Fartøjer, Vaaben etc.«

Om Eskadrillerne bestemmes: Foruden *Luftfartøjer til Skolebrug* og særlige Formaal omfatter *Luftmateriellet* i Hovedsagen 6 Eskadriller, nemlig: 2 Jagereskadriller, 3 Spejdereskadriller, 1 Bombe- og Torpedoeskadrille. Hver Eskadrille bestaar normalt af 9 Luftfartøjer. Personel tilkommanderes efter Behovet.

I Bemærkningerne udtales: »Organisation baseret paa Eskadriller grunder sig paa den Opfattelse, at Forsvaret er bedst tjent med, at Personel og Materiel til Stadighed er fast sammensvejsede i Formationer. Antallet af Eskadriller er ganske vist ringe, men det skønnes nødvendigt under Hensyn til Materiellets forholdsvis hurtige Forældelse at have et mindre Antal Eskadriller til *stadig* Tjeneste og dermed opnaa, at Brugs- og Slidperioden falder nogenlunde sammen med Forældelsesperioden, fremfor at have et større Antal lidet benyttede og maaske forældede Luftfartøjer.

Fordelingen af Eskadrillerne til de forskellige Formaal er sket for at opnaa en hensigtsmæssig Sammensætning af Luftvaabenet til Løsning af dets Opgaver, som blandt andet omfatter taktisk Spejdertjeneste og Artilleriobservation for Hær og Søværn. Hertil er paaregnet 2 Eskadriller til for-

trinsvis Samarbejde med Hæren og 1 Eskadrille til Søværnet. Samtlige Eskadriller er tænkt at omfatte fler-sædede Luftfartøjer.

De to Eskadriller Jagere tænkes udstyret med enkelt-sædede Luftfartøjer, som udelukkende er beregnede til Forsvar af særlig vigtige Omraader, hvad enten det sker i direkte Samarbejde med Hær eller Søværn eller det sker paa selvstændig Vis. Denne Luftfartøjstype er en særdeles vigtig Betingelse for at skabe gunstige Forhold for den øvrige militære Luftvirksomhed, idet den i Kraft af sin Overlegenhed overfor tungere Luftfartøjer dels kan hemme fremmede Luftangreb, dels yde Dækning af egne Luftfartøjer.

Hvad angaar Bombe- og Torpedoeskadriller skal bemærkes, at et dansk Luftforsvar ikke bør unddrages Midler til at opnaa de Fordele, som man almindeligvis tillægger Luftforsvarsforanstaltninger. Den hertil paatænkte Eskadrille er et i Tal beskedent, men ikke uvæsentligt Supplement til Forsvaret henset til dets enestaaende Evne til paa kort Varsel hurtigt at kunne sættes ind, hvor det kræves. Der maa derfor kunne disponeres over større Luftfartøjer, hvorfor der i Lovforslaget regnes med fler-sædede, fler-motorede Luftfartøjer, som er vel egnede til at opfylde nævnte Hverv. — Hver Eskadrille bestaar normalt af 9 Luftfartøjer, hvoraf almindeligvis kun 6 er bemandede. Foruden Eskadrillernes Materiel er der regnet med et Antal af ca. 10 Luftfartøjer til Brug ved Skoler, til Slæbning af Skydemaal, til Befordring af Hjelpepersonel, Værktøj og Reservedele m. m.«

Luftstationerne omfatter en *Hovedstation* samt et Antal andre Stationer. Chefen for Hovedstationen er Luftkommandørkaptajn, paa de øvrige Stationer forretter i Regelen den paagældende Stations ældste Eskadrillechef tillige Tjeneste som Stationschef. Eskadrillernes og Flyveskolens Personel og Materiel udlægges paa Stationerne. Endvidere tilkommanderes, ansættes og antages Personel efter Behovet.

Efter Bemærkningerne har man haft følgende Ordning for Øje: Luftvaabenets Hovedvirksomhed henlægges til en Hovedstation paa Sjælland, valgt af strategiske og andre Grunde paa et Sted, som tillader saavel Flyvning med Søluffartøjer som Landluftfartøjer. Desuden oprettes der i Jylland en mindre Station til Brug for de til denne Landsdel forlagte Luftfartøjer.

I København tænkes Luftmarinestation, København, bevaret til Brug for en Eskadrille med Søluffartøjer samt til Samlings- og Indflyvningssted for hovedeftersæt og nyt Materiel, bestemt til Søflyvning. Flyvepladsen ved Kløver-

marksvej bør derimod, saa snart ske kan, nedlægges som saadan, idet den saavel med Hensyn til Omgivelser som til Udstrækning er utilfredsstillende. Lufthavnen ved Kastrup tænkes benyttet som Samlings- og Indflyvningssted for Landluftfartøjsmateriel, der er blevet hovedeftersat eller nyfremstillet. Flyverkorpsets eller Flyvevæsenets øvrige Anlæg i Lundtofte, Slipshavn, Ringsted m. fl. tænkes kun opretholdt, for saa vidt det viser sig nødvendigt og kun som Nødlandings- eller midlertidig Øvelsesplads.

Flyveskolen, som tænkes henlagt til Hovedstationen, bestaar af 3 Klasser: Flyverklassen, Observatørklassen og Mekanikerklassen.

I *Flyverklassen* kan optages dertil egnede unge Mænd (normalt 20), der har en vis teoretisk Uddannelse og har afsluttet første Værnepligtsindkaldelse. Uddannelsen, der baade er teoretisk og praktisk, varer i indtil 1 Aar. Eleverne benævnes Luftkadetter.

I *Observatørklassen* optages fortrinsvis yngre Søofficerer og Officerer af Hæren (5 af hver). Uddannelsen, der baade er teoretisk og praktisk, varer i ca. 6 Maaneder.

I *Mekanikerklassen* kan optages dertil egnede unge Mænd (ca. 16), der har en vis teknisk Uddannelse og har afsluttet første Værnepligtsindkaldelse. Uddannelsen, der baade er teoretisk og praktisk, varer i indtil 1 Aar. Eleverne benævnes Luftkonstabler.

I Tilknytning til Flyveskolen kan der afholdes *Specialkursus* (Radiotjeneste, Skydning, Fotografering og andet).

Der er dernæst Bestemmelser om Indkaldelse og Uddannelse af værnepligtige. Tjenestetiden er normalt ca. 7 Maaneder, og Genindkaldelse finder normalt ikke Sted. Der fastsættes lavere Aldersgrænser med Hensyn til Afskedigelse end for andre Tjenestemænd.

Af nogle Fællesbestemmelser for samtlige Vaaben skal nævnes, at frivillige Korps og lignende Organisationer og Sammenslutninger maa ikke bevæbnes, medmindre Ministeriets Godkendelse af deres Formaal m. m. forud er indhentet, og Ministeriet har i saa Fald til enhver Tid Ret til at kræve nøje Indseende med saadanne Foreningers Love og hele Virksomhed, hvorhos der gives Hjemmel for Afvigelser fra Lovens Bestemmelser paa forskellige Omraader under Krigsforhold eller truende Krigsfare.

Endelig findes en saalydende Paragraf:

Med de i §§ 297 og 298 nævnte Undtagelser (o: de nysnævnte) kan Ændringer i og Afvigelser fra nærværende Lovs Bestemmelser kun ske ved særlig Lov.

Paa hvert Aars Finanslov opføres, saa længe nærværende Lov er i Kraft:

Til Vedligeholdelse af Hærens Krigsmateriel, Forbrug af Øvelsesammunition m. v. samt Erstatning for forældet Materiel	4 300 000 Kr.
Til Vedligeholdelse af Søværnets Krigsmateriel, Forbrug af Øvelsesammunition samt til Erstatning for forældet Materiel, herunder Torpedo- og Minemateriel	6 800 000 —
Til Vedligeholdelse og Fornyelse af Luftvaabenets Materiel	1 640 000 —

Ministeren knyttede ved Fremsættelsen følgende Bemærkninger til denne Paragraf: »Jeg mener, det er nødvendigt, at vi faar hele dette Spørgsmaal — det vil jeg i alt Fald bestræbe mig for og arbejde for her i Rigsdagen — ind i mere faste Former end hidtil. Ingen og allermindst naturligvis de, der har deres Virksomhed under disse Vaaben, kan være tjent med det, som det nu er. Vi har haft en socialdemokratisk Regering, som i Virkeligheden ganske stille saboterede Lovene ved at sætte ned fra det ene Aar til det andet. Her gør man det mere fast. Bestemmelsen har den gode menneskelige Hensigt, at man ikke i Fremtiden vil lede Folk i Fristelse, at de altsaa bliver nødt til at holde Loven, hvis det foreliggende Lovforslag bliver vedtaget. . .

Saa har vi jo nu en Bestemmelse . . . , hvorefter der skal anvendes i en 10-aarig Periode 3 Mill. Kr. aarlig til ekstra Anskaffelser til Hæren. Dette Beløb blev for indværende Finansaar nedsat til 1 Mill. Kr. Jeg mener, at man bør slette denne Bestemmelse om de 30 Mill. Kr., og det er der taget Hensyn til i Lovforslaget, idet der nemlig i Beløbet 4,3 Mill. Kr. til Vedligeholdelse af Hærens Krigsmateriel, Forbrug af Øvelsesammunition m. v. samt Erstatning for forældet Materiel er medregnet 1,5 Mill. Kr. til ekstraordinære Anskaffelser, og saa kan man, mener jeg, undvære Bestemmelsen om de 30 Mill. Kr.«

Hvad den økonomiske Side af Lovforslaget angaar, udtalte Ministeren ved Fremsættelsen: »For Hærens Vedkommende er Budgettet paa ca. 24 Mill. Kr., for Flaadens 13,1 Mill. Kr. og for Luftvaabenet 3,1 Mill. Kr. Lægger

man de tre Tal sammen, faar man til Resultat 40,2 Mill. Kr., som altsaa bliver de virkelige Militærudgifter. Jeg ser naturligvis her bort fra Pensionering og fra Forrentning og Amortisation af Hærens og Marinens Ejendomme .... men hvis vi sammenligner det nævnte Beløb 40,2 Mill. Kr., som altsaa herefter bliver de virkelige Militærudgifter, med Statsregnskabet for 1926—27, viser det sig, at der nøgternt beregnet er en Nedgang paa ca. 5 Mill. Kr. Heri er indbefattet f. Eks. den Nedgang i Lønninger, vi fik sidste Aar, og kort sagt alt. Men jeg maa her nævne, at naar man gaar over til en delvis ny Ordning, bliver der i en Overgangstid en hel Del Udgifter, en ret betydelig Sum til at begynde med, men en Sum, der er aftagende i Aarenes Løb, og som til syvende og sidst, naar man fuldstændig gaar over til det nye System, vil forsvinde. ....«

Ministeren omtalte Kaserneforholdene som i høj Grad forsømte og nævnte her: »Jeg gør opmærksom paa, at vi har solgt Etablissementer — det skulde vi jo efter Ordningen af 1922 — for en ca. 4 Mill. Kr., og der skulde være 3 Mill. Kr. i Behold. De er imidlertid vandret ind i Finansministerens Kasse, og jeg ved ikke, hvordan Rigsdagen vil stille sig, naar jeg nu kommer og anmoder om en Del af disse Penge for at bringe Orden i vore Kaserneforhold. Det skulde ikke undre mig, om man fra visse Sider i Salen rettede en Protest imod, at man her skal bevilge Penge, til Trods for at vi har et Overskud ved Salg af Bygninger paa over 3 Mill. Kr. Man erindrer maaske, hvorledes man i sin Tid fra Oppositionens Side tumlede ustandselig med de 10 Millioner, de mange Millioner, man vilde smide ud til Kasernebyggeri. I Øjeblikket er der 3 Millioner i Overskud; det er Resultatet. Men at det bliver nødvendigt at bevilge en Del Penge her for at faa Orden i disse Forhold, derom er jeg ikke i Tvivl.« Ministeren sluttede sin Fremsættelsestale saaledes: »Naar jeg skal karakterisere Forslaget i dets Helhed, kan jeg gøre det ganske kort ved at sige: Det forøger Materiellet, og det indskrænker Personellet noget. Mon det ikke skulde være den rigtige Linie at vandre efter? Som jeg allerede har omtalt, lægges Forsvaret fastere efter dette Forslag end efter Ordningen af 1922.«

Ved 1. Behandling i Folketinget anbefalede Lovforslaget, dog med nogen Betænkelighed overfor Indskrænkningen i Officiantklassen, af *Venstres* Ordfører, I. A. Hansen, der sluttede med at betegne det som et Forhandlingsgrundlag, hvorhos han tilføjede: »Vi ønsker Forhandlingen udstrakt til alle, som vedkender sig Nødvendigheden af, at Danmark opretholder et militært Værn i Lighed med andre Stater,

med hvilke der kan drages en Sammenligning, først og fremmest i Lighed med vore nordiske Nabofolk« og videre: »dette er et Forsøg paa at skabe et arligt Forsvar. Det er et Forsøg paa at skabe et Forsvar, der ikke opstiller Rammer, som ikke kan fyldes, der ikke opstiller Formationer, som ikke kan udrustes. Det stiller sig ikke Opgaver, der paa Forhaand maa anses for uløselige. Det er et Forsvar, som ikke giver sig ud for mere end det, det er.«

Socialdemokraternes Ordfører, L. Rasmussen, der udtalte sig imod Lovforslaget, anbefalede at forkaste det, han ansaa det »for ganske uantageligt«.

De *Konservatives* Ordfører, Parkov, omtalte en Række Punkter i Lovforslaget, som han ikke kunde gaa med til, hvorhos han særlig fremhævede, at Sagkundskaben maatte høres. Han udtalte: »Jeg tror at turde sige, at det kun mellem Venstre og det konservative Folkeparti vil være muligt at finde en Ordning. Vi er rede til et saadant Samarbejde og venter, at der derigennem vil kunne opnaas Forstaaelse mellem de to Partier om en baade saglig og økonomisk forsvarlig Afgørelse. Vi bør derfor fra begge Partiers Side hæfte os mere paa Bestræbelserne for Tilvejebringelse af denne fremtidige Ordnings Effektivitet end paa de Indvendinger, der fremsættes mod Fortidens Behandling af Forsvarsproblemet. . . . . Nu gælder det, om der er en Mulighed for at komme til en Forstaaelse mellem de to Partier paa det Grundlag, jeg her har nævnt. Sagkundskaben maa høres, og dens Udtalelser maa gøres til Genstand for den nøjeste Prøvelse.« Han tilføjede, at »saafremt Lovforslaget skal ophøies til Lov ved konservativ Medvirkning, maa det gennemgaa væsentlige Ændringer.«

Ordføreren for de *Radikale*, P. Munch, gennemgik Lovforslaget, som han ikke kunde acceptere, og udtalte, at Systemet »et Forsvar for Riget« ansaa hans Parti for forkasteligt: »Vi hævder nu som under tidligere Forhandlinger Nødvendigheden af ganske at opgive det, at gaa til en virkelig Reform, hvor man forvandler i Bund og Grund hele vort Militærvæsen og indretter det paa Løsningen af de beskedne Opgaver, som man i Danmark kan tænke, at man kan løse paa dette Omraade. Vi mener vedblivende, at et Hovedled i denne Forvandling maa være dette, at vi kommer bort fra den tvungne Soldatertjeneste, der ikke danner et naturligt Grundlag for den Art af Militærvæsen, som vi kan have med Fordel og Resultat i Danmark. Vore Forslag i saa Henseende foreligger jo fra tidligere Tid, Forslag, om hvilke vi har opnaaet Enighed med det socialdemokratiske Parti.« . . .

I den af Folketingsudvalgets Formand afgivne Beretning udtaltes: »Med Henblik paa Behandlingen af Forslag til Lov

om Rigets Forsvar vedtog Udvalget paa sit første Møde den 20. December at stille en Række Forespørgsler til Forsvarsministeren. Udvalget udbad sig bl. a. Udtalelser fra den kommanderende General og Chefen for Generalstaben, Viceadmiralen og Chefen for Marinestaben, derunder særlig, paa hvilke Punkter disse Myndigheder maatte anse Ændringer i Lovforslaget for paakrævede. Disse Udtalelser forelaa for Admiralerens Vedkommende den 6. Februar og for Generalernes den 21. Februar. Begge de to Udtalelser er meget udførlige og ledsagede af fuldt udarbejdede Forslag til en ny Hær- og Flaadeordning, i ikke ringe Grad afvigende fra det fremsatte Lovforslag. Da en Del af de af Udvalget ønskede Oplysninger er indkommet paa et forholdsvis sent Tidspunkt, er det ikke lykkedes at tilendebringe Arbejdet paa Forslaget til Lov om Rigets Forsvar i indeværende Samling, men der er tilvejebragt et fyldigt Materiale.«

---

26. Forslag til Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov Nr. 126 af 27. Juni 1927 om Statens Tjenestemænd (Rigets Forsvar). (Forsvarsministeren). [A. Sp. 2933].

Fremsat i *Folketinget* 30/11 (F. Sp. 2124). 1. Beh. 17/12 (F. Sp. 2946, jfr. 2793). Henvist til Lønningsudvalget (se Side 19).

Lovforslaget slutter sig til det forelagte Lovforslag om Rigets Forsvar og fastsætter Lønningerne for de deri opførte Tjenestemænd. Det gaar ud paa at lade Afdeling 30 i Tjenestemandsløven af 27. Juni 1927 udgaa og i Stedet derfor at indsætte: Afdeling 30, Hæren, Afdeling 31, Søværnet, Afdeling 32, Luftvaabenet, og derefter en Række Bestemmelser om de forskellige militære Tillæg: Felttillæg, Kommandotillæg, Søtillæg og andet, samt nogle Fællesbestemmelser for Hæren og Flaaden om Hjemsendelsespenge.

Afdeling 30, Hæren, indeholder de militære Tjenestemandstillinger, der nævnes i Afsnit »II. Hæren« i Forslag til Lov om Rigets Forsvar, og derudover kun et ringe Antal civile Tjenestemandstillinger, idet Hovedparten af de nuværende Stillinger af denne Art er tænkt nedlagt ved Tjenstledighed. Endvidere er nogle militære og enkelte civile Tjenestemandstillinger overført til Geodætisk Institut.

De i de her omhandlede Paragraffer opførte Tjenestemandstillinger er henført til Lønningsklasser med Løn-

ninger, der i Hovedsagen er i Overensstemmelse med de for de tilsvarende Stillinger nu fastsatte Lønninger, dog med de Afvigelser, som følger af de i Lovforslaget om Rigets Forsvar foreslaaede Ændringer i de nugældende Regler om Personellet. Heraf skal nævnes, at Stabsauditor, Felttøjmestre (i 1. Lønningsklasse), Stabsintendant af 1. Grad og Stabslæge af 1. Grad er ændrede Stillingsbetegnelser for henholdsvis Generalauditor, Direktører ved Hærens tekniske Korps, Generalintendant og Generallæge, at Felttøjmestre (i 3. Lønningsklasse) er ændret Stillingsbetegnelse for Underdirektører ved Hærens tekniske Korps, og at Hærens Overlæger er henført til to Lønningsklasser — 5. Lønningsklasse d) og 6. Lønningsklasse e).

Den nyoprettede Tjenestemandsstilling Kaptajnløjtnant er henført til Lønningsklasse som Søværnets nuværende Kaptajnløjtnanter.

»Intendanten« — i 6. Lønningsklasse c) — er den foreslaaede Betegnelse for Hærens Regnskabsførere. I disse Stillinger vil bl. a. indgaa nogle af de nuværende Korps- og Stabsofficiantstillinger.

Da den i Forslag til Lov om Rigets Forsvar fastsatte Organisation af Hæren i nogen Grad vil lette de Forpligtelser, som — uden for Indkommanderingsperioden — paahviler Oberstløjtnanter og Kaptajner af Reserven, har man ment at kunne nedsætte Vederlaget i Fredstid for Officerer af de nævnte Grader: for Oberstløjtnanter fra 1 800 til 1 500 Kr. og for Kaptajner fra 1 200 til 900 Kr.

Vagtmestre og Sergenter er i Forslaget til Lov om Rigets Forsvar tænkt anvendt i udstrakt Grad som frivilligt tjenstgørende i Linien. Det er derved tilstræbt at formindske Antallet af militære Tjenestemandsstillinger, og da Vagtmester- og Sergentstillinger dels er Overgangsstillinger til fast Ansættelse som Tjenestemænd i Officiantgruppen og dels midlertidige Befalingsmandsstillinger, i hvilke almindeligvis Folk i yngre Alder vil gøre Tjeneste, har man anset det for hensigtsmæssigt og økonomisk kun at vederlægge dem med et mindre kontant Beløb, men derimod yde dem fri Kost, Beklædning, Bolig m. v., samt for at faa tilstrækkelig Tilgang til de frivilligt tjenstgørende at tillægge dem Orlovs- penge med 600 Kr. for hvert Aars god frivillig Tjeneste.

Til samme Kategori i lønningsmæssig Henseende er henført de nuværende Musikere af 3. Grad under Betegnelsen midlertidige Musikere.

I Afdeling 31, Søværnet, foreslaas ligeledes forskellige Ændringer i de nugældende Regler som Følge af de Forandringer, der foreslaas i Hovedlovforslaget.

Endelig er i Afdeling 32, Luftvaabenet, Stillingerne opført svarende til Organisationen af Luftvaabenet. Lønningerne er fastsat i Overensstemmelse med de tilsvarende Lønninger for Hæren og Søværnet, idet dog Chefen for Luftvaabenet er normeret med en højere Lønning, 10 500 Kr., henset til Stillingens Betydning og Ansvar samt til, at den er en Slutstilling.

Ligeledes er Luftløjtnanter af 1. og 2. Grad normerede med en noget højere Lønning end de tilsvarende Stillinger i Hæren og Søværnet dels under Hensyn til Stillingernes Karakter, dels fordi de paagældende Stillinger ikke er Tjenestemandstillinger.

Derhos gives der til Flyverne i Almindelighed højere Tillæg end i de andre Vaaben, grundet paa Farerne for Mandskabet ved Luftvaabenet.

---

27. Forslag til Lov om Ændring i Lov Nr. 257 af 6. Maj 1921 om Udenrigstjenesten, saaledes som denne er ændret ved Lov Nr. 152 af 30. Juni 1927. (Udenrigsministeren). [A. Sp. 4347].

Fremsat i *Folketinget* ³¹/₁ (F. Sp. 3844). 1. Beh. ⁹/₂ (F. Sp. 4158). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hans Nielsen, Stauning, Hans Rasmussen, Vilhelm Rasmussen, Sundbo, Gerhard Nielsen, Vanggaard [Form.], N. P. Jensen, I. A. Hansen, Elgaard, Himmelstrup, Holger Andersen [Skr.], Drachmann, Fraenkel og Niels Petersen).

1. Ved Ændringsloven af 30. Juni 1927 til Loven om Udenrigstjenesten af 6. Maj 1921 bestemtes det, at Stillingen som *Raadgiver i Folketet* ophævedes, dog at den nuværende Indehaver af Stillingen fungerede indtil Udgangen af Marts 1929. (Loven traadte i Kraft 1. April 1928). *Ved nærværende Lovforslag foreslaas det, at Stillingen genoprettes, og efter*

Bemærkningerne var det Ministeriets Hensigt paa Normeringsloven at foreslaa, at det Raadgiveren i Folkeret for Tiden tillagte Hjemmetillæg 4 200 Kr. aarlig skulde bortfalde ved Udgangen af Marts 1929, og det den paa-gældende Tjenestemand tillagte Repræsentationstillæg fra 1. April 1929 at regne fastsættes, saaledes som det oprindeligt var Tilfældet, som det Afdelingscheferne tillagte Repræsentationstillæg.

2. *Endvidere foreslaas det, at der ved Folkernes Forbund og med Bopæl i Genève akkrediteres en Tjenestemand af 3. Lønningsklasse.* Dette skulde ske ved at overføre den pr. 1. April 1928 oprettede Stilling af 3. Lønningsklasse som Chargé d'Affaires i Bern (efter Sammensmeltningen af Gesandtskaberne i Bern og Haag til eet Gesandtskab med fast Bopæl i Haag) til Genève og til Erstatning oprette en ny Stilling i Udenrigstjenestens 4. Lønningsklasse.

Merudgifterne i Anledning af Nyoprettelsen af den omhandlede Post vil foruden Grundløn med Konjunktur- og Udetillæg til den Tjenestemand af 4. Lønningsklasse, der vil have at forrette Tjeneste i Bern, omfatte Bolig- og Kontorudgifter til den Tjenestemand af 3. Lønningsklasse, der vil have at forrette Tjeneste i Genève.

Det bør dog herved tages i Betragtning, jfr. Lovforslagets Bemærkninger, at den foreslaaede Ordning vil medføre ikke uvæsentlige Beparelser af saadanne Udgifter, som ellers maatte paaregnes at ville medgaa til Rejser og Ophold i Genève ikke blot for Tjenestemænd under Udenrigsministeriet, men ogsaa for delegerede, udsendte af andre Ministerier.

Punkt 1 anbefaledes ved 1. Behandling af Ordførerne for Venstre og Det radikale Venstre (henholdsvis Vanggaard og Niels Petersen); Ordføreren for Socialdemokratiet (Hans Nielsen) tilsagde velvillig Overvejelse; Ordføreren for Det konservative Folkeparti (Holger Andersen) maatte holde for, at den principielle Opfattelse, der angaaende dette Spørgsmaal kom til Udtryk i Folketingsudvalgets Betænkning i forrige Samling, nemlig at en Tjenestemandstilling som Raadgiver i Folkeret var overflødig, burde danne Grundlaget for dette Forholds Ordning i Fremtiden.

Punkt 2 anbefaledes af Ordførerne for Venstre, Konservative og Radikale, medens den socialdemokratiske Ordfører ikke var særligt velvillig stemt overfor den foreslaaede Ordning.

Efter 1. Behandling henvistes Lovforslaget til videre Behandling i et *Udvalg*. Fra dette forelaa hverken Betænkning eller Beretning.

28. Forslag til Lov om Oprettelse af et Landsarkiv for de sønderjydske Landsdele. (Undervisningsministeren). [A. Sp. 5425].

Fremsat i *Folketinget* $20/3$ (F. Sp. 5461). 1. Beh. $27/3$ (F. Sp. 5859). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Sneum, J. P. Nielsen, P. Mortensen, Harald Jensen, Knud Hansen, A. C. Mortensen, C. O. Pedersen [Form.], Tange [Sekr.], Kr. Kristensen, Chr. Ernst Christensen, Arnth Jensen, Holger Andersen, J. Oskar Andersen, Bindslev og P. Munch). Beretning (B. Sp. 3227) afgiven $4/4$.

Efter de sønderjydske Landsdeles Indlemmelse i Kongeriget opstod der Spørgsmaal om Opbevaringen af de sønderjydske Arkivalier, og der blev i 1922 oprettet et midlertidigt Arkivdepot i Aabenraa, som skulde modtage og registrere de Akter, der afgaves fra de i de sønderjydske Landsdele værende Embeder, samt den Del af Afleveringerne fra Tyskland, som ikke afgjort skulde gaa til Hovedarkivet. I de siden da forløbne Aar har Forholdet været ordnet paa denne Maade, men denne Tilstand er — oplyses det — efterhaanden blevet ganske uholdbar, og det er paatrængende nødvendigt, at der snarest bliver truffet Bestemmelse om den endelige Anbringelse af de sønderjydske Arkivalier. Ministeriet havde derfor haft under Overvejelse dels Muligheden af at overføre disse Arkivalier til et af de bestaaende Landsarkiver i Odense eller Viborg, dels en Løsning af Spørgsmaalet ved Oprettelsen af et særligt Landsarkiv for Sønderjylland.

Da det paa Grund af nødvendig Forøgelse af Personalet og Foretagelse af Byggearbejder i Odense eller Viborg ikke var sikkert, at den sidstnævnte Løsning vilde blive dyrere, gik Lovforslaget ud paa under Rigsarkivet at oprette et Landsarkiv i Tønder for de sønderjydske Landsdele. — Til Brug for det sønderjydske Landsarkiv overdrages den under Ministeriet for offentlige Arbejder nu henhørende Telegrafbygning i Tønder til Undervisningsministeriet. De til Indretning af Landsarkivet fornødne Beløb bevilges paa Finanslov eller Tillægsbevillingslov.

Den nævnte Bygning i Tønder, der er en smuk, særdeles solidt bygget og brandsikker Bygning, vil med ringe Bekostning kunne omdannes til Arkiv, medens de Bygninger i Aabenraa, der eventuelt kunde være Tale om (Kredshuset og Navigationsskolen), ikke egner sig til Formaalet. Efter det af kgl. Bygningsinspektør, Arkitekt Vilh. Petersen udarbejdede Overslag vil de fornødne Byggeforanstaltninger ved Arkivets Indretning i den nævnte Bygning andrage ca. 20 000 Kr., hvortil kommer Anskaffelse af Inventar, navnlig Reoler og Hylder, til et Beløb af ca. 30 000 Kr., saaledes at den samlede Udgift vil kunne holdes indenfor 50 000 Kr. Ved Landsarkivet foreslaas der af Rigsarkivaren ansat en Landsarkivar og en Underarkivar samt et honorarlønnet Bud. Da Arkivdepotet i Aabenraa, der nedlægges ved Oprettelse af Landsarkivet i Tønder, betjenes af en Underarkivar med fornøden Budassistance, vil Merudgiften kun andrage en Landsarkivar-Lønning, 5 400 Kr. foruden Tillæg, hvori fragaar det særlige Honorar paa 1 080 Kr., som for Tiden oppebæres af Lederen af det midlertidige Arkivdepot. Bortset fra de egentlige Tjenestemandslønninger og fra Forrentning og Afskrivning af Bygningen, vil det fremtidige Driftsbudget kunne opstilles til 6 100 Kr., medens der til det nuværende midlertidige Arkivdepot anvendes 4 600 Kr. — Den samlede Merudgift til Lønninger, Drift m. v. vil saaledes i alt andrage 5 820 Kr. aarlig. — Til Udgifterne vil der dog komme Bevillinger en Gang for alle, nemlig til Arkivets Flytning og til Anskaffelse af et Haandbibliotek ved det nye Landsarkiv, hvilke Beløb man dog ikke kunde fastslaa paa Tidspunktet for Lovforslagets Forelæggelse.

Lovforslaget blev henvist til Udvalg, efter at der var fremsat anbefalende Udtalelser fra alle Sider, idet dog den socialdemokratiske Ordfører (Sneum) mente, at den bedste og billigste Ordning vilde være at flytte de sønderjydske Arkivalier enten til Arkivet i Odense eller Viborg, ligesom de Konservatives Ordfører (Holger Andersen) udkastede Spørgsmaalet, om ikke det nyoprettede Arkiv skulde strækkes ud over Kongeaagrænsen.

I den af Udvalgets Formand afgivne Beretning udtales, at man ikke har kunnet fremme Sagen, da de fra forskellige Sider i Udvalget ønskede Oplysninger ikke havde kunnet fremskaffes i den til Raadighed værende Tid.

---

29. Forslag til Lov om midlertidig Krisehjælp til arbejdsløse. (Af Einer Jensen [Ordfører], Fr. Andersen [Holbæk A.], Jønson, Lundberg, J. P. Nielsen og Schrøder). [A. Sp. 2203].

Forelagt i *Folketinget* $\frac{5}{10}$ (F. Sp. 38). 1. Beh. $\frac{19}{10}$ (F. Sp. 327). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Einer Jensen, Fr. Andersen [Holbæk A.], Jønson, Lundberg, J. P. Nielsen, Schrøder, Knud Kristensen [Formand], Vanggaard, J. C. A. Larsen, Olav Olsen, Søren P. Larsen [Sekr.], Christmas Møller, Fibiger, C. J. F. Sven og P. Munch). Betænkning (B. Sp. 309) afgiven $\frac{20}{1}$. (Ordfører: Knud Kristensen). 2. Beh. $\frac{2}{2}$ (F. Sp. 3927). 3. Beh. $\frac{7}{2}$ (F. Sp. 4055). Lovforslaget *forkastet*.

Lovforslaget gik ud paa følgende:

§ 1. Til Medlemmer af statsanerkendte Arbejdsløsheds-kasser, der har opbrugt den dem tilkommende ordinære Arbejdsløshedsunderstøttelse, udbetales der af Medlemmets Opholdskommune en Krisehjælp, der i Størrelse og Dagetal i Løbet af 12 paa hinanden følgende Maaneder svarer til, hvad det paagældende Medlem har faaet udbetalt i ordinær Arbejdsløshedshjælp.

§ 2. Saafremt indenfor en Kasse over Halvdelen af de ledige eller mindst 10 pCt. af samtlige nydende Medlemmer har opbrugt deres ordinære Arbejdsløshedsunderstøttelse, kan Indenrigsministeren, efter Indstilling fra Arbejdsnævnet, bestemme, at Antallet af Dage, hvormed der kan understøttes i Henhold til denne Lov, forøges med indtil 50 pCt.

§ 3. Medlemmer af de Arbejdsløsheds-kasser, der i Henhold til Lov Nr. 151 af 1. Juli 1927 om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring m. m. har oprettet Krisefond, kan først faa Hjælp udbetalt af disse Fonds efter at have optaget al den dem i Henhold til nærværende Lov tilkommende Krisehjælp.

§ 4. Af den i Henhold til nærværende Lov udbetalte Understøttelse erholder Kommunerne $\frac{2}{3}$ refunderet af Statskassen.

Ved Lovforslagets Fremsættelse udtalte Ordføreren for Forslagsstillerne, at som Følge af, at den ekstraordinære Arbejdsløshedsunderstøttelse er ophørt den 1. Oktober 1927,

er et meget stort Antal af de 50 000 arbejdsløse, som der var paa dette Tidspunkt, uden nogen Arbejdsløshedsunderstøttelse; han nævnte et Antal af 20 000, hvilket betyder, at 50 000 Mennesker var uden Understøttelse. Den Adgang, der ved Loven af 1. Juli 1927 er givet til at oprette Kassekasser, er nemlig paa Grund af den store Arbejdsløshed kun benyttet af meget faa Arbejdsløshedskasser, i alt kun 7, omfattende ca. 43 000 Medlemmer. 9 Kasser har foretaget en Udvidelse af Dageantallet, og endelig er der 36 Kasser, der repræsenterer mellem 180 000 og 190 000 Medlemmer, der ikke har kunnet paatage sig den Opgave at oprette en Krisefond. Det er denne Situation, som har foranlediget Forslagsstillerne til at stille Forslag om en midlertidig Krisehjælp.

Ved 1. Behandling i Folketinget erklærede Indenrigsministeren, der udførligt udtalte sig om Lovforslaget, at Regeringen ikke vilde kunne medvirke til dets Gennemførelse. Samme Standpunkt indtog Venstres Ordfører, Knud Kristensen, ligesom de Konservatives Ordfører, Christmas Møller, udtalte, at hans Parti ikke saa kort Tid efter, at den gældende Arbejdsløshedslov er vedtaget, vil ændre et fundamentalt Punkt i denne. De Radikales Ordfører, P. Munch, udtalte, at Samfundet har en Pligt til at hjælpe de arbejdsløse, som ikke bliver hjulpet paa anden Maade, men at dette neppe vilde kunne opnaas ad den i Lovforslaget anviste Vej, hvorimod Bestræbelserne burde gaa i anden Retning, hvilket udvikledes og faldt sammen med det nedenfor omtalte Ændringsforslag til 2. Behandling.

I Betænkningen fra Folketingets Udvalg udtalte det *socialdemokratiske Mindretal*, at det maatte »anse det som nødvendigt og rigtigt« at gennemføre Lovforslaget, og Mindretallet fremhævede, »at det vil være umuligt for Kommunerne fortsat at bære de vældige Byrder, de har faaet paalagt ved Ophævelsen af den ekstraordinære Understøttelse gennem Arbejdsløshedsfonden, hvilket er en Følge af den nylig stedfundne Revision af Arbejdsløshedsloven, idet Kommunerne overalt har set sig nødsaget til at overtage Opgaven ved at understøtte disse vanskeligt stillede Medborgere gennem Hjælpekasserne.«

Da det imidlertid viste sig umuligt at samle den nødvendige Tilslutning i Udvalget til Lovforslaget, støttede Mindretallet det af det radikale Medlem stillede, nedenfor omtalte Ændringsforslag.

Venstre-Mindretallet udtalte, at det »er af den Opfattelse, at det vilde være urigtigt nu at fravige det Princip, som er Grundlaget for Arbejdsløshedsloven af 1. Juli 1927, og som gaar ud paa, at den særlige Understøttelse, Staten skal yde

til de arbejdsløse, skal gives som en Hjælp til deres egen Forsikring mod Arbejdsløsheden. Hvad derudover skal til, maa ydes efter de samme Love og de samme Principper, hvorefter man hjælper andre Samfundsborgere, der er kommet i Trang.» Mindretallet henviste dernæst til, at ogsaa andre end de egentlige Lønarbejdere og navnlig de selvstændige erhvervsdrivende mærker Krisetidens haarde Tryk, og da det er umuligt at hjælpe alle, der er i Trang, maa man nøjes med at hjælpe, hvor det er allermest paaatrængende, og det var Mindretallets Opfattelse, at Kommunalbestyrelserne fremdeles, som hidtil, har de bedste Forudsætninger for at administrere de Lovregler, som i denne Forbindelse kan bringes til Anvendelse. Dernæst henvises til, at man i Kommunerne ogsaa har indrettet sig paa at tage Arbejdet herfor op, og det tilføjes: »Skulde det imidlertid vise sig, at de økonomiske Byrder derved kommer til at hvile uforholdsmæssig tungt paa enkelte Kommuner, er den Mulighed ikk e udelukket, at der kan blive Anledning til at tage under Overvejelse, om man fra Statens Side kan komme disse til Hjælp. Men Mindretallet kan ikke undlade at pege paa, at ifølge de fra Kommunerne indkomne Indberetninger har en Del iværksat Arbejder efter Arbejdsløshedslovens Nødhjælpsparagraf og derved opnaaet et Tilskud af 2 Kr. pr. Arbejdsdag. Mindretallet maa mene, at denne Vej yderligere bør følges og Kommunerne derved aflastes, inden Spørgsmaalet om yderligere Statsstøtte tages under Overvejelse«. Mindretallet erklærede herefter ikke at kunne medvirke til Gennemførelse hverken af Lovforslaget eller Ændringsforslaget.

Det konservative Mindretal indtog samme Standpunkt og fremhævede, at de Vanskeligheder, som den i Loven af 1927 vedtagne Udformning af Arbejdsløshedsloven fremkaldte, ikke i Overgangstiden vilde have medført saa store Vanskeligheder, saafremt man havde fulgt det fra konservativ Side stillede Forslag om at oprette en fælles Krisekasse. Mindretallet pegede endvidere paa, at mange Kommuner har søgt Arbejdsløsheden mildnet. »Tilbage bliver da efter Mindretallets Opfattelse kun det Spørgsmaal, om det med Rette kan siges, at den gældende Arbejdsløshedslov, i nogen Grad ogsaa fordi den traadte i Kraft i en Krisetid, lægger Udgifter, som burde være Statsudgifter, for stærkt over paa enkelte Kommuner. Ved Afgørelsen af dette Problem maa dog tages i Betragtning, at Kommunerne ifølge Loven af 1. Juli 1927 fritoges for et ikke ubetydeligt Bidrag til den hidtilværende ekstraordinære Arbejdsløshedsunderstøttelse, og at det er muligt, at Besparelsen herved i det væsentlige vil modsvare Stigningen i den almindelige Hjelpekassehjælp. Spørgsmaalet

maa imidlertid nærmere undersøges og overvejes; efter Mindretallets Opfattelse er det paa nærværende Tidspunkt ikke muligt at tage endelig Stilling til dette.«

Endelig udtalte det radikale Mindretal, »at det rette vil være, at Bestræbelserne for at komme de arbejdsløse, der har opbrugt de dem af Kasserne tilkommende Ydelser, til Hjælp bør knyttes til det Initiativ, der er taget af de fleste Kommuner, i hvilke der findes saadanne arbejdsløse i betydeligt Tal. For at dette kan virke paa tilfredsstillende Vis, er det fornødent, at der skaffes sikkert retsligt Grundlag for den Hjælp, Kommunerne yder, og at Arbejdsløshedsfonden deler Byrden med Kommunerne.« Da det fremgik af de Udvalget tilstillede Oplysninger, at der herskede Tvivl om Forstaaelsen af visse af de herhenhørende Bestemmelser, stillede Mindretallet et Ændringsforslag om en ny Affattelse af Lovforslaget, og det tilføjede, at det havde »erklæret sig villigt til Forhandling om andre Former for Hjælp eller om anden Fordeling af Udgiften mellem Kommunerne og Arbejdsløshedsfonden, men dette har været resultatløst, da der hverken fra konservativ Side eller fra Venstres Side er vist nogen som helst Villighed til Forhandling«. Den Affattelse, som Mindretallet foreslog, gik ud paa følgende:

Til arbejdsløse Lønarbejdere, der ikke har Adkomst til Arbejdsløshedshjælp i Henhold til den gældende Lov, kan der i Tiden indtil 1. Oktober 1928 af deres Opholdskommune gennem Hjelpekassen udbetales en Krisehjælp, hvis Størrelse afgøres i Overensstemmelse med Regler, fastsatte af vedkommende Kommunalbestyrelse. Denne Krisehjælp kommer ikke i Betragtning ved Afgørelse af, hvorvidt Hjælp kan ydes efter Hjelpekasselovens almindelige Regler.

Af de Beløb, der udbetales i Henhold hertil, faar Kommunen af Arbejdsløshedsfonden refunderet:

for arbejdsløse Familieforsørgere pr. Dag 2 Kr. 25 Ø. + 30 Ø.
pr. Barn, dog ikke udover 4 Kr.,
for Ikke-Forsørgere 1 Kr. 50 Ø. pr. Dag.

Dog kan den samlede Refusion ikke for nogen Kommune overstige $\frac{3}{4}$ af Kommunens Udgifter.

I Tilfælde, hvor en Kommune inden 1. Oktober 1928 iværksætter særlige Arbejder for arbejdsløse uden Anvendelse af Bestemmelserne i § 30 i Arbejdsløshedsloven, ydes der af Arbejdsløshedsfonden et Tilskud paa 1 Kr. pr. Arbejdsdag pr. beskæftiget Arbejder. Det afgøres af Indenrigsministeren, om Arbejder, foretagne i Kommunerne, falder ind under denne Lov. Dennes Bestemmelser kommer til Anvendelse paa de Foranstaltninger, som er truffet af Kommunerne i Tiden fra 1. Oktober 1927.

Dette Ændringsforslag blev ved 2. Behandling vedtaget med 66 Stemmer, medens 42 Medlemmer afholdt sig fra at stemme, men ved 3. Behandling *forkastedes* det saaledes ændrede Lovforslag ved Navneopraab med 74 Stemmer (Venstre, Konservative og Retsforbundet) mod 69 (Socialdemokrater, Radikale, Holstein og Schmidt). Axel Møller (Konservativ) stemte ikke, og 5 var fraværende.

30. Forslag til Lov om midlertidige Foranstaltninger til Støtte for Landbruget. (Af Bording [Ordfører], Hækkerup, J. P. Jensen, Larsen [Bjerre], A. C. Mortensen og Olufson). [A. Sp. 2235].

Forelagt i *Folketinget* ¹²/₁₀ (F. Sp. 43). 1. Beh. ¹⁰/₁₂ (F. Sp. 2546, jfr. 2285). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Udlaan af Statsmidler til Ejere af Landbrugsejendomme til Opnaaelse af Akkord (se foran A. Nr. 18).

Lovforslaget svarer for store Deles Vedkommende til Afsnit II i det af daværende Erhvervsminister Stauning i Rigsdagssamlingen 1926—27 i Folketinget forelagte Forslag til Lov om Støtte for dansk Erhvervsliv (se Aarbog 1926—27, Side 475).

I § 1 foreslaas saaledes — i Overensstemmelse med tidligere —, at Staten udlaaner et Beløb af 10 Mill. Kr. til *Grundforbedringslaan*, ligesom de i § 2 optagne Bestemmelser om *Lempelser* i den gældende Lovgivning om *Udlaan til Driftslaaneforeninger* i alt væsentligt er *svarende til de tidligere foreslaaede*.

§ 3 omhandler *Statshusmænd*, og ved Siden af de ogsaa tidligere foreslaaede Bestemmelser om *Henstand med Afdrag* paa Laanene er der tilføjet et nyt Stykke, ifølge hvilket der, naar Anbefaling foreligger fra Amtskommissionen og Statens Jordlovsudvalg, ogsaa kan ydes saavel de Husmænd, der kan faa Henstand med Afdragene (nemlig dem, der falder ind under Lovene om Husmandsbrug af 22. Juni 1917 og forskellige af Jordlovene af 1919), som Husmænd, der har erholdt Laan ifølge senere Love angaaende Oprettelse af Husmandsbrug, *Henstand med Betaling* af de i 11. December Termin 1927, 11. Juni Termin 1928, 11. December Termin 1928 og 11. Juni Termin 1929 *forfaldne Renter*, saaledes at

Rentebeløbet betragtes som Laan, for hvilke der gives Pant i Ejendommen, og forrentes med $4\frac{1}{2}$ pCt. aarlig og efter 5 Aars Forløb afdrages med $\frac{1}{10}$ aarlig.

Til Fremme af en Nedsættelse af Landbrugets Gældsbyrde er i §§ 4—6 indsat et Afsnit om *Akkordordning*. Staten stiller saaledes et Beløb af indtil 20 Mill. Kr. til Raadighed til Udlaan i Landejendomme i Tiden indtil Udgangen af Finans-aaret 1928—29 paa efterfølgende Betingelser:

- a. Laanene ydes til Landmænd, hvis Gæld overstiger Ejendommens samlede Værdi (Ejendomsskyld + Besætnings og Inventariums Værdi ved sidste Skatteansættelse) og ikke kan nedbringes hertil uden Tilførsel af ny Kapital.
- b. Laanets Størrelse til en enkelt Ejendom maa højst andrage 25 000 Kr., ikke sammen med andre Behæftelser overstige Ejendommens samlede Værdi (jfr. 1. Stykke) og ikke udgøre mere end 25 pCt. af denne Værdi.
- c. Hvis Laanet, for hvilket der gives Pant i Ejendommen, sammen med andre Behæftelser overstiger Ejendommens skylden, maa der til yderligere Sikkerhed enten skaffes Kommunegaranti eller anden betryggende Kaution for indtil 25 pCt. af eventuelle Tab af denne Del af Laanet.
- d. Ingen yderligere Pantsætning efter Statslaanet maa foretages uden Jordlovsudvalgets og Landbrugsministerens Tilladelse.
- e. Laanet er uopsigeligt, hvis Ejendommen efter Jordlovsudvalgets Skøn holdes i forsvarlig Stand. Det forrentes med $4\frac{1}{2}$ pCt. aarlig og kan efter 5 Aars Forløb forlanges afdraget med indtil $\frac{1}{20}$ aarlig.

Andragende om saadanne Laan indgives til de ved Lov Nr. 67 af 12. April 1927 om Tillæg til og Ændring i Lov af 14. April 1905 om Tvangsakkord udenfor Konkurs m. m. nedsatte Udvalg, der i hvert enkelt Tilfælde paaser, om de ovennævnte Betingelser er til Stede, og gør derefter Indstilling om Tildeling af Laanet med Angivelse af dets Størrelse til Landbrugsministeren, der sammen med Finansministeren bevilger disse. — De nævnte Udvalg kan indtil 1. Januar 1929, naar der ved en Forhandling om frivillig Akkord ikke opnaas Enighed imellem Kreditorer og Debitor, overføre den

Del af den sekundære Pantegæld, der er stiftet i Tiden fra 1. Januar 1919 til 1. Januar 1926, og som overstiger Ejendomsskylden med Tillæg af Besætningens og Inventariets Værdi efter den sidst foretagne Skatteansættelse, til den løse Gælds Regler for Tvangsakkord.

I § 7 gives indtil 31. December 1929 *Moratorium* for den pantesikrede Gæld, der er stiftet i Landbrugsejendomme efter 1. Januar 1919, omfattende dels Opsigelse af Gæld, dels Afdrag paa denne. — Bestemmelsen svarer i øvrigt til et af et Flertal i Folketingsudvalget i Rigsdagssamlingen 1926—27 stillet Ændringsforslag til ovennævnte Lovforslag om Støtte for dansk Erhvervsliv (se Aarbog 1926—27, Side 484).

Til *Fremme af Udstykning* foreslaas (i §§ 8 og 9) Bestemmelser om, at Landbrugsministeren i Finansaarene 1927—28 og 1928—29 kan fravige Bestemmelsen i § 6, 1. Stykke, i Lov Nr. 557 af 4. Oktober 1919 om Vilkaar for Bortsalg af Jorder i offentligt Eje om Byggelaan, saaledes at disse forhøjes fra $\frac{9}{10}$ til $\frac{10}{10}$ af Omkostningerne ved Bygningernes Opførelse. — Endvidere bemyndiges Landbrugsministeren til at yde Personer, der i Finansaarene 1927—28 og 1928—29 erhverver Jord til Husmandsbrug i Henhold til Lovene af 22. Juni 1917 og 4. Oktober 1919 med senere Tillægslove, et Laan af indtil 1 500 Kr. til Anskaffelse af Besætning og Redskaber. Saadanne Laan forrentes med $4\frac{1}{2}$ pCt. aarlig og afdrages efter 5 Aars Forløb med $\frac{1}{10}$ aarlig.

§ 10 omhandler *Nedsættelse af et Undersøgellesudvalg*. Til at foranstalte en Undersøgelse angaaende Landbrugets Prioritetsforhold og Mulighederne for en Formindskelse af Rente- og Afdragsbyrden vælger Rigsdagen efter Reglerne i Grundlovens § 45 et Udvalg paa 15 Medlemmer. Landbrugsministeren beskikker en Sekretær for Udvalget. Udvalget kan tilkalde den sagkyndige Bistand, som i øvrigt udkræves. Naar Udvalgets Arbejde er tilendebragt, afgives Beretning og mulige Forslag til Landbrugsministeren og Rigsdagen.

Lovforslaget, der blev behandlet af samme Folketingsudvalg som de øvrige »Landbrugskriselove«, naaede ikke at komme til 2. Behandling, idet der ikke foreligger Betænkning over det fra Udvalgets Side, hvorimod det omtales i de af Socialdemokraterne afgivne Mindretalsbetænkninger til Lov-

forslaget om Udlaan af Statsmidler til Ejere af Landbrugs-ejendomme til Opnaelse af Akkord (se foran Nr. 18). — Om Partiernes Stilling til Lovforslaget bemærkes:

Venstres Ordfører (Kr. Kristensen) kunde ikke anbefale Lovforslaget, idet han var imod det Princip, at »Staten skal være en Velgørenhedsanstalt, der deler Penge ud til den ene og den anden«. Staten burde ikke laane Penge ud uden betryggende Sikkerhed. — De Konservatives Ordfører (A. C. D. Petersen) ansaa Lovforslaget for utilstrækkeligt til Afhjælpning af Krisen — ligesom de øvrige »Landbrugs-kriselovforslag« — og kritiserede nærmere dets enkelte Punkter. Han anbefalede i Stedet en aktiv Handelspolitik, der kunde aabne de lukkede udenlandske Markeder og saaledes ikke alene gavne den enkelte, men hele det danske Landbrug. — Ordføreren for det radikale Venstre (Niels Frederiksen) udtalte bl. a., at Lovforslaget indeholdt mange Bestemmelser, som han kunde tiltræde i Princippet, men med Hensyn til Enkelthederne kritiserede han forskelligt, man gik saaledes bl. a. for vidt i Retning af at beskære Kreditorernes Rettigheder. — Endelig udtalte Landbrugsministeren efter nærmere at have præciseret, at det efter hans Opfattelse ikke var hverken en Prioritetskrise eller Gældskrise, men en Rentabilitetskrise, der for Tiden herskede indenfor Landbruget, bl. a., at det var mere nærliggende for Lovgivningsmagten at foretage en Nedsættelse af de Gældsbyrder, som det offentlige har paalagt Landbrugsejendommene. »Hvad det offentlige kræver,« udtalte Ministeren, »hvad det offentlige skal bruge, og hvad det tager fra de faste Ejendomme, det maa der ikke røres ved, men derimod en Nedsækering med Hensyn til de private Gældsforpligtelser, vilkaarlige Indgreb i privatretlige Aftaler, Tilvejebringelse af en retslig Usikkerhed, der een Gang paabegyndt meget hurtigt kan gøre vort Land til en Stat af tredje eller fjerde Rang, det, synes de Herrer, er en Opgave for Landets Lovgivningsmagt. Jeg synes, der er noget bagvendt, noget i og for sig meget foruroligende i hele denne Betragtning.«

---

31. Forslag til Lov om Modvirkning af Arbejdsløsheden ved Iværksættelse af offentlige Arbejder og gennem Hjælp til Boligbyggeri. (Af Fr. Andersen [Holbæk A.] [Ordfører], Bjerring, Bresemann, J. Chr. Jensen, F. K. Madsen og Simonsen). [A. Sp. 2339].

Forelagt i *Folketinget* ¹³/₁₀ (F. Sp. 95). 1. Beh. ¹⁵⁻¹⁶/₁₁ (F. Sp. 1612). Henvist til Udvalgt paa 15 Medlemmer (Fr. An-

dersen [Holbæk A.], Bjerring, Bresemann, J. Chr. Jensen, F. K. Madsen, Simonsen, Elgaard [Form.], Jensen [Broby] [Skr.], J. C. A. Larsen, Laursen, Hagbart Berg, Johannes Lou, Bouet, C. J. F. Sven og P. Munch). Beretning (B. Sp. 3295) afgiven $\frac{1}{4}$.

Lovforslaget fremsattes — udtalte Ordføreren for Forslagsstillerne — for at sætte Kommunerne i Stand til at iværksætte Arbejder til Afhjælpning af Arbejdsløsheden. Kommunerne var ved den Situation, der var indtraadt den 1. Oktober 1927, da den ændrede Arbejdsløshedslov traadte i Kraft, kommet i store Vanskeligheder. De saa deres Budgetter sprængte og kunde ikke magte de Opgaver til Arbejdsløshedens Bekæmpelse, som ved nævnte Lov nu var blevet lagt over paa dem.

Lovforslaget gaar ud paa at bemyndige Regeringen til — hvor ikke andet særlig er fastsat — til Modvirkning af Arbejdsløsheden for Tiden indtil 1. April 1928 at iværksætte en Række Foranstaltninger. Svarende til det i Rigsdagssamlingen 1926—27 af Erhvervsminister Stauning forelagte Forslag til Lov om Støtte for dansk Erhvervsliv i § 15 foreslaaede (Aarvog for 1926—27, Side 481) stilles paa lignende Betingelser 16 Mill. Kr. til Raadighed til *Udlaan til Foretagelse af Arbejder*, der iværksættes i Tiden mellem den 1. November 1927 og 31. Marts 1928, idet der dog er indføjet en ny Bestemmelse om, at saafremt der ved Arbejdernes Udførelse foretages en Nedsættelse af den normale Arbejdstid til indtil 36 Timer pr. Uge, bortfalder den i Lov Nr. 151 af 1. Juli 1927 § 30, Stykke 4, nævnte Afkortning af 15 pCt. af Arbejdslønnen. — Af Beløbet skulde — ligesom tidligere foreslaaet — indtil 10 Mill. Kr. kunne anvendes til Ikke-Nødhjælpsarbejder. — Endvidere var i Lovforslaget optaget Bestemmelser — ganske svarende til § 16 i ovennævnte Lovforslag — om *Tilskud til Materialer*, hvilke Tilskud Arbejdsløshedsfonden skulde yde, 1 Mill. Kr. til Nødhjælpsarbejder og 3 Millioner til andre Arbejder. — Til Kommuner, saavel Amts- som By- og Sognekommuner, stilles dernæst af Statskassen et Beløb af 50 Mill. Kr. til Raadighed som Laan til Dækning af Udgifterne ved Udførelsen af *Vejarbejder*. — Laanene, der fra 1. April 1929 forrentes med 5 pCt. p. a. af det til enhver Tid skyldige Beløb, tilbagebetales Staten med

den Kommunerne tilkommende aarlige Andel af Afgiften for Motorkøretøjer. — Endelig foreslog man — overensstemmende med § 14 i ovennævnte Forslag — at anvende indtil 7 Mill. Kr. til Støtte for de til Byggerivirksomhed knyttede Erhverv. Denne Støtte til Boligbyggeri skulde ydes efter de Regler, som indtil 1. Oktober gjaldt med Hensyn til Statsboligfonden, og skulde ved Siden af Afhjælpning af Arbejdsløsheden bidrage til Lindring af Bolignøden.

Ministeren kunde ikke anbefale Forslaget, som han ansaa for overflødig paa nærværende Tidspunkt og derfor ogsaa som skadeligt. Hvad saaledes angik Bestemmelserne om Udlaan til Kommunerne og om Nødhjælpsarbejderne, foregik der en Prøvelse af de Muligheder, der var til Stede, og som ventelig vilde føre til et gunstigt Resultat, der ganske vilde overflødiggøre de Bestræbelser angaaende Staten som Laan-giver, der udfoldedes i Forslaget. Hvad de foreslaaede Vej-arbejder angik, var Tanken med Overførelsen af Motor-afgifterne til Kommunerne den at aflaste disse for en Del af de Udgifter, de havde, men ikke, at de skulde tage nye kommunale Opgaver op, og hvad endelig angik Forslaget om at kalde Statsboligfonden til Live igen, efter at denne havde ophørt med sin Udlaansvirksomhed den 1. Oktober, vilde Ministeren bestemt modsætte sig noget saadant, det, det gjaldt om, var først og fremmest at komme tilbage til de frie Tilstande paa hele Boliglovgivningens Omraade, og først da vilde det private Initiativ bevirke, at man vendte tilbage til »svundne Tiders lykkelige Tilstande«. — Medens Venstres Ordfører (Elgaard) stillede sig paa samme Standpunkt som Ministeren, udtalte de Konservatives Ordfører (Lou), at Partiet, selv om det havde fremsat et principielt Forslag til Modvirkning af Arbejdsløsheden, vilde tage ethvert Forslag i saa Henseende op til alvorlig Overvejelse. Hvad Lovforslaget angik, vilde man medvirke til en Undersøgelse af de praktiske Spørgsmaal vedrørende de foreslaaede Vejarbejder, medens man ikke kunde medvirke til en anden Ordning af Arbejdsløshedsfondens Forhold, der lige havde fundet sin Afgørelse, og heller ikke til en Forlængelse af Boligfondens Virksomhed. Ordføreren for det radikale Venstre (P. Munch) anbefalede Forslaget, idet han dog, hvad de foreslaaede Vejarbejder angik, foretrak de mere vidtgaaende og detaillerede Bestemmelser, der fandtes i det af hans Parti fremsatte Lovforslag om Fremme af Grundforbedringsarbejder ved Vej-anlæg (nedenfor B. Nr. 44).

I den af Udvalgets Formand afgivne Beretning udtales, at Udvalget i en Række Møder havde behandlet Lovforslaget

samt udbedt sig forskellige Oplysninger angaaende Arbejdsløshedssituationen og Kommunernes Bestræbelser for at modvirke Arbejdsløsheden ved Arbejders Igangsættelse, ligesom Udvalget havde haft Samraad med Indenrigsministeren. Udvalget havde i øvrigt ikke afsluttet sit Arbejde.

32. Forslag til Lov om midlertidige Foranstaltninger til Støtte for Industri og Haandværk. (Af Stauning [Ordfører], Fr. Andersen [Holbæk A.], Einer Jensen, Lundberg, Hans Nielsen og V. S. Petersen). [A. Sp. 2343].

Forelagt i *Folketinget* ¹⁴/₁₀ (F. Sp. 149). 1. Beh. ¹⁴/₁₂ (F. Sp. 2662). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Stauning, Fr. Andersen [Holbæk A.], Lundberg, Bording, Hans Nielsen, Einer Jensen, Himmelstrup [Form.], Clausager, Hedelund, Søren P. Larsen [Skr.], Vadgaard, Drachmann, Christmas Møller, Ulrich og Dahlgaard.

Socialdemokratiet har i *Samlingen 1926—27* forelagt Forslag af lignende Indhold som nærværende Forslag, første Gang den 14. Oktober 1926 af Erhvervsminister Stauning: Forslag til Lov om Støtte for dansk Erhvervsliv, der efter 2. Behandling fik en saadan Form, at den daværende Regering udskrev Folketingsvalg (se Aarvog 1926—27, Side 475); dernæst den 10. Februar 1928: fornævnte Forslag til Lov om Støtte for dansk Erhvervsliv (se Aarvog 1926—27, Side 553) i noget ændret Form; og endelig stillede Socialdemokraterne 12. Juli 1928 et Ændringsforslag til 2. Behandling af det konservative Lovforslag om midlertidige Ændringer i og Tilføjelser til Toldloven af 29. Marts 1924 angaaende Skotøj og Læder gaaende ud paa en ny Affattelse af dette Lovforslag med følgende Titel: Forslag til Lov om midlertidige Foranstaltninger til Støtte for Industri og Haandværk (se Aarvog 1926—27, Side 570). Dette Ændringsforslag vedtoges ved 2. Behandling, men Forslaget forkastedes ved 3. Behandling.

Nærværende Lovforslag er noget mindre omfattende end de forannævnte Forslag, idet der i denne Samling af Socialdemokratiet er forelagt to særlige Lovforslag vedrørende et Par af de Emner, der omhandles i et eller flere af de tidligere Forslag, nemlig Forslag til Lov om midlertidige Foranstaltninger til Støtte for Landbruget (se foran under Nr. 30) og Forslag til Lov om Modvirkning af Arbejdsløsheden ved Iværksættelse af offentlige Arbejder og gennem Hjælp til Boligbyggeri (se foran under Nr. 31). I Forbindelse hermed staar Forslag til Lov om Skattelempelser for visse Beboelsesjendomme (se under Nr. 34).

Det her omhandlede Lovforslag fastsætter i *Hovedtræk*:

I. Til Støtte og Udvikling af Erhvervslivet, særlig Haandværk og Industri, bemyndiges Regeringen til — efter Samraad med og med *Tilslutning af det nedenfor omhandlede Udvalg eller et Flertal af dette* — at iværksætte de under Nr. 1—6 omhandlede *Støtte-Foranstaltninger* samt til ved kongelig Anordning at iværksætte de under Nr. 7 omhandlede *Indførselsafgifter*, naar der foreligger *Anmodning derom* fra de paagældende Erhverv eller disses Organisationer, samt naar der for de under Nr. 5 og 7 nævnte Foranstaltningers Vedkommende foreligger *Erklæring* fra de erhvervsdrivende, eller dog fra et betydeligt Antal af disse, i vedkommende Produktion om, at de underkaster sig de nedenfor under Afsnit II fastsatte Betingelser.

1. I Tiden indtil 31. Marts 1930 kan Ministeren for Industri, Handel og Søfart *indenfor et samlet Beløb af 20 Mill. Kr. yde Garanti for Laan*, der optages af Erhvervsvirksomheder med det Formaal at indføre *forbedret Teknik*, hensigtsmæssige Omlægninger af Driften, eventuelt i Forbindelse med velunderbyggede Koncentrationer o. lign. Garantien ydes *fortrinsvis for bestaaende Virksomheder*.

2. Ministeren for Industri, Handel og Søfart kan til Virksomheder, der foretager Foranstaltninger af den i Punkt 1 nævnte Art, indenfor et samlet Beløb af *2 Mill. Kr. yde Tilskud til Anskaffelse af Maskiner, Redskaber og Materialer* paa indtil 20 pCt. af Anskaffelsesprisen, naar disse aldeles overvejende er tilvirket her i Landet og Forholdene i øvrigt skønnes at gøre det betydningsfuldt for Beskæftigelsen indenfor dansk Erhvervsliv, at disse Leverancer sikres dansk Erhvervsvirksomhed, og dette ellers ikke vilde kunne ske.

3. Ministeren kan indenfor et Beløb af *50 Mill. Kr.* (heri indbefattet tidligere Bemyndigelser til Ydelse af Eksportkredit) *støtte Eksporten af danske Produkter* ved Ydelse af Garanti for Eksportørers Tratter og for Tab ved Udsendelse af Varer i Konsignation m. v.

4. Ministeren kan indenfor et Beløb af *1/4 Mill. Kr.* yde *Støtte til* 1) *Undersøgelse af nye Afsætningsmuligheder for danske Produkter* og til 2) *Propaganda for Afsætningen af disse Produkter*, til 3) *Ydelse af teknisk og kommerciel Vejledning* samt til 4) *Iværksættelse eller Fuldførelse af særlige*

Forsøg og Prøver, alt for saa vidt de paagældende Foranstaltninger kan antages at være egnede til at skabe nye Erhvervs- og Beskæftigelsesmuligheder, som uden saadan Støtte ikke vilde opnaas.

5. Ministeren kan indtil Udgangen af 1930 yde *Tilskud til Opretholdelse eller Udvidelse af Beskæftigelsen i Erhverv eller Fag*, der som Følge af udenlandsk Konkurrence eller andre ekstraordinære Forhold er ramt af omfattende Arbejdsløshed.

De fornødne Bevillinger optages paa de aarlige Finanslove.

6. Finansministeren bemyndiges til ved kongelig Anordning, efter Indstilling fra Ministeren for Industri, Handel og Søfart, at *nedsætte eller ophæve Tolden paa saadanne Raastoffer og Hjælpestoffer*, der har Betydning for Industrier, der har Vanskeligheder i Konkurrencen med den udenlandske Produktion. — Saadan Anordning kan kun udstedes for indtil 6 Maaneder og skal snarest muligt efter Udstedelsen forelægges Rigsdagen, som derefter bestemmer, om Anordningens Indhold skal indføres i Toldloven, eller om Anordningen kan gives en længere Varighed end 6 Maaneder.

7. For saa vidt det, efter Samraad mellem Ministeren for Industri, Handel og Søfart og det nedenfor omhandlede Erhvervsudvalg, skønnes, at nærmere bestemte Industrier, som har henvendt sig til Ministeriet, *ikke ad anden Vej* kan faa tilstrækkelig Hjælp til Overvindelse af de forhaanden-værende Vanskeligheder, som hidrører fra uforholdsmæssig stor Import eller andre Forhold, som det anses muligt at overvinde, kan Finansministeren, med Tilslutning af et Flertal af det nævnte Erhvervsudvalgs Repræsentanter for Rigsdagen, anordne Opkrævning af *midlertidige Importafgifter*. Disse Importafgifter kan fastsættes til *højest 24 pCt. af den indførte Vares Værdi*, foruden den gældende Told. For saa vidt Varigheden af denne Opkrævning fastsættes til mere end 1 Aar, skal Afgiften nedsættes med en Trediedel i hvert følgende Aar, og en saadan Anordning kan ikke gives for længere Tid end tre Aar. — *Udbyttet af de heromhandlede Afgifter* anvendes til Billiggørelse af danske Varer af tilsvarende Art som de, der er belagt med Importafgift. Saafremt Importafgifter efter Udvalgets og Ministerens Skøn ikke kan anvendes paa den her nævnte Maade, henlægges de i en Fond under Finansministeriet til Anvendelse efter Bestemmelserne i Punkt 5.

II. Virksomheder, der opnaar den under Punkt 5 i Afsnit I omhandlede Støtte, eller som hovedsagelig beskæftiger sig med Fremstilling af Varer, der belægges med Importafgift, jfr. I. 7., skal til Ministeren for Industri, Handel og Søfart afgive en *Erklæring, i hvilken Virksomhedernes Indehavere eller ansvarlige Ledere forpligter sig til:*

1) *Ikke at forhøje Priserne paa de Varer, til hvilke Tilskud ydes, eller for hvilke Importafgift er indført, medmindre saadan Forhøjelse kan begrundes med en paaviselig Stigning i Raamaterialernes Pris, i Arbejdsløn eller andre betydende Driftsudgifter.*

2) *At nedsætte Prisen paa Varerne, saafremt Fald i Priserne paa Raamaterialer, i Arbejdsløn eller andre betydende Driftsudgifter muliggør dette.*

3) *At tilstille Ministeren for Industri, Handel og Søfart Regnskab og andre til Bedømmelse af Driftens økonomiske Forhold nødvendige Oplysninger.*

4) *At begrænse Udbetalingen af Udbytte til højst 5 pCt. af den i Virksomheden indskudte Aktiekapital eller Privatformue, saa længe den i nærværende Lov omhandlede Støtte ydes. Hvis der i Virksomheden fremkommer et større Udbytte, henlægges det overskydende eller anvendes til Forbedring eller Udvidelse af Bedriften.*

5) *At undlade Udbetaling af Tantième til Direktører og Bestyrelsesmedlemmer samt at forelægge Ministeren for Industri, Handel og Søfart samt det nævnte Erhvervsudvalg Oplysninger om, hvilket Vederlag der ydes til Direktører og Bestyrelse.*

6) *At anvende Udbyttet af Importafgifter til Billiggørelse af Varerne og, saafremt Produktionen bliver væsentlig forøget ved Importafgiftens Indførelse, at nedbringe Priserne i passende Omfang, efter Forhandlinger med Ministeren og det nævnte Udvalg, selv om det paaregnede Udbytte ikke maatte fremkomme.*

7) *At iværksætte saadanne tekniske og driftsmæssige Forbedringer, som kan tjene til Billiggørelse af Produktionen, samt hvis Ministeren for Industri, Handel og Søfart, med Tilslutning af det nævnte Erhvervsudvalg, kræver det, at indtræde i Forhandlinger om Koncentration og Forbedring af Driften. De heromhandlede Virksomheder har en Fortrinsret til at erholde den under I. 1. omhandlede Støtte.*

8) *At lade Mærkning af Varerne foretage, saaledes at Engros-Salgsprisen anføres paa Varen, saafremt det af Ministeren og det omhandlede Udvalg skønnes fornødent. Mærkning af indførte Varer kan ligeledes anordnes, saafremt det anses formaalstjenligt.*

III. Saafremt det paavises, at der her til Landet indføres Varer, som er af saa ringe Kvalitet, at deres Afsætning maa anses for at foregaa under *falsk eller misvisende Varebetegnelse*, kan Toldbehandlingen udsættes, indtil Sagen har været til Behandling i Toldraadets Appeludvalg. Finansministeren kan, efter stedfunden Undersøgelse, ved kongelig Anordning *forbyde Indførselen af saadanne Varer*. Finansministeren kan ligeledes, efter Samraad med Ministeren for Industri, Handel og Søfart, ved kongelig Anordning bestemme, at *Varer, der indføres fra Udlandet, skal være forsynet med et Mærke*, der udviser, i hvilket Land og i hvilket Firma Varen er fremstillet, samt være paaført Angivelse af Varens Art.

IV. *De ydede Garantier skal afvikles inden den 1. April 1937, medmindre Tilslutning fra Rigsdagens Finansudvalg til Afvigelser herfra maatte foreligge.*

V. Rigsdagen vælger *et Erhvervsudvalg paa 15 Medlemmer* efter Reglerne i Grundlovens § 45 til at bistaa Ministeren for Industri, Handel og Søfart med de Undersøgelser og Afgørelser, der skal finde Sted i Henhold til nærværende Lov. *Udvalget suppleres af Ministeren med et Antal Repræsentanter for Erhvervene*, efter Forhandling med disses Organisationer af Arbejdsgivere og af Arbejdere, samt endvidere efter Samraad med Finansministeren med Repræsentanter, der kan yde fornøden *toldteknisk Bistand*. Alle *Afgørelser* angaaende de angivne Foranstaltninger, der kræver Erhvervsudvalgets Tilslutning, *træffes alene af de Medlemmer, der er valgt af Rigsdagen*.

VI. Loven bortfalder med Udgangen af 1930.

Lovforslaget tog fra Forslagsstillernes Side (jfr. Ordførerens (Stauning) Forelæggelsestale og indledende Tale ved 1. Behandling) *Sigte paa Ophjælpning af Erhvervslivet* ved en Række forskelligartede Foranstaltninger, som de ansaa for paakrævede for, at man overhovedet skulde kunne komme ind paa Løsningen af det store Beskæftigelsesproblem her i Landet, foruden at imødegaa den Krise, der har ramt en Del Erhverv (jfr. F. Sp. 149). Lovforslaget var et Forsøg paa at sætte Midler op mod den ødelæggende Tilstand, som Arbejdsløsheden medfører (jfr. F. Sp. 2663). Der var for Forslagsstillerne ingen Tvivl om, at man ved dette Forslag kunde hjælpe bestaaende Erhvervsgrene op og ogsaa være Stand til at yde Midler til nye Erhvervsgrenes Udvikling

(jfr. F. Sp. 2666). *Handelsministeren (Slebsager)* udtalte ved *Lovforslagets 1. Behandling*, at dets Hovedpunkter jo var kendte, og at Ministeriet havde været villigt til at optage *Forhandling om nogle af dets Bestemmelser*: Bestemmelsen om Statsgaranti for Laan til Udførelse af forbedret Teknik, Omlægning af Driften, Koncentration o. lign., Bestemmelsen om Eksportkredit og Bestemmelsen om Eksportpropaganda. Derimod var Ministeriet som tidligere imod Bestemmelserne om direkte Tilskud og om Toldafgifter, se Udtalelse af Statsministeren (Madsen-Mygdal) i Aarbog 1926—27, Side 575. *Venstres Ordfører (Himmelstrup)* sluttede sig til Handelsministerens Udtalelser, kun med Tilføjelse af, at Initiativet til de af Ministeren nævnte Støtteforanstaltninger, som Venstre kunde gaa med til, burde udgaa fra de paagældende Erhverv selv. Se i øvrigt om Venstres Stilling Aarbog 1926—27, Side 486 og 573. *Drachmann, de Konservatives Ordfører*, kunde ikke medvirke til Forslagets Fremme ud fra de Motiver, som Partiet tidligere har angivet, se herom Aarbog 1926—27, Side 489 og 572. *De Radikales Ordfører (Dahlgaard)* gav — som tidligere, jfr. Aarbog 1926—27, Side 493 — Tilslutning til Bestemmelserne angaaende Garanti for Laan til Fremme af bedre Teknik og Organisation indenfor Industri og Haandværk, Forøgelse af Eksportkreditens Beløb og Støtte til Undersøgelse af Afsætningsmulighederne i Udlandet. Ligeledes var de Radikale villige til Forhandling om den Bestemmelse, der tager Sigte paa at hindre Indførsel af Varer af svindelagtig Karakter. Angaaende Tilskudsbestemmelserne udtalte den radikale Ordfører, at Industrier ikke kunde holdes gaaende aarevis gennem direkte Tilskud fra Staten, og navnlig Bestemmelserne om Adgang til at forhøje Toldsatserne med indtil 24 pCt. maatte de Radikale gaa imod, jfr. Aarbog 1926—27, Side 574. I Slutningen af sin Tale kom Dahlgaard ind paa de Radikales Forslag til Hjælp under Krisen (se F. Sp. 2682). Lovforslaget henvistes efter 1. Behandling til et Udvalg, der hverken afgav Betænkning eller Beretning.

---

33. Forslag til Lov om Foranstaltninger til Igangsættelse af Arbejder og Ophjælpning af Erhvervsforholdene i de sønderjydske Amter. (Af J. P. Nielsen [Ordfører], Bording, Fisker, Knud Hansen, Hauge, P. Mortensen og Gerhard Nielsen). [A. Sp. 2353].

Forelagt i *Folketinget* $14/10$ (F. Sp. 150). 1. Beh. $13/3$ (F. Sp. 5257, jfr. 5210). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Tillæg til og Ændringer i Lov Nr. 81 af

29. Marts 1924 om Oprettelse af Husmandsbrug og Lov Nr. 149 af 1. Juli 1927 om Tillæg til og Ændring i nævnte Lov (se Side 117).

Lovforslaget bestemmer, at Rigsdagen nedsætter et Udvalg paa 15 Medlemmer, valgte efter Reglerne i Grundlovens § 45, med den Opgave for Statsministeren at fremsætte Forslag til Ophjælpning af Erhvervsforholdene og til Formindskelse af Arbejdsløsheden i de sønderjydske Amter. — Under Udvalgets Arbejdsomraade henhører 1) Udarbejdelse af Forslag til Igangsættelse af Afvandingsarbejder og Vejarbejder, derunder navnlig Anlæg af nye Veje, som kan tjene til at befordre Udstykningen af Statens Jorder til Husmandsbrug. 2) Udarbejdelse af Forslag til Fremme af Udstykning af Jord til Husmandsbrug og 3) eventuel Udarbejdelse af Forslag til Opførelse af et Sindssygehospital i Sønderjylland. — Udvalget skal inden 2 Maaneder efter dets Nedsættelse have tilendebragt sit Arbejde vedrørende de i Punkt 1 og 2 nævnte Foranstaltninger og dets øvrige Arbejde være tilendebragt inden 1. Marts 1928. — Statsministeren beskikker Udvalget en Sekretær samt anden fornøden Medhjælp, og efterhaanden som Statsministeren modtager Udvalgets Indstillinger, træffer han Foranstaltninger til Erhvervelse af de fornødne Bevillinger.

Lovforslaget blev — ifølge Udtalelser af Ordføreren for Forslagsstillerne — fremsat for at raade Bod paa den Krise, der for Øjeblikket rammer Sønderjylland dobbelt saa haardt som det øvrige Land, idet der her til den almindelige Krisetilstand yderligere kommer den Lammelse af Erhvervslivet, der dels skyldes Reminiscenser fra Krigstiden og dels den ved Genforeningen stedfundne Omlægning af de økonomiske Betingelser for Erhvervslivet. — Lovforslaget blev henvist til det om Forslag til Lov om Tillæg til og Ændringer i Lov Nr. 81 af 29. Marts 1924 om Oprettelse af Husmandsbrug og Lov Nr. 149 af 1. Juli 1927 om Tillæg til og Ændring i nævnte Lov nedsatte Udvalg (se foran A. Nr. 23), og der blev for saa vidt taget Hensyn til de i Lovforslaget foreslaaede Bestemmelser ved den enstemmige Henstilling til Regeringen, der fremkom fra hele Udvalget om Nedsættelse af et Udvalg til Undersøgelse af Erhvervsforholdene i de sønderjydske Landsdele, særlig i Grænseegnene.

---

34. Forslag til Lov om Skattelempelse for visse Beboelsesejendomme. (Af Hauge [Ordfører], Einer Jensen, J. Chr. Jensen, Gerhard Nielsen, Simonsen og Wilmann). [A. Sp. 2355].

Forelagt i *Folketinget* 19/10 (F. Sp. 326). 1. Beh. 15/12 (F. Sp. 2741). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hauge, J. Chr. Jensen, Simonsen, Wilmann, Einer Jensen, Gerhard Nielsen, Elgaard [Form.], Kr. Kristensen [Skr.], Thorhauge, Tange, A. Chr. Christensen, Grathwohl, Fibiger, Ulrich og Niels Frederiksen). Beretning (B. Sp. 3297) afgiven 4/1.

Lovforslaget er med Undtagelse af et Par Datoændringer enslydende med det i forrige Samling forelagte (se Aarbog 1926—27 Side 558).

Lovforslaget, der ved 1. *Behandling* behandledes *samtidig med de to radikale Forslag* vedrørende Fritagelse for Nybygninger m. m. for Ejendomsskyld henholdsvis til Staten og Kommunen, anbefaledes af *Ordføreren (Hauge)*, der betragtede Lovforslaget som et Supplement til § 5 i Statsboligfondsloven af 1922. *Indenrigsministeren (Kragh)* erklærede sig, som i forrige Samling, villig til at deltage i Overvejelse af Sagen. *Elgaard (Venstres Ordfører)* kunde ikke tilsige sit Partis Medvirkning til paa nærværende Tidspunkt at gennemføre dette Lovforslag, men han var rede til i et kommende Udvalg at medvirke til Indhentning af Oplysninger og Beregninger, der stod i Forbindelse med Boligspørgsmaalet, saa man derudfra kunde vurdere Situationen. *Grathwohl (konservativ Ordfører)* var villig til at gaa ind i en Forhandling for at faa Forholdene afklaret og for muligvis at finde en Vej til Byggeriets Fremme, men paa de Betingelser, at Skattelempelser ikke fik tilbagevirkende Kraft, og at Kommunerne blev frit stillet med Hensyn til disses Iværksættelse.

Det nedsatte *Udvalgs* Formand (*Elgaard*) meddeler i en Beretning, at Udvalget har bl. a. modtaget en Deputation, repræsenterende Arbejdernes Fællesorganisation, samt en skriftlig Henvendelse fra Organisationen: Københavns Huslejerforening, men i øvrigt ikke afsluttet sit Arbejde.

---

35. Forslag til Lov om Ændringer i Lov Nr. 151 af 1. Juli 1927 om Arbejdsanvisning og Arbejdsleds-hedsforsikring m. m. (Af J. P. Nielsen [Ordfører], Fr. Andersen [Holbæk A.], Einer Jensen, Jønson, Lundberg og Schröder). [A. Sp. 2363].

Forelagt i *Folketinget* $20/10$ (F. Sp. 428). 1. Beh. $20/1$ (F. Sp. 3545). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (J. P. Nielsen, Einer Jensen, Fr. Andersen [Holbæk A.], Jønson, Schröder, V. S. Petersen, Knud Kristensen [Form.], Vanggaard, J. C. A. Larsen, Olav Olsen, Søren P. Larsen [Sekr.], C. J. F. Sven, Fibiger, Christmas Møller og P. Munch). Beretning (B. Sp. 3287) afgiven $4/4$.

Socialdemokratiet, der stemte imod Arbejdsleds-hedsloven af 1. Juli 1927, foreslaar ved nærværende Lovforslag i det væsentlige følgende Ændringer i denne:

1. I Bestemmelsen i § 6, Stykke 2, hvorefter Indenrigsministeren efter Indstilling af Direktøren for Arbejdsanvisningen, naar ganske særlige Omstændigheder taler derfor, kan bestemme, at andre Erhvervsomraader end de i 1. Stykke nævnte vil være at anse for Fag i Paragraffens Forstand, *ændres* »Direktøren« til: »Arbejdsnævnet«.

2. Bestemmelsen i § 6, Stykke 3, om, at *Lønarbejdere, der tilhører forskellige Fag*, har Ret til at slutte sig sammen i en Landskasse, der ligestilles med Arbejdsledsheds-kasserne, udgaar.

3. De i § 9, Stykke 3, fastsatte *Formuegrænser* for at kunne være Lønarbejder i Lovens Forstand kan overskrides med Tilladelse af Ministeren efter Indstilling af Direktøren og Arbejdsledsheds-kassen, hvis den paagældende ikke har fri Raadighed over Formuen.

4. Bestemmelsen i § 10, Stykke 1, om, at *faglige Uoverensstemmelser* ikke kan begrunde Nægtelse af Optagelse i eller Udelukkelse af Kassen, udgaar. — Ligeledes udgaar Bestemmelsen i § 10, Stykke 2, om, at *Optagelse ikke kan nægtes Personer, som godtgør umiddelbart efter Optagelsen at kunne faa Beskæftigelse af passende Varighed indenfor vedkommende Fag*. — Endelig *ændres* i § 10 »Direktøren« til »Arbejdsnævnet« som den Instans, hvortil Arbejdsleds-heds-kassebestyrelsens Afgørelser med Hensyn til Optagelse af Medlemmer indankes (med Appel til Indenrigsministeren).

5. Bestemmelsen i § 11, Stykke 2, om, at i øvrigt gælder vedrørende *Svig mod Kassen* de almindelige Regler om Straf og Erstatning, udgaar.

6. Bestemmelsen i § 12, Stykke 2 og 3, om, at Direktøren, saafremt han skønner, at det af Kassen opkrævede Bidrag ikke er tilstrækkeligt til at fyldestgøre de Fordringer, der efter 1. Stykke stilles til Kassen, kan *paalægge Kassens Ledelse at tilvejebringe den fornødne Merindtægt*, udgaar.

7. *Arbejdsløshedskassernes Tilskud fra Stat og Kommune* forhøjes med gennemsnitlig 27 pCt., saaledes at Skalaen i § 13 affattes saaledes:

Gennemsnitlig Aarsfortjeneste for Fagets (Omraadets) Arbejdere.	Stattilskud i Forhold til Medlemsbidraget.
indtil 1 500 Kr.	100 pCt.
(efter Loven: Stat 40 pCt., Kommune 30 pCt.)	
1 500 Kr. til 2 000 Kr.	90 —
(efter Loven: Stat 35 pCt., Kommune 30 pCt.)	
2 000 Kr. til 2 500 Kr.	80 —
(efter Loven: Stat 30 pCt., Kommune 25 pCt.)	
2 500 Kr. til 3 000 Kr.	70 —
(efter Loven: Stat 25 pCt., Kommune 20 pCt.)	
3 000 Kr. til 3 500 Kr.	60 —
(efter Loven: Stat 20 pCt., Kommune 15 pCt.)	
over 3 500 Kr.	50 —
(efter Loven: Stat 15 og 10 pCt., Kommune 10 og 5 pCt.)	

Hele Tilskuddet fra det offentliges Side *udredes af Statskassen med Refusion hos Kommunerne for en Trediedel* af Beløbet. Fordelingen af Refusionsbeløbet paa de enkelte Kommuner sker paa Grundlag af disses Indbyggertal ved sidste offentliggjorte Folketælling.

8. Efter § 15 kan Arbejdsløshedsunderstøttelse ydes som 1. Rejse- og Flyttehjælp og 2. Dagpenge. Ved dette Lovforslag foreslaas endvidere: *Juleunderstøttelse* (blev givet i 1924 og 1925 som midlertidig Foranstaltning).

9. Maksimum for *Dagpenge til Medlemmer, der ikke er Familieforsørgere* (§ 15, Stykke 3), ændres fra 3 Kr. til 3½ Kr.

10. Bestemmelsen i § 15, Stykke 4, der bemyndiger Indenrigsministeren til paa Grundlag af Lønstatistik at ned-

sætte *Maksimalbeløbet for Dagpenge* (4 Kr. for Familieforsørgere og 3 Kr. for Ikke-Familieforsørgere) udgaar.

11. I Bestemmelsen i § 15, Stykke 5, hvorefter *Retten til Understøttelse bortfalder*, saafremt et Medlem ikke i Løbet af de forud for Understøttelsens Udbetaling gaaende 2 Aar har haft Arbejde i mindst 10 Maaneder, *ændres 10 Maaneder til 8 Maaneder*. Og i Bestemmelsen i samme Stykke om, at Indenrigsministeren kan tillade, at *førstnævnte Bestemmelse midlertidig sættes ud af Kraft* i Tilfælde af, at der hersker eller indenfor de sidste 2 Aar i mindst 12 Maaneder har hersket ekstraordinær stor Arbejdsløshed i det paagældende Fag, *udgaar: »mindst 12 Maaneder» og »stor»*.

12. Af § 15, Stykke 7, hvorefter det i en Kasses Vedtægt kan fastsættes, at saafremt et Medlem har haft 3 Dages Arbejde i en Uge, bortfalder Understøttelsen for den paagældende Uge, og skal fastsættes, at Understøttelsen bortfalder for hele den paagældende Uge, saafremt Medlemmet har haft 4 eller flere Dages Arbejde i Ugen, *udgaar den sidstnævnte Bestemmelse*.

13. § 16, Stykke 6, saalydende: »De Dage, for hvilke et Medlem i Medfør af Bestemmelsen i § 17, Nr. 10, om *Arbejde paa nedsat Arbejdstid* ikke kan oppebære Arbejdsløshedsunderstøttelse, kan ikke medtages som ledige Dage ved *Beregning af Ventetid*», ændres saaledes, at det i en Kasses Vedtægt kan bestemmes, at de omhandlede Dage kan medtages ved Beregningen.

14. I Bestemmelsen i § 16, Stykke 8, hvorefter Indenrigsministeren overfor *Kasser med et større Antal Sæsonarbejdere* skal fastsætte, enten at Understøttelse ikke maa ydes udenfor Sæsonen, eller at den først maa ydes, naar Arbejdsløsheden har strakt sig over mere end 15 Dage, *ændres 15 Dage til 6 Dage*.

15. De nye *Strejke- og Lockoutbestemmelser*, der indførtes ved Loven af 1927 (se Aarbog 1926—27, Side 224), føres tilbage til den før 1927 herom gældende Regel, at der ikke maa ydes Understøttelse under Strejke eller Lockout til Personer, der omfattes af samme (§ 17, Stykke 1, Punkt 1).

16. Kun *fast Fattigunderstøttelse* skal udelukke fra Arbejdsløshedsunderstøttelse. Efter § 17, Stykke 1, Punkt 6,

udelukkes enhver, der oppebærer Fattigunderstøttelse, eller som i de sidste 3 Maaneder gentagne Gange har oppebaaret den.

17. I Henhold til § 17, Stykke 1, Punkt 7 og 8, kan *Aldersrentenydere og Invalidere* ikke oppebære Arbejdsløshedsunderstøttelse, de førstnævnte dog under ganske særlige Omstændigheder. Her foreslaas, at Medlemmer, der oppebærer Aldersrente eller Invalidere, ikke kan oppebære Arbejdsløshedsunderstøttelse, medmindre de henholdsvis af Direktøren eller af Arbejdsnævnet efter foretagen Undersøgelse af vedkommendes Arbejdsdygtighed har erholdt særlig Tilladelse til at oppebære Understøttelse.

18. Bestemmelsen i § 17, Stykke 4, om, at der overfor *et Medlem, for hvem Kommunen har maattet betale Underholdsbidrag til Børn*, skal tilbageholdes en Trediedel af hans vedtægtsmæssige Understøttelse til Fyldestgørelse for Kommunens Krav, udgaar.

19. Den i § 18, Stykke 2, fastsatte Tid af højst 4 Aar, i hvilken der kan udbetales Maksimalydelse, ændres til højst 5 Aar. Bestemmelsen i samme Stykke om, at der under visse Betingelser senere kan ydes yderligere Understøttelse, udgaar.

20. Lovens § 19, der omhandler *Arbejdsløshedskassers Oprettelse af Krisefonds* til Udredelse af Understøttelse under ekstraordinær Arbejdsløshed (se Aarbo 1926—27, Side 225—226), ændres saaledes,

at Medlemsbidraget til en Arbejdsløshedskasses Krisefond nedsættes fra: mindst 20 pCt. (jfr. § 19, Stykke 3) til: mindst 10 pCt. af det ordinære Medlemsbidrag til Kassen, at Vilkaaret for, at Krisefonden træder i Virksomhed, bliver (jfr. § 19, Stykke 5):

- a. At Ledighedsprocenten (d. v. s. Forholdet mellem Antallet af ledigmeldte Medlemmer og det pr. sidst forløbne 31. Marts af Direktoratet opgjorte samlede Medlemsantal) indenfor den Faget omfattende Arbejdsløsheds-kasse i hver af de sidst forløbne 2 Maaneder med de nedenfor angivne Procenter har oversteget Kassens gennemsnitlige Ledighedsprocent for den tilsvarende Maaned i de foregaaende 14 Aar — med Udskydelse af de 2 højeste Ledighedsprocenter i Tidsrummet indtil 1. April 1924 samt efter dette Tidspunkt af Ledighedsprocenten i de Maaneder, i hvilke Faget har haft Aner-

kendelse for at have ekstraordinær Arbejdsløshed — og derhos paa Tidspunktet for Afgørelsen andrager mindst $7\frac{1}{2}$ pCt. (for Kasser, hvis Medlemsantal ligger under 200, dog 10 pCt.).

Hvis Fagets Ledighedsprocent er:

indtil 5, skal Tillæget være.....	65 pCt.
5—8 — — —	50 —
8—10 — — —	40 —
10—12 — — —	30 —
12 og derover skal Tillæget være.....	20 —

- b. Naar Arbejdsløsheden i særlig Grad har ramt en eller flere faglige Brancher af et Fag, anses vedkommende Branches Arbejdsløshed for ekstraordinær, naar Ledighedsprocenten indenfor vedkommende Branche i den Faget omfattende Arbejdsløshedskasse i hver af de sidst forløbne 2 Maaneder med de nedenfor angivne Procenter har oversteget Fagets gennemsnitlige Ledighedsprocent, beregnet efter Reglerne i Stykke a, og derhos paa Tidspunktet for Afgørelsen andrager mindst 15 pCt. af Branchen, hvis Medlemsantallet ikke overstiger 10 pCt. af Kassens samlede Medlemsantal, dog mindst 20 pCt.

Hvis Fagets gennemsnitlige Ledighedsprocent er:

indtil 8, skal Tillæget være.....	100 pCt.
8—12 — — —	80 —
12—15 — — —	60 —
15 og derover skal Tillæget være.....	50 —

- c. Selv om Ledighedsprocenten indenfor et Fag eller en Branche af et Fag ikke har naaet en saadan Størrelse, at Faget eller Branchen opfylder de under a og b stillede Betingelser, kan Arbejdsløsheden indenfor Faget eller Branchen dog i ganske særlige Tilfælde anses for ekstraordinær; dette skal, bortset fra Sæsonfag, altid anses for at være Tilfældet, naar over 40 pCt. af de ledigmeldte Medlemmer er uden vedtægtsmæssig Understøttelse, og Ledighedsprocenten paa Afgørelsens Tidspunkt derhos andrager de foran under a og b angivne absolutte Minimumsprocenter. Ved denne Beregning medtages dog ikke saadanne Medlemmer, der alene paa Grund af Bestemmelserne i Lovens § 16, Stykke 5 og 8, om Ventetiden i den enkelte Arbejdsløshedsperiode er uden Understøttelse.

at Krisefondens Understøttelse ydes efter samme Regler og i samme Størrelse og Omfang som Kassens ordinære Dagpenge-Understøttelse. (Efter gældende Regel, jfr. § 19,

7. Stykke, kan den daglige Krisefonds-Understøttelse ikke overstige to Trediedele af den ordinære Understøttelse, og Understøttelsen kan indenfor 12 paa hinanden følgende Maaneder ikke ydes i mere end 70 Dage),

at der af Statskassen ydes Tilskud til Arbejdsløsheds-kassernes Krisefonds i Overensstemmelse med de i Lovens § 13 fastsatte Regler, jfr. ovenfor under Nr. 2 og 3,

at Arbejdsløshedsfonden yder som Tilskud til Krisefonden $\frac{1}{3}$ af den i det foregaaende Regnskabsaar udbetalte Krisehjælp. (Efter gældende Regel, jfr. § 19, Stykke 9, ydes et aarligt Tilskud, der ikke kan overstige 25 pCt. af det af Kassens Medlemmer i det foregaaende Regnskabsaar indbetalte Bidrag til Krisefonden), og

at der til Etablering af Krisefonds af Statskassen ydes Kasserne en Gang for alle et Tilskud af 20 Kr. pr. Medlem; heraf refunderer Arbejdsløshedsfonden Trediedelen. (Et saadant Tilskud kendes ikke i den gældende Lov).

21. Saafremt *Arbejdsløshedsfondens* Midler maatte stige til et Beløb af 20 Mill. Kr., skal Indenrigsministeren efter Indstilling af Fondens Bestyrelse foretage en almindelig *Nedsættelse af Arbejdsgivernes Bidrag*, men disse skal atter bringes op til den foreskrevne Størrelse, naar Fondens Formue er gaaet ned til 15 Mill. Kr. (Efter den gældende Lov, jfr. § 27, Stykke 3, bortfalder Arbejdsgivernes Bidrag, saafremt Fonden har naaet et Beløb af over 12 Mill. Kr.). Saafremt Fondens Midler paa Grund af indtræffende ekstraordinære Forhold viser sig utilstrækkelige til Opfyldelse af Fondens Forpligtelser, indstiller Fondens Bestyrelse til Indenrigsministeren, at der af Statskassen ydes foreløbige Laan til Fonden, hvilke Laan senere afvikles af Fonden efter nærmere Bestemmelse af Indenrigsministeren. Er Fondens almindelige Indtægter ikke tilstrækkelige hertil, kan Indenrigsministeren med Finansudvalgets Tilslutning bestemme, at Laanet afvikles med Halvdelen gennem særlig Bevilling af Statskassen og med den anden Halvdel gennem Forhøjelse af Arbejdsgivernes Bidrag.

22. De to *Arbejdsgivere*, som efter Loven skal være Medlemmer af Arbejdsløshedsfondens Bestyrelse, ændres til *een Arbejdsgiver*.

23. Indtil 10 pCt. af *Arbejdsløshedsfondens Renteindtægt* anvendes som *Tilskud til de i Lovens § 26 omhandlede Arbejdsløshedskasser, som ikke har Statsanerkendelse*, saaledes at de enkelte Kassers Tilskud fastsættes til 40 pCt. af det af disse Kassers Medlemmer i det foregaaende Regnskabsaar indbetalte Bidrag til Krisefonden. Saafremt de nævnte 10 pCt. ikke muliggør en Udbetaling af 40 pCt. af Medlemsbidraget, foretages en forholdsmæssig Nedsættelse. (Efter Lovens § 29 maa det samlede aarlige Tilskud fra Fonden til Arbejdsløshedskassers Krisefonds ikke overstige fire Femtedele af Fondens Renteindtægt, og af dette Beløb udredes indtil 10 pCt. til ikke anerkendte Arbejdsløshedskasser).

Ordføreren for Forslagsstillerne (J. P. Nielsen) begrundede Lovforslagets Forelæggelse med, at Arbejdsløshedsloven af 1. Juli 1927 væltede Arbejdsløshedens Byrder over paa Kommunerne, saa disses Økonomi tyngedes fuldstændigt i Knæ; der maatte derfor gøres noget for at ændre dette Forhold, hvortil nærværende Lovforslag forelagdes som et Forhandlingsgrundlag. *Indenrigsministeren (Kragh)* henviste til, at de to Flertalspartier, som for nylig havde gennemført en Revision af Arbejdsløshedsloven, saa lidt som Ministeren ønskede nogen Forandring i denne, og efter en Gennemgang af forskellige af Lovforslagets Bestemmelser fraraadede Ministeren dets Gennemførelse. *Ordføreren for Venstre (Knud Kristensen)* kunde ikke se, at de foreslaaede Ændringer betød nogen Forbedring, tværtimod ansaa hans Parti dem for at være en meget stor Forringelse af den gældende Arbejdsløshedslov, og derfor kunde man fra Venstres Side ikke tilsige sin Medvirken til Lovforslagets Gennemførelse. *Christmas Møller (Ordfører for de Konservative i C. J. F. Svens Forfald)* udtalte bl. a., at det konservative Folkeparti maatte sige det samme om dette Lovforslag som om Lovforslaget om Krisehjælp til arbejdsløse (se under B. Nr. 29), at naar man ved Loven af 1. Juli 1927 ændrede Arbejdsløshedslovgivningen, gjorde man det selvfølgelig med fuld Bevidsthed om, hvad man gjorde, og saa kunde man ikke nu tro, at Flertallet skulde ændre sin Beslutning. Partiet kunde derfor ikke medvirke til Fremme af det foreliggende Lovforslag. *Ordføreren for det radikale Venstre (P. Munch)* erklærede sig villig til at deltage i en almindelig Forhandling om en Revision af Arbejdsløshedslovgivningen, der kunde bøde paa de Fejlgreb, der blev begaaet i afvigte Sommer.

Det nedsatte *Udvalgs* Formand (*Knud Kristensen*) afgav saalydende *Beretning*: »Udvalget har afholdt nogle Møder og modtaget Henvendelse fra Arbejderorganisationernes Fælles-

udvalg samt fremsat Ønske om Oplysninger angaaende Arbejdsløshedslovgivning i Udlandet. Disse Oplysninger var ved Rigsdagssamlingens Slutning ikke kommet Udvalget i Hænde.

Udvalgets Flertal har allerede ved Lovforslagets 1. Behandling udtalt, at man ikke kunde medvirke til dets Gennemførelse, og desuden er der ved Vedtagelsen af Lovforslaget angaaende »Tilskud og Laan af Arbejdsløshedsfonden til Kommuner og anerkendte Arbejdsløsheds-kasser« gennemført en ikke uvæsentlig Foranstaltning.«

36. Forslag til Lov om aktiv Erhvervsstøtte.

(Af Drachmann [Ordfører], Fibiger, Mathilde Hauschultz, Korsgaard, Larsen-Badse, Christmas Møller, Parkov, Pürschel og C. J. F. Sven). [A. Sp. 2411].

Forelagt i *Folketinget* $\frac{4}{11}$ (F. Sp. 1102). 1. Beh. $\frac{15}{12}$ (F. Sp. 2690). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Stau-ning [Form.], Fr. Andersen [Holbæk A.], Bording, Lundberg, Hans Nielsen [Skr.], Einar Jensen, Himmelstrup, Clausager, Hedelund, Søren P. Larsen, Vadgaard, Drachmann, Larsen-Badse [fra $\frac{10}{1}$; Pürschel], Christmas Møller og Dahlgaard). Betænkning (B. Sp. 709) afgiven $\frac{29}{2}$. (Ordfører: Stauning). 2. Beh. $\frac{9}{3}$ (F. Sp. 5119). 3. Beh. $\frac{14}{3}$ (F. Sp. 5273). Lovforslaget *forkastet*.

Lovforslaget skulde efter Udtalelse af Ordføreren for Forslagsstillerne opfattes som »et Instrument, som vi ønsker, at Rigsdagen skal lægge i Regeringens Haand, for at denne med Tilslutning af et særlig dertil nedsat Rigsdagsudvalg, naar det er nødvendigt, omgaaende kan sættes i Stand til at gribe ind overfor Kriser paa Hjemmemarkedet og til Sikring af vore Eksportinteresser.«

Lovforslaget falder i to Afsnit, af hvilke det første omhandler, hvad Ordføreren kaldte »Kriseværnet«, det andet »Eksportværnet«.

Paa første Omraade, der omhandler Beskæftigelsesproblemet, foreslaas, at i Fag, hvor der efter en af Direktøren for Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring foretagen Opgørelse viser sig at være en Arbejdsløshed af mindst 15 pCt. af de i Faget tilmeldte Arbejdere, og hvor Importen af Varer, der svarer til de i Faget producerede, overstiger Indførselen

i Aaret 1913 med mindst 25 pCt., kan Finansministeren — med Tilslutning af et af Rigsdagen i Henhold til Grundlovens § 45 valgt 15 Mands Udvalg — efter derom af et Flertal af det paagældende Fags Virksomheder indgivet Andragende fastsætte midlertidige Krisetoldsatser. Forudsætningen herfor skal dog være, at det sandsynliggøres, at Indførelsen af Krisetoldsaterne vil medføre en Forøgelse paa midst 10 pCt. af Antallet af beskæftigede Arbejdere i Faget i Forhold *enten* til det den 1. Juli 1927 beskæftigede Antal *eller* til Gennemsnitsbeskæftigelsen i de sidste seks Maaneder, der ligger forud for den Maaned, hvori Andragendet indgives, samt at de paagældende Virksomheder forpligter sig til ikke at forhøje Priserne paa deres af Krisetoldsatserne omfattede Varer, medmindre saadan Forhøjelse kan begrundes med en paaviselig Stigning i Raamaterialernes Pris.

Kan Virksomhederne ikke opretholde den af dem paatagne Merbeskæftigelse i hele den paagældende Periode eller foretager de ubegrundede Prisforhøjelser, kan Finansministeren — med Tilslutning af det nævnte Udvalg — nedsætte Tillægssatserne, eventuelt helt lade dem bortfalde.

Kontrollen med Hensyn til Antallet af de merbeskæftigede Arbejdere sker ved de Inspektører under Arbejds- og Fabriktilsynet, i hvis Distrikter de paagældende Virksomheder er beliggende. Inspektørernes Attester er afgørende Beviser for Finansministeriet og tilstilles dette gennem Direktoratet for Arbejds- og Fabriktilsynet. Udgiften ved Kontrollen afholdes af Kontorholdsudgifterne ved Direktoratet for Arbejds- og Fabriktilsynet.

Med Hensyn til det andet Omraade, »Afsætningsproblemet«, foreslaas:

I Tilfælde, hvor Import, der bidrager til Arbejdsløshedens Forøgelse, hovedsagelig kommer fra Lande, der gennem Toldforanstaltninger vanskeliggør danske Eksportvilkaar, kan Finansministeren — med Tilslutning af det foran nævnte Udvalg — fastsætte en yderligere Forhøjelse af den paagældende Tillægssats, hvilken Forhøjelse dog skal bortfalde, saa snart det paagældende Importland maatte give danske Produkter en tilsvarende rimelig Toldbehandling, som Danmark normalt ellers indrømmer det paagældende Land i den fælles Vareudveksling. Yderligere kan Finansministeren

— med Tilslutning af det ovennævnte Udvalg — midlertidig forhøje saadanne Toldpositioner, der hovedsagelig vedrører Import fra Lande, hvis Toldforanstaltninger vanskeliggør danske Eksportvilkaar — uanset at denne Import ingen direkte Indflydelse har paa den hjemlige Beskæftigelsesgrad —, respektive midlertidigt paalægge nye Indførselsafgifter paa Varer, som hovedsagelig indføres fra saadanne Lande, med det Formaal for Øje atter at nedsætte, respektive afskaffe slige Forhøjelser, naar der efter Forhandling med det paagældende Udland er naaet et for danske Eksportinteresser tilfredsstillende Resultat.

Ved 1. Behandling gik Handelsministerens Udtalelser i den Retning, at han opfattede Lovforslaget saaledes, at man fra Forslagsstillernes Side ønskede de i Lovforslaget fremsatte Synspunkter gjort til Genstand for en saglig Overvejelse, og Ministeren tilsagde fra Regeringens Side Villighed til at deltage i saadanne Overvejelser, idet Regeringen dog stadig maa fastholde det Synspunkt, at Fastsættelsen af Toldsatser i Fremtiden som hidtil maa være et Lovgivningsanliggende og ikke kan overlades til Administrationen, selv om der kræves Tilslutning fra et Rigsdagsudvalg. Venstres Ordfører, Himmelstrup, gav Tilslutning til dette Standpunkt. Socialdemokraternes Ordfører, Stauning, erklærede sig villig til at forhandle om Lovforslaget, hvis Bestemmelser han ikke kunde tiltræde i den foreliggende Affattelse. De Radikales Ordfører, Dahlgaard, udtalte sig imod Lovforslaget, af Grunde, som faldt sammen med, hvad der senere udtaltes i Betænkningen.

Udvalgets Betænkning var ledsaget af forskellige Bilag med Oplysninger om Forhold, der har Forbindelse med Lovforslagets Emne. Udvalget delte sig i et Flertal, alle Partier undtagen de Konservative, som indstillede Lovforslaget til Forkastelse, medens de Konservative foreslog det vedtaget uforandret. Flertallets Begrundelse for dets Standpunkt var forskellig for hvert Parti.

Socialdemokraterne udtalte: »Den første Del af Lovforslaget forekommer Mindretallet uegnet, med de skematiske Regler for Tallet paa arbejdsløse m. v. som Betingelse for den paa-tænkte Støtte og med den ganske ubegrænsede Adgang til at lade Toldforhøjelser paalægge af hvilken som helst Størrelse. — Lovforslagets 2. Del — § 4 — maa anses uigennemførlig alene af den Grund, at Forslagsstillerne har erklæret sig tilfredse med, at de foreslaaede Spørgsmaal af Regeringen er henvist til Prøvelse i Traktatkommissionen.«

Da Mindretallet imidlertid stadig ansaa den forhaanden-værende Erhvervs- og Arbejdsløshedssituation for overmaade skadelig og farlig for Samfundet, ønskede det ikke alene en negativ Udgang af de ved Lovforslaget fremkaldte Forhandlinger. Mindretallet overflyttede derfor fra det Lovforslag om Foranstaltninger til Støtte for Haandværk og Industri, som Socialdemokraterne havde indbragt, se Lovforslag Nr. 32, de Paragraffer, som har naturlig Forbindelse med det her omhandlede Lovforslag om aktiv Erhvervsstøtte, nemlig §§ 7—9 samt 12—13, som Ændringsforslag, der tilsigtede at give Lovforslaget en anden Affattelse end den foreslaaede.

Mindretallet henviste i Betænkningen som Begrundelse af Ændringsforslaget til de Bemærkninger, det gjorde i Betænkningen angaaende det i forrige Samling foreliggende Lovforslag om Ændringer i Toldloven angaaende Skotøj og Læder, se Aarvog 1926—27, Side 564 (568). Mindretallet ansaa det for »absolut paakrævet, at midlertidige Afgifter paa importerede Varer ledsages af Bestemmelser, som sikrer Publikum en Billiggørelse af Varerne enten ved Afgifternes Hjælp eller ved den forøgede Produktion, som eventuelt opnaas, samt en Adgang til offentlig Kontrol med Priser og Avancer under den ekstraordinære Beskyttelse«. Mindretallet beklagede, »at dette Initiativ ikke har formaaet at fremkalde frugtbringende Forhandlinger med Forslagsstillerne eller andre, ligesom et Tilbud om en Ændring, hvorefter Forslag om Importafgifter efter at være forberedte skulde fremsættes for Rigsdagen, heller ikke har formaaet at fremkalde Forhandlingsvillie hos Regeringspartiet, hvis Medlemmer fremsætter Indvendinger paa dette Punkt.«

Venstremindretallet udtalte, at det »har med stor Interesse deltaget i den saglige Gennemgang af Lovforslaget. . . . Det er imidlertid vedblivende vor Opfattelse, en Opfattelse, som den afsluttede saglige Gennemgang af Lovforslaget ikke har kunnet ændre, at man med dette Forslag betræder Veje, som i det lange Løb efter vor Opfattelse vil føre bort fra det angivne Maal. Men hertil kommer endvidere, at Lovforslagets Hovedprincip nemlig Bemyndigelsen for Administrationen til udenom Rigsdagen, om end under Medvirken af et § 45-Udvalg, at foretage Ændringer i den bestaaende Toldlovgivning, paa afgørende Vis strider mod den af Venstre stedse hævdede Opfattelse af Toldlovgivningen som et Lovgivningsanliggende og vil skabe en Usikkerhed i Produktion og Omsætning, som intet Erhverv kan være tjent med.

Af det ovenfor fremførte vil det forstaas, at Mindretallet maa anlægge ganske den samme Betragtning overfor det af Udvalgets socialdemokratiske Medlemmer stillede Ændringsforslag.

Hvad specielt Lovforslagets § 4 angaar, da er den i Paragraffens 1. Stykke nedlagte Bemyndigelse for Administrationen til at anvende Straffetoldsatser i alle saadanne Tilfælde, hvor en Import fra Lande, hvis Toldforanstaltninger vanskeliggør Danmarks Eksportvilkaar, bidrager til Arbejdsløshedens Forøgelse, væsensforskellig fra den Nødværgeret, der nu findes i Toldlovens § 4, idet denne kun kan bringes i Anvendelse overfor Lande, der formelt eller faktisk behandler Danmark ugunstigere end andre Lande. Med Hensyn til Paragraffens 2. Stykke maa Mindretallet ligeledes være af den Opfattelse, at det vil være en farlig Vej at betræde, og der har hidtil ikke foreligget saglige Grunde, som kunde bringe Mindretallet til at ændre denne Opfattelse.«

De *Konservative* udtalte i Betænkningen: »I den nuværende for samtlige Erhverv vanskelige økonomiske Situation har saavel Regeringen som samtlige Partier paa Rigsdagen stillet sig paa det Standpunkt, at det var nyttigt, om man fra Samfundsmagtens Side greb ind og søgte ved forskellige Foranstaltninger at mildne Krisen.« Mindretallet beklagede, at de andre Partier ikke kunde tiltræde de Principper, der med dette Formaal for Øje var nedlagt i Lovforslaget. »Naar der fra enkelt Side er fremhævet, at Lovforslaget vil give Ministerium og Administration diktatorisk Myndighed paa vigtige økonomiske Omraader, skal heroverfor kun fremhæves, at Rigsdagens Flertal, og hvor dette ikke er det samme som Folketingets Flertal, da ogsaa dette vil staa bag de Beslutninger, Ministeren træffer; her er alene Tale om at give Regeringsmagten Mulighed for at handle hurtigt, ikke at handle imod Folkerepresentationens Villie. — Mindretallet har med Tilfredshed modtaget Meddelelsen om, at Traktatkommissionen har paabegyndt de lovede Undersøgelser vedrørende vort nuværende Told- og Handelstraktat-system, men Mindretallet kan ikke erkende, at disse Undersøgelser bør forhindre, at man allerede nu giver Regeringen Bemyndigelse til at tilrettelægge vore Toldforhold med handelspolitiske Forhandlinger for Øje.«

Det *radikale Mindretal* udtalte saavel overfor Lovforslaget som overfor Ændringsforslaget, »at en Forøgelse af Toldbeskyttelsen vel kan øge den privatøkonomiske Profit indenfor de Erhvervsomraader, der opnaar Beskyttelsen, men at de indirekte Virkninger deraf gennem højere Priser og ringere Købeevne vil blive daarligere Produktionsmuligheder for Samfundet som Helhed med deraf følgende større Arbejdsløshed. Mindretallet ønsker i denne Forbindelse ogsaa at understrege, hvorledes Erfaringerne saavel herhjemme som i Udlandet viser, at Opnaaelsen af en meget høj Toldbeskyttelse fritager de paagældende Industrier for gennem bedre

Organisation og højere Teknik at dygtiggøre sig til Imødegaelse af en normal Konkurrence.

Med Hensyn til Bestemmelserne i Lovforslagets § 4 . . . . . maa Mindretallet henvise til, at Erfaringerne fra den europæiske Toldpolitik i de siden Krigen forløbne Aar viser, at Toldforhøjelser med saadant Formaal ikke i Almindelighed fører til, at Formaalet naas, men tværtimod bliver Udgangspunktet for fortsatte Toldforhøjelser i de forskellige Lande. Saavel Danmarks ringe økonomiske Magtmidler som Landets Erhvervsinteresser tilsiger efter Mindretallets Opfattelse ikke at deltage i dette toldpolitiske Kapløb. Eventuelle danske Toldforhandlinger med det Formaal at opnaa Fordele for dansk Eksport maa efter Mindretallets Formening føres paa Grundlag af den til enhver Tid gældende Toldtarifs Satser.«

Ved 2. Behandling forkastedes Socialdemokraternes Ændringsforslag med 79 Stemmer mod 49.

Ved 3. Behandling førtes en almindelig politisk Debat, hvorunder rettedes Spørgsmaal til Regeringen om, hvad den vil gøre overfor Arbejdsløsheden og Erhvervskrisen. Handelsministeren henviste til det Arbejde, der fra Regeringens Side er gjort i sidste Rigsdagssamling, og til de af Regeringen i denne Samling forelagte Lovforslag, hvori Regeringens Syn paa disse Forhold indeholdes.

Efter at Forhandlingen til sidst var kommen til at dreje sig om, hvilke Følger en Vedtagelse af Lovforslaget vilde faa — om Regeringen vilde fortsætte Forhandlingen om det i Landstinget, eller om Vedtagelsen vilde medføre »politiske Konsekvenser« —, forkastedes Lovforslaget med 111 Stemmer mod 28.

37. Forslag til Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Toldloven af 29. Marts 1924 angaaende Frugter og Grønsager m. m. (Af Carlsen-Skiødt [Ordfører], Fibiger, Fraenkel, Grathwohl, Viggo Hansen, Ibsen, Ole Bjørn Kraft, Axel Møller, Parkov, A. C. D. Petersen og Pitzner). [A. Sp. 2507].

Forelagt i *Folketinget* 17/11 (F. Sp. 1682). 1. Beh. 3/2 (F. Sp. 4015). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Borgbjerg, P. Andersen, Helga Larsen, J. P. Larsen, Hans Nielsen, Sundbo, Clausager [Form.], Jensen [Broby], Himmelstrup, Raunkjær [Skr.], Vejen, Grathwohl, Ole Bjørn Kraft, A. C. D. Petersen og Dahlgaard). Beretning (B. Sp. 3291) afgiven 4/4.

Lovforslaget er enslydende med det om samme Emne i forrige Samling forelagte Lovforslag (se Aarbog 1926—27, Side 578), dog at *Bananer* er undtaget fra den for spiselige Træ- og Buskfrugter i Almindelighed foreslaaede Forhøjelse fra 1 Ø. til 10 Ø. pr. kg, idet den gældende Toldsats 1 Ø. pr. kg foreslaas bibeholdt.

Lovforslaget anbefaledes i Ordførerens (Carlsen-Skiødt) Forfald paa Grund af Sygdom af *Grathwohl*. Finansministerens og de forskellige Partiordføreres Stilling til Lovforslaget var den samme som i Fjor, hvorom der ses i Aarbog 1926—27, Side 579—80.

38. Forslag til Lov om Ændringer i Lov Nr. 110 af 18. April 1910 om Indkomstskat til Københavns Kommune. (Af Bouet [Ordfører], Bindslev, Fibiger, Mathilde Hauschultz, Korsgaard, Christmas Møller, Parkov, Pürschel og C. J. F. Sven). [A. Sp. 3383].

Forelagt i *Folketinget* ²¹/₂ (F. Sp. 3084). 1. Beh. ¹/₃ (F. Sp. 4780). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Stau-ning [Form.], Fr. Andersen [Kh.-Frb. ø. Stkr.], Weygaard, Schrøder [Skr.], Einer Jensen, Hauge, Hagbart Berg, Pinholt, J. C. A. Larsen, Vadgaard, Sevelsted, Bouet, Bindslev, C. J. F. Sven og Busk). Beretning (B. Sp. 3229) afgiven ⁴/₄.

Lovforslaget, der var motiveret ved, at Flertallet i Københavns Kommunalbestyrelse fremdeles nægter at foretage en Skattenedsættelse, hvorfor Forslagsstillerne vil aabne Adgang til Foretagelse af Nyvalg, svarer ganske til det i Rigsdagssamlingen 1926—27 forelagte (se Aarbog 1926—27, Side 585), kun med den Ændring, der følger af, at Lovforslaget forelægges et Aar senere (Skatteaarene 1928—29 og 1929—30 er saaledes ændret til 1929—30 og 1930—31).

Lovforslaget motiveredes af Ordføreren for Forslagsstillerne paa lignende Maade som det i Fjor forelagte, og ved 1. Behandling udspandt der sig en længere Debat vedrørende forskellige kommunale Forhold indenfor Københavns Kom-mune. Indenrigsministeren kunde, selv om han havde den »mest ubetingede og absolut grundfæstede Sympati med alle Bestræbelser for at tilvejebringe en Lettelse i de Byrder, som Skatteborgerne maa bære«, dog ikke anbefale Lovforslaget.

Dettes Gennemførelse vilde betyde en helt ny Praksis i kommunal Skattepolitik og vilde medføre et »ukendt stærkt Indgreb i det kommunale Selvstyre«. Et Skattevalg for at opnaa Skatteenedsættelse kunde i hvert Fald kun tænkes gennemført, hvis man paa Forhaand var sikker paa, at Kommunens Driftsbudget kunde bære en saadan. Og selv om Kommunens Udgifter — efter Ministerens Mening — kunde nedsættes i højere Grad, end Tilfældet har været, savnede han dog Bevis fra Forslagsstillers Side for, at en Nedsættelse kunde finde Sted som foreslaaet.

Ordførerne for de øvrige Partier gik ligeledes alle med lignende Begrundelse imod Lovforslaget. Stauning bemærkede saaledes — efter at have betegnet Lovforslaget som »et besynderligt og mærkeligt ensidigt Eksempel af et Forslag« —, at det maatte vække Opmærksomhed i særlig Grad, »at to Borgerrepræsentanter i København, de ærede Medlemmer Hr. Bouet og Hr. Bindslev, kunde være Forslagsstillere til noget saadant«, thi disse havde jo flere Gange sammen med Borgerrepræsentationens øvrige Medlemmer rettet Henvendelser til Regeringen med Krav om forskellige finansielle Godtgørelser til Kommunen for de den paa forskellige Omraader særlig paalagte Byrder. I Stedet for at foreslaa en Tvangsnedsættelse, som Budgettet ikke kunde bære, burde Forslagsstillerne snarere gøre deres Indflydelse hos Ministeren gældende og kræve Svar paa de nævnte Henvendelser. — I sit Svar imødegik Ordføreren for Forslagsstillerne Stauning og bemærkede bl. a., at Skatten vilde kunne nedsættes, hvis Udgifterne blev nedsat saaledes som foreslaaet af den konservative Gruppe i Kommunalbestyrelsen. Men i øvrigt sluttede Ordføreren sig til Staunings Forespørgsel til Ministeren om, hvorvidt denne havde overvejet de i de nævnte Henvendelser rejste Spørgsmaal.

I sit Svar meddelte Ministeren, at Sagen var under Overvejelse i Indenrigsministeriet paa Grundlag af den fremsendte Opgørelse, og Ministeren erklærede sig villig til at gaa ind i en Overvejelse og Forhandling om Spørgsmaalet.

I den af Udvalgets Formand afgivne Beretning udtales, at Udvalget havde afholdt 2 Møder, men der var ikke Mulighed for at føre Sagen til Afgørelse indenfor den Tid, der var til Raadighed.

39. Forslag til Lov om Ændring i Lov Nr. 83 af 31. Marts 1926 om kommunale Ejendomsskatter. (Af 7. Medlem for 2. Kreds [Piper]). [A. Sp. 2359].

Forelagt i *Landstinget* 1⁹/₁₀ (L. Sp. 62). 1. Beh. 2⁶/₁₀ (L. Sp. 83). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bæk-

gaard, Gisselbæk [Form.], A. P. Hansen, H. P. Jensen, Jensen [Aale], Knop, N. K. Kristensen, Maegaard, Jørgen Møller, Hans Nielsen, Stegger Nielsen, Johannes Pedersen, Piper [fra $\frac{2}{3}$: Frøkjær], A. O. Rasmussen og S. Rasmussen). Beretning (B. Sp. 3333) afgiven $\frac{1}{4}$.

Lovforslaget, der ogsaa var til Behandling i forrige Rigsdagssamling (se Aarvog for 1926—27, Sp. 587), gaar ud paa, at Amtsrepartitionsfondens Fornødenheder tilvejebringes dels ved Udskrivning paa Amtsraadskredsens Ejendomme, dels ved Ligning paa de under Amtsraadskredsen hørende Kommuner. Af Beløbet skal mindst Halvdelen udskrives paa Amtsraadskredsens Ejendomme og en Fjerdedel paa Kommunerne. Bestemmelse om Paaligningen af det øvrige Beløb tages for et Aar ad Gangen efter de hidtil gældende Regler.

Ved dette Lovforslag ændres Landkommunallovens § 50, der siger, at af Amtsrepartitionsfondens Fornødenheder skal $\frac{2}{3}$ lignedes paa fast Ejendom, medens Amtsraadet har fri Adgang til at tilvejebringe indtil $\frac{1}{3}$ ved Ligning paa Kommunerne.

I sin Forelæggelsestale udtalte *Forslagsstilleren (Piper)* bl.a.:

»Der behøves ikke nogen særlig Motivering for, at dette Lovforslag herved paa ny forelægges. Det er almindelig kendt, at Amtsskatterne, særlig Ejendomsskatterne, er alt for høje og trykkende, og der er jo forskellige Maader, paa hvilke man kan lette Byrden. Der kan for det første ske Besparelser, men man ved jo, at det ikke er saa nemt at bringe Udgifterne ned, som det er at sætte dem op. Endvidere kunde man overføre nogle af Udgifterne til Staten, og endelig kan man lade nogle af Brugerne af Amtsfondens Goder betale noget for disse Goder. Dette er ogsaa sket ved den stedfundne Revision af Motorskatteloven, idet Motorskattens Provenu overføres til Kommunerne, men disses Udgifter til Vejene har været saa fænomenalt store i det sidste Tidsrum, at Motorskatten kun lige akkurat yder Dækning for Stigningen, ja vel knapt nok gør det. Men saa kan der være Tale om en Omlægning af Byrden, saaledes at den store Befolkning, som bor udenfor de egentlige Landcentre, kommer til at bidrage noget mere til Amtsfondens Fornødenheder, end de for Øjeblikket gør i Henhold til de Beslutninger, Amtsraadene har taget. Ifølge Kommunallovens § 50 har Amtsraadene det i deres Magt at paaligne $\frac{1}{3}$ af Beløbet paa Kommunerne, men dette sker i meget ulige Grad indenfor de forskellige Amtsraad.

Jeg tror, at det Forslag, jeg her har stillet, anviser en lempe-
 lig Vej bort fra det nu bestaaende ved at paabyde, at der
 altid skal paalignes et vist Beløb paa Ejendommene, saaledes
 at Amterne ikke, som det nu er Tilfældet med 7 af dem, ganske
 kan undlade dette, og dernæst ved at aabne Adgang for de
 Amter, som vil paaligne mere, til i noget større Grad at kunne
 gøre dette.«

Lovforslaget gik uden Omtale til 2. Behandling og Udvalg.
 Dettes Formand (*Gisselbæk*) meddeler i en Beretning følgende:

»Lovforslaget blev forelagt den 19. Oktober 1927 af det
 7. Medlem for 2. Kreds (Piper). Som Følge af Forslags-
 stillerens Sygdom blev Arbejdet ikke fremmet, før der den
 2. Marts blev valgt et nyt Medlem i Stedet for Forslagsstil-
 leren. Der blev afholdt Møde den 7. Marts, i hvilket man
 besluttede at anmode Indenrigsministeren om Oplysninger.

Da disse indgik til Udvalget, var Samlingen imidlertid
 saa vidt fremskreden, at Udvalget ikke var i Stand til at
 afslutte sit Arbejde.«

40. Forslag til Lov om Hovedgaardene Faur- holm og Trollesminde. (Af 7. Medlem for 2. Kreds [Piper]). [A. Sp. 2361].

Forelagt i *Landstinget* ¹⁹/₁₀ (L. Sp. 63). 1. Beh. ²¹/₁₀
 (L. Sp. 79). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (J. V. Chris-
 tensen, Degnbol, Døcker, Frandsen, A. P. Hansen, Hansen-
 Stavnshøj, Hauch [Form.], Jensen [Aale], Jeppesen [Druse-
 bjerg], Kr. Johansen, Kloppenborg-Skrumsager, Lyngsie,
 P. C. Petersen, Piper [fra ²/₃: S. Rasmussen] og A. O. Ras-
 mussen). Beretning (B. Sp. 3331) afgiven ⁴/₄.

Lovforslaget forelagdes første Gang i Samlingen 1926—27
 (se Aarbogen, Side 589) og gaar ud paa at bemyndige Land-
 brugsministeren til at bortforpagte, eventuelt sælge, Hoved-
 gaardene Faurholm og Trollesminde.

Ved Lovforslagets Forelæggelse udtalte Forslagsstilleren
 (*Piper*) bl. a.:

»Staten har saaledes i det hele anbragt 753 190 Kr. i
 disse Ejendomme, og de staar nu tilsammen Staten i saadant
 noget som 1 800 Kr. pr. Td. Land, hvilket bliver 1 800 000
 Kr. med et rundt Tal. Men det Udbytte, som de har givet
 i disse Aar, er meget minimalt. Det viser sig, at Udbyttet
 trods alt, hvad der er ofret paa Gaardene af Staten, er meget
 mindre end det daarlige Resultat, som store Gaarde i al

Almindelighed har givet i de sidste Aar ifølge Landøkonomisk Driftsbureauus Indtægtsopgørelse. Skulde noget tale til Undskyldning for, at Staten ofrer saa mange Penge herpaa, maatte det jo være det indirekte Udbytte af de Forsøg, der nu er sat i Værk derude. Nogle af disse Forsøg er først begyndt i den allerseneste Tid, i 1920—21 begyndte Forsøgene med Høns, i 1924 med Svin og i 1926 med Køer. Men jeg kan ikke se, at Statens Udgifter staar i Forhold til det Udbytte, som Landbruget kunde have af de videnskabelige og eventuelt praktiske Erfaringer, der indvindes ved disse Gaardes Drift. Jeg maa derfor nu ligesom i Fjor mene det rigtigt, at der sker en Forandring her til Aflastning af Statens Budget. Jeg skal tillade mig at anbefale Lovforslaget til en velvillig og hurtig Behandling.»

Ved Lovforslagets 1. Behandling tog kun *Landbrugsministeren (Madsen-Mygdal)* Ordet, og han udtalte:

»Da et Forslag af lignende Indhold var til første Behandling her i Tinget i forrige Rigsdagssamling, udtalte jeg mig ret udførligt om de to Gaardes Forhold og gjorde Rede for mit Syn paa deres Betydning, og hvad der kunde tale for at bibeholde dem som Statsejendomme, og da jeg er af samme Opfattelse nu som den Gang, skal jeg ikke trøtte det høje Ting med en Gentagelse af, hvad jeg den Gang sagde, men indskrænke mig til at henvise til de Bemærkninger, jeg fremsatte ved den nævnte Lejlighed«. (Se herom Landstingstidende for 1926—27, Sp. 934).

Paa Forslag af *Hauch* (Venstre) henvistes Lovforslaget til et Udvalg, hvis Formand (*Hauch*) i en Beretning meddeler, at Udvalget efter Indbydelse af Landbrugsministeren har aflagt et Besøg paa Hovedgaardene Faurholm og Trollesminde den 15. Marts 1928.

41. Forslag til midlertidig Lov om offentligt Tilsyn med visse Virksomheder. (Af P. Munch [Ordfører], Niels Frederiksen, Holdgaard, Povlsen og Zahle). [A. Sp. 2381].

Forelagt i *Folketinget* ^{21/10} (F. Sp. 496). 1. Beh. ^{11/1} (F. Sp. 3194). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hans Nielsen, P. Andersen, J. P. Nielsen, N. P. Nielsen, Fr. Andersen [Holbæk A.], Sneum, Olav Olsen [Form.], Nørskov, J. C. A. Larsen, I. A. Hansen, Elmquist [Skr.], Fraenkel, Hendriksen, Ibsen og P. Munch).

Lovforslaget er enslydende med de af det radikale Venstre tidligere forelagte Trustlovsforslag, se senest Aarbo 1926—27, Side 594.

Ved 1. Behandling tog kun Forslagsstillernes Ordfører (P. Munch) Ordet. Han udtalte bl. a.: »Store Koncentrationsbestræbelser vil i den nærmeste Tid være nødvendige i dansk Industri som i andre Landes Industri, og naar dette er Tilfældet, gælder det om, at de faar en saadan Karakter, at de kommer til at tjene de fælles Interesser og ikke gaa paa tværs af disse. Derfor anser vi det for vort Vedkommende for betydningsfuldt, at man i Tide fra Statsmyndighedernes Side skaber et Organ til at følge med Udviklingen paa dette Omraade, til at øve fornødent Tilsyn og til at tilrettelægge Grundlaget for den Indskriden, som i den ene eller den anden Henseende maatte blive nødvendig under den kommende Udvikling.«

Det nedsatte Udvalg afgav hverken Betænkning eller Beretning.

42. Forslag til Lov om Voldgift i Arbejdsstridigheder, der truer omfattende Samfundsinteresser. (Af P. Munch [Ordfører], Dahlgaard, Niels Frederiksen, Holdgaard, Povlsen og Zahle). [A. Sp. 2377].

Forelagt i *Folketinget* ²¹/₁₀ (F. Sp. 496). 1. Beh. ¹¹/₁ (F. Sp. 3191). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Lundberg, Stauning, Harald Jensen, Schrøder, Jønson, J. P. Nielsen, Fuglsang [Form.], I. A. Hansen, Raunkjær [Skr.], Svend Nielsen, Vagn Bro, Bouet, Drachmann, Ole Bjørn Kraft og P. Munch). Beretning (B. Sp. 3281) afgiven ⁴/₄.

Lovforslaget, der er ganske enslydende med det i forrige Rigsdagssamling forelagte (se Aarvog for 1926—27, Side 609), overgik til 2. Behandling uden Forhandling og henvistes til Udvalg.

I den af Udvalgets Formand afgivne Beretning udtales, at der indenfor Udvalget havde været fuld Enighed om at udsætte en nærmere Behandling af Forslaget, idet der ikke i Øjeblikket var nogen Stemning indenfor Venstre, Socialdemokratiet og Det konservative Folkeparti for at lovgive paa dette Omraade.

43. Forslag til Lov om Fremme af Arbejdernes Delagtighed i Ejendomsretten til Aktieselskaber og visse andre Virksomheder. (Af P. Munch [Ordfører], Dahlgaard, Niels Frederiksen, Holdgaard, Povlsen og Zahle). [A. Sp. 2371].

Forelagt i *Folketinget* 21/10 (F. Sp. 496). 1. Beh. 11/1 (F. Sp. 3192). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Voldgift i Arbejdsstridigheder, der truer omfattende Samfundsinteresser (se Side 475). Beretning (B. Sp. 3281) afgiven 4/4.

Lovforslaget svarer til det i Rigsdagssamlingen 1926—27 forelagte (Aarvog for 1926—27, Side 605), blot med den Ændring, at der under det foreslaaede Udvalgs Virksomhed ogsaa — af Tydeliggørelsessensyn — er inddraget Virksomheder, som ejes af Arbejdere og Funktionærer som Andels-havere.

I den af Udvalgets Formand afgivne Beretning, der ledsages af en som Bilag aftrykt Beretning om Ordningen af Arbejdsforholdene i de sammensluttede kemiske Fabrikker i England, udtales, at der har været afholdt Samraad med Indenrigsministeren, under hvilket denne har udtalt sin Sympati for Forslagets Grundtanker og erklæret sig villig til, hvis det atter forelægges i næste Samling, at stille de Ændringsforslag dertil, som han maa anse for fornødne. Fra socialdemokratisk Side udtalte man i Udvalget, at man ikke modsatte sig en Lov til Fremme af Tanken om Udbyttedeling, men at man mente, at hvis Udbyttedelingen skal faa virkelig Betydning, maa den forenes med Indførelse af Bedriftsraad og en Kontrol fra Samfundets Side.

---

44. Forslag til Lov om Fremme af Grundforbedringsarbejder ved Vejanlæg. (Af Steen [Ordfører], Niels Frederiksen, Holdgaard, P. Munch, Povlsen og Zahle). [A. Sp. 2387].

Forelagt i *Folketinget* 21/10 (F. Sp. 496). 1. Beh. 25/1 (F. Sp. 3648). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Fr. Andersen [Holbæk A.], Bresemann, Bjerring, F. K. Madsen, Simonsen, N. P. Nielsen, Nørskov [Form.], Hedelund, Svend Nielsen, Christen Christensen [Skr.], A. Chr. Christensen, Ulrich, Fibiger, Korsgaard og Steen). Beretning (B. Sp. 3231) afgiven 4/4.

Ifølge Lovforslaget kan Ministeren for offentlige Arbejder i 3 Aar fra 1. November 1927 at regne stille til Raadighed for Amtskommuner, Købstadkommuner og Sognekommuner

til Grundforbedring af Vejanlæg udover sædvanlig Vedligeholdelse som Laan et Beløb af indtil 50 Mill. Kr. aarlig. — Laanene ydes rentefrit i 3 Aar, forrentes derefter med 4 pCt. p. a. og afdrages i Løbet af højst 20 Aar. — Henvendelser om Laan indsendes for Sognekommunernes Vedkommende til Amterne og videregendes af disse med de Udtalelser fra Amterne, hvortil Sagerne maatte give Anledning, til Ministeriet. For Amtskommunernes og Købstadkommunernes Vedkommende sendes Henvendelserne direkte til Ministeriet. Afgørelser med Hensyn til Laan træffes af Ministeren. — Endvidere træder Ministeriet i Forbindelse med Amter og Købstæder og med Amtsrådet som Mellemed med Sognekommunerne for at foranledige, at de omhandlede Vejarbejder saa vidt muligt sker efter samlede Planer for de 3 Aar. Laanbeløbene stilles til Raadighed for de paagældende Kommuner, efterhaanden som det af Indberetninger til Ministeren fremgaar, at der er Brug derfor, og at Arbejderne er planlagt i Overensstemmelse med de i Lovforslaget fastsatte Regler.

Lovforslaget fremsattes, fordi man ønskede, at Staten skulde stille sig i Spidsen for at tilrettelægge Arbejdet til Afhjælpning af Arbejdsløsheden, hvilket bedst kunde ske paa den i Lovforslaget angivne Maade, saa meget mere som Vejspørgsmaalet mere og mere blev et Samfundsproblem og ikke blot Spørgsmaal af lokal Natur. Dette sidste var ogsaa — udtalte Ordføreren for Forslagsstillerne (Steen) — blevet erkendt af Lovgivningsmagten ved de Fordelingsregler, der var fastsat for de Beløb, der indkommer ved de i Rigsdagssamlingen 1926—27 vedtagne Motorafgiftslove (Aarvog for 1926—27, henholdsvis Side 310, 154 og 150). — De nævnte Beløb, der skulde danne det finansielle Grundlag for den foreslaaede Ordning, vilde Ordføreren anslaa til ca. 80 Mill. Kr. for de 3 Aar tilsammen, og Udgifterne for Staten vilde saaledes blive dels Rentetabene ved den foreslaaede 3 Aars Rentefrihed og dels Differencen mellem den foreslaaede 4 pCt.'s Rente og den Rente, Staten selv maatte svare for de Laan, den maatte optage til Opgavens Gennemførelse.

Ministeren for offentlige Arbejder kunde ikke gaa med til Lovforslaget af forskellige Grunde. Staten har saaledes ingen Administration, der kunde overtage Ledelsen af Arbejdet som foreslaaet, og et betydeligt Personale maatte derfor ansættes. Ministeren opgjorde Statens Rentetab ved Lovforslagets Gennemførelse til 40—50 Mill. Kr. i alt. Lovforslaget bryder endvidere med de Principper, der hidtil

har været gældende med Hensyn til Statens Forhold overfor Vejvæsenet, idet Lovforslaget vil overføre en Del af Vejjudgifterne til samtlige Skatteydere, medens Forholdet ellers er det, at Vejjudgifterne bæres af de Personer, der foraarsager dem, ligesom man ogsaa, hvis man optog Statslaan til videre Udlaan til Kommunerne, vilde komme ind paa helt nye Principper med Hensyn til Statens Forhold til Kommunerne i finansiel Henseende. Endelig er vore Veje i bedre Stand end vore Nabolandes, og Lovforslaget vilde ikke i væsentlig Grad modvirke Arbejdsløsheden, idet en meget stor Del af Vejjudgifterne vil medgaa til Materialer, der, navnlig hvis Arbejdet, som foreslaaet, skulde forceres, ofte maatte købes i Udlandet. — Medens Ordførerne for Venstre (Nørskov) og det konservative Folkeparti (Ulrich) stillede sig paa samme Standpunkt som Ministeren, kunde derimod den socialdemokratiske Ordfører (Fr. Andersen [Holbæk A.]) anbefale Forslaget, saa meget mere som det i Princippet svarede til det af Socialdemokraterne fremsatte Forslag til Lov om Modvirkning af Arbejdsløsheden ved Iværksættelse af offentlige Arbejder og gennem Hjælp til Boligbyggeri (foran Nr. 31).

I den af Udvalgets Formand afgivne Beretning udtales kun, at Udvalget ikke har afsluttet Arbejdet ved Rigsdags-samlingens Slutning.

45. Forslag til Lov om Fritagelse af Nybygninger m. m. for Ejendomsskyld til Staten. (Af Niels Frederiksen [Ordfører], Holdgaard, P. Munch, Povlsen og Zahle). [A. Sp. 2401].

Forelagt i *Folketinget* $\frac{3}{11}$ (F. Sp. 969). 1. Beh. $\frac{15}{12}$ (F. Sp. 2772, jfr. 2741). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Skattelempelse for visse Beboelses-ejendomme (se Side 456). Beretning (B. Sp. 3297) afgiven $\frac{4}{4}$.

Lovforslaget er enslydende med det Forslag, som det radikale Venstre i forrige Samling forelagde om samme Emne (se Aarbog 1926—27, Side 616).

Lovforslaget *tilsigter* sammen med Lovforslaget under Nr. 46 at skabe bedre Betingelser for Opførelse af Nybygninger og derigennem at billiggøre Huslejen og sænke Prisniveauet.

Indenrigsministeren (Kragh) kunde lige saa lidt nu som i forrige Samling tilsige det radikale Venstre Regeringens Støtte

til Gennemførelse af Lovforslagene. *Venstres Ordfører (Elgaard)* delte Ministerens Opfattelse, og *den konservative Ordfører (Grathwohl)* kunde under ingen Omstændigheder gaa med til Lovforslagenes Gennemførelse. *Den socialdemokratiske Ordfører (Hauge)* henholdt sig til sit Forslag vedrørende Skattelempelser for Beboelsesejendomme og mente ikke, at der var Mulighed for paa dette Tidspunkt at faa gennemført en saa omfattende Ændring af den gældende kommunale Ejendomsbeskatning. Lovforslaget gik efter 1. Behandling i Udvalg, og dettes Formand (*Elgaard*) afgav en *Beretning*, der var fælles for de her nævnte to Lovforslag og det ovennævnte socialdemokratiske Lovforslag (se under Nr. 34), saalydende: »Udvalget har bl. a. modtaget en Deputation, repræsenterende Arbejdernes Fællesorganisation, samt en skriftlig Henvendelse fra Organisationen: Københavns Huslejerforening. Udvalget har i øvrigt ikke afsluttet sit Arbejde.«

---

46. Forslag til Lov om Fritagelse af Nybygninger m. m. for kommunal Ejendomsskyld. (Af Niels Frederiksen [Ordfører], Holdgaard, P. Munch, Povlsen og Zahle). [A. Sp. 2403].

Forelagt i *Folketinget* $3/_{11}$ (F. Sp. 969). 1. Beh. $15/_{12}$ (F. Sp. 2772, jfr. 2741). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Skattelempelse for visse Beboelsesejendomme (se Side 456). *Beretning* (B. Sp. 3297) afgiven $4/_{4}$.

Lovforslaget er af samme Indhold som det af det radikale Venstre i forrige Samling forelagte Lovforslag om samme Emne (se Aarvog 1926—27, Side 617). Om Regeringens og Partiernes Stilling til Lovforslaget se ovenfor under Nr. 45.

---

47. Forslag til Lov om Ændringer i Lov Nr. 280 af 30. Juni 1922 om Menighedsraad. (Af Povlsen [Ordfører], Niels Frederiksen, Holdgaard, P. Munch og Zahle). [A. Sp. 2513].

Forelagt i *Folketinget* $18/_{11}$ (F. Sp. 1736). 1. Beh. $27/_{1}$ (F. Sp. 3816). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Kammersgaard, Bjerring, Knud Hansen, Jørgensen, Gerhard Nielsen, Weygaard, Tange [Form.], Blang [Sokr.], Chr. Søgaard, Sevelsted, Vadgaard, J. Oskar Andersen, Bindslev, Fibiger og Povlsen). *Beretning* (B. Sp. 3223) afgiven $4/_{4}$.

Lovforslaget indeholder to Grupper af Bestemmelser. Ved den ene ændres de i Menighedsraadslovens § 4 fastsatte

Betingelser for Valgret og Valgbarhed til Menighedsraadet derved, at Punkterne 1 og 2 i § 4 — Udelukkelse af Personer, der ved aabenlyst at fornægte Kristentroen stiller sig i afgjort Modsætning til Folkekirken, og Personer, der vitterligt fører et forargeligt Levned — udgaar.

Den anden Gruppe af Bestemmelser gaar ud paa at frafalde Fordringen i Menighedsraadsloven om Tilmeldelse til de kirkelige Valglistor for at faa Valgret og Valgbarhed til Menighedsraadet, idet det blot fastsættes, at vedkommende skal være optaget paa den kirkelige Valgliste for Menighedsraadskredsen, hvilken Liste udarbejdes efter de almindelige kommunale Valglistor. Der gives i saa Henseende nærmere Bestemmelser.

Ordføreren for Forslagsstillerne (Povlsen) udtalte ved 1. Behandling: »Under Finanslovens 1. Behandling blev der af det ærede Medlem Hr. Kammersgaard rettet en Hensetting til den højtærede Kirkeminister om at søge Menighedsraadsloven ændret, saaledes at Tilmeldelsespligten til Menighedsraadsvalglisterne bortfaldt, og den højtærede Kirkeminister stillede sig velvilligt overfor Tanken, men ønskede ikke selv at tage Initiativet dertil. Dette Initiativ er nu taget fra vor Side, og jeg maa gaa ud fra, at dette Forslag vil finde venlig Modtagelse fra de to Partier, Socialdemokraternes og Venstres Side«. — *Kirkeministeren (Bruun-Rasmussen)* havde personlig Sympati for Ændringen om Ophævelse af Tilmeldingspligten, men ønskede ikke at medvirke til dens Gennemførelse af politiske Grunde og af Hensyn til de Mennesker, der anser Bestemmelsen for at være værdifuld. Den anden foreslaaede Ændring vilde Ministeren af al Kraft modvirke. *Venstres Ordfører (Blang)* erklærede, at Partiet Venstre for Tiden ingen Ændringer ønskede i de J. C. Christensen'ske Kirkelove. *Socialdemokratiets Ordfører (Kammersgaard)* var villig til at medvirke til Gennemførelse af Ændringen vedrørende Tilmeldingspligten, men han ansaa ikke det nuværende Tidspunkt for særlig egnet dertil. *Den konservative Ordfører (J. Oskar Andersen)* var absolut imod det foreliggende Lovforslag og ansaa tillige det nuværende Tidspunkt for dets Forelæggelse for ganske ubetimeligt, da der var Udsigt til Gennemførelse af Lovforslaget om Nedsættelse af et kirkeligt Udvalg (se om dette under A. Nr. 83).

Det om Lovforslaget nedsatte Udvalgs Formand (*Tange*) meddeler i en *Beretning*, at Udvalget ikke havde afsluttet sit Arbejde.

48. Forslag til Lov om Ændringer i Lov Nr. 284 af 30. Juni 1922 om Sognebaandsløsning og Brugen af Kirkerne. (Af Povlsen [Ordfører], Niels Frederiksen, Holdgaard, P. Munch og Zahle). [A. Sp. 2511].

Forelagt i *Folketinget* 18/11 (F. Sp. 1733). 1. Beh. 27/1 (F. Sp. 3823). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Ændringer i Lov Nr. 280 af 30. Juni 1922 om Menighedsraad (se Side 479). Beretning (B. Sp. 3223). afgiven 4/4.

Lov Nr. 284 af 30. Juni 1922 § 16 foreslaas affattet saaledes:

»Naar mindst 20 Familiefædre, Enker og andre Personer med egen Husstand har dannet en udenfor Folkekirken staaende Menighed, der vedkender sig at tilhøre den kristne Kirke, jfr. dog Grundlovens § 74*), kan de, saafremt de har deres egen Præst og mindst 10 af dem er bosat i samme Sogn eller Sogne-distrikt, ansøge Biskoppen om at faa den derværende Sogne- eller Distriktskirke overladt til fast Brug for Menigheden og dens Præst, og de har Ret til denne Brug, saafremt og saa længe Biskoppen efter Forhandling med Menighedsraadet skønner, at Menighedens Brug af Kirken ikke vil træde hindrende i Vejen for de folkekirkelige Menigheders Brug af samme**). Skulde der om sidstnævnte Forhold opstaa Uoverensstemmelse mellem vedkommende Parter, kan Sagen indankes for Kirkeministeriet.

Til enkelte Gudstjenester i Forbindelse med gudstjenstlige Handlinger***) har ethvert Trossamfund udenfor Folkekirken, der vedkender sig at tilhøre den kristne Kirke, jfr. dog Grundlovens § 74, Ret til at faa Kirken overladt†), saafremt den til

*) Den gældende § 16 kræver: »har dannet en evangelisk-luthersk Frimenighed med egen Præst«.

**) Efter den gældende § 16 er det tillige en Betingelse for en evangelisk-luthersk Frimenigheds Brug af Folkekirkens Kirkebygninger, at Biskoppen skønner, at der efter de fra Frimenighedens Præst modtagne Oplysninger om Frimenighedens Lære og Ritus saavel som efter sit Kendskab til Frimenighedens Forhold til Folkekirken, ikke er Grund til at nægte Frimenighedens Præst Tilladelse til at holde Gudstjeneste i Sogne- eller Distriktskirker.

***) Her tænkes navnlig paa Begravelser.

†) Denne Bestemmelse er ny.

den berammede Tid ikke allerede er bestemt til anden Brug. Henvendelse herom sker til Stedets Præst. Anmeldelse om Brugen sendes skriftlig til vedkommende Kirkebetjent mindst 24 Timer forud for denne.«

Til § 22, der omhandler Menighedsraads Fastsættelse af Takster for Kirkers Brug, foreslaas indføjet et nyt Stykke, saalydende:

»Ved Fastsættelsen af den Betaling, der af Menigheder udenfor Folkekirken skal ydes for fast Brug af Kirken eller Brug af den ved enkelte Lejligheder, skal der drages Omsorg for, at Betalingen kommer til at indeholde et passende Bidrag til Kirkens Vedligeholdelse. Skulde der opstaa Uoverensstemmelse om Betalingen mellem Parterne, kan Sagen ind-
ankes for Kirkeministeriet.«

Ordforeren for Forslagsstillerne (Povlsen) begrundede Lovforslagets Forelæggelse med, at Valgmenigheden i Ryslinge benyttede Nazarethskirken dér, som ved Højesteretsdom var blevet tilkendt Pastor Rørdams Frimenighed, hvorved der var fremkommet det uheldige Forhold, at en folkekirkelig Menighed var til Huse hos en Menighed, der staa udenfor Folkekirken, samtidig med at Folkekirken holder sine Kirkekedøre lukket for Menigheder udenfor Folkekirken. For at bringe en saadan Gensidighed i Orden var Forslaget forelagt og som et Forhandlingsgrundlag. Han henledte i denne Forbindelse Opmærksomheden paa *Kirkeminister Dahls saakaldte lex Rørdam i Samlingen 1925—26* (Aarbog Side 343).

Kirkeministeren (Bruun-Rasmussen) mente ikke, at Forholdene i Ryslinge begrundede et saadant Forslags Fremkomst, idet det var en naturlig Sag, at Valgmenigheden i Ryslinge benyttede Frimenighedens Kirke, fordi den har fælles Oplevelser gennem mange Aar med den Frimenighed, der nu ejer Kirken, og det forekom Ministeren aldeles unødvendigt at gøre Gengæld saaledes, at alle Folkekirkens Kirker skulde lukkes op ikke blot for Pastor Rørdam og hans Forkyndelse, men for ethvert Samfund, der vilde kalde sig kristent. Dette kunde Ministeren paa ingen Maade gaa med til. — Med Hensyn til Spørgsmaalet om *Begravelse* udtalte *Kirkeministeren*, at han meget vel kunde tænke sig, at der ved Forhandling maatte kunne findes en Ordning, saaledes at Pastor Rørdam kunde faa Lejlighed til at bruge Kirkerne til denne kirkelige Handling. — *Venstres Ordfører (Tange)* kunde ikke erkende, at de kirkelige Tilstande i Ryslinge nødvendiggjorde en saa radikal Ændring af de bestaaende For-

hold med Hensyn til Kirkers Brug, som dette Forslag til-
sigtede, men han var villig til at gaa med i en Forhandling
om, hvorvidt Adgangen til Brug af Folkekirkens Kirker
burde udvides, og var navnlig ikke uvillig til at forsøge, om
det var muligt gennem Forhandling at finde en mere tilfreds-
stillende Ordning med Hensyn til Begravelser end den
nuværende. — *Socialdemokratiets Ordfører (Kammersgaard)*
mente ikke, at det i Længden kunde opretholdes, at man
lukker Folkekirkens Kirkehuse for den Mand, der er Præst
for den Menighed, der ejer Kirkehuset i Ryslinge, hvor en
Valgmenighed har til Huse, og fra hans Partis Side saa man
med Velvillie paa en Ændring af dette Forhold. Noget
andet var, at det forelagte Lovforslag var af en saa omfattende
Karakter, at det egnede sig til Behandling i det kirkelige
Udvalg. — *Det konservative Folkepartis Ordfører (J. Oskar
Andersen)* kunde paa ingen Maade gaa med til dette Lov-
forslag, som Partiet fandt grundlovsstridigt. Alene det, at
Lovforslaget i direkte Strid med § 3 i Grundloven vilde give
Kirkesamfund, som absolut ikke havde noget med Folke-
kirken at gøre, Adgang til Brug af dens Kirkebygninger, var
tilstrækkelig Grund for Partiet til at afvise Forhandling om
Lovforslaget. Ogsaa Nedsættelsen af det kirkelig Udvalg
gjorde det ganske ubetimeligt at skride til Behandling af
dette Lovforslag.

Det nedsatte *Udvalgs* Formand (Tange) meddeler i en
Beretning, at Udvalget ikke har afsluttet sit Arbejde.

**49. Forslag til Lov om Hjælp mod den ved Krone-
stigningen forvoldte økonomiske Krise.** (Af Niels Frederik-
riksen, Holdgaard, Povlsen, P. Munch og Zahle). [A. Sp.
3063].

Forelagt i *Folketinget* $\frac{6}{12}$ (F. Sp. 2282). 1. Beh. $\frac{10}{12}$
(F. Sp. 2546 jfr. 2285). Henvist til Udvalget angaaende
Forslag til Lov om Udlaan af Statsmidler til Ejere af Land-
brugsejendomme til Opnaaelse af Akkord (se foran A. Nr. 18).

I nærværende Lovforslag er samarbejdet det af det
radikale Venstres Rigsdagsgruppe i forrige Rigsdagssamling
forelagte »Forslag til Lov om Hjælp mod den ved Krone-
stigningen forvoldte økonomiske Krise« (se Aarvog for 1926
—27, Side 594) med de »Grundregler for en ekstraordinær
Lovgivning til Støtte for kriseramte Landbrugere«, som af
Departementschef i Landbrugsministeriet Waage og Folke-
tingsmændene Niels Frederiksen og Holdgaard er fremsat

i den Betænkning, der er afgivet af »Det af Landbrugsministeriet nedsatte Udvalg angaaende de kriseramte Landbrugeres Forhold« (se foran under Nr. 18). Disse to Forslag er principielt overensstemmende deri, at de begge kræver, at den Del af Pantefordringerne, for hvilken der ikke er Dækning i den pantsatte Ejendom, skal overgaa til at være et personligt Krav og gaa med ind under en Tvangsakkord, og at der ikke af Staten bør kræves solidarisk Ansvar hos en Kreds af Laantagere for, hvad Staten yder til Hjælp for kriseramte.

I øvrigt adskiller Lovforslaget sig fra det i Fjor forelagte bl. a. ved, at det i Stedet for de deri (§ 3) foreslaaede Udvalg i hver Retskreds udenfor København og Frederiksberg bygger paa de ved Lov Nr. 67 af 12. April 1927 om Ændring i Tvangsakkordloven af 1905 i hver Retskreds oprettede Udvalg. Af væsentligere Ændringer vedrørende selve Fremgangsmaaden kan nævnes, at der nu er tillagt en af Justitsministeren — i en eller flere Retskredse — udnævnt *regnskabskyndig og i Landbrugsforhold særlig bevandret Mand* de Opgaver, som ifølge det tidligere Lovforslag paahvilede Udvalgsmedlemmerne, og som i det væsentlige svarer til de i Tvangsakkordlovens § 2 Nr. 6 de autoriserede Tillidsmænd paalagte Hverv. Endvidere afviger Bestemmelsen om, hvor mange *Fordringshavere der kræves til en Ordning*, noget fra tidligere, idet navnlig den tidligere optagne Bestemmelse om, at Laan, dersom der tilbydes under 50 pCt. kun da under ganske særlige Betingelser kunde ydes, er udgaaet. — I Lovforslaget er endvidere optaget de af ovennævnte Mindretal i Udvalget stillede Forslag angaaende Behandlingen af *Pantereptigheder og om Moratorium*, hvilke var godkendt af Husmændenes store Erhvervsorganisationer, hvortil man yderligere føjede en *Appelinstans*, der kan sikre en ensartet Behandling af ensartede Tilfælde Landet over. De ændrede Regler (§§ 37—41) gaar nu ud paa følgende:

(§ 37). Udvalget kan, under Appel til en af Justitsministeren for hele Landet nedsat Fælleskommission, bestaaende af en Formand, der udpeges af Ministeren blandt enten Højesterets eller Akkordrettens Medlemmer, og 4 andre Medlemmer, hvoraf 2 indstilles af de samvirkende Landboforeninger, 2 af de samvirkende Husmandsforeninger, ved Kendelse bestemme, at Prioritetsgæld i fast Ejendom,

stiftet i Aarene 1919—25, begge inklusive, for hvilken Pantet ikke skønnes at frembyde Sikkerhed, skal anses som simpel personlig Gæld, saa at Panthaveren, for saa vidt angaar denne Del af Pantefordringen, maa nøjes med den Fyldestgørelse, han kan opnaa gennem Akkorden. Denne Bestemmelse kan dog ikke komme til Anvendelse paa Prioritetslaan, der er ydet efter Reglerne for umyndiges Midler eller af Kredit- og Hypotekforeninger. — Vederlaget for Fælleskommissionens Arbejde fastsættes af Justitsministeren i Forhold til dets Omfang og udredes af Staten. Fælleskommissionen kan paalægge den tabende Part Appellagens Omkostninger helt eller delvis.

(§ 38). Panthaveren kan afværge den i forrige Paragraf bestemte Retsvirkning ved at erklære, at han alene holder sig til sit Pant og frafalder ethvert personligt Krav paa Skyldneren, dog kun paa følgende Betingelser:

- a) At Pantegælden nedskrives i Forhold til Kronens Guld-værdi paa det Tidspunkt, da Gælden blev stiftet,
- b) at Renten nedsættes til 5 pCt. p. a., samt
- c) at der indrømmes Skyldneren Uopsigelighe*d* i 10 Aar, saa at Pantegælden i dette Tidsrum kun kan kræves indfriet, saafremt Renterne ikke betales eller Pantet forringes ved Vanrøgt fra Skyldnerens Side.

(§ 39). Udvalget kan efter Skyldnerens Begæring ved Kendelse bestemme, at forfalden Prioritetsgæld i fast Ejendom, stiftet i Aarene 1919—25, begge inklusive, for hvilken Pantet skønnes at frembyde Sikkerhed, skal henstaa hos Skyldneren uopsigelig fra Kreditors Side i indtil 5 Aar, saa at Pantegælden i det paagældende Tidsrum kun kan kræves indfriet, saafremt Renterne ikke betales eller Pantet forringes ved Vanrøgt fra Skyldnerens Side. Som Vederlag for den nævnte Uopsigelighe*d* kan Skifteretten tilkende Panthaveren en efter Rettens Skøn passende Forhøjelse af Renten, dog ikke udover 5 pCt. p. a. — Disse Bestemmelser kan dog ikke komme til Anvendelse paa Prioritetslaan, der er ydet efter Reglerne for umyndiges Midler eller af Kredit- og Hypotekforeninger.

(§ 40). Den i § 39 omhandlede Beføjelse tilkommer Udvalget ogsaa i de Tilfælde, hvor Skyldneren ikke søger Akkord angaaende den ham i øvrigt paahvilende Gæld.

(§ 41). Naar det ved Kendelse fastslaas, med hvilket Beløb Pantefordringen skal nedskrives, skal Kendelsen tillige indeholde Bestemmelse om, at Nedskrivningen gebyrfrit skal berigtiges til Tingbogen.

Bestemmelserne i det tidligere Lovforslags Kap. IV om Oprettelse af en »Dansk Krisehypotekfond« og i Kap. V om Oprettelse af en Laanekasse er nu sammenarbejdet i eet Kapitel, Kap. IV »*Oprettelse af en Laanekasse*«, der ligeledes væsentlig svarer til et af nævnte Mindretal i Udvalget stillet Forslag.

Til Støtte for kriseramte Landbrugeres Bestræbelser for at opnaa Akkord med deres Kreditorer i Henhold til nærværende Lovforslag eller til Opretholdelse eller Udvidelse af selvstændig økonomisk Virksomhed oprettes saaledes en Laanekasse paa indtil 50 Mill. Kr. Kassens Midler tilvebringes ved Udstedelse af statsgaranterede Obligationer (eventuelt gennem Kongeriget Danmarks Hypotekbank). Obligationerne udstedes til en saa høj Rentefod, at Kursen kan blive nær pari. — Laanekassens Midler anvendes til Udlaan til kriseramte Landbrugere til Gennemførelse af Akkord med deres Kreditorer, mod at der fra Laantagerens Side stilles en af Laanefondens Bestyrelse godkendt Kaution. Kautionen skal dække en Trediedel af det Tab, som Staten lider ved det paagældende Udlaan. Naar Omstændighederne — særlig Laanets Størrelse — taler derfor, er Laanefondens Bestyrelse dog berettiget til at forlange Kaution for en større Del af Tabet eller for dettes fulde Beløb. Bestyrelsen er berettiget til at frafalde Kravet om Kaution, mod at et Beløb af 10 pCt. af Laanesummen fradrages ved Laanets Udbetaling og henlægges til en særlig Risikofond. I de Tilfælde, hvor Bestyrelsen har krævet Kaution for mere end en Trediedel af Tabet, kan Kaution dog kun frafaldes, mod at en forholdsvis større Del af Laanesummen, dog højst 20 pCt., henlægges til Risikofonden. — Laanene maa som Regel ikke overstige 6 000 Kr. til hver Laantager og kun under ganske særlige Forhold gaa op over 10 000 Kr. — Størrelsen af de Laan, der kan tilstaaes de enkelte Laantagere, bestemmes af Laanekassens Bestyrelse, der er berettiget til at afkræve Laantageren af Skattemyndighederne attesterede Oplysninger om Kautionisternes Indtægts- og Formueforhold. — De af Laane-

kassen ydede Laan forrentes med samme Rente som Renten af de af Laanekassen udstedte Obligationer. Til Laanekassens Reservefond svares desuden til Dækning af Kurstab og Administrationsudgifter $\frac{1}{10}$ pCt. halvårlig af Laanets Beløb. Laanene kan ydes afdragsfrit i højst 3 Aar og skal derefter afdrages i Løbet af 10 Aar med mindst $\frac{1}{10}$ årlig.

Endvidere gives Regler væsentligt svarende til det tidligere Lovforslags vedrørende Direktionens Opgaver, gratis Udskrifter af Pantebøger, det Tilfælde, at et Udvalgsmedlem selv søger Akkord, etc.

Da Skifteforvalterne ikke alene — udtales det i Bemærkningerne —, men sammen med de i Retskredsene nedsatte Akkordudvalgs andre Medlemmer skal administrere Akkorden, er det nødvendigt at omarbejde den gamle Akkordlov af 1905 under Hensyntagen baade hertil og til, at Pantetigheder inddrages under Tvangsakkorden. Ved en samlet Lov om det hele Emne sættes Udvalgets læge Medlemmer i Stand til at følge hele Akkordsagens retslige Forløb, saa at de paa ethvert Tidspunkt ved, hvor langt den er rykket frem; ved at se i Loven vil de desuden altid vide, hvilket Skridt der nu skal foretages, og saaledes fuldt ud være paa Siden af Skifteforvalterne i Forstaaelse af hele Sagens Behandling, hvilket er en Forudsætning for, at Udvalgets læge Medlemmer kan øve en virkelig Indflydelse.

Lovforslaget blev henvist til det om Regeringens »LandbrugskriseLovforslag« (se foran Nr. 18) nedsatte Folketingsudvalg og stilledes — med en enkelt Tilføjelse (Kap. om Statshusmænd) — som Ændringsforslag til Lovforslaget om Udlaan af Statsmidler til Ejere og Brugere af Landejendomme til Opnaaelse af Akkord, hvilket man fra Ændringsforslagsstillernes Side (de Radikale) foreslog saaledes affattet. Ændringsforslaget forkastedes imidlertid med 47 Stemmer mod 14, medens 40 Medlemmer (Socialdemokraterne) undlod at stemme. — Om Partiernes Stilling til Lovforslaget henvises til Aarvog 1926—27, Side 605, kun kan her nævnes, at hvad særlig angaar Socialdemokraternes Stilling, udtalte Ordføreren (Bording), at hvad Bestemmelserne i Lovforslaget, der vedrører Ændringer i Akkordloven, angaar, ansaa han en Del for overflødige, medens han kunde slutte sig til Bestemmelserne vedrørende Pantegælden, Moratoriet, Henstand med Afdrag og Indførelsen af en større Risiko for Staten, da disse Bestemmelser faldt sammen med det, man tidligere fra socialdemokratisk Side havde foreslaaet. — Om Landbrugsministerens og Partiordførernes Stilling til de nævnte Bestemmelser se endvidere foran under Nr. 30.

50. Forslag til Lov om Stempel- og Gebyrfrihed for kriseramte m. v. (Af Zahle [Ordfører], Niels Frederiksen, Holdgaard, P. Munch og Povlsen). [A. Sp. 5067].

Forelagt i *Folketinget* 2⁹/₂ (F. Sp. 4685).

Lovforslagets væsentlige Indhold er:

Den Ejer af en fast Ejendom paa Landet, der har ejet og erhvervsmæssig benyttet denne i mindst 2 Aar, og som agter at sælge Ejendommen helt eller delvis, kan, naar han sammen med Køberen herom henvender sig til Formanden for det ved Lov af 12. April 1927 oprettede Udvalg for vedkommende Retskreds, hos denne faa de for Handelens Ordning fornødne Dokumenter oprettet uden Vederlag, hvis Udvalgsformanden skønner, at der ikke ved Handelen tilsigtes nogen Besvigelse, og at Sælgerens Paastand om, at han ikke kan klare sine Gældsforhold, fordi han har lidt Tab ved den økonomiske Krise, er rigtig. — Udvalgsformanden kan ved Afgørelsen af disse Spørgsmaal tilkalde Udvalgets Medlemmer. — Disse Bestemmelser kommer ogsaa til Anvendelse, hvis en Arbejder, der har lidt Tab ved Arbejdsløshed, vil sælge sit Hus.

Udvalgsformanden giver Dokumenterne, inden de indføres i Tingbogen, Paategning om, at de er udstedt i Henhold til nærværende Lov, og dermed bortfalder alle Staten tilkommende Stempelafgifter og Gebyrer.

Viser der sig Vanskeligheder ved Prioritetsovertagelsen eller andre Vanskeligheder i Forhold til Panthavere, Udlægshavere eller andre, der har erhvervet en Fortrinsret til Fyldstgørelse i Ejendommen, eller er Ejendommen pantebehæftet udover Salgssummen, kan Udvalgsformanden anmode de vedkommende fortrinsberettigede om at komme til Stede til Drøftelse af Sagens Ordning.

I København, Købstæderne, Stationsbyerne og andre bymæssige Bebyggelser kan Retsskriveren, naar der fra en til Akkordordning bestemt Organisation af næringsdrivende, der er anerkendt af en af Erhvervenes Hovedorganisationer, rettes Henvendelse til ham om Lysning af de til Overdragelsen af en fast Ejendom fornødne Dokumenter, paa samme Maade bevilge den samme Stempel- og Gebyrfrihed, hvis Sælgeren har benyttet Ejendommen til Forretningsdrift i et Tidsrum

af mindst 2 Aar, og Overdragelsen nu er et Led i vedkommende Forretningsmands Akkordordning.

Hvor Salg fra en Landbrugsejendom paa de foran nævnte Vilkaar sker til Søn eller Svigersøn, til Oprettelse af eller Forøgelse af et Husmandsbrugs Tilliggende, til Magelæg eller Sammenlægning, vil tillige de til Formaalet nødvendige Udstykningsbevillinger, Ejendomskort, Arealberegninger o. lign., der erholdes gennem Landbrugsministeriet, være at udstede uden nogen Art af Afgift til Staten.

Udgifterne til Udvalgsmedlemmernes Tilstedekomst m. v. udredes af Parterne.

Loven træder straks i Kraft og gælder indtil Udløbet af 1932.

Ifølge Udtalelser ved Lovforslagets Forelæggelse af Ordføreren for Forslagsstillerne tilsigter Lovforslaget — ligesom det foregaaende — at modvirke Landbrugskrisen. Da man — efter Ordførerens Formening — ikke kunde »forvente at faa gennemført nogen Lov om Tvangsakkord for kriseramte Landbrugere, som vilde bringe Gælden og Renten ned og sætte saadanne kriseramte Landbrugere i Stand til at arbejde sig op igen«, og da Omkostningerne ved Tvangsakkord og Udlæg i hvert Fald for de mindre Ejendommers Vedkommende var »ganske forfærdelige«, hvilket Ordføreren nærmere belyste ved Eksempler — ligesom Omkostningerne ved frivillig Overdragelse heller ikke var smaa —, vilde efter Ordførerens Formening Gennemførelsen af Lovforslaget være af stor Betydning for mange, der derved sættes i Stand til at sælge deres Ejendomme, som de ikke kan beholde, og dette vil ogsaa efter Ordførerens Udtalelse have samfundsmæssig Betydning, fordi derved opnaas, at Ejendommen gaar over paa andre Hænder, inden den helt udpines.

Lovforslaget naaede ikke at komme til Behandling.

---

51. Forslag til Lov om Ændring i Lov Nr. 149 af 10. April 1922 om Indkomst- og Formueskat til Staten. (Af Holstein [Ordfører] og Orla-Jensen). [A. Sp. 2473].

Forelagt i *Folketinget* 11/11 (F. Sp. 1311). 1. Beh. 18/11 (F. Sp. 1829, jfr. 1650). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Ændringer i og Tillæg til Loven om Indkomst- og Formueskat til Staten (se Side 86).

Nærværende Lovforslag blev forelagt i Folketinget i Samlingen 1926—27 (se Aarvog 1926—27, Side 622), men kom ikke til Behandling. Det forelagdes paa ny i samme Skikkelse i denne Samling, dog at der er optaget en ny Paragraf, hvorefter Formuer paa indtil 15 000 Kr. er skattefri, naar Skatteyderens aarlige Indtægt ikke overstiger 6 000 Kr.

Den efter nærværende Forslag foraarsagede *Nedgang* i Indkomst- og Formueskatten, skulde *opvejes* gennem de i Lovforslagene under Nr. 52—56 foreslaaede Forbrugsafgifter.

Lovforslagets 1. *Behandling* fandt Sted i Forbindelse med Regeringsforslaget om Ændringer i og Tillæg til Loven om Skat paa Indkomst og Formue, der senere er blevet Lov (se Side 86). *Venstres Ordfører (Hagbart Berg)* kunde ikke gaa ind paa de Tanker, der var nedlagt i det private Lovforslag, bl. a. fordi de Kompensationer, som dette Forslag forudsatte, var af en Karakter, som Venstre ikke kunde tænke sig at gaa med til. *Den socialdemokratiske Ordfører (Borgbjerg)* udtalte bl. a.: »Mere reaktionært Forslag end dette har aldrig ligget paa den danske Rigsdags Bord«. *Den radikale Ordfører (P. Munch)* vendte sig ogsaa imod det private Forslag, da dets Maal var at lette Afgiften for de store Formuer. *Den konservative Ordfører (Korsgaard)* ses ikke at have omtalt dette Forslag.

Finansministeren omtalte Forslaget ved 1. Behandling af de samme Forslagsstilleres Forslag til Ændringer i Toldlov med flere Forslag, ved hvilke der paavistes Dækning for Nedgangen i Statsindtægterne ved nærværende Forslag. Ministeren ansaa det for udelukket at foretage de foreslaaede Ændringer.

52. Forslag til Lov om Ændringer i Lov Nr. 108 af 29. Marts 1924 om Toldafgifterne m. m. (Af Orla-Jensen [Ordfører] og Holstein). [A. Sp. 2477].

Forelagt i *Folketinget* ¹¹/₁₁ (F. Sp. 1314). 1. Beh. ³/₂ (F. Sp. 4022). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Borgbjerg, P. Andersen, Helga Larsen, J. P. Larsen, Hans Nielsen, Sundbo, Clausager [Form.], Jensen [Broby] [Sokr.], Himmelstrup, Raunkjær, Vejen, Korsgaard, Larsen-Badse, Orla-Jensen og Dahlgaard). Beretning (B. Sp. 3225) afgiven ⁴/₄.

Nærværende Lovforslag, der sammen med Forslagene under Nr. 53—56 staar i Forbindelse med Forslaget under

Nr. 51, blev forelagt i Folketinget i Samlingen 1926—27 (se Aarvog 1926—27, Side 623), men kom ikke til Behandling. Det forelagdes paa ny i indeværende Samling i uforandret Skikkelse.

Ved dets 1. *Behandling*, under hvilken ogsaa Forslagsstillernes *under Nr. 53—56 omtalte Forslag* behandlede, udtalte *Finansministeren* sig imod Forslagene, idet han ikke kunde følge med til Forhøjelse af Beskatningen paa Omraader, hvor det ikke drejede sig om, hvad man i almindelig Forstand vilde kunne kalde Luksus (se nærmere F. Sp. 4028 ff.). — *Venstres Ordfører (Clausager)* kunde paa Venstres Vegne ikke være med til Gennemførelse af disse Lovforslag for Øjeblikket og vel neppe heller nogen Sinde i den Form, her var Tale om. — *Socialdemokratiets Ordfører (Borgbjerg)* vilde ikke arbejde med paa, at der kom noget ud af dette Sæt Lovforslag, at tage 40 Mill. Kr. mere gennem indirekte Skat, for at man kunde lette den direkte Skat, særlig Formueskatten, med et tilsvarende Beløb. — *Den konservative Ordfører (Christmas Møller)* udtalte bl. a.: »Vi vil fra vor Side drøfte Lovforslagene i Udvalget ud fra vor almindelige principielle Stilling, som det ærede Medlem Hr. Korsgaard jo gjorde Rede for, da Regeringens Formueskattelovforslag var til Behandling. Jeg tror ikke, vi kan love nu, at vi vil gaa med til disse mægtige Forhøjelser, men vor almindelige Sympati for indirekte Skatter fremfor direkte har jeg ogsaa gennem de Ord, jeg her har sagt, villet give Udtryk for«. — *Den radikale Ordfører (Dahlgaard)* betegnede de Skatter, der her bragtes i Forslag, for uretfærdige, og derfor skadelige, og vilde bekæmpe dem.

Det om Lovforslagene nedsatte *Udvalg* naaede ifølge en *Beretning* fra Formanden (Clausager) ikke til Afslutning med sine Forhandlinger.

53. Forslag til Lov om Ændringer i Lov Nr. 46 af 18. Februar 1922 om Tobaksafgifter, jfr. Lov Nr. 150 af 24. April 1923. (Af Orla-Jensen [Ordfører] og Holstein). [A. Sp. 2481].

Forelagt i *Folketinget* ^{11/11} (F. Sp. 1314). 1. Beh. ^{3/2} (F. Sp. 4022). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Ændringer i Lov Nr. 108 af 29. Marts 1924 om Toldafgifterne m. m. (se Side 490). Beretning (B. Sp. 3225) afgiven ^{4/4}.

Lovforslaget er ligelydende med et af Forslagsstillerne i forrige Samling om samme Emne forelagt Forslag (se Aar bog 1926—27, Side 624). Lovforslaget kom først i Aar til Behandling; se herom foran under Nr. 52.

---

54. Forslag til Lov om Ændring i Lov Nr. 219 af 1. Maj 1923 om Omsætningsafgift af Chokolade og Sukkervarer m. m. (Af Orla-Jensen [Ordfører] og Holstein). [A. Sp. 2485].

Forelagt i *Folketinget* $^{11}/_{11}$ (F. Sp. 1314). 1. Beh. $^{3}/_{2}$ (F. Sp. 4022). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Ændringer i Lov Nr. 108 af 29. Marts 1924 om Toldafgifterne m. m. (se Side 490). Beretning (B. Sp. 3225) afgiven $^{4}/_{4}$.

Et Lovforslag af samme Indhold som dette forelagdes af Forslagsstillerne i forrige Samling (se Aar bog 1926—27, Side 626), hvor det ikke kom til Behandling. Dette skete i Aar, se herom nærmere foran under Nr. 52.

---

55. Forslag til Lov om Afgift af Cikorie og andre Kaffesurrogater eller Kaffetilsætninger. (Af Orla-Jensen [Ordfører] og Holstein). [A. Sp. 2487].

Fremsat i *Folketinget* $^{11}/_{11}$ (F. Sp. 1314). 1. Beh. $^{3}/_{2}$ (F. Sp. 4022). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Ændringer i Lov Nr. 108 af 29. Marts 1924 om Toldafgifterne m. m. (se Side 490). Beretning (B. Sp. 3225) afgiven $^{4}/_{4}$.

Nærværende Lovforslag er enslydende med et af Forslagsstillerne i forrige Samling om samme Emne forelagt Forslag (se Aar bog 1926—27, Side 624). Lovforslaget kom først i denne Samling til Behandling; herom se foran under Nr. 52.

---

56. Forslag til Lov om Ændring i Lov Nr. 137 af 27. Maj 1908 om Afgift af indenlandsk Roesukker og af Raffinering af Sukker. (Af Orla-Jensen [Ordfører] og Holstein). [A. Sp. 2489].

Forelagt i *Folketinget* ¹¹/₁₁ (F. Sp. 1314). 1. Beh. ³/₂ (F. Sp. 4022). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Ændringer i Lov Nr. 108 af 29. Marts 1924 om Toldafgifterne m. m. (se Side 490). Beretning (B. Sp. 3225) afgiven ⁴/₄.

Dette Lovforslag er af samme Indhold som det, Forslagsstillerne forelagde om samme Emne i forrige Samling (se Aarvog 1926—27, Side 627). Lovforslaget kom først i Aar til Behandling; se herom foran under Nr. 52.

---

57. Forslag til Lov om Ophævelse af det kongelige Teater som Statsinstitution. (Af Axel Dam [Ordfører] og Willesen). [A. Sp. 2395].

Forelagt i *Folketinget* ²⁶/₁₀ (F. Sp. 723).

Lovforslaget, der i alt væsentligt svarer til det i Rigsdagssamlingen 1926—27 forelagte (Aarvog for 1926—27, Side 628), er saalydende:

Undervisningsministeren bemyndiges til at bortforpagte eller eventuelt sælge det kongelige Teater. — Interesserede Kredse eller Enkeltpersoner, der ønsker at overtage Teatret for at fortsætte Driften for egen Regning og Risiko med Inventar og Brugsgenstande, skal have Fortrinsret til Overtagelsen.

Lovforslaget, der ikke naaede at komme til Behandling, blev fremsat — udtalte Ordføreren for Forslagsstillerne —, selv om man paa paagældende Tidspunkt kunde vente et Forslag fra Undervisningsministeren om Køb af Dagmar-teatret, idet det var et Udtryk for, at hvis man ikke vilde eller kunde »løse denne Knude, bør den hugges over«.

---

58. Forslag til Lov om Folkeafstemning om Ophævelse af den tvungne Værnepligt. (Af Axel Dam [Ordfører] og Willesen). [A. Sp. 2393].

Forelagt i *Folketinget* $26/10$ (F. Sp. 722). 1. Beh. $28/2$ (F. Sp. 4663). 2. Beh. $1/3$ (F. Sp. 4775). 3. Beh. $6/3$ (F. Sp. 4922). Lovforslaget *forkastet*.

Lovforslaget var enslydende med det af Forslagsstillerne i forrige Samling fremsatte, se Aarbog 1926—27 Side 627, med ændrede Tidsfrister, idet Afstemningen foresloges afholdt inden 1. Januar 1928, og Lovforslaget skulde eventuelt — efter Afstemningens Udfald — forelægges inden Udgangen af 1928.

Ved 1. Behandling erklærede Forsvarsministeren, at han ikke kunde medvirke til, at Lovforslaget ophøjedes til Lov, men maatte anmode om dets Forkastelse. Hertil sluttede sig Venstres Ordfører Søren P. Larsen. Som Ordfører for Socialdemokraterne udtalte L. Rasmussen, at de er Modstandere af Opretholdelse af den almindelige Værnepligt, men da Lovforslaget ikke indeholdt Oplysning om, hvad der skal sættes i Stedet — idet der intet udtales om Størrelsen m. v. af det omstridte »ydre Retsværn« —, kunde Socialdemokraterne ikke stemme for Lovforslaget: For de Konservative anbefalede Ole Bjørn Kraft at stemme imod Lovforslaget, hvorimod de Radikales Ordfører, P. Munch, erklærede, at de kunde stemme for det, selv om de ønskede en Tilføjelse om, hvad der skulde træde i Stedet for den almindelige Værnepligt. Ved 3. Behandling forkastedes Lovforslaget med 122 Stemmer mod 16.

---

59. Forslag til Lov om Radiospredning foranlediget af danske kulturelle Organisationer. (Af Axel Dam [Ordfører] og Willesen). [A. Sp. 2397].

Forelagt i *Folketinget* $26/10$ (F. Sp. 724).

Lovforslaget gaar ud paa at bemyndige Ministeren for offentlige Arbejder til i Henhold til Lov Nr. 166 af 1. Maj 1923 om traadløse Telefoner (Radiotelefoner) at foranledige, at der gives danske kulturelle Organisationer — eller Sammenlutninger af saadanne — Adgang til over en af Ministeren anerkendt Radiostation at udsende Radiofoni af kulturel, religiøs og oplysende Art. Ministeren er berettiget til ved en af ham valgt Repræsentant at have Indseende med, at de

saaledes tilladte Udsendelsers tekniske Indretning ikke virker forstyrrende for anden dansk Radiofoni og ikke er af landskadeligt eller uæstetisk Indhold.

Ministeren er endvidere berettiget til at kræve, at hver af de udsendende Organisationer udpeger en Redaktør, der er ansvarlig for den paagældende Organisations Udsendelser, og som med Hensyn til det udsendte Stofs Indhold er underkastet de samme Ansvarsbestemmelser, som dansk Lovgivning paalægger med Hensyn til trykte Publikationer. Den saaledes udpegede Redaktør er ansvarlig for, at Udsendelserne ikke er af landskadelig eller uæstetisk Art, ikke indeholder Reklame for nogen Erhvervsvirksomhed eller personlige Angreb. Misligholdelse heraf berettiger Ministeren til at udelukke den paagældende Organisation fra Udsendelsesretten for kortere eller længere Tid.

Ministeren bemyndiges til at stille Statens Radiostationer til Raadighed for disse Udsendelser i det Omfang, som deres øvrige Funktioner tillader det, ligesom han bemyndiges til i Henhold til Lov Nr. 166 af 1. Maj 1923 at give en Sammenlutning af danske kulturelle Organisationer Bevilling til at bygge og drive en Radiostation til de her omhandlede Formaal, i hvilket Tilfælde den ovennævnte af Ministeren valgte Repræsentant er berettiget til, som Medlem af den paagældende Organisations Styrelse, at øve den fornødne Kontrol.

De udsendende Organisationer bærer selv de med Udsendelserne forbundne Udgifter, herunder Leje af Stationer, Kabler m. v., dog at de hermed forbundne Udgifter, der fastsættes af Ministeren med Tilslutning af Tingenes Finansudvalg, ikke skal overstige Statens virkelige Udgifter hertil.

Den af Ministeren udpegede Repræsentant lønnes med et Honorar, hvis Størrelse fastsættes af Ministeren.

Loven vil være at forelægge til Revision i Rigsdagssamlingen 1930—31 sammen med Lov Nr. 45 af 12. Marts 1926 om Radiospredning.

Ved Lovforslagets Fremsættelse bemærkede Forslagsstillernes Ordfører bl. a., at Lovforslaget »er et Indlæg fra vor Side i den Kamp, vi stadig fører, hvor der er Lejlighed til det, mod Statsmonopol, Statsindgriben og Statsdrift paa flere Omraader og i større Udstrækning end strengt nødvendigt.« — Lovforslaget kom ikke til Behandling.

60. Forslag til Lov om Forberedelse af Statsbanernes Overgang til Privatdrift. (Af Axel Dam og Willesen [Ordfører]). [A. Sp. 3385].

Forelagt i *Folketinget* ²¹/₁₂ (F. Sp. 3085). 1. Beh. ²⁸/₂ (F. Sp. 4639). 2. Beh. ¹/₃ (F. Sp. 4775). 3. Beh. ⁶/₃ (F. Sp. 4921). Lovforslaget *forkastet*.

Efter Lovforslaget skal det paalægges Ministeren for offentlige Arbejder inden 1. April 1928 i Folketinget at fremsætte Forslag til Lov om Statsbanernes Overgang til Privatdrift enten gennem Bortforpagtning eller Salg. Overdragelsesbetingelserne skal indeholde Garantier, hvorved der sikres en effektiv offentlig Kontrol med Udnyttelsen af Koncessionen og den driftsmæssige Sikkerhed opretholdes. Det eventuelle Overskud af Forpagtningsafgift eller Salgssum skal anvendes til ekstraordinære Afdrag paa Statsgælden.

Ved Lovforslagets Fremsættelse henviste Ordføreren for Forslagsstillerne til det store Underskud, som Statsbanerne giver, og ved 1. Behandling skitserede han, hvorledes deres Overgang til privat Drift kunde ordnes. Ministeren for offentlige Arbejder udtalte, at dette vilde betyde et fuldstændigt Brud mod vort Jernbanevæsens historiske Udvikling, hvorhos han imødegik Paastanden om Statsbanernes store Underskud. Ministeren endte med at erklære, at han ikke kunde medvirke til Fremsættelse af et saadant Forslag paa det foreslaede Grundlag. Tilsvarende Standpunkt indtog Venstres og Socialdemokraternes Ordfører, henholdsvis Henrik Jensen og Friis-Skotte, medens de Konservatives Ordfører, H. F. Ulrichsen, vel erkendte, at Lovforslaget ikke vilde faa nogen praktisk Betydning, men dog nævnte, at Spørgsmaalet »har saa stor Betydning, at det bør diskuteres og undersøges grundigt«. De Radikales Ordfører, Steen, erklærede, at han ikke var enig med Forslagsstillerne med Hensyn til det Princip, der laa til Grund for Lovforslaget. — Ved 3. Behandling forkastedes Lovforslaget med 135 Stemmer mod 1.

61. Forslag til Lov om Overgang fra Skat til Skyld. (Af Willesen [Ordfører] og Axel Dam). [A. Sp. 4609].

Forelagt i *Folketinget* ³¹/₁ (F. Sp. 3846). 1. Beh. ²⁹/₂ (F. Sp. 4712). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Wilmann, Fr. Andersen [Kh.-Frb. ø. Stkr.], Lundberg, J. Chr. Jensen, Olufson, Sevelsted [Form.], Chr. Ernst Christensen,

Olav Olsen, Christen Christensen [Skr.], A. Chr. Christensen, Fibiger, Grathwohl, Ulrich, Niels Frederiksen og Willeesen). Beretning (B. Sp. 3289) afgiven $\frac{4}{4}$.

Lovforslaget er efter en Udtalelse af Forslagsstillernes Ordfører, i Forening med det andet af dem indbragte Lovforslag, se nedenfor, »Forslag til en social Rekonstruktion paa Lovens Grund«, det »rejser Kravet om en gennemgribende Samfundsomdannelse paa Rettens og Frihedens Grund«, og gaar ud paa at lægge Grunden til den Udvikling, hvis Maal er udtrykt i Ordet »Retsstaten«, det første store Skridt imod denne. Ordføreren udtalte, at med Lovforslagets Titel har Forslagsstillerne »villet fastslaa 3 Ting. For det første, at vi anser det nuværende Skattesystem for at være umoralsk i hele sit Væsen, for at være et Statsovergreb mod Borgerne, thi dette System hviler kun paa Statens og Sædvanens Magt, men ikke paa nogen moralsk begrundet Retlighed. For det andet, at den Indtægtskilde, som Staten med moralsk Ret kan, ja, bør øse af, er de enkeltes Skyldafgift for Brugen af Danmarks Jord, den Jord, der vel med juridisk, men aldrig med moralsk Ret kan blive Privateje, men bør være hele Folkets Fælleseje. For det tredie, at der maa en Overgang til fra det nuværende Skattesystem til en offentlig Husholdning, der i første Række bygger paa Grundskylden som Indtægtskilde, at denne Overgang maa ske i flere Tempi, men at dens første Maal maa være Indførelse af fuld Grundskyld og Aflastning af saa mange Skatter, som det kan gøres finansielt muligt i første Omgang.«

Lovforslaget falder i 4 Afsnit, af hvilke det første har til Overskrift: *Om Indførelse af fuld Grundskyld*. Det bestemmes her, at almindelig *Vurdering til Grundskyld* finder Sted hvert Aar pr. 1. April, den første Vurdering foretages i 1930.

Til Grundskyld ansættes Grunden (Jorden) til sin Grundrente i ubebygget Stand under Hensyn til Beskaffenhed, Beliggenhed og en i økonomisk Henseende god Anvendelse. Ved Ansættelsen medregnes den Del af Grundrenten, som det offentlige inddrager gennem Grundskyld.

1. For Landbrugsejendomme og Ejendomme, som maa stilles i Klasse med disse, skal Jord, for hvilken Forholdene er ensartede, ansættes til samme Grundrente pr. Arealenhed uden Hensyn til, om Jorden hører til en større eller mindre Ejendom, idet den middelstore Bondegaard med Jorden værende i middelgod Kultur tages som Norm. Hvis Benyttelse til andet end Land-

- brug for Dele af Ejendommen maa anses for at være den i økonomisk Henseende gode Anvendelse, maa Grundrenten for disse Dele ansættes efter Reglerne i Punkt 3.
2. For Skove skal Grundrenten ansættes efter Normaludbyttet ved almindelig god Skovdrift. Saafrømt Benyttelse til andet end Skovbrug maa anses for at være den i økonomisk Henseende gode Anvendelse, og der ikke hviler Fredskovsforpligtelser paa Ejendommen, sker Ansættelsen efter de under 1. eller 3. angivne Regler.
  3. Ved andre Ejendomme ansættes Grundrenten til det Beløb, som normalt vil kunne paaregnes for den paa-gældende Ejendom i ubebygget Stand.
  4. Naar Begøring derom fremsættes af Ejeren, skal der ved Ansættelsen til Grundskyld gives Fradrag for Forbedringer hidrørende fra private Foranstaltninger, for saa vidt Bekostningerne ved samme ikke maa antages at være vederlagt gennem den Udbytteforøgelse, Forbedringerne har medført. Fradraget, der ikke kan overstige Renten af de anvendte Bekostninger, ydes kun i det Omfang, hvori Forbedringerne maa antages at have virket værdiforøgende ved Ansættelsen, og finder ikke Anvendelse med Hensyn til Forbedringer, som er foretaget længere Tid tilbage end 30 Aar før Vurderingen.

Fra Vurdering til Grundskyld undtages offentlige Torve, Gader, Veje, Parkanlæg og Kirkegaarde. Udtørrede Ferskvandsarealer, Hede, Klitarealer, der opdyrkes eller beplantes, kan af Finansministeren helt eller delvis fritages for Grundskyld i et Tidsrum af 40 Aar.

Til Gennemførelse af Vurderingerne inddeles Landet i Skyldkredse. For hver Amtsskyldkreds ansættes en lønnet Formand samt en Sekretær.

For hver Kommune vælger Kommunens Bestyrelse 2 Vurderingsmænd samt 2 Stedfortrædere. Disse Vurderingsmænd udgør sammen med Formanden for Amtsskyldkredsen et Skyldraad for vedkommende Kommune eller Vurderingsdistrikt.

Der gives saa Regler for Foretagelse af Vurderingerne, til Grund for hvilke lægges de af hver Ejendoms Ejer udfyldte Skemaer. Vurderingsfortegnelsen fremlægges til offentligt

Eftersyn i 14 Dage. Klage kan fremsættes af alle Grundejere, Folketingsvælgerne og Sogneraadet og behandles af Skyldraadene, hvorefter der i 2 Maaneder kan klages til Overskyldraadet. Dette bestaar af en lønnet Formand, udnævnt af Kongen, samt af 7 Medlemmer ligeledes udnævnte af Kongen og lønnede. Om Overskyldraadets Virksomhed gives nærmere Regler.

Med Overskrift: *Paaligning af Grundskyld* bestemmes dernæst, at af den ved Vurderingen i Henhold til Lov Nr. 352 af 7. August 1922 pr. 1. Januar 1927 ansatte Grundværdi svares der for Finansaaret 1928—29 en Grundskyld paa 3 pCt. og for Finansaaret 1929—30 en Grundskyld paa 5 pCt. p. a.

Deraf tilfalder i Finansaaret 1928—29 1 pCt. Staten, 1 pCt. Amtskommunerne og 1 pCt. Sognekommunerne. I Finansaaret 1929—30 tilfalder der Staten 3 pCt., Amtskommunerne 1 pCt. og Sognekommunerne 1 pCt. af Grundværdien. I København, Frederiksberg, Købstæderne og Handelspladserne tilfalder der de paagældende Bykommuner 2 pCt. af Grundværdien i begge de nævnte Finansaar.

Fra 1. April 1930 opkræves den ansatte fulde Grundrente som Grundskyld. Den erlægges med tre Femtedele til Staten, en Femtedel til Amtskommunerne og en Femtedel til Sognekommunerne. I København, Frederiksberg, Købstæderne og Flækkerne tilfalder de to Femtedele af Grundskylden de paagældende Bykommuner.

Der findes saa nærmere Regler om Grundskyldens Forfaldstid og dens Optrækningsregler.

Følgende Love ophæves fra 1. April 1928: Lov Nr. 352 af 7. August 1922 om Grundskyld og Ejendomsskyld, Lov Nr. 83 af 31. Marts 1926 om kommunale Ejendomsskatter, Lov Nr. 172 af 14. Juli 1927 om Dækningsafgifter.

Andet Afsnit i Lovforslaget handler om *Ophævelse af Afgifter paa Forbrug og Omsætning*, og her bestemmes først, at fra 1. April 1928 ophæves Afgiften paa indenlandsk Røesukker og af Raffinering af Sukker, foruden den i Lov af 1. Juli 1927 i §§ 1—7 fastsatte Vægtafgift paa Motorkøretøjer, helt for de Motorkøretøjers Vedkommende, der benytter Benzin som Drivkraft, og Afgiften nedsættes fra samme Tidspunkt til det halve for de Motorkøretøjers Vedkom-

mende, der benytter anden Drivkraft, og endelig Restaurationsskatten.

De i Lov Nr. 108 af 29. Marts 1924 § 1 og senere sig dertil knyttende Bestemmelser omtalte Toldafgifter nedsættes med en Trediedel pr. 1. April 1928 og med den næste Trediedel pr. 1. April 1929 for helt at bortfalde fra 1. April 1930. Herfra undtages dog Tolden paa Tobak og Spiritus.

Sukkertolden bortfalder helt fra 1. April 1928.

Tredie Afsnit overskrives: *Om Ophævelse af Skatter paa Indkomst og Formue*. Indkomstskat og Formueskat til Staten ophæves fra 1. April 1929 at regne.

Med de Indskrænkninger, der er en Følge af ovenstaaende Bestemmelser, vedbliver Bestemmelserne i Lov Nr. 149 af 10. April 1922 om Skatteligning, Klagebehandling o. lign. at have Gyldighed, saa længe Kommunerne opkræver kommunal Indkomstskat. De Indskrænkninger i Skatte- og Toldvæsenet, som herefter bliver mulige, sker i Overensstemmelse med de almindelige Regler for Pension, Ventepenge, Overflytninger og Afskedigelser m. v.

Fjerde Afsnit overskrives: *Lettelse af Kommunernes Byrder*, og her bestemmes, at Staten skal overtage tre Fjerdedele af Udgifterne til Aldersrente og Invaliderente (nu henholdsvis syv Tolvtedele og tre Femtedele).

Der ydes endvidere Kommunerne et Tilskud paa 10 Mill. Kr. til Bestridelse af deres Udgifter til Vejvæsen. Dette Tilskud fordeles efter Reglerne for Fordeling af Afgiften af Motorkøretøjer i Lov af 1. Juli 1927. Kommuner, hvis Udgifter i Regnskabsaaet 1926—27, med Fradrag af den foran omtalte Lettelse af Udgifterne til social Forsorg, ikke har været større end det Beløb, der tilfalder dem af Grundskylden, kan ikke faa Del i Tilskuddet efter nærværende Paragraf.

Alle denne Lov modstridende Bestemmelser ophæves. Hvor der ikke i denne Lov er fastsat særlige Tidspunkter, træder den i Kraft 1. April 1928. Loven gælder ikke for Færøerne.

Ved 1. Behandling udtalte Indenrigsministeren, at Lovforslagets Gennemførelse vilde reducere Statens Indtægter med 228½ Mill. Kr. og kun igennem den fulde Grundrente give Staten Adgang til at indvinde ca. 150 Mill. Kr., altsaa medføre et Underskud paa ca. 78 Mill. Kr. For Kommunerne

vil der blive et Deficit: For København 54 Mill. Kr., Frederiksberg 11 Mill. Kr., Købstæderne 55 Mill. Kr., Sognekommunerne 66 Mill. Kr. og Amtskommunerne 2 Mill. Kr. Ogsaa for de enkelte Skatteydere vil der fremkomme et Tab. Ministeren havde intet imod en Overvejelse af Lovforslaget, men vilde være betænkelig ved at medvirke til dets Gennemførelse. Ordføreren for Venstre, Sevelsted, erklærede det samme paa hans Partis Vegne, og paa samme Maade stillede sig Socialdemokraternes og de Konservatives Ordførere, henholdsvis Wilmann og Fibiger, ligesom de Radikales Ordfører Niels Frederiksen udtalte, at den Vej, som Lovforslaget anviser til Gennemførelse af Henry Georges Retsidé, er ufarbar, og at Lovforslaget ikke vilde kunne danne noget Forhandlingsgrundlag for Grundskyldens Gennemførelse.

62. Forslag til Lov om Tilvejebringelse af Midler til Udligning af Nedgang i Grundværdi ved Overgangen til fuld Grundskyld. (Af Willesen [Ordfører] og Axel Dam). [A. Sp. 4623].

Forelagt i *Folketinget* $31\frac{1}{2}$ (F. Sp. 3854). 1. Beh. $2\frac{1}{2}$ (F. Sp. 4772, jfr. 4712). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Overgang fra Skat til Skyld (se Side 496).

Lovforslaget er en Konsekvens af det foran omtalte Forslag fra Retsforbundet om Overgang fra Skat til Skyld. Det bygger efter Forslagsstillernes Ordførers Udtalelse paa det Princip, som de har kaldt »Udligningsprincippet, Principet om, at ingen enkelt Statsborger skal bære Smerterne og Tabene ved en eventuel Overgang til fuld Grundskyld, men at de bør udlignes paa den samlede Formuemasse i Forhold til den enkeltes Evne«. Ordføreren fremhævede, at der ved dette Princip ikke er Tale om Erstatning til Jordejerne, »bag Erstatningstanken laa almindeligvis Tanken om, at Staten skulde garantere Jordejerne en vis Erstatning, men bag Udligningstanken ligger, at det eventuelle Tab skal bæres af den samlede Formuemasse, i den Udstrækning, hvori det er muligt, uden at i øvrigt Staten garanterer Jordejerne andet, end at de faar, hvad der kan skaffes ad den Vej«.

Lovforslaget gaar da ud paa, at der til Udligning af den Nedgang i Grundværdi, som fremkommer ved Indførelsen af en Grundskyld paa 5 pCt., paalægges de Formuejere, der svarer Formueskat til Staten, en Afgift een Gang for alle af deres ansatte Formuer.

Regelen i nævnte Lovs § 15 kommer dog ikke til Anvendelse.

Afgiften erlægges efter følgende Skala:

Formuer indtil 6 000 Kr. er afgiftsfri.		60 Kr. af de	6 000 Kr.	8 pCt. af Resten
indtil	6 999 Kr. betales	60 Kr. af de	6 000 Kr.	8 pCt. af Resten
—	7 999 —	140 —	7 000 —	10 —
—	8 999 —	240 —	8 000 —	12 —
—	9 999 —	360 —	9 000 —	14 —
—	10 999 —	500 —	10 000 —	16 —
—	11 999 —	660 —	11 000 —	18 —
—	12 999 —	840 —	12 000 —	20 —
—	13 999 —	1 040 —	13 000 —	22 —
—	14 999 —	1 260 —	14 000 —	24 —
—	15 999 —	1 500 —	15 000 —	26 —
—	16 999 —	1 760 —	16 000 —	28 —
—	17 999 —	2 040 —	17 000 —	30 —
—	18 999 —	2 340 —	18 000 —	32 —
—	19 999 —	2 660 —	19 000 —	34 —
—	24 999 —	3 000 —	20 000 —	20 —
—	29 999 —	4 000 —	25 000 —	22 —
—	34 999 —	5 100 —	30 000 —	24 —
—	39 999 —	6 300 —	35 000 —	26 —
—	44 999 —	7 600 —	40 000 —	28 —

indtil	49 999	Kr. betales	9 000	Kr. af de	45 000	Kr. 30 pCt. af Resten
—	54 999	— —	10 500	— —	50 000	— 32 — —
—	59 999	— —	12 100	— —	55 000	— 34 — —
—	64 999	— —	13 800	— —	60 000	— 36 — —
—	69 999	— —	15 600	— —	65 000	— 38 — —
—	74 999	— —	17 500	— —	70 000	— 40 — —
—	79 999	— —	19 500	— —	75 000	— 42 — —
—	84 999	— —	21 600	— —	80 000	— 44 — —
—	89 999	— —	23 800	— —	85 000	— 46 — —
—	94 999	— —	26 100	— —	90 000	— 48 — —
—	99 999	— —	28 500	— —	95 000	— 50 — —
—	199 999	— —	31 000	— —	100 000	— 33 — —
—	299 999	— —	64 000	— —	200 000	— 35 — —
—	399 999	— —	99 000	— —	300 000	— 37 — —
—	499 999	— —	136 000	— —	400 000	— 39 — —
—	599 999	— —	175 000	— —	500 000	— 41 — —
—	699 999	— —	216 000	— —	600 000	— 43 — —
—	799 999	— —	259 000	— —	700 000	— 45 — —
—	899 999	— —	304 000	— —	800 000	— 47 — —
—	999 999	— —	351 000	— —	900 000	— 49 — —
Af	1 000 000	— —	40 pCt. og 50 pCt. af Resten.			

Afgiften ansættes efter Formuens Værdi den 1. Januar 1929, som angivet i Loven om Formueskat Afsnit C. og E., med de Modifikationer, som følger af nærværende Lov. Kommunerne indbetaler Afgiftsbeløbene til den nedenfor nævnte Udligningsbank.

Afgiften svares i Løbet af 25 Aar med 7 pCt. p. a. af det afgiftspligtige Beløb. Deraf er 5 pCt. p. a. Renten af det til enhver Tid skyldige Beløb, Resten er Afdrag.

Lovforslaget foreskriver Selvangivelse af Formuen og overfører Reglerne i Formueskatloven herom.

De Beløb, der indkommer som Følge af Formueafgiften, indbetales til en *Udligningsbank*, der oprettes med det Formaal at administrere Formueafgiften. Banken har sit Sæde i København, og den styres af en af Kongen udnævnt Direktion paa 3 Medlemmer. Dens Statutter fastsættes af Finansministeren, og Banken staar under dennes Tilsyn. Dens Administrationsudgifter fastsættes paa Finansloven. Dens Virksomhed ophører, naar de af den udstedte Rentekupons er indfriet, dog senest den 1. Januar 1956.

Om *Udligningssummens Udbetaling* gives følgende Regler:

Til Konstatering af Nedgang i Grundværdi foretages hvert Aar pr. 1. April — første Gang i 1930 — den i Lov Nr. 352 af 7. August 1922 nævnte Vurdering. Denne Vurdering foretages sidste Gang 1. April 1954.

Naar Ansættelsen af Grundværdi af Jord i privat Eje ved den nævnte Vurdering er lavere end den ansatte Grundværdi pr. 1. Januar 1927, tilkommer der den Grundejer, der paa Vurderingstidspunktet har Adkomst til Jorden, et af Udligningsbanken udstedt *Andelsbevis*, hvis Indehaver har Ret til at modtage indtil 4 pCt. i Udligningsrente af det Beløb, som Nedgangen i Grundværdi andrager. Udligningsrentens Højde fastsættes for hvert Finansaar under Hensyn til Størrelsen af de Midler, som Udligningsbanken raader over gennem de af Formueafgiften indgaaede Beløb. Hele det aarlige Provenu af Formueafgiften skal det følgende Finansaar udbetales som Udligningsrente, medmindre det til Raadighed værende Beløb er saa stort, at Udligningsrenten vilde blive højere end 4 pCt. I saa Tilfælde skal det overskydende Beløb henlægges til Anvendelse i Finansaar, i hvilke det af Formueafgiften indgaaede Beløb ikke er tilstrækkeligt til at give en Udligningsrente paa 4 pCt.

Saafernt de gennem Formueafgiften indkomne Midler er tilstrækkelige dertil, udbetaler Udligningsbanken Udligningsrente indtil Finansaaret 1954—55 inklusive. Skulde Udligningsbanken efter Udløbet af ovennævnte Finansaar være i Besiddelse af et Provenu af Formueafgiften, der endnu ikke var udbetalt, skal dette anvendes til at udligne, hvad Udligningsrenten i tidligere Finansaar maatte have manglet i at naa 4 pCt.

Skulde Udligningsbanken, efter at denne efterregulerende Udbetaling af Udligningsrente har fundet Sted, endnu være i Besiddelse af uanvendte Midler, skal disse anvendes til Nedbringelse af Statsgælden.

Forfaldne Udligningsrenter betales halvaarsvis hver 2. Januar og 1. Juli.

De nærmere Regler for Udligningsrentens Udbetaling fastsættes i øvrigt af Finansministeren.

Ved 1. Behandling i Folketinget forhandlede dette Lovforslag sammen med det ovennævnte om Overgang fra Skat til Skyld, og de forskellige Ordføreres ovenfor gengivne Udtalelser angik ogsaa nærværende Lovforslag. Her skal derfor blot nævnes, at Indenrigsministeren ved Eksempler belyst, hvorledes enkelte Skatteydere vil blive stillet ved Gennemførelse af Lovforslagene. Han gjorde gældende, at ved den foreslaaede Forrentning igennem 25 Aar af Andelsbeviserne vil der langtfra blive ydet Erstatning for det ved det første Lovforslags Gennemførelse fremkaldte Tab. Og overfor Henvisningen til, at alle Skatter bortfalder, gjorde Ministeren opmærksom paa, at dette ikke vil blive muligt, naar der virkelig skal skaffes Erstatning, eftersom det, der vil mangle for at opnaa det, kun vil kunne fremskaffes igennem Skatter.

---

63. Forslag til Lov om Foranstaltninger til Modvirkning af Arbejdsløsheden. (Af Willesen [Ordfører] og Axel Dam). [A. Sp. 5053].

Forelagt i *Folketinget* 22 $\frac{1}{2}$ (F. Sp. 4505). 1. Beh. 29 $\frac{1}{2}$ (F. Sp. 4772, jfr. 4712). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Overgang fra Skat til Skyld (se Side 496).

Lovforslaget, der skal ses i Sammenhæng med de to af de samme Forslagsstillere indbragte Skattelovforslag, Sagerne Nr. 61 og 62, tilsigter efter Udtalelser af Forslagsstillernes Ordfører »at give det private Erhvervsliv et Stød

fremad, hvorved det bliver i Stand til at beskæftige flere Hænder, og dette Stød skal ikke ske ved, at Staten uddeler Almisser, men ved, at man fjerner Hindringer for Arbejdets naturlige Udfoldelse«. I første Række tænkes her paa Bygningsarbejderne, der udgør den største Gruppe af arbejdsløse, og første Afsnit af Lovforslaget har da til Overskrift »*Foranstaltninger til Fremme af Bygningsvirksomheden*«. Denne søges fremmet ved, at »Bygningerne bliver skattefri og de byggemodne Arealer tvinges i Brug«. Som Hjælp hertil foreslaas i Lovforslaget Ophævelse af Ejendomsskylden og Forhøjelse af Grundskylden til 3 pCt. fra 1. April 1928. Ligeledes ophæves Lov af 31. Marts 1926 om kommunale Ejendomsskatter og Lov af 14. Juli 1927 om Dækningsafgifter, dog at Bestemmelserne i førstnævnte Lov om kommunal Grundstigningsskyld vedbliver at gælde. Lov Nr. 352 af 7. August 1922 om Beskatning til Staten af faste Ejendomme ændres til at gælde baade Stat og Kommuner og som Følge af, at der i Lovforslaget om Skat til Skyld foreslaas en Grundskyld paa 5 pCt., erstattes § 5 i Loven af 1922 med følgende Paragraf:

»Af den ifølge Reglerne i §§ 3 og 4 fastsatte Grundværdi svares aarlig 1 pCt. til Staten, 1 pCt. til Amtskommunerne, 1 pCt. til Sognekommunerne og 2 pCt. til Købstadkommunerne og Handelspladserne som den Ejendommen paahvilende Grundskyld.

Grundskylden til Kommunerne opkræves efter Reglerne i §§ 24 og 25 i Lov Nr. 83 af 31. Marts 1926.«

Da den gældende Huslejelov betragtes som en Hindring ogsaa for en kraftig Udfoldelse af den naturlige Byggevirksomhed, foreslaas denne Lov ophævet, dog først 7 Maaneder efter, at den før nævnte Grundskyldreform er traadt i Kraft. Endelig foreslaas Parcelbyggeriet fremmet ved Lempelser i den gældende Byggelovgivning, idet det bestemmes, at Bygninger, som ikke anvendes til Udleje, er fra 1. April 1928 at regne for et Tidsrum af 2 Aar undtaget fra den gældende Byggelovgivnings Bestemmelser med Hensyn til Bygningernes Konstruktion og det til disse anvendte Materiale. Indenfor samme Tidsrum bemyndiges Kommunalbestyrelsen til for saadanne Bygningers Vedkommende at dispensere fra de gældende Bestemmelser med Hensyn til Vejforbindelse og Kloakering, hvor Forholdene skønnes at

tale derfor. Kommunalbestyrelsens Afgørelse kan indankes for Justitsministeren, hvis Afgørelse er endelig.

Da de 3 pCt. Grundskyld skal paalignes ens for hele Landet, foreslaas det at lette Kommunerne for nogle af deres Byrder. Det foreslaas derfor i andet Afsnit, at Staten skal overtage en større Del af Udgifterne til Alders- og Invaliderente samt yde Kommunerne et Tilskud paa 10 Mill. Kr. til deres Vejvæsen, saaledes som det er foreslaaet i Lovforslaget om Overgang fra Skat til Skyld. Disse Lettelser af Kommunernes Byrder vil efter Forslagsstillernes Mening medføre, at Indkomstskatten generelt taget ikke kan stige indenfor Sognekommunerne, skønt disse kun faar 1 pCt. af Grundskylden, medens den generelt set vil falde noget i Byerne. Disse Reformers betydning altsaa en Skatteomlægning fra Indkomstskat og Ejendomsskyld til Grundskyld.

Selv om disse Reformers menes at maatte medføre en betydelig Forøgelse af de arbejdendes Tal, vil Nødhjælpsarbejder dog stadig kræves, og for at opmuntre Kommunerne til at sætte saadanne i Gang i højere Grad end hidtil foreslaas det at yde Kommunerne en større Refusion for deres Udgifter til Nødhjælpsarbejder og en mindre Refusion for deres eventuelle uundgaelige Udgifter til Understøttelse. Refusionsbestemmelserne i den gældende Arbejdsloshedslov foreslaas derfor ændret saaledes, at Arbejdsloshedsfonden i Stedet for 20 pCt. eller 2 Kr. pr. Arbejdsdag pr. beskæftiget Arbejder skal refundere Kommunerne 35 pCt. eller 3 Kr. pr. Arbejdsdag pr. beskæftiget Arbejder af det Lønbeløb, de har udbetalt til Nødhjælpsarbejde. Derhos foreslaas det, at saafremt der ved Udførelsen af Nødhjælpsarbejde foretages en Nedsættelse af den normale Arbejdstid til indtil 36 Timer pr. Uge, bortfalder den i Arbejdsloshedsloven § 30, Stykke 4, nævnte Afkortning af 15 pCt. af Arbejdslønnen.

Da man imidlertid maa regne med, at der vedblivende vil være nogen Arbejdsloshed tilbage, selv om baade Byggeriet kommer i Gang og Nødhjælpsarbejderne fremmes betydeligt stærkere end hidtil, har Forslagsstillerne ment det nødvendigt at finde en Form for Understøttelse, der paa den ene Side sikrer de understøttede det nødvendige Eksistensminimum, og som paa den anden Side saa stærkt som muligt opfordrer baade de paagældende selv og de bevilgende Myndigheder til at søge tilvejebragt Arbejde i Stedet for Understøttelse.

En saadan Form har de givet Udtryk i Lovforslagets § 13, der tager de samme Satser, som fra radikal Side foresloges i indeværende Samling. Denne Bestemmelse gaar ud paa, at til arbejdsløse Lønarbejdere, der ikke har Adkomst til Arbejdsløshedshjælp i Henhold til Arbejdsløshedsloven, kan der i Tiden indtil 1. November 1928 af deres Opholdskommune gennem Hjelpekassen udbetales en Krisehjælp af følgende Størrelse: For arbejdsløse Familieforsørgere pr. Dag 2 Kr. 25 Ø. + 30 Ø. pr. Barn, dog ikke udover 4 Kr., for Ikke-Forsørgere 1 Kr. 50 Ø. pr. Dag. Disse Beløb forhøjes med 10 pCt. i Købstadkommunerne og med 15 pCt. i København, Frederiksberg og Gentofte. Af de Beløb, der udbetales i Henhold til ovenstaaende Bestemmelse, faar Kommunen refunderet en Fjerdedel af Arbejdsløshedsfonden.

Endelig foreslaas alle denne Lov modstridende Bestemmelser ophævede, Hvor ikke andet er bestemt, træder Loven i Kraft straks, den gælder ikke for Færøerne.

Ved Lovforslagets 1. Behandling udtalte Indenrigsministeren, at der i Bestemmelserne til Fremme af Byggevirksomheden er ikke faa Forslag, som havde hans udelte Sympati, f. Eks. om Huslejovens Afvikling og om Lempelse af Bygningsvedtægterne, men at det ikke lader sig gøre at ordne disse Spørgsmaal som foreslaaet. De øvrige Afsnit af Lovforslaget kunde Ministeren ikke tiltræde. Venstres Ordfører ved de 3 Lovforslags Behandling, Sevelsted, omtalte ikke nærværende Lovforslag, medens Fibiger paa det konservative Folkepartis Vegne udtalte, at der kunde maaske være et og andet i Forslaget, som hans Parti kunde gaa med til, men at Forslaget er saa skitsemæssigt, at der ikke kan være Tale om en Realitetsforhandling om disse Forslag. De Radikales Ordfører, Niels Frederiksen, henstillede til Forslagsstillerne at fremsætte Bestemmelserne om Nødhjælpsarbejder og Arbejdsløshedsunderstøttelse som et selvstændigt Forslag, da det muligt kunde gennemføres. Socialdemokraternes Ordfører om dette Lovforslag, Lundberg, opfattede Lovforslaget som »en Forklaring og en Undskyldning« for, at Forslagsstillerne for nylig stemte imod Socialdemokraternes Forslag om Støtte til de arbejdsløse, men han ansaa dette for betydningsløst, da de Forslag, som gik i Retning af at hjælpe de arbejdsløse, er kædet sammen med andre Forslag, der ikke kan gennemføres, og Forslaget om Huslejovens Ophævelse er Socialdemokraterne absolut Modstandere af.

C.

Andre Sager.

I. Beslutninger m. m.

1. Beslutning af Rigsdagen angaaende den af Statsrevisorerne afgivne Betænkning over Statsregnskabet for Finansaaret 1925—26. [C. Sp. 107 og 975].

Behandlet først i *Folketinget*. Udvalget (L. D. Rasmussen, Sneum, Weygaard, N. P. Jensen [Form.], Elgaard [Skr.], Olav Olsen, Mathilde Hauschultz, Ole Bjørn Kraft og Dahlgaard) afgav Betænkning $22\frac{1}{2}$ (B. Sp. 585). (Ordfører: Elgaard). 1. Beh. $28\frac{1}{2}$ (F. Sp. 4634). 2. (sidste) Beh. $1\frac{1}{3}$ (F. Sp. 4774).

Landstingets Udvalg (Gunnar Fog-Petersen, Frandsen [Form.], Godskesen, H. P. Jensen og Stegger Nielsen) afgav Betænkning $22\frac{2}{3}$ (B. Sp. 2227). (Ordfører: Frandsen). 1. Beh. $26\frac{2}{3}$ (L. Sp. 1175). 2. (sidste) Beh. $28\frac{2}{3}$ (L. Sp. 1241).

Begge Ting vedtog — efter Indstilling af paagældende Udvalg — følgende Beslutning: Statsregnskabet for Finansaaret 1925—26 godkendes.

---

2. Beslutning af Rigsdagen i Henhold til Lov Nr. 112 af 9. Marts 1917 om „Kongeriget Danmarks Hypotekbank“ § 13. [C. Sp. 29 og 83].

Behandlet først i *Folketinget*. Anmeldt $25\frac{5}{10}$ (F. Sp. 573). Behandlingsmaaden $26\frac{6}{10}$ (F. Sp. 725). Henvist til et Udvalg paa 9 Medlemmer (N. C. Christensen, Fr. Andersen [Kh-Frb. ø. Stkr.], J. Chr. Jensen, Aksel Jensen, Vanggaard [Skr.], Fuglsang [Form.], A. C. D. Petersen, C. J. F. Sven og Busk), der afgav Betænkning $2\frac{7}{12}$ (B. Sp. 21). (Ordfører: Fuglsang). 1. Beh. $14\frac{14}{12}$ (F. Sp. 2661). 2. (sidste) Beh. $16\frac{16}{12}$ (F. Sp. 2792).

Anmeldt i *Landstinget* $16/12$ (L. Sp. 406). Behandlingsmaaden $17/12$ (L. Sp. 408). Henvist til et Udvalg paa 7 Medlemmer (Ludvig Christensen, Frandsen, Godskesen [Form.], N. K. Kristensen, Lewinsky, Nygart og Veistrup), der afgav Betænkning $17/1$ (B. Sp. 303). (Ordfører: Godskesen). 1. Beh. $25/1$ (L. Sp. 568). 2. (sidste) Beh. $27/1$ (L. Sp. 586).

Ved Beslutningen godkendtes Hypotekbankens Regnskab for Tiden fra 1. April 1926 til 31. Marts 1927.

---

3. Beslutning om Godkendelse af Opgørelsen over de Beløb, som Københavns Frihavns-Aktieselskab i Aaret 1927 har anvendt til Anlæg i Frihavnen. (Ministerens for offentlige Arbejder). [A. Sp. 5219]. C. Sp. 255 og 1011].

Behandlet først i *Landstinget*. Anmeldt $15/3$ (L. Sp. 937). Behandlingsmaaden $16/3$ (L. Sp. 963). 1. Beh. $21/3$ (L. Sp. 1034). 2. (sidste) Beh. $23/3$ (L. Sp. 1120).

Anmeldt i *Folketinget* $15/3$ (F. Sp. 5681). Behandlingsmaaden $26/3$ (F. Sp. 5766). 1. Beh. $28/3$ (F. Sp. 5915). 2. (sidste) Beh. $30/3$ (F. Sp. 6042).

Det Beløb, Beslutningen angaar, er 40 362 Kr. 27 Ø. (Til 1. Januar 1928 er der i alt anvendt 17 573 417 Kr. 86 Ø. til Anlæg i Frihavnen). Beslutningen vedtoges enstemmigt i begge Ting.

---

4. Rigsdagsbeslutning i Anledning af en under 2. Januar 1928 i Madrid afsluttet Handels- og Skibsfartskonvention mellem Danmark og Spanien med dertil hørende Slutprotokol og Tillægsprotokol. [A. Sp. 4297—C. Sp. 95 og 97].

Behandlet først i *Folketinget*. Anmeldt $31/1$ (F. Sp. 3843). Behandlingsmaaden $1/2$ (F. Sp. 3898). 1. Beh. $7/2$ (F. Sp. 4090). 2. (sidste) Beh. $17/2$ (F. Sp. 4374).

Anmeldt i *Landstinget* $17/2$ (L. Sp. 739, jfr. 589). Behandlingsmaaden $17/2$ (L. Sp. 740). 1. Beh. $17/2$ (L. Sp. 741). 2. (sidste) Beh. $17/2$ (L. Sp. 751).

Ved Beslutningen meddeler Rigsdagen Samtykke til den i Overskriften nævnte Konvention med Spanien.

Ved 1. Behandling af Forslaget i Folketinget udtalte Udenrigsministeren bl. a.: »Siden Efteraaret 1919, da Handelskonventionen af 1893 udløb efter Opsigelse fra spansk Side, har vor Handel og Skibsfarts Forbindelse med Spanien været ordnet ved midlertidige Aftaler. Disse gik oprindeligt ud paa at forlænge den gamle Overenskomst, som fastslog Mestbegunstigelse med Hensyn til Told, men allerede efter den foreløbige Tarifrevision af 1921 vægrede Spanien sig ved at forny sine midlertidige Aftaler med andre Lande paa Grundlag af gensidig Mestbegunstigelse. Fremtidig skulde disse Aftaler kun give Ret til Behandling efter Minimaltariffen, og da den spanske Regering efter Gennemførelsen af den endelige Tarifrevision i 1922 begyndte at afslutte Handels-Overenskomster, hvorved der indrømmedes Nedsættelser i Minimaltariffen, kom Danmark i den Situation, at dets Eksportvarer blev behandlet ugunstigere end tilsvarende Varer fra andre Lande.

For at fjerne denne for vor Handel saa skadelige Forskelsbehandling og for i det hele taget at skabe større Sikkerhed for den økonomiske Forbindelse mellem de to Lande blev der paa den danske Regerings Initiativ indledet Forhandlinger om en ny Handelskonvention. Disse Forhandlinger stødte imidlertid paa store Vanskeligheder, som medførte flere og langvarige Udsættelser. . . . . Her skal jeg blot fremhæve, at Hovedvanskeligheden til Stadighed har ligget i det af Spanien overfor os — ligesom overfor alle andre Lande — straks fremsatte og med megen Styrke fastholdte Krav om Lettelser for Indførselen af sine Vine. Man ønskede i saa Henseende principalt en Nedsættelse af vor Vintold, der betegnedes som særlig høj, subsidiært, at Alkoholgrænsen for de lette, lavere beskattede Vine forhøjedes fra 14 til 16 pCt. Medens afgørende Hensyn maatte hindre den danske Regering i — paa den ene eller den anden Maade — at modificere Vintolden som Led i vor samlede Spiritusbeskatning, tilbød den ved Forhandlingernes Genoptagelse i Begyndelsen af forrige Aar som en Indrømmelse til de spanske Vininteresser at ophæve den ved Lov af 20. December 1924 indførte, senere fornyede indenlandske Tillægsafgift paa Vin samt — som Garanti mod en tilsvarende Forhøjelse af Tolden — at binde Satterne for Vin under Løbe-Nr. 27 og 28. Dette Tilbud modtog Spanien omsider som Løsning paa Vinspørgsmaalet, der lige fra Begyndelsen havde været den væsentligste Anstødssten for Overenskomsten. . . . .«

Selve Konventionen følger i alt væsentligt de samme Retningslinier som vore andre efter Krigen afsluttede Handelstraktater. Den er bygget paa Mestbegunstigelsesprincip-

pet, som bl. a. finder Anvendelse med Hensyn til Indførselstolden. Medens Mestbegunstigelsen i alle Spaniens efter Krigen afsluttede Traktater, med Undtagelse af den reviderede britiske Overenskomst af April 1927, er begrænset til de i Traktaten angivne Tarifpositioner, er Bestemmelsen i denne Konvention af generel Art. Dette er af megen Betydning i Betragtning af de Ulemper, som den begrænsede, saakaldte listemæssige Mestbegunstigelse har vist sig at medføre. I Kraft af Mestbegunstigelsesretten faar Danmark Del i alle de Toldnedsættelser, som Spanien har indrømmet andre Lande. Saaledes vil vor vigtigste Eksportartikel til Spanien, den færøske Klipfisk, som hidtil er blevet fortoldet efter Minimalsatsen, 32 Pesetas pr. 100 kg, fremtidig blive indfortoldet efter den svensk-spanske Traktatsats, 25,60 Pesetas. Forskellen mellem disse to Satser er siden 1923 blevet godtgjort de færøske Eksportører af Statskassen, og den herved forårsagede Udgift, som for Finansaaret 1926—27 beløb sig til omtrent 460 000 Kr., vil altsaa bortfalde. Men ogsaa andre danske Produkter, hvis Indførsel til Spanien hidtil er blevet hemmet eller hindret af Forskelsbehandlingen, vil fremtidig kunne indføres paa samme gunstige Vilkaar som tilsvarende Varer fra de konkurrerende Lande. Dette gælder f. Eks. visse Porcelænsvarer, Ost, usukret kondenseret Mælk, Cementmaskiner og flere andre Specialmaskiner, Støvsugere, Dynamoer og andre elektriske Maskiner samt Blyanter.

Fremdeles fastsætter Konventionen Mestbegunstigelse med Hensyn til indenlandske Afgifter, Ind- og Udførselsforbud og -restriktioner, Transit og Transport samt Statsborgeres og Selskabers Næringsvirksomhed, medens der indrømmes Nationalbehandling, for saa vidt angaar Skibsfarten og Beskatningen af fysiske Personer.

Fra det i Konventionen almindelig gennemførte Mestbegunstigelsesprincip er der gjort visse Undtagelser. Saaledes har begge Parter taget det sædvanlige Forbehold med Hensyn til Grænsetrafikken. Desuden har Spanien taget Reservation med Hensyn til Begunstigelser, der er indrømmet Portugal, Spansk Marokko og de spansk-amerikanske Republikker, og Danmark, for saa vidt angaar Fordele givet til Sverige og Norge.

I Lighed med vore andre nye Handelstraktater indeholder Konventionen en Klausul, hvorefter eventuelle Tvistigheder vedrørende dens Indhold, Fortolkning og Anvendelse, som ikke har kunnet løses ad diplomatisk Vej, skal afgøres ved Voldgift efter nærmere derom fastsatte Regler.

Konventionen afsluttes for et Aar og fornyes derefter stiltiende, indtil den opsiges af en af Parterne. Opsigelsesfristen er 3 Maaneder, dog saaledes, at Spanien er berettiget til at opsiges den med 1 Maanedes Opsigelse, saafremt den gældende danske Told skulde blive forhøjet paa visse vigtige spanske Eksportartikler; det gælder Olivenolie, tørrede Rosiner, Figner, Appelsiner, Mandariner, Mandler, Druer, Bananer, Haandskydevaaben, afskallet Ris, Sardiner (hermetiske) og Korkpropper.

Konventionen træder i Kraft umiddelbart efter Ratifikationernes Udveksling, der saa vidt muligt skal finde Sted inden 1. Marts. For det Tilfælde, at dette ikke kan naas, er det for at opnaa, at den toldmæssige Forskelsbehandling af danske Produkter kan bortfalde snarest gørligt, aftalt med den spanske Regering at sætte Konventionen i Kraft som modus-vivendi-Aftale fra 1. Marts, indtil Ratifikationsudvekslingen har fundet Sted.

I Slutprotokollen er bl. a. bestemt, at den i Konventionen fastsatte Mestbegunstigelsesbehandling ogsaa skal finde Anvendelse paa Varer af grønlandsk Oprindelse ved deres Indførsel til Spanien, hvilket har Betydning for Fisk, fanget ved Grønland og tilberedt i Danmark.

I Tillægsprotokollen har man fra dansk Side forpligtet sig til fra Konventionens Ikrafttræden at regne at ophæve den ovennævnte Tillægsafgift paa udenlandsk Vin, hvilket sker ved den under Nr. 5 foran opførte Lov. Endvidere vil efter Protokollen Vin af spansk Oprindelse henhørende under Løbe-Nr. 27 og 28 i den danske Toldtarif ved dens Indførsel til Danmark i intet Tilfælde blive underkastet højere Afgifter end de der nævnte, som gentages i Protokollen.

Ved Forslagets 1. Behandling i Folketinget anbefalede det fra alle Sider undtagen af Ordføreren for de Radikale, Dahlgaard, som erklærede, at hans Parti ikke kunde stemme derfor, men vilde afholde sig fra at stemme. Grunden hertil

var, at man frygtede for, at den overfor Spanien paatagne Forpligtelse til at nedsætte og binde Beskatningen af Vin kan faa Konsekvenser for vor øvrige Spiritusbeskatning. I Landstinget stillede det radikale Parti sig paa samme Maade.

5. Rigsdagsbeslutning om Afslutning af en Traktat vedrørende Forligsbehandling, retslig Afgørelse og Voldgift mellem Danmark og Spanien. (Udenrigsministeren). [A. Sp. 5473, C. Sp. 1009 og 1427].

Behandlet først i *Landstinget*. Anmeldt $27/3$ (L. Sp. 1237). Behandlingsmaaden $27/3$ (L. Sp. 1238). 1. Beh. $28/3$. (L. Sp. 1244). 2. (sidste) Beh. $29/3$ (L. Sp. 1292).

Anmeldt i *Folketinget* $29/3$ (F. Sp. 6126). Behandlingsmaaden $31/3$ (F. Sp. 6132). 1. Beh. $2/4$ (F. Sp. 6217). 2. (sidste) Beh. $3/4$ (F. Sp. 6364).

Den Traktat imellem Danmark og Spanien, afsluttet den 14. Marts 1928, og til hvilken Rigsdagen ved Beslutningen meddelte sit Samtykke, betegner et betydeligt Fremskridt sammenlignet med den dansk-spanske Voldgiftskonvention af 1. September 1905, som indeholder det Forbehold, at Tvistigheder, der vedrører de kontraherende Staters Livsinteresser eller Uafhængighed, er undtaget fra Voldgift. Den nu afsluttede Traktat hjemler derimod en Løsning ad fredelig Vej af alle Tvistigheder, der maatte opstaa mellem de to Lande, enten gennem retslig Afgørelse eller gennem Behandling af et staaende Forligsnævn paa 5 Medlemmer. Hver Part vælger 1 af dem, og begge Parter efter Overenskomst de 3 andre, af forskellig Nationalitet, blandt Borgerne i andre Lande.

De nærmere Regler for Tvistighedernes Forelæggelse for Nævnet og deres Behandling er i Overensstemmelse med de i andre af Danmarks nyeste Traktater om Forligsnævn indeholdte Bestemmelser.

Traktaten skelner imellem retlige Tvistigheder og andre Tvistigheder (politiske). De *retlige Tvistigheder* kan kun bringes for det staaende Forligsnævn efter fælles Overenskomst. Hvis Parterne ikke kan blive enige herom, eller naar et Forlig for Nævnet ikke opnaas, bringes Tvistigheden ved

en særlig Aftale (Kompromis) mellem Parterne enten for en Voldgiftsret eller for den faste Domstol for mellemfolkelig Retspleje. Kan en saadan Aftale ikke komme i Stand inden tre Maaneder, kan hver af Parterne med et forudgaaende Varsel af en Maaned forelægge Tvistigheden for den faste Domstol for mellemfolkelig Retspleje.

Andre (ikke-retlige) Tvistigheder skal derimod, medmindre der foreligger en særlig Overenskomst mellem Parterne, først forelægges for det staaende Forligsnævn. Opnaas intet Forlig, kan hver Part forelægge Tvistigheden for en Voldgiftsret, der oprettes i hvert enkelt Tilfælde og bestaar af fem Medlemmer, valgte efter de samme Regler som Forligsnævnet. Denne Voldgiftsret optræder som en Slags tvungen Forligsmand, »amiable compositeur«, og kan foreskrive en for Parterne bindende Ordning. Tvistigheden bringes for Voldgiftsretten ved en særlig Aftale (Kompromis), og kan der ikke opnaas Enighed herom i Løbet af tre Maaneder, nedsættes Voldgiftsretten i Overensstemmelse med Afdeling IV i Haagerkonventionen af 18. Oktober 1907.

Traktaten er afsluttet for et Tidsrum af 10 Aar, saaledes at den, hvis den ikke opsiges 6 Maaneder før Udløbet af denne Frist, anses for fornyet for et Tidsrum af 10 Aar og saaledes fremdeles.

---

6. Beslutning af Rigsdagen om Valget af Statsrevisorer og disses Virksomhed. (Indbragt i *Landstinget* af: Frandsen, Bramsnæs, Bækgaard, Ejsing, Gunnar Fog-Petersen, Godskesen, A. P. Hansen, Hauch, Jensen [Aale], N. K. Kristensen, Stegger Nielsen, A. O. Rasmussen, S. Rasmussen, Steincke og C. F. Sørensen; i *Folketinget* af: N. P. Jensen, Dahlgaard, Elgaard, Mathilde Hauschultz, Ole Bjørn Kraft, Olav Olsen, L. D. Rasmussen, Sneum og Weygaard). [A. Sp. 5507, C. Sp. 1475 og 1487].

Anmeldt i *Landstinget* $\frac{31}{3}$ (L. Sp. 1371). Behandlingsmaaden $\frac{31}{3}$ (L. Sp. 1424). 1. Beh. $\frac{3}{4}$ (L. Sp. 1588). 2. (sidste) Beh. $\frac{4}{4}$ (L. Sp. 1634). — Anmeldt i *Folketinget* $\frac{3}{4}$ (F. Sp. 6364). Behandlingsmaaden $\frac{3}{4}$ (F. Sp. 6407). 1. Beh. $\frac{3}{4}$ (F. Sp. 6412). 2. (sidste) Beh. $\frac{4}{4}$ (F. Sp. 6487).

Beslutningen er foranlediget ved den i denne Samling vedtagne Lov Nr. 95 af 4. April 1928 om Revisionen af Statsregnskabet, se Sag Nr. 2, og har følgende Indhold:

Statsrevisorerne vælges for 4 Regnskabsaar ad Gangen. For hver af Statsrevisorerne vælges samtidig en Stedfortræder. Denne skal tilkaldes i Tilfælde af vedkommende Statsrevisors Død og kan tilkaldes i Tilfælde af vedkommende Statsrevisors langvarige Sygdom eller Forfald med dennes Billigelse eller efter de andre Statsrevisors enstemmige Beslutning. Den tilkaldte Stedfortræder indtræder for sin Funktionstid tillige i Statsregnskabsraadet.

Statsrevisorerne udvælger af deres Midte for hvert Regnskabsaar en Formand og en Næstformand, der i Formandens Forfald overtager hans Forretninger. Valg af Formand og Næstformand sker ved lukkede Stemmesedler. Ved lige Stemmetail afgøres Valget ved Lodtrækning. Rigsdagen og Statsministeren underrettes om det foretagne Valg. Formanden modtager alle Breve og besøger alle Udfærdigelser vedkommende Statsrevisoratet, berammer og tilsiger Fællesmøder, leder Forhandlingen i disse samt sørger for, at der føres en kortfattet Protokol over Forhandlingen. To Statsrevisorer kan fordre et Fællesmøde afholdt. Beslutning kan kun tages, naar samtlige Statsrevisorer er blevet betimeligt tilsagt og mindst tre er til Stede. Ved Stemmelighed gør Formandens Stemme Udslaget.

Arbejdet fordeles mellem Statsrevisorerne ifølge Beslutning i et Fællesmøde.

Statsrevisorerne udfører deres Arbejde i Henhold til Lov Nr. 95 af 4. April 1928 om Revisionen af Statsregnskabet, sammenholdt med Lov Nr. 77 af 31. Marts 1926 om Statens Regnskabsvæsen og Revision. De afgiver til Rigsdagen en Betænkning over Statsregnskabet, indeholdende de Bemærkninger, hvortil deres Gennemgang af dette giver dem Anledning, samt Indstilling om saadanne Punkter, som efter nogen af Statsrevisorernes Formening bør foranledige Beslutning af Rigsdagen. Betænkningen afgives saa betids, at den kan foreligge trykt inden 1. Oktober i det Kalenderaar, der følger nærmest efter Regnskabsaarets Slutning.

De Begæringer om Oplysninger eller om Meddelelse af Aktstykker, som en Statsrevisor anser det for nødvendigt

skriftligt at rette til en Statsmyndighed, afgives skriftligt til Formanden. Hvis en Statsrevisor finder det nødvendigt, at der til Oplysning om et eller flere Punkter i Statsregnskabet forelægges en eller flere Statstjenestemænd mundtlige Spørgsmaal, giver han Formanden Meddelelse derom ledsaget af Spørgsmaalene i skriftlig Form. Bestemmes det i et Fællesmøde, at saadanne Spørgsmaal skal forelægges den paagældende, træffes ligeledes Bestemmelse om den Form, hvori dette skal ske, særlig om, hvorvidt vedkommende skal indkaldes til Møde for Statsrevisoratet.

Finder en Statsrevisor det nødvendigt, at der til Oplysning om et eller flere Punkter i Statsregnskabet foretages Undersøgelse paa Stedet, forelægges Sagen af Formanden i et Fællesmøde af Statsrevisorerne, der tager Bestemmelse om, hvorvidt Undersøgelsen bør ske ved det samlede Statsrevisorat eller ved en eller flere bemyndigede for dette, eventuelt i Forbindelse med en eller flere af Hovedrevisorerne. Forinden Undersøgelsen finder Sted, gives der vedkommende Minister Meddelelse herom.

I Betænkningen optages af Hovedrevisorerne Erklæringer og Indberetninger saa meget som skønnes hensigtsmæssigt. Ligeledes optages i Betænkningen saa meget af Brevvekslinger med andre Statsmyndigheder, som anses for nødvendigt til de paagældende Sagers Oplysning, tillige med Statsrevisorerne Skøn derover. Hvis dette gaar vedkommende Myndighed imod, bør Brevvekslingen meddeles fuldstændigt.

Hver Statsrevisor affatter Udkast til Betænkning over det af ham bearbejdede Afsnit af Statsregnskabet, hvilket Udkast trykkes og af Formanden udsendes til Statsrevisorerne, hvorefter det 8 Dage efter Udsendelsen kan sættes til Forhandling i et Fællesmøde. Ethvert Mindretal har Ret til at fordre sit Udkast uforandret optaget i Betænkningen og til at faa sin Anskuelse om et til Regnskabet henhørende Spørgsmaal optaget og begrundet i Betænkningen.

Foruden Statsregnskabet reviderer Statsrevisorerne Hovedrevisorerne Regnskaber saavel som andre Regnskaber, hvis Revision ved særlige Love maatte være henlagt til dem.

Lønningen for hver Statsrevisor bestemmes til 4 500 Kr. aarlig med Dyrtdstillæg beregnet efter Reglerne i § 93 i

Tjenestemandsløven. Udbetalingen sker med $\frac{1}{12}$ månedlig forud fra den Måned at regne, da Statsrevisorerne har modtaget Regnskabet.

Statsrevisorer, der i mindst 10 Aar har udført saadant Hverv, er ved deres Fratræden berettigede til en Pension, beregnet efter de i § 55, Stk. 6, i Tjenestemandsløven fastsatte Regler, med Tillæg, beregnede efter Reglerne i samme Lovs §§ 94 og 100, idet den paagældendes samlede Virketid som Statsrevisor lægges til Grund for Pensionens Beregning. Enken efter en Statsrevisor, der var berettiget til Pension eller nød saadan, har Krav paa Enkepension og Børnepension efter de i samme Lovs 1. Del, 2. Kapitel, Afsnit III, givne Bestemmelser med Tillæg efter Bestemmelserne i Lovens §§ 94 og 100.

Hvis en Stedfortræder tilkaldes, oppebærer han 375 Kr. med Dyrtidstillæg, beregnet efter Reglerne i § 93 i fornævnte Lov, for hver Måned eller Del af en Måned, i hvilken han har deltaget i Arbejdet.

Statsrevisorerne er berettigede til at antage en Sekretær og desuden anden Medhjælp ved Arbejdets Udførelse, ogsaa til Behandling af enkelte Spørgsmaal. For saaledes antagen Medhjælp fungerer Sekretæren som Chef. Statsrevisorerne bestemmer Lønning til Sekretæren og Honorarer for anden Medhjælp. Sekretæren er berettiget til Pension efter de for Rigsdagens Tjenestemænd gældende Regler.

Alle Udgifter ved Statsrevisoratet afholdes af Rigsdagen, hvis Formand stiller de fornødne Beløb til Raadighed for Statsrevisoratet mod senere Regnskabsaflægelse. Regnskabsaaret for Statsrevisoratet er som for Rigsdagen.

De enkelte Bestemmelser om den saaledes vedtagne Instruks for Statsrevisorerne er stemmende med Instruksen af 1917 og de i den i 1920 foretagne Ændringer. De Forandringer, som nu foretages deri, er enten kun redaktionelle eller nødvendiggjorte ved Loven af 31. Marts 1926 om Statens Regnskabsvæsen og det derved etablerede Samarbejde mellem Statsrevisorerne og Hovedrevisorerne.

---

7. Afgørelse i Henhold til § 7 i Lov Nr. 198 af 16. Juli 1927 af, hvilke Bierhverv de nuværende Ministre (Ministeriet Madsen-Mygdal) beholder.

Fra Statsministeren modtog det af Rigsdagen i Henhold til Grundlovens § 45 nedsatte staaende Fællesudvalg følgende Skrivelse af 4. Oktober 1927 (F. Sp. 572, L. Sp. 81):

»Under Henvisning til § 7 i Lov Nr. 198 af 16. Juli 1927 om Vederlag og Pension m. v. for Ministre skal jeg herved meddele det ærede Udvalg, at nedennævnte Ministre, som det vil ses af de vedlagte Indberetninger fra de enkelte Ministre, er Indehavere af følgende Hverv, nemlig:

Udenrigsministeren er Medlem af Bestyrelsen for Frederik den Syvendes Stiftelse, Jægerspris, Medlem af Tilsynsraadet for Spare- og Forsørgelsesanstalten »Bikuben« og af dennes Forretningsudvalg samt Formand for Foreningen »Dannevirke«,

Finansministeren er Medlem af Bestyrelsen for »Det store nordiske Telegrafelskab« og Formand for »Nationalforeningen til Tuberkulosens Bekæmpelse«,

Justitsministeren er Medlem af Bestyrelsen for »Frøken Agnes Harriet Behrends Legat«,

Ministeren for Industri, Handel og Søfart er Medlem af Bestyrelserne for Dansk Husflidsselskab, Dagbladet »Vestkysten«, Københavns Telefon-Aktieselskab og Assurance-kompagniet »Baltica«,

Indenrigsministeren er Medlem af Kontrolkomiteen for Livsforsikringsaktieselskabet »Hafnia« og af Bestyrelsen og Direktionen for Forsikringselskabet »Absalon« samt desuden af Rigsdagen indvalgt i Rask-Ørsted Fondets Bestyrelse og i den danske Afdeling af Dansk-Islandsk Nævn og af Undervisningsministeriet beskikket som Censor i Astronomi ved Universitetet, endvidere Formand for Bestyrelsen for Foreningen »Studenternes Venner« og Medlem af Bestyrelserne for »Ensomme Gamles Værn« og Alderdomshjemmet »Rosenborg« ved Hamborg,

Forsvarsministeren er Medlem af Bestyrelserne for Bladet »Vestkysten« og Ribe Aandssvageanstalt samt Medlem af Statens Jordlovsudvalg,

Kirkeministeren har intet af de i nævnte Paragraf omhandlede Hverv,

Undervisningsministeren er Medlem af Bestyrelsen for »Horsens Folkeblad«,

Ministeren for Sundhedsvæsen er fra 1. Oktober d. A. kun Medlem af Bestyrelsen for Selskabet for experimentel og anvendt Terapi,

Ministeren for offentlige Arbejder er Medlem af Præsidiet for Turistforeningen for Danmark, Revisor i Det borgerlige Byggeselskab og Steinsgades Byggeselskab i Odense, Formand i Bestyrelsen for A/S H. Rasmussen & Co. i Odense (Jernstøberi og Maskinfabrik), Medlem af Bestyrelsen for »Fyens Tidende«, af Bestyrelsesraadet for De forenede Papirfabrikker og af Repræsentantskabet for Fyens Diskontokasse (Ministeren har kun udtalt Ønske om at bevare de sidstnævnte 4 Hverv).

I Henhold til fornævnte Lovs Bestemmelse, ligeledes i § 7, har jeg for mit Vedkommende foreløbig meddelt Samtykke til, at Ministrene bevarer de nævnte Hverv.

Jeg ønsker at gøre Udvalget bekendt med, at ved Ministeriets Dannelse i December f. A. var det en Aftale, at Ministrene hver for sig skulde give Afkald paa lønnede Bierhverv indenfor Virksomheder eller Institutioner, der sorterede under det Ministerium, som vedkommende var udset til at overtage. Denne Aftale blev, som det vil ses af de fremsendte Indberetninger fra Ministrene, opfyldt ved Ministeriets Dannelse, og det Samtykke, som jeg nu efter Vedtagelsen af fornævnte Lov har meddelt de nævnte Ministre, er saaledes en Stadfæstelse af de Forudsætninger, hvorunder de paagældende Ministre indtraadte som Medlemmer af Ministeriet.

For mit eget Vedkommende skal jeg oplyse, at jeg ikke er Indehaver af noget af de i oftnævnte Lov omhandlede Hverv.«

Efter hvad der oplystes i Dagblade om Fællesudvalgets Behandling af denne Skrivelse, indtog de forskellige Partier, efter at der var indhentet nogle Oplysninger, hvert sit Standpunkt:

Venstres Medlemmer i Udvalget udtalte, at de »maa hævde den Opfattelse, at Fællesudvalget ikke ved at tiltræde den af Statsministeren ved Skrivelse af 4. Oktober d. A. fremsatte Indstilling vedrørende Bevarelsen for de enkelte

Ministre af saadanne Hverv, hvis Varetagelse ikke kan berede Vanskeligheder i Udførelsen af deres Embedspligt som Ministre, handler imod de i § 7 i Lov Nr. 198 af 16. Juli d. A. fastsatte Bestemmelser. Mindretallet anser endvidere en Ændring af det af Statsministeren foretagne Skøn for en Underkendelse af de Forudsætninger, hvorunder de nuværende Ministre har tiltraadt deres Embede. Mindretallet stiller derfor Forslag om, at Fællesudvalget tager Statsministerens Skrivelse til Efterretning.«

De *socialdemokratiske* Medlemmer foreslog, at Udvalget skulde nægte Tilladelse til Bibeholdelse af

1) Udenrigsministerens Hverv som Medlem af Tilsynsraadet for Spare- og Forsørgelsesanstalten »Bikuben« og af dennes Forretningsudvalg,

2) Finansministerens Hverv som Medlem af Bestyrelsen for »Det store nordiske Telegrafelskab«,

3) Handelsministerens Hverv som Medlem af Bestyrelsen for Dagbladet »Vestkysten«,

4) Handelsministerens Hverv som Medlem af Bestyrelsen for Københavns Telefon-Aktieselskab,

5) Handelsministerens Hverv som Medlem af Bestyrelsen for Assurancekompagniet »Baltica«,

6) Indenrigsministerens Hverv som Medlem af Kontrolkomiteen for Livsforsikringsselskabet »Hafnia«,

7) Indenrigsministerens Hverv som Medlem af Bestyrelsen og Direktionen for Forsikringsselskabet »Absalon«,

8) Forsvarsministerens Hverv som Medlem af Bestyrelsen for Bladet »Vestkysten«,

9) Forsvarsministerens Hverv som Medlem af Bestyrelsen for Ribe Aandssvageanstalt,

10) Forsvarsministerens Hverv som Medlem af Statens Jordlovsudvalg,

11) Undervisningsministerens Hverv som Medlem af Bestyrelsen for »Horsens Folkeblad«,

12) Ministeren for offentlige Arbejders Hverv som Formand i Bestyrelsen for A/S H. Rasmussen & Co. i Odense (Jernstøberi og Maskinfabrik),

13) Ministeren for offentlige Arbejders Hverv som Medlem af Bestyrelsen for »Fyens Tidende«,

- 14) Ministeren for offentlige Arbejders Hverv som Medlem af Bestyrelsesraadet for De forenede Papirfabrikker,
 15) Ministeren for offentlige Arbejders Hverv som Medlem af Repræsentantskabet for Fyens Diskontokasse,
 16) Ministeren for offentlige Arbejders Hverv som Præsident for Turistforeningen.

De *radikale* Medlemmer foreslog at nægte Samtykke til de under Nr. 1, 2, 4, 5, 6, 7, 12, 14 og 15 ovenfor nævnte Hverv.

De *konservative* Medlemmer foreslog at nægte Samtykke til de under Nr. 4—7 og 14—15 nævnte Hverv.

Ved Afstemningen i Udvalget forkastedes først Venstres Forslag, idet kun Venstremedlemmerne stemte derfor, hvorefter der stemtes om hvert af de i Socialdemokraternes Forslag nævnte Hverv med det Resultat, at Samtykke nægtedes til de under Nr. 4—7 og 14—16 nævnte Hverv, hvorved nævnes, at ved Punkt 16 stemte kun Socialdemokraterne, idet samtlige øvrige Medlemmer ikke deltog i Afstemningen herom.

I Henhold til Loven af 16. Juli 1927 modtog derefter Tingenes Formænd fra Statsministeren følgende Skrivelse af 21. Oktober 1927:

»Under Henvisning til § 7 i Lov Nr. 198 af 16. Juli d. A. og i Overensstemmelse med den af det i Henhold til Grundlovens § 45, sidste Stykke, nedsatte Udvalg truffne Afgørelse skal jeg herved meddele, at Ministeriets Medlemmer vil bibeholde følgende Hverv:

Udenrigsministeren som Medlem af Bestyrelsen for Frederik VII.s Stiftelse, Jægerspris, Medlem af Tilsynsraadet for Spare- og Forsørgelsesanstalten »Bikuben« og dennes Forretningsudvalg samt som Formand for Foreningen »Dannevirke«,

Finansministeren som Medlem af Bestyrelsen for »Det store nordiske Telegrafelskab« og Formand for »Nationalforeningen til Tuberkulosens Bekæmpelse«,

Justitsministeren som Medlem af Bestyrelsen for »Frøken Agnes Harriet Behrends Legat«,

Ministeren for Industri, Handel og Søfart som Medlem af Bestyrelserne for »Dansk Husflidsselskab« og Dagbladet »Vestkysten«,

Indenrigsministeren som Medlem af Rask-Ørsted Fondets Bestyrelse, som Medlem af Dansk-Islandsk Nævns danske Afdeling, som Censor i Astronomi ved Universitetet, som

Formand for Bestyrelsen for Foreningen »Studenternes Venner« og som Medlem af Bestyrelserne for »Ensomme Gamles Værn« og Alderdomshjemmet »Rosenborg« ved Hamborg,

Forsvarsministeren som Medlem af Bestyrelserne for Dagbladet »Vestkysten« og for Ribe Aandssvageanstalt samt som Medlem af Statens Jordlovsudvalg,

Undervisningsministeren som Medlem af Bestyrelsen for »Horsens Folkeblad«,

Ministeren for Sundhedsvæsen som Medlem af Bestyrelsen for Selskabet for experimentel og anvendt Terapi og

Ministeren for offentlige Arbejder som Revisor i Det borgerlige Byggeselskab og Steinsgades Byggeselskab i Odense, Formand i Bestyrelsen for A/S H. Rasmussen & Co i Odense (Jernstøberi og Maskinfabrik) og som Medlem af Bestyrelsen for »Fyns Tidende«.«

---

8. Forslag til Beslutning af Folketinget. (Af Stauning). [A. Sp. 5499].

Anmeldt i *Folketinget* $29/3$ (F. Sp. 5968). Behandlingsmaaden $30/3$ (F. Sp. 6042). Eneste Behandling $2/4$ (F. Sp. 6249 og 6277).

Forslaget gik ud paa følgende:

Folketinget beslutter at nedsætte et Udvalg paa 15 Medlemmer med følgende Opgaver:

1. at undersøge Mulighederne for ved Statsforanstaltninger at modvirke Erhvervskrisen og Arbejdsløsheden,
2. at afgive en Redegørelse angaaende Mulighederne for i Fremtiden at komme til normal Beskæftigelse af Befolkningen,
3. at udarbejde Lovforslag angaaende alle, eller visse af efternævnte Forhold.
  - a) Landbrugskrisen.
  - b) Kriseramte Erhvervs Ophjælpning.
  - c) Forbedring af Industriens Konkurrenceevne.
  - d) Tilvejebringelse af nye Eksportmarkeder.
  - e) Fiskeriets Udvikling til større Beskæftigelse.
  - f) Erhvervsforholdene paa Færøerne.
  - g) Offentlige Arbejder.
  - h) Beskæftigelsesproblemet i kommende Aar.

Udvalgets Arbejde fortsættes uanset Rigsdagssamlingens Afslutning, og inden Udløbet af Maj Maaned maa Udvalget have tilendebragt Arbejdet med den under Punkt 1 nævnte Opgave samt med Udarbejdelse af dertil hørende Lovforslag, saafremt saadant anses for muligt.

For saa vidt et Flertal af Udvalget anser det for paa-krævet, at Rigsdagen indkaldes til en overordentlig Samling for Behandling af udarbejdede Forslag, kan Henvendelse derom rettes til Statsministeren.

Saafermt Lovforslag ikke udarbejdes indenfor den angivne Frist, maa Redegørelse angaaende Undersøgelsen og Overvejelserne afgives til Statsministeren, som straks foranlediger Offentliggørelse heraf.

Udvalget kan fortsætte Arbejdet ud over den fastsatte Frist med den under Punkt 2 nævnte Opgave og kan ogsaa efter denne Frist fremsætte Lovforslag, der supplerer de indenfor Fristen eventuelt udarbejdede Lovforslag.

Beretning om Udvalgets Undersøgelser og Forslag afgives, eventuelt i flere Afsnit, til Statsministeren og til Folketinget.

Folketingets Formand drager Omsorg for, at Udvalget, for Rigsdagens Regning, erholder den nødvendige Medhjælp til det skriftlige Arbejdes Udførelse.

Ved eneste Behandling af Forslaget anbefaledes dette af Forslagsstilleren, der begyndte med at udtale, at det »er en Appel til Folketingets Ansvarfølelse. Det er et Forslag, der er fremkaldt af den i høj Grad beklagelige Tilstand, som fremdeles eksisterer i det danske Samfund, hvor Arbejdsløsheden holder sig i et Omfang, som er særdeles faretruende for alle berettigede Interesser, og det er endelig fremkaldt af Vinterens negative Beskæftigelsespolitik og af Regeringens brudte Løfter med Hensyn til Erhvervssituationen«, hvilket Forslagsstilleren nærmere udviklede ved en Gennemgang af de i denne Rigsdagssamling behandlede Sager. Derefter udtalte Statsministeren, at han ikke troede paa, at Nedsættelsen af det foreslaaede Udvalg vilde have nogen Betydning som Hjælp imod Erhvervs-krisen, hvortil kommer, at Rigsdagen netop har besluttet at nedsætte et Udvalg til Overvejelse af de erhvervspolitiske Spørgsmaal samt et sagkyndigt Tremandsudvalg. Angaaende Arbejdsløsheden udtalte Ministeren, at den skyldes »det alt for høje Løn- og Prisniveau«, og at Regeringen vil fortsætte sit Arbejde for Billiggørelse af Produktion og Omsætning, ogsaa ved yderligere Tilpasning af den offentlige Økonomi.

Venstres Ordfører, Clausager, kunde heller ikke tiltræde Forslaget, som han ansaa for ret overflødigt, efter at det er besluttet at nedsætte et erhvervspolitisk Nævn. Samme Standpunkt indtog de Konservatives Ordfører, Drachmann, og de Radikales Ordfører, Dahlgaard.

Forslaget forkastedes med 83 Stemmer mod 50.

---

9. Beretning til Rigsdagen angaaende Folkeforbundets 8. Forsamling i Genève i September 1927.
[A. Sp. 4353].

---

10. Beretning fra Folketingets Lønningsudvalg vedrørende Besparelser indenfor Administrationen.
[B. Sp. 3233].

Beretningen, der er udarbejdet af Finansministeriet, indeholder en Oversigt over, i hvilket Omfang de af Administrationskommissionen af 30. Juni 1923 stillede Forslag om Personalereduktioner m. m. er gennemført (Se ogsaa B. Sp. 2092).

II. Valgs Prøvelse.

A. Folketinget.

1. Efter at Folketingsmand Martin Hansen, der repræsenterede Sorø Amtskreds, var afgaaet ved Døden 7. August 1927, indtraadte 1. Stedfortræder for Venstre i Sorø Amtskreds, Førstelærer Arnth Jensen, Gerlev, som Folketingsmand for Amtskredsen. (F. Sp. 2 og 4).

Indstilling om Godkendelse af Førstelærer Arnth Jensen som Medlem af Tinget vedtoges $12/10$ (F. Sp. 43).

2. Efter at Folketingsmand J. Jacobsen, der repræsenterede Svendborg Amtskreds, var afgaaet ved Døden 15. September 1927, indtraadte 1. Stedfortræder for Venstre i Svendborg Amtskreds, Landsretssagfører A. L. H. Elmquist, Svendborg, som Folketingsmand for Amtskredsen. (F. Sp. 3 og 4).

Indstilling om Godkendelse af Landsretssagfører A. L. H. Elmquist som Medlem af Tinget vedtoges $12/10$ (F. Sp. 43).

3. Efter at Folketingsmand Ove Rode, der repræsenterede Holbæk Amtskreds, havde nedlagt sit Mandat 30. September 1927, indtraadte 1. Stedfortræder for Det radikale Venstre i Holbæk Amtskreds, fhv. Minister, Gaardejer Kristjan Pedersen, Sandby, som Folketingsmand for Amtskredsen (F. Sp. 2 og 4).

Indstilling om Godkendelse af fhv. Minister, Gaardejer Kristjan Pedersen som Medlem af Tinget vedtoges $12/10$ (F. Sp. 43).

4. Efter at Folketingsmand Ludvig Hansen, der repræsenterede Haderslev-Aabenraa-Sønderborg-Tønder Amtskreds, havde nedlagt sit Mandat 30. September 1927, indtraadte 1. Stedfortræder for Socialdemokratiet i nævnte Amt, Maskinarbejder P. H. Mortensen, Haderslev, som Folketingsmand for Amtskredsen (F. Sp. 2 og 4).

Indstilling om Godkendelse af Maskinarbejder H. P. Mortensen som Medlem af Tinget vedtoges $12/10$ (F. Sp. 43).

5. Efter at Folketingsmand Vældemar Olsen, der repræsenterede Maribo Amtskreds, havde nedlagt sit Mandat 30. September 1927, indtraadte 1. Stedfortræder for Socialdemokratiet i nævnte Amt, Formand for Træindustriarbejder-Forbundet V. S. Petersen, København, som Folketingsmand for Amtskredsen (F. Sp. 2 og 4).

Indstilling om Godkendelse af Formand for Træindustriarbejder-Forbundet V. S. Petersen som Medlem af Tinget vedtoges $12/10$ (F. Sp. 43).

6. Efter at Folketingsmand O. Reedtz-Thott, der repræsenterede Københavns Amtskreds, var afgaaet ved Døden 10. Oktober 1927, indtraadte 1. Stedfortræder for Det konservative Folkeparti i nævnte Amt, Redaktør C. C. Steen Rasmussen, Roskilde, som Folketingsmand for Amtskredsen. (F. Sp. 40 og 41).

Indstilling om Godkendelse af Redaktør C. C. Steen Rasmussen som Medlem af Tinget vedtoges $18/10$ (F. Sp. 204).

7. Efter at Folketingsmand Kristjan Pedersen, der repræsenterede Holbæk Amtskreds, var afgaaet ved Døden 26. Oktober 1927, indtraadte 2. Stedfortræder for Det radikale Venstre i nævnte Amt, Gaardejer Ferdinand Nielsen, Od-

strup, som Folketingsmand for Amtskredsen (F. Sp. 719 og 720).

Indstilling om Godkendelse af Gaardejer Ferdinand Nielsen som Medlem af Tinget vedtoges $\frac{3}{11}$ (F. Sp. 969).

8. Efter at Folketingsmand J. P. Sundbo, der repræsenterede Ribe Amtskreds, var afgaaet ved Døden 19. Marts 1928, indtraadte 1. Stedfortræder for Socialdemokratiet i nævnte Amt, Overportør M. K. Sørensen, Vejen, som Folketingsmand for Amtskredsen (F. Sp. 5459 og 5461).

Indstilling om Godkendelse af Overportør M. K. Sørensen som Medlem af Tinget vedtoges $\frac{27}{3}$ (F. Sp. 5848).

B. Landstinget.

1. Efter at 7. Medlem for 5. Kreds, Redaktør Fr. Aubeck, var afgaaet ved Døden 18. September 1927, indtraadte Trafikassistent Hans Lausten, Haderslev, der i Valgbogen stod opført som nærmeste Stedfortræder, som 7. Medlem for 5. Landstingskreds. (L. Sp. 2).

Indstilling om Godkendelse af Trafikassistent Hans Lausten som Medlem af Tinget vedtoges $\frac{14}{10}$ (L. Sp. 39).

2. Med Udgangen af September Maaned 1927 nedlagde 17. landstingsvalgte Medlem, fhv. Minister, Dr. phil. Edvard Brandes sit Mandat (L. Sp. 3). I hans Sted indtraadte Gaardejer Anders Hedegaard, Højsted, Præstbro, der ved Valget af landstingsvalgte Medlemmer og disses Stedfortrædere den $\frac{10}{9}$ 1920 af Det radikale Venstres Valgruppe blev valgt som Stedfortræder, som tingvalgt Medlem af Tinget (L. Sp. 39).

Indstilling om Godkendelse af Gaardejer Anders Hedegaard som Medlem af Tinget vedtoges $\frac{14}{10}$ (L. Sp. 39).

3. Efter at 7. Medlem for 2. Kreds, Proprietær E. Piper, var afgaaet ved Døden 18. Februar 1928, indtraadte fhv. Proprietær J. Overgaard, Gentofte, der i Valgbogen stod opført som 1. Stedfortræder, som 7. Medlem for 2. Landstingskreds. (L. Sp. 753 og 754).

Indstilling om Godkendelse af fhv. Proprietær J. Overgaard som Medlem af Tinget vedtoges $\frac{2}{3}$ (L. Sp. 808).

4. Efter at 1. landstingsvalgte Medlem, fhv. Gaardejer J. J. A. Nygart var afgaaet ved Døden 19. Marts 1928, indtraadte Fru Elisa Petersen, Næstved, der ved Valget af landstingsvalgte Medlemmer og dissers Stedfortrædere den 1°/₉ 1920 blev valgt til Stedfortræder af Venstres Valggruppe, som tingvalgt Medlem af Tinget (L. Sp. 983).

Indstilling om Godkendelse af Fru Elisa Petersen som Medlem af Tinget vedtoges ²⁸/₃ (L. Sp. 1240).

5. Efter at 9. Medlem for 1. Kreds, fhv. Minister, Magart., Fru Nina Bang var afgaaet ved Døden 25. Marts 1928, indtraadte Forretningsfører Charles Petersen, København, der i Valgbogen stod opført som nærmeste Stedfortræder, som 9. Medlem for 1. Landstingskreds. (L. Sp. 1174 og 1175).

Indstilling om Godkendelse af Forretningsfører Charles Petersen som Medlem af Tinget vedtoges ³⁰/₃ (L. Sp. 1350).

III. Valg til Kommissioner og Hverv.

1. Valg af 16 Medlemmer og Suppleanter for disse til det udenrigspolitiske Nævn (nedsat i Henhold til § 1 i Lov Nr. 137 af 13. April 1923 om Nedsættelse af et udenrigspolitisk Nævn).

Valget foretoges af det staaende Fællesudvalg, valgt i Henhold til Folketingets Forretningsordens § 7, 2. Stykke, og Landstingets Forretningsordens § 9, 2. Stykke (se Side 19 og 20).

Til Medlemmer valgtes (²⁷/₁₀ 1927): 1) Folketingsmand Vanggaard med Suppleant Folketingsmand I. A. Hansen, 2) Folketingsmand Himmelstrup med Suppleant Folketingsmand Chr. Ernst Christensen, 3) Folketingsmand N. P. Jensen med Suppleant Folketingsmand Elgaard, 4) Landstingsmand Hauch med Suppleant Landstingsmand Fink, 5) Landstingsmand Jepsen Christensen med Suppleant Landstingsmand Birke, 6) Landstingsmand Effersøe med Suppleant Landstingsmand Bækgaard, 7) Folketingsmand Stauning med Suppleant Folketingsmand L. Rasmussen, 8) Folketingsmand Borgbjerg med Suppleant Folketingsmand Fr. Andersen (Kh.-Frb. ø. Stkr.), 9) Folketingsmand Hans Rasmussen med

Suppleant Folketingsmand, Gerhard Nielsen, 10) Folketingsmand Hans Nielsen med Suppleant Folketingsmand Sundbo, 11) Landstingsmand C. C. Andersen med Suppleant Landstingsmedlem Fru Nina Bang, 12) Landstingsmand Bramsnæs med Suppleant Landstingsmand Jensen (Aale), 13) Folketingsmand Fraenkel med Suppleant Folketingsmand Axel Møller, 14) Landstingsmand Schovelin med Suppleant Landstingsmand Tvede, 15) Folketingsmand Holger Andersen med Suppleant Folketingsmand Korsgaard, 16) Folketingsmand P. Munch med Suppleant Folketingsmand Zahle. (F. Sp. 495 og 888, L. Sp. 78 og 85).

---

2. Valg af 1 Medlem af Over-Skyldraadet (oprettet i Henhold til Lov Nr. 103 af 15. Maj 1903) **for Tidsrummet indtil 30. Juni 1933.**

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($^{12}/_{10}$ 1927): Folketingsmand Knud Kristensen i Stedet for afdøde Folketingsmand Martin Hansen. (F. Sp. 5 og 148, L. Sp. 3 og 38).

---

3. Valg af 8 Medlemmer af den i § 2 i Lov Nr. 555 af 4. Oktober 1919 om Oprettelse af „Rask-Ørsted Fondet“ (Danmarks internationale videnskabelige Fond) **nævnte Komité for Tidsrummet fra 1. November 1927 til 31. Oktober 1931.**

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($^{12}/_{10}$ 1927): Finansminister Neergaard, Indenrigsminister Kragh, Medlem af Landstinget Fru Nina Bang med Suppleant Landstingsmand Bramsnæs, Folketingsmand Vilhelm Rasmussen, Folketingsmand J. Oskar Andersen, Landstingsmand Ellinger, Folketingsmand P. Munch og fhv. Folketingsmand, Toldinspektør Ivar Berendsen. (F. Sp. 6 og 148, L. Sp. 4 og 38).

I Anledning af ovennævnte Valg fremsendte Undervisningsministeren en Skrivelse til Rigsdagen under 28. Februar 1928. (F. Sp. 4774, L. Sp. 807, C. Sp. 1491).

---

4. Valg af 4 Medlemmer af Lønningsraadet samt af Stedfortrædere for samme (jfr. Statstjenestemandslovens § 48) **for Tidsrummet indtil 30. September 1931.**

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (¹⁴/₁₀ 1927): Folketingsmand Hagbart Berg med Stedfortræder Landstingsmand Ejsing, Folketingsmand Friis-Skotte med Stedfortræder Folketingsmand Bjerring, Folketingsmand Parkov med Stedfortræder Folketingsmand Johannes Lou og Landstingsmand Veistrup med Stedfortræder Folketingsmand Mads Larsen.

(F. Sp. 6 og 203, L. Sp. 4 og 61).

---

5. Valg af 1 Medlem af Rigsdagsudvalget angaaende Statens Medvirken til en Reorganisation af Den danske Landmandsbank, Hypotek- og Vekselbank (nedsat i Henhold til Lov Nr. 32 af 5. Februar 1923 om Ændring i Lov Nr. 411 af 21. September 1922, jfr. Lov Nr. 37 af 9. Marts 1926).

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (²⁸/₁₀ 1927): Folketingsmand Pinstrup i Stedet for afdøde Folketingsmand Martin Hansen. (F. Sp. 888 og 968, L. Sp. 85 og 100).

---

6. Valg af 4 Medlemmer af det i Henhold til § 127 i Lov Nr. 126 af 27. Juni 1927 om Statens Tjenestemænd nedsatte Nævn vedrørende Udenrigsministeriets Tjenestemænds Udetillæg for Tidsrummet indtil 17. November 1931.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (¹⁸/₁₁ 1927): Folketingsmændene Hagbart Berg, Friis-Skotte, Fraenkel og Landstingsmand Veistrup. (F. Sp. 968 og 1830, L. Sp. 100 og 132).

7. Valg af 16 Medlemmer af Sygekasseudvalget (nedsat i Henhold til § 6 i Lov Nr. 346 af 20. Juni 1921 om anerkendte Sygekasser, jfr. Lov Nr. 201 af 14. Juli 1927).

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valg blev ($18/_{11}$ 1927): Folketingsmændene J. C. A. Larsen, Vanggaard, Medlem af Landstinget Frk. Olga Knudsen, Landstingsmændene Jepsen Christensen, Rasmus Nielsen, Thomas Larsen, Folketingsmændene Chr. Søgaard, Chr. Hansen, Weygaard, Simonsen, Landstingsmand Lewinsky, Medlem af Landstinget Frk. Henriette Crone, Landstingsmændene A. P. Hansen, Piper, Folketingsmand Johannes Lou og fhv. Folketingsmand Emil Rasmussen. (F. Sp. 1109 og 1830, L. Sp. 99 og 133).

---

8. Valg af 1 Medlem af Tilsynsraadet for Kongeriget Danmarks Hypotekbank (valgt i Henhold til § 11 i Lov Nr. 112 af 9. Marts 1917, jfr. Lov Nr. 239 af 6. Maj 1921 og Lov Nr. 298 af 6. December 1924) **for Tidsrummet indtil 31. December 1930.**

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($17/_{12}$ 1927): Landstingsmand Gunnar Fog-Petersen i Stedet for fhv. Folketingsmand Ove Rode, der havde ønsket at udtræde af Raadet. (F. Sp. 2049 og 2948, L. Sp. 218 og 419).

[9. Valg af en Stedfortræder for Folketingsmand Zahle i Rigsdagsudvalget for grønlandske Anliggender (nedsat i Henhold til § 7 i Lov Nr. 134 af 18. April 1925 om Grønlands Styrelse).

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($17/_{12}$ 1927): Folketingsmand Steen i Stedet for afdøde Landstingsmand Aubeck. (F. Sp. 2098 og 2948, L. Sp. 217 og 419).

---

10. Valg af 2 Revisorer for Kongeriget Danmarks Hypotekbanks Regnskab for Tidsrummet fra 1. Januar 1928 til 31. December 1930. (Valgt i Henhold til § 13 i Lov Nr. 112 af 9. Marts 1917, jfr. Lov Nr. 239 af 6. Maj 1921 og Lov Nr. 298 af 6. December 1924).

Valget foretoges af det under Nr. 1 valgte Fællesudvalg.

Valgt blev ($\frac{3}{2}$ 1928): Folketingsmand Elgaard og Folketingsmand Gerhard Nielsen. (F. Sp. 3083 og 4053, L. Sp. 452 og 671).

---

11. Valg af 12 Medlemmer af Toldraadet (nedsat i Henhold til § 44 i Lov Nr. 108 af 29. Marts 1924 om Toldafgifterne m. m.) **for Tidsrummet fra 1. April 1928 til 31. Marts 1934.**

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($\frac{24}{3}$ 1928): Folketingsmændene N. P. Jensen og Clausager, Landstingsmændene N. K. Kristensen og Johannes Jensen, Folketingsmand Søgaard, fhv. Folketingsmand Sven Trier, Folketingsmand Hans Nielsen, Landstingsmændene Carl Jensen, Henrik Nielsen, Schovelin, Tvede og Gunnar Fog-Petersen. (F. Sp. 4368 og 5683, L. Sp. 733 og 1149).

---

12. Valg af 1 Medlem af Rigsretten.

Af *Landstinget* valgtes $\frac{2}{3}$ 1928: Landstingsmand Ellinger i Stedet for afdøde Landstingsmand Piper. (L. Sp. 808, F. Sp. 4921).

---

13. Valg af 8 Medlemmer og Suppleanter for disse af det i Henhold til Lov Nr. 52 af 7. Marts 1928 nedsatte Udvalg angaaende Forholdet mellem Staten og Folkekirken.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($\frac{24}{3}$ 1928): 1) Folketingsmand Borgbjerg med Suppleant Folketingsmand Gerhard Nielsen, 2) Folketingsmand Kammersgaard med Suppleant Folketingsmand

Hans Rasmussen, 3) Landstingsmand Dahl med Suppleant Landstingsmand H. P. Johansen, 4) Medlem af Landstinget Fru Gautier Schmit med Suppleant Folketingsmand Julin, 5) Folketingsmand Vejen med Suppleant Landstingsmand Jepsen Christensen, 6) Folketingsmand J. Oskar Andersen med Suppleant Folketingsmand Bindslev, 7) Landstingsmand S. Rasmussen med Suppleant Folketingsmand Fibiger og 8) Folketingsmand Povlsen med Suppleant Landstingsmand Gunnar Fog-Petersen. (F. Sp. 5195 og 5683, L. Sp. 872 og 1148).

---

14. Valg af 8 Medlemmer af det i Henhold til § 4 i Lov Nr. 145 af 16. April 1928 om Nationalmuseets Bygningsforhold nedsatte Bedømmelsesudvalg.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($\frac{3}{4}$ 1928): Folketingsmændene Vanggaard og Elgaard, Landstingsmændene J. V. Christensen og Ejsing, Folketingsmændene Wiinblad og Chr. Hansen, Landstingsmand C. F. Sørensen og Folketingsmand J. Oskar Andersen. (F. Sp. 6203 og 6489, L. Sp. 1432 og 1656).

---

15. Valg af 15 Medlemmer og Stedfortrædere for disse af det erhvervspolitiske Nævn (nedsat i Henhold til § 1 i Lov Nr. 113 af 4. April 1928 om Forberedelse af Foranstaltninger til Styrkelse og Fremme af danske Erhvervsinteresser og til Imødegaaelse af ubillig Konkurrence).

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($\frac{4}{4}$ 1928): 1) Folketingsmand Clausager med Stedfortræder Folketingsmand Kr. Kristensen, 2) Landstingsmand Hauch med Stedfortræder Landstingsmand Rasmus Nielsen, 3) Folketingsmand J. C. A. Larsen med Stedfortræder Folketingsmand Søren P. Larsen, 4) Landstingsmand M. C. Jensen med Stedfortræder N. K. Kristensen, 5) Folketingsmand Himmelstrup med Stedfortræder Folketingsmand Raunkjær, 6) Landstingsmand Johannes Jensen med Stedfortræder Landstingsmand Fink, 7) Folketingsmand Stauning med Stedfortræder Folketings-

mand Borgbjerg, 8) Folketingsmand Hans Nielsen med Stedfortræder Folketingsmand Einer Jensen, 9) Folketingsmand Bording med Stedfortræder Folketingsmand Olufson, 10) Folketingsmand Fr. Andersen (Holbæk A.) med Stedfortræder Folketingsmand Lundberg, 11) Landstingsmand Bramsnæs med Stedfortræder Landstingsmand Henrik Nielsen, 12) Landstingsmand Jensen (Aale) med Stedfortræder Landstingsmand A. P. Hansen, 13) Folketingsmand Drachmann med Stedfortræder Folketingsmand Pitzner, 14) Folketingsmand Larsen (Badse) med Stedfortræder Folketingsmand A. C. D. Petersen og 15) Folketingsmand Dahlgaard med Stedfortræder Landstingsmand Gunnar Fog-Petersen. (F. Sp. 6431 og 6489, L. Sp. 1633 og 1657).

---

16. Valg af Medlemmer og Stedfortrædere af de i § 17 i Lov Nr. 373 af 30. Juni 1919 om Fæstegodsets Overgang til Selveje og om Brug af Huse paa Landet omhandlede 3 Kommissioner.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($\frac{1}{4}$ 1928): For *Sjællands og Lolland-Falsters Stifter*: 1) Husmand Niels Nielsen, Ramløse pr. Helsingø, med Stedfortræder Husmand Niels Nielsen, Aavang pr. Lejre, 2) Folketingsmand J. P. Jensen, Terslev pr. Haslev, med Stedfortræder Husmand Jens Sørensen, Smørum.

For *Fyns Stift*: 1) Landstingsmand P. C. Petersen, Skaarup, med Stedfortræder Sogneraadformand Jacob Hansen, Dalum pr. Hjallesø, 2) Sognefoged Marius Madsen, Hundsløv Skovgaard pr. Kjølstrop, med Stedfortræder Folketingsmand A. C. D. Petersen, Forhaabningslund pr. Ryslinge, og

For *Jylland*: 1) Landstingsmand R. Nielsen, Lillering, med Stedfortræder Folketingsmand Thorhauge, Kirkedal pr. Bonderup, 2) Husmand Anton Dalum, Mejlby pr. Nørager, med Stedfortræder Husmand Anton Nielsen, Førsteballe pr. Give. (F. Sp. 6406 og 6490, L. Sp. 1612 og 1658).

IV. Forespørgsel.

Forespørgsel til Ministeren for Industri, Handel og Søfart.

Den 5. Oktober 1927 anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 7) følgende Forespørgsel til Ministeren for Industri, Handel og Søfart af Stauning, Fr. Andersen (Kh.-Frb. ø. Stkr.), Andreasen, Borgbjerg, H. P. Hansen, Gerhard Nielsen og L. D. Rasmussen:

»Hvorledes begrundes Ministeren den foretagne Afskedigelse af Bankinspektør Hald?«

Forespørgselen foretoges den 18. Oktober 1927 (F. Sp. 204).

Efter at Ordføreren for Forespørgerne, *Stauning*, kort havde motiveret Forespørgselen, udviklede *Handelsministeren* udførligt de Grunde, som havde været afgørende for ham med Hensyn til den i Forespørgselen nævnte Afskedigelse. Ministeren sluttede med følgende Udtalelse: »Ud fra disse Betragtninger og paa Grundlag af de Oplysninger og Erfaringer med Hensyn til Bankinspektørens Embedsførelse, som foreligger, er min Beslutning om at indstille Bankinspektør Hald til Afsked truffet. Det er, som jeg har udtalt i min Redegørelse til Offentligheden, min fast begrundede Overbevisning, at Bankinspektør Hald er ganske ude af Stand til at varetage Embedet som Bankinspektør, og det har været min Pligt at drage de deraf flydende Konsekvenser.«

Stauning erklærede, at han ikke kunde anse Ministerens Besvarelse for fyldestgørende, hvilket han nærmere begrundede, hvorhos han opfordrede Ministeren til at udtale sig om enkelte Spørgsmaal. Ministeren havde derefter atter Ordet, hvorpaa *Aksel Jensen* paa Venstres Vegne tiltraadte Ministerens Begrundelse af Afskedigelsen, som han ansaa for fuldt berettiget. For det konservative Folkeparti talte *Christmas Møller*, der sluttede sin Udtalelse med at erklære: »Paa nærværende Tidspunkt giver den Debat, der er ført, og den Redegørelse, den højtærede Minister har givet om Bankinspektør Halds Afskedigelse, os ikke Anledning til yderligere Bemærkninger.«

Det radikale Venstres Ordfører var *Dahlgaard*, der kritiserede Ministerens Fremgangsmaade ved Bankinspektørens Afskedigelse, idet han mente, at Tjenestemandslovens § 17, der handler om Undersøgelse for tjenstlig Forseelse, burde have været anvendt. Stauning imødegik atter Ministeren og fremsatte følgende *Paastand paa Overgang til Dagsordenen*:

»Idet Folketinget ikke kan anse Handelsministerens Begrundelse for den omhandlede Afskedigelse for fyldestgørende,

gaar Tinget over til næste Sag paa Dagsordenen.«

Mødet blev derefter udsat og genoptaget i et Aftenmøde. Handelsministeren erklærede, at han ikke kunde modtage den af Stauning foreslaaede Dagsorden, hvilket Statsministeren derefter paa Regeringens Vegne tiltraadte, »da Regeringen fuldt ud har billiget Handelsministerens Afgørelse i denne Sag«. Christmas Møller opfordrede til at stemme imod Dagsordenen, med den Motivering, at hans Parti nok havde kritiseret Ministerens Optræden i denne Sag, men paa den anden Side mente, at denne Kritik »ikke bør give Anledning til en politisk Tilkendegivelse fra Tinget«. — *Dahlgaard* stillede følgende *Dagsorden*:

»Idet Folketinget beklager, at Handelsministeren ved Afskedigelsen af Bankinspektør Hald ikke har anvendt den i Tjenestemandsløven foreskrevne Fremgangsmaade, hvorved Tjenestemandssagers upartiske Oplysning sikres, og Embedsmændene saavel i deres egen som i Befolkningens Interesse værnes mod Vilkaarlighed,

gaar Tinget over til næste Sag paa Dagsordenen.«

Under den følgende Forhandling udtalte Handelsministeren, at han ikke kunde tage imod denne Dagsorden, hvilket Statsministeren paa Regeringens Vegne tiltraadte. Christmas Møller anbefalede at stemme imod den med samme Motivering som den med Hensyn til Staunings Dagsorden fremsatte.

Den af Stauning fremsatte *Paastand paa Overgang til Dagsordenen* forkastedes med 74 Stemmer mod 53, hvorefter *Dahlgaards* Forslag til Dagsorden ved Navneopraab forkastedes med 74 Stemmer mod 73, 2 var fraværende. For

Dagsordenen stemte de Radikale, Socialdemokraterne samt Axel Dam, Willesen, Holstein og Orla-Jensen, medens Venstre og de Konservative stemte imod.

Hermed sluttedes Forespørgselen.

V. Forretningsordenen.

Ændring i Landstingets Forretningsordens § 41.

[B. Sp. 3213, C. Sp. 1481].

Anmeldt $\frac{3}{4}$ (L. Sp. 1610). Behandlingsmaaden $\frac{3}{4}$ (L. Sp. 1612). 1. Beh. $\frac{4}{4}$ (L. Sp. 1635). 2. (sidste) Beh. $\frac{4}{4}$ (L. Sp. 1653).

Ændringen i § 41 angaar Antallet af de Stedfortrædere, der kan vælges for de tingvalgte Landstingsmænd. Medens der tidligere kunde vælges indtil 3 Stedfortrædere for hvert Medlem, indstillede Udvalget for Landstingets Forretningsorden, at der for Fremtiden kunde vælges indtil 5.

Indstillingen vedtoges enstemmigt med 58 Stemmer.

VI. Andragender.

1. **Betænkninger og Indstillinger fra Folketingets Finansudvalg angaaende Andragender, henviste til Udvalget.** [B. Sp. 287 og 2043, C. Sp. 1489]. Eneste Beh. $\frac{3}{2}$ (F. Sp. 4011) og $\frac{4}{4}$ (F. Sp. 6487).

2. **Betænkning fra Folketingets Udvalg for Andragender, afgiven $\frac{3}{4}$ (B. Sp. 3205).**

Udvalget, der havde behandlet 7 Andragender, gjorde ingen Indstilling.

3. **Betænkning fra Landstingets Udvalg for Andragender, afgiven $\frac{3}{4}$ (B. Sp. 3215).**

Udvalget, der havde behandlet 10 Andragender, gjorde ingen Indstilling.

VII. Andragender i Henhold til Grundlovens § 56.

1. Betænkning over Andragende om Folketingets Samtykke til at drage Folketingsmand Christmas Møller til Ansvar ved Domstolene for Udtalelser i Tinget. (Afgiven af Folketingets Udvalg for Forretningsordenen $30/11$ 1927, [B. Sp. 17]).

Til Udvalget var henvist en fra Redaktør Marius Wulff af København modtagen Skrivelse af 27. Oktober 1927, hvori han anmoder Folketingets Formand om at udbede sig Tingets Samtykke til, at han drager Folketingsmand Christmas Møller til Ansvar efter Loven for en i Folketingets Møde den $18/10$ s. A. om ham fremsat Udtalelse. (F. Sp. 319 og 889). Udvalget gjorde ikke Indstilling.

---

2. Betænkning over Andragende om Folketingets Samtykke til Sagsanlæg mod Folketingsmand, Justitsminister Svenning Rytter. (Afgiven af Folketingets Udvalg for Forretningsordenen $30/11$ 1927, [B. Sp. 17]).

Til Udvalget var henvist en fra Baadsmand Georg Fachmann Hansen af København modtagen Skrivelse af 3. November 1927, hvori han under Henvisning til Grundlovens § 56 andrager om Tingets Samtykke til Sagsanlæg imod Justitsminister Svenning Rytter. (F. Sp. 1471).

Udvalget gjorde ikke Indstilling.

---

3. Betænkning over Andragende om Folketingets Samtykke til, at Folketingsmand N. Andreasen drages til Ansvar ved Domstolene for Udtalelser i Tinget. (Afgiven af Folketingets Udvalg for Forretningsordenen $20/1$ 1928, [B. Sp. 563]).

Til Udvalget var henvist en fra Rektor E. Skovgaard-Petersen af Rungsted modtagen Skrivelse af 14. Januar 1928,

hvori han anmoder om Folketingets Samtykke til at maatte drage Folketingsmand Andreasen til Ansvar for hans Udtalelser om Andrageren i Folketingets Møde den $13/1$ s. A. (F. Sp. 3310 og 3375).

Udvalget gjorde ikke Indstilling.

---

4. Betænkning over Andragende om Folketingets Samtykke til Retsforfølgning mod Folketingsmand J. Chr. Jensen. (Afgiven af Folketingets Udvalg for Forretningsordenen $2/2$ 1928, [B. Sp. 565]).

Til Udvalget var henvist en fra Cigar- og Vinhandler Jess Petersen af København modtagen Skrivelse af 25. Januar 1928, hvori han anmoder om Tingets Samtykke til at maatte indlede Retsforfølgning mod Folketingsmand J. Chr. Jensen i Henhold til Bestemmelserne i Straffelovens §§ 200 og 217. (F. Sp. 3742). Ved Skrivelse til Udvalget af $30/1$ anmodede Folketingsmand J. Chr. Jensen om, at saadant Samtykke gaves. Ved en Erklæring af $2/2$ trak Cigar- og Vinhandler Jess Petersen sin Henvendelse til Folketinget tilbage (F. Sp. 4009).

I Betænkningen udtaler Udvalget, at da »Tingets Samtykke ifølge Grundlovens § 56, 1. Pkt., ikke udkræves til privat Søgmaal mod et Medlem af Tinget — jfr. Ordet: „tiltales“ —, gjorde Udvalget ikke Indstilling.

T I L L Æ G.

De politiske Partiers Programmer.

Udtalelse af Det konservative Folkeparti.

Paa Det konservative Folkepartis Landsraadsmode i Odense den 7.—8. November 1927 vedtoges følgende Udtalelse:

»Ved Valget i December 1926 gentog Det konservative Folkeparti sit gamle Krav: Nedsættelse af det Offentliges Forbrug med Skattelettelse som Maal. For første Gang vandt dette Krav Venstres uforbeholdne Tilslutning. Vi stillede ved Siden heraf Kravet om en alsidig og positiv Erhvervs-politik.

Paa dette Grundlag fik Partiet sin Fremgang, den største af samtlige Partier. Denne Fremgang var det, der skabte Muligheden for et ændret politisk Styre.

Landsraadet billiger den af Rigsdagsgruppen i Beretnings-aaret førte Politik og fremhæver særlig:

at Rigsdagsgruppen i nøje Overensstemmelse med Partiets Valgmanifest har medvirket til Nedbringelsen af det Offentliges Udgifter,

at den ved sit Forslag om Tilbagebetaling af Valuta-ydelsen har anvist den Vej, der har ført til den i Aar skete Skattelettelse,

at den ved Fremsættelse af selvstændige Forslag har søgt at bane Vej til en positiv Erhvervs-politik,

at den ved sit Initiativ har fremkaldt Ministeriets nu fremsatte Lovforslag om ubillig Konkurrence m. m. og Statsministerens Løfte om Undersøgelse af vor Traktatpolitik, hvorved Mulighed er aabnet for en ændret Handelspolitik til Gavn for alle Erhverv, ikke mindst Landbruget.

Landsraadet tilsiger Rigsdagsgruppen sin ubetingede Støtte til en Politik, hvis Maal i denne Rigsdagssamling er en yderligere Formindskelse af det Offentliges Udgifter, en Nedsættelse af de direkte Skatter, særlig Ejendoms- og Formueskatterne, samt

Fremme af Landets Erhvervsliv ad de af Partiet anviste Veje, hvorved Arbejds- og Eksportmulighederne forøges.«

Udtalelse af Det radikale Venstre.

Paa det radikale Landsmøde i Viborg den 19. og 20. Maj 1928 vedtoges følgende Udtalelse:

»Landsmødet giver sin Tilslutning til den af Rigsdagsgruppen førte Politik. Det udtaler sin alvorlige Bekymring overfor den økonomiske Tilstand, hvorunder Fattigdom og Forarmelse har ramt selv Befolkningskredse, der daglig yder deres yderste Indsats af Arbejde og Sparsommelighed. Landsmødet hævder heroverfor Regeringens og Rigsdagens Pligt til gennem Reforme paa nærmere og fjernere Sigt at modarbejde denne Tilstand og beklager derfor:

at Ministeriets og Rigsdagens Flertal vedblivende har afvist alle alvorlige Forsøg paa at afbøde de haarde Følger, Statens Pengepolitik har medført,

at den ved haardhændet Nedskæring af de sociale Udgifter opnaaede Besparselse ikke er benyttet til Støtte for Erhvervslivet, men til Skattelettelse for de største Formuer og de rigeste Aktieselskaber,

at denne Politik søges fortsat gennem yderligere tyngende Afgifter for Produktion og Forbrug samt gennem en Omlægning af Amtsskatterne, der vil flytte Byrderne fra det store til det mindre Landbrug og fra de bedrestillede til de fattigere Kommuner, |

at Sammenblandingen af Statens og Landmandsbankens Pengeforhold ikke er bragt til Ophør ved den af Venstre, Socialdemokratiet og Dele af det konservative Parti gennemførte Lovgivning, og

at det henstaar uafgjort, hvem der skal betale det mægtige Tab, Garantien af 1923 har paadraget Staten.

Energiske Foranstaltninger imod Erhvervs-krisen.

Landsmødet opfordrer Rigsdagsgruppen til fremdeles at virke for:

at dens Forslag om Henstand med forfaldne Gældsbeløb for kriseramte Landbrugere og andre Erhvervsdrivende, om Akkord med Statens Støtte og om Afgiftsfrihed ved de af Krisen foraarsagede Ejendomsoverdragelser gennemføres,

at Regeringen i Samarbejde med Nationalbanken tager Spørgsmaalet om Fremskyndelse af en Rentenedsættelse op til samlet Overvejelse,

at der i Overensstemmelse med Rigsdagsgruppens Forslag træffes virksomme Foranstaltninger mod den Arbejdsløshed, der betyder et mægtigt Nationaltab, en Ulykke for mange Tusinde Familier, en moralsk og økonomisk Ødelæggelse for de Unge, for hvem Adgangen til regelmæssigt Arbejde spærres,

at Forsøgene paa at udnytte Krisen til Forøgelse af Beskyttelsestolden hindres,

at de til Renter og Afdrag paa Landmandsbanklaanet fornødne Beløb skaffes ved en Tillægsafgift paa de største Formuer, Indtægter og Arvebeløb, ikke ved Forbrugsafgifter, og at Bankens Aktiekapital skaffes ved en tilsvarende Afgift saaledes, at de paagældende Skatteydere overtager Statens Aktier i Banken,

at Resultatet af den forestaaende Militærlovgivning bliver Nedrustning og Afskaffelse af den tvungne Værnepligt,

at de ved kommende Nedsættelser i Statsudgifterne frigjorte Beløb benyttes til at lette Skattebyrden i Kommunerne ved Overførsel af sociale Forsorgsudgifter og til Lettelse af andre Afgifter, der hviler tyngende paa Forbrug og Arbejde,

at Grundskylds-, Udstyknings- og Jordlovgivningens videre Udvikling fremmes.«

Sagfortegnelse.

	Side
Aandssvageanstalterne, Kontingentbetaling (Lov).....	164
Administrationen, Beretning vedr. Besparelser indenfor.	525
Akkord for Landbrugsejendomme, Udlaan af Statsmidler (Lov).....	103
Aktieselskaber, Arbejdernes Delagtighed i (privat Forslag)	475
Aldersrente, Tillæg (Lov).....	278
Amternes Skolefonds, forhøjet Ligning (Lov).....	260
Amtskommunernes Skatteudskrivning, Ændr. (Forslag)	321
Andragender.....	537
— i Henhold til Grundlovens § 56.....	538
Arbejdere, Konvention om Ligeberettigelse for inden- og udenlandske Arbejdere ved Erstatning for Ulykkestilfælde (Lov).....	144
Arbejdernes Delagtighed i Aktieselskaber (privat Forslag)	475
Arbejders Igangsættelse m. m. i Sønderjylland (privat Forslag).....	454
Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring, Ændr. (privat Forslag).....	457
Arbejdsløse, Krisehjælp til (privat Forslag).....	439
Arbejdsløsheden, Modvirkning af (private Forslag). 446,	505
Arbejdsløshedsfonden, Tilskud og Laan af (Lov).....	151
Arbejdsløshedsfonden, Udlaan til Arbejdsløsheds-kasser (Forslag).....	333
Arbejdsstridigheder paa Færøerne, Mægling (Lov)....	229
— , Voldgift i visse (privat Forslag).	475
 Banker (Forslag).....	 346
Beboelsesejendomme, Skattelempelse for visse (privat Forslag).....	456

	Side
Berusende Drikke paa Færøerne, Forbud mod at drive Erhverv med (Lov).....	207
Bierhverv for Medlemmer af Ministeriet Madsen-Mygdal	519
Biografteatervæsenet.....	381
Biblioteker, statsunderstøttede, Ændr. (Lov).....	261
Bitingsteders Nedlæggelse (Lov).....	220
Boligbyggeri (Lov).....	156
Brandpoliti paa Landet, Ændr. (Lov).....	225
Butikslukning, Ændr. (Lov).....	205
Byggelinier ved Veje og Gader (Forslag).....	333
Chokoladeafgift, Ændr. (privat Forslag).....	492
Cikorieafgift (privat Forslag).....	492
Dommerfuldmægtige (Forslag).....	402
Driftslaane foreninger vedr. Landejendomme (Lov)....	108
— for mindre Jordbrugere (Lov)...	114
— - - - - paa Færøerne (Lov).....	139
Driftsland til Fiskere (Lov).....	112
— - Haandværkere (Lov).....	198
— - Industrivirksomheder (Lov).....	194
Ejendomsskatter, kommunale, Ændr. (privat Forslag).	471
Ejendomsskyld til Kommunen, Nybygningers Fritagelse (privat Forslag).....	479
Ejendomsskyld til Staten, Nybygningers Fritagelse (privat Forslag).....	478
Erhvervenes Laanefond, Oprettelse af (Lov).....	91
Erhvervsinteresser m. m., Fremme af (Lov).....	200
Erhvervsforholdene i Sønderjylland (privat Forslag)..	454
Erhvervs- og Arbejdsfrihed (Forslag).....	366
Erhvervsstøtte, aktiv (privat Forslag).....	464
Erhvervs-Udvalg, privat Forslag til Beslutning om et.	523

	Side
Faurholm og Trollesminde (privat Forslag)	473
Finanslov.....	37
Fiskere, midlertidige Driftsloaan til (Lov).....	112
Fiskeri i grønlandske Farvande (Lov).....	155
Fiskerilaan for Færøerne (Lov).....	132
Folkeafstemning om Værnepligt (privat Forslag)	494
Folkeforbundsberetning 1927.....	525
Forespørgsel.....	535
Forretningsordenen.....	537
Forsvarslov (Forslag).....	407
Fremmedlov, Ændr. og Tillæg (Lov).....	221
Frihavns-Regnskab 1927 (Beslutn. om).....	510
Færøerne:	
Berusende Drikke (Lov).....	207
Driftsloaane foreninger for mindre Jordbrugere (Lov). 139	
Fiskerilaan (Lov).....	132
Jagt og Fuglefangst m. m. (Lov).....	134
Kommunal Beskatning, Ændr. (Lov).....	227
Matrikul og Realregister for Thorshavn (Lov).....	229
Mægling i Arbejdsstridigheder (Lov).....	229
Pension for Lærere i Folkeskolen (Lov).....	261
Skatter og Afgifter, Ændr. (Lov).....	228
Garnisonssygehuset paa Nørrefædd, Anvendelse af (Lov) 272	
Gejstlige Enkekasser, Afvikling (Lov).....	265
Geodætisk Institut (Lov).....	274
Gift (Forslag).....	337
Grundafstaaelse til Jernbaneanlæg, Tillæg (Lov)	172
Grundejernes Kreditforening i København (Lov).....	145
Grundforbedringsarbejder (Lov).....	145
Grundforbedringsarbejders Fremme ved Vejanlæg (privat Forslag).....	476
Grundforbedringsloaan (Lov).....	126

	Side
Grundskyld, Overgang til fuld (privat Forslag).....	496
Grundværdi, Udlign. af Nedgang i (privat Forslag)....	501
Grønlandske Farvande, Fiskeri i (Lov).....	155
H andels- og Skibsfartskonv. med Spanien (Beslutn.) ...	510
Herrekonfektion, Fremstilling og Indførsel (Forslag)..	345
Hjælpekasser (Forslag).....	305
Husmandsbrug, Oprettelse af, Ændr. og Tillæg (Lov).	117
Hvedholm, Plejehjem for sindssyge (Lov).....	161
Hvidding Sogns Indlemmelse i Ribe Amt (Lov).....	161
Hypotekbankens Regnskab 1926—27 (Beslutn.).....	509
Hærens Ordning, Ændr. (Lov).....	277
Haandværkere, Driftslaan til (Lov).....	198
I ndfødsrets Meddelelse (Lov).....	159
Indkomstskat til Københavns Kommune, Ændr. (privat Forslag).....	470
Indkomst- og Formueskat til Staten, Ændr. og Tillæg (Lov)	86
Indkomst- og Formueskat til Staten, Ændr. (privat Forslag).....	489
Indlemmelse i Købstæder af Sognekommuner (Lov)..	148
Industri og Haandværk, midlertidig Foranstaltning for (privat Forslag).....	449
Industrivirksomheder, Driftslaan til (Lov).....	194
J agtlov for Færøerne.....	134
K affesurrogater og -tilsætning, Afgift af (privat Forslag)	492
Kirkeligt Udvalg (Lov).....	282
Kirkers Brug, Ændr. (privat Forslag).....	481
Kommissioner og Hverv, Valg til.....	528

	Side
Kommunal Beskatning for Færøerne, Ændr. (Lov)...	227
Kommunale Ejendomsskatter, Ændr. (privat Forslag)	471
Kommunale Valg, Ændr. (Lov).....	139
Kongelige Teaters Bygnings- og Sceneforhold (Lov)..	240
Kongelige Teaters Ophævelse som Statsinstitution (privat Forslag).....	493
Konvention om Ligeberettigelse for inden- og udenlandske Arbejdere ved Erstatning for Ulykkestilfælde (Lov)	144
Krisehjælp til arbejdsløse (privat Forslag).....	439
Kriseramte, Stempel- og Gebyrfrihed for (privat Forslag)	488
Kronestigningen, Hjælp i Anledning af (privat Forslag)	483
Kvægtuberkulose, Bekæmpelse af (Lov).....	127
Købstadkommuners Obligationer, Stempelfrihed (Lov)	98
Landarbejdere, Tilvejebringelse af Jordlodder, Ændr. (Lov).....	116
Landbohøjskolens Lønbestemmelser, Ændr. (Forslag).	291
Landbruget, Støtte til (privat Forslag).....	443
Landbrugsejendomme, Akkord ved Udlaan af Statsmidler (Lov).....	103
Landejendomme, Driftslaaneforeninger for (Lov)	108
Landejendomme, mindre, Driftslaaneforeninger (Lov) .	114
Landejendomme paa Færøerne, Driftslaaneforeninger (Lov).....	139
Landejendomme, Udlaan af Stats-Laanefonden til Udstykning af, Tillæg (Lov).....	98
Landmandsbanken, Ordning af Statens Forhold til (Lov)	181
Landsarkiv i Sønderjylland (Forslag).....	437
Lenslov, Tillæg (Lov).....	280
Limfjordsbro (Lov)	173
Læder og Skotøj, Fremstilling og Indførsel (Forslag)..	343
Lægemedler, Kontrol med (Forslag).....	336

	Side
Lærere i Folkeskolen paa Færøerne, Pension (Lov)....	261
Lærlingeforholdet (Forslag).....	325
Margarinelov, Tillæg (Forslag).....	289
Menighedsraad, Ændr. (privat Forslag).....	479
Mægling i Arbejdsstridigheder paa Færøerne (Lov)....	229
National museets Bygningsforhold (Lov).....	231
Normeringslov.....	94
Nybygningers Fritagelse for Ejendomsskyld til Staten (privat Forslag).....	478
Nybygningers Fritagelse for Ejendomsskyld til Kom- munen (privat Forslag).....	479
Næringslov (Forslag).....	349
Partiprogrammer:	
Udtalelse af Det konservative Folkeparti.....	540
— - Det radikale Venstre.....	541
Politiets Ordning.....	208
Politikontorafdelingens Nedlæggelse (Lov).....	220
Præsteembeder, Adgang til (Forslag).....	407
Raager, Bekæmpelse af (Lov).....	121
Radiospredning af kulturelle Organisationer (privat For- slag).....	494
Realskoler udenfor København, Statstilskud (Lov) ...	248
Retsafgifter i Domssager, Ændr. og Tilf. (Forslag)....	381
Rettens Pleje, Tilf., (Konst. i Dommeremb.) (Lov)...	216
— — , Ændr. (Sammenlæg. af Retskr.) (Lov) .	218
— — , — og Tilf. (Forslag).....	372
Rigets Forsvar (Forslag).....	407
Rigsdagsvalglov (Forslag).....	292

	Side
Sejlskibserhvervet, Ændr. i Hjælpeforanstaltninger (Lov)	203
Seminarier, private, Statstilskud (Lov).....	256
Sikkerhedsforanstaltninger mod visse Personer, Ændr. (Lov).....	219
Skatter:	
Indkomst- og Formueskat til Staten, Ændr. og Tillæg (Lov).....	86
Indkomst- og Formueskat til Staten, Ændr., (privat Forslag).....	489
Indkomstskat til Københavns Kommune, Ændr. (pri- vat Forslag).....	470
Kommunal Beskatning for Færøerne, Ændr. (Lov)..	227
Kommunale Ejendomsskatter, Ændr. (privat Forslag)	471
Nybygningers Fritagelse for Ejendomsskyld til Stat og Kommune (private Forslag).....	478, 479
Skattelempelse for visse Beboelsesejendomme (privat Forslag).....	456
Skat til Skyld, Overgang fra (privat Forslag).....	496
Skatter og Afgifter for Færøerne, Ændr. (Lov).....	228
Skolefonds, Amternes, forhøjet Ligning (Lov).....	260
Skotøj og Læder, Fremstilling og Indførsel (Forslag).	343
Smørlov, Tillæg til (Forslag).....	287
Sognekommuner, Indlemmelse i Købstæder (Lov)....	148
Spanien, Handels- og Skibsfartskonvention (Beslutn.).	510
— , Traktat vedrørende Forligsbehandling, Vold- gift m. m. (Beslutn.).....	514
Statsanstalten for Livsforsikring, Ændr. (Lov).....	99
Statsbanernes Overgang til Privatdrift (privat Forslag)	496
Statslaan:	
Statslaan i Udlandet (Lov).....	102
Statsgældsbeviser til Indfrielse af 1925-Laan (Lov)..	94
Statsobligationer og Statsgældsbeviser til Indfrielse af 1918-Laan (Lov).....	100

	Side
Stats-Laanefonden, Udlaan til Udstykning af Landejendomme, Tillæg (Lov).....	98
Statsradiofonien, Bygning til (Lov).....	166
Statsregnskabet, Revisionen af (Lov).....	74
— 1925—26 (Beslutning).....	509
Statsrevisorers Valg og Virksomhed (Beslutning).....	515
Statstidende, Tillæg (Lov).....	73
Stempelafgift, Ændr. (Lov).....	83
— særlig, ved Overdragelse af offtl. Værdipapirer, m. m., Ændr. (Lov).....	83
Stempelfrihed for Købstadkommuners Obligationer (Lov)	98
Stempel- og Gebyrfrihed for kriseramte (privat Forslag)	488
Straffelov, borgerlig (Forslag).....	383
— , — , Ikrafttræden (Forslag).....	399
Strandingslov, Ændr. (Lov).....	223
Stærkstrømsanlæg, Ændr. (Lov).....	177
Sukkerafgift, Ændr. (privat Forslag).....	493
Sønderjylland:	
Arbejders Igangsættelse m. m. (privat Forslag)	454
Landsarkiv (Forslag).....	437
Tiendeafløsning (Lov).....	268
Sønderjyllands Kreditforening, Oprettelse af ny Serie (Lov).....	146
Sønæringen, Ændr. (Lov).....	203
Thorshavn, Matrikul og Realregister (Lov).....	229
Tiendeafløsning i Sønderjylland (Lov).....	268
Tillægsbevilling (Lov).....	66
Tinglysningsafgifter, Ændr. (Lov).....	83
Tjenestemandsløve, Ændr. (Geodætisk Institut) (Lov)..	277
— , — (Rigets Forsvar) (Forslag)..	433
Tobaksafgifter, Ændr. (Lov).....	82

	Side
Tobaksafgifter, Ændr. (privat Forslag).....	491
Toldlov, Ændr. og Tilf. (Lov).....	78
Toldlov (Frugter og Grønsager) (privat Forslag).....	469
Toldlov, Ændr. (privat Forslag).....	490
Trustlov (privat Forslag).....	474
Ubillig Konkurrence m. m., Imødegaelse af (Lov)...	200
Udenrigstjenesten, Ændr. (Forslag).....	435
Udvandring (Forslag).....	313
Underretterne, Fuldmægtige ved (Forslag).....	402
Valg, kommunale, Ændr. (Lov).....	139
Valgs Prøvelse.....	525
Valg til Rigsdagen (Forslag).....	292
Vejanlæg, Grundforbedringer ved (privat Forslag)....	476
Veterinær- og Landbohøjskolens Lønbest., Ændr. (Forslag)	291
Vin, Ophævelse af Tillægsafgift, (Lov).....	76
Voldgift i visse Arbejdsstridigheder (privat Forslag)..	475
Voldgiftstraktat med Spanien (Beslutn.).....	514
Værnepligt, Folkeafstemning om (privat Forslag)....	494
Æg, Ud-, Indførsel og Forhandling (Lov).....	124

